

2002 INFORME

sobre a Situación Sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega



CONSELLO GALEGO
DE RELACIÓNS LABORAIS

2002 INFORME

sobre a Situación Sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega



CONSELLO GALEGO
DE RELACIÓNS LABORAIS

Edita

CONSELLO GALEGO DE RELACIÓNS LABORAIS

R/ Algalia de Abaixo, 24

Tel.: 981 541 601 ■ Fax: 981 541 610

15704 Santiago de Compostela

Realiza: DIFUX, S.L.

Depósito legal: C-2058-03

CERTIFICACIÓN

María Luisa Peña Cebreiro,

secretaria do Consello Galego de
Relacións Laborais

CERTIFICA

Que no Pleno extraordinario celebrado polo Consello Galego de Relacións Laborais o 16 de setembro de 2003 acordouse a publicación do Informe sobre a Situación Sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega en 2002, elaborado por:

por encargo do Consello Galego de
Relacións Laborais.

Santiago de Compostela, 16 de setembro de 2003

PRESENTACIÓN

O Consello Galego de Relacións Laborais, cumprindo co mandato legal establecido na súa lei reguladora, vén a presentar un ano máis, o "Informe sobre a situación sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega".

O aquí recollido é o froito do esforzo dun equipo de autores técnico e independente, que merece o meu recoñecemento e a miña noraboa. No mesmo senso compre subliñar o traballo de coordinación e impulso desenvolvido con gran eficacia e rigor polo persoal do Consello, que contribuíu de xeito decisivo á finalización desta publicación en datas máis axeitadas que en anos anteriores.

A calidade do traballo feito, as variables nel recollidas e o exhaustivo do seu tratamento, determinan que este informe veña a ser a plasmación documental e case completa da realidade social, económica e laboral da Galicia do 2002.

É o meu desexo, que os datos aquí recollidos coas súas luces e sombras sirvan para abrir un debate constructivo que nos permita aportar solucións e fórmulas imaxinativas que redunden na mellora do eido sociolaboral, e polo tanto, na mellora de Galicia no seu conxunto.

Pola miña banda, reiterar a vocación de utilidade da publicación presentada, o compromiso de mellora constante dos seus contidos e a intencionalidade de traballar arreo desde este intre na elaboración do informe do ano 2003.

Setembro de 2003

Demetrio Fernández López

Presidente do Consello Galego de
Relacións Laborais

2002 INFORME

sobre a Situación Sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega



COORDINACIÓN TÉCNICA E INFORMÁTICA

Eva María Camino Fernández

Ana Iglesias Pardo

Funcionarias do Consello Galego
de Relacións Laborais

COLABORACIÓN TÉCNICA

Sonia Ledo Vázquez

Pablo Sanchiño Otero

Estudiantes en prácticas da
Universidade de Santiago de Compostela,
en virtude do concerto co
Consello Social da Universidade



Autores



Carlos Domenech de Aspe

Inspector de Traballo e Seguridade Social



Francisco Veloso Cermeño

Interventor da Seguridade Social



Francisco Carballal Lugrís

Letrado da Xunta de Galicia



Manuel Roca Cendán

Catedrático de Tecnoloxía Administrativa



O capítulo 7, sobre a Negociación Colectiva, foi elaborado por

Carmen Cabanas Carlín e Lucía Ansedes Domínguez,

funcionarias do Consello Galego de Relacións Laborais



Capítulo 1

A economía galega no ano 2002

1.1. Crecemento económico	21
1.1.1. Contornos internacional e estatal	21
1.1.2. Crecemento económico galego	25
1.1.2.1. Crecemento do ano 2002.....	25
1.1.2.2. Crecemento económico a longo prazo	30
1.2. Crecemento económico e xeración de emprego	35
1.3. Comercio exterior	40
1.3.1. Comercio exterior galego e taxa de cobertura	40
1.3.2. Distribución por produtos e por estados	41
1.3.3. Comercio exterior e ampliación da UE	41
1.4. Evolución dos prezos, os salarios e o gasto	46
1.4.1. A inflación	46
1.4.2. Os salarios e outros custos laborais.....	48
1.4.3. O gasto	58

Capítulo 2

Estructura empresarial e política industrial

2.1. Introducción	59
2.2. Dimensión e forma xurídica das empresas.....	60
2.3. Análise de enquisas industriais e de opinións empresariais.....	71
2.3.1. Enquisas industriais de empresas e de produtos.....	71
2.3.2. Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D)	75

2.3.3. Indicadores de alta tecnoloxía.....	83
2.3.4. As opinións dos empresarios	89
2.4. A empresa industrial pública: a Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI).....	91
2.5. Política industrial. A aportación das administracións públicas.....	93
2.5.1. As actuacións da UE	93
2.5.2. A aportación da Administración Xeral do Estado.....	103
2.5.3. A aportación da Administración Autonómica	114
2.6. Estudio das maiores empresas con sede en Galicia	114
2.6.1. Introducción: Clasificación das maiores empresas	114
2.6.2. Evolución económica e financeira. Distribución sectorial.....	116
2.6.3. Distribución territorial	119
2.6.4. Trazos de competitividade.....	121
2.6.5. Xeración de emprego e esforzo na creación de emprego.....	121

Capítulo 3

Poboación activa, ocupada, parada e inactiva

3.1. Estudio das variables laborais. Cambio metodolóxico	131
3.1.1. A EPA 2002	131
3.1.2. Repercusión dos cambios metodolóxicos da EPA.....	133
3.1.3. Cuantificación do impacto da nova metodoloxía.....	133
3.1.4. Resumo das principais variables laborais	133
3.2. A poboación activa	139
3.2.1. Poboación activa e taxa de actividade	139
3.2.2. Distribución da poboación activa por sexos, sectores económicos, provincias e grupos de idade.....	142
3.3. A poboación ocupada	146
3.3.1. Poboación ocupada e taxa de ocupación.....	146
3.3.2. Distribución da poboación ocupada por sexos, sectores económicos, situación profesional, provincias e grupos de idade.....	150
3.4. O paro estimado.....	162
3.4.1. Poboación parada e taxa de paro.....	162
3.4.2. Distribución do paro por sectores económicos, sexos, tempo de busca de emprego, idades e provincias.....	168
3.5. O paro rexistrado.....	177
3.6. A poboación inactiva	187
3.7. A poboación discapacitada	191

Capítulo 4

Inicio da relación laboral

4.1. Inscripción de empresas e apertura de centros de traballo	193
4.1.1. Inscripcións de empresas.....	193
4.1.2. Apertura de centros de traballo	195
4.2. Afiliación e altas na Seguridade Social.....	196
4.2.1. Introducción.....	196
4.2.2. A evolución a medio prazo.....	199

4.2.3. Análise dos sete últimos anos	203
4.2.4. Traballadores afiliados por sexo e réxime	203
4.2.5. Traballadores afiliados por sector de actividade	204
4.2.6. Afiliacións e altas por comunidades autónomas	207
4.3. Estranxeiros	207
4.3.1. Emigración e inmigración	211

Capítulo 5

Contratación. Empresas de Trabajo Temporal e Economía Social

5.1. Introducción	215
5.2. Modalidades contractuais	221
5.2.1. Contrato de obra ou servicio determinado	221
5.2.2. Contrato eventual por circunstancias da produción	223
5.2.3. Contrato de interinidade	225
5.2.4. O contrato para a formación	227
5.2.5. Contrato de traballo en prácticas	231
5.2.6. Contratos indefinidos ordinarios	236
5.2.7. Contrato para o fomento da contratación indefinida	238
5.2.8. O contrato de relevo	242
5.3. Empresas de Trabajo Temporal	246
5.4. Economía Social	254

Capítulo 6

Formación Profesional Ocupacional e Continua

6.1. Metodoloxía	261
6.2. Formación Ocupacional: Informe da xestión en 2002	265
6.3. Formación Ocupacional	273
6.3.1. Programación da formación ocupacional	273
6.3.1.1. Plan FIP	274
6.3.1.2. Outras accións formativas	276
6.3.2. Os centros de formación profesional ocupacional	273
6.3.2.1. Centros colaboradores	274
6.3.2.2. Centros propios	279
6.3.3. Formación dos docentes de formación profesional ocupacional	279
6.3.3.1. Plan Autonómico de Formación de Formadores	279
6.3.4. Inserción Laboral	280
6.4. Formación Continua	284
6.5. Outras políticas activas de emprego. Balance de resultados 2002	290
6.5.1. Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral	291
6.5.2. Actuacións para o desenvolvemento da economía social e do autoemprego	292
6.5.3. Programa Labora: Xuventude con Experiencia	293
6.6. Escolas Obradoiro, Casas de Oficio, Obradoiros de Emprego e Unidades de Promoción e Desenvolvemento ...	294
6.7. Programas de Cooperación con Entidades Locais	295

Capítulo 7

A Negociación Colectiva

7.1. Metodoloxía	297
7.2. Consideracións xerais.....	298
7.3. Estructura da negociación colectiva	298
7.3.1. Ámbitos de aplicación	302
7.3.1.1. Funcional	302
7.3.1.2. Territorial	303
7.3.1.3. Temporal	303
7.3.1.4. Persoal	305
7.4. Réxime económico	308
7.4.1. Incremento salarial medio ponderado	308
7.4.2. Réxime de descolgue salarial	320
7.5. Tempo de traballo	321
7.5.1. A xornada laboral.....	321
7.5.2. Vacacións	325
7.5.3. Permisos.....	328
7.6. Outras cláusulas.....	329
7.6.1. Melloras sociais.....	330
7.6.2. Saúde laboral.....	331
7.6.3. Formación profesional	333
7.6.4. Desconto da cota sindical e crédito de horas sindicais	335
7.6.5. Contratación e emprego	337
A) Ingreso no traballo	337
B) Período de proba.....	337
C) Modalidade de contratos	338
D) Fomento do emprego	341
E) Garantías de emprego.....	342
7.6.6. Mobilidade xeográfica. Traslados e desprazamentos	344
7.6.7. Mobilidade funcional	345
7.6.8. Promoción e ascensos	346
7.6.9. Clasificación profesional.....	347
7.7. Outros temas obxecto de negociación	348
7.7.1. O absentismo. Incentivos ligados á asistencia.....	348
7.7.2. Réxime disciplinario.....	348
7.7.3. Cláusula sobre discriminación	348
7.7.4. Cláusula sobre o idioma	349
7.7.5. Cláusula de sometemento ó AGA	349

Capítulo 8

A sinistralidade laboral

8.1. Introducción	351
8.2. Distribución por gravidade e provincias.....	353
8.3. Distribución dos accidentes de traballo, en xornada de traballo, con baixa por sectores económicos	355

8.4. Distribución por actividades	357
8.5. Distribución por distintas variables	363
8.6. Exame específico dos accidentes mortais.....	372
8.7. Evolución da sinistralidade laboral	377
8.8. Accidentes de traballo con baixa e enfermidades profesionais, segundo a gravidade, por comunidades autónomas.	380
8.9. Índices de incidencia	381
8.10 Enfermidades profesionais	383

Capítulo 9

Conflictividade e medios de solución dos conflitos de traballo

9.1. Folgas	391
9.2. Conciliacións colectivas e individuais	396
9.3. Xestión do Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflictos de Traballo (AGA).....	406
9.4. Xulgados do Social.....	409
9.4.1. Por materias.....	410
9.4.2. Por provincias	412
9.5. O Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social.....	414

Capítulo 10

A regulación de emprego e o Fondo de Garantía Salarial

10.1. Introducción	421
10.2. Regulación de emprego.....	422
10.3. Causas dos expedientes	424
10.4. Actividades económicas afectadas.....	424
10.5. Evolución experimentada	426
10.6. O Fondo de Garantía Salarial	427

Capítulo 11

Protección social

11.1. Introducción	433
11.2. Pensións contributivas da Seguridade Social: aspectos xerais	436
11.3. Análise dos datos sobre as pensións do sistema	450
11.3.1. Pensións de xubilación	450
11.3.2. Pensións de invalidez permanente.....	452
11.3.3. Pensións de viuvez	454
11.3.4. Pensións de orfandade	457
11.3.5. Pensións en favor de familiares	458
11.4. Outras prestacións	460
11.4.1. Prestacións de incapacidade temporal	460
11.4.2. Prestacións de maternidade	460
11.4.3. Prestacións familiares por fillo a cargo	462
11.4.4. Prestacións por desemprego	464
11.5. Pensións de carácter non contributivo e asistencial	468

Capítulo 12

Eleccións Sindicais	477
----------------------------------	------------

Anexo

Emprego e investimento público.....	491
--	------------

1. Invetimentos e cadro de persoal da Administración do Estado en Galicia **491**
2. Invetimentos e cadros de persoal da Comunidade Autónoma de Galicia..... **494**
3. Invetimentos e cadro de persoal da Administración Local en Galicia **509**
4. Invetimentos e cadro de persoal dos entes públicos e sociedades
estatais en Galicia **510**

Conclusións do equipo autor deste informe	515
--	------------

Índice de cadros	522
-------------------------------	------------



INFORME

1.1 Crecemento económico

Neste primeiro capítulo analizaremos a andaina económica galega no ano 2002 a través da análise de diversas variables macroeconómicas como o PIB, a renda, a balanza comercial ou o IPC.

No primeiro apartado achegáremosnos ó crecemento económico galego do pasado ano. Comezaremos pola situación nos ámbitos estatal e internacional, para coñecer o marco xeral no que sitúa o decorrer económico de Galicia.

1.1.1 Contornos internacional e estatal

No ano 2002 a economía mundial presentou unha suba do PIB do 3,1%. A incerteza xeopolítica internacional (con importante repercusión no prezo do petróleo) e a inestabilidade nos mercados financeiros son factores que están pesando negativamente e que -xunto a outros- están traendo como consecuencia unha importante retracción do comercio mundial (que se recupera moi a modio desde que

no ano 2001 subiu tan só un 0'5%, o que supuxo o seu menor crecemento desde 1983).

No informe do pasado ano subliñabamos que o gran dinamismo económico que de 1992 a 2000 rexistrou a economía estadounidense non continuara en 2001, de xeito que é no segundo e terceiro trimestre (xa antes do atentado do 11-S) baixou o seu PIB e tecnicamente entrou en recesión, o que levou á Reserva federal a aprobar sucesivos recortes do prezo do diñeiro (once en total no ano 2001) ata deixalo no nivel máis baixo dos últimos corenta anos. No ano 2002 continuou a política monetaria expansiva, medraron moito os déficits (exterior e orzamentario) e a suba do PIB foi do 2'5% -bastante superior ó crecemento medio europeo-.

Se no ano 2001 a Unión Europea baixou á metade do ano anterior a súa taxa de crecemento económico e quedou nun 1'6%, en 2002 continuou o proceso de deterioro económico e subiu tan só un 1'1%. A "eurozona", pola súa banda, na que medrara o PIB nun 1'5% en 2001, fíxoo tan só un 0'9% en 2002. As bolsas europeas baixaron máis dun 50% respecto dos niveis da primavera de 2000 e a importante apreciación internacional do euro supuxo un claro freo ás exportacións e un estímulo ás importacións doutras áreas -aunque foi positivo para un maior control da inflación-.

Crecemento económico. OCDE ⁽¹⁾. 1998- 2002

■ Cadro 1.1

	Peso relativ(2)	1998	1999	2000	2001	2002
OCDE	100,0	109,6	113,0	117,4	118,3	120,1
OCDE Europa	40,9	108,2	110,8	115,0	116,4	117,5
Total UE	35,5	107,4	110,3	114,3	116,2	117,2
España	2,9	111,2	115,8	120,7	123,9	126,4
Alemaña	8,4	104,0	106,0	109,3	110,1	110,3
Francia	5,7	106,6	110,0	114,6	116,7	118,1
Italia	5,5	105,0	106,7	110,1	112,1	112,5
Holanda	1,6	111,6	116,1	119,9	121,5	121,8
Reino Unido	5,2	109,2	111,9	115,3	117,6	119,5
Dinamarca	0,6	108,2	111,0	114,1	115,8	117,6
Portugal	0,7	112,6	116,8	121,1	123,1	123,6
Austria	0,8	107,7	110,6	114,5	115,3	116,2
Suecia	0,8	107,6	112,2	117,3	118,5	120,4
Finlandia	0,5	115,9	119,9	126,5	127,3	129,4
Suíza	0,9	104,4	106,0	109,4	110,4	110,4
Noruega	0,5	112,6	113,8	116,4	118,2	119,5
EEUU	35,1	112,8	117,4	121,8	122,2	125,1
Canadá	3,2	110,3	116,2	121,5	123,3	127,4
Xapón	13,6	104,1	104,3	107,2	107,6	107,9
Australia	1,9	113,7	118,8	122,1	125,4	129,6

(1) PIB do ano 1995=100

(2) Porcentaxe do PIB sobre o PIB total da OCDE

Fonte: OCDE: "Main Economic Indicators"

A principal potencia económica destas dúas áreas (Alemaña) segue acusando a desaceleración con especial virulencia: se en 2001 crecera só un 0'6% (fronte ó 3% do ano anterior), en 2002 tan só medrou un 0'2% e quedou co peor rexistro na evolución do PIB desde 1993. Ademais, pechou o ano cun déficit público superior ó 3% do PIB (a maior porcentaxe desde o ano 1997) que como límite marca o Plan de Estabilidade. Alemaña entrou en recesión no último trimestre de 2001 (un trimestre despois que os estados Unidos), tras encadear dous trimestres consecutivos con descenso do PIB e en ningún dos trimestres de 2002 superou un 0'3% de suba do PIB. Outras economías europeas (como a británica) pecharon tamén o ano 2002 co menor crecemento económico do último decenio.

Xapón, despois da recesión do último semestre de 2001, consegue en 2002 un modesto 0'3% de crecemento, parece afastar a que sería a cuarta recesión do último decenio e mantén aínda claras presións deflacionistas.

Pola súa banda, as economías do sueste asiático rexistraron un importante crecemento; Corea, Taiwán ou Singapur quedaron por baixo do 8% que medrou a economía chinesa. En Sudamérica o importante deterioro da situación económico-social en Arxentina levou a que descendera un 10'9% o PIB do ano 2002; en Brasil houbo importantes turbulencias financeiras nos meses previos á chegada de Lula ó goberno e a depreciación do real potenciou notablemente as exportacións.

O cadro I.1 recolle os índices de crecemento económico do último quinquenio en dezasete estados da OCDE (así como na OCDE, na UE e máis nos estados europeos da OCDE). Sobrancea desde 1996 a suba acumulada do PIB de Australia (29'6%), Finlandia (29'4%), Canada (27'4%) e España (26'4%), moi por riba do crecemento económico no conxunto da OCDE (20'1%) e máis aínda do rexistrado nos países europeos da OCDE (17'5%) ou na UE (17'2%).

Dos estados analizados no cadro I.1, o menor crecemento no período 1996-2002 tiveron Xapón -que só medrou un 7'9% e segue actualmente no nivel do ano 2000-, Alemaña, Suíza e Italia -nos que a suba acumulada do PIB non chegou ó 13%-.

No cadro I.2 presentámo-las taxas de desemprego de vinte países da OCDE no último quinquenio. España segue a ser no ano 2002 o Estado con maior taxa de paro da OCDE e racha nese ano coa importante e continua redución da mesma nos anos anteriores (aunque certamente o fixera xa con menos intensidade no ano 2001). A taxa de desemprego española de 2002 (11'3%) supera nun 62% á media da OCDE e case nun 50% (48'7%) á da UE. Os estados que seguen a España en altas taxas de paro son os mesmos do ano anterior: Finlandia (9'1%) e Italia (9%). Os de menor taxa de desemprego seguen a ser Holanda, Luxemburgo e Suíza (todos por baixo do 3%).

No cadro I.3 recollémo-las taxas de crecemento interanual de diversos agregados macroeconómicos da Contabilidade Nacional de España (elaborada polo INE) para os anos 2001 e 2002. O PIB español de 2002 reflicte que continúa a desaceleración que comezou o ano anterior; xa que a taxa de crecemento (2%) foi a menor do último sexenio, quedou 0'7 puntos por baixo da do ano 2001 e dous puntos por baixo da rexistrada en 2000. Con todo -como vimos anteriormente- estivo moi por riba do crecemento económico na UE ou na "eurozona".

Nunha análise máis polo miúdo destacáremo-los seguintes puntos do decorrer económico español do último ano desde a *perspectiva da demanda*:

Taxas de desemprego ⁽¹⁾. OCDE. 1998-2002

■ Cadro 1.2

	1998	1999	2000	2001	2002
OCDE	6,9	6,7	6,3	6,5	6,9
OCDE Europa	9,2	8,9	8,5	8,3	8,5
Total UE	9,4	8,7	7,8	7,3	7,6
España	15,2	12,8	11,3	10,6	11,3
Alemaña	9,1	8,4	7,8	7,7	8,2
Francia	11,4	10,7	9,3	8,5	8,7
Italia	11,7	11,3	10,4	9,5	9,0
Países Baixos	3,8	3,2	2,8	2,4	2,7
Bélxica	9,3	8,6	6,9	6,7	7,3
Luxemburgo	2,7	2,4	2,3	2,0	2,4
Reino Unido	6,2	5,9	5,4	5,0	5,1
Irlanda	7,5	5,6	4,3	3,9	4,3
Dinamarca	4,9	4,8	4,4	4,3	4,5
Portugal	5,1	4,5	4,1	4,1	5,1
Austria	4,5	3,9	3,6	3,6	4,3
Suecia	8,2	6,7	5,6	4,9	4,9
Finlandia	11,4	10,2	9,7	9,1	9,1
Suíza	3,4	2,9	2,5	2,5	2,9
Noruega	3,2	3,2	3,4	3,6	3,9
EEUU	4,5	4,2	4,0	4,8	5,8
Canadá	8,3	7,6	6,8	7,2	7,6
Xapón	4,1	4,7	4,7	5,0	5,4
Australia	7,7	6,9	6,3	6,7	6,3

(1) En medias anuais

Fonte: OCDE: "Main Economic Indicators"

Evolución do PIB ⁽¹⁾. Perspectiva do gasto. España 2001-2002

■ Cadro 1.3

Operacións	Ano		2002			
	2001	2002	Tri. I	Tri. II	Tri. III	Tri. IV
Gasto en consumo final	2,6	2,3	2,7	2,2	2,0	2,3
Formación bruta de capital fixo	3,2	1,4	0,7	1,0	1,6	2,5
Variación de existencias ⁽²⁾	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,3
Demanda interna⁽²⁾	2,8	2,3	2,6	2,0	1,9	2,7
Exportación de bens e servicios	3,4	1,4	-2,9	-1,6	4,2	6,0
Importación de bens e servicios	3,5	2,2	-1,1	-1,7	4,2	7,4
PIB a prezos de mercado	2,7	2,0	2,0	2,0	1,8	2,1

(1) Variacións porcentuais interanuais a prezos constantes base 1995

(2) Aportación ó crecemento do PIB

Fonte: INE. Boletín trimestral de Conxuntura, I/2003

■ A demanda interna perdeu forza respecto do ano anterior: No tocante á súa composición, o cadro reflicte unha lixeira desaceleración do gasto en consumo final (que pasou do 2'6% ó 2'3%) e sobre todo da demanda de inversión (que baixou dun 3'2% a un 1'4%) como consecuencia sobre todo do importante decrecemento da inversión en bens de equipo (-4'1%).

■ No tocante ó sector exterior, tivo unha contribución á variación do PIB español do ano 2002 negativa (-0'3 puntos). Nun ano de clara revalorización do euro nos mercados internacionais, houbo unha importante redución da taxa de crecemento das exportacións (medraron só un 1'4%, dous puntos menos que no ano ante-

rior) e as importacións, pola súa banda, subiron en 2002 un 2'2% (1'3 puntos menos que en 2001) .

Examinando o cadro macroeconómico español desde a perspectiva da oferta (cadro 1.4) destacaremos no ano 2002 que se deu unha desaceleración en todas as ramas de actividade. Máis en detalle subliñaremos:

■ O signo negativo do PIB xerado polo sector agro-pesqueiro por segundo ano consecutivo.

■ A diminución do ritmo de crecemento das ramas industriais, de servizos e máis da construción (aunque esta segue a ser a rama de maior suba, cun 4'9% no ano 2002).

Evolución do PIB. Perspectiva da oferta. España. 2001-2002

■ Cadro 1.4

Operacións	Ano		2002			
	2001	2002	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV
Ramas agraria e pesqueira	-3,1	-2,1	1,7	-0,9	-3,3	-5,7
Ramas industriais	1,4	1,0	-0,5	0,1	2,0	2,4
Construción	5,4	4,9	4,5	4,8	5,6	4,8
Ramas dos servizos	3,2	2,2	2,4	2,4	1,9	2,2
PIB a prezos de mercado	2,7	2,0	2,0	2,0	1,8	2,1

Fonte: INE. Boletín trimestral de Conxuntura, I/2003

1.1.2. Crecemento económico galego

Neste apartado estudiaremos, en primeiro lugar, o crecemento económico galego no ano 2002, desagregando o comportamento dos distintos sectores produtivos en Galicia e no estado. Despois analizaremos a evolución nun prazo máis longo da produción e a renda (globais e por habitante) nas distintas comunidades autónomas e remataremos comparando os datos galegos cos estatais e máis cos da UE.

1.1.2.1. Crecemento do ano 2002

A economía galega continuou a súa desaceleración no ano 2002 (como xa ocorreu nos dous anos anteriores). O seguimento da evolución do valor engadido bruto que figura no cadro 1.5 amosa que o ritmo de caída do VEB cortouse no último trimestre do ano. A taxa de crecemento interanual quedou , cos datos do IGE de fin de ano, no 1'8% (un punto menos que no mesmo período do ano anterior).

Entre os factores que contribuíron a esta ralentización subliñaremos a perda de vigor da actividade económica estatal e internacional, a caída da produción enerxética (visible no cadro) e a crise do sector agro-gandeiro (nun ano de fortísima redución do prezo dun produto tan sensible para Galicia coma o leite). Ademais, comezaron no tramo final do ano (afectando á comercialmente fundamental campaña do Nadal) as consecuencias derivadas do vertido do "Prestige", aínda que estimamos que os efectos medioambientais, socioeconómicos e laborais serán moito máis importantes nun prazo medio e longo.

Valor engadido bruto ⁽¹⁾ . Galicia. 2002
■ Cadro 1.5

	I T. 02	II T. 02	III T. 02	IV T. 02
Agricultura e Pesca	-0,1	1,5	3,8	-2,9
Energía	-3,4	-3,6	-6,0	-2,5
Industria	3,0	2,8	1,7	2,1
Construcción	4,4	2,6	2,0	3,5
Servicios de mercado	2,2	1,9	1,7	2,2
Servicios non de mercado	3,0	3,7	3,6	2,8
Non primario	2,4	2,1	1,6	2,1
Total	2,3	2,1	1,7	1,8

(1) Tasas de variación interanuais
Fonte: IGE

A comparanza do crecemento do valor engadido bruto xerado pola economía galega co crecemento estatal no ano 2002 pódono face-las persoas interesadas cos cadros 1.5 e 1.6 tanto globalmente coma por sectores para o conxunto do ano e para cada un dos trimestres. Globalmente, apréciase que a suba do VEB galego en 2002 foi inferior en catro décimas á estatal.

Valor engadido bruto ⁽¹⁾ . España. 2002
■ Cadro 1.6

	I T. 02	II T. 02	III T. 02	IV T. 02
Agricultura e Pesca	1,7	-0,9	-3,3	-5,7
Energía	7,8	8,9	8,4	8,0
Industria	-2,2	-1,7	0,7	1,2
Construcción	4,5	4,8	5,6	4,8
Servicios de mercado	2,2	2,1	1,5	1,0
Servicios non de mercado	3,3	3,4	3,5	3,9
Non primario	1,9	2,1	2,3	2,5
Total	1,9	1,9	2,0	2,2

(1) Tasas de variación interanuais
Fonte: INE

O cadro 1.7 recolle os datos dos crecementos do valor engadido bruto e máis da poboación por comunidades autónomas, segundo a "Fundación de las Cajas de Ahorro para la Investigación Económica y Social" (FUNCAS). Reflicte a perda de ritmo do crecemento económico tanto en Galicia como a nivel estatal no último bienio. Nas comunidades autónomas o crecemento económico no ano 2002 variou entre un 2'85% (Murcia) e un 0'24% (Balears); tódalas comunidades autónomas agás unha (Balears) tiveron no último ano un crecemento económico superior á media da Unión Europea e máis da OCDE.

■ Cadro 1.7

Crecemento económico (*) e variación da poboación.
Por comunidades autónomas. 2000-2002

	% Crecemento económico						% Variación da poboación		
	Total			Sectores non agrarios					
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Andalucía	5,15	3,78	2,40	5,19	4,11	2,56	0,54	0,87	0,88
Aragón	4,61	2,19	1,72	4,70	2,34	1,94	-0,13	0,81	1,55
Asturias	4,04	2,41	1,98	4,11	2,36	2,02	-0,33	-0,11	-0,25
Baleares	4,71	2,87	0,24	4,81	2,96	0,24	1,23	3,97	4,79
Canarias	4,14	2,91	1,66	4,37	3,10	1,77	1,08	3,79	3,67
Cantabria	4,65	3,42	1,78	4,79	3,56	1,85	-0,01	1,15	0,98
C. A Mancha	4,83	2,75	1,75	4,91	3,07	1,99	0,18	1,35	1,38
C. León	4,47	2,66	2,49	4,41	3,37	2,39	-0,32	0,00	0,14
Cataluña	4,61	2,72	2,32	4,56	2,78	2,27	0,16	1,62	2,62
C. Valenciana	5,15	4,07	2,15	5,33	4,14	2,21	0,43	1,99	3,07
Extremadura	5,77	2,42	1,86	4,64	2,68	1,84	-0,04	0,36	-0,13
Galicia	4,34	2,73	1,89	4,76	2,85	2,00	-0,27	0,04	0,12
Madrid	4,97	3,37	2,65	4,97	3,37	2,65	0,04	3,21	2,85
Murcia	5,09	3,07	2,85	5,51	3,22	3,00	0,76	3,57	3,13
Navarra	4,83	2,41	2,74	4,97	2,56	2,81	0,17	2,16	2,65
País Vasco	4,10	3,11	1,72	4,44	2,94	1,86	-0,20	0,13	0,30
A Ríoxa	4,77	2,62	1,93	4,87	2,90	2,21	0,09	2,36	4,02
Ceuta	4,02	2,54	2,12	4,04	2,56	2,12	0,58	0,60	-0,44
Melilla	4,03	2,68	1,99	4,03	2,69	1,98	0,58	3,81	2,99
España	4,76	3,12	2,19	4,82	3,25	2,25	0,21	1,53	1,81

(*) Medido pola variación do valor engadido bruto a prezos constantes

Fonte: FUNCAS, "Cuadernos de Información Económica", marzo/abril 2001, 2002 e 2003

Galicia, cun 1'89% de suba fronte ó 2'19% estatal, quedou no ano 2002 no posto duodécimo no ranking de crecemento económico das comunidades autónomas. O crecemento económico galego en 2002 dos sectores non agrarios (2%) superou nunha décima á suba xeral do VEB na nosa comunidade pero segue a estar por baixo do estatal (0'25 puntos no último ano).

Na clasificación por crecemento da poboación, Galicia quedou en décimo sexta posición, cunha suba do 0'12% fronte á media estatal do 1'81%); segundo a estimación de FUNCAS só tres comunidade autónomas tiveron un crecemento demográfico menor que Galicia no ano 2002 (Asturias, Extremadura e Ceuta). Cómpre insistir en que os países nos que a poboación medra menos -coma Galicia nos últimos anos- terán na evolución desta compoñente parte da explicación do mellor comportamento do PIB ou da renda por habitante en relación a outros de máis dinamismo demográfico, porque hai que lembrar que a evolución destas variables tan usadas para a medida da converxencia económica entre distintas sociedades está condicionada pola andaina de dúas magnitudes: o valor da produción xerada e máis a variación da poboación.

A perda de peso demográfico de Galicia no conxunto estatal a longo prazo foi obxecto de análise en anteriores informes (ós que remitimos ós interesados) e a evolución ano por ano na última década pode consultarse no cadro 3.1 deste mesmo informe. A igual evolución do PIB en Galicia e España, o PIB por habitante galego "converxerá" co estatal na medida en que, pola diferente dinámica demográfica, vai perdendo peso na poboación total española.

Matizado esto, presentamos no cadro 1.8 a clasificación das distintas comunidades autónomas no último ano en dous índices económicos relevantes para achegarnos á potencia económica dunha sociedade: o VEB e a renda familiar dispoñible (segundo o poder de compra). Observamos que nesas variables Galicia perde 0'3 puntos e un punto respectivamente ó comparalas cos valores medios estatais.

Os datos dese cadro son especialmente relevantes desde o punto de vista económico-social porque, se dunha banda amosan o crecemento económico real nunha sociedade, pola outra dan conta de canto varía a renda familiar dispoñible despois dun dobre axuste derivado das transferencias monetarias públicas netas (ó traveso do sistema impositivo e das prestacións da Seguridade Social) e máis da corrección dos prezos relativos dos bens e servizos.

A renda familiar dispoñible en paridade de poder de compra é a variable que amosa o volume das rendas percibidas polos fogares e institucións non lucrativas - excluídas as administracións públicas- residentes en cada comunidade autónoma,

Clasificación das comunidades autónomas por crecemento do VEB e da renda. 2002

■ Cadro 1.8

Crecemento VEB		Variación renda familiar bruta disp. (poder compra)	
Murcia	2,85	Cataluña	5,40
Navarra	2,74	Murcia	5,36
Madrid	2,65	Ceuta	5,30
Cast. e León	2,49	Asturias	5,22
Andalucía	2,40	Melilla	5,16
Cataluña	2,32	C. Valenciana	4,65
España	2,19	Andalucía	4,50
C. Valenciana	2,15	Baleares	4,30
Ceuta	2,12	País Vasco	4,09
Melilla	1,99	Cast. A Mancha	3,88
Asturias	1,98	España	3,87
A Rioxa	1,93	Navarra	3,76
Galicia	1,89	Extremadura	3,60
Extremadura	1,86	Madrid	3,28
Cantabria	1,78	Cast. e León	3,21
Cast. A Mancha	1,75	Galicia	2,89
País Vasco	1,72	A Rioxa	2,89
Aragón	1,72	Cantabria	2,76
Canarias	1,66	Aragón	1,69
Baleares	0,24	Canarias	-0,87

Datos en porcentaxe de variación respecto do ano anterior

Fonte: FUNCAS, "Cuadernos de Información Económica", marzo/abril 2001, 2002 e 2003

tendo en conta o nivel relativo do índice de prezos de consumo de cada unha das comunidades. Non só inclúe aportacións que proceden da vía da produción de bens e servizos (coma por exemplo as rendas salariais ou as rendas mixtas -traballo e capital- percibidas polos traballadores por conta propia) senón tamén as prestacións sociais e outras transferencias recibidas polos fogares e institucións non lucrativas. Cómpre lembrar que se exclúen para o seu cálculo as cotas da Seguridade Social e os impostos directos pagados polas familias.

O INE fai tamén a súa propia estimación anual do crecemento económico das comunidades autónomas ó traveso da "Contabilidad Regional de España", que está adaptada ó novo sistema metodolóxico instaurado no conxunto da UE. Os datos para o ano 2002 (cadro 1.9) reflicten que o PIB galego creceu un 1'9%, lixeiramente por baixo da media estatal (2'01%), nun ano en que as seis comunidades autónomas que acompañan a Galicia na "cola do pelotón" do desenvolvemento económico medraron por riba da media estatal: Andalucía (2'28%), Castela - A Mancha (2'13%), Castela e León (2'32%), Extremadura (2'17%) Murcia (2'82%) e Ceuta-Melilla (2'30%).

**Crecemento do PIB.
Por comunidades autónomas. 2002**

■ Cadro 1.9

Andalucía	2,28
Aragón	1,67
Asturias	1,64
Baleares	0,88
Canarias	1,88
Cantabria	1,88
C. A Mancha	2,13
C. León	2,32
Cataluña	1,96
Extremadura	2,17
Galicia	1,90
Madrid	2,00
Murcia	2,82
Navarra	2,78
País Vasco	1,66
A Ríoxa	1,80
C. Valenciana	1,97
Ceuta e Melilla	2,30
España	2,01

En porcentaxe sobre o ano anterior
Fonte: INE. Contabilidad Regional de España. 1995-2002

Sexa cos datos do INE ou cos da Fundación FUNCAS, parece clara a conclusión: Galicia non conseguiu no ano 2002 gañar peso na xeración do PIB estatal, senón que perdeu importancia na creación de riqueza no total español.

1.1.2.2 Crecemento económico a longo prazo

Para que a visión polo miúdo do decorrer anual que se realiza nun Informe destas características non nos faga perde-la perspectiva da tendencia temporal máis ampla na que esta se enxerta, presentamos neste epígrafe os datos de PIB e renda que permiten o seguimento -global e máis por habitante- nas distintas comunidades autónomas nun prazo máis longo.

A situación relativa de Galicia no conxunto do Estado mellora se en vez dos datos globais analizámo-los datos por habitante, polo comportamento demográfico máis expansivo no conxunto estatal que en Galicia. Para explicitar mellor ese efecto, pódese ver no Informe do pasado ano a evolución demográfica nas diversas comunidades autónomas desde 1995 a 1991 (que reflicte que Galicia foi a de maior descenso absoluto de poboación e porcentualmente terceira -cun 3'9% de diminución- tras Castela-León e Asturias) que agora complementaremos coa comparanza

Poboación total e variación da poboación. Por comunidades autónomas. 1991-2001.

■ Cadro 1.10

	Censo 2001	Censo 1991	Variación (%)
España	40.847.371	38.872.268	5,08
Andalucía	7.357.558	6.940.522	6,01
Aragón	1.204.215	1.188.817	1,29
Asturias	1.062.998	1.093.937	-2,82
Baleares	841.669	709.138	18,69
Canarias	1.694.477	1.493.784	13,43
Cantabria	535.131	527.326	1,48
Cast. e León	2.456.474	2.545.926	-3,51
Cast. a Mancha	1.760.516	1.658.446	6,15
Cataluña	6.343.110	6.059.494	4,68
C. Valenciana	4.162.776	3.857.234	7,92
Extremadura	1.058.503	1.061.852	-0,31
Galicia	2.695.880	2.731.669	-1,31
Madrid	5.423.384	4.947.555	9,62
Murcia	1.197.646	1.045.601	14,54
Navarra	555.829	519.227	7,04
País Vasco	2.082.587	2.104.041	-1,02
A Ríoxa	276.702	263.434	5,04
Ceuta	71.505	67.615	5,75
Melilla	66.411	56.000	17,33

Fonte: INE. Censos de poboación dos anos 1991 e 2001

intercensal 1991- 2001, ó publicarse no ano 2002 os datos do censo de poboación realizado nos últimos meses de 2001.

Os datos do cadro 1.10 reflicten o contraste entre a diminución da poboación galega entre os dous censos (-1'31%) e a importante suba media estatal (5'08%). As comunidades autónomas de maior porcentaxe de suba poboacional foron Baleares (18'7%) e Murcia (14'5%), mentres que Galicia quedou de antepenúltima nesa clasificación (só por diante de Asturias e Castela - León) e de penúltima na ordenación por crecemento en valor absoluto (só diminuíu máis a poboación total na comunidade autónoma de Castela - León).

Se desagregámo-los datos intercensais por provincias, constátase que entre as galegas tan só a da Coruña gañou poboación na década 1991-2001 (cun modesto 0'77%, moi por baixo do 5'08% estatal) e que a de Lugo está á cabeza das provincias de España -xunto coa de León- na porcentaxe de perda poboacional (-7%).

No cadro 1.11 presentámo-los datos por habitante de tres variables económicas, que permiten constatar que a posición relativa de Galicia mellorou de 1995 a 2002 nas tres: PIB (2'71 puntos), renda bruta (5'1 puntos) e renda bruta dispoñible segundo o poder de compra (6'01 puntos).

■ Cadro 1.11

Clasificación das comunidades autónomas por PIB e Renda por habitante 1995 e 2002

	PIB pm			Renta Bruta pm			Renta Familiar Bruta Dispoñible en poder de compra	
	1995	2002		1995	2002		1995	2002
Madrid	131,14	126,96	Madrid	135,88	129,62	Aragón	121,60	119,65
Baleares	136,31	125,30	Cataluña	124,07	123,71	Madrid	122,50	115,68
Cantabria	126,13	123,37	Navarra	126,03	122,31	País Vasco	106,88	112,72
Cataluña	122,02	122,36	País Vasco	115,91	121,90	Cataluña	114,40	112,61
País Vasco	114,65	113,71	Baleares	126,32	119,06	Navarra	114,53	109,82
A Rioxa	114,56	113,71	A Rioxa	114,24	111,68	A Rioxa	111,53	108,94
Aragón	108,00	106,65	Aragón	111,20	109,07	Cast. e León	99,15	108,74
C. Valenciana	101,62	101,21	España	100,00	100,00	Melilla	136,04	108,38
España	100,00	100,00	C. Valenciana	98,48	99,26	Ceuta	121,10	108,31
Cast. e León	91,82	94,58	Cast. e León	89,23	94,87	Baleares	114,93	105,94
Cantabria	91,66	91,27	Cantabria	92,83	93,23	España	100,00	100,00
Canarias	93,27	87,05	Asturias	85,42	86,96	C. Valenciana	96,98	98,74
Asturias	84,94	85,64	Galicia	80,60	85,70	Cantabria	99,68	97,50
Galicia	82,35	85,06	Melilla	113,67	83,34	Galicia	89,35	95,36
Cast. a Mancha	81,74	80,92	Canarias	91,35	80,98	Cast. a Mancha	95,38	94,17
Melilla	92,18	80,02	Cast. a Mancha	80,55	79,79	Asturias	90,45	94,15
Murcia	83,08	80,02	Ceuta	101,89	79,42	Extremadura	77,57	85,13
Ceuta	81,78	75,83	Murcia	81,89	78,59	Canarias	98,06	84,36
Andalucía	72,68	73,95	Andalucía	71,69	72,77	Andalucía	77,62	79,92
Extremadura	66,67	70,69	Extremadura	65,04	69,86	Murcia	83,58	79,75

Datos en porcentaxe sobre a media española (tomada como valor 100)
Fonte: FUNCAS

Centrándonos na suba acumulada do PIB desde 1995 nas distintas comunidades autónomas, moveuse entre un máximo do 32'21% en Murcia e un mínimo do 20'95% en Asturias. O dato de Galicia (25'86%) coloca á nosa comunidade en duodécima posición da clasificación de maior a menor crecemento económico.

Unha fonte alternativa ós datos ofrecidos por FUNCAS son os aportados polo INE na "Contabilidad Regional de España 1995-2002" (axeitada ó novo sistema metodolóxico instaurado no conxunto da UE). O cadro 1.12 reflicte que o PIB galego creceu nese período un 20'8%, case seis puntos por baixo da media estatal (26'4%) e só por riba de dúas comunidades autónomas (Castela-León e Asturias) que teñen unha renda por habitante superior á galega. Tamén poñen de manifesto que o aumento da xeración de PIB no período analizado foi especialmente alto en cinco comunidades que superaron o listón do 30%: Murcia, Extremadura, Andalucía, Ceuta e Madrid.

**Crecemento real do PIB por habitante.
Por comunidades autónomas. 1995-2002**

■ Cadro 1.12

	%
Andalucía	30,4
Aragón	21,5
Asturias	16,8
Baleares	26
Canarias	29,3
Cantabria	29,1
C. León	23,3
C.A Mancha	18,5
Cataluña	22,6
C. Valenciana	29
Extremadura	31,98
Galicia	20,8
Madrid	30,3
Murcia	32,6
Navarra	29,40
Pais Vasco	27,8
A Rioxa	24,4
Ceuta	30,8
Melilla	26,1
España	26,4

Fonte: INE. Contabilidad Regional de España. 1995-2002

No tocante ós datos por habitante, segundo o INE o PIB de Galicia colocaría á nosa comunidade en antepenúltima posición no ranking das autonomías no ano 2002, só por riba de Andalucía e Extremadura; tanto no período 1995-2002 coma no ano 2002 (véxase cadro 1.9) ambas comunidades presentaron un crecemento maior que o da economía galega.

Polo tanto, de acordo cos datos do INE non se produciu converxencia algunha de Galicia coa media estatal desde 1995 senón que se ampliou a diverxencia. A Consellería de Economía da Xunta de Galicia emitiu unha nota ó se faceren públicos os datos do INE sinalando a súa discrepancia cos mesmos (como xa fixera tamén no ano anterior).

O crecemento económico das distintas comunidades autónomas a máis longo prazo pódese ver no cadro 1.13, que procede dun estudio publicado en 2003 polo Instituto de Estudios Económicos e recolle a evolución de 1975 a 2000. Nese cuarto de século, as catro comunidades que menos medraron foron Asturias, País Vasco, Cantabria e Galicia mentres que as de maior crecemento económico foron Melilla, Murcia, A Ríoxa e Canarias.

**Crecemento do PIB.
Por comunidades autónomas. 1975-2000**

■ Cadro 1.13

	Total (%)	Media anual (%)
Melilla	128,0	3,35
Murcia	124,0	3,29
A Ríoxa	123,0	3,27
Canarias	121,2	3,23
Navarra	115,1	3,11
C. Valenciana	109,7	3,01
Andalucía	106,2	2,94
Extremadura	106,2	2,92
Ceuta	105,0	2,91
Baleares	101,2	2,84
C. A Mancha	94,2	2,69
España	93,7	2,68
Madrid	106,2	2,65
Aragón	90,2	2,65
Cataluña	105,3	2,61
C. León	105,3	2,60
Galicia	84,8	2,49
Cantabria	72,1	2,20
País Vasco	62,2	1,95
Asturias	44,9	1,49

Fonte: Instituto de Estudios Económicos

Ponse de manifesto, xa que logo, un claro desprazamento dos principais eixes espaciais de crecemento no estado en contra das comunidades da cornixa Cantábrica, que se viron fortemente afectadas no período analizado polo proceso de desindustrialización (fundamentalmente coas reconversións naval e siderúrxica) e por unha entrada na UE que non garantiu as cotas leiteiras necesarias para asegurala expansión do sector lácteo nin permitiu o libre acceso da flota pesqueira ós caladoiros comunitarios en igualdade coa dos outros estados.

O crecemento económico medio anual galego de 1975 a 2000 quedou dúas décimas por baixo do estatal e o crecemento acumulado nese período foi en Galicia nove puntos inferior ó estatal. Por provincias, sobrancearemos que a de Ourense foi a de menor crecemento económico en toda España.

O cadro 1.14 infórmanos da posición relativa en PIB por habitante das distintas comunidades autónomas de 1995 a 2002 respecto da media da Unión Europea, de acordo cos datos de FUNCAS. Cómpre subliñar que unha análise máis a fondo da converxencia real -que rebasa os obxectivos deste Informe- debería ter en conta tamén outros factores (como a taxa de paro ou o nivel de desenvolvemento tecnolóxico), o que certamente situaría a Galicia e a España nunha posición de maior diverxencia coa media da UE.

■ Cadro 1.14 **Converxencia do PIB por habitante das comunidades autónomas fronte a media da Unión Europea (EUR-15). 1995 e 2002**

	CCAA que superan o 100 por 100 da UE			CCAA que superan o 80 por 100 da UE			CCAA por debaixo do 80 por 100 da UE	
	2002	1995		2002	1995		2002	1995
Madrid	111,48	106,33	A Rioxa	99,84	93,71	Canarias	76,43	76,30
Baleares	110,01	111,50	Aragón	93,64	87,88	Asturias	75,20	69,48
Navarra	108,32	101,84	C. Valenciana	88,86	83,28	Galicia	74,68	67,36
Cataluña	107,43	99,80	Cast. e León	83,04	74,64	Cast. a Mancha	71,05	64,29
País Vasco	104,10	93,78	Cantabria	80,14	74,66	Melilla	70,35	75,68
			Media española	87,80	80,18	Murcia	69,57	67,94
						Ceuta	66,59	66,76
						Andalucía	64,93	62,15
						Extremadura	57,96	54,35

Media UE=100
Fonte: FUNCAS

No tocante á comparanza en PIB por habitante coa media da UE, obsérvase que España acurtou a diferenza en 7'62 puntos de 1995 ó ano 2002 e Galicia algo menos (en 7'32 puntos) pero porcentualmente foi superior o avance galego (10'86%) que a suba estatal (9'50%). Respecto do índice estatal dese cadro, Galicia segue a estar uns trece puntos por debaixo en 2002, tres décimas máis que en 1995.

Se realizámo-la comparanza en PIB por habitante cos datos da "Contabilidad Regional de España 1995-2002", España acurtou a diferenza co media da UE en seis puntos nese período (un 7'7%) e Galicia en tres puntos (4'76%).

¿Cal é a posición de Galicia e das outras comunidades autónomas no contorno da nova "Europa das rexións" na UE formada por vinteseite estados que está previsto exista no ano 2007?. A Comisión Europea ven de facer públicas a súa estimación de PIB por habitante (baseadas no sistema de contas SEC-95), para o período 1995-2000, segundo a cal das 266 rexións da UE-27:

■ As tres últimas comunidades do noso estado na clasificación son Galicia, Andalucía e Estremadura (tanto en 1995 como en 2000).

■ De 1995 a 2000 tódalas comunidades autónomas aumentaron o seu PIB por habitante relativo (no caso de Galicia pasou do 63'2% da media UE-15 ó 64'7%). Das seis comunidades con menor PIB por habitante (por orde de maior a menor: Murcia, Ceuta-Melilla, Castela-A Mancha, Galicia, Andalucía e Estremadura) Galicia foi a que tivo un menor avance (con 1'5 puntos) mentres que nas outras cinco comunidades o avance estivo entre 2'6 puntos (Castela- A Mancha) e 3'7 puntos (Estremadura).

■ Todas as comunidades autónomas agás unha (Galicia) melloraron a súa situación no ranking das 266 "rexións" da Europa dos vinte e sete estados: Galicia baixou tres postos e pasou do 196 ó 199, mentres que as outras comunidades cun grao de desenvolvemento económico baixo (Murcia, Ceuta-Melilla, Castela-A Mancha, Andalucía e Estremadura) subiron cando menos tres postos nesa clasificación (e en varios casos ata sete postos, coma Murcia ou Estremadura).

1.2 Crecemento económico e xeración de emprego

O crecemento económico non é un fin en si mesmo; a súa finalidade é darlle pulo a unha sociedade de maior benestar e nesa andaina a creación de máis e mellor emprego para a súa poboación é un paso irrenunciable. Achegarémonos agora á análise de en que medida o crecemento económico se converteu nos últimos anos en xeración de emprego en Galicia. No apartado terceiro do capítulo 3 tratamos máis polo miúdo o comportamento do emprego en Galicia, desagregado por sexos, sectores económicos, ramas de actividade, grupos de idade, provincias, situación profesional, carácter temporal ou indefinido do contrato, tipo de xornada (a tempo parcial ou total), etc. Remitimos a ese epígrafe ós interesados en afondar nalgún deses aspectos da ocupación en Galicia.

Cos datos da Fundación FUNCAS vemos no cadro 1.15 a posición das distintas comunidades no ano 2002 en catro variables importantes na análise do mercado de traballo.

Vemos nas dúas primeiras columnas que o crecemento das poboacións galegas de 16 ou máis anos e máis activa foron moito menores que no conxunto estatal. A terceira columna reflicte a lixeira suba do emprego en Galicia, a un ritmo que non chegou á terceira parte da media estatal. ¿Por que adoita haber en Galicia nos últimos anos unha menor creación relativa de emprego que noutras comunidades autónomas ou na media estatal?. Como veremos máis polo miúdo nunha análise do emprego desagregada por sectores económicos neste mesmo epígrafe, a forte diminución do emprego agro-pesqueiro na nosa comunidade (que partía de niveis relativos máis altos que o conxunto estatal) é unha das causas importantes.

No tocante á suba do desemprego no último ano, a última columna do cadro explica a mala posición de Galicia, xa que é a maior de tódalas comunidades autónomas e supera en 4'6 puntos á suba do desemprego no conxunto do estado.

A andaina trimestral da ocupación en Galicia pódese facer cos datos do cadro 1.16, que recolle tamén a desagregación sectorial do emprego. Salienta a progresiva diminución ó longo do ano da porcentaxe de perda de emprego no sector prima-

rio da economía galega nos tres primeiros trimestres, ata chegar ó 5% de suba do mesmo no cuarto trimestre de 2002 respecto do mesmo período do ano anterior. A ocupación nos sectores non primarios, pola súa banda, subiu menos no segundo semestre do ano que no primeiro; no primeiro semestre sobranceou especialmente a xeración de emprego do sector secundario (industria e construción) pero a perda de folgos da construción fixo que no segundo semestre os servizos e a industria tiveran a maior taxa de variación interanual.

**Variación⁽¹⁾ do emprego e doutras magnitudes laborais.
Por comunidades autónomas. 2002**

■ Cadro 1.15

	Poboación			
	16 e máis anos	Activos	Ocupados	Parados
Andalucía	0,98	1,51	0,60	5,52
Aragón	1,71	1,91	1,64	6,25
Asturias	1,81	1,91	1,50	4,43
Baleares	5,60	5,72	5,66	6,59
Canarias	4,68	4,59	4,14	8,01
Cantabria	1,51	1,57	0,83	6,81
C. A Mancha	1,60	1,72	1,17	6,41
C. León	-0,08	0,14	-0,17	2,67
Cataluña	3,26	3,40	2,97	8,41
C. Valenciana	3,60	3,68	3,24	7,69
Extremadura	-0,22	-0,04	-0,44	2,15
Galicia	1,36	1,59	0,52	11,37
Madrid	2,72	2,96	2,43	8,99
Murcia	3,55	3,61	3,15	6,94
Navarra	2,59	2,68	2,36	7,78
País Vasco	0,32	0,36	-0,48	7,08
A Ríoxa	4,49	4,68	4,30	10,05
Ceuta	-1,69	-1,59	-1,84	-0,39
Melilla	3,38	3,20	2,64	6,40
España	2,17	2,43	1,89	6,80

(1) En porcentaxe.

Fonte: FUNCAS, "Cuadernos de Información Económica", marzo/abril 2002

**Evolución trimestral ⁽¹⁾ do emprego. Por sectores.
Galicia. 2002**

■ Cadro 1.16

	I T.	II T.	III T.	IV T.
Poboación activa	1,9	1,6	1,9	3,3
Emprego	0,4	1,1	0,4	1,7
Primario	-18,2	-15,2	-11,6	5,0
Emprego non primario	4,0	4,0	2,4	2,7
Industria	7,2	7,0	4,3	4,0
Construcción	10,7	5,0	0,6	-5,6
Servicios	1,5	2,7	2,1	4,3
Taxa de paro	13,4	11,9	11,4	12,0

(1) En taxas de variación interanuais (agás a taxa de paro, que reflicte o valor desta variable en cada trimestre)
Fonte: INE

O cadro 1.17 resume a creación de emprego en Galicia e España en valores absolutos e porcentuais na última década. Dado o importante cambio metodolóxico da EPA desde o ano 2002 (do que trataremos máis polo miúdo no epígrafe 3.1 deste Informe) presentamos separadamente os datos do período 1992-2001 e os do último ano. No primeiro período compróbase a que Galicia perdeu emprego neto mentres que en España creceu un 18% (máis de dous millóns de persoas ocupadas máis á volta dos nove anos analizados). No ano 2002, en cambio, a xeración porcentual de emprego foi moi semellante en Galicia e en España (superior en Galicia en tan só unha décima).

**Variación do emprego ⁽¹⁾.
Galicia/ España. 1992-2001/2002**

■ Cadro 1.17

	1992-2001		2002	
	En valor absoluto	En %	En valor absoluto	En %
Galicia	-19.800	-2,00	17.800	1,7
España	2.268.000	18,00	256.300	1,6

Elaboración propia

(1) Cos datos do 4º trimestre de cada ano

Fonte: INE

O cadro 1.18 presenta o seguimento anual da andaina no último sexenio dos crecementos económico e do emprego en Galicia e España. En España xerouse emprego neto tódolos anos e en Galicia en todos agás o 2001. Só en 2002 acadou Galicia unha taxa de suba do emprego maior que o estatal (aunque certamente ben lixeira: unha décima maior).

Obsérvase tamén nese cadro que agás no último bienio, a creación estatal de emprego foi cando menos do 3%, mentres que en Galicia esa porcentaxe só se acadou no bienio 1999-2000. Subliñaremos así mesmo que ata o ano 2001 Galicia

necesitou un crecemento económico superior ó 3% para crear emprego neto, mentres que o limiar de xeración de emprego baixou do 2% no ano 2002.

A maior dificultade de transforma-lo crecemento económico en xeración de emprego en Galicia explicitase co seguimento comparativo entre Galicia e España dos datos dese sexenio; compróbase que a diferenza en favor de España é maior na xeración de emprego que no crecemento económico (agás nos anos 2000 e 2002).

**Crecemento económico ⁽¹⁾ e xeración de emprego ⁽²⁾.
Galicia/ España. 1997-2002**

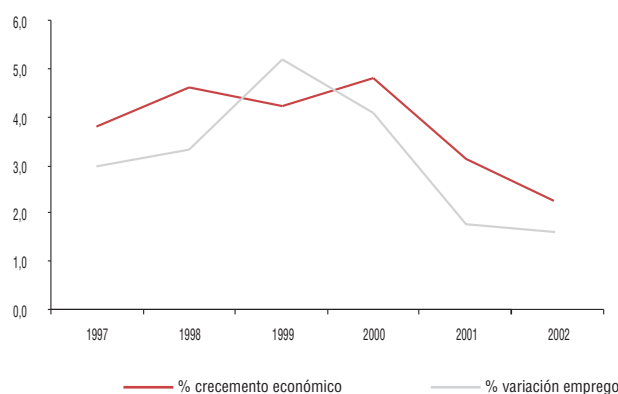
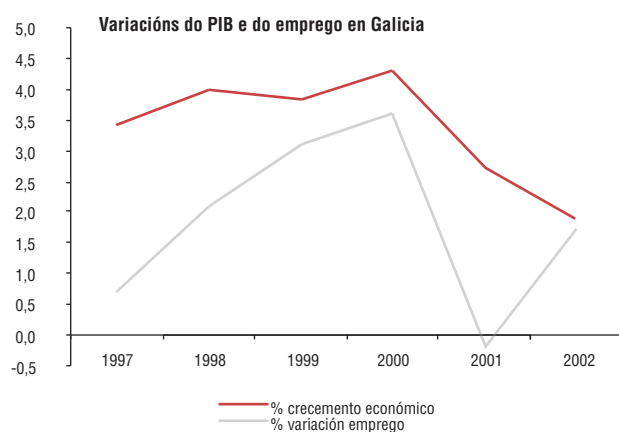
■ Cadro 1.18

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Galicia						
% crecemento económico	3,4	4,0	3,8	4,3	2,7	1,9
% variación emprego	0,7	2,1	3,1	3,6	-0,2	1,7
España						
% crecemento económico	3,8	4,6	4,2	4,8	3,1	2,2
% variación emprego	3,0	3,3	5,2	4,1	1,8	1,6

Elaboración propia

(1) Datos FUNCAS

(2) Datos do INE: EPA do 4º trimestre de cada ano



¿Houbo algún cambio importante nos anos 2000 e 2002 na estrutura do emprego para que Galicia conseguira nese ano a porcentaxe de xeración de emprego máis próxima á estatal de toda a década?. A desagregación por sectores económicos da variación da ocupación no último sexenio que ofrece o cadro 1.19 explicita que o principal factor diferencial neses anos foi a creación de emprego neto no sector agrario galego no ano 2000 (ou a súa menor redución en 2002).

■ Cadro 1.19

**Variación do emprego. Por sectores económicos.
Galicia. 1997-2002**

	1997-1996	1998-1997	1999-1998	2000-1999	2001-2000	2001-1996	2002-2001
Agricultura	-28,1	-6,1	-16,6	6,0	-24,5	-69,4	-1,8
Pesca	-2,7	-1,6	8,0	-1,3	-6,8	-4,4	-5,4
Subtotal sector agropesqueiro	-30,8	-7,7	-8,6	4,7	-31,3	-73,8	-7,2
Industria	5,8	15,4	0,6	12,4	11,5	45,7	8,4
Construcción	4,1	-2,8	12,3	6,0	9,9	29,5	-7,9
Servicios	27,1	13,9	24,1	11,5	7,7	84,3	24,5
Subtotal sect. non primarios	37,0	26,5	37,0	29,9	29,1	159,5	25,0
Total	6,2	18,8	28,4	34,6	-2,2	85,7	17,8

Elaboración propia

(1) En miles

Fuente: INE: EPA do 4º trimestre

Xa chamamos a atención no Informe do ano 2000 sobre o sorprendente do dato de contracción do emprego agro-pesqueiro, especialmente tendo en conta que por grupos de idade só se creou emprego nese sector no tramo de 55 e máis anos, e non hai que esquecer que estaban aplicándose xa programas da UE incentivos do abandono do emprego para as persoas que traballaban no agro das idades. No Informe do ano 1998 figura (no cadro 1.24) a evolución a longo prazo (1988-1998) do emprego agrario galego, que axuda enxerta-los datos do ano 2000 e 2002 na tendencia de caída intensa que presentou ata 1997 (e que tivo tamén en 2001).

A penúltima columna dese cadro reflicte que no período 1996-2001 os sectores non primarios xeraron 159.500 empregos, mentres que o sector primario destruíu 73.800. O sector servicios foi o principal motor desa suba da ocupación, xa que a súa creación de emprego superou á conxunta da industria e a construción en 9.300 empregos.

¿Cal foi ano por ano a variación do emprego diferenciada entre os sectores primario e non primarios na economía galega no último sexenio?:

■ En 1997 a suba nos sectores non primarios tivo un notable aumento (37.000 novos ocupados) e foi moi pouco menor a destrución de ocupación agro-pesqueira (30.800).

■ En 1998 a xeración de emprego neto dos sectores secundario e dos servizos (26.500) baixou algo pero diminuíu moito máis a perda de emprego agro-pesqueiro (7.700 persoas).

■ En 1999 a xeración de emprego nos sectores secundario e terciario voltou ó nivel de 1997 (37.000) pero desta volta a perda de emprego do sector primario foi moito menor que entón (8.600, pouco máis da cuarta parte que dous anos antes).

■ No ano 2000 a creación de emprego nos sectores non primarios foi de 29.900 (7.100 menos que no ano anterior) pero foi positiva a aportación do sector primario (4.700 empregos), o que permite continua-la traxectoria de suba da ocupación total galega do período analizado.

■ O emprego dos sectores non primarios presentou no ano 2001 un avance semellante ó do ano anterior, pero a fortísima destrución de emprego no sector primario nese ano (a maior do período 1996-2001 en termos absolutos e moi especialmente en termos relativos) non permitiu acadar unha suba da ocupación total en Galicia.

■ En 2002 o sector servizos volve a se-lo principal dinamizador do emprego galego (coma en 1997 e 1999) e o sector pesqueiro ten no ano que comezan os efectos económicos e ecolóxicos da marea negra do "Prestige" a segunda perda do sexenio agás o ano 1998. O mal comportamento da ocupación na construción provocou que o emprego dos sectores non primarios tivera a menor creación de postos de traballo do sexenio analizado.

1.3. Comercio exterior

1.3.1. Comercio exterior galego e taxa de cobertura

Na análise dos datos correspondentes a Galicia da balanza comercial española debemos sobrancea-la mellora do comercio exterior galego no último ano. As exportacións galegas subiron no ano 2002 un 2,4% e as importacións baixaron un 3,3%. O saldo comercial foi positivo: 391 millóns de euros.

No cadro 1.20 podemos aprecia-la evolución da taxa de cobertura no último quinquenio (con desagregación por trimestres no último ano). Nel destacaremos no ano 2002 que presentou una melloría espectacular no primeiro trimestre (despois xa dun cuatrienio de continuo ascenso) a taxa de cobertura (ou porcentaxe que representa o valor das exportacións sobre o das importacións), que se situou

■ Cadro 1.20

Taxa de cobertura.
Galicia 1998-2002

	1998	1999	2000	2001	2002			
					1 T.	2 T.	3 T.	4 T.
T. cob. (%)	86,3	90,1	93,4	98,9	112,3	107,4	104,1	94,5

Fonte: Dirección Territorial de Comercio en Galicia (sobre datos de ICEX/ESTACOM)

nun valor certamente histórico: 112'3. O decrecemento continuado nos outros tres trimestres fixo que no cuarto baixara de novo do nivel 100 (que é o que marca o equilibrio entre o valor das exportacións e o das importacións).

No cadro 1.21 podemos comproba-la importante suba do valor das exportacións galegas na última década, que fixo que se duplicara no último quinquenio e que no ano 2002 sexa un 472% maior que en 1992.

■ Cadro 1.21

**Evolución das exportacións.
Galicia. 1992-2002**

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Millóns de euros	1.660	2.547	2.919	3.460	4.228	4.876	5.347	6.011	8.299	9.271	9.496

Fonte: Secretaría de Estado de Comercio e Turismo

1.3.2. Distribución por produtos e por estados

Ben sabido é que unha das características do comercio exterior galego é o seu carácter intraindustrial: importan moitas mercancías os mesmos sectores que logo exportan os seus produtos. A notable importancia do comercio intraindustrial reflíctese no feito de que coinciden sete dos dez primeiros capítulos arancelarios nas exportacións e máis nas importacións.

En canto ás principais mercancías exportadas e importadas en Galicia prodúcese un grao de concentración sectorial moi elevado, xa que ó redor do 80% do comercio exterior galego se concentra en dez capítulos do arancel.

No cadro 1.22 presentámo-los dez capítulos principais das exportacións galegas no ano 2002. Constátase que -como en anos anteriores- a metade do valor das exportacións galegas pertencen ó capítulo automobilístico e os catro primeiros apartados concentran dous de cada tres euros das mercancías que Galicia vendeu no ano 2002 para fóra de España. Polo ritmo de crecemento do último ano, sobrancean dous apartados: "Prendas e complementos de vestir de punto" e "madeira e manufacturas de madeira" (ámbolos dous cunha suba superior ó 20%).

No tocante ás importacións (cadro 1.23), se no ano 2001 ó redor dun tercio do valor total das importacións se producía no sector automobilístico, este ano baixou seis puntos porcentuais (o que pode apuntar a unha menor dependencia do exterior da nosa industria automobilística, polo notable desenvolvemento da industria auxiliar na comarca viguesa). O grado de concentración dos catro primeiros capítulos importadores é moi alto (59'3%) pero -ó igual que no ano anterior- é inferior ó das exportacións (66'7%).

O aumento dos prezos internacionais dos produtos enerxéticos en 2002 fixo que o capítulo dos combustibles e aceites minerais ascenda un posto (do terceiro ó segundo), intercambiando a posición co capítulo que no pasado ano ocupaba o segundo lugar (o de "peixes, crustáceos e moluscos", que presentou unha impor-

Cadro 1.22
**Principais capítulos de exportación.
Galicia. 2002**

	Exportacións	Millóns de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾
1	Vehículos automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos	4.769	50,2	3,4
2	Peixes, crustáceos e moluscos	752	7,9	4,7
3	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	490	5,2	11,1
4	Manufacturas de pedra, xeso e cemento	323	3,4	-1,2
5	Preparados de carne e de peixe	297	3,1	-13,7
6	Prendas e complementos de vestir de punto	271	2,9	20,4
7	Madeira e manufacturas da madeira	211	2,2	21,3
8	Navegación marítima e fluvial	205	2,2	—
9	Combustibles minerais, aceites minerais e produtos	179	1,9	-18,6
10	Máquinas, aparatos e material eléctrico e as súas partes	174	1,8	4,2
	Resto de produtos	1.826	19,2	-2,8
	Total exportacións	9.497	100,0	2,5

(1) Datos en porcentaxe de participación sobre o valor total das exportacións galegas

(2) Taxa de variación interanual

Fonte: ICEX. Base de datos ESTACOM

Cadro 1.23
**Principais capítulos de importación.
Galicia. 2002**

	Importacións	Millóns de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾
1	Automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos	2.532	27,8	-15,9
2	Combustibles minerais, aceites minerais	1.245	13,7	5,7
3	Peixes, crustáceos e moluscos	1.236	13,6	-7,0
4	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	383	4,2	33,9
5	Reactores nucleares, caldeiras e máquinas	360	4,0	8,1
6	Prendas e complementos de vestir de punto	336	3,7	23,1
7	Fundición, ferro e aceiro	309	3,4	26,6
8	Productos farmacéuticos	295	3,2	29,4
9	Madeira, carbón e manufacturas da madeira	270	3,0	-0,4
10	Máquinas, aparatos e material eléctrico e as súas partes	147	1,6	-21,8
	Resto de produtos	1.993	21,9	-4,1
	Total	9.106	100,0	-3,3

(1) Datos en porcentaxe de participación sobre o valor total das importacións galegas

(2) Taxa de variación interanual

Fonte: ICEX. Base de datos ESTACOM

tante contracción no ano no que comezou o retraemento da demanda -especialmente importante na campaña de Nadal- tralo desastre ecolóxico e económico causado pola marea negra do "Prestige").

A distribución por estados do comercio exterior galego (cadro 1.24) constata que os dez primeiros estados clientes de Galicia son en 2002 os mesmos -e pola mesma orde, agás o cambio de posicións dos dous últimos- do ano anterior e concentran un 80'2% do valor total das nosas exportacións (os sete primeiros e o noveno son da Unión Europea). Máis da metade (54'2%) das exportacións van para Francia-Mónaco, Portugal e Reino Unido.

Nas importacións, pola súa banda, é menor a concentración territorial, anque case a metade do valor total (49'1%) seguen procedendo de Francia-Mónaco, Portugal,

Principais Estados clientes e provedores de Galicia. 2002

Cadro 1.24

Clientes				Provedores			
	Millóns de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾		Millóns de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾
1 Francia e Mónaco	2.397	25,2	-0,5	1 Francia e Mónaco	2.497	27,4	-19,0
2 Portugal	1.650	17,4	-1,6	2 Portugal	987	10,8	7,3
3 Reino Unido	1.106	11,6	3,0	3 Alemaña	517	5,7	11,2
4 Italia	767	8,1	3,8	4 Reino Unido	472	5,2	-6,7
5 Alemaña	636	6,7	-3,5	5 Italia	401	4,4	5,8
6 Bélxica	355	3,7	4,7	6 México	392	4,3	13,6
7 Países Baixos	275	2,9	-18,4	7 EE.UU.	288	3,2	-28,0
8 EE.UU.	191	2,0	-15,1	8 Arxentina	202	2,2	-33,3
9 Grecia	119	1,3	19,0	9 Rusia	200	2,2	—
10 Marrocos	118	1,2	11,3	10 Libia	191	2,1	—
Resto de países	1.883	19,8	17,5	Resto países	2.959	32,5	9,9
Total	9.497	100,0	2,5	Total	9.106	100,0	-3,3

Fonte: ICEX. Base de datos ESTACOM

(1) Datos en porcentaxe de participación sobre o total das exportacións ou das importacións de Galicia

(2) Taxa de variación interanual

Exportacións por áreas comerciais
Por comunidades autónomas. 2002

Cadro 1.25

	Países candidatos	Unión Europea	Resto do mundo
Andalucía	2,6	68,4	29,0
Aragón	4,3	80,8	14,9
Asturias	2,4	68,6	29,0
Baleares	1,4	66,0	32,6
Canarias	0,6	37,3	62,1
Cantabria	4,1	73,2	22,7
Castela e León	5,7	85,0	9,3
Castela-A Mancha	3,6	74,8	21,6
Cataluña	5,4	70,7	23,9
Com. Valenciana	5,0	66,0	29,0
Extremadura	1,1	86,7	12,2
Galicia	4,5	80,9	14,6
Madrid	2,9	67,3	29,8
Murcia	3,1	68,0	28,9
Navarra	9,7	75,3	15,0
País Vasco	4,8	69,3	25,9
A Rioxa	2,2	77,2	20,6
España	4,6	70,5	24,9

(1) En porcentaxe sobre o total de exportacións de cada comunidade autónoma (ou de España)

Fonte: CEPREDE (Centro de Predicción Económica)

Alemaña e o Reino Unido. Dos dez principais estados provedores, os cinco primeiros pertencen á Unión Europea e os cinco últimos non (destaca no último ano a entrada neste ranking de Rusia e Libia, debido ó importante crecemento do prezo dos produtos enerxéticos)

I.3.3. Comercio exterior e ampliación da UE

Un informe feito público no ano 2003 polo CEPREDE (Centro de Predicción Económica) estudia as repercusións previstas para cada unha das comunidades autónomas pola ampliación en dez estados da UE en maio de 2004 (en aplicación do Tratado de Atenas).

Segundo o informe deste organismo dependente da Cámara de Comercio de Madrid e máis da Fundación Universidade - Empresa, Galicia será a comunidade autónoma máis prexudicada por esa ampliación da UE. Xustifica esta previsión por:

■ A fonda dependencia nas exportacións galegas dos outros estados da UE (xa vista no epígrafe anterior é perceptible tamén no cadro I.26), en moitos casos en produtos que elaboran tamén cuns custos laborais moito menores -véxase cadro I.42- varios dos novos estados que entrarán na UE e que serán moito máis competitivos ó non ter barreira aduaneira algunha.

O cadro I.25 explicita que polo ranking de dependencia Galicia da UE das exportacións, Galicia é a terceira comunidade do estado (só ten por diante a Estremadura e Castela-León, que teñen en común con nós o feito de estar entre as comunidades cun desenvolvemento económico inferior á media estatal). E si isto foi moi positivo neste ano de revalorización do euro (porque non afectou ás

Importacións por áreas comerciais ⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2002

■ Cadro 1.26

	Países candidatos	Unión Europea	Resto do mundo
Andalucía	2,7	33,8	63,5
Aragón	6,5	82,1	11,4
Asturias	3,6	45,5	50,9
Baleares	1,2	52,1	46,7
Canarias	4,1	43,6	52,3
Cantabria	1,7	63,6	34,7
Castela e León	2,2	92,2	5,5
Castela-A Mancha	1,5	87,1	11,4
Cataluña	3,2	63,4	33,4
Com. Valenciana	4,3	57,7	38,0
Estremadura	1,4	91,5	7,1
Galicia	2,4	60,0	37,6
Madrid	2,6	71,0	26,4
Murcia	2,1	21,5	76,4
Navarra	5,3	80,2	14,5
País Vasco	3,0	63,3	33,7
A Ríoxa	1,7	80,8	17,5
España	3,1	63,6	33,3

(1) En porcentaxe sobre o total de importacións de cada comunidade autónoma (ou de España)
Fonte: CEPREDE (Centro de Predicción Económica)

nosas exportacións na "eurozona") pode non selo nos anos vindeiros, nos que parten de mellor posición as comunidades cunha maior diversificación xeográfica das súas exportacións (como Canarias, Baleares, Andalucía, Madrid ou Murcia).

■ O descenso -a medio prazo- da inversión estranxeira nas comunidades periféricas da UE-15 (como a galega) e o aumento da mesma nos novos estados (que adoitan ter custos laborais moito máis baixos e unha elevada produtividade).

■ As consecuencias negativas que pode ter para as comunidades menos desenvolvidas da UE-15 a reordenación dos fondos comunitarios de axuda ó seu desenvolvemento económico-social. Aínda no caso de seguir formando parte das "rexións" obxectivo I, parece evidente que as maiores axudas serán para as zonas xeográficas de menor renda por habitante (fundamentalmente as rexións dos estados que o ano vindeiro se incorporarán á UE).

Actualmente os dez estados que o próximo ano entrarán na UE representan un 4'5% das exportacións galegas e un 2'4% das nosas importacións (como se comproba nos cadros 1.25 e 1.26). Cómpre manter -ou aumentar- o fluxo exportador de Galicia cara estes dez estados, para procurar compensar na balanza comercial a posible perda de mercado na actual UE. O fluxo exportador galego actual cara este dez estados destaca sobre todo con Polonia e Malta.

1.4. Evolución dos prezos, os salarios e o gasto

1.4.1. A inflación

A taxa de inflación rexistrada en Galicia no ano 2002 (no que "debutou" o euro na circulación monetaria) superou á estatal en tres décimas e rexistrou un importante crecemento respecto da do ano anterior (1'7 puntos). A suba dos prezos no ano 2002 (véxase cadro 1.27) foi a maior desde 1995 en Galicia (e tamén en España) e volveu a estar moi por riba da previsión oficial e máis da suba media na Unión Europea.

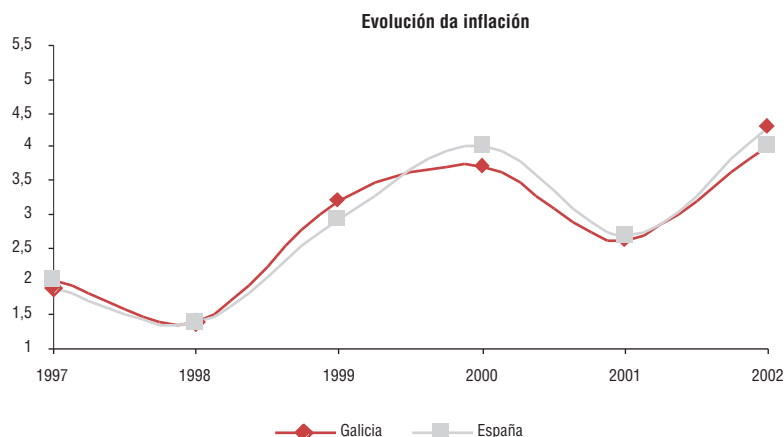
En xaneiro de 2002 houbo un cambio de sistema (non tan só un cambio de base) no cálculo do IPC en España. Na introducción do novo "sistema de índices de prezos, base 2001" podemos sinalar dúas novidades especialmente relevantes:

■ A "cesta da compra" a partir da cal se calcula o IPC renovouse. A nova entrou en vigor en xaneiro de 2002 e obtívose a partir dos datos da Enquisa Continua de Orzamentos Familiares (do INE) en oito trimestres (do segundo de 1999 ó primeiro de 2001).

■ Cadro 1.27

Taxa de variación do IPC ⁽¹⁾ . Galicia/España. 1997-2002		1997	1998	1999	2000	2001	2002
Galicia		1,9	1,4	3,2	3,7	2,6	4,3
España		2,0	1,4	2,9	4,0	2,7	4,0

(1) De decembro a decembro
Fonte: INE



■ Introducíronse novidades no xeito de calcula-lo IPC (como por exemplo incluí-las rebaixas) e máis na clasificación en grupos (que pasaron a ser doce e non oito como no IPC Base 1992, por esixencias de harmonización comunitaria).

A inflación subxacente (que é a que non ten en conta o comportamento dos prezos dos produtos enerxéticos e máis dos alimentos non elaborados) quedou medio punto por riba da suba do IPC xeral (xa que foi dun 3'5% na media estatal).

A información do cadro anterior complementarémola coa que figura no cadro I.28, que ofrece a desagregación en doce grupos de gasto da suba xeral de prezos; obsérvase nel que o comportamento dos prezos -en Galicia e no estado- no pasado ano foi descendente tan só nas comunicacións mentres que os dous grupos máis inflacionistas (por riba do 5%) foron: "Hoteis, cafés, restaurantes" e "Vestido e calzado". Cómpre subliñar que en oito dos doce grupos de gasto subiron os prezos en Galicia máis que na media española.

■ Cadro 1.28

**Taxas de variación dos grupos de gasto do IPC⁽¹⁾.
Galicia/ España. 2002**

	Aliment.	Bebidas	Vestido	Vivenda	Enxoval	Medicina	Transp.	Comun.	Cultura	Ensino	Hostal.	Outros
Galicia	4,8	4,7	5,8	3,2	3,0	3,7	4,9	-5,3	2,1	4,9	5,7	3,5
España	4,6	4,6	5,3	2,9	2,4	2,6	5,0	-5,1	1,8	4,7	5,8	3,9

(1) De decembro de 2001 a decembro de 2002
Fonte: INE

**IPC. Por provincias.
Galicia. 2002**

■ **Cadro 1.29**

	Índice ⁽¹⁾
A Coruña	106,4
Lugo	106,5
Ourense	105,1
Pontevedra	106,0
Galicia	106,1

(1) Base 2001=100
Fonte: INE

O cadro 1.29 reflicte a desagregación por provincias no último ano do índice xeral de prezos. En 2002 as provincias nos que o IPC quedou situado nun valor maior foron Lugo e A Coruña.

No tocante á evolución do IPC en Galicia e España no ano 2002 desagregada por grupos de gasto, o cadro 1.30 explicita que os valores extremos foron os de comunicacións (o único que baixou) e vestido-calzado (o único que superou o valor 110). As persoas interesadas na desagregación por grupos de gasto e provincias no último ano teñen os datos á súa disposición no cadro 1.31.

**IPC por grupos de gasto ⁽¹⁾.
Galicia e España. 2002**

■ **Cadro 1.30**

Grupos de gasto	Galicia	España
1. Alimentos e bebidas non alcohólicas	107,0	106,9
2. Bebidas alcohólicas e tabaco	106,0	106,9
3. Vestido e calzado	116,5	113,5
4. Vivenda	103,2	103,2
5. Enxoval	104,0	103,3
6. Medicina	105,1	103,3
7. Transportes	102,6	102,6
8. Comunicacións	93,7	93,8
9. Ocio e cultura	103,4	103,2
10. Ensino	107,4	107,1
11. Hoteis, cafés e restaurantes	107,2	107,0
12. Outros	104,6	105,0
Total	106,1	105,5

(1) Base 2001=100
Fonte: INE

**Taxa de variación dos grupos de gasto do IPC (1).
Por provincias. Galicia. 2002**

■ Cadro 1.31

Grupos de gasto	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
1. Alimentos e bebidas non alcohólicas	5,5	4,7	3,8	4,3
2. Bebidas alcohólicas e tabaco	5,4	3,4	4,0	4,8
3. Vestido e calzado	5,5	6,9	4,6	6,2
4. Vivenda	3,6	1,7	3,2	3,5
5. Enxoval	3,8	2,5	2,5	2,4
6. Medicina	3,3	5,4	2,0	4,0
7. Transportes	5,3	4,9	5,1	4,5
8. Comunicacóns	-5,1	-5,9	-5,5	-5,2
9. Ocio e cultura	1,5	4,4	2,3	2,0
10. Ensino	5,3	4,6	5,3	4,4
11. Hoteis, cafés e restaurantes	5,8	6,4	5,7	5,4
12. Outros	3,0	2,1	2,8	4,9

(1) Decembro de 2002 sobre decembro de 2001
Fonte: INE

I.4.2. Os salarios e outros custos laborais

Desde 1963 ate o ano 2000 o INE veu publicando trimestralmente a Enquisa de Salarios na Industria e nos Servicios, que recollía a ganancia media mensual dos traballadores dos sectores non primarios. Esta "clásica" da información estatística española foi substituída polo Índice de Custos Laborais, que ampliou o ámbito do estudo ó incluír tamén custos laborais diferentes dos salariais (como as cotizacións á Seguridade Social ou as indemnizacións por despido). O ICL é unha operación estatística continua, de periodicidade trimestral, que forma parte dos euroindicadores que Eurostat solicitou ós países da área euro co obxectivo de medi-la potencial converxencia dos custos laborais nos estados membros. Por iso, unha das súas posibles aplicacións será a de permitir actualizar anualmente a Encuesta de Coste Laboral que se realiza cada catro anos nos estados da UE.

O cadro I.32 recolle o índice de custos laborais en Galicia (e máis no conxunto do estado) no último trienio (con desagregación por trimestres para o ano 2002). Cos datos medios de 2002 compróbase que en Galicia o custo laboral foi un 87'6% do custo medio estatal (e nese ano o crecemento en Galicia foi inferior en tres décimas ó estatal). As comunidades de maiores custos laborais son Madrid, País Vasco e Navarra; as de máis baixos custos salariais son Murcia, Canarias e Estremadura.

Tamén podemos ver nese mesmo cadro que en 2002 o custo salarial galego é o 87'1% do estatal e "outros custos" o 88'8%. Cómpre sinalar que se entende por:

■ **Custo laboral:** O custo total que ten o empregador pola utilización do factor traballo. Inclúe o custo salarial e máis outros custos.

■ **Custo salarial:** Abrangue tódalas remuneracións brutas (en efectivo ou en especie) realizadas ás persoas traballadoras por conta allea.

■ **Outros custos:** Inclúen por unha parte as percepcións non salariais (como os pagos por incapacidade temporal, desemprego, indemnizacións por despedimento, traslado ou finalización do contrato, quebranto de moeda, desgaste de ferramentas ou prendas de traballo, gastos de locomoción ou dietas de viaxe...) e por outra

**Índice de custos laborais ⁽¹⁾
Galicia/ España. 2000-2002**

■ **Cadro 1.32**

Ano (media anual) ou trimestre		España	Galicia
A) Total			
2000		1.757,87	1.533,60
2001		1.830,89	1.610,95
2002		1.911,28	1.673,69
2002	I	1.824,70	1.592,93
	II	1.902,20	1.648,00
	III	1.874,12	1.662,92
	IV	2.044,09	1.790,90
B) Salarial			
2000		1.326,41	1.150,63
2001		1.372,37	1.198,53
2002		1.425,37	1.242,07
2002	I	1.346,71	1.165,20
	II	1.418,57	1.215,36
	III	1.387,77	1.235,71
	IV	1.548,43	1.352,01
C) Outros custos			
2000		431,46	382,97
2001		458,52	412,42
2002		485,91	431,62
2002	I	477,99	427,73
	II	483,63	432,64
	III	486,35	427,21
	IV	495,66	438,89

(1) Datos en euros
Fonte: INE

Custo laboral total. Por comunidades autónomas. España. 2002

■ Cadro 1.33

	Custo laboral por traballador e mes			Custo laboral por hora efectiva		
	Euros	Índice	Taxa ⁽¹⁾	Euros	Índice	Taxa ⁽¹⁾
España	2.044,09	116,3	4,6	14,60	116,2	4,1
Andalucía	1.894,75	118,1	5,5	13,54	119,2	5,5
Aragón	2.051,37	118,5	4,8	15,07	119,3	4,1
Asturias	2.015,98	114,8	5,7	14,87	114,9	5,7
Baleares	1.858,80	118,6	4,2	13,30	122,9	3,7
Canarias	1.692,69	112,5	4,2	12,01	113,9	4,3
Cantabria	1.884,38	113,8	2,4	13,68	115,5	1,2
Castela e León	1.909,51	114,7	3,3	13,93	116,5	3,8
Castela-A Mancha	1.729,96	113,5	3,2	12,13	114,5	2,6
Cataluña	2.173,51	118,0	5,7	15,67	117,1	5,3
Com. Valenciana	1.834,92	115,7	3,5	13,00	115,1	3,0
Extremadura	1.679,71	116,3	2,7	12,22	118,9	3,6
Galicia	1.790,90	116,8	4,3	12,72	118,4	5,1
Madrid	2.383,55	114,5	3,9	16,47	112,7	2,1
Murcia	1.690,52	116,4	5,0	12,16	115,4	4,6
Navarra	2.308,07	119,3	5,2	17,27	121,5	5,6
País Vasco	2.380,43	115,8	5,7	17,75	115,4	6,5
A Rioxa	1.896,29	114,2	3,0	13,55	114,6	2,8

(1) Porcentaxe de variación sobre o mesmo trimestre do ano anterior
 Datos do 4º trimestre de 2002. Base ano 2000
 Fonte: INE. Índice de Custos Laborais

parte as cotizacións obrigatorias do empregador en favor dos seus empregados á Seguridade Social.

O cadro 1.33 permite realiza-la comparanza entre os custos laborais (por traballador ou ben por hora efectiva) no ano 2002 (menores ámbolos dous en Galicia que na media estatal), a súa variación no último ano e máis o índice de cada comunidade autónoma á volta do trienio 2000-2003. Nos dous custos laborais comprobamos que a suba no último trienio foi maior en Galicia que en España (especialmente por hora efectiva), mentres que a variación do ano 2002 foi maior en Galicia que en España por hora efectiva (e ocorreu ó revés por persoa traballadora e mes).

O custo por hora efectiva traballada, en Galicia é un 87'1% da media estatal. No último ano subiu un 5'1% en Galicia (un punto por riba da media estatal), 0'8 puntos máis que a variación do custo laboral por persoa (debido ó descenso do número de horas traballadas, caso contrario do ocorrido a nivel estatal).

Nesa mesma enquisa (a de custos laborais) recóllense datos relativos ás horas efectivas de traballo en cada comunidade autónoma. Madrid, Canarias e Castela-A Mancha son as de máis horas efectivas en 2002 (no ano anterior Galicia era a segunda, ocupando o posto actual de Canarias), mentres que Navarra, País Vasco e Extremadura son as que teñen menos horas efectivas de traballo.

A desagregación para os sectores productivos non primarios do índice de custos laborais de Galicia e España reflicte que o maior índice é o da industria e o menor o da construción nos dous ámbitos espaciais analizados.

Custo salarial. Por comunidades autónomas. España. 2002

■ Cadro 1.34

	Custo salarial por traballador e mes			Custo salarial por hora efectiva		
	Euros	Índice	Taxa ⁽¹⁾	Euros	Índice	Taxa ⁽¹⁾
España	1.548,43	116,7	3,9	11,06	116,8	3,5
Andalucía	1.435,06	118,7	5,4	10,26	120,0	5,6
Aragón	1.550,85	119,9	4,2	11,39	120,7	3,5
Asturias	1.492,20	114,5	5,0	11,01	114,7	5,1
Baleares	1.410,79	119,8	3,7	10,09	124,1	3,2
Canarias	1.261,68	111,4	3,8	8,95	112,7	3,9
Cantabria	1.418,15	115,2	1,9	10,30	116,9	0,8
Castela e León	1.444,73	116,8	3,0	10,54	118,6	3,4
Castela-A Mancha	1.307,22	114,7	3,1	9,16	115,7	2,5
Cataluña	1.647,51	117,9	4,4	11,88	117,2	4,0
Com. Valenciana	1.374,95	116,6	2,8	9,74	116,0	2,3
Extremadura	1.275,20	117,7	2,8	9,28	120,2	3,7
Galicia	1.352,01	117,5	3,8	9,60	119,1	4,6
Madrid	1.825,90	114,5	3,2	12,61	112,6	1,4
Murcia	1.261,21	117,1	5,1	9,07	116,1	4,6
Navarra	1.757,78	121,2	5,0	13,15	123,5	5,4
País Vasco	1.810,94	116,9	5,2	13,50	116,5	6,0
A Rioja	1.431,83	115,5	3,5	10,23	115,9	3,2

(1) Porcentaxe de variación sobre o mesmo trimestre do ano anterior

Datos do 4º trimestre de 2002. Base ano 2000

Fonte: INE. Índice de Custos Laborais

Os cadros 1.34 e 1.35 detallan (para que poidan afondar no seu estudio as persoas interesadas) os valores en cada comunidade autónoma do custo salarial e de "outros custos" (por traballador e máis por hora efectiva nos dous casos), coas variacións do último ano e máis o índice de cada un tomando como base o valor do ano 2000 de cada unha das variables:

O cadro 1.36 presenta as horas da xornada laboral nas distintas comunidades autónomas, coa diferenciación entre tempos completo e parcial. En cada un deles distínguese entre as horas pactadas, as efectivas e as non traballadas calquera que sexa o motivo (festas, vacacións, incapacidade laboral, maternidade, absentismo, conflictividade laboral, etc). Sobrancearemos que, respecto da media estatal, en Galicia son algo maiores os valores das horas pactadas e máis das efectivas, mentres que son lixeiramente menores as horas non traballadas.

Dos cadros 1.37 ó 1.40 recolleemos información procedente da Encuesta de Coste Laboral cos datos do ano 2000. Esta é a cuarta operación estatística desta natureza que se realiza en España (as anteriores tiñan como referencia os anos 1988, 1992 e 1996); realízase en cumprimento do Regulamento da UE relativo á obriga estatal de ter unha enquisa de custo da man de obra que proporcione resultados para os distintos sectores económicos (nos niveis estatal e "rexional"). Por realizarse de acordo con definicións comúns e metodoloxías harmonizadas na UE, permite unha estricta comparabilidade do custo laboral entre os citados ámbitos territoriais.

Outros custos. Por comunidades autónomas. España. 2002

■ Cadro 1.35

	Outros custos por traballador e mes			Outros custos por hora efectiva		
	Euros	Índice	Taxa ⁽¹⁾	Euros	Índice	Taxa ⁽¹⁾
España	495,66	114,8	6,6	3,54	114,6	6,3
Andalucía	459,69	116,1	5,8	3,28	116,7	5,5
Aragón	500,52	114,6	6,8	3,68	115,4	6,1
Asturias	523,78	115,8	7,7	3,86	115,6	7,5
Baleares	448,01	115,2	5,9	3,21	119,3	5,2
Canarias	431,01	116,0	5,4	3,06	117,7	5,2
Cantabria	466,23	109,9	3,7	3,38	111,6	2,4
Castela e León	464,78	108,7	4,4	3,39	110,4	5,0
Castela-A Mancha	422,74	109,8	3,8	2,97	111,2	3,1
Cataluña	526,00	118,1	9,9	3,79	117,0	9,5
Com. Valenciana	459,97	113,2	5,6	3,26	112,8	5,2
Extremadura	404,51	112,3	2,4	2,94	114,8	3,2
Galicia	438,89	114,6	5,9	3,12	116,4	6,8
Madrid	557,65	114,7	6,0	3,86	113,2	4,3
Murcia	429,31	114,3	4,8	3,09	113,2	4,7
Navarra	550,29	113,6	5,9	4,12	115,7	6,5
País Vasco	569,49	112,3	7,3	4,25	112,1	8,4
A Ríoxa	464,46	110,4	1,6	3,32	111,0	1,5

(1) Porcentaxe de variación sobre o mesmo trimestre do ano anterior

Datos do 4º trimestre de 2002. Base ano 2000

Fonte: INE. Índice de Custos Laborais

■ Cadro 1.36

Xornada laboral. Por comunidades autónomas.
España. 2002

	Horas por traballador e mes								
	Total traballadores			Tempo completo			Tempo parcial		
	Horas pactadas	Horas efectivas	Horas non traballadas	Horas pactadas	Horas efectivas	Horas non traballadas	Horas pactadas	Horas efectivas	Horas non traballadas
España	159,3	140,0	20,2	169,8	149,1	21,7	84,6	74,8	10,0
Andalucía	157,8	139,9	18,5	168,7	149,6	19,8	87,9	77,9	10,2
Aragón	157,6	136,1	22,5	169,6	146,5	24,3	73,5	64,0	9,7
Asturias	157,5	135,6	22,9	168,1	144,2	25,0	81,3	73,3	8,1
Baleares	160,0	139,8	20,7	171,0	149,2	22,3	82,7	73,6	9,2
Canarias	161,7	141,0	21,2	172,1	150,0	22,5	85,2	73,9	11,3
Cantabria	159,0	137,7	22,8	169,3	146,5	24,5	80,9	71,4	9,6
Castela e León	157,6	137,1	21,3	169,4	147,0	23,3	74,9	67,6	7,7
Castela-A Mancha	160,9	142,7	18,6	170,2	150,7	19,9	80,7	73,3	7,5
Cataluña	159,1	138,7	21,5	170,2	148,4	23,0	85,4	74,2	11,5
Com. Valenciana	160,6	141,1	20,3	170,8	149,8	21,8	86,5	77,7	9,2
Extremadura	157,2	137,4	20,0	170,2	148,3	22,1	76,1	69,0	7,2
Galicia	159,9	140,8	20,0	169,8	149,3	21,5	83,1	74,7	8,5
Madrid	161,7	144,7	18,0	170,3	152,5	18,9	89,4	79,1	10,6
Murcia	158,3	139,0	19,9	170,2	149,4	21,5	91,8	81,1	11,3
Navarra	155,1	133,7	22,6	166,3	143,0	24,6	75,8	67,7	8,3
País Vasco	155,4	134,1	22,4	166,4	143,3	24,2	77,9	69,1	9,2
A Ríoxa	159,1	140,0	19,9	170,6	150,1	21,4	80,7	71,3	9,5

Datos do 4º trimestre de 2002. Base ano 2000

Fonte: INE. Índice de Custos Laborais

**Custo laboral⁽¹⁾ por comunidades autónomas.
Tódalas actividades e industria. 2000**

■ Cadro 1.37

	Tódalas actividades	Industria
España	23.183,45	26.331,93
Andalucía	20.781,75	24.330,84
Aragón	22.581,11	25.012,80
Asturias	23.827,67	29.348,56
Baleares	20.867,28	21.386,30
Canarias	19.744,02	22.187,18
Cantabria	22.633,58	27.824,69
Castela e León	21.938,53	26.484,49
Castela-A Mancha	19.293,18	18.789,06
Cataluña	24.569,70	27.992,64
Com. Valenciana	20.139,70	21.294,25
Estremadura	18.615,57	20.128,63
Galicia	20.285,65	22.073,72
Madrid	27.174,24	33.246,29
Murcia	18.464,17	18.494,67
Navarra	25.307,02	28.230,45
País Vasco	27.273,14	31.384,59
A Ríoxa	20.761,93	21.828,24
Ceuta e Melilla	20.416,87	21.819,05

(1) En euros por traballador e ano. Período de referencia ano 2000
Fonte: INE. Enquisa de Custo Laboral

O cadro 1.37 reflicte que globalmente o custo laboral en Galicia é o 87'5% do estatal, superando tan só o de catro comunidades autónomas (Canarias, Castela-A Mancha, Estremadura e Murcia). Se nos centramos no custo laboral no sector industrial, o galego supón unha porcentaxe sensiblemente inferior ó estatal (83'8%) que na comparanza global visto nas liñas anteriores, pero o máis amplo abano salarial entre as comunidades na industria fai que, pese a ese descenso de 3'5 puntos, haxa sete comunidades das que figuran nese cadro cun custo laboral inferior ó noso (Baleares, Castela-A Mancha, C. Valenciana, Estremadura, Murcia, A Ríoxa e Ceuta-Melilla).

O cadro 1.38 proporciona para cada comunidade o importe en euros por traballador e ano dos cinco compoñentes principais do custo laboral (ou "custo bruto" ou "custo laboral bruto") mentres que o 1.39 explicita a estrutura porcentual de cada un deses compoñentes respecto do custo laboral. Sobrancearemos como dato máis relevante na comparanza Galicia-España a pequena porcentaxe que no custo laboral representan en Galicia as indemnizacións por despedimento (nese apartado a media estatal supera nun 78% e o da Comunidade de Madrid nun 156% ó valor galego).

■ Cadro 1.38

**Custo laboral ⁽¹⁾ e os seus principais compoñentes.
Por comunidades autónomas. 2000**

	Custo bruto	Soldos e salarios	Cotizacións Seg. Social	Cotizacións voluntarias	Prestacións sociais	Indemnización por despedimento
España	23.183,45	17.158,56	4.984,50	160,78	302,49	280,59
Andalucía	20.781,75	15.272,21	4.637,43	101,97	254,17	231,62
Aragón	22.581,11	16.617,62	5.088,41	113,42	300,72	188,47
Asturias	23.827,67	17.546,46	5.439,38	167,70	337,71	95,50
Baleares	20.867,28	15.589,50	4.590,47	87,94	262,56	105,84
Canarias	19.744,02	14.390,69	4.303,77	177,23	265,35	201,04
Cantabria	22.633,58	16.606,73	5.071,80	135,71	351,71	229,49
Castela e León	21.938,53	16.027,06	4.901,40	184,78	325,51	228,44
Castela-A Mancha	19.293,18	14.147,35	4.346,80	148,85	248,03	222,31
Cataluña	24.569,70	18.243,24	5.220,15	160,69	276,83	373,79
Com. Valenciana	20.139,71	14.828,25	4.523,41	139,89	240,41	176,02
Extremadura	18.615,57	13.806,03	4.181,38	87,28	237,68	112,24
Galicia	20.285,65	14.967,12	4.562,73	129,99	251,90	137,72
Madrid	27.174,24	20.353,41	5.367,28	228,91	337,92	471,60
Murcia	18.464,17	13.777,03	4.176,05	66,28	245,67	77,08
Navarra	25.307,02	18.651,03	5.691,14	187,64	338,46	183,84
País Vasco	27.273,14	20.047,03	5.911,50	206,70	586,36	229,70
A Ríoxa	20.761,93	15.322,76	4.761,17	123,56	219,83	150,43
Ceuta e Melilla	20.416,87	15.049,46	4.517,24	48,94	342,07	199,84

(1) En euros por traballador e ano. Período de referencia ano 2000
Fonte: INE. Enquisa de Custo Laboral

■ Cadro 1.39

**Custo laboral e os seus principais compoñentes ⁽¹⁾.
Por comunidades autónomas. 2000**

	Custo bruto	Soldos e salarios	Cotizacións Seg. Social	Cotizacións voluntarias	Prestacións sociais	Indemnización por despedimento
España	100,00	74,01	21,50	0,69	1,30	1,21
Andalucía	100,00	73,49	22,31	0,49	1,22	1,11
Aragón	100,00	73,59	22,53	0,50	1,33	0,83
Asturias	100,00	73,64	22,83	0,70	1,42	0,40
Baleares	100,00	74,71	22,00	0,42	1,26	0,51
Canarias	100,00	72,89	21,80	0,90	1,34	1,02
Cantabria	100,00	73,37	22,41	0,60	1,55	1,01
Castela e León	100,00	73,05	22,34	0,84	1,48	1,04
Castela-A Mancha	100,00	73,33	22,53	0,77	1,29	1,15
Cataluña	100,00	74,25	21,25	0,65	1,13	1,52
Com. Valenciana	100,00	73,63	22,46	0,69	1,19	0,87
Extremadura	100,00	74,16	22,46	0,47	1,28	0,60
Galicia	100,00	73,78	22,49	0,64	1,24	0,68
Madrid	100,00	74,90	19,75	0,84	1,24	1,74
Murcia	100,00	74,61	22,62	0,36	1,33	0,42
Navarra	100,00	73,70	22,49	0,74	1,34	0,73
País Vasco	100,00	73,50	21,68	0,76	2,15	0,84
A Ríoxa	100,00	73,80	22,93	0,60	1,06	0,72
Ceuta e Melilla	100,00	73,71	22,13	0,24	1,68	0,98

(1) Estructura porcentual sobre o custo laboral bruto
Fonte: INE. Enquisa de Custo Laboral

■ Cadro 1.40

Custo laboral e os seus compoñentes ⁽¹⁾. Por tamaño do cadro do persoal.
Galicia/ España.2000.

	Galicia				Espana			
	Total	1 a 49	50 a 199	200 e máis	Total	1 a 49	50 a 199	200 e máis
Custo bruto	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Soldos e salarios	73,78	74,28	72,73	73,91	74,01	74,80	73,70	73,52
Cotizacións obrigatorias á S.Social	22,49	23,03	22,70	21,79	21,50	22,25	21,80	20,68
Cotizacións voluntarias	0,64	0,35	0,56	0,99	0,69	0,27	0,59	1,11
Prestacións sociais directas	1,24	0,52	1,35	1,94	1,30	0,58	0,91	2,15
Indemnizacións por despedimento	0,68	0,70	1,06	0,42	1,21	1,10	1,64	1,05
Gastos en formación profesional	0,30	0,19	0,45	0,33	0,41	0,22	0,40	0,58
Gastos en transporte	0,07	0,04	0,09	0,08	0,09	0,04	0,09	0,12
Gastos de carácter social	0,10	0,06	0,13	0,12	0,11	0,05	0,09	0,18
Pagos compensatorios	0,49	0,63	0,61	0,27	0,43	0,51	0,50	0,32
Outros gastos	0,21	0,20	0,32	0,14	0,24	0,19	0,27	0,27
Subvencións	1,22	1,80	1,00	0,74	1,05	1,36	1,08	0,77
Custo neto	98,78	98,20	99,00	99,26	98,95	98,64	98,92	99,23

(1) Estructura porcentual sobre o custo laboral bruto

Fonte: INE. Enquisa de Custo Laboral

A desagregación en tres tramos por tamaño da cadro de persoal da empresa do custo laboral e os seus compoñentes para Galicia e España presentámola no cadro I.40, para permitir ás persoas interesadas que afonden neste tema.

No cadro I.41 recolleemos un cadro procedente da nova Encuesta anual de coste laboral, que se elabora a partir dun cuestionario anexo ó do Índice de custos labo-

■ Cadro 1.41

Custo laboral ⁽¹⁾ e os seus principais compoñentes.
Por comunidades autónomas. 2001

	Custo bruto ou laboral	Soldos e salarios	Cotizacións obrigatorias Seg. Social	Cotizacións voluntarias	Prestacións sociais directas	Resto custos ⁽²⁾	Subvencións e deducións	Custo neto ⁽³⁾
Espana	22.493,21	16.471,22	5.101,41	143,09	220,82	556,67	198,81	22.294,40
Andalucía	20.408,21	14.946,25	4.743,00	99,35	161,05	458,56	183,84	20.226,37
Aragón	22.315,10	16.197,08	5.160,18	100,52	177,27	680,05	223,73	22.091,37
Asturias	22.400,08	16.116,97	5.371,11	157,26	244,05	510,69	195,41	22.204,67
Baleares	19.967,79	14.689,13	4.681,56	89,45	165,04	342,61	167,54	19.800,25
Canarias	18.701,40	13.681,22	4.374,72	104,87	150,91	389,68	139,50	18.561,90
Cantabria	20.995,42	15.157,57	5.027,31	124,61	262,46	423,47	168,54	20.826,88
Castela e León	21.349,52	15.376,82	4.934,10	249,41	251,83	537,36	193,12	21.156,40
Castela-A Mancha	19.180,97	13.976,88	4.493,79	139,42	184,95	385,93	137,13	19.043,84
Cataluña	23.637,97	17.443,48	5.347,17	129,48	194,30	523,54	214,23	23.423,74
Com. Valenciana	20.412,53	14.853,71	4.786,89	89,79	148,57	533,57	192,96	20.219,57
Extremadura	18.385,46	13.486,94	4.289,73	101,47	152,46	354,86	177,04	18.208,42
Galicia	19.859,45	14.383,71	4.650,24	122,28	293,17	410,05	194,54	19.664,91
Madrid	26.755,90	19.743,25	5.574,15	229,06	327,55	881,89	196,03	26.559,87
Murcia	18.308,52	13.211,08	4.343,85	56,44	243,13	454,02	171,41	18.137,11
Navarra	24.546,37	17.966,61	5.832,21	116,64	154,41	476,50	287,21	24.259,16
País Vasco	26.174,98	19.112,40	6.041,43	184,57	302,11	534,47	283,92	25.891,06
A Rioxa	21.091,78	15.226,37	5.032,98	152,45	168,53	511,45	253,43	20.838,35

(1) En euros por traballador e ano

(2) Outros custos inclúe indemnizacións por despedimento, gastos en formación profesional, gastos en transporte, gastos de carácter social, indemnizacións fin de contrato, pagos compensatorios, axudas de custo e gastos de viaxe e outros gastos

(3) É o custo bruto menos as subvencións (nas cotizacións á Seguridade Social, á contratación, á formación profesional) e as deducións fiscais

Fonte: INE. Enquisa anual de custo laboral. 2001

rais (ICL), co obxecto de completar os datos que no ICL se obteñen trimestralmente cunha perspectiva anual dos mesmos. A información da enquisa anual 2001 recolleuse de setembro a decembro de 2002 e explicita que o maior custo laboral correspondeu ás comunidades autónomas de Madrid, País Vasco, Navarra, Cataluña e Asturias, mentres que o menor custo laboral tiverono Murcia, Extremadura, Canarias, Castela-A Mancha e Galicia. A análise en detalle do cadro permite a comparanza entre comunidades dos diversos compoñentes do custo laboral; deles só sobrancearemos que Galicia ten as prestacións sociais directas relativas maiores e é a terceira comunidade polo importe absoluto das mesmas, tras Madrid e o País Vasco (as prestacións sociais directas defínense nesta enquisa como os pagos que o empregador fai directamente ó traballador -ou á súa familia- para asistilo en determinadas circunstancias; son pagos que derivan por exemplo da incapacidade temporal -tanto na fase en que está só a cargo do empregador coma cando se complementa o pago da Seguridade Social-, asistencia familiar, asistencia médica, minusvalía, invalidez, etc).

Xa no Informe do pasado ano sinalabamos que incluso tendo en conta que Galicia ten un índice de prezos inferior ó promedio español (do 95'86% no ano 2001) queda claro que a maior diferenza do noso nivel salarial medio co estatal -en comparanza co diferencial dos prezos- explicita que o poder adquisitivo dos asalariados galegos queda moi por baixo do promedio estatal (concretamente, o nivel salarial dos galegos debería aumentar nun 12'87% para iguala-lo seu poder de compra co do promedio español).

No tocante á comparanza con outros estados da Unión Europea, a Enquisa de Custo Laboral realízase cuatrienalmente co obxectivo de estima-lo custo do factor traballo nos distintos estados da UE (incluíndo os custos non salariais). No cadro

Custo laboral por hora en industria e en servizos. Unión Europea. 2000

■ Cadro 1.42

Unión Europea	Euros/ hora traballada	Incorporación á UE no ano 2004	Euros/ hora traballada
Media UE (15)	22,70		
Suecia	28,56	Chipre	10,74
Dinamarca	27,10	Eslovenia	8,98
Alemaña	26,54	Polonia	4,48
Francia	24,39	República Checa	3,90
Luxemburgo	24,23	Hungría	3,83
Reino Unido	23,85	Eslovaquia	3,06
Austria	23,60	Estonia	3,03
Holanda	22,99	Lituania	2,71
Finlandia	22,13	Letonia	2,42
Irlanda	17,34		
España	14,22		
Grecia	10,40		
Portugal	8,13		

Fonte: Eurostat

1.42 recollémo-los datos presentados hai moi poucos meses por Eurostat (a oficina estatística da UE) relativos ó custo laboral por hora na industria e nos servizos no ano 2000. Compróbase que España é un dos estados co menor custo laboral (que representa un 62'64% da media UE-15), só por diante de Grecia e Portugal (Eurostat proporcionou só os valores de 13 estados; faltan os de Bélxica e Italia)). Se en cambio facémo-la comparanza do dato español coa media dos estados que entrarán na UE en maio de 2004 (Eurostat non facilitou o dato de Malta), o custo laboral español triplicao -e mesmo o quintuplica nalgún caso, coma Lituania e Letonia).

O custo laboral por hora en Galicia era nese mesmo ó redor do 60% da media da UE e inferior á metade do de Suecia, Dinamarca ou Alemania, anque superior a calquera dos estados que entrarán na UE no ano 2004 (cuadruplicando o custo laboral por hora de Letonia, Lituania, Estonia ou Eslovaquia).

Cómpre non esquecer ó estudar o custo laboral que este é unha media estatística do que cobran os asalariados, pero que un dos importantes condicionantes dos ingresos de moitos fogares é o importe do salario mínimo interprofesional (non só para os que o perciben directamente como contraprestación do seu traballo senón tamén para aqueles que reciben ingresos sociais que están directamente vencellados co SMI). Remitimos ás persoas interesadas ó Informe do pasado ano, no que recollíamo-lo importe do SMI nos nove estados da UE nos que está regulado, para comprobar que o salario mínimo español (e máis galego) está entre os máis baixos (só por diante de Portugal e Grecia) e que non chega á metade do de Reino Unido, Francia, Bélxica, Holanda ou Luxemburgo. A diferenza de prezos con eses cinco estados non se achega -nin moito menos- ó diferencial dos salarios mínimos, polo que o poder adquisitivo do SMI español (e galego) queda moi por baixo do deses países. Un estudio de Eurostat sobre este tema sinala que, tendo en conta a compra dun mesmo grupo de produtos, os españois deben desembolsar máis do 20% do SMI (o dobre que na media da UE) e só Portugal debe desembolsar unha porcentaxe maior do SMI na compra desa "cesta de produtos".

No relativo ó SMI por hora efectiva traballada en distintos estados da Unión Europea, nese mesmo Informe recóllese que o dato español (ou galego) non chega á terceira parte da media da UE (é o 31'9%), porcentaxe que ven pouco ten que ver coa porcentaxe do PIB por habitante de Galicia (64%) ou España (82%) respecto da media da UE. Cómpre, pois, un esforzo de aproximación do noso SMI á media da UE, para corrixir unha clara inxustiza histórica e ir logrando unha auténtica "converxencia" neste aspecto social no que tampouco se utiliza esa palabra.

A comparanza da evolución do salario mínimo interprofesional e do índice de prezos ó consumo en Galicia na última década reflicte que só en tres anos (1996, 1997 e 1998) a suba do SMI foi maior que o da inflación. Entre os sete anos en que o SMI subiu menos que os prezos atópanse todos os do último cuatrienio.

No capítulo 7 deste Informe figura a suba salarial establecida na negociación colectiva en Galicia e no conxunto do Estado nos últimos anos; consideramos que a súa visión pode ser interesante para complementa-lo visto neste epígrafe.

1.4.3 O Gasto

Os salarios -estudiados no epígrafe anterior- son a fonte principal de renda dos fogares, polo que o seu nivel é un condicionante importante do consumo ou aforo que van realizar as persoas que residen neles. Con todo, cómpre nos esquecer a importancia relativa das outras fontes de renda (capital, rendas mixtas, prestacións sociais...).

O coñecemento da estrutura do gasto por produtos é fundamental para a configuración actualizada da "cesta da compra" que se toma como base para o seguimento mensual dos prezos dos bens e servizos. A Enquisa continua de orzamentos familiares vai recollendo trimestralmente o gasto medio por persoa nas diferentes comunidades autónomas.

No cadro 1.43 recollémo-los datos do gasto medio por persoa nas distintas comunidades no último bienio, que reflicten a menor contía do mesmo en Galicia (foi o 93'91% do gasto medio estatal no cuarto trimestre de 2002); cómpre subliñar que esa porcentaxe subiu tres puntos respecto no mesmo período do ano anterior debido a que a suba do gasto medio por persoa en Galicia (5'5%) case triplicou á media estatal (1'9%).

■ Cadro 1.43

Gasto medio por persoa. Por comunidades autónomas.
2001-2002

	Total gasto		Alimentos bebidas e tabaco		Resto	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Andalucía	1.588,30	1.654,70	337,23	385,37	1.251,07	1.269,33
Aragón	1.862,89	1.982,22	404,63	410,87	1.458,26	1.571,35
Asturias	1.815,86	1.784,13	370,24	385,20	1.445,61	1.398,93
Baleares	1.993,51	2.081,78	305,35	372,45	1.688,16	1.709,33
Canarias	1.658,46	1.657,71	323,41	411,94	1.335,05	1.245,77
Cantabria	2.018,62	2.177,78	420,93	500,75	1.597,69	1.617,03
Castela e León	1.655,79	1.773,39	335,18	422,04	1.320,60	1.351,35
Castela-A Mancha	1.460,76	1.506,54	318,53	378,71	1.142,23	1.127,83
Cataluña	1.911,77	1.873,80	400,36	406,90	1.511,40	1.466,90
Com. Valenciana	1.702,54	1.727,67	341,69	373,29	1.360,84	1.354,38
Extremadura	1.374,46	1.435,76	346,57	352,59	1.027,89	1.083,17
Galicia	1.609,26	1.697,43	382,75	406,76	1.226,51	1.290,67
Madrid	2.103,64	2.085,21	385,59	370,46	1.718,05	1.714,75
Murcia	1.696,51	1.715,81	400,25	409,87	1.296,26	1.305,94
Navarra	2.057,14	2.047,89	360,51	338,99	1.696,63	1.708,90
País Vasco	2.008,91	2.083,81	423,91	418,98	1.585,00	1.664,83
A Ríoxa	1.924,70	1.822,75	423,71	413,13	1.500,99	1.409,62
Ceuta e Melilla	1.840,15	1.461,10	348,30	297,57	1.491,85	1.163,53
España	1.703,40	1.806,69	365,85	390,37	1.407,55	1.416,32

Datos en euros

Fonte: INE. Enquisas Continuas de Orzamentos Familiares (gasto de consumo dos fogares)

2.1. Introducción

No capítulo anterior estudíamo—la realidade macroeconómica galega do ano 2002; neste ímonos centrar na estrutura e na dinámica do tecido productivo de Galicia e máis na política industrial das diferentes administracións públicas.

Primeiramente, achegarémonos á dimensión das empresas galegas (en aspectos como o número de empregados, e a distribución por provincias baseándonos fundamentalmente en datos obtidos do INE (DIRCE) e da Tesourería Xeral da Seguridade Social. Trataremos tamén neste epígrafe do crecemento do número de empresas galegas e da forma xurídica que adoptan.

No apartado seguinte analizaremos—las enquisas industriais (de empresas e de produtos), a enquisa de investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D), a de indicadores de alta tecnoloxía e as opinións dos empresarios galegos sobre diversas variables da actividade productiva.

Despois abordarémolo estudio do sector público empresarial en Galicia, analizando a súa relevancia en emprego e investimentos. Por último, referirémonos á política industrial en Galicia, contemplada desde unha triple perspectiva: da Unión Europea, da Administración Central e da Administración Autonómica.

Por último, centrarémonos nas maiores empresas que teñen a sede en Galicia, tratando da súa evolución económico-financeira, da distribución sectorial e territorial, dos trazos de competitividade e da creación de emprego.

2.2. Dimensión e forma xurídica das empresas

Neste apartado achegarémonos, en primeiro lugar, á estrutura do tecido productivo galego a través do estudio da dimensión das empresas galegas segundo o número de traballadores e os sectores de actividade, de acordo coa información subministrada polo Directorio Central de Empresas (DIRCE). Incluiremos tamén datos destas mesmas variables para as comunidades autónomas e o conxunto estatal, co fin de facilitar a comparanza entre a nosa comunidade autónoma e o total de España.

En segundo lugar, analizaremos a información que sobre as empresas galegas proporciona a Seguridade Social por estratos de asalariados e provincias.

En terceiro lugar achegarémonos ás empresas con domicilio social en Galicia de maior dimensión por facturación e emprego. Esta información complementarémola coa das vendas e o emprego das grandes empresas industriais españolas con significativa presenza productiva en Galicia e máis das principais empresas industriais nas que o principal establecemento en España está situado en Galicia.

Nos informes de anos anteriores víñanse ofrecendo os datos de números de empresas máis a súa distribución por actividades económicas e número de traballadores tomando como referencia a información subministrada pola Tesourería Xeral da Seguridade Social que a contemplaba desde a perspectiva dos códigos de contas das empresas inscritas no Réxime Xeral da Seguridade Social.

A partir de 1995 introdúcese no informe a información do Directorio Central de Empresas (DIRCE) do INE que combina, na elaboración das estatísticas de empresas, os datos da Seguridade Social cós procedentes das retencións do IRPF, o imposto de actividades económicas e os de Rexistro Mercantil, sometidos a un itinerario de tratamentos de depuración, harmonizacións e integración có obxecto de chegar ós datos máis fiables posibles.

Vista a importancia, fiabilidade e a utilización da fonte de DIRCE a efectos internacionais, en particular nos datos que se subministran a EUROSTAT, considérase preciso facer un cambio na exposición de datos deste epígrafe da dimensión das empresas, presentando en primeiro lugar os correspondentes ó DIRCE, pero mantendo neste caso (cadro 2.8) a información que subministra a Seguridade Social que ofrece un concepto de empresa distinto e máis limitado.

O DIRCE é un proxecto que ven a desenvolver o INE desde 1989 e que a partir de 1995 ofrece datos máis precisos sobre o número de empresas por comunidade autónoma e provincial e a distribución das mesmas desde o punto de vista xurídico, por estratos de asalariados e por actividade económica.

Como xa apuntamos anteriormente o concepto de empresa é amplo e comprende tamén as que non dispoñan de asalariados, empregando como fontes primarias os datos da cotizacións da Seguridade Social, IRPF, Imposto de Actividades Económicas, inscrición no Rexistro Mercantil. Os datos do DIRCE refírense á situación a día 1 de

xaneiro de cada ano e compre ter en conta que non inclúe os datos das empresas dos sectores agrario e pesqueiro nin os servicios administrativos das administracións públicas (aunque si as empresas públicas).

O cadro 2.1 recolle a distribución por sectores económicos e comunidades autónomas das empresas que figuran no DIRCE ó comezo do ano 2002. A Comunidade Autónoma de Cataluña é a que maior número de empresas acolle, atendendo ó emprazamento da súa sede central, representando as máis de cincocentas mil ó 19% do total español. O segundo lugar ocúpao Andalucía con o 14,7%, seguida da Comunidade Autónoma de Madrid cun 14,2% e a Valenciana cun 10,6%.

■ Cadro 2.1

Distribución das empresas. Por sectores económicos e comunidades autónomas. 2001-2002

	Sector económico									
	Total		Industria		Construcción		Comercio		Resto de servicios	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
España	2.645.317	2.710.400	244.262	247.779	314.705	336.075	796.690	796.647	1.289.660	1.329.899
Andalucía	384.086	398.302	30.860	31.569	34.174	37.247	134.492	136.251	184.560	193.235
Aragón	80.586	81.533	8.403	8.443	11.005	11.536	23.103	22.801	38.075	38.753
Asturias	65.301	63.209	4.572	4.362	7.794	7.811	20.279	19.075	32.656	31.961
Baleares	71.424	73.358	5.327	5.342	11.456	12.240	18.552	18.589	36.089	37.187
Canarias	108.619	113.165	6.128	6.338	11.198	12.343	34.463	34.791	56.830	59.693
Cantabria	32.288	33.017	2.354	2.391	4.207	4.468	9.411	9.442	16.316	16.716
Cast. e León	147.775	147.496	12.839	12.875	21.750	22.330	45.799	44.706	67.387	67.585
Cast. A Mancha	100.804	100.492	12.634	12.621	15.354	16.193	33.010	31.839	39.806	39.839
Cataluña	494.153	515.173	54.164	55.943	60.910	64.827	138.906	141.479	240.173	252.924
C. Valenciana	281.932	288.408	31.263	31.526	31.834	34.673	88.702	88.016	130.133	134.193
Extremadura	47.765	57.419	4.129	5.074	5.619	7.402	16.900	20.284	21.117	24.659
Galicia	167.732	165.726	14.838	14.799	21.626	22.614	53.732	52.217	77.536	76.096
Madrid	377.785	384.638	26.937	26.828	40.974	43.080	94.386	93.512	215.488	221.218
Murcia	69.865	72.547	7.145	7.297	8.617	9.305	23.337	23.582	30.766	32.363
Navarra	36.606	37.333	3.752	3.896	5.396	5.580	10.086	10.140	17.372	17.717
País Vasco	152.722	152.211	15.885	15.413	19.875	21.349	42.308	40.713	74.654	74.736
A Rioxa	18.985	19.499	2.868	2.890	2.454	2.613	5.831	5.904	7.832	8.092
Ceuta e Melilla	6.889	6.874	164	172	462	464	3.393	3.306	2.870	2.932

Fonte: INE. DIRCE

Galicia representa a quinta comunidade por número de empresas con 165.726 no ano 2002. Case a metade das empresas (45,92% en Galicia e 49,07% no total estatal) pertencen ó sector “resto de servicios”, no que figuran as empresas do sector de servicios diferentes das comerciais. Case a terceira parte do total das empresas son do espectro do comercio (31,51% en Galicia e 29,39% no total estatal). Conxuntamente, as empresas do sector servicios supoñen un 77,42% do total en Galicia e un 78,46% en España.

O crecemento no número de empresas ó longo de 2001 foi no total do Estado do 2,42%, sendo destacable en Cataluña 4,25% e Andalucía o 3,7%. En Galicia decreceu moi lixeiramente pasando das 167.732 do primeiro de xaneiro do 2001 as 165.726 da mesma data do 2002.

■ Cadro 2.2

Distribución das empresas. Por provincias. Galicia/España. 1995-2002

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España	% G/E
1995	61.647	19.678	19.085	46.980	147.390	2.301.559	6,4
1996	63.865	20.254	19.779	48.597	152.495	2.384.711	6,4
1997	64.946	20.545	20.076	49.494	155.061	2.438.830	6,4
1998	66.313	20.945	20.370	50.955	158.583	2.474.690	6,4
1999	63.167	21.267	20.598	52.013	157.045	2.518.801	6,2
2000	69.381	21.825	20.959	53.907	166.072	2.595.392	6,4
2001	70.021	21.865	21.136	54.710	167.732	2.645.317	6,3
2002	66.276	21.942	21.215	56.293	165.726	2.710.400	6,1

Elaboración propia
Fonte: INE.DIRCE

No cadro 2.2. presentámo-la distribución das empresas en Galicia —con desglose provincial— e máis no Estado. Galicia ten a primeiros do ano 2002 un 6,1% do total estatal de empresas que figuran do DIRCE, porcentaxe que baixou en dous décimas con respecto ó ano anterior se ben mantívose practicamente invariable ó

■ Cadro 2.3

Distribución das empresas. Por condición xurídica e provincias. Galicia. 1999-2002

	Total empresas	Persoas físicas	Sociedades anónimas	Sociedades de respons. limitada	Sociedades colectivas	Sociedades comandit- arias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	Organismos autónomos e outros
A Coruña										
1999	63.167	44.018	1.767	13.067	13	0	830	398	2.993	81
2000	69.381	47.820	1.825	14.735	12	0	845	418	3.628	98
2001	70.021	47.115	1.817	15.861	10	1	841	421	3.849	106
2002	66.276	43.244	1.757	16.195	7	1	813	403	3.771	85
Lugo										
1999	21.267	15.810	293	3.864	1	0	1.012	166	90	31
2000	21.825	15.962	312	4.140	1	0	1.077	168	134	31
2001	21.865	15.710	314	4.347	0	0	1.140	179	143	32
2002	21.942	15.559	300	4.548	0	0	1.175	179	149	32
Ourense										
1999	20.598	14.939	502	4.053	1	0	221	125	724	33
2000	20.959	14.972	493	4.293	1	0	229	137	799	35
2001	21.136	14.815	498	4.564	1	0	241	148	832	37
2002	21.215	14.655	485	4.784	1	0	254	143	856	37
Pontev.										
1999	52.013	34.017	1.492	13.794	3	0	1.670	222	747	68
2000	53.907	34.563	1.488	14.809	2	0	1.810	235	930	70
2001	54.710	34.160	1.506	15.803	3	0	1.900	248	1.020	70
2002	56.293	34.573	1.507	16.750	3	0	1.982	281	1.127	70
Galicia										
1999	157.045	108.784	4.054	34.778	18	0	3.733	911	4.554	213
2000	166.072	113.317	4.118	37.977	16	0	3.961	958	5.491	234
2001	167.732	111.800	4.135	40.575	14	1	4.122	996	5.844	245
2002	165.726	108.031	4.049	42.277	11	1	4.224	1.006	5.903	224
España										
1999	2.518.801	1.647.699	133.410	559.483	579	118	71.809	23.110	77.263	5.330
2000	2.595.392	1.662.679	131.079	612.374	548	127	73.511	23.456	86.070	5.548
2001	2.645.317	1.651.265	129.349	667.441	503	127	75.503	24.210	91.386	5.533
2002	2.710.400	1.662.183	126.529	716.542	471	117	76.631	24.867	97.501	5.559

Elaboración propia
Fonte: INE.DIRCE

■ Cadro 2.4

Distribución das empresas. Por estrato de asalariados e provincias.
Galicia/España. 1999-2002

		Sen asalariados	Con asalariados	de 1 a 2 asalariados	de 3 a 5	de 6 a 9	de 10 a 19	de 20 a 49	de 50 a 99	de 100 a 199	de 200 a 499	de 500 a 999	de 1.000 a 4.999	de 5.000 ou máis asalariados
A Coruña	1999	34.778	28.389	16.932	5.795	2.484	1.803	1.014	210	85	49	12	5	0
	2000	38.822	30.559	18.104	6.299	2.662	1.939	1.120	249	110	54	17	5	0
	2001	38.084	31.937	18.807	6.606	2.966	1.982	1.116	252	129	58	15	5	1
	2002	34.388	31.888	18.542	6.728	2.976	2.031	1.134	258	135	55	16	11	2
Lugo	1999	11.666	9.601	6.146	2.008	725	463	209	30	15	4	1	0	0
	2000	11.733	10.092	6.385	2.148	796	489	218	34	18	3	0	1	0
	2001	11.293	10.572	6.712	2.219	861	498	222	38	18	3	1	0	0
	2002	11.094	10.848	6.842	2.285	890	514	252	39	19	6	1	0	0
Ourense	1999	11.768	8.830	5.509	1.811	709	492	213	66	14	10	5	1	0
	2000	11.788	9.171	5.654	1.921	752	497	254	60	16	12	4	1	0
	2001	11.528	9.608	6.001	1.934	844	502	229	64	17	11	5	1	0
	2002	11.377	9.838	6.141	1.967	881	507	242	63	22	9	5	1	0
Pontevedra	1999	26.560	25.453	14.898	5.397	2.265	1.624	921	205	87	43	10	2	1
	2000	27.245	26.662	15.330	5.735	2.454	1.735	1.043	211	94	45	11	3	1
	2001	26.789	27.921	15.967	5.981	2.759	1.800	1.019	240	90	50	7	7	1
	2002	27.137	29.156	16.681	6.297	2.848	1.837	1.083	247	93	56	7	6	1
Galicia	1999	84.772	72.273	43.485	15.011	6.183	4.382	2.357	511	201	106	28	8	1
	2000	89.588	76.484	45.473	16.103	6.664	4.660	2.635	554	238	114	32	10	1
	2001	87.694	80.038	47.487	16.740	7.430	4.782	2.586	594	254	122	28	13	2
	2002	83.996	81.730	48.206	17.277	7.595	4.889	2.711	607	269	126	29	18	3
España	1999	1.388.116	1.130.685	648.771	235.131	101.717	79.423	45.639	11.348	4.826	2.740	663	362	65
	2000	1.417.221	1.178.171	666.054	246.660	108.534	85.259	49.855	12.362	5.373	2.910	697	396	71
	2001	1.408.792	1.236.525	692.964	259.764	126.050	86.308	48.205	12.953	5.867	3.180	744	418	72
	2002	1.425.332	1.285.068	716.914	271.764	131.666	89.840	50.595	13.468	6.190	3.276	815	466	74

Elaboración propia
Fonte: INE.DIRCE

longo do septenio de existencia desta fonte estatística —só en 1999 e en 2002 foi algo menor—. A provincia da Coruña concentra no último ano o 40% das empresas galegas e a de Pontevedra o 33,97% polo que tres de cada catro empresas galegas pertencen a unha desas provincias.

O descenso do número de empresas de Galicia en 2002 debeuse á diminución operada na provincia da Coruña, na que baixan en 3.745, mentres que no resto das provincias galegas sube o seu número, moi lixeiramente en Lugo e Ourense e con maior forza en Pontevedra.

No cadro 2.3 podemos ver a distribución nas provincias galegas —e nos totais galego e español— do número de empresas segundo a condición xurídica no último cuatrienio. En Galicia o maior aumento absoluto no ano 2002 foi o do grupo das de responsabilidade limitada, en 1.702, incrementándose tamén as comunidades de bens, as sociedades cooperativas e as asociacións, diminuindo en troques as de per-

soas físicas —en 3.769—, as sociedades anónimas —en 86— e en menor medida as colectivas e os organismos autónomos.

No tocante á estrutura empresarial galega por condición xurídica no ano 2002, a empresa propiedade dunha persoa física segue a se-la fórmula maioritaria, escóllena un 65,19% das empresas galegas, seguida da sociedade limitada (25,51% das empresas). Esta última segue subindo a súa porcentaxe (no último ano en case dous puntos).

No cadro 2.4 ofrecémo-la distribución das empresas por estrato de asalariados nas provincias galegas —e nos totais galego e máis estatal— no último cuadrienio. Máis da metade das empresas galegas (50,68%) non teñen asalariados e o 58,98% das que teñen algún só contan con un ou dous empregados.

Nas empresas sen asalariados, Galicia representa o 5,89% do total español no ano 2002 (tres décimas menos que no ano anterior). Nas empresas con asalariados, o peso relativo de Galicia no total estatal é maior nas empresas de menos asalariados e vaise facendo sempre máis pequeno a medida que sobe o estrato de empregados ata o nivel dos 5.000 empregados, salvo no de 1.000 a 4.999 no que sobe moi lixeiramente con respecto ó estrato anterior.

A porcentaxe de Galicia no total estatal de empresas é no último ano do 6,72% no estrato de 1 ou 2 asalariados, 6,36% nas de 3 a 5 asalariados, 5,77% nas de 6 a 9, 5,44% nas de 10 a 19, 5,36% nas de 20 a 49, 4,51% nas de 50 a 99, 4,35% nas de 100 a 199, 3,85% nas de 200 a 499 asalariados, 3,56% nas de 500 a 999. Nas empresas de 1.000 a 4.999 asalariados esa porcentaxe representa 3,86% e nas que superan os 5.000 asalariados é do 4,05%.

Se centrámo-la análise nas empresas de 500 ou máis empregados sobrancea o dato de que en Galicia no ano 2002 hai 50 empresas (cinco máis que no ano anterior) e no total do Estado 1.355 (121 empresas máis que no ano anterior), polo que as empresas de Galicia supoñen agora o 3,69% do total de España (unha décima máis que no ano anterior, pero moi por baixo da porcentaxe antes vista para o total de empresas: 6,10%). Se contemplamos só as empresas de 1.000 ou máis empregados, en Galicia hai 21 —tralo forte aumento das empresas de entre 1.000 e 4.999 experimentado no ano 2002— e no Estado hai 540, polo que a porcentaxe galega no conxunto español neste estrato empresarial sobe ó 3,89%.

O cadro 2.5 explicita a porcentaxe de empresas que teñen asalariados nos últimos oito anos tanto en Galicia como no conxunto do Estado. Esa porcentaxe en Galicia supera en case dous puntos no ano 2002 á porcentaxe estatal, medrando máis no último ano en Galicia que no conxunto do Estado.

Unha información máis polo miúdo das empresas con asalariados é a que figura no cadro 2.6, que recolle a porcentaxe de empresas por estrato de asalariados en Galicia e no Estado no último quinquenio. Compróbase que no ano 2002 só nos primeiro estratos —de un a dous asalariados— as empresas galegas superan en porcentaxe ás do total do Estado, nas de tres a cinco a porcentaxe e a mesma e vaise abrindo a diferenza relativa a prol de España nos catro estratos seguintes a medida que vai subindo o tamaño do cadro de persoal.

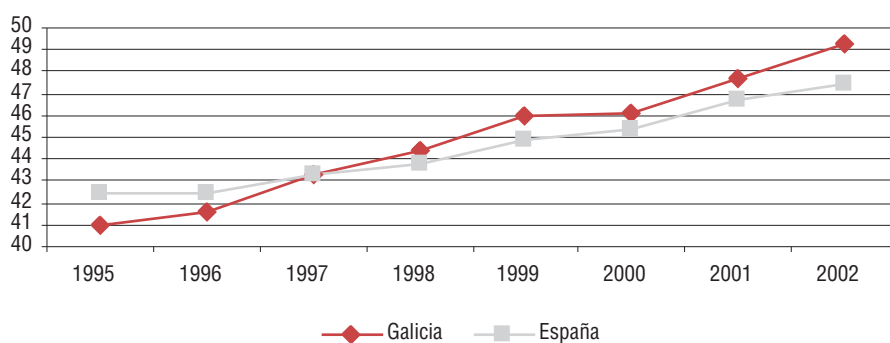
A distribución das empresas por actividade principal —segundo a Clasificación Nacional de Actividades Económicas— e estrato de asalariados presentámola para Galicia no ano 2002 no cadro 2.7. O epígrafe 52 (comercio polo miúdo, sen incluír o de vehículos de motor e a reparación de aparellos domésticos ou efectos perso-

**Porcentaxe de empresas que teñen asalariados.
Galicia/España. 1995-2002**

■ Cadro 2.5

	Galicia	España
1995	41,0	42,4
1996	41,6	42,5
1997	43,3	43,3
1998	44,4	43,8
1999	46,0	44,9
2000	46,1	45,4
2001	47,7	46,7
2002	49,3	47,4

Fonte: DIRCE



ais) concentra o 20,77% do total de empresas galegas que figuran no DIRCE; séguelnle en importancia numérica o epígrafe 45 (construcción) cun 13,65% do total e o epígrafe 55 (Hostalería) cunha porcentaxe do 12,26 %. Os tres apartados citados concentran case a metade do total de empresas galegas (46,68%); na comparación co ano anterior, aumenta a porcentaxe da construción, como nos dous anos anteriores e diminúen as do comercio polo miúdo e maila hostalería.

■ Cadro 2.6

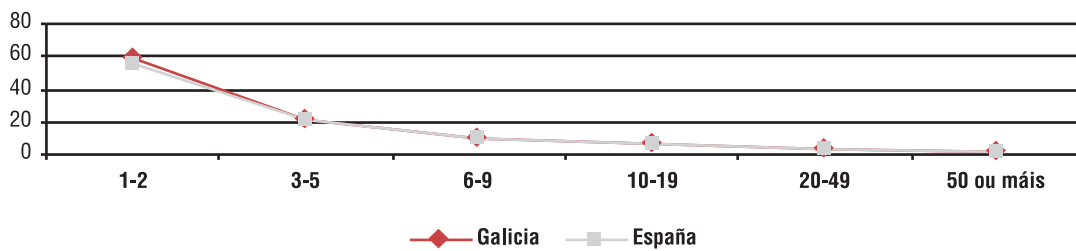
**Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados⁽¹⁾.
Galicia/España. 1998-2002**

	Galicia						España					
	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis
1998	60,8	20,7	5,4	6,0	3,1	1,1	57,8	20,8	9,1	6,8	3,8	1,7
1999	60,1	20,8	8,6	6,1	3,3	1,1	57,4	20,8	9,0	7,0	4,0	1,8
2000	59,5	21,1	8,7	6,1	3,4	1,2	56,6	20,9	9,2	7,2	4,2	1,9
2001	59,3	20,9	9,3	6,0	3,2	1,3	56,0	21,0	10,2	7,0	3,9	1,9
2002	59,0	21,1	9,3	6,0	3,3	1,3	55,8	21,1	10,2	7,0	3,9	1,7

Elaboración propia, a partir dos datos do DIRCE

⁽¹⁾ Calculado sobre o total de empresas que teñen algún asalariado

Porcentaxe de empresas por estrato de asalariados en 2002



Se centrámola análise nas empresas **galegas sen asalariados**, os tres epígrafes citados supoñen no ano 2002 unha porcentaxe lixeiramente menor (47,32%) e o peso relativo de cada un deles varía notablemente respecto ó visto anteriormente, xa que o comercio polo miúdo (no que hai que lembrar que non se inclúen as actividades antes mencionadas) perde un pouco de peso acadando o 24,33% do total, a hostalería tamén diminúe lixeiramente (12,37%) e a construción aumenta a súa participación no total galego (que pasa a ser dun 10,62%).

Se queremos centra-la análise nas empresas galegas **con asalariados** do ano 2002, os datos deste cadro 2.7 permiten ós interesados realizar un estudio polo miúdo do número de empresas correspondentes ás diversas actividades económicas do CNAE —ata a subdivisión en dous díxitos— para os once estratos de asalariados recollidos no DIRCE.

O cadro 2.8 contempla o número total e por tramos de traballadores en alta das empresas inscritas no Réxime Xeral e no da Minería do Carbón da Seguridade Social en cada unha das provincias galegas, no total de Galicia e no total de España, agrupando nunha única entidade —empresa— tódalas contas de cotización co mesmo número de identificación fiscal, co fin de acadar na estatística un concepto de empresa que se corresponda có xurídico. A provincia da Coruña agrupa o 40,94% das empresas inscritas e noutro polo cuantitativo a de Ourense comprende o 12,51%. As 77.669 empresas que desde esta perspectiva operan en 2002 en Galicia representan o 6,52% do total español. As empresas de un e dous traballadores son as máis numerosas en Galicia e en cada unha das provincias da comunidade e representan con respecto o total nacional o 6,77%, unha porcentaxe máis elevada que o total de empresas; por outra banda as de máis de 1.000 traballadores constitúen só o 5,47 do total de España.

■ Cadro 2.7

Distribución das empresas segundo estrato de asalariados.
Por actividade principal. Galicia. 2001-2002

	Total		Sen asalariados		De 1 a 2 asalariados	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	2	2	0	0	0	0
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	4	4	1	1	2	1
13. Extracción de minerais metálicos	6	7	2	1	2	3
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	354	416	85	86	88	88
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	2.566	2.767	990	943	830	822
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0
17. Industria téxtil	411	441	210	207	77	82
18. Industria da confección e da peletería	1.197	1.391	438	415	189	205
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	62	63	33	28	8	14
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	1.753	1.806	612	564	560	551
21. Industria do papel	39	50	4	7	9	9
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	876	875	330	280	296	304
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	153	173	63	51	40	48
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	170	212	62	63	41	42
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	885	1.059	223	198	228	237
27. Metalurxia	57	75	15	15	14	15
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	2.102	2.289	655	623	680	682
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	472	549	161	158	128	130
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	38	36	21	19	11	11
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	104	133	32	31	19	23
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	15	20	5	5	2	2
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	313	305	183	158	91	99
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	88	138	28	34	24	24
35. Fabricación doutro material de transporte	260	379	72	78	65	65
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	1.401	1.444	572	556	501	503
37. Reciclaxe	1	3	0	0	0	0
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	133	152	59	67	28	34
41. Captación, depuración e distribución de auga	6	11	1	2	2	2
45. Construción	20.956	22.614	8.512	8.922	6.477	6.751
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	5.280	5.351	1.611	1.582	2.118	2.088
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	12.469	12.443	5.760	5.472	3.580	3.556
52. Comercio polo miúdo, agás ó comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos persoais e aparellos domésticos	35.388	34.423	21.789	20.440	9.938	10.066
55. Hostalería	20.985	20.320	11.286	10.388	6.869	6.879
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	11.928	12.081	7.558	7.451	3.119	3.157
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	30	41	10	14	2	4
62. Transporte aéreo e espacial	3	3	0	0	0	1
63. Actividades anexas ós transportes; actividades de axencias de viaxes	876	935	315	297	267	283
64. Correos e telecomunicacións	229	242	108	111	60	52
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	21	32	8	9	6	3
66. Seguros e plans de pensións, excepto Seguridade Social obrigatoria	29	29	11	9	7	8
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	2.931	2.933	1.965	1.955	786	812
70. Actividades inmobiliarias	4.343	4.609	2.662	2.732	1.238	1.428
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e aparellos domésticos	774	820	377	404	276	279
72. Actividades informáticas	696	755	432	439	157	184
73. Investigación e desenvolvemento	572	482	520	429	40	35
74. Outras actividades empresariais	16.430	16.207	11.053	10.545	3.426	3.458
80. Educación	2.693	2.701	1.386	1.242	508	471
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	5.475	5.073	3.380	2.976	1.435	1.318
90. Actividades de saneamento público	146	197	66	88	38	49
91. Actividades asociativas	387	445	32	31	250	275
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	2.634	2.794	1.250	1.271	886	926
93. Actividades diversas de servizos persoais	5.392	5.397	2.746	2.599	2.069	2.127
Galicia	164.135	165.726	87.694	83.996	47.487	48.206

Fonte: INE. DIRCE

	De 3 a 5 asalariados		De 6 a 9 asalariados		De 10 a 19 asalariados	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0	0
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	0	0	1	1	0	0
13. Extracción de minerais metálicos	1	1	1	1	0	0
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	75	86	50	46	56	57
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	376	407	223	242	147	159
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0
17. Industria téxtil	53	50	37	29	34	26
18. Industria da confección e da peletería	150	155	158	126	262	265
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	12	6	4	5	5	7
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	284	305	169	141	128	137
21. Industria do papel	6	5	11	10	9	10
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	132	138	77	71	41	46
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	22	22	13	13	15	18
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	27	25	12	14	28	25
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	188	197	112	106	134	152
27. Metalurxia	8	9	9	8	11	12
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	402	414	204	205	161	180
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	90	72	46	62	47	54
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	5	6	1	0	0	0
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	18	20	21	20	14	17
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	3	2	0	1	5	3
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	26	24	7	8	6	10
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	12	16	12	11	12	14
35. Fabricación doutro material de transporte	46	51	40	43	37	39
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	192	199	71	73	65	61
37. Reciclaxe	0	0	1	1	0	1
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	19	23	13	11	14	12
41. Captación, depuración e distribución de auga	0	0	3	3	0	0
45. Construción	3.183	3.366	1.579	1.618	1.205	1.234
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	948	939	393	379	210	211
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	1.713	1.726	917	916	499	496
52. Comercio polo miúdo, agás ó comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos persoais e aparellos domésticos	2.561	2.591	818	889	282	283
55. Hostalería	1.966	2.030	692	732	172	180
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	725	785	333	338	193	207
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	3	6	5	5	10	9
62. Transporte aéreo e espacial	2	1	1	0	0	1
63. Actividades anexas ós transportes; actividades de axencias de viaxes	168	164	73	71	53	57
64. Correos e telecomunicacións	25	27	20	19	16	17
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	4	5	0	0	3	3
66. Seguros e plans de pensións, excepto Seguridade Social obrigatoria	2	4	4	4	5	2
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	133	120	39	37	8	7
70. Actividades inmobiliarias	287	305	102	88	54	44
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e aparellos domésticos	68	72	35	30	18	15
72. Actividades informáticas	61	73	26	28	20	11
73. Investigación e desenvolvemento	7	8	2	3	3	4
74. Outras actividades empresariais	1.155	1.202	463	484	333	337
80. Educación	373	361	218	231	208	190
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	419	414	149	173	92	92
90. Actividades de saneamento público	20	25	11	11	11	13
91. Actividades asociativas	64	69	20	25	21	27
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	274	280	118	135	106	115
93. Actividades diversas de servizos persoais	432	481	116	128	29	29
Galicia	16.740	17.277	7.430	7.595	4.782	4.889

Fonte: INE. DIRCE

	20 a 49 asal.		50 a 99 asal.		100 a 199 asal.		200 a 499 asal.	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	1	1	1	1
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	0	0	0	0	0	0	0	0
13. Extracción de minerais metálicos	1	1	0	0	0	0	0	0
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	40	39	11	10	2	4	0	0
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	106	114	28	28	34	33	14	15
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0	0	0
17. Industria téxtil	31	35	8	6	3	3	2	3
18. Industria da confección e da peletería	164	176	37	38	10	5	2	2
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	2	2	1	1	0	0	0	0
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	84	80	14	16	7	8	3	3
21. Industria do papel	6	6	3	3	0	0	0	0
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	23	23	6	6	6	6	1	0
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	13	11	9	9	0	1	2	0
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	25	26	8	9	4	4	3	4
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	122	113	31	35	12	16	4	4
27. Metalurxia	5	10	1	1	2	3	2	2
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	123	137	31	32	13	12	2	4
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	53	52	14	14	4	6	2	1
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0	0	0
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	11	15	5	4	4	3	1	0
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	3	3	0	1	2	2	1	1
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	5	6	0	0	0	0	0	0
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	22	20	4	6	3	4	6	7
35. Fabricación doutro material de transporte	62	69	28	27	7	4	3	3
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	36	39	7	7	4	6	0	0
37. Reciclaxe	0	1	0	0	0	0	0	0
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	2	2	3	3	0	0	1	0
41. Captación, depuración e distribución de auga	2	2	0	1	1	1	1	0
45. Construción	522	557	98	104	36	48	12	11
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	122	125	25	24	2	3	1	0
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	244	239	34	33	12	8	4	4
52. Comercio polo miúdo, agás ó comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos persoais e aparellos domésticos	110	108	15	20	11	12	5	6
55. Hostalería	72	83	16	18	6	6	5	3
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	111	121	15	16	4	1	4	4
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	3	2	0	0	1	1	0	0
62. Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0	0	0
63. Actividades anexas ós transportes; actividades de axencias de viaxes	31	32	13	14	5	6	6	11
64. Correos e telecomunicacións	9	10	1	3	3	2	1	1
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	1	1	3	2	1	2	1	1
66. Seguros e plans de pensións, excepto Seguridade Social obrigatoria	0	1	1	0	1	1	0	0
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	1	2	0	0	0	0	0	0
70. Actividades inmobiliarias	5	12	2	0	0	0	0	0
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e aparellos domésticos	12	17	2	3	0	0	0	0
72. Actividades informáticas	6	11	3	6	2	2	0	0
73. Investigación e desenvolvemento	1	3	0	0	0	0	0	0
74. Outras actividades empresariais	89	100	34	36	20	23	12	14
80. Educación	160	159	47	36	4	7	3	3
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	61	64	16	15	13	11	7	8
90. Actividades de saneamento público	7	8	0	1	0	2	0	0
91. Actividades asociativas	8	7	4	3	4	4	3	4
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	45	40	13	11	10	8	6	5
93. Actividades diversas de servizos persoais	25	27	3	5	0	0	1	1
Galicia	2.586	2.711	594	607	254	269	122	126

Fonte: INE, DIRCE

	500 a 999 asal.		1.000 a 4.999 asal.		5.000 ou + asal.	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0	0
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	0	0	0	0	0	0
13. Extracción de minerais metálicos	0	0	0	0	0	0
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	0	0	0	0	0	0
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	4	4	0	0	0	0
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0
17. Industria téxtil	0	0	0	0	0	0
18. Industria da confección e da peletería	3	3	1	1	0	0
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	0	0	0	0	0	0
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	1	1	0	0	0	0
21. Industria do papel	0	0	0	0	0	0
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	0	1	0	0	0	0
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	0	0	0	0	0	0
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	0	0	0	0	0	0
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	1	1	0	0	0	0
27. Metalurxia	0	0	0	0	0	0
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	0	0	0	0	0	0
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	0	0	0	0	0	0
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	0	0	0	0	0	0
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	0	0	0	0	0	0
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	0	0	0	0	0	0
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	0	0	1	1	1	1
35. Fabricación doutro material de transporte	0	0	0	0	0	0
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	0	0	0	0	0	0
37. Reciclaxe	0	0	0	0	0	0
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	0	0	0	0	0	0
41. Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0	0
45. Construción	1	2	1	1	0	0
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	0	1	0	0	0	0
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	3	3	0	0	0	0
52. Comercio polo miúdo, agás ó comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos persoais e aparellos domésticos	3	1	3	6	1	1
55. Hostalería	0	1	0	0	0	1
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	0	0	0	0	0	0
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	0	0	0	0	0	0
62. Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0
63. Actividades anexas ós transportes; actividades de axencias de viaxes	1	0	0	0	0	0
64. Correos e telecomunicacións	0	0	0	0	0	0
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	4	3	3	3	0	0
66. Seguros e plans de pensións, excepto Seguridade Social obrigatoria	0	0	0	0	0	0
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	0	0	0	0	0	0
70. Actividades inmobiliarias	0	0	0	0	0	0
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e aparellos domésticos	0	0	0	0	0	0
72. Actividades informáticas	1	1	0	0	0	0
73. Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0	0
74. Outras actividades empresariais	5	5	2	3	0	0
80. Educación	0	0	1	1	0	0
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	0	1	1	1	0	0
90. Actividades de saneamento público	0	0	0	0	0	0
91. Actividades asociativas	0	0	0	0	0	0
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	1	2	0	1	0	0
93. Actividades diversas de servizos persoais	0	0	0	0	0	0
Galicia	28	30	13	18	2	3

Fonte: INE. DIRCE

■ Cadro 2.8

Empresas. Por número de traballadores.
Galicia/España. 2000-2002

		De 1 a 2 trab.	De 3 a 5 trab.	De 6 a 9 trab.	De 10 a 25 trab.	De 26 a 49 trab.	De 50 a 249 rab.	De 250 a 499 trab.	De 500 a 999 trab.	1.000 e máis trab.	Total
A Coruña	2000	16.579	6.670	2.810	2.704	823	533	44	21	14	30.198
	2001	17.043	6.941	2.916	2.820	852	558	51	23	16	31.220
	2002	17.338	7.109	2.967	2.857	839	597	49	26	15	31.797
Lugo	2000	6.015	2.321	876	777	184	120	8	5	3	10.309
	2001	6.185	2.359	919	777	195	128	11	5	3	10.582
	2002	6.312	2.389	959	803	194	135	8	5	3	10.808
Ourense	2000	5.354	1.993	847	736	184	115	10	8	2	9.249
	2001	5.522	2.073	897	780	192	130	14	6	3	9.617
	2002	5.548	2.135	915	761	207	132	12	7	2	9.719
Pontevedra	2000	13.960	5.841	2.615	2.429	754	438	42	9	12	26.100
	2001	14.510	6.197	2.683	2.576	776	463	41	12	11	27.269
	2002	15.141	6.321	2.821	2.659	811	468	44	12	12	28.289
Galicia	2000	40.693	16.138	6.865	6.259	1.834	1.174	82	53	40	73.138
	2001	41.926	16.889	7.103	6.544	1.904	1.229	100	52	43	75.790
	2002	43.029	17.208	7.349	6.672	1.938	1.279	102	49	43	77.669
España	2000	599.114	241.584	109.304	107.438	32.197	21.065	2.022	928	726	1.114.378
	2001	616.171	251.923	113.973	111.477	33.358	21.921	2.122	959	774	1.152.678
	2002	635.402	262.014	117.614	114.873	34.201	22.451	2.153	973	786	1.190.467

A suma do número de empresas por provincia non coincide necesariamente co total de Galicia, por canto unha mesma empresa pode ter centros de traballo en máis dunha provincia

Só comprende empresas inscritas no Réxime Xeral ou no da Minería do Carbón

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Anuario 2000, 2001 e 2002

2.3. Análise de enquisas industriais e de opinións empresariais

Neste epígrafe referirémonos, primeiramente, ós últimos datos que sobre o noso sector industrial figuran en diversas enquisas industriais (de empresas e máis de produtos) que nos últimos anos vén realizando o INE; despois achegarémonos á posición galega nas enquisas sobre investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico e sobre indicadores de alta tecnoloxía nas empresas (ámbalas dúas tamén do INE) e por último analizaremos a situación das empresas industriais galegas nunha perspectiva conxuntural, segundo a Enquisa de Opinións Empresariais.

2.3.1. Enquisas industriais de empresas e de produtos

A Enquisa Industrial de Empresas proporciona unha información interesante para o estudo das características dos distintos sectores da actividade industrial —nos niveis estatal e autonómico— e intégrase no proxecto europeo de estatísticas estruturais das empresas.

No cadro 2.9 podemos ver que nas cinco variables analizadas o peso relativo de Galicia sobre o total estatal no ano 2001 estivo no intervalo do 5% ó 6,1%, sendo o máis baixo o de gastos de persoal e o máis alto o das horas traballadas, pero sem-

■ Cadro 2.9

Evolución do peso de Galicia no total estatal nas principais variables da industria. 1995-2001

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios	Gastos de persoal	Gastos de explotación
1995	5,6	5,6	5,6	4,8	5,4
1996	5,6	5,6	5,5	4,9	5,4
1997	5,8	5,7	5,5	4,9	5,6
1998	6,1	6,1	5,7	5,1	5,8
1999	5,8	5,9	6,1	5,0	6,1
2000	5,8	6,1	6,3	5,0	6,3
2001	6,0	6,1	5,8	5,0	5,8

Elaboración propia

(1) Datos en porcentaxe de Galicia sobre o total de España

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Empresas)

pre menor có peso relativo de Galicia no total estatal en poboación: (6,6%). Agás nos gastos de persoal, esas variables quedan algo por riba do nivel que acada o noso PIB no conxunto do Estado (5,6%).

Ese mesmo cadro permite unha visión dinámica da participación de Galicia no total estatal nesas cinco variables da industria de 1995 a 2001. Subliñarémo—los seguintes aspectos:

■ No último ano sobe a importancia relativa de Galicia no conxunto estatal só nunha variable (persoas ocupadas), mantense constante en dúas (horas traballadas e gastos de persoal) e baixa sensiblemente —medio punto— nas outras dúas (cifra de negocios e gastos de explotación). A única variable que non se move ó redor do 6% do total estatal, é a dos gastos de persoal.

■ Na análise comparativa dos datos de 1995 e 2001, aumenta a participación galega no total español nas cinco variables, facéndoo con especial intensidade nas horas traballadas.

No cadro 2.10 presentámo—la desagregación por agrupacións de actividade dos datos desas cinco variables en Galicia, para permitir a quen o desexe afondar no estudio da nosa estrutura industrial.

A Enquisa Industrial de Productos, pola súa banda, proporciona datos desde 1993, ano no que comeza España o proceso de adaptación ó Regulamento PRODCOM (PRODucción COMunitaria) relativo á harmonización das estatísticas sobre a produción industrial nos países da UE; inclúe unha lista de produtos industriais de xeito harmonizado coa clasificación que se fai a efectos de comercio exterior na UE (para facilita—la comparación de datos de produción industrial cos obtidos nas estatísticas de comercio exterior). Cómpre non esquecer á hora de extraer conclusións dos datos que a lista de produtos PRODCOM non inclúe, por exemplo, a extracción de carbón, o refinado de petróleo ou a produción e distribución de electricidade —actividades certamente importantes no tecido industrial galego—.

O cadro 2.11 recolle o valor da produción comercializada polas distintas comunidades autónomas en 2001. Sobrancea a concentración xeográfica en cinco comunidades (Cataluña, C. Valenciana, País Vasco, Madrid e Andalucía) que axuntan dúas terceiras partes do importe total das vendas do estado. Galicia ocupa a sétima posición (despois das cinco comunidades citadas e máis a de Castela-A Mancha).

■ Cadro 2.10

A industria galega. Principais variables⁽¹⁾.
Por agrupacións de actividade. 2001

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios	Gastos de persoal	Gastos de explotación
Industrias extractivas, enerxía e auga	9.146	15.821	4.827.332	299.603	4.253.782
Alimentación, bebidas e tabaco	27.422	48.243	4.879.102	480.914	4.703.944
Industria téxtil, confección, coiro e calzado	23.745	42.398	1.429.727	308.002	1.368.046
Madeira e cortiza	12.029	21.734	1.383.065	200.532	1.344.615
Papel, edición e artes gráficas	5.982	10.730	709.138	143.913	636.941
Industria química	2.478	4.324	749.034	85.941	700.087
Caucho e materias plásticas	4.935	8.797	712.123	110.433	659.103
Productos minerais non metálicos diversos	13.675	24.358	1.126.667	259.679	1.070.178
Metalurxia e fabricación de prod. metálicos	19.807	34.896	2.482.186	428.432	2.246.264
Maquinaria e equipo mecánico	7.307	13.058	652.328	184.245	653.333
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	4.787	8.532	554.265	104.073	517.863
Material de transporte	26.078	46.246	5.981.522	753.471	6.031.941
Industrias manufactureiras diversas	4.664	8.191	248.027	71.506	227.808
Total industria galega	162.055	287.328	25.734.516	3.430.744	24.413.905

Elaboración propia

⁽¹⁾ En miles de euros as tres últimas variables; en miles as horas traballadas

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Empresas)

Valor da produción comercializada⁽¹⁾.
Por comunidades autónomas. 2001

■ Cadro 2.11

	Miles de euros	%
Andalucía	26.636.830	9,0
Aragón	12.887.204	4,3
Asturias	6.600.994	2,2
Baleares	1.325.161	0,4
Canarias	3.822.723	1,3
Cantabria	4.073.973	1,4
C. León	19.706.851	6,6
C. A Mancha	10.853.255	3,7
Cataluña	78.618.218	26,5
C. Valenciana	33.172.133	11,2
Extremadura	1.798.123	0,6
Galicia	18.590.302	6,3
Madrid	28.081.389	9,5
Murcia	6.737.016	2,3
Navarra	10.640.920	3,6
País Vasco	29.744.297	10,0
A Ríoxa	3.531.511	1,2
España	296.820.900	100,0

Elaboración propia

⁽¹⁾ Lista de productos PRODCOM (PRODUCCIÓN COMunitaria)

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Productos)

A visión dinámica a longo prazo da participación galega na produción comercializada —da lista de produtos PRODCOM— no conxunto do estado figura no cadro 2.12; coa suba continuada do último cuadrienio (a un ritmo de tres décimas por ano agás no último, en que subiu dúas) Galicia obtén a maior porcentaxe da serie, sete décimas por riba da nosa participación na xeración do PIB estatal (e tres décimas por baixo do noso peso poboacional relativo).

Evolución do peso de Galicia no total estatal da produción comercializada ⁽¹⁾. 1995-2001

■ Cadro 2.12

	% Galicia / España
1995	5,2
1996	5,3
1997	5,2
1998	5,5
1999	5,8
2000	6,1
2001	6,3

Elaboración propia.

⁽¹⁾ Lista de produtos PRODCOM (PRODUCCIÓN COMUNITARIA)

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Produtos)

O cadro 2.13 amosa máis polo miúdo a composición interna desa produción comercializada, xa que presenta a desagregación por agrupacións da participación de Galicia no total de España. Dúas agrupacións seguen a destacar moi especial-

Sectorización por grandes agrupacións ⁽¹⁾. % Galicia/España. 1999-2001

■ Cadro 2.13

CNAE	1999	2000	2001
15-16 Alimentación, bebidas e tabaco	6,3	6,5	6,8
17-18 Têxtil e confección	6,6	7,1	7,5
19 Coiro e calzado	0,4	0,4	0,4
20 Madeira e cortiza	17,3	17,2	16,3
21-22 Papel, artes gráficas e edición	2,6	2,8	2,7
23.2-24 Refino de petróleo e químicas	3,5	3,8	4,2
25 Manufacturas de caucho e plástico	4,1	4,1	4,3
26 Produtos minerais non metálicos	4,8	4,6	4,8
27 Producción, 1ª transformación e fundición de metais	6,9	7,1	7,4
28 Produtos metálicos	4,1	4,3	4,8
29-30-33 Maquinaria e equipo, óptica e similares	2,3	2,1	2,4
31-32 Material eléctrico e electrónico	4,1	3,8	5,3
34-35 Material de transporte	10,9	12,2	12,1
36 Outras industrias manufactureiras	2,1	2,2	2,9
Total Industria	5,8	6,1	6,3

Elaboración propia

⁽¹⁾ Lista de produtos PRODCOM (PRODUCCIÓN COMUNITARIA)

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Produtos).

mente no ano 2001 na nosa comunidade: madeira-cortiza (16,3%) e material de transporte (12,1%); se en cambio analizámo—los sectores da industria galega de menor peso en relación co total estatal —lembrando que só entran no cómputo os do listado PRODCOM— vese que en catro non chegan ó 3%: coiro-calzado (0,4%), papel, artes gráficas e edición (2,7%), maquinaria e equipo, óptica e similares (2,4%) e outras industrias manufactureiras (2,9%).

No cadro 2.14 presentámo—la desagregación por grandes agrupacións do valor da produción comercializada galega. Constatase que dúas agrupacións (material de transporte e alimentación, bebidas e tabaco) concentran a metade do valor da produción comercializada de Galicia (2,20 puntos menos que no ano anterior; debido ó descenso do apartado de transporte) dos produtos da lista PRODCOM.

**Valor da produción comercializada⁽¹⁾.
Por grandes agrupacións. Galicia. 2000-2001**

■ Cadro 2.14

CNAE		2000		2001	
		Miles euros	%	Miles euros	%
15-16	Alimentación, bebidas e tabaco	551.761	18,9	3.685.774	19,8
17-18	Téxtil e confección	153.101	5,2	1.007.161	5,4
19	Coiro e calzado	2.686	0,1	17.807	0,1
20	Madeira e cortiza	149.633	5,1	886.633	4,8
21-22	Papel, artes gráficas e edición	82.848	2,8	488.486	2,6
23.2-24	Refino de petróleo e químicas	261.871	9,0	1.697.273	9,1
25	Manufacturas de caucho e plástico	80.386	2,8	538.446	2,9
26	Productos minerais non metálicos	130.553	4,5	885.611	4,8
27	Producción, 1ª transfor. e fundición de metais	199.915	6,8	1.244.079	6,7
28	Productos metálicos	130.901	4,5	945.883	5,1
29-30-33	Maquinaria e equipo, óptica e similares	78.887	2,7	559.145	3,0
31-32	Material eléctrico e electrónico	89.686	3,1	730.998	3,9
34-35	Material de transporte	973.136	33,3	5.613.981	30,2
36	Otras industrias manufactureiras	33.184	1,1	289.025	1,6
Total Galicia		2.918.549	100,0	18.590.302	100,0

Elaboración propia

(1) Lista de productos PRODCOM (PRODucción COMunitaria)

Fonte: INE. (Enquisa Industrial de Productos)

2.3.2. Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I + D)

A investigación científica e o desenvolvemento tecnolóxico (I+D) abrangue un conxunto de traballos de carácter creativo emprendidos co fin de incrementa—los coñecementos nunha rama ou actividade determinada, así como a aplicabilidade desa suma de coñecementos á mellora dos xa existentes. Sen dúbidas é un factor clave á hora de posibilita—la converxencia real cos países máis desenvolvidos, que como veremos neste mesmo apartado presentan valores moi por riba dos existentes en España (e especialmente dos de Galicia).

O cadro 2.15 permítenos unha visión por comunidades autónomas para o ano 2001 dos gastos internos totais e máis do persoal —subdividido en total e en inves-

■ Cadro 2.15

Gastos internos totais e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2001

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
			Miles de euros	%	Miles de euros	%
Andalucía	538.332	8,6	14.785,3	11,8	10.816,6	13,5
Aragón	139.582	2,2	3.466,4	2,8	2.096,4	2,6
Asturias	99.022	1,6	2.560,6	2,0	2.037,0	2,5
Baleares	38.404	0,6	759,5	0,6	565,8	0,7
Canarias	136.692	2,2	3.336,6	2,7	2.765,5	3,5
Cantabria	46.314	0,7	991,4	0,8	714,5	0,9
C. León	295.943	4,8	6.534,7	5,2	4.988,0	6,2
C. A Mancha	72.211	1,2	1.534,4	1,2	953,2	1,2
Cataluña	1.333.896	21,4	26.037,0	20,7	14.653,5	18,3
C. Valenciana	446.565	7,2	9.961,7	7,9	6.263,5	7,8
Extremadura	66.294	1,1	1.400,0	1,1	1.136,7	1,4
Galicia	240.265	3,9	5.937,1	4,7	4.253,8	5,3
Madrid	1.974.212	31,7	33.368,5	26,5	19.774,6	24,7
Murcia	100.989	1,6	2.351,6	1,9	1.442,5	1,8
Navarra	114.065	1,8	2.556,7	2,0	1.656,4	2,1
País Vasco	561.104	9,0	9.560,3	7,6	5.563,3	6,9
A Ríoxa	23.268	0,4	608,1	0,5	399,3	0,5
España	6.227.158	100	125.749,9	100	80.080,6	100

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico)

tigadores—. Apréciase que o gasto interno total de Galicia (3,9% do total estatal) está moi por baixo da porcentaxe que lle correspondería pola poboación ou polo PIB no total español; no tocante ó total de persoal e ó persoal investigador, Galicia mellora a porcentaxe do gasto en I+D, especialmente no tocante ó persoal estritamente investigador —aínda quedando por baixo dos pesos relativos poboacional e máis de xeración de riqueza de Galicia en España—.

A alta concentración espacial do gasto interno total nas actividades de I+D en dúas comunidades autónomas evidénciase ó constatar que Cataluña e Madrid representan máis da metade (o 53,1%) do total estatal. No total de persoal o seu peso conxunto é algo inferior á metade do conxunto de España (47,2%), e no persoal investigador o 43%.

O cadro 2.16 permítenos face-lo seguimento da evolución na década dos noventa (e comezo da seguinte) do gasto en I+D en Galicia e máis España. Anque a suba relativa da primeira metade dos anos noventa foi moi superior en Galicia que no total estatal (e permitiulle a Galicia pasar do 2,26% de 1991 ó 3,33% de 1995 no total español), estancouse desde entón ó redor desa porcentaxe ata o ano 1999. A forte suba de 2000 e a de 2001 fan que quede cerca do 4%, co valor máis alto do período analizado.

O valor absoluto do gasto en I+D dunha comunidade autónoma non é representativo dabondo do esforzo en investigación e desenvolvemento tecnolóxico da mesma, xa que o seu valor en relación co seu peso económico pode ser moi distinto. Por iso recolleemos no cadro 2.17 a porcentaxe do gasto en I+D respecto do PIB nas distintas comunidades autónomas de 1997 a 2001. O dato galego de 2001 supón un 72,9% da porcentaxe media estatal, case dez puntos máis que en 1997

**Evolución dos gastos internos en I+D.
% Galicia/España. 1991-2001**

■ **Cadro 2.16**

1991	2,26
1992	3,11
1993	2,79
1994	2,57
1995	3,33
1996	3,20
1997	3,52
1998	3,24
1999	3,30
2000	3,70
2001	3,86

Elaboración propia

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico (I+D))

■ **Cadro 2.17**

**Porcentaxe de gastos en I+D respecto ó PIB a prezos de mercado⁽¹⁾.
Por comunidades autónomas. 1997-2001**

	1997	1998	1999	2000	2001
Andalucía	0,60	0,66	0,62	0,66	0,61
Aragón	0,53	0,71	0,76	0,70	0,69
Asturias	0,53	0,56	0,58	0,83	0,67
Baleares	0,22	0,28	0,25	0,24	0,25
Canarias	0,43	0,51	0,46	0,49	0,53
Cantabria	0,58	0,84	0,59	0,46	0,55
Catela e León	0,52	0,52	0,62	0,64	0,80
Castela A Mancha	0,52	0,48	0,33	0,56	0,32
Cataluña	0,94	1,09	1,06	1,11	1,10
Comunidade Valenciana	0,56	0,62	0,61	0,73	0,70
Estremadura	0,39	0,43	0,39	0,54	0,59
Galicia	0,52	0,53	0,54	0,64	0,70
Madrid	1,56	1,61	1,63	1,67	1,75
Murcia	0,52	0,56	0,64	0,73	0,65
Navarra	0,73	0,84	0,95	0,90	1,03
País Vasco	1,15	1,24	1,15	1,18	1,38
A Rioxa	0,38	0,50	0,48	0,61	0,49
España	0,82	0,89	0,88	0,94	0,96

(1) Só os datos do ano 1997 son definitivos

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico (I+D))

(63,4%). Anque reflicte unha diverxencia notable de Galicia nesta variable (un 27% por baixo da media española, moito maior que a existente en variables coma o PIB ou a renda) non debemos esquecer que no último bienio se deu un proceso de achegamento moi intenso (cun avance de 11,5 puntos).

No cadro 2.18 recollémo-lo reparto sectorial do gasto en I+D en Galicia e España no último bienio, datos que complementamos cos da participación porcentual galega no total español en cada un deses sectores no último quinquenio (cadro 2.19). Sobrancea o alto —e crecente— valor do ensino superior e o baixísimo —e practicamente estable— valor do gasto empresarial galego en I+D.

Gastos por sectores en I+D. Galicia e España. 2000-2001

■ Cadro 2.18

	Galicia		España	
	2000	2001	2000	2001
1) Empresas	67,2	66,0	3.069,0	3.261,0
2) Administración pública	35,9	37,1	904,8	989,0
3) Ensino superior	105,2	136,0	1.693,9	1.925,4
4) Institucións privadas sen fins lucrativos	1,1	1,2	51,3	51,8
Total	209,4	240,3	5.719,0	6.227,2

En millóns de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico (I+D))

Porcentaxe de gasto en I+D. Por sectores. Galicia/España. 1997-2001

■ Cadro 2.19

	1997	1998	1999	2000	2001
1) Empresas	1,9	2,0	1,9	2,2	2,0
2) Administración pública	4,3	3,8	3,7	4,0	3,8
3) Ensino superior	5,7	5,2	5,6	6,2	7,0
4) Institucións privadas sen fins lucrativos	0,2	0,1	0,1	2,1	2,3
Total	3,5	3,2	3,3	3,7	3,9

En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico (I+D))

A desagregación sectorial do gasto e máis do persoal que traballa en I+D nas distintas comunidades autónomas podemos velo nos cadros 2.20 ó 2.23. No primeiro vese o baixísimo peso en I+D en Galicia (2% do gasto estatal) das empresas. No segundo, o da administración pública (que ten unha porcentaxe de gasto similar ó do total de gasto en I+D das diferentes institucións). No terceiro figuran os datos no ensino superior (é o único no que o peso porcentual de Galicia supera ó que temos en PIB e en poboación). Por último, nas institucións privadas sen fins de lucro, as porcentaxes galegas volven a ser moi baixas (aunque non tanto como no apartado das empresas).

Xa no Informe do pasado ano chamabamos a atención sobre a importante “diversión” do noso tecido productivo que supón que o gasto executado polas empresas en Galicia en I+D quedase no ano 2000 no 32,09%, mentres que a media estatal era o 53,66% e a da UE o 66,5%; cómpre un esforzo empresarial que vaia posibilitando a nosa converxencia tecnolóxica co noso contorno.

■ Cadro 2.20

Gasto interno total⁽¹⁾ e persoal en I + D no sector empresas. Por comunidades autónomas. 2001

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
				%		%
Andalucía	149.510	4,6	2.616,7	5,6	763,1	4,0
Aragón	74.627	2,3	1.445,1	3,1	487,7	2,6
Asturias	41.525	1,3	385,6	0,8	162,8	0,9
Baleares	4.058	0,1	91,8	0,2	32,0	0,2
Canarias	31.456	1,0	307,5	0,7	138,5	0,7
Cantabria	18.376	0,6	273,4	0,6	91,2	0,5
C. León	157.727	4,8	1.708,6	3,7	986,7	5,2
C. A Mancha	26.678	0,8	453,0	1,0	216,0	1,1
Cataluña	891.456	27,3	13.490,7	29,0	4.679,5	24,7
C. Valenciana	122.060	3,7	2.632,5	5,7	958,1	5,1
Extremadura	6.443	0,2	81,7	0,2	30,2	0,2
Galicia	65.996	2,0	1.127,1	2,4	349,4	1,8
Madrid	1.095.530	33,6	12.927,9	27,8	6.146,0	32,4
Murcia	47.558	1,5	629,0	1,4	189,4	1,0
Navarra	79.936	2,5	1.256,7	2,7	482,7	2,5
País Vasco	434.301	13,3	6.821,1	14,7	3.190,7	16,8
A Rioxa	13.793	0,4	216,1	0,5	55,2	0,3
España	3.261.030	100,0	46.464,5	100,0	18.959,2	100,0

(1) En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico)

■ Cadro 2.21
**Gasto interno total⁽¹⁾ e persoal en I + D no sector administracións públicas.
Por comunidades autónomas. 2001**

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
				%		%
Andalucía	119.113	12,0	3.058,2	13,0	1.715,6	12,9
Aragón	24.381	2,5	728,1	3,1	419,7	3,1
Asturias	16.702	1,7	416,4	1,8	193,2	1,4
Baleares	7.775	0,8	172,3	0,7	117,4	0,9
Canarias	31.039	3,1	600,1	2,6	385,4	2,9
Cantabria	10.149	1,0	145,9	0,6	108,2	0,8
C. León	20.219	2,0	463,7	2,0	275,7	2,1
C. A Mancha	10.871	1,1	207,4	0,9	96,2	0,7
Cataluña	103.590	10,5	2.690,3	11,5	1.874,6	14,0
C. Valenciana	47.039	4,8	1.220,2	5,2	834,5	6,3
Extremadura	13.698	1,4	257,1	1,1	94,8	0,7
Galicia	37.114	3,8	947,8	4,0	469,1	3,5
Madrid	510.605	51,6	11.537,8	49,2	6.202,9	46,5
Murcia	15.151	1,5	529,2	2,3	203,9	1,5
Navarra	961	0,1	42,9	0,2	38,9	0,3
País Vasco	18.801	1,9	382,5	1,6	275,6	2,1
A Ríoxa	1.801	0,2	67,6	0,3	39,5	0,3
España	989.009	100,0	23.467,5	100,0	13.345,2	100,0

(1) En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico)

■ Cadro 2.22
**Gasto interno total⁽¹⁾ e persoal en I + D no sector ensino superior.
Por comunidades autónomas. 2001**

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
				%		%
Andalucía	269.030	14,0	9.081,2	16,6	8.322,2	17,7
Aragón	37.486	1,9	1.271,4	2,3	1.187,0	2,5
Asturias	40.735	2,1	1.756,2	3,2	1.679,6	3,6
Baleares	26.462	1,4	491,0	0,9	414,0	0,9
Canarias	74.197	3,9	2.429,0	4,4	2.241,6	4,8
Cantabria	16.375	0,9	500,1	0,9	458,6	1,0
C. León	116.785	6,1	4.334,9	7,9	3.717,1	7,9
C. A Mancha	34.164	1,8	871,9	1,6	639,7	1,4
Cataluña	331.241	17,2	9.611,0	17,6	7.936,8	16,9
C. Valenciana	273.379	14,2	6.006,5	11,0	4.430,9	9,4
Extremadura	46.141	2,4	1.061,0	1,9	1.011,5	2,2
Galicia	135.965	7,1	3.834,3	7,0	3.408,4	7,3
Madrid	343.839	17,9	8.353,4	15,3	7.007,4	14,9
Murcia	38.280	2,0	1.193,4	2,2	1.049,2	2,2
Navarra	33.072	1,7	1.248,4	2,3	1.131,4	2,4
País Vasco	100.581	5,2	2.256,7	4,1	2.025,9	4,3
A Ríoxa	7.627	0,4	322,4	0,6	302,6	0,6
España	1.925.359	100,0	54.622,8	100,0	46.963,9	100,0

(1) En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico).

■ Cadro 2.23

Gasto interno total⁽¹⁾ e persoal en I + D no sector institucións privadas sen fins de lucro. Por comunidades autónomas. 2001

	Gastos internos totais		Persoal en equivalencia a dedicación plena (EDP)			
	Miles de euros	%	Total persoal (EDP)		Investigadores (EDP)	
				%		%
Andalucía	678	1,3	29,2	2,4	15,7	1,9
Aragón	3.088	6,0	21,8	1,8	2,0	0,2
Asturias	60	0,1	2,4	0,2	1,4	0,2
Baleares	109	0,2	4,4	0,4	2,4	0,3
Canarias	—	—	—	—	—	—
Cantabria	1.414	2,7	72,0	6,0	56,5	7,0
C. León	1.212	2,3	27,5	2,3	8,5	1,0
C. A Mancha	498	1,0	2,1	0,2	1,3	0,2
Cataluña	7.607	14,7	245,0	20,5	162,6	20,0
C. Valenciana	4.087	7,9	102,5	8,6	40,0	4,9
Extremadura	12	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0
Galicia	1.190	2,3	27,9	2,3	26,9	3,3
Madrid	24.238	46,8	549,4	46,0	418,3	51,5
Murcia	—	—	—	—	—	—
Navarra	96	0,2	8,7	0,7	3,4	0,4
País Vasco	7.421	14,3	100,0	8,4	71,1	8,8
A Rioxa	48	0,1	2,0	0,2	2,0	0,2
España	51.758	100,0	1.195,1	100,0	812,3	100,0

(1) En miles de euros

Fonte: INE. (Estatística sobre as actividades en Investigación Científica e Desenvolvemento Tecnolóxico).

Segundo coas comparanzas internacionais, recolleemos no cadro 2.24 as porcentaxes de gasto en I+D en relación co PIB en Galicia e nos estados da OCDE. A comparación reflicte claramente o importante desfase dos recursos destinados a I+D en Galicia (e en España, anque en menor grao) en relación ás medias da UE e —sobre todo— ó conxunto da OCDE. España estaba no ano 2000 xusto na metade da porcentaxe media da UE e no 42% da media da OCDE polo gasto en I+D en relación co PIB. Nese mesmo ano esas porcentaxes eran para Galicia do 34% e do 28,6% respectivamente, mostra dunha importante (anque decrecente) diverxencia nesta importante variable coas medias da UE ou da OCDE. A falla dos datos do ano 2001 para a UE ou a OCDE nesta fonte nos impide avaliar a posición relativa de Galicia ou España nese ano, pero as persoas interesadas poden face-la comparación da evolución con respecto a algúns estados concretos dos que si se dispoñen de datos nesa fonte estatística.

O cadro 2.25 proporciona unha información semellante ó anterior, pero referida ó persoal que traballa en I+D. Tamén sobrancean os valores baixos (en comparación coa media da UE) de España e —sobre todo— de Galicia, anque cómpre subliñar que houbo no último bienio un importante recorte deses diferenciais. Complementamos este cadro co 2.26, que —aínda coa falla de datos na fonte para moitos estados— achéganos á importancia cuantitativa das mulleres no traballo en I+D (en España superan lixeiramente a terceira parte do total das persoas que traballan nestas actividades).

**Porcentaxe do gasto en I+D respecto do PIB
nos estados da OCDE e en Galicia. 1999-2001**

■ **Cadro 2.24**

	1999	2000	2001
Australia	-	1,53	-
Austria	1,86	1,86	1,91
Bélxica	1,96	-	-
Canadá	1,79	1,82	1,94
República Checa	1,24	1,33	1,31
Dinamarca	2,09	-	-
Finlandia	3,22	3,37	-
Francia	2,18	2,18	2,20
Alemaña	2,44	2,49	2,53
Grecia	0,67	-	-
Hungría	0,69	0,80	-
Islandia	2,37	2,73	2,90
Irlanda	1,21	-	-
Italia	1,04	1,07	-
Xapón	2,94	2,98	-
Corea do Sur	2,47	2,65	-
México	0,43	-	-
Países Baixos	2,02	1,97	-
Nova Zelandia	1,03	-	-
Noruega	1,65	-	1,46
Polonia	0,75	0,70	0,67
Portugal	0,76	-	-
República Eslovaca	0,66	0,67	0,65
España (*)	0,88	0,94	0,96
Suecia	3,78	-	-
Suíza	-	2,64	-
Turquía	0,63	0,64	-
Reino Unido	1,88	1,85	-
Estados Unidos	2,65	2,72	2,82
OCDE	2,20	2,24	-
Galicia (*)	0,54	0,64	0,70
UE	1,86	1,88	-

Elaboración propia

Fonte: OCDE. Base de datos MSTI. Maio 2002

Fonte: INE

**Persoal en I+D (en equivalencia a dedicación plena) respecto da poboación
activa nos estados da OCDE. 1999-2001**

■ **Cadro 2.25**

	1999	2000	2001
Australia	9,9	-	9,8
Austria	8,1	-	-
Bélxica	10,7	11,3	-
Canadá	9,0	8,9	-
República Checa	4,4	4,6	4,7
Dinamarca	-	12,4	-
Finlandia	18,4	19,6	20,2
Francia	11,9	11,9	12,3
Alemaña	11,5	11,9	12,1
Grecia	-	5,9	-
Hungría	5,1	5,2	5,7
Islandia	14,9	15,3	-
Irlanda	7,2	7,3	-
Italia	6,3	6,1	6,3
Xapón	13,6	13,6	13,3
Corea do Sur	6,0	6,4	6,3
México	1,0	1,0	-
Países Baixos	11,0	10,9	11,2
Nova Zelanda	-	6,9	-
Noruega	-	10,9	-
Polonia	4,9	4,8	4,5
Portugal	-	4,1	-
República Eslovaca	6,5	5,8	5,8
España (*)	5,7	5,9	6,8
Suecia	-	15,2	-
Suiza	-	-	13,0
Turquía	1,0	1,0	1,2
Reino Unido	-	-	-
Estados Unidos	-	-	-
OCDE	-	-	-
Galicia	4,0	4,9	5,2
UE	9,6	9,9	10,1

Fonte: OCDE. Base de datos MSTI. Maio 2002

Fonte: INE

2.3.3. Indicadores de alta tecnoloxía

Se se considera a tecnoloxía como o stock de coñecementos que permite producir novos produtos e procesos, a alta tecnoloxía caracterízase por unha rápida renovación de coñecementos, moi superior a outras tecnoloxías, e polo seu grao de complexidade (que esixe un continuo esforzo en investigación e unha sólida base tecnolóxica). A efectos estatísticos, a definición de alta tecnoloxía realízase ó traveso dunha enumeración exhaustiva das ramas de actividade (enfoque sectorial) e máis dos produtos (enfoque por produtos) que se consideran nese momento de alto contido tecnolóxico.

Cadro 2.26
Mulleres en I + D nos estados da OCDE. 1999-2001

	Mulleres investigadoras			Mulleres como % do total de investigadores		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001
Australia	-	-	-	-	-	-
Austria	-	-	-	-	-	-
Bélxica	-	-	-	-	-	-
Canadá	-	-	-	-	-	-
República Checa	7.528	7.055	7.133	30,3	27,0	26,8
Dinamarca	7.348	-	-	26,1	-	-
Finlandia	12.355	12.904	-	28,6	28,5	-
Francia	-	58.124	-	-	27,5	-
Alemaña	-	-	-	-	-	-
Grecia	12.103	-	-	41,0	-	-
Hungría	7.554	9.537	-	30,7	34,2	-
Islandia	912	-	-	34,1	-	-
Irlanda	-	-	-	-	-	-
Italia	26.334	27.908	-	26,8	27,9	-
Xapón	-	-	-	-	-	-
Corea do Sur	13.009	16.385	-	9,7	10,2	-
México	-	-	-	-	-	-
Países Baixos	-	-	-	-	-	-
Nova Zelandia	-	-	-	-	-	-
Noruega	8.615	-	-	27,8	-	-
Polonia	-	33.572	-	-	38,1	-
Portugal	12.231	-	-	43,1	-	-
República Eslovaca	-	-	-	-	-	-
España (*)	38.099	-	49.664	32,7	-	35,4
Suecia	-	-	-	-	-	-
Suíza	-	7.035	-	-	-	-
Turquía	19.317	23.173	-	33,3	34,3	-
Reino Unido	-	-	-	-	-	-
Estados Unidos	-	-	-	-	-	-
OCDE	-	-	-	-	-	-
UE	-	-	-	-	-	-

Fonte: OCDE. Base de datos MSTI. Maio 2002

Fonte: INE

O INE presentou hai moi poucos meses o primeiro dos seus estudos encol dos Indicadores de alta tecnoloxía, con datos referidos ó ano 2000. Para determina-lo listado de actividades e de produtos de alta tecnoloxía, partiu dos traballos metodolóxicos desenvolvidos pola OCDE nesta materia, e da súa adaptación no ámbito europeo por parte de Eurostat.

O cadro 2.27 amosa a produción dos sectores manufactureiros de alta e media-alta tecnoloxía nas distintas comunidades autónomas. A participación galega no total estatal é do 4,6% no número de empresas, do 6,6% na cifra de negocios, do 6% na venda de produtos e do 5% na xeración de valor engadido.

A diferenciación para Galicia entre os sectores manufactureiros de tecnoloxía alta e os de tecnoloxía media-alta figura no cadro 2.28, que ofrece ademais os datos desagregados para cada un dos cinco apartados en que se divide cada un dos cita-

**Producción nos sectores manufactureiros de Alta e Media-Alta Tecnoloxía.
Por comunidades autónomas⁽¹⁾. 2000**

■ **Cadro 2.27**

	Nº empresas	Cifra negocios ⁽²⁾	Venta productos ⁽²⁾	Valor engadido ⁽²⁾
Andalucía	1.796	6.882,2	5.653,0	1.812,2
Aragón	983	9.344,2	7.368,6	1.643,0
Asturias	335	1.188,8	882,0	369,8
Baleares	290	293,9	200,1	79,9
Canarias	340	279,5	137,8	118,2
Cantabria	160	1.625,5	1.402,0	493,1
C. León	700	8.941,4	8.463,5	1.605,0
C. A Mancha	588	2.272,5	1.918,3	541,4
Cataluña	7.226	47.166,4	37.595,8	11.268,0
C. Valenciana	3.045	10.471,5	8.665,6	2.339,7
Extremadura	134	179,4	152,9	54,3
Galicia	1.028	9.470,3	6.697,1	1.672,4
Madrid	2.788	23.683,6	15.413,8	5.862,0
Murcia	733	1.469,6	1.338,6	516,0
Navarra	360	6.017,9	5.609,9	1.370,2
País Vasco	1.704	12.386,7	10.193,7	3.423,4
A Ríoxa	163	554,7	522,0	166,3
España	22.373	142.228,1	112.214,7	33.334,9

⁽¹⁾ Para a distribución por comunidades do número de empresas asignouse cada empresa á comunidade autónoma onde reside a súa sede social. As outras variables, distribúense segundo o criterio de rexionalización, en función da ubicación dos establecementos de cada empresa

⁽²⁾ En millóns de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

■ **Cadro 2.28**

**Producción nos sectores manufactureiros de Alta e Media-Alta Tecnoloxía.
Por ramas de actividade e comunidades autónomas⁽¹⁾. 2000**

Sectores	Nº empresas	Cifra negocios ⁽²⁾	Venta productos ⁽²⁾	Valor engadido ⁽²⁾
Sectores manufactureiros de tecnoloxía alta	92	290.132	197.877	85.434
Industria farmacéutica	7	164.692	80.796	45.024
Maquinaria de oficina e material informático	9	2.910	1.675	342
Aparatos de radio, TV e comunicación	10	80.562	78.204	23.628
Instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería	62	38.543	33.777	15.085
Outras actividades	4	3.425	3.425	1.355
Sectores manufactureiros de tecnoloxía media-alta	936	9.180.166	6.499.188	1.586.988
Industria química agás industria farmacéutica	95	564.988	477.048	129.106
Maquinaria e equipos	339	458.998	303.866	159.780
Maquinaria e aparatos eléctricos	170	579.732	377.769	161.670
Industria automóbil	84	6.643.080	4.545.635	877.317
Outro material de transporte	248	933.368	794.870	259.115
Total	1.028	9.470.298	6.697.065	1.672.422

⁽¹⁾ Para a distribución por comunidades do número de empresas asignouse cada empresa á comunidade autónoma onde reside a súa sede social. As outras variables, distribúense segundo o criterio de rexionalización, en función da ubicación dos establecementos de cada empresa

⁽²⁾ En millóns de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

Cadro 2.29
**Cifra de negocios no sector de servicios de Alta Tecnoloxía.
Por comunidades autónomas. 2000**

	Correos e telecomunicacións (división 64)	Actividades informáticas (división 72)	Investigación e desenvolvemento (división 73)	Total
Andalucía, Ceuta e Melilla	2.102.267	376.641	35.343	2.514.251
Aragón	447.911	101.359	12.018	561.288
Asturias	328.184	73.774	5.182	407.140
Baleares	473.510	49.651	1.320	524.481
Canarias	289.418	111.901	6.579	407.898
Cantabria	166.142	24.638	63	190.843
Castela e León	874.193	65.969	14.595	954.757
Castela A Mancha	501.921	39.563	5.881	547.365
Cataluña	2.832.689	2.401.672	187.356	5.421.717
C. Valenciana	1.413.544	398.190	34.776	1.846.510
Extremadura	270.380	24.727	906	296.013
Galicia	836.574	107.600	8.945	953.119
Madrid	10.999.484	6.456.004	294.407	17.749.895
Murcia	274.457	38.992	4.307	317.756
Navarra	204.147	34.040	7.091	245.278
País Vasco	1.060.181	613.917	177.988	1.852.086
A Ríoxa	87.979	14.887	799	103.665
España	23.162.981	10.933.525	797.556	34.894.062

Datos en miles de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

Cadro 2.30
**Ocupados nos sectores de servicios de Alta e Media-Alta Tecnoloxía.
Por comunidades autónomas. 2000**

	Sectores manuf. Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Servicios de Alta Tecnoloxía	Sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Total ocupados
Andalucía	54,8	35,4	90,2	2.287,2
Aragón	49,9	6,8	56,7	469,5
Asturias	13,1	5,7	18,8	351,4
Baleares	3,5	6,3	9,8	351,0
Canarias	5,2	9,1	14,3	666,1
Cantabria	14,2	2,0	16,2	191,2
C. León	50,9	16,0	66,9	900,0
C. A Mancha	14,0	7,9	21,9	614,9
Cataluña	257,0	70,8	327,8	2.712,8
C. Valenciana	63,6	27,5	91,1	1.644,1
Extremadura	1,8	3,7	5,5	347,1
Galicia	46,0	12,8	58,8	1.035,4
Madrid	142,4	133,3	275,7	2.143,3
Murcia	8,1	4,4	12,5	427,7
Navarra	30,7	3,1	33,8	234,8
País Vasco	81,1	18,8	99,9	842,1
A Ríoxa	5,4	1,3	6,7	106,1
Ceuta e Melilla	0,1	0,8	0,9	45,1
España	841,8	365,7	1.207,5	15.369,8

Datos en miles

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

**Proporción de ocupados nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía.
Por idade, sexo e comunidades autónomas. 2000**

■ **Cadro 2.31**

	Sectores manuf. Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Servicios de Alta Tecnoloxía	Sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía
Ocupados	5,5	2,4	7,9
Por idade			
De 16 a 34 anos	5,7	3,0	8,8
De 35 a 44 anos	4,6	2,2	6,8
De 45 e máis anos	5,9	1,6	7,5
Por sexo			
Homes	6,9	2,4	9,3
Mulleres	3,0	2,3	5,3
Por comunidade autónoma			
Andalucía	2,4	1,5	3,9
Aragón	10,6	1,4	12,1
Asturias	3,7	1,6	5,4
Baleares	1,0	1,8	2,8
Canarias	0,8	1,4	2,1
Cantabria	7,4	1,0	8,5
Catela e León	5,7	1,8	7,4
Castela A Mancha	2,3	1,3	3,6
Cataluña	9,5	2,6	12,1
Comunidade Valenciana	3,9	1,7	5,5
Extremadura	0,5	1,1	1,6
Galicia	4,4	1,2	5,7
Madrid	6,6	6,2	12,9
Murcia	1,9	1,0	2,9
Navarra	13,1	1,3	14,4
País Vasco	9,6	2,2	11,9
A Ríoxa	5,1	1,2	6,3
Ceuta e Melilla	0,2	1,8	2,0

Datos en porcentaxe respecto do total de ocupados
Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

dos sectores manufactureiros. Sobrancea a escasa participación relativa do sector de alta tecnoloxía en comparanza co de tecnoloxía media-alta nas catro variables analizadas.

O cadro 2.29 amosa o volume de negocios no sector de servicios de alta tecnoloxía nas distintas comunidades autónomas. A participación galega no total estatal é do 3,6% na división 64, de tan só un 0,98% na división 72 (actividades informáticas) e dun 1,1% na división 73. Globalmente, Galicia ten unha porcentaxe do 2,7% na cifra de negocios estatal nos servicios de alta tecnoloxía.

O cadro 2.30 presenta a ocupación nos sectores de servicios de alta e media-alta tecnoloxía nas distintas comunidades autónomas. O cadro 2.31 que proporciona desagregadamente diferentes porcentaxes de ocupados nos sectores de alta e media-alta tecnoloxía en relación co emprego total (con detalle por sexos, idades e comunidades autónomas).

Cadro 2.32
Gasto⁽¹⁾ en actividades de innovación nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2000

	Sector manufacturero		Servicios de alta tecnoloxía	Total sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Total do sector empresarial
	Tecnoloxía alta	Tecnoloxía media-alta			
Andalucía	85.688	120.970	97.533	304.191	634.056
Aragón	26.670	275.868	14.124	316.662	489.097
Asturias	4.301	21.751	5.548	31.600	153.559
Baleares	258	6.221	5.267	11.746	44.286
Canarias	711	1.601	20.456	22.768	111.851
Cantabria	4.459	35.383	2.077	41.919	118.459
C. León	13.062	131.186	44.041	188.289	391.327
C. A Mancha	16.453	27.787	56.557	100.797	254.848
Cataluña	342.721	781.437	193.170	1.317.328	2.751.103
C. Valenciana	24.420	120.615	71.177	216.212	808.924
Extremadura	796	308	13.814	14.918	40.860
Galicia	9.198	211.184	25.237	245.619	418.963
Madrid	713.537	111.258	603.457	1.428.252	2.636.979
Murcia	2.267	42.434	8.935	53.636	152.137
Navarra	1.838	60.370	16.457	78.665	174.265
País Vasco	119.251	191.005	159.344	469.600	922.989
A Rioxa	1.580	18.625	8.105	28.310	70.555
España	1.367.210	2.158.003	1.345.299	4.870.512	10.174.258

⁽¹⁾ En miles de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

Proporción do gasto⁽¹⁾ en actividades de innovación nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2000
Cadro 2.33

	Sector manufacturero		Servicios de alta tecnoloxía	Total sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía
	Tecnoloxía alta	Tecnoloxía media-alta		
Andalucía	13,5	19,1	15,4	48,0
Aragón	5,5	56,4	2,9	64,7
Asturias	2,8	14,2	3,6	20,6
Baleares	0,6	14,0	11,9	26,5
Canarias	0,6	1,4	18,3	20,4
Cantabria	3,8	29,9	1,8	35,4
C. León	3,3	33,5	11,3	48,1
C. A Mancha	6,5	10,9	22,2	39,6
Cataluña	12,5	28,4	7,0	47,9
C. Valenciana	3,0	14,9	8,8	26,7
Extremadura	1,9	0,8	33,8	36,5
Galicia	2,2	50,4	6,0	58,6
Madrid	27,1	4,2	22,9	54,2
Murcia	1,5	27,9	5,9	35,3
Navarra	1,1	34,6	9,4	45,1
País Vasco	12,9	20,7	17,3	50,9
A Rioxa	2,2	26,4	11,5	40,1
España	13,4	21,2	13,2	47,9

(1) Porcentaxe sobre o total de gasto en inmigración

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

O gasto en actividades de innovación nos sectores de alta e media-alta tecnoloxía, así como a proporción que representa en relación ó total de gasto en innovación de cada comunidade pódese ver nos cadros 2.32 e 2.33. Sobrancearemos a baixa porcentaxe do sector manufactureiro de alta tecnoloxía e a alta porcentaxe do sector manufactureiro de tecnoloxía media-alta na nosa comunidade en proporción á estatal.

O total do gasto en actividades de I+D interna nos sectores de alta e media-alta tecnoloxía, así como a proporción que o mesmo representa en relación ó total de gasto de cada comunidade pódese ver nos cadros 2.34 e 2.35. Sobrancearemos a baixa porcentaxe do sector manufactureiro de alta tecnoloxía na nosa comunidade (7,7%) en relación coa estatal (23,9%) e alta porcentaxe do sector manufactureiro de tecnoloxía media-alta de Galicia (47%) en comparanza coa media española (24,1%).

■ Cadro 2.34

Gasto⁽¹⁾ en actividades de I+D interna nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2000

	Sector manufactureiro		Servicios de alta tecnoloxía	Total sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía	Total do sector empresarial
	Tecnoloxía alta	Tecnoloxía media-alta			
Andalucía	31.403	66.556	41.798	139.757	177.431
Aragón	17.241	37.946	9.286	64.473	75.725
Asturias	3.170	8.457	3.517	15.144	56.352
Baleares	80	0	3.870	3.950	4.274
Canarias	0	0	17.200	17.200	25.594
Cantabria	307	3.144	1.265	4.716	8.993
C. León	5.568	29.225	40.528	75.321	92.347
C. A Mancha	5.841	11.926	50.960	68.727	76.478
Cataluña	222.202	298.851	107.226	628.279	850.192
C. Valenciana	12.382	60.143	47.480	120.005	181.831
Extremadura	360	0	10.195	10.555	14.946
Galicia	5.187	31.604	18.787	55.578	67.230
Madrid	372.174	56.342	319.577	748.093	954.488
Murcia	1.323	17.057	6.527	24.907	45.165
Navarra	1.136	39.631	14.777	55.544	61.814
País Vasco	54.017	75.002	146.203	275.222	359.375
A Ríoxa	313	4.490	5.647	10.450	16.761
España	732.704	740.374	844.843	2.317.921	3.068.996

⁽¹⁾ En miles de euros

Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

2.3.4. As opinións dos empresarios

O cadro 2.36 recolle resumidamente as impresións dos empresarios galegos encol dalgunhas variables no conxunto do sector industrial —sen entrar a distinguir entre bens de investimento, intermedios ou de consumo— nos últimos anos. Analizamos a continuación separadamente os cinco apartados dese cadro, que procede da Enquisa de Conxuntura Industrial que elabora o Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía:

Proporción do gasto⁽¹⁾ en actividades de I+D interna nos sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2000

■ Cadro 2.35

	Sector manufactureiro		Servicios de alta tecnoloxía	Total sectores de Alta e Media-Alta Tecnoloxía
	Tecnoloxía alta	Tecnoloxía media-alta		
Andalucía	17,7	37,5	23,6	78,8
Aragón	22,8	50,1	12,3	85,1
Asturias	5,6	15,0	6,2	26,9
Baleares	1,9	0,0	90,5	92,4
Canarias	0,0	0,0	67,2	67,2
Cantabria	3,4	35,0	14,1	52,4
C. León	6,0	31,6	43,9	81,6
C. A Mancha	7,6	15,6	66,6	89,9
Cataluña	26,1	35,2	12,6	73,9
C. Valenciana	6,8	33,1	26,1	66,0
Extremadura	2,4	0,0	68,2	70,6
Galicia	7,7	47,0	27,9	82,7
Madrid	39,0	5,9	33,5	78,4
Murcia	2,9	37,8	14,5	55,1
Navarra	1,8	64,1	23,9	89,9
País Vasco	15,0	20,9	40,7	76,6
A Ríoxa	1,9	26,8	33,7	62,3
España	23,9	24,1	27,5	75,5

⁽¹⁾ En porcentaxe de gasto en cada comunidade
Fonte: INE. Indicadores de alta tecnoloxía

1) A previsión de **utilización da capacidade productiva** total da industria estivo no cuarto trimestre do último ano no 81,6% e queda na mellor posición do período analizado.

2) No tocante á demanda, a variable “**carteira de pedimentos**” amosa a diferenza existente entre a porcentaxe de respostas que indicaron que era elevada e as que sinalaron que era débil. En decembro do ano 2002 queda na mellor posición do último cuatrienio.

3) En canto ós **stocks de produtos rematados**, as respostas da enquisa constatan a diferenza entre a porcentaxe de respostas que sinalan que o nivel é excesivo e as que sinalan que é insuficiente. A positiva evolución desta variable no último ano sitúaa na mellor posición do período analizado.

4) A **tendencia da produción** representa a diferenza porcentual entre os que responden que aumentará e os que responden que diminuírá. No cadro comprobamos que este índice mellorou notablemente no último ano, pero queda cunha das peores posicións do período analizado.

5) A **previsión empresarial da tendencia do emprego** tamén mellorou no cuarto trimestre do ano 2002 respecto do mesmo período do ano anterior, pero queda cun dos peores valores do período estudado.

■ **Cadro 2.36****Opinións empresariais. Total sector industrial (sen construción). Galicia. 1996-2002**

Total sector industrial	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Grao utilización actual (%)	61,1	70,3	75,8	73,8	75,2	76,5	81,6
Carteira de pedimentos	-15,0	-11,0	10,0	4,0	-5,0	-8,0	7,0
Stocks da produción	9,0	-2,0	12,0	-2,0	5,0	-3,0	-14,0
Tendencia da produción	7,0	5,0	17,0	22,0	-8,0	-39,0	-12,0
Tendencia do emprego	-19,0	-1,0	3,0	-2,0	-6,0	-27,0	-14,0

⁽¹⁾ Datos do 4º trimestre nestas dúas variables. Nas outras tres, datos do mes de decembro
 Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía. Enquisa de Conxuntura Industrial

2.4. A empresa industrial pública: a Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)

A raíz da promulgación do Real decreto-lei 5/1995, do 16 de xuño, a industria pública española nucleada neses momentos en torno ó Instituto Nacional de Industria (INI) e o Instituto Nacional de Hidrocarburos (INH) reestrúcturase, agrupándose en dous entes as distintas empresas dependentes ou controladas polo Ministerio de Industria e Enerxía:

■ A Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI), á que se lle asignan as participacións dos grupos Teneo, SA e Repsol, SA, rexida polo dereito privado, sen aval do Estado, e que goza do beneficio da consolidación fiscal nas operacións de endebedamento; ten, ademais, como unha das súas principais obrigacións a de amortizar-la débeda do ex-INI, vía dividendos, endebedamento e desinvestimentos.

■ A Axencia Industrial do Estado (AIE), á que se adxudica, polo seu valor contable, a carteira de titularidade directa, maioritaria, igualitaria ou minoritaria das entidades mercantís, suxeitas a plans de reestructuración ou reconversión industrial. A esta Axencia non se lle concede ningunha capacidade de endebedamento e carece do beneficio de consolidación fiscal, se ben as empresas en reconversión serán as únicas que poidan percibir aportacións do Estado.

O 28 de xuño de 1996 o goberno aprobou o “programa de modernización do sector público empresarial do Estado”, que deseña un plan de privatizacións de empresas públicas, que aprofundando na política de alleación de activos patrimoniais públicos que xa viña desenvolvéndose anteriormente, contempla a venda das empresas públicas rendibles, incluídas as dependentes do Ministerio de Economía e Facenda.

No trienio 1996-1999 producíronse operacións privatizadoras en empresas públicas industriais e de servizos con implantación en Galicia: Argentaria, Telefónica, o grupo Repsol, Retevisión, Auxini, ENDESA, Tabacalera, Gas Natural, Elcano, Barreras, INESPAL, Santa Bárbara, Indra ou Red Eléctrica, e en 2000 e os primeiros meses de 2001 os de Iberia, Enatcar e ENCE, ás que seguirá Autopistas del Atlántico no 2002, quedándose o Estado co control daquelas que poden ter problemas para privatizarse por cuestións sociais ou estratéxicas, aínda que non se descarta o seu pase a mans privadas, como as da División Naval e Bazán agrupadas no novo grupo Izar.

En todo caso, o que si é certo é que o cadro da empresa pública en España, e polo tanto en Galicia, experimentou un importante cambio nestes últimos anos, espe-

cialmente a partir de 1997-1998, diminuindo, substancialmente, as empresas participadas polo Estado, quedando reducido a un pequeno grupo con capital público, formado polas que arrastran un déficit empresarial considerable.

O Decreto-lei 15/1997, do 15 de setembro, reagrupa de novo o sector público, disolvendo a AIE e integrando as súas sociedades na SEPI, facendo esta fronte ó paulatino equilibrio financeiro do sector; cunha aportación de recursos de 900.000 millóns de pesetas —resultante das privatizacións— durante os dous primeiros anos e desvinculando o mantemento das empresas públicas dos Orzamentos Xerais do Estado, cun efecto importante na redución do déficit público para o cumprimento dos criterios de Maastricht.

A SEPI é polo tanto a sociedade estatal que agrupa na actualidade ás empresas públicas industriais, acollendo tamén algunha das empresas que pertencían á Dirección Xeral de Patrimonio, tales como Efe, ALYCESA, CETARSA, Transmediterránea, EMGRISA, ENAUSA —matriz de Autopistas del Atlántico—, EXPASA, MAYASA e a Sociedade Estatal de Participacións Patrimoniais, coa intención na maioría dos casos de prepara-la súa futura privatización.

No anexo deste informe contéplanse os datos de investimentos e persoal dos entes públicos e sociedades estatais, clasificados de acordo coa distribución que establece a Lei de orzamentos xerais do Estado.

As características e tendencias que apuntabamos en anteriores informes, con respecto ós investimentos e ó cadro de persoal das empresas públicas dependentes do ex Ministerio de Industria e Enerxía —hoxe do de Facenda—, e que se agrupan na SEPI continúan en 2002; como se reflicte nos cadros 17 e 18 do anexo, quedando reducidas na súa vertente industrial a Izar xa que as restantes son empresas doutros sectores productivos.

Os investimentos da SEPI representan un montante total de 88 millóns 370 mil euros (cadro A.17) curiosamente maior que o dos últimos anos, a pesar de continua-la privatización das empresas, debido ó aumento substancial das inversións en Bazán-Izar e en ENA, pero cun enorme descenso con respecto a anos anteriores ó deixar de computarse, xa en 1997, as inversións de Endesa e do grupo Repsol —preto de 9.611 millóns de ptas. en 1997— que foron as empresas industriais con maior capacidade inversora en Galicia. ENA, con 45 millóns 670 mil euros de inversión en 2002 constitúe a empresa pública que maior volume de recursos inverte en Galicia. Bazán e a División de Construcción Naval (DCN) agrupadas na nova empresa Izar inverte 42 millóns setecentos mil euros en Galicia (cadro A.17). A provincia da Coruña, con 65 millóns 510 mil euros, xunto á de Pontevedra, con 22 millóns 860 mil euros, absorben a totalidade da inversión das empresas da SEPI na Comunidade Autónoma Galega xa que tanto en Lugo como en Ourense non se produce inversión ningunha durante 2002.

Os efectivos de persoal das empresas públicas en Galicia, agrupadas na SEPI, ascenden a 4.177 en 2002 (cadro A.18), fronte os 4.200 da mesma entidade en 2001. O descenso do emprego público industrial prodúcese con respecto ó ano anterior pola lixeira diminución de cadro de persoal en Izar e a desaparición de Transmediterránea, computándose non obstante a incorporación do persoal dunha empresa que se incorpora de novo ó grupo Cofivacasa con trece traballadores na Coruña. A provincia da Coruña, con 4.059 empregados, concentra o volume máis importante, Pontevedra mantén 118, todos eles de Audasa, mentres que en Lugo e Ourense

como xa ocorrera nos dous anos pasados no ten presenza a empresa pública industrial ó non dispor de ningún traballador nas súas delimitacións provinciais.

Tódalas empresas públicas industriais con sede en Galicia experimentan unha diminución apreciable de traballadores nestes dez últimos anos, pasándose, no seu conxunto, de 14.067 traballadores en 1993 ós 4.177 do ano que analizamos. O novo grupo Izar con 3.828 empregados é o que absorbe un maior número de man de obra.

2.5. Política industrial.

A aportación das administracións públicas

Examinaremos, dentro deste apartado, o conxunto das intervencións máis importantes das distintas administracións públicas no ámbito industrial e empresarial, co obxecto de ter unha visión de carácter xeral das principais liñas de actuación que marcan as políticas públicas en Galicia.

Hai que ter, non obstante, moi en conta que a política macroeconómica ten un papel decisivo sobre a actividade industrial: o control da inflación, a redución do déficit público e a estabilidade monetaria constitúen factores fundamentais para a incentivación e boa marcha das industrias e, xunto co investimento público e o impulso das reformas estruturais, inciden dunha maneira decisiva no comportamento empresarial.

2.5.1. As actuacións da UE

O Cumio de Maastricht de 7 de febreiro de 1992, coa reforma do artigo 130 do Tratado da UE, marca o inicio da nova estratexia en materia industrial e de emprego previndo un marco de relacións entre administracións públicas rexido polo principio de subsidiaridade, a potenciación da instrumentación de accións de I+D, políticas de infraestruturas a escala europea, formación profesional e incluso a posibilidade de utilización de medidas específicas, a aprobar por unanimidade, destinadas a acelerar a adaptación da industria ós cambios estruturais, creando un contorno favorable á iniciativa, desenvolvemento e cooperación entre as empresas, e a favorecer unha explotación do potencial industrial das políticas de innovación e desenvolvemento tecnolóxico.

O Tratado de Amsterdam de 17 de xuño de 1997 inclúe no Tratado Constitutivo da Unión Europea un capítulo sobre emprego, en paralelo ás disposicións relativas á Unión Económica e Monetaria. Cada país continúa a ser dono da súa política, pero a situará no contexto dunha estratexia coordinada de toda a comunidade. O Tratado fixa para os gobernos da Unión o compromiso de:

- Orienta-las súas políticas de emprego en consonancia coa política económica da comunidade.
- Promover unha man de obra cualificada con poder de adaptación, así como mercados de traballo que poidan reaccionar axiña ante os cambios económicos.

Así mesmo, crea un sistema de vixilancia multilateral das políticas de emprego nacionais, e un Comité de Emprego que asistirá ás institucións neste traballo.

A estratexia coordinada para o emprego levarase á práctica do seguinte xeito:

a) En primeiro lugar, os xefes de Estado e de Goberno examinarán a situación do emprego.

b) O Consello, por maioría cualificada, a proposta da Comisión e previa consulta ó Parlamento Europeo, ó Comité Económico e Social, e ó Comité das Rexións, elaborará as liñas directrices para os Estados membros.

c) Ó final do ano, o Consello examinará a aplicación das liñas directrices e, se o estima oportuno, formulará recomendacións para os Estados membros.

O Consello e a Comisión remitirán un informe anual conxunto ós xefes de Estado e de Goberno, que examinarán as novas orientacións a seguir:

d) Finalmente, prevense medidas de estímulo para financiamento de proxectos piloto en temas de emprego.

Transcorridos dous anos con ocasión do Cume de Lisboa —marzo de 2000— valórouse positivamente o proceso iniciado en Amsterdam, e acolleuse como obxectivo prioritario a loita contra o desemprego, marcándose como meta conseguilo pleno emprego na Unión Europea para o 2010, combinando para isto reformas estruturais ambiciosas coa potenciación das novas tecnoloxías, facendo especial fincapé no acceso das escolas a Internet e a formación a curto prazo do profesorado nas novas tecnoloxías.

A pesar do descenso da actividade económica como consecuencia dos atentados do 11 de setembro de 2001, no Consello da Unión Europea de Sevilla —21 e 22 de xuño de 2002— se aposta pola reactivación do crecemento, reafírmase na adhesión do Pacto de Estabilidade e Crecemento e o saneamento das finanzas públicas e mantense en vigor os obxectivos estratéxicos alcanzados en Lisboa. Así mesmo, tanto no Cumio de Copenhague de decembro de 2002, que aproba a ampliación a vinte e cinco Estados para o 1 de maio de 2004, como o recente Consello de Bruxelas do 20 e 21 de marzo de 2003 ratifican cunha serie de orientacións e medidas específicas os obxectivos de Lisboa.

As actuacións da UE en Galicia —catalogada como rexión obxectivo nº 1— lévanse a cabo a través do transvase de importantes cantidades de diñeiro para o desenvolvemento rexional, das que a maioría dedícanse a infraestruturas de carácter básico; ditas cantidades canalízanse a través dos chamados fondos estruturais para a redución dos desequilibrios rexionais: o Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER); o Fondo Social Europeo (FSE); o Fondo Europeo de Orientación e Garantía Agrícola (FEOGA); e o Instrumento para Financiamento e Organización da Pesca (IFOP). Xunto a eles, e creado no Tratado de Maastricht para os estados membros que non superan o 90% da media comunitaria do PIB por habitante (Irlanda, Grecia, Portugal e España), o Fondo de Cohesión financia proxectos de infraestrutura de transporte e medio ambiente.

• Marco de Apoio Comunitario de Galicia para o período 2000-2006.

O período de programación, actualmente en curso: o marco orzamentario para o período 2000-2006 foi aprobado nas grandes cifras para o conxunto da Unión, pola Comisión no Cume de Berlín en marzo de 1999 consagrando o criterio do emprego como un dos básicos para o reparto de recursos e incluíndo fondos específicos “instrumentos de preadhesión” para os países que teñen prevista a súa entrada na UE. Tras intentos dalgúns membros para a súa abolición, mantívose o Fondo de Cohesión,

■ Cadro 2.37

Grado de execución do Programa Operativo de Galicia a 31-12-2002

Beneficiario/ Medida	Programado 2000-2006	Executado a 31/12/2002	%
1.1 Apoio a empresas industriais, comerciais e de servizos (FEDER)	196.800.003,00	40.307.127,81	20,48
1.2 Mellora da transformación e comercialización dos produtos agrícolas (FEOGA-O)	196.122.665,00	32.139.184,73	16,39
1.3 Provisión e adecuación de espazos produtivos e de servizos ás empresas (FEDER)	49.415.850,00	10.407.287,97	21,06
1.7 Promoción do capital organizativo das empresas (FEDER)	10.560.000,00	719.618,55	6,81
1.8 Favorecer a xeración de nova actividade que permita a creación de emprego (FSE)	23.057.789,00	4.456.245,00	19,33
Total eixe: 1 Mellora da competitividade e desenvolvemento do tecido productivo	475.956.307,00	88.029.464,06	18,50
2.1 Apoiar invest. en capital humano ámbito da invest., ciencia e tecnol. e transf. (FSE)	31.328.205,00	10.928.043,87	34,88
2.2 Proxectos de investigación, innovación e desenvolvemento tecnolóxico (FEDER)	42.986.661,00	16.425.939,20	38,21
2.3 Equipamento científico-tecnolóxico (FEDER)	3.453.337,00	2.853.935,01	82,64
2.5 Centros públicos de investigación e centros tecnolóxicos (FEDER)	12.040.004,00	8.893.418,30	73,87
2.6 Grandes instalacións (FEDER)	12.680.001,00	8.927.608,13	70,41
2.7 Sociedade da información (FEDER)	69.084.821,00	21.653.907,49	31,34
Total eixe: 2 Soc. do coñecemento (I+D, sociedade da información)	171.573.029,00	69.682.852,00	40,61
3.1 Abastecemento de auga á poboación e ás actividades económicas (FEDER)	70.557.259,00	17.829.982,08	25,27
3.2 Mellora da eficacia das infraestruturas existentes e da utilización da auga (FEDER)	10.218.769,00	1.221.536,19	11,95
3.3 Saneamento e depuración de augas residuais (FEDER)	178.994.043,00	33.509.935,40	18,72
3.4 Xestión integral dos residuos urbanos e industriais tratados (FEDER)	11.862.499,00	785.569,18	6,62
3.5 Actuacións medioambientais en costas (FEDER)	86.021.962,00	21.157.637,08	24,60
3.6 Protección e rexeneración do contorno natural (FEDER)	163.439.101,00	12.242.204,89	7,49
3.7 Vixilancia, control e redución da contaminación ambiental (FEDER)	6.733.330,00	2.876.564,96	42,72
3.8 Rexeneración de solos e de espazos (FEDER)	4.586.668,00	1.698.165,30	37,02
3.9 Silvicultura (FEOGA-O)	111.344.614,00	31.953.690,60	28,70
3.10 Accións medioambientais derivadas da conservación da paisaxe e a economía agraria (FEOGA-O)	177.338.467,00	52.892.876,85	29,83
Total eixe: 3 Medio ambiente, contorno natural e recursos hídricos	821.096.712,00	176.168.162,53	21,46
41.1 Construción, reforma e equipamento de centros educativos e de formación (FEDER)	74.857.141,00	43.320.823,27	57,87
41.12 Fomentar acceso de todos ensino FP e extensión, na FP base e na FP específica (FSE)	167.602.456,00	77.182.419,75	46,05
41.13 Desenvolver novas modalidades de oferta en FP inicial/regrada (FSE)	13.061.438,00	5.974.518,84	45,74
41.14 Promover mecanismos de integración e mellora da eficiencia dos subsistemas de FP (FSE)	22.787.261,00	5.264.784,95	23,10
41.15 Proporc. Alternat. Educat. enfocadas ó mercado de traballo ás persoas que non superen o ensino obrigat. (FSE)	23.185.548,00	13.119.647,20	56,59
Total eixe: 41 Reforzo da educación técnico-profesional	301.493.844,00	144.862.194,01	48,05
42.6 Ofrecer ós desempregados posibilidades de inserción no mercado laboral (FSE)	84.764.430,00	33.066.418,15	39,01
42.7 Combater paro prolong. mediante accións de reinserc. laboral desempreg. longa duración (FSE)	4.813.438,00	2.557.108,30	53,12
42.8 Ofrecer vías de inserción profesional ós xoves (FSE)	33.694.043,00	16.276.829,36	48,31
Total eixe: 42 Inserción e reinserción ocupacional dos desempregados	123.271.911,00	51.900.355,81	42,10
43.2 Asegurar a actualización do nivel de competencias dos traballadores (FSE)	18.991.013,00	3.547.148,28	18,68
43.3 Soster a consolidación do emprego existente (FSE)	38.507.486,00	20.619.583,66	53,55
Total eixe: 43 Reforzo na estabilidade no emprego	57.498.499,00	24.166.731,94	42,03
44.10 Apoiar a inserción das persoas discapacitadas no mercado laboral (FSE)	7.445.433,00	2.227.291,25	29,91
44.11 Propoñer oportunidades de integrac. ós colectivos en risco de exclus. do merc. de traballo (FSE)	31.820.692,00	8.104.526,04	25,47
Total eixe: 44 Integración mercado traballo persoas con dificultades	39.266.125,00	10.331.817,29	26,31
45.16 Mellorar a empregabilidade das mulleres (FSE)	16.730.187,00	3.063.560,25	18,31
45.17 Fomentar a actividade empresarial das mulleres (FSE)	11.817.997,00	1.392.201,87	11,78
45.18 Combater segregac. horizontal e vertical e a discrimin. salarial e favorec. Conciliac. vida famil. e labor. (FSE)	4.400.436,00	678.226,41	15,41
Total eixe: 45 Partic. Mulleres no mercado traballo	32.948.620,00	5.133.988,53	15,58
5.1 Rehabilitación e equipamento de zonas urbanas (FEDER)	1.647.287,00	1.576.766,55	95,72
5.2 Mellora dos sistemas de transportes urbanos (FEDER)	9.590.959,00	2.500.166,92	26,07
5.3 Infraestrutura e equipamentos colectivos en municipios menores de 20.000 habitantes (FEDER)	52.442.103,00	25.669.595,01	48,95
5.6 Apoio ás iniciativas locais que contribúan á xeración de emprego (FSE)	19.260.346,00	4.078.666,71	21,18
5.7 Infraestruturas turísticas e culturais (FEDER)	22.171.225,00	11.815.253,56	53,29
5.8 Conservación e rehabilitación do patrimonio histórico-artístico e cultura (FEDER)	74.296.290,00	25.143.325,80	33,84
5.9 Infraestruturas e equipamentos sociais e sanitarios (FEDER)	74.564.951,00	33.912.524,36	45,48
Total eixe: 5 Desenvolvemento local e urbano	253.973.161,00	104.696.298,91	41,22
6.1 Estradas e autovías (FEDER)	956.162.855,00	228.939.571,78	23,94
6.2 Autoestradas (FEDER)	106.309.087,00	93.992.119,11	88,41
6.3 Ferrocarrís (FEDER)	681.948.616,00	126.092.899,24	18,49
6.4 Portos (FEDER)	293.825.450,00	54.242.685,20	18,46
6.5 Aeroportos (FEDER)	26.770.000,00	4.465.339,76	16,68
6.6 Sistemas de transportes multimodais e centros de transporte (FEDER)	13.078.581,00	1.656.675,63	12,67
6.8 Redes de distribución de enerxía (FEDER)	156.255.557,00	32.894.205,27	21,05
6.9 Enerxías renovables, eficacia e aforro enerxét. agás actuac. contempl. na medida 6-10 (FEDER)	77.207.279,00	20.303.146,20	26,30
Total eixe: 6 Redes de transporte e enerxía	2.311.557.425,00	562.586.642,19	24,34
7.2 Desenvolvemento e mellora das infraestruturas de apoio (FEOGA-O)	147.278.667,00	66.395.795,40	45,08
7.5 Desenvolvemento endóxeno de zonas rurais, relativo ás actividades agrarias (FEOGA-O)	55.680.594,00	0,00	0,00
7.7 Formación agraria en territor., colectivos e contidos que non queden cubert. nos progr. FSE (FEOGA-O)	9.279.998,00	1.631.104,66	17,58
7.8 Prestac. de servic. ás explotac. agrarias, comercializ. product. agrarios de calidade e enxeñ. fin. (FEOGA-O)	279.158.668,00	47.961.714,38	17,18
Total eixe: 7 Agricultura e desenvolvemento rural	491.397.927,00	115.988.614,44	23,60
9.1 Asistencia técnica FEDER	4.562.502,00	562.896,50	12,34
9.2 Asistencia técnica FSE	2.387.665,00	3.174,80	0,13
9.3 Asistencia técnica FEOGA-O	4.704.001,00	0,00	0,00
Total eixe: 9 Asistencia técnica	11.654.168,00	566.071,30	4,86
Total	5.091.687.728,00	1.354.113.193,01	26,59

Datos en miles de euros
Fonte: Ministerio de Economía

pero endurecéanse os seus controis; en concreto, os beneficiarios que accederon ó euro perderano instantaneamente se incumpren o pacto de estabilidade, incorrendo nun déficit superior ó tres por cento do PIB fixado no Tratado de Maastricht.

A Galicia como Marco de Apoio Comunitario (MCA) correspondeulle para o período 2000-2006 a cantidade de 5.407,7 millóns de euros —899.766 millóns de pta— o 13,7% do total do financiamento comunitario para as rexións obxectivo nº 1 de España.

• Programa Operativo Integrado de Galicia 2000-2006

No cadro 2.37 explíctase por axente xestor e medida o grao de execución do **programa operativo integrado de Galicia 2000-2006** a 31 de decembro de 2002. Do total programado para todo o período: case 5.092 millóns de euros executouse a 31-12-2002 algo máis de 1.354 millóns de euros que representa un 26,59% do total. O eixe nº 6: redes de transporte e enerxía financiada polo Feder con máis de 2.311 millóns de euros é o de maior contía económica, nel intégranse as partidas correspondentes a estradas, autoestradas, ferrocarrís, portos, aeroportos, redes de enerxía etc.; ó fin de 2002 o gasto executado elévase a preto de 562.587 millóns de euros que correspóndese co 24,34% do total da inversión prevista neste eixe. Como pode apreciarse o subeixe de autoestradas estaba xa ó 88,41% a 31-12-2002, mentres que os subeixes de sistemas de transporte multimodais, aeroportos, portos e ferrocarrís tiñan unha execución baixa que en ningún deles chegaba ó 20%.

O eixe nº 3: Medio ambiente, contorno natural e recursos hídricos é o seguinte en importancia económica cunha dotación total do programa de preto de 821 millóns 97 mil euros, dos que executáronse ó fin de 2002 algo máis de 176 millóns 168 mil euros, que representa ó 21,46%. Como pode apreciarse comprende actuacións de abastecemento de augas, saneamento e depuración de augas residuais, xestión de residuos urbanos, etc.; o subeixe de vixilancia, control e redución da contaminación ambiental é o que unha maior porcentaxe de execución acadou neste eixe.

Os eixes 41, 42 e 43: Reforzo da educación técnico-profesional; inserción e reinserción ocupacional dos desempregados e reforzo na estabilidade no emprego acadan un grao de execución superior cada un deles ó 40%, mentres que os correspondentes a Asistencia Técnica (9), Mulleres no mercado de traballo (45), e Mellora da competitividade e desenvolvemento do tecido productivo non chegan cada un deles ó 20%.

Fóra do Marco Comunitario de Apoio a Comunidade Galega percibe tamén financiamento das **iniciativas comunitarias**:

■ Interreg III financiado polo FEDER, contempla accións no ámbito da cooperación transfronteiriza, cunha dotación prevista nos anos 2000 a 2006 para o subprograma Galicia/Norte de Portugal de 276,9 millóns de euros —46.072 millóns de pta—.

■ Urban II financiado polo FEDER está destinado á revitalización das cidades e barrios urbanos degradados, afectará soamente a Ourense (casco histórico).

■ Equal financiado polo FSE, previsto para promocionar novos métodos de loita contra as discriminacións e desigualdades en relación co mercado de traballo.

■ Leader financiado polo FEOGA, destinado a promover o desenvolvemento rural.

■ Cadro 2.38

Fondo de cohesión. Invetimentos financiados a executar en Galicia. 1996-2000

Grupos de proxectos	Administra. executora	Investimento financiado				
		1996	1997	1998	1999	2000
Saneamento integral da Ría de Vigo	Autonómica	83.372,40	19.268,45	38.182,30	—	—
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do N.	Autonómica	10.030,11	5.139,45	—	—	—
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do N.	Central	1.575,48	1.898,07	—	—	—
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do Doiro	Autonómica	—	108,19	—	—	—
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do Doiro	Central	—	591,88	—	—	—
Acondicionamentos na Costa	Central	3.676,53	—	—	—	—
Autovía Rías Baixas	Central	574.535,42	153.403,89	57.510,80	—	—
Actuacións nas redes transeuropeas convencionais e de transporte combinado	Central	15.043,33	1.326,70	—	—	—
Actuacións na rede de saneamento de Vigo	Autonómica	—	—	31.553,14	—	—
Xestión de Residuos Sólidos Urbanos (SOGAMA)	Emp. Pública. Aut.	—	—	39.633,02	82.395,90	—
Rehabilitación ambiental do borde marítimo na Ría de Ferrol	Central	—	—	—	10.517,71	—
Actuacións para a xestión de residuos na C. Autónoma	Autonómica	—	—	—	—	28.310,00
Saneamento e depuración da Conca Hidrográfica do Norte I	Autonómica	—	—	—	—	18.030,00
Saneamento e depuración da Conca do río Louro	Central	—	—	—	—	87.275,00
Saneamento e Depuración en Lugo e Ourense	Central	—	—	—	—	33.555,00
Tratamento e eliminación de residuos sólidos na Coruña	Local	—	—	—	—	15.339,48
Actuacións para a xestión de residuos en Ourense	Local	—	—	—	—	1.210,10
Total		688.233,27	181.736,62	166.879,26	92.913,61	183.719,59

Grupos de proxectos	Axuda con cargo á dotación anual				
	1996	1997	1998	1999	2000
Saneamento integral da Ría de Vigo	14.727,20	15.414,76	30.545,84	—	—
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do N.	7.502,55	4.111,56	—	—	—
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do N.	1.178,46	1.518,46	—	—	—
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do Doiro	—	91,95	—	—	—
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidro. do Doiro	—	503,10	—	—	—
Acondicionamentos na Costa	3.125,05	—	—	—	—
Autovía Rías Baixas	177.541,90	130.393,31	48.884,18	—	—
Actuacións nas redes transeuropeas convencionais e de transporte combinado	1.753,56	1.127,69	—	—	—
Actuacións na rede de saneamento de Vigo	—	—	25.242,51	—	—
Xestión de Residuos Sólidos Urbanos (SOGAMA)	—	—	33.688,12	38.437,69	—
Rehabilitación ambiental do borde marítimo na Ría de Ferrol	—	—	—	8.940,06	—
Actuacións para a xestión de residuos na C. Autónoma	—	—	—	—	22.648,00
Saneamento e depuración da Conca Hidrográfica do Norte I	—	—	—	—	14.424,00
Saneamento e depuración da Conca do río Louro	—	—	—	—	74.183,75
Saneamento e Depuración en Lugo e Ourense	—	—	—	—	28.521,75
Tratamento e eliminación de residuos sólidos na Coruña	—	—	—	—	12.271,59
Actuacións para a xestión de residuos en Ourense	—	—	—	—	968,08
Total	205.828,72	153.160,82	138.360,65	47.377,74	153.017,16

Elaboración propia.

Datos en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía

Independente así mesmo do MCA, a través do **Fondo de Cohesión** fináncianse proxectos de infraestruturas de transporte e medioambientais. No cadro 2.38 contéplanse as accións executadas en Galicia ata 2000, durante os cinco primeiros anos de vixencia do Fondo, no 2.39 o correspondente ó ano 2001 e no 2.40 o referente ó 2002. Polo que respecta ó cadro 2.38 obsérvase un descenso anual no montante total das axudas ata 1999, que pasan de máis de 688 millóns de euros en 1996 a preto de 182 millóns de euros en 1997, 166,9 en 1998, ano en que deixan de financiarse as iniciativas de reforestación e loita contra a erosión nas concas hidrográficas

■ Cadro 2.39

Fondos de Cohesión. Proxectos aprobados en 2001 a executar en Galicia. 2000-2006

Grupos de Proxectos	Administración executora	Coste	Axuda Aprobada	Compromiso 2001
Ampliación e acondicionamento rede de colectores no Porto da Coruña	Autonómica	3.144,16	2.515,33	2.012,26
Ampliación e mellora rede de colectores en Ponte da Pedra. A Coruña	Autonómica	1.633,80	1.307,04	1.045,63
Clausura de vertedeiros de R.S.U.	Autonómica	17.894,79	14.315,83	11.452,67
Colector do borde literal e mellora de bombeos existentes. Arteixo	Autonómica	5.594,03	4.475,22	3.580,18
Colectores da marxe do río Valiñas 1ª fase. Culleredo	Autonómica	568,28	454,62	363,70
Creación de puntos limpios	Autonómica	4.351,30	3.481,05	2.784,84
Creación de vertedeiros de residuos de construción e demolición	Autonómica	3.077,17	2.461,74	1.969,39
Limpieza de puntos de vertido incontrolado	Autonómica	946,76	757,41	605,93
Mellora de bombeos existentes e de nova construción en Cambre, Culleredo e Oleiros	Autonómica	7.642,67	6.114,14	4.891,31
Nova canalización do río Mesoiro e rede de colectores. A Coruña	Autonómica	3.691,63	2.953,30	2.362,64
Reforma e mellora no saneamento de San Roque. A Coruña	Autonómica	2.171,60	1.737,28	1.389,82
Total Administración Autonómica		50.716,19	40.572,96	32.458,37
Cinturón arterial de abastecemento de auga potable. Santiago de Compostela	Local	1.829,00	1.463,20	1.170,56
Implantación de infraestrutura de sanea. nas concas vertentes das parroquias do rural de Vigo (Coruxo, Matamá, Lavadores, Comesaña, Feixo, Bembrive e S. Miguel de Oia)	Local	15.351,30	12.281,04	9.824,83
Melloras na alta da rede de abastecemento de Palmés (Ourense)	Local	5.596,00	4.476,80	3.581,44
Plan de mellora e saneamento da vertente sur da rai de Arousa, Salnés 2ª fase (PO)	Local	6.528,00	5.222,40	4.177,92
Plan de recollida selectiva de residuos urbanos na provincia de Ourense	Local	7.374,42	5.899,53	4.719,63
Prox. compl. do Plan de Cestión de R.S.U. da Mancomunidade de Barbanza: selado e eliminación de vertedeiros incontrolados e complem. ó complexo medioambiental (C)	Local	1.871,25	1.497,00	1.197,60
Proxecto para a conservación, protección e mellora da calidade medioambiental coa dotación de infraestruturas de abastecemento e saneamento en barrios perimetrais da cidadee núcleos rurais do municipio de Lugo	Local	1.640,94	1.312,75	1.050,20
Proxecto para a dotación de infraestruturas de saneamento e abastecemento no entorno do río Miño: Polígono da Tolda. Lugo	Local	1.005,04	804,04	643,23
Proxecto para a dotación de infraestruturas de saneamento e abastecemento no recinto histórico de Lugo e viales perimetrais	Local	2.820,28	2.256,22	1.804,98
Recollida selectiva de R.S.U. no barrio histórico de Ferrol	Local	825,18	660,14	528,11
Total Administración Local		44.841,41	35.873,13	28.698,50
Total		95.557,60	76.446,09	61.156,87

Datos en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía. Importe en miles de euros

■ Cadro 2.40

Fondo de Cohesión proxectos aprobados Galicia 2002

Grupo de proxectos	Administración-Organismo	Coste elegible	Axuda
Mellora do saneamento de Ourense (1ª fase)	Central- C.H. Del Norte	432.400	367.540
Mellora do saneamento de Lugo (1ª fase)	Central- C.H. Del Norte	625.300	531.505
Saneamento de Ferrol (1ª fase)	Central- C.H. Del Norte	979.170	832.294
Creación puntos limpos e contén. Subterráneos	Xunta de Galicia	12.287.490	9.829.992
Creación vertederos residuos construción	Xunta de Galicia	3.455.820	2.764.656
Limpeza de puntos de vertido incontrolado	Xunta de Galicia	961.619	769.295
Clausura de vertidos de resd. sólidos urbanos	Xunta de Galicia	10.639.947	8.511.958
Total		29.381.746	23.607.240

En euros.

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Economía

e a só 92,9 millóns en 1999, en que rematan o financiamento da autovía das Rías Baixas, o saneamento integral da ría de Vigo, as actuacións na rede de saneamento da citada cidade e inclúense só dúas accións: a rehabilitación ambiental do borde marítimo na ría de Ferrol e o financiamento da empresa pública galega Sociedade Galega de Medio Ambiente (SOGAMA) para a xestión de residuos sólidos iniciada en 1998. Pola contra en 2000 volve a subir a axuda do fondo e o seu importe destínase ó financiamento de accións de saneamento e depuración de conchas hidrográficas e de núcleos urbanos —Lugo e Ourense— ou as actuacións de xestión e tratamento e eliminación de residuos no conxunto de Galicia e na Coruña.

No ano 2001 (cadro 2.39) diminúe significativamente a contía da axuda aprobada —61.156.867 euros (10.175.646.473 ptas.)— as aportacións configúranse, en dúas vertentes: as dirixidas a Administración Autonómica e as que financian proxectos da Administración Local, destacando pola súa contía económica o de clausura de vertederos de residuos sólidos urbanos de carácter autonómico por un importe no 2001 de máis de 11 millóns 452 mil euros e a implantación de infraestrutura de saneamento nas conchas vertentes das parroquias do rural de Vigo no eido local de 9.824.832 euros.

O cadro 2.40 reflicte a aportación do Fondo de Cohesión no ano 2002 que con 23,6 millóns de euros constitúe a asignación máis cativa desde a súa implantación. As axudas van dirixidas todas elas a accións e proxectos de Medio Ambiente, dunha banda para o saneamento de cidades —Lugo, Ourense e Ferrol—, a cargo da Confederación Hidrográfica do Norte e doutra para a creación de puntos limpos, contedores subterráneos e creación, peche e limpeza de vertederos a realizar pola Comunidade Autónoma.

Visto desde a perspectiva dos sete anos, a maior parte das subvencións foron para as actuacións de transporte —diversos tramos de autovía das Rías Baixas con máis de 59.000 millóns de pesetas (354,60 millóns de euros) nas tres anualidades—. Nos últimos anos acrecentáronse as subvencións correspondentes a medio ambiente; ademais da de SOGAMA por un importe bianual de 12 mil millóns de pesetas —72,12 millóns de euros— e o do conxunto da comunidade autónoma de preto de 30 millóns de euros en 2000, deben reseñarse: o saneamento do río Louro cunha cantidade de máis de 72 millóns no ano 2000, o saneamento da Ría de Vigo, cun montante de máis de 60 millóns de euros en tres anos; o saneamento de Lugo

Cadro 2.41
Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia 1999-2002

Sector agrario	Pagos			
	1999	2000	2001	2002
FEOGA -Garantía⁽¹⁾				
Industria de cereais	-	-	-	0,039
Producción de cereais	13,554	15,709	6,563	29,666
Producción de oleaxinosas	0,004	0,001	0,001	0,022
Producción de proteaxinosas	0,004	0,005	-	-
Abandono produción láctea	0,000	0,000	-	-
Producción carne de vacún	31,329	31,293	47,919	52,331
Primas ovino e cabrún	4,517	3,819	1,145	6,248
Leite escolar	0,623	0,547	0,364	0,354
Consumo de aceite	0,011	0,000	0,000	-
Aceite para conservas	6,880	8,471	6,371	11,050
Medidas de acompañamento	21,460	-	-	-
Destilacións vinícolas	0,020	0,053	0,121	0,182
Intervención de porcino	0,088	0,030	-	-
Retirada de terras	0,000	0,004	0,002	0,044
Apicultura	0,224	0,240	0,188	0,179
Medidas de control	0,337	0,748	-	-
Recuperacións, intereses, sancións, etc	0,043	0,016	0,008	0,003
Producción de liño e cáñamo	0,001	0,008	-	-
Almacenamento de viños e mostos	0,023	0,000	-	-
Producción de forraxes	-	0,016	0,056	0,122
Cese anticipado	-	7,865	12,681	12,248
Medidas Medioambientais	-	0,420	0,410	0,504
Forestación e sevicultura	-	18,311	15,498	7,169
Reestructuración do viñado	271.982	-	4,660	4,913
Indemniz. Compensatorias zonas desfavor.	-	-	5,784	5,306
Almacenamento do leite	-	-	-	0,007
Total FEOGA -Garantía	79.115	87,556	101.764	130.417
FEOGA -Orientación: axudas directas:				
Transformación e comercialización	34,859	0,000	3,005	-
Programas operativos Comun. Autónoma	82,136	0,000	50,518	74,414
Iniciativas comunitarias y PRODER	7,669	4,562	8,441	3,293
Orzamento ingresos do Estado	-	-	0,000	0,492
Total axudas directas	34,859	0,000	3,005	-
Total reembolsos ou anticipos	89,805	4,562	58,959	-
Total FEOGA -Orientación	124,664	4,562	61,964	82.822
Sanidade animal	1,108	0,486	0,343	-
Sistema integrado e control	-	-	57,100	-
Total outros recursos agrarios	1,108	0,486	0,343	-
Total sector agrario	204.887,000	92,604	164.062,000	213.239
Sector pesqueiro				
IFOP: axudas directas:				
Iniciativa "Pesca"	2,516	2,642	4,729	0,868
Estructuras pesqueiras	82,571	33,808	66,666	57,549
Total IFOP	85,087	36,450	71,395	58,417
Pesca artesanal	-	-	0,063	-
Vixancia pesqueira	0,004	0,005	0,004	0,326
Total outros recursos pesqueiros	0,004	0,005	0,067	-
Total sector pesqueiro	85,091	36,455	71.463	58,743
Total sectores agrario e pesqueiro	289.979	129.060	235.525	

Datos en millóns de euros

⁽¹⁾ Cantidades aboadas polos organismos pagadores con cargo ó FEOGA-Garantía

Fonte: Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación. Subsecretaría. Oficina Presupostaria

e Ourense con preto de 30 millóns de euros; a reforestación e loita contra a erosión, en diversos lugares da comunidade autónoma, en case 15 millóns, e as dos anos 2001 e 2002 dirixidas a creación de puntos limpos e peche de vertedoiros.

No cadro 2.41 agrúpanse as aportacións do **FEOGA**, que financia accións tendentes á adaptación dos agricultores e das rexións ás novas formas de agricultura; e o desenvolvemento de novos sectores económicos nas zonas rurais; e o IFOP, que axuda ás rexións costeiras que se ven afectadas polo declive do sector pesqueiro.

As actuacións da UE, no sector agropesqueiro galego, teñen unha importancia fundamental e pretenden potencia-la vertente da acuicultura e rachar cos graves problemas estruturais da agricultura —escasa dimensión das explotacións, envellecemento da poboación e excesivo peso da súa actividade—; e da pesca —sobredimensión e envellecemento da flota, falta de caladoiros, etc.—.

En 2002, Galicia obtivo un financiamento, por esta vía (cadro 2.41), de preto de 272 millóns de euros, cun aumento de máis de 34 millóns de euros con respecto ó ano anterior; o incremento prodúcese no sector agrario cun aumento de preto de 50 millóns. No sector pesqueiro sen embargo descende a aportación ó IFOP o que tradúcese nunha minoración de algo máis de 13 millóns de euros para o conxunto do sector:

No concernente ó FEOGA-Garantía a partida de maior contía continúan a ser en 2002 as axudas á produción de carne de vacún —preto de 52,3 millóns de euros—, destacando a continuación pola súa contía as axudas á produción de cereais que con 29,66 millóns de euros experimentan un fortísimo incremento; mantense, doutra banda, aínda que con unha dotación de practicamente a metade do pasado ano, unha liña de subvención de máis de 7 millóns de euros para accións de forestación e silvicultura, aumentan as subvencións ó aceite para conservas —que representan máis de 11 millóns de euros— e continúan practicamente coa mesma dotación as subvencións ó cese anticipado en 12,25 millóns.

No sector pesqueiro en 2002 diminúen as subvencións ás estruturas pesqueiras con respecto ó ano anterior; o que orixina a caída no total das axudas do sector que percibe 58,47 millóns de euros.

■ O **Fondo Social Europeo** é un instrumento financeiro comunitario encargado de fomenta-las oportunidades de emprego e a mobilidade xeográfica e profesional dos traballadores. En tanto que tal instrumento ten incidencia na industria ó constituír un complemento das accións desenvolvidas por entes públicos ou privados, encamiñados fundamentalmente a mellora-la formación profesional e, no seu caso, a orientación profesional dos traballadores e a axudar á contratación estable de determinados colectivos de traballadores.

Nas zonas de obxectivo I, entre as que se atopa Galicia, o Fondo oríéntase, ademais, ó desenvolvemento das rexións con atraso estrutural.

No cadro 2.42 inclúense as previsións dos recursos financeiros do FSE no seu reparto por formas de intervención e por obxectivos para o período 2000-2006.

Cadro 2.42
**Recursos financeiros asignados a España para o Fondo Social Europeo.
Por comunidades autónomas. 2000-2006**

	Obxectivo 1	Obxectivo 2	Obxectivo 3
Formas de intervención			
PP00 Rexionais			
Andalucía	155.155	-	-
Asturias	17.333	-	-
Canarias	45.673	-	-
Cantabria	5.541	-	-
C. A Mancha	40.299	-	-
C. León	51.389	-	-
C. Valenciana	79.283	-	-
Extremadura	60.494	-	-
Galicia	65.223	-	-
Murcia	17.936	-	-
Ceuta	2.596	-	-
Melilla	1.697	-	-
Aragón	-	-	10.241
Baleares	-	-	5.262
Cataluña	-	38.017	36.111
Madrid	-	-	38.904
Navarra	-	-	10.825
País Vasco	-	-	37.045
A Ríoxa	-	-	2.355
Total	542.619	38.017	140.744
PP00 Plurirrexionais			
Fomento do emprego	570.821	-	133.893
Iniciativa Empresarial e Formación Continua	258.556	-	75.775
Loita contra a discriminación	33.939	-	12.795
Sistema de Formación Profesional	22.936	-	6.345
Investigación, Desenvolvemento e Innovación	42.186	17.880	-
Asistencia Técnica	377	-	127
Total	928.817	17.880	228.934
Total PP00	1.471.436	55.897	369.678
IC EQUAL		85.771	
TOTAL		1.982.782	

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Importe en millóns de pesetas

2.5.2. A aportación da Administración Xeral do Estado

Inclúense neste apartado as subvencións do Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía nos eidos do programa de fomento da investigación técnica: Profit, que substituíu ós planos da iniciativa de Apoio á Tecnoloxía, á Seguridade e á Calidade Industrial (ATYCA) do ex Ministerio de Industria e Enerxía xunto co Plano de Competitividade Têxtil-Confección; os programas de reindustrialización e reestructuración da minería do carbón e desenvolvemento alternativo das comarcas mineiras, e os créditos concedidos polo Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI).

Incluimos tamén os datos dos incentivos rexionais da Zona de Promoción Económica de Galicia (ZPE), concedidos polo Ministerio de Economía e xestionados administrativamente pola Xunta de Galicia, a través do IGAPE.

• Os programas tecnolóxicos do Estado

O Consello de Ministros do 12 de novembro de 1999 aprobou o Plan Nacional de Investigación Científica, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica 2000-2003 co obxecto de definir unha estratexia global e común que inclúa a tódalas actuacións públicas con competencias sectoriais en investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico. Neste marco o Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía aprobou mediante orde ministerial o programa de fomento da investigación técnica: PROFIT co obxecto de contribuír ás condicións que favorezan o aumento da capacidade de absorción tecnolóxica das empresas, o fortalecemento dos sectores e mercados de rápido crecemento, así como a creación e o desenvolvemento das empresas de base tecnolóxica, especialmente as de elevada tecnoloxía.

O programa PROFIT vén a substituír á iniciativa ATYCA aprobada o 10 de outubro de 1996 cunha vixencia de 1997 a 1999, da que se ofreceron datos en anteriores informes e que contemplaba de xeito similar ó programa vixente un sistema de incentivos para mobiliza-las empresas e outras entidades a desenvolver actividades de I+D, deseño, calidade, seguridade e de medio ambiente industrial, co fin de afondar na mellora da competitividade das empresas, garanti-lo emprego cualificado, a medio e longo prazo, e aumenta-la calidade de vida dos cidadáns.

A Orde do 3 de marzo de 2000 que regula o PROFIT prevé dúas liñas de financiamento:

- Anticipos reembolsables, que son préstamos a interese cero, destinados a proxectos de baixo risco tecnolóxico ou empresarial.

- Subvencións que cubran parcialmente os custos subvencionables do proxecto.

Estes instrumentos financeiros poderán á súa vez concorrer con créditos privilexiados do CDTI, de acordo coa súa normativa, estando tamén prevista unha acción horizontal de apoio ó sistema de garantías das entidades financeiras que presten ditas garantías a favor da Administración do Estado.

O peche da cumprimentación do presente informe non estaban dispoñibles os datos oficiais dos anticipos e subvencións do 2002, constando no informe do ano pasado os datos anteriores.

O **Plan de Competitividade Téxtil-Confección** é un sistema de axudas promovido polo antigo Ministerio de Industria e Enerxía e mantido con nova regulación polo actual Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía. Vai dirixido ó fomento da innovación e o desenvolvemento tecnolóxico do sector téxtil-confección, con vistas a incrementar a súa competitividade e favorece-la súa integración no mercado internacional. O plan 1997-1999 rematou e aprobouse o 1 de xuño de 2000 un novo plan que vai dirixido prioritariamente á aplicación das novas tecnoloxías ás pequenas e medianas empresas do sector. No cadro 2.43 ofrécense agrupados os datos do antigo plan 1997-1999 e os datos dos anos 2000 a 2002 do vixente. Como podemos observar trala diminución no 2001 do número de empresas ou proxectos beneficiarios do plan incrementábase en 2002 o número de proxectos : 12 e a contía total

Cadro 2.43
Plan de competitividade téxtil. Galicia. 1997-2002

	Nº de empresas/ proyectos						Subvención/anticipo					
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	11	10	13	7	5	5	858.401,55	591.828,64	637.048,79	398.278,70	604.744,45	587.273,50
Lugo	-	-	-				- 12	-	-			
Ourense	-	-	-	2		1	-	-	-	361.015,95		67.445,69
Pontevedra	11	5	10	5	3	6	388.151,65	241.138,08	679.696,61	1.553.838,66	309.476,14	1.367.066,22
Galicia	22	15	23	14	8		1.246.553,20	832.966,72	1.316.745,40	2.313.133,32	914.220,59	2.021.785,41

Elaboración propia

Contía subvención en euros

Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía

ata máis de dous millóns de euros dos que o 67% corresponden á provincia de Pontevedra.

○ **Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI)** ten encomendado, dentro dos Plans de Actuación Tecnolóxica, a concesión de créditos, actualmente a interese cero, que poden chegar ata un 50% do presuposto do proxecto e cun período de amortización de 5 anos, para os seguintes proxectos:

■ Desenvolvemento tecnolóxico-novos proxectos e/ou produtos, de cara á súa comercialización.

■ Innovación tecnolóxica-incorporación ás empresas de novas tecnoloxías con baixo risco técnico.

■ Promoción tecnolóxica cara ó exterior.

■ Proxectos concertados de risco elevado e resultados non comercializables directamente.

○ CDTI concedeu a Galicia, durante 2001, préstamos por un valor de 1.173,14 millóns de pesetas —7.050.726 euros— distribuídos en 7 proxectos para apoiar unha inversión de 17.906.891 euros (cadro 2.44). No período 1991-2001 aprobáronse, para a Comunidade Autónoma Galega, 116 proxectos cunha aportación crediticia de 60,32 millóns de euros.

Cadro 2.44
Aportacións do CDTI. Galicia. 1999-2001

	Nº de proxectos			Orzamento subvencionable			Aportación CDTI		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	1999	2000	2001
A Coruña	9	1	6	9.931.725,02	6.010,12	8.189.491,75	3.466.036,81	3.005.060,52	3.244.614,26
Lugo	2	0	2	970.033,54			485.016,77		652.699,14
Ourense	1	1		1.179.786,76	661.113,31	2.075.895,81	412.895,32	396.667,99	
Pontevedra	9	4	7	19.800.944,79	8.183.981,83	7.641.503,65	6.418.809,27	3.152.308,49	3.153.412,94
Galicia	21	6	15	31.882.490,00	14.855.216,18	17.906.891,21	10.782.758,16	6.554.037,00	7.050.726,34

Contías económicas en euros.

Fonte: Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI).

Programa de reindustrialización. (Total Galicia)

■ Cadro 2.45

	1999	2000	2001
Nº de Proxectos	11	13	9
Subvención*	811.366,34	1.983.339,94	48.080,97
Préstamo*	4.952.339,74	7.542.701,91	16.696.116,26
Axuda total*	5.763.706,08	9.526.041,85	16.744.197,23

Datos en euros

Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía

○ **programa de reindustrialización** (cadro 2.45) contempla subvencións e préstamos para zonas que sufriran declive industrial; aprobou para Galicia en 2001 nove proxectos, outorgando subvencións de 48.080 euros e créditos por valor de 16,70 millóns de euros a empresas con actividade no contorno de Ferrol e As Pontes.

Polo que respecta as subvencións para a reestructuración da minería do carbón e desenvolvemento alternativo das comarcas mineiras aprobáronse en 2002 18 proxectos —6 en Cerceda, 9 en As Pontes, 2 en As Somozas e un en Carral—, cunha subvención de 11 millóns 117,5 mil euros e firmáronse 9 convenios para desenrolo de infraestruturas por un importe total de 46.021.735,29 euros.

• Os incentivos económicos rexionais

Os incentivos económicos rexionais creados pola Lei 50/1985 constitúen un mecanismo incentivador da inversión privada en zonas configuradas na actualidade (reforma do Real-decreto 1328/2001 do 30 de novembro) como Zona de Promoción Económica —ZPE— que queda constituída pola totalidade da Comunidade Autónoma: a consideración de ZPE supón que os proxectos de investimentos relacionados coa industria extractiva e transformadora, en industrias agroalimentarias, de acuicultura e de transformación e conserva de produtos pesqueiros, os servizos de apoio á industria e os de establecementos hoteleiros poden ser susceptibles de subvencións ata o 40% do investimento total).

Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.01.2002 e o 31.12.2002

■ Cadro 2.46

	Expedientes	Investimento	Subvención	A crear	A manter
A Coruña	17	164.931.401	12.645.307	454	1.142
Lugo	3	2.460.738	336.262	30	3
Ourense	11	55.591.474	6.022.292	318	391
Pontevedra	16	107.410.514	11.055.449	465	1.645
Galicia	47	330.394.127	30.059.310	1.267	3.181

Datos de Investimento e Subvención en euros

Fonte: Ministerio de Economía

■ Cadro 2.47
Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2002

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
Galicia	1.384	3.011.088	557.491	18,51	20.781	62.268

Elaboración propia

Datos de Investimento e Subvención en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía

■ Cadro 2.48
Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 a 2002

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
1994	63	147.055,64	26.071,91	17,73	873	3.144
1995	63	133.034,03	23.265,18	17,49	823	4.515
1996	39	68.713,71	10.746,10	15,64	486	2.251
1997	51	378.126,77	87.801,86	23,22	1.114	4.273
1998	53	270.455,45	48.958,45	18,10	1.042	10.225
1999	83	259.793,49	45.737,02	17,60	1.724	4.654
2000	52	131.753,87	21.678,51	16,45	923	2.025
2001	109	445.221,60	46.184,20	10,37	1.744	7.308
2002	47	330.394,13	30.059,31	9,10	1.267	3.181

Datos de Investimento e Subvención en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía

A partir do 1 de xaneiro de 1996 suprímese a ZID (Zona Industrial en declive, que ten hasta esa data a zona de Ferrolterra, cun tratamento máis xeneroso con respecto a porcentaxe das subvencións) e a totalidade de Galicia constitúe ZPE a efectos da normativa sobre os incentivos económicos, se ben a porcentaxe que obteñen as empresas pode complementarse con outras actuacións subvencionadoras co tope xeral do 40% a partir de 2002 fronte ó anterior do 50%.

Como pode apreciarse no cadro 2.47 aprobáronse en Galicia, desde 1988, ano de iniciación dos incentivos, ata decembro de 2002, un total de 1.384 proxectos que obtiveron unha subvención total de 557 millóns 491 mil euros. O cadro 2.48 contempla a evolución, nos últimos nove anos, observándose a nivel galego, nos anos 1997, 1998 e 1999 un aumento moi notable tanto do investimento subvencionable como da axuda concedida, destacando a estes efectos e tamén a contía do tanto por cento correspondente, o ano 1997. En 2000 aprobáronse un total de 52 expedientes —un número inferior ó ano anterior e similar ós anos precedentes— para un investimento de 21.922 millóns de pesetas —131 millóns 754 mil euros—, outorgando subvencións de 3.607 millóns de pesetas —21 millóns 679 mil euros—, pero en 2001 apróbanse 109 expedientes, a cantidade maior destes últimos nove anos cun alto, tamén, investimento previsto, outorgando como subvención 46 millóns 184 mil euros cun compromiso de creación de 1.744 novos empregos e de mantemento de 7.308. No ano 2002 baixa o número de expedientes a 47, aínda que a contía do investimento —330 millóns 394 mil euros— é importante. O importe da subvención baixa con respecto ó ano anterior e acada un importe de algo máis de 30 millóns de euros cun compromiso de creación de 1.267 empregos e de mantemento de 3.181.

2.5.3. A aportación da Administración Autonómica

A análise da política industrial da Xunta de Galicia en 2002 lévanos primeiramente a examinalo labor do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE), os fondos de capital risco Emprende, Adiante, e da Sociedade para o Desenvolvemento Industrial de Galicia (SODIGA) que xestiona XESGALICIA; e, posteriormente, cun achegamento moi sucinto ás liñas de actuación orzamentaria de promoción industrial que veñen desenvolvendo as consellerías sectoriais: a de Innovación, Industria e Comercio co apoio da de Economía e Facenda; a de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural; a de Pesca, e Asuntos Marítimos; e a de Medio Ambiente.

Desde a súa creación, coa Lei 5/1992, do 10 de xuño, o IGAPE vén a traballar en diversos programas de promoción e apoio ó contorno empresarial galego, a través da tramitación dos incentivos económicos rexionais —que xa estudiamos no anterior epígrafe—, da concesión de préstamos e avais, de distintas modalidades de bolsas para posgraduados (de contratos en prácticas, de investigación no exterior; “de promoción”, etc.) e de programas como LANZA —para a promoción da creación de empresas innovadoras lideradas por xoves—, PIMEGA —plan integral para mellora-la competitividade da empresa galega— ou IGATEL —que fomenta as telecomunicacións e aporta unha base de datos con información especializada ó empresariado—.

Desde a aprobación do Decreto 309/1995, do 23 de novembro, sobre incentivos para o desenvolvemento económico e fomento da actividade empresarial na Comunidade Autónoma de Galicia, o IGAPE configúrase, máis claramente, como o eixe fundamental de potenciación do sector productivo galego, potenciada polo novo marco de actuación que introduce o “Acordo sobre medidas para o crecemento e o emprego en Galicia”, asinado o 13 de xullo de 1998 pola Xunta de Galicia, a Confederación de Empresarios e as centrais sindicais Comisións Obreiras e a Unión Xeral de Traballadores. Nel contéñense as liñas de actuación no período 1998-2001, mantendo e reforzando en parte as políticas que de promoción e fomento da actividade empresarial viñan realizándose con anterioridade —subsidiación ós tipos de xuro dos préstamos, subvencións a fondo perdido en proxectos que contribúan á creación e ó mantemento de emprego estable, préstamos participativos, saneamento financeiro, avais, etc.—.

En xuño de 2000 o IGAPE dá a coñecer as directrices que seguirá o ente no período 2000-2003, presentando novos retos —duplica-los resultados do período 1997-1999— incidindo nas liñas dos programas previstos no Acordo coas centrais sindicais SN de CCOO de Galicia e UGT-Galicia e a Confederación de Empresarios de Galicia. O Decreto 172/2001 de 12 de xullo fixa as bases que regulan as modalidades de axudas do IGAPE que foron potenciadas e modificadas o 31 de marzo de 2003 no marco do plan de dinamización económica, Plan Galicia, incorporando e establecendo melloras de carácter xeral e iniciativas orientadas a prestar apoio ás pequenas empresas nas zonas especialmente afectadas polo sinistro do Prestige (Costa da Morte) ou nas áreas de dinamización prioritaria de Lugo e Ourense. Na actualidade, contempla para o período 2000-2006 as seguintes liñas de actuación:

- Apoios a investimentos
- Apoios a novas iniciativas empresariais
- Apoio á continuidade e á mellora competitiva
- Apoio a empresas (reestructuracións)

■ Formación

■ Servicios

O Acordo do 13 de xullo de 1998 aporta como principal novidade unha nova dimensión de apoio ás empresas, creando unha xestora de capital risco: **XESGALICIA** (constituída en marzo de 1999), cun presuposto de 16.000 millóns de pesetas e que dispón de tres instrumentos en función das demandas empresariais:

■ **Fondo Emprende**, dotado inicialmente con mil millóns de pesetas e ampliándose ata chegar ós 4.000 millóns a finais de 2001, componse de aportacións da Xunta de Galicia, das Caixas de Aforro, e o BBVA, co obxectivo de promover as empresas de nova creación.

■ **Fondo Adiante**, cunha dotación inicial de mil millóns de pesetas, e ampliándose ata chegar a 3.500 millóns de pesetas en 2001, financiado con diñeiro público e destinado ó apoio ás empresas con problemas de viabilidade.

■ **SODIGA**, que pasa a constituírse exclusivamente nunha sociedade de capital risco, cun montante en 2001 de 8.000 millóns. Prevese manter os actuais socios e ampliarase a outras entidades financeiras; apoia proxectos de desenvolvemento de empresas con estrutura financeira equilibrada e un grao de madurez significativo.

■ **Cadro 2.49**

Fondos de capital de risco de XESGALICIA. 2000-2002

	Inversións aprobadas por fondos ⁽¹⁾											
	Nº			Capital			Préstamo			Total		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
ADIANTE	6	5	2	1.949,74	1.983,34	396,50	2.404,05	1.472,48	859,45	4.353,79	3.455,82	1.257,95
EMPRENDE	13	3	7	2.644,99	552,81	2.203,07	1.203,65	288,49	2.347,34	3.848,64	841,30	4.557,41
SODIGA	12	8	7	7.081,79	5.820,80	4.471,78	913,54	5.592,30	847,43	7.995,32	11.413,10	5.326,21
Total	31	16	16	11.676,52	8.356,95	7.071,35	4.521,23	7.353,26	4.054,22	16.197,76	15.710,22	11.141,57

Elaboración propia

⁽¹⁾ En miles de euros

Fonte: IGAPE

Xestiona directamente o Fondo Galicia-Norte de Portugal, acollido ó programa comunitario Interreg-3, formado por capital aportado a partes iguais —820 millóns de pesetas e mil millóns de escudos— pola Xunta de Galicia e a Rexión Norte de Portugal que financian investimentos en Portugal promovidos por empresas de Galicia e viceversa, primándose a creación de joint ventures entre empresas.

No cadro 2.49 contéplanse as inversións aprobadas dos fondos de XESGALICIA nos anos 2000, 2001 e 2002. Como se pode observar en 2000 aprobáronse 31 expedientes de inversión que supuxeron máis de 16 millóns de euros, descende en 2001 o número de inversións a 16 e lixeiramente a contía total —15,71 millóns de euros—. En 2002 tramítanse o mesmo número de expedientes de inversión co ano anterior: 16, baixando o importe total a 11,14 millóns de euros.

A Consellería de Innovación, Industria e Comercio controla na actualidade o Centro de Innovación e Servicios de Deseño e Tecnoloxía (CIS), creado no seo do IGAPE

en 1995, e que desenvolve o seu labor no eido da formación e das novas tecnoloxías empresariais, co obxectivo de espallar, no tecido empresarial galego, accións de I+D e complétase na súa actividade co Centro de Innovación e Servicios Tecnolóxicos da Madeira, no Parque Tecnolóxico de Galicia, creado en 1996, e o Centro Europeo de Empresas. Xunto a estes instrumentos, o IGAPE creou en Porriño, en colaboración coa Zona Franca de Vigo, o Centro de Iniciativas Empresariais (CIE), coa finalidade de apoiar a creación de empresas, especialmente as baseadas en ideas innovadoras e/ou promovidas por mozos emprendedores.

Dentro da modalidade de subvencións ó investimento, o IGAPE continúa cunha acción de política industrial xa “clásica” en Galicia, porque se vén mantendo desde hai máis dunha década: a **subvención do tipo de interese dos créditos bancarios ás Pequenas e Medianas Empresas (PEMES) galegas**. Dita modalidade complementábase coa concesión de avais co obxecto de subministrar garantías ás empresas gale-

■ Cadro 2.50

Programas de apoio financeiro ás PEMES. Galicia. 2000-2002

	Préstamos concedidos			Importe do investimento subvencionado			Importe total do préstamo			Subsidiación ponderada		
	Nº			Miles euros			Miles de euros			Miles de euros		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Investimento productivo	523	720	439	200.269	302.093	226.205	128.448	168.006	125.493	3,20	—	3,37
Leasing	299	321	296	54.133	43.148	47.039	49.487	41.136	44.894	3,00	2,22	2,11
Reestructuración de pasivos	15	11	—	—	3.725	—	62.878	6.539	—	2,40	2,61	—
Ampliación de capital	33	33	—	—	—	—	8.396	2.525	—	3,40	3,00	—
Tomas Participación Capital	2	—	—	—	—	—	601	—	—	3,00	—	—
Total	872	1.085	735	254.402	348.966	273.244	249.811	218.206	170.387	3,10	3,06	3,04

Elaboración propia
Fonte: IGAPE

gas (ou ás que teñan unidades productivas en Galicia e destinen integramente ese diñeiro á creación, ampliación, reconversión ou reestructuración das mesmas) para investimentos e refinanciamento.

No cadro 2.50 contéplanse os datos dos programas de **apoio financeiro ás PEMES** de 2000 a 2002, distribuídos por programas. En 2002 a contía total dos préstamos concedidos foi de 170 millóns 387 mil euros —preto de 48 millóns de euros menos que o ano precedente—, dos que máis de 125 millóns correspondeu ó programa de investimento productivo que diminúe lixeiramente con respecto ó ano precedente, e preto de 45 millóns ó de leasing, que se incrementa lixeiramente con respecto a 2001. Os programas “Tomas en participación de Capital”, Reestructuración de Pasivos e Ampliacións de Capital no contan en 2002 con asignacións.

Desde o punto de vista provincial, cadro 2.51, diminúen con respecto a 2001, o número de expedientes nas catro provincias galegas, salientando o forte descenso de Ourense. Tamén baixan os importes dos préstamos nas catro provincias, significativamente de novo Ourense, desde a perspectiva porcentual e Pontevedra na contía

■ Cadro 2.51

Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por provincias. Galicia. 1999-2002

	Nº de expedientes				Importe do préstamo ⁽¹⁾				Porcentaxe			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
A Coruña	366	323	353	257	112.277	95.418	61.405	58.608	38,9	38,2	28,1	34,4
Lugo	212	159	172	142	33.705	39.655	35.058	28.578	11,7	15,9	16,1	16,8
Ourense	147	94	186	89	33.285	32.798	25.703	16.867	11,5	13,1	11,8	9,9
Pontevedra	336	288	374	245	109.266	81.943	96.040	65.912	37,9	32,8	44,0	38,7
Fóra de Galicia				2				422				0,2
Galicia	1.061	864	1.085	735	288.533	249.815	218.206	170.387	100	100	100	100

Elaboración propia.

⁽¹⁾Datos en miles de euros.

Fonte: IGAPE

■ Cadro 2.52

Programas financeiros a PEMES. Por sectores. Galicia. 2002

	Expedientes	Inversión	Préstamo	Ptos. Subsid. pond.	Subvención estimada	Emprego crear	Emprego manter
Agricultura	31	14.876,08	9.026	2	453	49	810,10
Comercio	182	44.118,45	27.094	3	1.811	396	2.997,21
Industria	193	65.957,26	44.682	3	5.852	497	4.140,56
Medio Ambiente	27	3.617,94	2.462	3	407	33	162,54
Pesca	91	95.925,10	52.999	4	656	133	8.991,64
Transporte	190	30.795,12	25.779	2	2.633	83	1.252,69
Turismo	21	17.953,72	8.347	3	63	122	1.055,11
Total	735	273.243,67	170.388	3	11.875	1.313	19.409,85

Datos en miles de euros.

Fonte: IGAPE

Subvencións das liñas principais de actuación do IGAPE. Galicia 2002

■ Cadro 2.53

Programas	Nº de expedientes	Base subvencion.	Subvención
Mellora competitiva	33	2.256.333,60	376.425,45
Sociedade da información	22	8.547.846,43	4.889.577,24
Diseño	134	3.498.106,20	1.345.548,12
Cooperación	4	650.990,57	394.790,05
Calidade	210	2.514.653,71	951.780,21
Innovación na xestión	8	726.486,96	395.745,03
Total	411	18.194.417,47	8.353.866,10

Fonte: IGAPE

O cadro 2.52 presenta a información do programa de investimento productivo, en 2002, por sectores, seguindo a clasificación dunha orde respecto ás competencias das consellerías da Xunta de Galicia, a maioría das axudas foron para a industria, o comercio e o transporte aínda que a contía maior do préstamo, correspondente ó 31,10%, foi para empresas do sector da pesca ocupando o lugar posterior; a escasa distancia, o montante do préstamo concedido ó sector industrial non alimenticio nin pesqueiro.

No cadro 2.53 contéplase un resumo dos datos en 2002 dos programas das liñas principais de actuación actual do IGAPE ademais das xa reseñadas. Do importe

■ Cadro 2.54

Subvencións e axudas das Consellerías de Economía e Facenda e Industria e Comercio
(capítulo VII). Galicia. 2000-2002

	Programa	Concepto	2000	2001	2002
432A	Plan Galego de I+D Tecnolóxico	I+D Industrial. Plan Galego de IDT	2.079.502	2.440.109	2.632.061
		I+D Minería	901.518	240.405	70.000
		Premios innovación empresarial	18.030	18.030	18.031
		I+D Maquinaria e bens de equipo para minería		540.911	600.000
		I+D Enerxía		721.215	349.796
		Fundac. Fomento da Calidade Ind. E Des. Tecnol. *	2.607.455	1.111.872	601.012
521A	Regulación do comercio interior	Convenio IGAPE potenciación comercio minorista	138.233	184.709	527.386
	Regulación do comercio interior e política de prezos	Equipamentos comerciais de carácter social(Corporacións Locais)	2.404.048	3.180.039	4.380.000
		Consortio proveiras e exposicións de Ferrol	450.759		
		Mercado Madalena de Ferrol(Corporacións Locais)		660.019	
		Fundacións de interese galego de carácter feiral	751.265	1.111.872	752.000
		Fundacións Semana Verde de Galicia(1)	480.810		
		Fundacións PROVIGO	30.051	30.051	46.000
		Fundacións ferias e exposicións A Coruña	5.409.109	4.507.591	1.962.549
		Fundacións ferias e exposicións Lugo	793.336	325.749	
		Recinto Feiral Vilagarcía	1.803.036	4.207.085	456.000
		Asociación Ferrol Metrópoli	36.061	36.061	36.100
		Multiusos Tui	300.506		
		Multiusos Arzúa	300.506		
		Federación de mercados centrais da comarca de Vigo		150.253	
		Centro formación téxtil			132.000
631A	Conservación e Aforro de Enerxía	Apoio á creación do Instituto Galego da Enerxía	1.803.036	480.810	788.960
		II Fase de Gasificación(*)	2.794.706		
		Uso racional da enerxía nos Concellos(Corporacións Locais)		901.518	1.600.000
		Uso racional da enerxía nas industrias		289.808	300.000
631B	Programas de electrificación e enerxías alternativas	Plan de aforro enerxético nas industrias	2.404.048		
		Alumeados públicos e aforro enerxético (Corporacións Locais)	3.606.073		
		II Fase de Gasificación(*)		3.005.061	1.500.000
		Gas nos polígonos industriais		601.012	222.222
		Infraestruturas eléctricas no medio rural		6.010.121	8.888.198
		Mellora de infraestruturas enerxéticas	300.506	601.012	750.000
		Plantas Sat lite GNL			200.000
		Fomento de enerxías renovables a empresas privadas			1.007.982
641A	Fomento da Minería	Convenio coa Cámara Mineira *	60.101	60.101	60.000
		Restauración mineira		180.304	210.000
		seguridade laboral no sector mineiro		180.304	
661C	Ordenación e creación doutras industrias	IGAPE	40.871.726	55.208.179	58.569.777
		Polígonos industriais (Corporacións Locais)	1.803.036	1.442.429	2.053.509
		Fomento da calidade industrial	540.911	661.113	751.265
		Fomento de servizos ás asociacións	420.708	300.506	300.506
		Seguridade industrial		120.202	250.000
		Proxecto Rechar II		25.243	
661D	Apoio á Artesanía	Convenio coa S.A. Desenvolvemento Comarcal de Galicia (Interrexional II)	395.226	300.506	300.506
		Centro de Artesanía de Lugo (Corporación Local)	420.708	300.506	
		Axudas á artesanía galega	682.509	781.316	781.315
		Apoio á artesanía. Apertura das novas canles			150.253
		Centro Galego de Artesanía e deseño			60.101
671C	Apoio á empresa industrial e de servizos	Xestión plano industrialización Ferrol			
		Transferencia capital a MEISA	450.759		1.202.024
723B	Fomento e cooperación empresarial sector naval	Aportación anual convenio PEMAR		570.961	845.512
		Aportación pymar para prexubilacións	945.392	724.640	
		Fomento sector naval	551.128	931.569	
		Normalización, técnicas de xestión e Web Conglomerado do Naval			527.445
732 A	Mellora empresarial e cooperación entre as empresas da madeira	Axudas ás industrias do complexo da madeira	1.202.024	2.103.542	2.103.542
741 A	Fomento grupo de actividades Automoción	Axudas ás industrias do complexo de automoción	2.560.312	3.906.579	3.756.326
		Centro tecnolóxico de automoción			3.906.579
742 A	Promoción grupo de actividades Téxtil-Confección	Axudas á industria do complexo téxtil-confección (RETEX)	1.652.783	1.652.783	1.652.783
743 A	Fomento grupo de actividades Minerais non metálicos	Fomento da investigación de minerais non metálicos	7.736.228	1.803.036	900.000
		Convenio co Instituto da Cerámica			
		Apoio a maquinaria galega para a pedra		1.202.024	2.400.000
		Fundación da Lousa e do Granito	480.810		
		Convenio fomento da investigación empresas públicas			1.202.025
		Centros tecnolóxicos da lousa e o granito			100.000
744 A	Fomento grupo de actividades Telecomunicacións e Audiovisual	Axudas á industria do complexo de telecomunicacións e audiovisual	1.081.822	1.081.822	1.081.820
		Potenciación das Infraestruturas de acceso á información	120.202		
		Desenvolvemento de Novas Aplicacións e Servizos de TIC	841.417		
		Convenios incorporacións TIC nas Empresas	901.518		
753 A	Distribución loxística e Promoción Comercial	Cámaras de Comercio. Plan Internacional Pemes	631.063	601.012	300.600
		Cámaras de Comercio. Plan Fomento das Exportacións Galegas	961.619	1.202.024	1.203.000
		Asociacións para promoción e distribución comercial	3.305.567	3.005.061	
		Galicia Calidade	480.810	721.215	790.000
		Asociacións do sector comercial minorista		901.518	
		Plan de cese anticipado de actividade comercial		865.457	800.000
		Axudas o comercio minorista galego		1.081.822	5.500.000
		Distribución loxística e promoción comercial			3.430.000
		Proxectos de desenvolvemento do sector comercial			1.700.000
754 A	Servizos a empresas	Apoio ó Desenvolvemento de Conglomerados	1.682.834	1.682.834	1.617.186
		Potenciación acceso empresarial á sociedade da información		1.953.331	1.953.707
754 B	Apoio á Actividade Industrial	Fomento das actividades industriais	3.305.567	1.678.735	
		Potenciación de actividades empresariais			3.606.073
		Apoio ó Desenvolvemento de Conglomerados e Industrias Productivas	1.393.152	3.115.076	5.688.406
		Plan viabilidade Alfares-Santa Clara			165.279
	Total		104.892.526	121.701.063	137.739.836

Elaboración propia

Datos en euros

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da C. A. Galega

*Incluídos en programas distintos doutros anos.

total destes programas 8 millóns 354 mil euros, a maioría dos expedientes corresponden ós programas de calidade nas empresas —máis do 50%—, pero en base subvencionable e contía da subvención a cantidade máis importante é a correspondente ó programa de Sociedade da Información que con preto de 5 millóns de euros en tan só 22 expedientes acapara o 58% da subvención total, segue en impor-

■ Cadro 2.55

Subvencións e axudas da Consellería de Agricultura, Gandería e Política Agroalimentaria (capítulo VII). Galicia. 2000-2002

	Programa	Concepto	2000	2001	2002
421 A	Infraestrutura para a reforma e o desenvolvemento agrario	Adquisición de terras procedentes de arrendamentos históricos(*)	360.607		
422 D	Desenvolvemento rural	Programas leader ou asimilados	2.970.220	6.345.612	
		Desenrolo e diversificación económica en zonas rurais	1.066.111	2.561.279	
		Adquisición de terras procedentes de arrendamentos históricos(*)		240.405	240.405
		Plan de mellora rural (Corporacións Locais)	3.005.061		
		Axencia Galega de Desenvolvemento Rural			12.050.293
612 A	Promoción cooperativa e social e divulgación da tecnoloxía agraria	Promoción e cooperación agraria, constitución empresas primeiro establecemento	300.506	222.374	
		Fomento asociacionismo agrario			1.793.282
		Fomento maquinaria en común			947.799
613 A	Sanidade vexetal e animal	Programas sanitarios especiais (Corporacións Locais)	270.455	318.536	318.536
		Programas sanitarios especiais (empresas)	1.562.631	2.159.503	2.159.503
		Agrupacións de defensa sanitaria		1.367.381	1.391.356
		Axudas ATRIAS	162.273	238.361	
		Plan apícola galego	480.810		480.810
614 A	Ordenación, reestructuración, fomento e mellora da produción agraria	Plan integral de mellora xenética	517.099	1.532.581	3.580.529
		Plan integral de mellora xenética-axudas asociadas	1.039.751		
		Apoio á eficacia dos sistemas productivos	1.021.721	905.124	3.942.604
		Fomento da mellora tecnolóxica e mecanización en común	306.817	2.094.227	
		Programa de defensa dos vexetais	300.506	279.471	
		Aportación ó Instituto Lácteo e Gandeiro (ILGA)	79.823.387	90.790.806	29.058.927
		Reestruct. e recon. dos sistemas productivos		597.406	
		Programas Agrarios Especiais	210.354		674.172
		Fomento de actividades agrícolas complementarias			1.600.000
		Fomento de sistemas e ciclos agrarios sostibles			650.000
		Producción integrada e outras técnicas			787.993
		Potenciación da agricultura e gandería ecolóxica			9.379.391
		Axudas a explotacións e cooperativas			27.778.481
		Abandono da produción leiteira			317.337
		Promoción de sementes e plantas de viveiro			675.200
		Mellora das explotacións			28.236.981
		Programa de Mellora Gandeira			1.643.119
615A	Regulación das Produccións e Mercados agrarios	Ordenación de Producción e Mercados Agrarios	2.212.025	3.529.624	3.528.884
711 B	Fomento de cultivos alternativos	Programa de acción e desenvolvemento da produción integrada	1.801.233	2.367.387	
712 A	Fomento do sector gandeiro	Apoio á eficacia dos sistemas productivos	60.101	901.518	
713 A	Fomento das industrias agroalimentarias	Apoio á industrialización e comercialización	20.184.186	26.741.895	25.316.079
		Apoio ó investimento estratéxico	4.056.832		
714 A	Fomento da comercialización agroindustrial	Mellora da comercialización agroalimentaria	3.273.316	3.942.135	3.020.314
		Promoción Semana Verde	1.009.700		
		Promoción e comercialización agroalimentaria	150.253	150.253	150.253
		Apoio a Entidades Asociativas	1.502.530	318.536	
	Total		127.648.485	147.604.414	159.722.248

Datos en euros

Inclúe tamén o FEOGA

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da C. A. Galega

* Incluídos en programas distintos noutros anos

tancia o programa de deseño que con 134 expedientes outorgou máis de 1 millón 345 mil euros no ano 2002.

Nos cadros 2.54 a 2.57 recóllense as subvencións e axudas das distintas consellerías da Xunta de Galicia, agrupadas por programas segundo os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma Galega de 2000, 2001 e 2002 que teñen incidencia na incentivación empresarial e industrial.

■ Cadro 2.56

Subvencións e axudas da Consellería de Pesca, Marisqueo e Acuicultura (capítulo VII).
Galicia. 2000-2002

	Programa	Concepto	2000	2001	2002
432A	Plan Galego de Investigación e Desen. Tecnol.	Axudas á investigación empresas públicas	210.354	210.354	
		Axudas á investigación empresas privadas	180.304	180.304	65.001
614 B	Orden, reestruc. fomento e mellora da produc. pesqueira e cult. marinos	Desenvolvemento de proxectos pilotos	647.230	166.895	
		Axuste do Esforzo Pesqueiro	9.708.509	3.277.319	3.275.109
		Paralización Temporal e outras compensacións financeiras	2.427.127	2.891.752	4.138.163
		Consolidación da flota galega(NEAFC)		626.423	4.666.261
		Axudas complementarias ó sector pesqueiro	3.606.073		
		Medidas socioeconómicas (a familias)	809.046	963.915	963.268
		Compensación por paralización. Temporal a familias			2.177.381
721 B	Desenvolvemento sostenible da explotación de recursos marinos	Desenvolvemento da acuicultura e dos cultivos marinos	9.149.123	13.090.603	13.081.765
722 A	Transf., conserv., e comercialización de produtos marinos	Axudas a empresas de transf. e comercia. de produtos da pesca e acuicul.	22.997.644	30.628.118	33.787.778
722 B	Promoción de produtos pesqueiros e				
722C	Equipamentos Pesqueiros	Promoción de produtos e inves. de mercado	433.414	567.614	
		Convenio co Ente Público Portos de Galicia	74.063		
723 A	Reestruct. e renovación da flota pesqueira	Equipamentos Públicos dos Portos pesqueiros	1.733.667	2.000.493	2.141.935
		Reestruct. e Renovación da flota pesqueira	21.092.790	29.324.372	32.016.413
		Plan de Renovación da Flota Pesqueira Artesanal	1.803.036	2.702.301	
		Convenio IGAPE: renovación da flota	267.751	238.001	208.251
		Accións sobre a Pesca Costeira Artesanal (familias)	2.427.127	2.698.971	2.697.149
752 A	Servicios ás actividades marítimas	Programa de creación de infraestruct. turístico-culturais nos portos	450.759	330.557	
		Axudas á creación de empresas de servizos no mar	210.354	210.354	
		Axudas á creación de escolas de navegación de lecer	36.061		
		Axudas a empresas de servizos vinculadas ó mar			270.000
		Desenvolvemento turístico			210.000
		Total		78.264.432	90.108.346

Datos en euros

Inclúe tamén o IFOP

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da C. A. Galega

■ Cadro 2.57

Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente (capítulo VII).
Galicia. 2000-2002

	Programa	Concepto	2000	2001	2002
342 A	Protección e mellora do medio ambiente (1)	Acción de fomento de riquezas piscícolas e cinexética	8.703		
		Axudas a empresas privadas	510.860		
		Medidas compensatorias no contorno dos espazos protexidos		444.749	725.367
		Subvencións en materia de medio ambiente industrial	961.619	907.528	
422 C	Prevención e defensa contra incendios forestais (Plan Forestal de Galicia)(2)	Subvención empresas privadas por investimentos de prevención de incendios	985.660	985.660	505.563
614 C	Orden, reestruc. fomento e desenvolvemento do sector forestal (Plan Forestal de Galicia)	Axudas empresas privadas para a creación e mellora de masas forestais	20.183.790	22.714.399	15.482.707
731 A	Mellora da estrutura forestal e 1ª transformación	Axudas para a creación e mellora das masas forestais	13.895.400	13.222.266	15.573.324
		Mellora da competitividade (empresas privadas)	706.189	601.012	
		Total	37.252.221	38.875.614	32.286.961

Datos en miles de euros

(1) Só comprende subvencións a empresas, non a corporacións locais

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da C. A. Galega

2.6. Estudio das maiores empresas con sede en Galicia

2.6.1. Introdución: Clasificación das maiores empresas

En epígrafes anteriores deste mesmo capítulo referímonos á estrutura empresarial galega e máis á política industrial en Galicia (contemplada dende unha triple perspectiva: da Administración Autonómica, da Administración Central e da Unión Europea). Pecharemos o capítulo cun epígrafe que non abranguerá tódalas empresas de Galicia senón que focalizaremos unha parte moi importante: as maiores empresas con sede social en Galicia.

Farémolo da man de: “ARDÁN GALICIA 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade”, estudio que contén datos moi valiosos para o estudio das sociedades con sede en Galicia que tiveron ingresos superiores ós 375.000 euros no exercicio 2001; a periodicidade anual da súa publicación permite o seguimento continuo da andaina dunha parte fundamental do tecido empresarial galego. Malia iso, cómpre non esquecer ó utilizar estes datos que aunque tamén utiliza outras fontes (como as propias empresas ou as empresas certificadoras de calidade) a súa fonte básica vén dada polas contas anuais e os informes de xestión que as sociedades depositan nos rexistros mercantís antes do 31 de xullo de cada ano.

Xa que logo, non inclúe os datos das empresas ás que a lexislación exige da obrigatoriedade de presenta-las súas contas nos rexistros mercantís; tamén poden non figurar os de empresas que non depositaron as súas contas nos rexistros, ou ben as depositaron fóra de prazo ou con algún defecto de forma. Ademais recolle só datos de sociedades que teñen a súa sede social en Galicia e non inclúe as financeiras. Como resumo, podemos dicir que “ARDÁN GALICIA 2003...” recolle as 10.000 sociedades privadas non bancarias con sede social en Galicia que cumpriron as obrigas rexistrais e facturaron máis de 375.000 euros no exercicio 2001.

En ARDÁN están rexistradas máis de 30.000 empresas galegas. A metodoloxía de “ARDÁN GALICIA 2003...” segue en gran medida a aplicada pola Central de Balances do Banco de España; a mostra seleccionada para este estudio foi de 9.515 empresas por razóns metodolóxicas, xa que para preservar a súa homoxeneidade analizouse o mesmo conxunto de empresas nun período de tempo determinado (concretamente, integráronse empresas con datos consecutivos en tres anos e cunha facturación no ano 2001 superior a 375.000 euros).

No cadro 2.58 presentámo-las 50 empresas que, segundo os datos do Servicio de Información ARDÁN superaron en 2001 —último ano con datos dispoñibles desta fonte— os 90 millóns de euros de facturación. Das que encabezan a clasificación subliñarémolo descenso da facturación (nun 10%) de PEUGEOT CITROËN e, un ano máis, o importante crecemento das empresas do Grupo INDITEX: a propia Inditex (20%), Zara España (17%), Pull and Bear España (34%), Goa-Invest (15%), Stradivarius (21%) ou Grupo Massimo Dutti (28%).

Debido ás limitacións sinaladas en parágrafos anteriores deste mesmo epígrafe, é fácil detectar na clasificación do cadro 2.58 ausencias de empresas con peso importante no tecido productivo galego, como Unión Fenosa, Repsol-YPF, Grupo Alcoa,

■ Cadro 2.58

Clasificación de empresas, por facturación. Galicia. 2000-2001

Empresa			Actividade	Localidade	Facturación ⁽¹⁾		
2000	2001				2000	2001	% Variación
1	1	Citroën Hispania, SA	Automób., carroc. vehíc.turís.	Vigo	5.979.574.700	5.379.653.498	-10
2	2	FCC Construcción, SA	Contratistas xerais	A Coruña	1.754.445.999	2.091.246.998	19
4	3	Industria de Diseño Textil, SA	Confeccións de dona e nena	Arteixo	1.182.654.394	1.416.036.998	20
3	4	ACS, Proyectos, Obras y Construcción, SA	Construccións pesadas	A Coruña	1.212.151.263	1.404.518.998	16
5	5	Zara España, SA	Confeccións en xeral	Arteixo	801.890.970	939.497.578	17
6	6	Gallega de Distribuidores Aliment., SA	Comestibles e productos relac.	Betanzos	417.189.607	478.813.079	15
8	7	Prosegur Compañía de Seguridad, SA	Servicios de seguridade, detect.	Vigo	334.240.862	414.974.818	24
18	8	Astrazeneca Farmacéutica Spain, SA	Especialidades farmacéuticas	O Porriño	153.314.425	409.121.002	167
10	9	Constructora San José, SA	Contratistas xerais	Pontevedra	309.916.003	389.666.997	29
7	10	Financiera Maderera, SA	Taboleiros de madeira (aglomerado)	Santiago	393.832.083	386.571.058	-2
9	11	Centros de Distribución Vegon, SA	Comestibles e productos relac.	Vigo	324.114.427	373.331.068	15
11	12	Fadesa Inmobiliaria, SA	Promotores de obras	A Coruña	277.360.709	315.977.606	14
13	13	Metalúrgica Galaica, SA	Fundición de aceiro	Narón	202.230.218	262.586.870	30
12	14	Distribuciones Froiz, SA	Tendas mercancías en xeral	Poio	225.885.092	252.997.734	12
14	15	Grupo Massimo Dutti, SA	Confeccións en xeral	Arteixo	191.239.936	244.393.435	28
50	16	Leche Celta, SA	Leite líquido e iogurtes	Pontedeume	80.136.382	215.476.915	169
19	17	Pull & Bear España, SA	Confeccións en xeral	Arteixo	153.208.912	205.470.989	34
15	18	GNK Indugasa, SA	Recambios e pezas de motor	Vigo	171.527.983	197.517.231	15
16	19	Hijos de J. Barreras, SA	Constr. e reparación de buques	Vigo	161.762.408	174.215.379	8
28	20	Bershka BSK España, SA	Confeccións en xeral	Arteixo	125.526.054	167.439.292	33
30	21	Tempe, Sa	Calzados	Arteixo	120.994.296	161.893.435	34
17	22	Pescanova, SA	Peixes e mariscos	Redondela	157.582.297	159.651.906	1
20	23	Jealsa Rianxeira, SA	Conserv. peixe e mariscos	Boiro	149.965.971	158.384.143	6
25	24	Faurecia Sistemas de Escape España, SA	Recambios e pezas de motor	Vigo	138.107.828	155.242.911	12
21	25	Supermercados Claudio, SA	Tendas mercancías en xeral	Betanzos	147.665.897	154.423.515	5
22	26	Megasa Siderurxia, SL	Fundición de aceiro	Narón	143.584.106	150.054.680	5
38	27	Marfrío, Sa	Peixes e mariscos	Vigo	102.962.076	146.200.335	42
24	28	Saprogal, SA	Aliment. prep. para animais	A Coruña	139.100.002	145.364.003	5
29	29	Vego Supermercados, SA	Tendas mercancías en xeral	Vigo	122.458.795	144.843.791	18
27	30	Industrias Frigoríficas del Louro, SA	Carne, empaq., embut., matadoiro	O Porriño	126.549.710	143.729.280	14
51	31	Soluziona Consultoría y Tecnología, SL	Servicios comerciais	A Coruña	79.950.002	137.875.999	72
34	32	Lactalis Iberia, SA	Productos lacteos	Vilalba	108.632.289	136.121.615	25
33	33	Goa-Invest, SA	Contratistas xerais	Arteixo	114.745.219	132.432.813	15
36	34	Autoservicios Familia, SA	Tendas mercancías en xeral	A Coruña	105.796.149	131.107.455	24
31	35	Coop. Farmacéutica Gallega COFAGA, SCL	Droguería, perfum. e farmacia	A Coruña	119.095.182	126.912.048	7
35	36	Norte Forestal, SA	Madeiras e chapas	Pontevedra	108.381.522	121.372.772	12
23	37	Luis Calvo Sanz, SA	Peixes e mariscos	Carballo	140.203.172	111.574.267	-20
37	38	Almacenes Casan, SA	Tendas mercancías en xeral	Betanzos	105.272.283	111.034.300	5
40	39	Leite Río, SL	Leite líquido e iogurtes	Láncara	90.606.151	107.920.853	19
65	40	Construcciones Paraño, SA	Construccións pesadas	Ourense	71.324.360	107.370.903	51
46	41	Adolfo Domínguez, SA	Prod. fabricados de text.	S. Cibrao das Viñas	83.296.708	106.536.902	28
39	42	Bebidas Gaseosas del Noroeste, SA	Beb. refresc. non alcoh. e auga	A Coruña	92.857.560	103.709.801	12
61	43	Cementos Cosmos, SA	Cemento	Vigo	72.698.755	101.168.602	39
45	44	Calvo Conservas, SL	Conserv. peixe e mariscos	Carballo	83.763.748	100.905.359	20
41	45	Ibérica de Congelados, SA	Alimentos conxelados	Vigo	90.568.660	100.826.037	11
43	46	Feiraco, SCL	Leite líquido e iogurtes	Negreira	89.976.398	99.769.338	11
42	47	Mercash Sar, SL	Comestibles e productos relac.	A Coruña	90.352.446	98.723.979	9
32	48	Pescanova Alimentación, SA	Alimentos conxelados	Redondela	116.749.877	96.092.111	-18
49	49	Abastecimientos Lacteos Gallegos, SL	Productos lacteos	Pontedeume	80.188.580	93.539.450	17
59	50	Stradivarius España, Sa	Confeccións en xeral	Arteixo	75.080.668	90.783.521	21

⁽¹⁾ En euros.

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/ 10.000 empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

El Corte Inglés, Banco Pastor, Endesa, Iberdrola, Caixa Galicia, Carrefour, Izar ou Caixanova. Así mesmo, consideramos que, por coherencia cunha das condicións do estudio de “ARDÁN GALICIA 2003...” (ter a sede social en Galicia) non deberían figurar nesta clasificación algunhas empresas que si se incluíron (mesmo dúas delas nas catro primeiras posicións: FCC e mais ACS) xa que pensamos que desvirtúa a clasificación.

2.6.2. Evolución económica e financeira. Distribución sectorial

Se en vez de centrarnos só nas principais grandes empresas galegas (como fixemos ó remate do anterior epígrafe) temos en conta o estudio económico-financeiro e da competitividade que figura en ARDÁN GALICIA 2003 para as 9.515 empresas galegas das que teñen datos dos últimos tres anos analizados (1999 a 2001) e a súa facturación superou no ano 2001 os 375.000 euros, podemos extraer algúns puntos básicos que nos poden achegar ó comportamento global do sector empresarial galego no exercicio 2001.

1) O valor engadido bruto ó custo dos factores tivo no ano 2001 unha suba importante (13,34%), bastante superior á dos ingresos de explotación (9,65%). O crecemento da primeira das magnitudes foi bastante maior que o obtido no exercicio anterior, mentres que o da segunda foi bastante menor.

2) Subiron en 2001 os gastos financeiros das empresas (nun 13,78%) e o fixeron moito menos que no ano anterior (case a terceira parte) pola importante diminución das taxas de interese nos mercados financeiros e tamén como resultado dalgunhas políticas financeiras das empresas.

3) Os gastos de persoal subiron en 2001 un 13,40% (porcentaxe semellante á do ano anterior, e practicamente coincidente coa suba porcentual do valor engadido bruto ó custo dos factores).

4) O resultado empresarial das actividades ordinarias tivo un aumento no ano 2001 do 13,42% (tres puntos maior que o do ano anterior).

5) O crecemento medio do emprego (nas empresas das que se fixo un seguimento no último trienio que compoñen a mostra utilizada no capítulo de emprego do estudio de ARDÁN) foi dun 4,67%, porcentaxe claramente inferior ás de suba dos ingresos de explotación, do valor engadido bruto, dos gastos financeiros, e de persoal ou dos beneficios empresariais (computados polo resultado das actividades ordinarias).

Vistas resumidamente as liñas básicas que caracterizaron o percorrer económico-financeiro das empresas galegas que figuran no estudio de Ardán, entraremos a continuación nunha análise máis desagregada, nun dobre senso: desde a perspectiva dos diversos sectores empresariais e máis desde a vertente territorial, co desglose por provincias e comarcas do tecido empresarial de Galicia.

No tocante á relevancia dos grandes sectores da actividade económica, o cadro 2.59 permítenos ollar a estrutura global da actividade empresarial galega recollida en “ARDÁN GALICIA 2003...”; cómpre subliñar que os ingresos presentan a perspectiva do volume de negocio das empresas, o valor engadido bruto o da riqueza xerada polas mesmas, e o número de empresas nos achega á maior ou menor fragmentación de cada sector.

■ Cadro 2.59

Os grandes sectores de Galicia. 2001

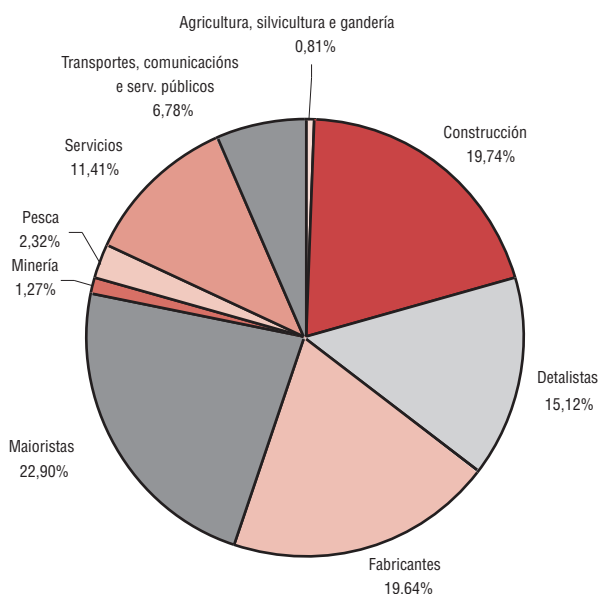
	Nº empresas	%	Ingresos(1)	%	VEB cf.(1)	%
Agricultura, silvicultura e gandería	77	0,81	147,54	0,34	34,29	0,40
Construcción	1.878	19,74	5.016,37	11,55	1.336,15	15,74
Detalistas	1.439	15,12	5.802,49	13,36	1.019,68	12,01
Fabricantes	1.869	19,64	16.394,25	37,74	3.216,53	37,88
Maioristas	2.179	22,90	11.075,07	25,50	985,08	11,60
Minería	121	1,27	437,80	1,01	232,69	2,74
Pesca	221	2,32	577,36	1,33	211,06	2,49
Servicios	1.086	11,41	2.079,13	4,79	882,40	10,39
Transportes, comunicacións e serv. públicos	645	6,78	1.907,46	4,39	573,27	6,75
Total	9.515	100,00	43.437,47	100,00	8.491,14	100,00

(1) Datos en millóns de euros

Base: mostra homoxénea con datos en 1999, 2000 e 2001 de 9.515 empresas

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro e da competitividade

Os grandes sectores polo nº de empresas



Compróbase que os maioristas, a construción e os fabricantes son, por esta orde, os principais por número de empresas, e que por valor engadido sobrancean moi especialmente os fabricantes e a construción (conxuntamente concentran máis da metade da xeración de valor engadido). No tocante ó sector agrario, o pequeno tamaño da maioría das explotacións agrarias, o feito de que case sempre a titularidade sexa dunha persoa física e mailo carácter cooperativo de varias das de maior tamaño fan que este sector teña un pequeno peso nesta clasificación (e en xeral en todo o estudo de ARDÁN).

Facendo unha maior desagregación, distínguense no cadro 2.60 os quince principais sectores empresariais clasificados por maior xeración de valor engadido.

Sobrancea na xeración de riqueza (e aínda máis na de ingresos) o sector de “fabricación de automóviles e carrocerías de vehículos de turismo”, que con 16 empre-

■ Cadro 2.60

Principais sectores empresariais. Por Valor Engadido Bruto. Galicia. 2001

Sector	Actividade	Nº empresas	Ingresos ⁽¹⁾	VEB cf. ⁽¹⁾
1. Automóbiles, carrocerías vehículos de turismo	Fabricantes	16	5.428,76	696,49
2. Contratistas xerais	Construcción	759	2.080,97	518,49
3. Confeccións en xeral	Detallistas	55	1.745,89	494,72
4. Promotores de obras	Construcción	337	1.111,87	262,58
5. Productos diversos fabricados de téxtiles	Fabricantes	115	951,36	208,55
6. Peixes	Agricultura, silvicultura, gandería e pesca	190	490,49	186,17
7. Recambios e pezas de motor	Fabricantes	14	484,96	159,84
8. Construcción e reparación de buques	Fabricantes	101	595,05	159,33
9. Transporte de mercadorías por estrada	Transportes, comunic.serv. públicos	289	563,57	154,90
10. Conservas de peixe e froitos do mar	Fabricantes	51	875,98	135,24
11. Confeccións para dona e nena	Maioristas	14	1.432,26	131,91
12. Servicios comerciais diversos	Servicios	108	396,65	130,62
13. Construccións pesadas	Construcción	58	627,81	127,66
14. Instalacións eléctricas	Construcción	206	349,23	123,70
15. Taboleiros de madeira (aglomerados)	Fabricantes	11	602,51	112,11

⁽¹⁾ Datos en millóns de euros

Base: mostra homoxénea con datos en 1999, 2000 e 2001 de 9.515 empresas

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro, e da competitividade

sas (0,17% do total da mostra de ARDÁN) concentra un 8,2% da xeración de riqueza e un 12,50% dos ingresos das 9.515 empresas estudadas.

A comparanza das empresas pertencentes ó conxunto dos quince sectores recollidos neste cadro (2.60) co total de empresas obxecto da investigación de ARDÁN (9.515) reflicte que sendo un 24,42% de empresas xeraron en 2001 un 42,42% do valor engadido bruto e un 40,83% dos ingresos de explotación.

Este mesmo cadro tamén permite ás persoas interesadas afondar no estudio da estrutura sectorial das maiores empresas con sede social en Galicia (se é moi concentrada ou moi espallada, etc.) tendo en conta as tres variables que alí se presentan.

Sectores máis dinámicos en xeración de ingresos de explotación⁽¹⁾ no período 1999-2001

■ Cadro 2.61

Sector			Diferencia	Taxa variación %
	1999	2001	2001-1999	2001/1999
1. Fabric. automóbiles e carrocerías para turismos	4.669,53	5.428,76	759,23	16,26
2. Contratistas xerais	1.490,22	2.080,97	590,75	39,64
3. Detallistas de confeccións en xeral	1.160,99	1.745,89	584,90	50,38
4. Maioristas de confeccións para dona e nena	949,22	1.432,26	483,04	50,89
5. Promotores de obras	719,34	1.111,87	392,52	54,57
6. Maioristas de peixes e mariscos	1.659,38	2.025,31	365,93	22,05
7. Maioristas de comestibles e produtos relacionados	1.152,40	1.485,85	333,45	28,94
8. Fabricantes de especialidades farmacéuticas	121,04	418,70	297,66	245,93
9. Fabricantes de produtos de téxtiles diversos	735,56	951,36	215,80	29,34
10. Servicios comerciais diversos	242,52	396,65	154,13	63,55

⁽¹⁾ Datos en millóns de euros

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro, e da competitividade

Así, por exemplo, algúns sectores deste ranking —como o do automóbil, o de confeccións para señora ou nena e o de taboleiros de madeira— están moi concentrados nunhas poucas empresas, mentres que ocorre o contrario en sectores como: contratistas xerais, promotores de obras ou transporte de mercadorías por estrada.

Ademais dos aspectos estruturais que acabamos de ver na análise sincrónica dos sectores empresariais do cadro 2.60, cómpre unha análise diacrónica. O cadro 2.61 recolle esa visión dinámica, coa presentación dos dez sectores empresariais de maior crecemento absoluto dos ingresos de explotación de 1999 a 2001. Destacaremos os seguintes aspectos:

■ O sector automobilístico foi o de maior suba absoluta dos ingresos nese bienio (seguido dos contratistas xerais e dos detallistas de confeccións en xeral).

■ Na análise porcentual sobrancea o forte crecemento do único sector que superou a suba do 100% nese bienio: o de fabricantes de especialidades farmacéuticas (245,93%).

Unha análise dinámica semellante a esta podemos facela tendo en conta a suba da xeración de valor engadido no último bienio. Nese caso resulta que:

■ O sector de “fabricación de automóviles...” perde a primeira posición que ocupaba no estudo de ARDÁN do ano anterior e está agora no cuarto posto (despois de rexistrar no bienio analizado a menor suba porcentual dos dez sectores empresariais recollidos no cadro).

■ Na suba porcentual do valor engadido do bienio sobrancea o sector de fabricantes de especialidades farmacéuticas (121,998%), seguido do de servizos comerciais diversos (79,96%).

2.6.3. Distribución territorial

No tocante á distribución espacial, os datos de ARDÁN recollidos no cadro 2.62 reflicten a distribución empresarial por provincias: A Coruña e Pontevedra concentran no ano 2001 case o 90% dos ingresos e do valor engadido (87,13% e 86,97% respectivamente), mentres que en número de empresas a concentración resulta uns dez puntos menor (77,72%). A utilización dunha fonte alternativa baseada na totalidade das empresas de Galicia (DIRCE, do INE) constata no reparto provincial do tecido empresarial galego dese ano un grao de concentración na Coruña e Pontevedra (77,17% do total galego) practicamente igual que cos datos de ARDÁN.

■ Cadro 2.62

Distribución provincial das empresas, ingresos e valor engadido bruto. Galicia. 2001

	Nº empresas	%	Ingresos 2001	%	VEB cf.	%
A Coruña	3.676	38,63	18.332,80	42,21	3.853,94	45,39
Lugo	1.073	11,28	2.816,87	6,48	503,30	5,93
Ourense	1.047	11,00	2.773,63	6,39	603,65	7,11
Pontevedra	3.719	39,09	19.514,17	44,92	3.530,25	41,58
Totais	9.515	100,00	43.437,47	100,00	8.491,14	100,00

(1) Datos en millóns de euros

Base: mostra homoxénea con datos de 9.515 empresas

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro, e da competitividade

■ Cadro 2.63

Principais sectores empresariais segundo o VEB. Por provincias. Galicia. 2001

Sector	Galicia	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra	
		Valor	%	Valor	%	Valor	%	Valor	%
1. Fabr. automóviles e carrocerías para vehículos de turismo									
Nº empresas	16,00	6,00	37,50	3,00	18,75	3,00	18,75	4,00	25,00
Ingresos	5.428,76	23,28	0,43	8,43	0,16	4,57	0,08	5.392,48	99,33
VEB cf.	696,49	4,22	0,61	2,56	0,37	1,14	0,16	688,57	98,86
2. Contratistas xerais									
Nº empresas	759,00	269	35,44	88,00	11,59	101,00	13,31	301,00	39,66
Ingresos	2.080,97	791,70	38,04	156,90	7,54	209,67	10,08	922,70	44,34
VEB cf.	518,49	188,12	36,28	40,40	7,79	46,22	8,91	243,75	41,01
3. Detallistas confeccións en xeral									
Nº empresas	55,00	21,00	38,18	5,00	9,09	13,00	23,64	16,00	29,09
Ingresos	1.745,89	1.709,29	97,90	4,35	0,25	16,94	0,97	15,30	0,88
VEB cf.	494,72	486,90	98,42	1,38	0,28	3,25	0,66	3,18	0,64
4. Promotores de obras									
Nº empresas	337,00	153,00	45,40	24,00	7,12	35,00	10,39	125,00	37,09
Ingresos	1.111,87	735,61	66,16	33,15	2,98	50,08	4,50	293,03	26,35
VEB cf.	262,58	185,83	70,77	5,29	2,01	10,88	4,15	60,58	23,07
5. Fabrica. de productos téxtiles diversos									
Nº empresas	115,00	68,00	59,13	1,00	0,87	14,00	12,17	32,00	27,83
Ingresos	951,36	673,83	70,83	2,84	0,30	206,92	21,75	67,78	7,12
VEB cf.	208,55	128,00	61,37	0,17	0,08	62,40	29,92	17,99	8,62
6. Peixes (Agric., silvic., gandería e pesca)									
Nº empresas	190,00	47,00	24,74	28,00	14,74	—	—	115,00	60,53
Ingresos	490,49	101,97	20,79	37,25	7,59	—	—	351,27	71,62
VEB cf.	186,17	42,55	22,86	21,85	11,74	—	—	121,76	65,41
7. Recambios e pezas de motor (fabricantes)									
Nº empresas	14,00	2,00	14,29	—	—	1,00	7,14	11,00	78,57
Ingresos	484,96	1,39	0,29	—	—	1,17	0,24	482,41	99,47
VEB cf.	159,84	0,79	0,49	—	—	0,46	0,29	158,59	99,22

⁽¹⁾ A porcentaxe de participación calculouse sobre o sector galego correspondente

⁽²⁾ O dato de ingresos e valor engadido está en millóns de euros

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

O cadro 2.63 recolle a distribución provincial dos sete sectores empresariais de máis xeración de valor engadido bruto no conxunto da economía galega, e permite ós interesados aprofundar na análise cun nivel de desagregación provincial desde unha triple perspectiva —valor engadido, ingresos e número de empresas—.

Os datos dunha distribución territorialmente máis desagregada das actividades empresariais (por comarcas) poden verse do cadro 2.64 ó 2.66; fano os dous primeiros dende unha perspectiva estática e o terceiro dende unha vertente dinámica.

O cadro 2.64 recolle as dez comarcas principais na clasificación pola importancia da súa xeración de riqueza: as comarcas de Vigo e A Coruña concentran en 2001 un 39,37% do total de empresas estudadas e a súa importancia relativa no total galego é moito maior aínda en termos de ingresos (57,29%) ou de xeración de valor engadido (58%).

No cadro 2.65 podemos ver os tres sectores empresariais máis importantes do tecido productivo de cada unha das dez comarcas de maior valor engadido bruto;

Clasificación das comarcas⁽¹⁾ por valor engadido xerado. 2001

■ Cadro 2.64

Comarcas	Empresas		Ingresos ⁽²⁾		VEB cf. ⁽²⁾	
	nº	%	euros	%	euros	%
A Coruña	1.763	18,53	10.615,93	24,44	2.465,06	29,03
Vigo	1.983	20,84	14.268,46	32,85	2.459,77	28,97
Santiago	604	6,35	2.376,70	5,47	492,33	5,80
Pontevedra	444	4,67	2.102,83	4,84	389,55	4,59
Ourense	636	6,68	1.908,53	4,39	384,94	4,53
Lugo	497	5,22	1.279,62	2,95	257,06	3,03
Ferrol	323	3,39	1.304,78	3,00	256,91	3,03
O Salnés	430	4,52	1.025,67	2,36	212,49	2,50
A Barbanza	211	2,22	900,34	2,07	149,88	1,77
O Morrazo	222	2,33	610,58	1,41	143,21	1,69

⁽¹⁾ As comarcas están configuradas de acordo co establecido pola Consellería da Presidencia da Xunta de Galicia

⁽²⁾ Datos en millóns de euros (en ingresos e VEB). Mostra de 9.515 empresas

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

ese cadro permite ós interesados nunha análise espacialmente máis desagregada afondar no estudio do número de empresas, volume de ingresos ou valor engadido dos principais sectores empresariais desas comarcas.

O cadro 2.66, pola súa parte, explicita que, nunha visión dinámica, as comarcas da Coruña e Vigo son, obviamente, as de maior crecemento absoluto —con gran diferencia— do valor engadido bruto no bienio estudado. En valores porcentuais destacan especialmente Deza, A Coruña e Pontevedra (as tres que creceron por riba do 30% de 1999 a 2001).

Na comparanza coa clasificación estática vista antes no cadro 2.64, destaca na análise dinámica do cadro 2.66 a desaparición dunha comarca (Ferrol) e a aparición doutra (Deza) que tivo un maior dinamismo na xeración do VEB no bienio analizado.

2.6.4. Trazos de competitividade

Os datos de ARDÁN GALICIA 2003 permítennos, como andamos a ver, ademais da perspectiva sincrónica que nos achega ó coñecemento da realidade empresarial galega no ano 2001 (por facturación, emprego, valor engadido, número de empresas, etc.), unha perspectiva diacrónica, que amosa a evolución temporal dos agregados analizados e complementa a “foto fixa” que a anterior perspectiva proporciona.

Na vertente dinámica presenta gran interese o estudio dos trazos de competitividade empresarial ó longo do tempo. Ademais das empresas “gacela” ou as “de alto rendemento” inclúense outros trazos diferenciadores vencellados con propiedades competitivas das empresas que se basean en investigacións desenvolvidas desde ARDÁN: as empresas de elevada xeración de riqueza e as de alta produtividade dos recursos humanos.

Cadro 2.65
Estructura empresarial das 10 comarcas de maior VEB de Galicia. 2001

Sector	Nº empresas	%	Ingresos (1)	%	VEB cf. (1)	%
1)A CORUÑA						
1 Detallistas de confeccións en xeral	15	0,85	1.704,12	16,05	485,63	19,70
2 Promotores de obras	91	5,16	593,32	5,59	160,95	6,53
3 Maioristas de confeccións de dona e nena	2	0,11	1.416,68	13,34	129,90	5,27
2)VIGO						
1 Fabric. automóviles e carrocerías para vehíc. turismo	3	0,15	5.390,46	37,78	687,81	27,96
2 Fabricantes de recambios e pezas de motor	11	0,55	482,41	3,38	158,59	6,45
3 Construcción e reparación de buques	56	2,82	481,12	3,37	119,67	4,87
3)SANTIAGO						
1 Fabric. de taboleiros de madeira (aglomerados)	1	0,17	386,57	16,27	66,13	13,43
2 Contratistas xerais	37	6,13	141,62	5,96	35,42	7,20
3 Producción e servizos eléctricos	8	1,32	36,39	1,53	31,71	6,44
4)PONTEVEDRA						
1 Contratistas xerais	53	11,94	518,87	24,67	118,15	30,33
2 Tendas de mercadorías en xeral	8	1,80	344,47	16,38	42,27	10,85
3 Construcións pesadas	4	0,90	89,24	4,24	20,22	5,19
5)OURENSE						
1 Fabricación de produtos de téxtis diversos	10	1,57	173,49	9,09	54,88	14,26
2 Contratistas xerais	51	8,02	151,44	7,94	30,54	7,93
3 Construcións pesadas	6	0,94	137,96	7,23	23,97	6,23
6)LUGO						
1 Producción e servizos eléctricos	3	0,60	56,12	4,39	17,03	6,62
2 Servizos de seguridade, detectives	2	0,40	21,77	1,70	15,74	6,12
3 Contratistas xerais	38	7,65	59,70	4,67	15,71	6,11
7)FERROL						
1 Fundición de aceiro	2	0,62	412,64	31,63	64,38	25,06
2 Fabricación de artigos plásticos diversos	2	0,62	43,28	3,32	13,46	5,24
3 Fabricantes de estruturas de metal	7	2,17	23,00	1,76	11,57	4,50
8)O SALNÉS						
1 Contratistas xerais	46	10,70	80,23	7,82	25,48	11,99
2 Hoteis	21	4,88	32,78	3,20	17,99	8,47
3 Fabric. de conservas de peixe e froitos do mar	13	3,02	91,94	8,96	16,67	7,85
9)A BARBANZA						
1 Fabric. de conservas de peixes e froitos do mar	8	3,79	289,45	32,15	41,57	27,74
2 Fabric. peixes e pdtos do mar frescos e conxelados	6	2,84	154,28	17,14	23,48	15,67
3 Extracción pesqueira	20	9,48	29,19	3,24	13,39	8,93
10)O MORRAZO						
1 Extracción pesqueira	41	18,47	103,23	16,91	50,07	34,97
2 Construcción e reparación de buques	17	7,66	48,10	7,88	16,63	11,61
3 Cargas e descargas marítimas	4	1,80	14,95	2,45	10,32	7,20

(1) Datos en millóns de euros. As porcentaxes calcúlanse sobre o total da comarca estudada.

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

Estúdiáanse tamén en “ARDAN GALICIA 2003...” varios trazos que non se consideran diferenciadores na competitividade empresarial —aunque poden axudar— como a empresa con certificación de calidade ou a empresa exportadora. Os catro trazos sinalados no anterior parágrafo denomínanse no estudo de ARDÁN “cualificadores” mentres que ós outros chámanselle “indicadores”.

Comarcas máis dinámicas en creación de valor engadido ⁽¹⁾. Galicia. 1999-2001

■ Cadro 2.66

Comarcas	VEB cf. 1999	VEB cf. 2001	Diferencia 2001-1999	Taxa variación 2001/1999
A Coruña	1.821,14	2.465,06	643,92	35,36
Vigo	2.000,08	2.459,77	459,70	22,98
Pontevedra	295,00	389,55	94,55	32,05
Ourense	314,09	384,94	70,85	22,56
Santiago	429,50	492,33	62,83	14,63
Lugo	207,39	257,06	49,67	23,95
O Salnés	182,18	212,49	30,30	16,63
Deza	62,19	89,81	27,62	44,42
A Barbanza	123,38	149,88	26,50	21,48
O Morrazo	116,96	143,21	26,25	22,44

⁽¹⁾ Datos en millóns de euros

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

Os cualificadores están baseados en investigacións realizadas en ARDÁN e fan referencia a aspectos críticos da competitividade empresarial e responden, claramente, a características diferenciadoras vencelladas con propiedades competitivas das empresas. Os indicadores, pola contra, non presupoñen de antemán unha característica diferenciadora na competitividade empresarial, anque poden axudar a conseguila.

Comezarémo-lo achegamento á perspectiva dinámica do tecido productivo galego de 1999 a 2001, coma en anteriores Informes, co estudio da evolución das **empresas “gacela”** de Galicia nese período. ARDÁN contén unha sección dedicada ó seguimento destas empresas co obxectivo de que se poida comprobar separadamente o conxunto de empresas de crecemento grande e constante do seu volume de facturación (por empresa gacela enténdese en ARDÁN aquela que medra de xeito continuado durante polo menos tres anos seguidos por riba do 25% anual).

Cumpren esta condición no último trienio estudado 477 empresas, o que supón unha diminución de 31 empresas respecto do anterior estudio e de 92 empresas respecto do de hai dous anos; este descenso está relacionado co menor crecemento económico do bienio 2000-2001 respecto dos anos anteriores, dentro do contexto xeral de ralentización económica en España e no contorno internacional que xa estudiamos no capítulo I deste Informe Sociolaboral.

Como media anual os ingresos das empresas “gacela” de 1999 a 2001 medraron un 55,67%, sendo inferior o avance no ano 2000 (52,56%) que en 2001 (58,84%). Nese bienio case dúas de cada tres gacelas (321 empresas, un 67,30%) duplicaron —cando menos— o seu volume de negocio, e un 8,39% das gacelas multiplicaron por 5 ou máis os seus ingresos nese bienio.

O gran dinamismo empresarial das gacelas reflíctese tamén no campo da creación de emprego. Segundo os estudos levados a cabo sobre este tema polo Consorcio da Zona Franca de Vigo, as “gacelas” —representando normalmente entre o 3 e o 4% das empresas analizadas, anque dependendo da fase do ciclo económico se pode amplia-lo abano ate o 5 ou 6% por riba e ate o 2% por baixo— xeraron ó redor do 70% dos novos empregos no eido empresarial galego (segundo a obra de J. Cabanelas e A. Baamonde: “Las empresas Gacela de Galicia”).

No cadro 2.67 presentámo-los “grandes sectores” nos que se localizan as gacelas; sobrancean, por esta orde, a construción, os maioristas e os fabricantes, que conxuntamente concentran o 62,9% das empresas (igual que no estudo de ARDÁN do ano anterior).

Distribución sectorial das empresas gacela. Galicia. 1999-2001

■ Cadro 2.67

Gran sector	Nº empresas	%
Construcción	132	27,7
Mayoristas	86	18,0
Fabricantes	82	17,2
Servicios	55	11,5
Detallistas	48	10,1
Transportes, comunicacións e servicios públicos	47	9,9
Agricultura, silvicultura, gandería e pesca	17	3,6
Minería	10	2,1
Total	477	100

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

A relación individualizada das 477 empresas gacela pode velas a persoa interesada en “ARDÁN GALICIA 2003...”. Subliñaremos pola súa importantísima porcentaxe de suba porcentual do volume de negocio no bienio 2000-2001 a Zara Loxística (844,06%) e Estaleiros Armon Vigo (491,76%).

No tocante ás **empresas de alto rendemento**, dicir primeiramente que son aquelas que teñen unha rendibilidade económica media non inferior ó 25% nun período de tres anos, sempre e cando en ningún ano a súa rendibilidade económica baixe do 15% (a rendibilidade económica é a relación entre o resultado económico e os activos medios empregados para a súa consecución).

Sobre a mostra de 9.515 empresas estudadas de 1999 a 2001, un total de 248 (cinco menos que no estudo de ARDÁN do ano anterior) son consideradas empresas de alto rendemento (un 2,61% do total); delas, máis da metade (51,20%) están concentradas en dous grandes sectores (servicios e fabricantes).

Ordenadas as empresas de alto rendemento polos seus ingresos de explotación do ano 2001, entre as doce primeiras da clasificación sobranceamos que se atopan cinco empresas do Grupo INDITEX: Zara (que encabeza o ranking), Comditel (nº 4), Zintura (nº 6), Kiddy´s Class (nº 7) e Hampton (nº 11). Tamén subliñaremos que nesa ducia están dúas empresas do Grupo ZELTIA: Zelnova (nº 8) e Xylazel (nº 12), así como dúas empresas da industria auxiliar do automóbil: GKN Indugasa (nº 2) e Copo Ibérica (nº 5). No cadro 2.68 recollémo-lo listado das sete primeiras empresas desa clasificación.

As **empresas de máis elevada xeración de riqueza** defínense como aquelas que, tendo signo positivo de 1999 a 2001 o seu E.V.A. —siglas de *economic value added*— este fose maior de 150.000 euros en 1999 e subira polo menos un 10% nos tres anos do estudo (1999, 2000 e 2001).

■ Cadro 2.68

Principais empresas de alto rendemento. Galicia. 1999-2001

Empresa	Sector	Ingresos (en euros)	Rentabilidade económica (%)			
		2001	1999	2000	2001	Media
1. Zara España, SA	Confeccións en xeral	939.497.578	23,43	32,83	37,62	31,29
2. GNK Indugasa, SA	Recambios e pezas de motor	197.517.231	27,63	22,07	26,75	25,48
3. SGL Carbón, SA	Suministros eléctricos	80.240.808	28,88	39,36	26,67	31,64
4. Comditel, SA	Productos téxtiles	62.156.642	25,34	28,80	32,62	28,92
5. Copo Ibérica, SA	Recambios e pezas de motor	51.136.760	27,37	27,06	27,63	27,35
6. Zintura, SA	Productos fabricados de téxtiles	46.364.388	26,95	29,17	31,10	29,07
7. Kiddy's Class España, SA	Confeccións en xeral	39.903.862	27,41	30,17	27,11	28,23

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro e da competitividade

O feito de que non se escolla no Directorio Ardán o valor engadido bruto para a medida da riqueza xerada polas empresas galegas neste caso senón o EVA, débese a que este último ten en conta tamén o custo dos recursos propios necesarios para o funcionamento empresarial; xa que logo, desconta do resultado empresarial os impostos e o custo dos recursos —tanto alleos como propios, recollendo entre os últimos o custo de oportunidade dos recursos propios—.

Cumpren as condicións antes sinaladas 56 empresas (catro menos que no ano anterior e 10 menos que hai dous anos). Máis da metade (55,4%) concéntranse no grupo dos fabricantes, e dentro del sobresaen as seguintes actividades: productos elaborados con téxtiles, prendas exteriores de punto, licores e máis os alimentos preparados para animais. No cadro 2.69 presentamos as quince primeiras empresas, ordenadas polo EVA creado no ano 2001.

■ Cadro 2.69

Principais empresas xeradoras de riqueza. Galicia. 1999-2001

Empresa	Sector	EVA (Economic Value added)			Taxas de variación (%)	
		1999	2000	2001	00/99	01/00
1. Zara España, SA	Confeccións en xeral	47.515.558	68.607.482	86.390.110	44,39	25,92
2. Cementos Cosmos, SA	Cemento	7.221.312	13.312.736	23.855.000	84,35	79,19
3. Construcciones San José, SA	Contratistas xerais	8.246.601	11.040.184	12.552.153	76,74	13,70
4. Pull & Bear España, SA	Confeccións en xeral	6.534.773	8.924.565	12.077.503	36,57	35,33
5. Bershka BSK España, SA	Confeccións en xeral	2.105.409	2.567.486	8.140.401	21,95	217,06
6. Kiddy's Class España, SA	Confeccións en xeral	2.824.591	3.398.478	4.325.804	20,32	27,29
7. Viza Automoción, SA	Recamb. e pezas de motor	2.417.178	3.141.490	4.295.814	29,97	36,74
8. Aluminios Cortizo, SA	Laminado e extrus. de alum.	1.451.770	2.441.107	3.991.268	68,15	63,50
9. Nutrimentos Deza, SA	Alim. preparados para animais	1.011.073	1.587.433	3.020.560	57,00	90,28
10. Artabra, SA	Alim. preparados para animais	842.607	1.349.032	2.999.712	60,10	122,36
11. Sistemas Energéticos Muras, SA	Electr. e outros serv. combinados	733.700	1.131.518	2.956.552	54,22	161,29
12. Hampton, SA	Productos fabricados de téxtiles	1.372.775	1.711.658	2.876.499	24,69	68,05
13. Zintura, SA	Productos fabricados de téxtiles	1.547.087	2.055.195	2.695.175	32,84	31,14
14. Caamaño Sistemas metálicos, SL	Traballos de carpintería metálica	1.386.338	2.273.839	2.627.072	64,02	15,53
15. Norcontrol, SA	Laboratorios para probas comerciais	1.622.336	2.272.025	2.571.934	40,05	13,20

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro e da competitividade

As **empresas de alta produtividade dos recursos humanos** defínense en ARDÁN como aquelas que en tres anos seguidos obteñen un valor engadido bruto por empregado que cumpre dúas condicións: Está entre o 25% das mellores empresas do seu sector e medra por riba do 10% cada un dos tres anos. Hai que ter en conta que pode haber disfuncións neste cálculo debido a que o número de empregados son os que declara cada empresa, e non equivalen a empregados a tempo completo-ano (de xeito que nunha empresa de maior contratación a tempo parcial, a produtividade dos recursos humanos será —a igual xeración de valor engadido bruto— maior que noutra na que teña máis peso a contratación a tempo completo, aunque esto non se detecte aquí).

Só 123 empresas (tres máis que no estudio do ano anterior) considéranse de alta produtividade dos recursos humanos; delas, algo máis da metade (51,20%) pertencen á construción ou ós maioristas (sobrancean neste último apartado os maioristas de peixes e mariscos, de abastecementos industriais e de materiais para a construción). O cadro 2.70 recolle as oito primeiras empresas de alta produtividade que figuran na clasificación das 123 empresas (ordenada pola importancia dos seus ingresos de explotación).

■ **Cadro 2.70** Principais empresas de alta produtividade dos recursos humanos. Galicia. 1999-2001

Empresa	Sector	Ingresos 2001	VEB cf./empleado			Taxas variación %	
			1999	2000	2001	00/99	01/00
1. Hijos de J. Barreras, SA	Fabricantes	174.215.379	48.765	58.806	96.564	20,59	64,21
2. Soluziona Consultora y Tecnología, SL	Servicios	137.875.999	40.860	49.011	62.837	19,95	28,21
3. Aluminios Cortizo, SA	Fabricantes	83.726.131	30.763	39.191	49.191	27,40	25,52
4. Hijos de Rivera, SA	Fabricantes	68.678.591	82.855	94.545	110.420	14,11	16,79
5. Puerto de Celeiro, SA	Maioristas	53.451.847	40.239	54.280	68.023	34,89	25,32
6. Inturasa Pérez Rumbao, SA	Detallistas	46.994.988	26.453	32.959	36.518	24,59	10,80
7. Zintura, SA	Fabricantes	46.364.388	70.101	77.168	87.979	10,08	14,01
8. Galfrió, SA	Maioristas	43.318.603	64.083	84.361	100.204	31,64	18,78

⁽¹⁾ En euros

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e Informe económico, financeiro e da competitividade

Distribución sectorial das empresas con certificación de calidade. Galicia. 2001

■ **Cadro 2.71**

Gran sector	Nº empresas	%
Fabricantes	189	47,6
Construcción	56	14,1
Transportes, comunicacións e servicios públicos	54	13,6
Maioristas	53	13,4
Servicios	24	6,0
Detallistas	17	4,3
Minería	3	0,8
Agricultura, silvicultura, gandería e pesca	1	0,3
Total	397	100,0

Fonte: ARDÁN Galicia 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

No tocante ás **empresas con certificación da calidade**, das 397 empresas “certificadas” (oito máis que no estudo de ARDÁN do ano anterior), máis da metade (50,9%) son da provincia de Pontevedra, mentres que conxuntamente Lugo e Ourense teñen tan só un 11,8% do total. O cadro 2.71 amosa que case a metade das empresas con certificación de calidade detectadas nesa mostra de Galicia (48,1%) son do sector de fabricación.

2.6.5. Xeración de emprego e esforzo na creación de emprego

Tamén figuran en “ARDÁN GALICIA 2003...” datos que reflicten a evolución anual do emprego de 1999 a 2001 daquelas empresas que ademais de estar na súa base de datos declaran o número de empregados para tódolos anos do trienio analizado. Co fin de conseguir cálculos coherentes, tan só se tivo en conta neste apartado do estudo de ARDÁN o dato do número de persoas empregadas das empresas que, ademais de declaralo na súa Memoria para cada un dos tres anos ós que se refire o estudo, ofrecían certo grao de fiabilidade (é dicir, na relación entre gastos de persoal e número de empregados rexeitáronse os valores que resultaron incoherentes). A mostra final despois de feita esa “depuración” constou de 6.594 empresas.

O cadro 2.72 amosa a distribución do emprego por estrato de empregados e número de empresas; téñase en conta á hora de extraer conclusións que, dado que tódalas empresas estudadas superan os 375.000 euros de facturación, hai, loxicamente, unha clara tendencia a sub-representar ás empresas de poucos asalariados, en relación con outras fontes utilizadas no comezo deste mesmo capítulo (o DIRCE —do INE— e a Seguridade Social). O 76,30% do emprego concéntrase no 29,74% de empresas que teñen 20 ou máis empregados e máis do 90% de empregos (91,51%) están nas empresas de máis de 10 traballadores.

■ Cadro 2.72

Estructura empresarial ⁽¹⁾. Por tramos de cadro de persoal. Galicia. 1999-2001

Nº empregados por empresa	Empresas						Empregados					
	1999	%	2000	%	2001	%	1999	%	2000	%	2001	%
De 1 a 2	455	6,90	357	5,41	335	5,08	738	0,48	590	0,36	566	0,33
De 3 a 5	1.193	18,09	1.101	16,70	1.032	15,65	4.812	3,13	4.492	2,72	4.181	2,42
De 6 a 9	1.386	21,02	1.357	20,58	1.337	20,28	10.234	6,66	10.069	6,10	9.929	5,74
De 10 a 19	1.762	26,72	1.890	28,66	1.929	29,25	23.938	15,59	25.688	15,55	26.303	15,21
De 20 ou máis	1.798	27,27	1.889	28,65	1.961	29,74	113.864	74,14	124.351	75,28	131.929	76,30
Totais	6.594	100,00	6.594	100,00	6.594	100,00	153.586	100,00	165.190	100,00	172.908	100,00

⁽¹⁾ Co fin de conseguir cálculos coherentes, soamente se tivo en conta o dato do número de empregados daquelas empresas que, ademais de declaralo na súa memoria para todos e cada un dos anos ós que se refire o estudo, ofrecían certo grao de fiabilidade (é dicir, na relación Gastos de persoal / nº empregados rexéitanse aqueles valores que resulten incoherentes). a mostra final despois da depuración consta de 6.594 empresas para o período de análise.

Fonte: ARDÁN Galicia, 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade

Seguindo coa perspectiva dinámica, ofrecemos no cadro 2.73 distintas “ratios” que teñen relación co emprego nas empresas obxecto de estudo no último trienio analizado. Dicar primeiramente —para unha máis fácil comprensión do cadro— que os ingresos de explotación son os ingresos xerados pola actividade normal da empresa; ó dividilos entre os empregados, obtense a primeira “ratio” do cadro, que recolle a produtividade do traballo. O valor engadido bruto ó custo dos factores é o resultado de lle restar ós ingresos de explotación os consumos de explotación e outros gastos de explotación. Os gastos de persoal inclúen os salarios e as cargas sociais; o custo medio do emprego, pola súa banda, é o resultado de dividi-los gastos de persoal entre os empregados da empresa.

Obsérvase que as catro “ratios” —os ingresos por empregado, o valor engadido por empregado, o custo medio do emprego e os gastos de persoal sobre os ingresos de explotación reflicten unha tendencia crecente nese bienio, aunque certamente se dá con menor intensidade nos gastos de persoal sobre os ingresos de explotación (que mesmo baixa lixeiramente a súa porcentaxe no ano 2001).

“Ratios” vencelladas coa produtividade do traballo. Galicia. 1999-2001

■ Cadro 2.73

	1999	2000	2001
Ingresos explotac./empregado*	91.231	94.656	101.610
VEB cf./empregado*	21.422	22.346	23.890
Gtos. persoal/ingresos expl.	16,51%	17,00%	16,96%
Custo medio do emprego*	14.944	15.843	16.873

* En euros.

(1) Co fin de conseguir cálculos coherentes, soamente se tivo en conta o dato do número de empregados daquelas empresas que, ademais de declaralo na súa memoria para todos e cada un dos anos ós que se refire o estudo, ofrecían un certo grao de fiabilidade (é dicir, na relación Gastos / nº empregados rexéitanse aqueles valores que resulten incoherentes). A mostra final despois da depuración consta de 6.594 empresas para o período de análise.

Fonte: ARDÁN Galicia, 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

Seguindo coa mesma mostra de empresas, podemos achegarnos ó emprego total en cada ano e máis ás taxas de crecemento anual —de 1999 a 2001— dos vinte-cinco sectores empresariais que xeraron no último ano estudiado un maior emprego en termos absolutos. O cadro 2.74 reflicte que:

■ No ano 2001 destacou un sector pola súa creación de emprego en termos absolutos (con máis de 1.000 novos empregos netos): o dos “detallistas de confección en xeral”.

■ Pola suba porcentual de creación de emprego nese ano sobranceou moi especialmente o sector de “escavacións e cimentacións” (21,17%).

■ No conxunto das 6.594 empresas analizadas, a porcentaxe de crecemento do emprego no ano 2001 (4,67%) foi moito menor que no estudo de ARDÁN do ano anterior (7,56%) ou de dous anos antes (8,52%), mostra da maior dificultade da xeración de emprego nas maiores empresas con sede social en Galicia no actual momento de ralentización do crecemento económico.

■ Cadro 2.74

Sectores con maior crecemento absoluto de emprego. Galicia. 1999-2001

Sector	Empregados				Taxa crecemento	
	1999	2000	2001	Diferencia 01-00	00-99	01-00
1. Detallistas de confeccións en xeral	8.358	10.535	11.995	1.460	26,05	13,86
2. Axencias de emprego provisional	1.991	2.189	2.578	389	9,94	17,77
3. Fabricantes de pdtos. realizados con textís diversos	3.980	4.505	4.837	332	13,19	7,37
4. Servicios comerciais diversos	1.784	2.211	2.489	278	23,93	12,57
5. Instalacións eléctricas	3.168	3.461	3.737	276	9,25	7,97
6. Contratistas xerais	11.053	11.463	11.732	269	3,71	2,35
7. Transporte de mercadorías por estrada	3.017	3.306	3.558	252	9,58	7,62
8. Conservas de pescado e froitos do mar	3.068	3.418	3.659	241	11,41	7,05
9. Fabricantes de recambios e pezas do motor	1.889	2.192	2.418	226	16,04	10,31
10. Extracción pesqueira	3.271	3.123	3.299	176	-4,52	5,64
11. Fabricación de estruturas de metal	1.302	1.352	1.516	164	3,84	12,13
12. Traballos de carpintería metálica	1.942	2.130	2.282	152	9,68	7,14
13. Tendas de comestibles	1.434	1.657	1.797	140	15,55	8,45
14. Fabricación de artigos de plásticos diversos	1.703	1.768	1.902	134	3,82	7,58
15. Maioristas de comestibles e pdtos. relacionados diversos	1.495	1.604	1.737	133	7,29	8,29
16. Laboratorios para probas comerciais	960	1.361	1.491	130	41,77	9,55
17. Fabric. de de pescados e pdtos. do mar frescos e conx.	2.177	2.181	2.297	116	0,18	5,32
18. Maioristas de madeiras e chapas	1.229	1.337	1.453	116	8,79	8,68
19. Detallistas diversos	1.077	1.157	1.273	116	7,43	10,03
20. Excavacións e cimentación	533	529	641	112	-0,75	21,17
21. Concesionarios de automóbiles novos e usados	2.176	2.257	2.366	109	3,72	4,83
22. Contratistas especializados diversos	1.036	1.140	1.247	107	10,04	9,39
23. Fabricantes de taboleiros de madeira (aglomerados)	1.480	1.502	1.607	105	1,49	6,99
24. Promotores de obras	1.499	1.687	1.784	97	12,54	5,75
25. Fabricados de planchas metal (calderería)	631	806	900	94	27,73	11,66
Total da mostra de 6.594 empresas de Galicia	153.586	165.190	172.908	7.718	7,56	4,67

⁽¹⁾ Co fin de conseguir cálculos coherentes, soamente se tivo en conta o dato do número de empregados daquelas empresas que, ademais de declaralo na súa memoria para todos e cada un dos anos a que se refire o estudo, ofrecían certo grao de fiabilidade (é dicir, na relación Gastos de persoal / nº empregados rexéitanse aqueles valores que resulten incoherentes). A mostra final despois da depuración consta de 6.594 empresas para o período de análise.

Fonte: ARDÁN Galicia, 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

■ Cadro 2.75
**Esforzo en xeración de emprego nos sectores con maior
crecemento do emprego. Galicia. 1999-2001**

Sector	Crecemento de gastos de persoal (%)		Esforzo destinado a xerar emprego (%)	
	2000/1999	2001/2000	2000/1999	2001/2000
1. Detallistas de confeccións en xeral	25,04	16,31	22,44	12,14
2. Axencias de emprego provisional	11,88	20,47	9,28	16,31
3. Fabricantes de pdtos. realizados con tex. diversos	14,90	10,85	12,30	6,69
4. Servicios comerciais diversos	34,91	34,58	32,31	30,41
5. Instalacións eléctricas	16,12	13,27	13,51	9,11
6. Contratistas xerais	8,84	8,77	6,23	4,61
7. Transporte de mercadorías por estrada	13,75	12,26	11,15	8,10
8. Conservas de peixe e marisco	16,98	9,81	14,38	5,65
9. Fabricantes de recambios e pezas de motor	21,94	12,25	19,34	8,09
10. Extracción pesqueira	12,82	11,00	10,21	6,84
11. Fabricantes de estruturas de metal	21,38	20,42	18,77	16,25
12. Traballos de carpintería metálica	15,59	17,81	12,98	13,65
13. Tendas de comestibles	19,29	16,33	16,68	12,17
14. Fabricación de artigos plásticos diversos	6,32	15,89	3,72	11,72
15. Maioristas de comestibles e pdtos. relacionados diversos	14,38	15,01	11,78	10,84
16. Laboratorios para probas comerciais	55,70	20,75	53,09	16,58
17. Fabric. de peixes e pdtos. do mar frescos e conxelados	5,12	11,97	2,51	7,81
18. Maioristas de madeiras e chapas	14,40	13,82	11,80	9,65
19. Detallistas diversos	18,24	16,86	15,64	12,70
20. Excavacións e cimentos	0,08	22,56	2,53	18,39
21. Concesionarios de automóviles novos e usados	9,64	9,47	7,03	5,30
22. Contratistas especializados diversos	-0,24	14,10	2,84	9,93
23. Fabricantes de taboleiros de madeira (aglomerados)	-0,03	7,75	2,64	3,58
24. Promotores de obras	11,62	16,68	9,02	12,52
25. Fabricados de planchas de metal (calderería)	23,83	22,14	21,23	17,98

Fonte: ARDÁN Galicia, 2003/10.000 Empresas. Directorio e informe económico, financeiro e da competitividade.

Rematamos cunha aproximación indirecta que se realiza en “ARDÁN GALICIA 2003...” ó esforzo de creación de emprego nas maiores empresas con sede social en Galicia. Defínese como esforzo dedicado á xeración de emprego polas empresas a taxa de crecemento dos gastos de persoal (deducidas as cargas sociais) menos a taxa de crecemento dos salarios. O cadro 2.75 reflicte que no ano 2001:

■ Sobrancean polo maior esforzo na creación de emprego os seguintes sectores: servicios comerciais diversos, excavacións e cimentacións, fabricantes de pranchas de metal (caldeirería).

■ Os de menor esforzo en xeración de emprego foron os seguintes sectores: fabricantes de taboleiros de madeira, contratistas xerais e concesionarios de automóviles.

POBOACIÓN ACTIVA, OCUPADA,
PARADA E INACTIVA

3

3.1. Estudio das variables laborais. Cambio metodolóxico

Neste capítulo analizáremo-lo comportamento das variables básicas do mercado laboral galego no último ano, e enxertarémolas nun contorno temporal máis amplo, para avaliar mellor a súa evolución. Cómpre subliñar, no tocante á EPA, que o importante cambio metodolóxico do ano 2002 introduce diferencias grandes á hora de avaliar os datos das diversas magnitudes do mercado laboral respecto dos anos anteriores; a partir de xaneiro de 2002 houbo cambios en profundidade na EPA que comentaremos agora porque afectan de cheo ó período estudado neste Informe.

3.1.1. A EPA-2002

No ano 2002 o INE introduciu modificacións moi importantes na enquisa de poboación activa, que afectaron ós aspectos metodolóxicos relativos ás definicións das variables e ó proceso de cálculo dos resultados. Concretamente, os cambios a partir da enquisa realizada no primeiro trimestre de 2002 foron os seguintes:

1.- Pasan a usarse as novas proxeccións de poboación do INE, que teñen en conta o importante incremento de poboación desde a segunda metade da década dos noventa debido ó aumento da inmigración (e do retorno de emigrantes); a poboación estranxeira "con papeis" triplicouse en España de 1995 a 2002 (cunha suba absoluta próxima ás 900.000 persoas). Consecuentemente, o INE revisou as proxeccións que viña utilizando (que tiñan como punto de partida o Censo de Poboación de 1991).

2.- Incorpórase un cambio técnico (reponderación dos factores de elevación) que quere corrixir máis axeitadamente a falla de resposta dalgúns colectivos á enquisa. A EPA é unha enquisa dirixida ós fogares e o INE atopa dificultades sobre todo para entrevistar a aqueles formados por unha soa persoa ou por unha parella na que os dous membros traballan, xa que é máis difícil contactar con eles; pese ás medidas que se toman para afrontar este problema (como a repetición das visitas dos entrevistadores ou as chamadas telefónicas) a EPA tende a sobrerrepresentar a poboación de maior idade (que adoita estar máis nos fogares).

Para que a enquisa reflecta ben o peso que cada grupo de idade ten na poboación introduciuse unha mellora técnica coñecida como "reponderación dos factores de elevación". Esta reponderación dos factores de elevación do deseño da enquisa está prevista no artigo 3.5 do Regulamento 577/1998, do Consello da Unión Europea, do 9 de marzo de 1998.

3.- Vén regulamentado pola Oficina Estatística da Unión Europea (Eurostat) e consiste en que se aplica a nova definición de persoa desempregada, establecida no Regulamento (CE) N° 1897/2000 da Comisión Europea, de 7 de setembro de 2000. Esta nova definición segue a recoller nas liñas fundamentais a definición de desemprego establecida pola OIT pero prodúcese un importante cambio na interpretación de que se entende por "busca activa de emprego", xa que o novo Regulamento establece especificamente instrucións que sinalan que se consideran métodos de busca activa de emprego, nas catro semanas anteriores á entrevista, os seguintes:

- Estar en contacto cunha oficina pública de emprego có fin de atopar traballo, calquera que sexa a parte que tome a iniciativa (e establécese que a renovación da inscrición como desempregado por razóns puramente administrativas non é busca activa de emprego).
- Estar en contacto, co obxectivo de atopar traballo, cunha oficina privada (empresa especializada en contratación, oficina de emprego temporal, etc).
- Enviar a candidatura na busca de emprego directamente ós empregadores.
- Indagar a través de relacións persoais, por mediación de sindicatos, etc.
- Anunciarse ou responder a anuncios de xornais.
- Participar nunha proba, concurso ou entrevista, no marco dun procedemento de contratación.
- Buscar terreos, local ou material.
- Realizar xestións para obter permisos, licencias ou recursos financeiros.

Galicia (e España en xeral) vese moi afectada por estes novos requisitos porque, ate agora, a simple inscrición nunha oficina pública de emprego como demandante

de emprego, válida por tres meses, era requisito suficiente para considerar desempregada a esa persoa. A partir de xaneiro de 2002, de acordo co visto anteriormente, esíxese que cumpra algún dos nove requisitos alí sinalados (son os do Regulamento 1897/2000). Vale tamén si a persoa se inscribe despois dun período de emprego ou inactividade, se informa sobre posibles ofertas de emprego ou recibe unha proposta de traballo da oficina de emprego.

3.1.2 Repercusión dos cambios metodolóxicos da EPA

■ Unha consecuencia moi importante dun dos cambios metodolóxicos da EPA no ano 2002 (as novas proxeccións de poboación) conleva unha suba da poboación utilizada na EPA, polo que sube tamén o valor absoluto de tódalas variables do mercado laboral (poboación de 16 ou máis anos, ocupados, parados e inactivos). As taxas (de actividade, emprego ou paro) practicamente non se ven afectadas por este factor, debido a que se incrementan nunha proporción semellante numerador e denominador da fórmula que se usa para calculalas.

○ INE cuantificou o incremento da poboación en idade de traballar (16 ou máis anos) no conxunto de España nun 2,5%, anque afecta menos a algunhas comunidades (como Extremadura, Aragón ou as dúas Castelas) e moito máis a outras (como Canarias ou Baleares); Galicia está nun lugar intermedio.

■ Outro cambio (a reponderación dos factores de elevación da enquisa) fixo que a poboación en idade de traballar presente variacións importantes nos grupos de idade de 25 a 54 anos (que sube a súa representación na enquisa dun 49,3% a un 52,7%) e de 55 ou máis anos (que baixa a representación na EPA do 35,3% ó 31,7%). Como consecuencia, modifícanse outros resultados relevantes desta enquisa; en particular aumenta o número de persoas ocupadas -debido a que hai unha maior proporción de ocupados no grupo de idade de 25 a 54 anos, que agora gaña peso na enquisa-.

○ INE estimou o efecto conxunto dos dous últimos cambios metodolóxicos analizados nos parágrafos anteriores (as novas proxeccións de poboación ocupada e a reponderación dos factores de elevación) nunha suba do emprego en España no ano 2001 superior ó millón de persoas ocupadas e en Galicia de 85.000 persoas.

■ A variación dos requisitos para considerar desempregada a unha persoa trouxo como consecuencia que unha parte das persoas que se consideraban desempregadas pasan a considerarse inactivas. Co obxecto de poder cuantifica-lo impacto do cambio na definición de persoa desempregada, o INE no ano 2001 modificou os cuestionarios da enquisa para poder rexistra-los datos tanto coa antiga como coa nova definición pero os cuestionarios anteriores ó ano 2001 non incluían o matiz sobre si a busca de emprego era ou non activa, polo que non é posible determinar para o ano 2000 -ou calquera dos anteriores- que cifras de desemprego tería dado a EPA no caso de se ter usado a nova definición de persoa desempregada.

Os datos do bienio 2001-2002 son, pois, perfectamente comparables cando se toman os datos de 2001 coa nova metodoloxía EPA-2002, cousa que ocorre neste Informe sempre que poñemos exclusivamente os datos dese bienio (neste capítulo nos cadros: 5, 7, 14, 16, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 57, 58, 59 e 60).

Como resumo, o impacto conxunto dos tres cambios da EPA son realmente importantes, como avaliou o propio INE. Co fin de paliar -na medida do posible- a ruptura das series da EPA, este organismo proporcionou unha corrección dos microdatos de tal xeito que os resultados podan ser comparables no cuarto de século: 1976-2001. Non obstante, estas series históricas non se puideron corrixir do efecto inducido polo cambio na definición de desemprego e polo tanto séguese a producir unha ruptura das series de actividade, paro e inactividade dende o primeiro trimestre do ano 2001, que cómpre ter moi en conta á hora de sacar conclusións na análise das estatísticas destas variables laborais para medio ou longo prazo que se inclúen neste Informe Sociolaboral de Galicia.

3.1.3 Cuantificación do impacto da nova metodoloxía

O INE realizou unha cuantificación da medición do impacto dos cambios metodolóxicos nas principais variables laborais para cada un dos trimestres do ano 2001, tanto no conxunto do Estado como en cada unha das comunidades autónomas. Presentamos a continuación os datos para Galicia e o conxunto do Estado (este último entre parénteses) no cuarto trimestre de 2001:

- poboación de 16 ou máis anos: + 34.300 (+825.400)
- poboación activa: + 61.100 (+932.500)
- poboación ocupada: + 84.900 (+ 1.254.100)
- poboación desempregada: -23.800 (-321.600)
- taxa de actividade: + 1,9 (+ 1,5)
- taxa de emprego: +3,0 (+ 2,6)
- taxa de paro: -2,7 (-2,5)

Como se pode apreciar, nas variables en termos absolutos a repercusión é especialmente importante na poboación ocupada (supoñendo máis de un millón empregados máis no total español). Das taxas, a variación é maior en Galicia que no termo medio estatal; das tres taxas é especialmente intenso o cambio na suba da de emprego e a diminución da de paro.

3.1.4. Resumo das principais variables laborais

Como nos Informes dos anos anteriores, comezaremos o estudo do mercado de traballo en Galicia co resumo da evolución xeral da última década en Galicia e España de distintas variables nas que logo afondaremos na nosa análise ó longo deste mesmo capítulo: A poboación de 16 ou máis anos, a activa, a ocupada, a parada e a inactiva. O cadro 3.1 amosa esa evolución; polo cambio de metodoloxía da EPA hai que ser moi cauteloso na comparanza dos datos do ano 2002 do cadro cos dos anos anteriores. Sobrancearemo-los seguintes puntos:

- A poboación total de Galicia presenta na última década un menor dinamismo que no total estatal e baixou lixeiramente mentres que a estatal subiu en algo máis de dous millóns de persoas. A porcentaxe de participación da poboación galega na total de España, xa que logo, é bastante menor no ano 2002 (6,54%) que en 1993 (7%).

■ **Cadro 3.1**

**Evolución das variables básicas do mercado de traballo.
Galicia/España. 1993-2002**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Poboación total										
Galicia	2.785,9	2.812,9	2.825,0	2.742,6	2.731,0	2.724,4	2.730,3	2.731,9	2.732,9	2.737,4
España	39.790,9	40.230,3	40.460,1	39.669,4	39.806,0	39.852,7	40.202,2	40.499,8	41.116,8	41.837,9
Poboación de 16 e máis anos										
Galicia	2.297,4	2.290,6	2.283,7	2.293,4	2.305,6	2.315,6	2.323,0	2.328,3	2.331,2	2.376,0
España	31.374,7	31.685,6	31.996,8	32.215,2	32.420,2	32.600,5	32.752,0	32.876,1	32.974,5	34.060,9
Activos										
Galicia	1.163,6	1.121,1	1.115,1	1.112,3	1.095,9	1.114,0	1.135,5	1.151,4	1.135,2	1.235,7
España	15.405,8	15.468,5	15.722,0	16.035,4	16.207,3	16.305,0	16.603,5	16.912,6	17.080,3	18.495,4
Ocupados										
Galicia	944,4	908,8	914,1	899,4	905,6	924,4	952,7	987,4	985,1	1.087,8
España	11.723,5	11.770,0	12.142,7	12.543,6	12.914,6	13.342,1	14.041,5	14.610,8	14.866,9	16.377,3
Paro estimado										
Galicia	219,2	212,3	201,0	212,9	190,4	189,6	182,8	164,0	150,1	147,9
España	3.682,3	3.698,4	3.579,3	3.491,8	3.292,7	2.963,4	2.562,0	2.301,8	2.213,4	2.118,2
Paro rexistrado										
Galicia	201,7	196,1	185,1	175,6	170,7	152,8	142,4	142,2	138,4	151,0
España	2.705,8	2.556,8	2.376,9	2.216,1	2.075,6	1.785,7	1.613,8	1.556,4	1.574,8	1.688,0
Inactivos										
Galicia	1.124,6	1.160,1	1.159,5	1.172,9	1.199,9	1.196,6	1.181,1	1.172,0	1.194,7	1.140,3
España	15.810,5	16.054,4	16.106,6	16.027,8	16.067,9	16.196,1	16.039,9	15.900,4	15.872,3	15.565,5

Datos en miles do 4º trimestre agás os de paro rexistrado (que son do mes de decembro) e os da poboación total (que son sempre dunha data entre xaneiro e xuño)

Fonte: INE, INEM e Fundación FIES (esta última para a poboación total de 1997)

■ A poboación galega de 16 e máis anos presenta no último ano un novo aumento (que ven sumarse á suba continua do quinquenio anterior), que en termos relativos é menor que a suba estatal.

O aumento aparente en Galicia da poboación que ten a idade mínima de traballar no último ano é de 44.800 persoas, pero a maioría (34.300) está xustificado polo cambio metodolóxico da EPA, polo que a suba real é de 10.500 persoas. Aplicando a mesma depuración nos datos estatais, a suba real do ano 2002 é de 261.000 persoas.

Unha análise semellante deben facer as persoas que desexen avaliar neste cadro a suba (en Galicia ou España) das poboacións activa, ocupada, paro estimado e inactiva). A nosa análise cos datos adaptados á nova metodoloxía para cada unha destas variables aparece no epígrafe correspondente ó estudio detallado de cada unha delas.

Detéctase na análise da década un descenso da participación de Galicia no total de España: na poboación de 16 ou máis anos de 1992 a 2001 Galicia pasou de representar-lo 7,35% do total español ó 7,07%.

■ A poboación activa galega no ano 2002 representa unha participación no total estatal do 6,68% (mentres que en 1993 era do 7,55%).

■ A poboación ocupada de Galicia baixou fortemente a súa porcentaxe de participación na última década. Se en 1993 Galicia tiña o 8,06 % dos ocupados, no 2002 baixou ó 6,64%.

■ O paro estimado pola EPA de Galicia en proporción ó estatal subiu nun punto no conxunto do período analizado. En 2002 é o 6,95% do total estatal, mentres que era do 5,95% en 1993.

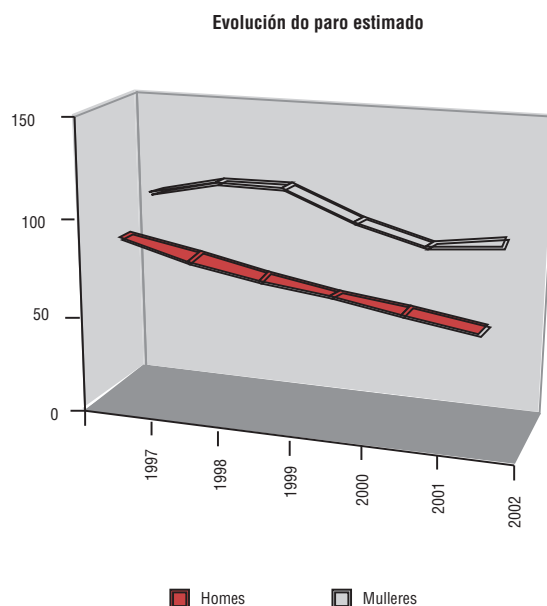
■ O paro rexistrado galego no ano 2.002 (que evidentemente non se ve afectado polo cambio metodolóxico da EPA, xa que son datos procedentes dun rexistro administrativo, non dunha enquisa do INE) aumenta por primeira vez na década analizada, rachando coa traxectoria ininterrompidamente descendente que presentaba desde 1994.

Evolución das variables básicas do mercado de traballo. Por sexos. Galicia. 1997-2002

Cadro 3.2

		Homes	Mulleres
Poboación de 16 e máis anos	1997	1.099,0	1.206,6
	1998	1.085,6	1.230,0
	1999	1.095,5	1.227,5
	2000	1.107,0	1.221,3
	2001	1.103,6	1.227,7
	2002	1.133,6	1.242,4
Poboación activa	1997	644,1	451,8
	1998	644,9	469,1
	1999	652,3	483,2
	2000	662,7	488,6
	2001	651,0	484,2
	2002	712,4	523,2
Poboación ocupada	1997	556,4	349,2
	1998	565,1	359,3
	1999	579,8	372,9
	2000	595,0	392,4
	2001	587,2	397,9
	2002	655,6	432,2
Paro estimado	1997	87,7	102,7
	1998	79,8	109,8
	1999	72,5	110,3
	2000	67,8	96,3
	2001	63,9	86,3
	2002	56,8	91,1
Poboación inactiva	1997	445,2	754,8
	1998	435,7	760,9
	1999	436,8	744,3
	2000	439,3	732,7
	2001	451,2	743,5
	2002	421,2	719,2

Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)



No conxunto estatal sube en 2002 por segundo ano consecutivo o paro computado polo INEM, que xa rachara en 2001 coa traxectoria descendente que se daba desde 1994.

Na análise do total da década analizada, se en 1993 Galicia representaba o 7,45% do paro rexistrado no total do Estado, en 2002 a porcentaxe é superior nun punto e medio: 8,95%.

■ A poboación inactiva galega subiu lixeiramente na última década en proporción ó total español. Galicia ten en 2002 o 7,33% da poboación inactiva española, mentres que en 1993 a participación no total estatal era do 7,11%.

No cadro 3.2 podemos aprecia-lo comportamento por sexos das variables básicas do mercado de traballo galego no último sexenio; a súa análise permite ás persoas interesadas afondar na evolución diferenciada para homes e mulleres. Anque na poboación que ten a idade mínima de traballar en Galicia hai máis mulleres que homes, a súa presenza nas poboacións activa e máis ocupada segue a ser notablemente inferior (especialmente na segunda). En cambio, é moito maior o número de mulleres que de homes nas poboacións desempregada e máis inactiva.

No cadro 3.3 presentámo-los datos por provincias das principais variables do mercado de traballo galego do último cuatrienio, que permite (coas cautelas que o cambio metodolóxico da EPA-2002 impón) realizar ás persoas interesadas unha análise da distribución territorial das mesmas. Complementámolo coa desagregación por sexos e provincias para o último ano que recolle o cadro 3.4 .

**Evolución da poboación de 16 e máis anos. Ocupados, parados e inactivos.
Por provincias. Galicia. 1999-2002**

■ **Cadro 3.3**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Poboación de 16 e máis anos						
	1999	947,2	316,3	297,1	762,4	2.323,0
	2000	951,0	315,0	296,5	765,8	2.328,3
	2001	953,7	313,4	295,5	768,6	2.331,2
	2002	969,0	316,9	303,7	786,4	2.376,0
Activos	Total					
	1999	457,1	153,7	135,5	389,2	1.135,5
	2000	453,6	156,4	139,3	402,1	1.151,4
	2001	462,2	147,4	137,3	388,4	1.135,3
	2002	508,7	155,4	146,3	425,3	1.235,7
Ocupados	1999	389,5	133,4	109,1	320,6	952,6
	2000	391,0	139,3	117,8	339,2	987,3
	2001	399,2	132,0	120,4	333,4	985,0
	2002	445,1	142,9	134,2	365,6	1.087,8
Parados	Total					
	1999	67,6	20,3	26,4	68,6	182,9
	2000	62,5	17,2	21,5	62,8	164,0
	2001	62,9	15,4	16,9	55,0	150,2
	2002	63,7	12,5	12,0	59,7	147,9
Buscan 1º emprego	1999	18,7	6,9	7,2	18,4	51,2
	2000	16,4	3,3	5,9	13,8	39,4
	2001	16,5	4,0	4,1	9,8	34,4
	2002	16,0	2,1	1,9	11,4	31,4
Inactivos	1999	487,4	161,5	161,4	370,8	1.181,1
	2000	495,9	156,7	157,1	362,2	1.171,9
	2001	491,3	165,6	158,0	379,7	1.194,6
	2002	460,3	161,5	157,4	361,1	1.140,3

Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

■ **Cadro 3.4**

**Poboación de 16 e máis anos segundo a súa relación coa actividade económica.
Por sexos e provincias. Galicia. 2002**

		Poboación de 16 e máis anos	Activos				Inactivos
			Total	Ocupados	Parados		
					Total	1º Emprego	
A Coruña	Homes	466,5	297,5	271,3	26,2	4,6	168,9
	Mulleres	502,6	211,2	173,7	37,5	11,4	291,4
Lugo	Homes	152,3	88,9	84,3	4,6	0,8	63,4
	Mulleres	164,6	66,5	58,6	8,0	1,4	98,0
Ourense	Homes	147,3	83,0	77,2	5,8	0,9	64,3
	Mulleres	156,4	63,3	57,0	6,2	1,0	93,1
Pontevedra	Homes	367,5	243,1	222,7	20,3	2,7	124,5
	Mulleres	418,9	182,3	142,9	39,4	8,8	236,7
Galicia	Homes	1.133,6	712,5	655,5	56,9	9,0	421,1
	Mulleres	1.242,5	1.765,8	432,2	91,1	22,6	719,2

Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

3.2. A poboación activa

Neste apartado afondaremos no estudio da poboación activa galega, analizando primeiramente a evolución da taxa de actividade e despois o comportamento da poboación activa por sexos, por sectores económicos, por grupos de idade e por provincias.

3.2.1. Poboación activa e taxa de actividade

Comezarémo-lo estudio da poboación activa coa presentación da súa distribución por comunidades autónomas no último cuadrienio. O cadro 3.5 reflicte que todas as comunidades aumentaron a súa poboación activa no cuarto trimestre de 2002 en comparanza co mesmo período de 2001 (coa excepción das cidades autónomas de Ceuta - Melilla). A maior suba absoluta tivérona Andalucía, Cataluña e C. Valenciana, mentres que a maior suba relativa presentárona Estremadura (8,2%), Asturias e Baleares (6,7% nos dous casos). En Galicia subiu un 3,3%, seis décimas por riba do termo medio español.

■ Cadro 3.5

Poboación activa. Por comunidades autónomas. 2001-2002⁽¹⁾

	Valores absolutos (en miles)			Distribución porcentual			Variacións anuais			
	2001	2001	2002	2001	2001	2002	Absolutas (miles)		En %	
							2001	2002	2001	2002
Andalucía	3145	3038,4	3132,5	17,0	16,9	16,9	126,8	94,1	4,2	3,1
Aragón	509,7	494,5	512,3	2,8	2,7	2,8	1,4	17,8	0,3	3,6
Asturias	423,3	393,5	419,8	2,3	2,2	2,3	-1,1	26,3	-0,3	6,7
Baleares	383,6	380,6	406,2	2,1	2,1	2,2	4,9	25,6	1,3	6,7
Canarias	832,5	814,9	843,5	4,5	4,5	4,6	48,2	28,6	6,1	3,5
Cantabria	240,4	231,5	235,2	1,3	1,3	1,3	13,7	3,7	6,0	1,6
C. A Mancha	724,1	699,7	726,1	3,9	3,9	3,9	14,7	26,4	2,1	3,8
C. León	1054,8	1027,1	1043,3	5,7	5,7	5,6	5,1	16,2	0,5	1,6
Cataluña	3034,4	3024,4	3082,7	16,4	16,8	16,7	33,9	58,3	1,1	1,9
C. Valenciana	1959	1933,7	1980,3	10,6	10,7	10,7	48,2	46,6	2,5	2,4
Estremadura	457,4	414,8	448,8	2,5	2,3	2,4	-7,8	34,0	-1,7	8,2
Galicia	1232,6	1196,3	1235,7	6,7	6,6	6,7	8,2	39,4	0,7	3,3
Madrid	2555,8	2478,3	2503,5	13,8	13,8	13,5	86,1	25,2	3,5	1
Murcia	504,9	494,9	517,8	2,7	2,7	2,8	2,3	22,9	0,5	4,6
Navarra	253,1	248,8	251,4	1,4	1,4	1,4	-0,1	2,6	0,0	1
País Vasco	983,6	972,9	986,9	5,3	5,4	5,3	14,4	14	1,5	1,4
A Rioja	120,6	117,1	118,4	0,7	0,7	0,6	3,3	1,3	2,8	1,1
Ceuta e Melilla	60,9	51,4	51,1	0,3	0,3	0,3	2,7	-0,3	4,6	-0,6
España	18475,8	18012,8	18495,4	100	100	100	404,7	482,6	2,2	2,7

(1) Os datos correspóndense coas series históricas do cuarto trimestre segundo a nova metodoloxía EPA-2002 (os do ano 2001 obtivéronse sen aplicar e aplicando a nova definición de paro, datos sen negra e con negra, respectivamente).

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Coyuntura Laboral Nº 64.

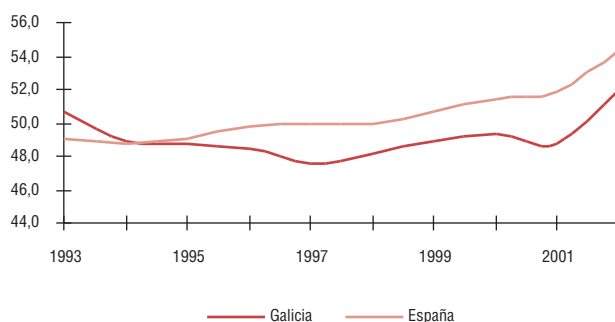
A taxa de actividade recolle, como é ben sabido, a porcentaxe de persoas activas respecto da poboación de dezaseis e máis anos. Nos Informes de anos anteriores xa salientabámo-la clara tendencia decrecente que presenta na análise a longo prazo a taxa de actividade galega e tamén que esta taxa se sitúa moi por baixo do nivel medio da OCDE ou da Unión Europea. A análise da evolución na última década en Galicia e España (cadro 3.6) reflicte que a taxa de actividade global galega subiu máis lixeiramente que a española na última década (cómpre que non se esqueza á hora da análise que o cambio metodolóxico da EPA en 2002 supón unha suba de 1,9 puntos en Galicia e de 1,5 puntos en España respecto da taxa de actividade do último trimestre do ano anterior).

Evolución da taxa de actividade. Global e por sexos. Galicia/España. 1993-2002

■ Cadro 3.6

	Total	Homes	Mulleres
Galicia			
1993	50,6	62,2	40,1
1994	48,9	60,7	38,4
1995	48,8	59,9	38,8
1996	48,5	59,3	38,6
1997	47,5	58,6	37,5
1998	48,1	59,4	38,1
1999	48,9	59,6	39,4
2000	49,4	59,9	40,0
2001	48,7	59,0	39,4
2002	52,0	62,9	42,1
España			
1993	49,1	64,0	35,2
1994	48,8	62,7	35,8
1995	49,1	62,8	36,5
1996	49,8	63,2	37,2
1997	50,0	63,1	37,8
1998	50,0	63,1	37,9
1999	50,7	63,3	39,1
2000	51,4	63,9	39,9
2001	51,8	64,2	40,4
2002	54,3	67,0	42,3

Datos do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)



A taxa de actividade feminina estatal superou en 2001 por vez primeira á galega, cousa que segue ocorrendo en 2002 pero cun diferencial moito menor (de só dúas décimas).

Por comunidades autónomas, as taxas de actividade tiveron un abano no último trimestre do ano 2002 que foi do máximo de Baleares (59,2%) ó mínimo de Asturias (45,5%); o maior crecemento nese ano da taxa de actividade produciuse en Estremadura (3,5 puntos) e o único descenso deuse en Ceuta-Melilla (-0,9 puntos). A suba da taxa de actividade galega despois de corrixido o efecto do cambio metodolóxico da EPA (1,4 puntos) foi superior ó termo medio estatal (un punto). O cadro 3.7 reflicte os datos do último bienio para cada unha das comunidades - incluíndo os datos de 2001 coa vella e máis coa nova metodoloxía da EPA, o que permite unha análise máis polo miúdo para as persoas interesadas nel.

Taxas de actividade. Por comunidades autónomas. 2001-2002⁽¹⁾

■ Cadro 3.7

				Variacións anuais	
				En puntos porcentuais	
	2001	2001	2002	2001	2002
Andalucía	53,1	51,3	52,5	1,6	1,2
Aragón	51,2	49,6	51,5	0,2	1,9
Asturias	45,8	42,6	45,5	-0,2	2,9
Baleares	57,1	56,7	59,2	-0,7	2,5
Canarias	58,0	56,8	57,3	1,8	0,5
Cantabria	52,9	50,9	51,5	2,8	0,6
C. A Mancha	51,0	49,3	50,8	0,7	1,5
C. León	50,0	48,6	49,5	0,3	0,9
Cataluña	57,6	57,4	58,2	0,2	0,8
C. Valenciana	56,9	56,1	56,8	0,6	0,7
Estremadura	51,7	46,9	50,4	-1,2	3,5
Galicia	52,1	50,6	52,0	0,0	1,4
Madrid	58,1	56,3	56,3	1,3	0,0
Murcia	54,6	53,5	55,3	-0,5	1,8
Navarra	55,6	54,7	55,0	-0,3	0,3
País Vasco	55,1	54,5	55,2	0,7	0,7
A Rioxa	53,1	51,5	51,8	1,0	0,3
Ceuta e Melilla	55,6	46,9	46,1	1,6	-0,9
España	54,7	53,3	54,3	0,7	1,0

(1) Os datos correspóndense coas series históricas do cuarto trimestre segundo a nova metodoloxía EPA-2002 (os do ano 2001 obtivéronse sen aplicar e aplicando a nova definición de paro, datos sen negra e con negra, respectivamente).

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Coyuntura Laboral Nº 64.

A distribución provincial e por sexos das taxas de actividade do último sexenio figura no cadro 3.8, que as persoas interesadas deben analizar coa prevención xa sinalada no epígrafe 3.1 (relativa ó cambio na metodoloxía da EPA en 2002).

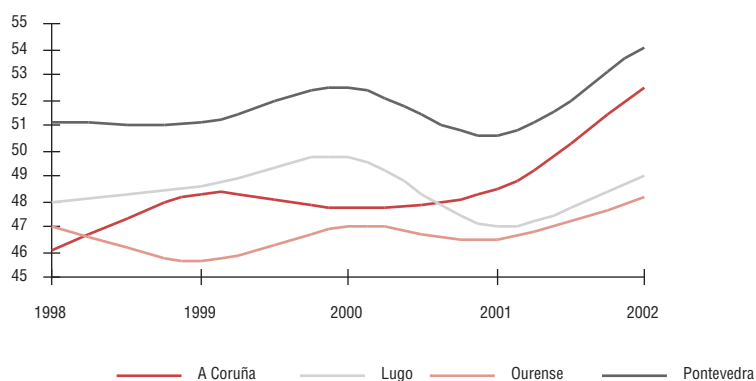
Evolución da taxa de actividade. Por provincias. Global e por sexos Galicia. 1997-2002

■ Cadro 3.8

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Total				
1997	45,5	49,3	45,9	49,9
1998	46,1	47,9	47,0	51,1
1999	48,3	48,6	45,6	51,1
2000	47,7	49,7	47,0	52,5
2001	48,5	47,0	46,5	50,6
2002	52,5	49,0	48,2	54,1
Homes				
1997	57,9	58,1	55,5	61,1
1998	59,9	57,4	55,1	61,4
1999	60,0	57,4	54,3	62,1
2000	59,4	56,8	55,4	63,6
2001	59,5	55,7	55,9	60,9
2002	63,8	58,3	56,3	66,1
Mulleres				
1997	34,1	40,9	37,3	40,2
1998	34,5	38,9	39,4	41,9
1999	37,9	39,9	37,9	41,5
2000	37,2	42,7	39,4	42,7
2001	38,3	39,1	37,8	41,5
2002	42,0	40,4	40,5	43,5

Datos do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

Evolución da taxa de actividade nas provincias galegas



3.2.2. Distribución da poboación activa por sexos, sectores económicos, provincias e grupos de idade

A distribución da poboación activa galega por sectores económicos e maila súa desagregación provincial figuran no cadro 3.9 para os catro últimos anos. Os datos relativos dos activos por sector económico e sexo do último cuatrienio figuran para Galicia e España, pola súa banda, están recollidos no cadro 3.10; a comparan-

za da distribución porcentual dos activos por sectores económicos de Galicia co total español no ano 2002 segue a poñer de manifesto como principais diferencias a menor porcentaxe da poboación activa nos servizos e o alto valor relativo dos activos agro-pesqueiros en Galicia (que case dobra ó español). A desagregación por sexos explicita que esta última diferenza entre Galicia e España é especialmente perceptible nas mulleres -nas que Galicia case triplica a porcentaxe estatal-.

■ **Cadro 3.9**

**Evolución dos activos. Por sectores económicos e provincias⁽¹⁾.
Galicia. 1999-2002**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Total	1999	457,2	153,7	135,6	389,2	1.135,7
	2000	453,6	156,4	139,3	402,0	1.151,3
	2001	453,6	156,4	139,3	402,0	1.151,3
	2002	508,7	155,4	146,2	425,4	1.235,7
Agricultura e Pesca	1999	57,7	52,8	16,3	48,1	174,9
	2000	59,2	55,6	20,7	44,7	180,2
	2001	44,6	44,8	17,3	40,5	147,2
	2002	46,1	42,1	16,7	39,6	144,5
Industria	1999	78,9	13,0	21,8	74,4	188,1
	2000	78,5	16,3	21,1	81,8	197,7
	2001	81,7	16,5	26,0	84,1	208,3
	2002	90,9	19,2	26,6	100,9	237,6
Construcción	1999	50,7	15,2	15,7	43,0	124,6
	2000	53,6	11,3	17,9	47,6	130,4
	2001	64,7	14,1	17,4	41,7	137,9
	2002	66,1	15,4	16,3	44,8	142,6
Servizos	1999	237,9	63,3	67,9	188,4	557,5
	2000	235,0	65,3	70,3	202,9	573,5
	2001	241,7	65,1	69,8	200,5	577,1
	2002	279,3	73,9	81,7	218,8	653,7
Parados que buscan o seu primeiro emprego ou deixaron o último hai tres anos ou máis.	1999	32,0	9,4	13,9	35,3	90,6
	2000	27,3	7,9	9,3	25,0	69,5
	2001	29,4	6,9	6,9	21,5	64,7
	2002	26,3	4,8	4,9	21,3	57,3

Datos en miles do 4º trimestre

(1) Os parados que deixaron o seu último emprego hai menos de tres anos, clasificáronse polo sector económico correspondente a dito emprego.

Fonte: INE (EPA)

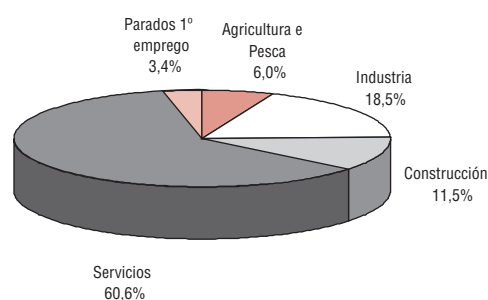
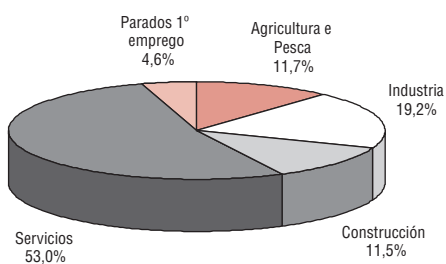
Cadro 3.10
Evolución da distribución porcentual dos activos. Por sectores económicos e sexos. Galicia/España. 1999-2002

		Activos					
		Galicia			España		
		Ambolos dous sexos	Homes	Mulleres	Ambolos dous sexos	Homes	Mulleres
Agricultura e Pesca	1999	15,4	13,7	17,7	7,4	8,5	5,6
	2000	15,6	14,1	17,8	7,0	8,1	5,3
	2001	13,0	12,1	14,1	6,7	7,9	5,0
	2002	11,7	11,0	12,6	6,0	7,0	4,6
Industria	1999	16,6	20,9	10,7	18,2	22,8	11,3
	2000	17,2	21,2	11,7	18,5	22,9	12,1
	2001	18,3	21,7	13,8	18,2	22,6	11,7
	2002	19,2	22,8	14,4	18,5	22,5	12,4
Construcción	1999	11,0	18,5	0,9	10,4	16,5	1,4
	2000	11,3	18,9	1,0	10,7	17,0	1,4
	2001	12,1	20,1	1,4	11,2	17,9	1,5
	2002	11,5	19,2	1,1	11,5	18,0	1,6
Servicios	1999	49,1	43,2	57,0	57,6	48,6	71,0
	2000	49,8	42,6	59,6	58,8	49,4	72,7
	2001	50,8	42,2	62,4	59,5	49,3	74,3
	2002	52,9	44,9	63,8	60,7	50,7	75,7
Parados que buscan o seu 1º emprego ou deixaron o último hai tres anos ou máis ⁽¹⁾	1999	8,0	3,7	13,7	6,5	3,6	10,7
	2000	6,0	3,2	9,9	5,0	2,6	8,5
	2001	5,7	3,8	8,3	4,4	2,3	7,5
	2002	4,6	2,1	8,1	3,4	1,8	5,7

Elaboración propia con datos do 4º trimestre de cada ano

(1) Os parados que deixaron o seu último emprego hai menos de tres anos, clasificáronse polo sector económico correspondente a dito emprego

Fonte: INE (EPA)



O cadro 3.11 presenta a desagregación por sectores productivos a nivel provincial no último cuadrienio. Sobrancearemos no ano 2002 na porcentaxe de activos agro-pesqueiros a gran diferenza do valor de Lugo respecto das outras provincias galegas; Lugo cuadriplica a media estatal e duplica á galega en porcentaxe de activos nese sector; no que ningunha provincia está por baixo da media estatal e só Lugo está por riba da media galega.

Tamén cómpre salientar que tan só unha provincia galega -Pontevedra- supera no 2002 as porcentaxes españolas de activos na industria, ningunha nos servios e unha na construción -A Coruña-.

No tocante á evolución da poboación activa galega por grupos de idade e sexo, os datos que presentamos no cadro 3.12 permiten ás persoas interesadas face-lo seguimento polo miúdo da última década (aunque co cuidado que require o cambio metodolóxico da EPA no ano 2002)

■ **Cadro 3.11** **Evolución da distribución porcentual dos activos. Por sectores económicos e provincias ⁽¹⁾**
Galicia. 1999-2002

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Agricultura e Pesca	1999	12,6	34,4	12,0	12,4
	2000	13,1	35,5	14,8	11,1
	2001	9,6	30,4	12,6	10,4
	2002	9,1	27,1	11,4	9,3
Industria	1999	17,3	8,4	16,1	19,1
	2000	17,3	10,4	15,2	20,4
	2001	17,7	11,2	18,9	21,7
	2002	17,9	12,4	18,2	23,7
Construcción	1999	11,1	9,9	11,6	11,1
	2000	11,8	7,3	12,9	11,8
	2001	14,0	9,5	12,7	10,7
	2002	13,0	9,9	11,2	10,5
Servicios	1999	52,0	41,2	50,1	48,4
	2000	51,8	41,8	50,4	50,5
	2001	52,3	44,2	50,8	51,6
	2002	54,9	47,6	55,8	51,4
Parados que buscan o seu primeiro emprego ou deixaron o último hai 3 anos ou máis	1999	7,0	6,1	10,2	9,1
	2000	6,0	5,0	6,7	6,2
	2001	6,4	4,7	5,0	5,5
	2002	5,2	3,1	3,4	5,0

Datos do 4º trimestre

(1) Os parados que deixaron o seu último emprego hai menos de tres anos, clasificáronse polo sector económico correspondente a dito emprego

Fonte: INE (EPA)

■ **Cadro 3.12** **Evolución da poboación activa. Por sexos e grupos de idade.**
Galicia. 1993-2002

	Poboación activa									
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Ámbolos dous sexos	1.163,6	1.121,1	1.115,1	1.112,3	1.095,9	1.114,0	1.135,5	1.151,4	1.135,2	1.235,7
de 16 a 19 anos	38,3	35,6	30,9	34,2	32,1	29,1	26,0	25,1	22,7	23,2
de 20 a 24 anos	116,0	112,5	112,1	117,8	120,5	111,8	118,1	122,5	116,9	105,8
de 25 a 54 anos	799,6	786,3	786,4	784,8	783,8	818,0	846,8	830,7	821,3	951,0
de 55 e máis anos	209,7	186,7	185,7	175,5	159,6	155,1	144,6	173,0	174,3	155,7
Homes	682,5	657,9	649,7	649,3	644,1	644,9	652,3	662,7	651,0	712,4
de 16 a 19 anos	24,3	22,0	17,5	22,6	22,5	19,0	17,6	16,9	14,9	16,4
de 20 a 24 anos	67,0	58,7	63,0	65,8	68,3	64,6	64,3	68,9	70,7	60,5
de 25 a 54 anos	480,7	469,4	464,4	464,7	459,5	472,1	488,5	479,5	466,0	541,0
de 55 e máis anos	110,4	107,8	104,8	96,2	93,8	89,1	82,0	97,4	99,4	94,7
Mulleres	481,1	463,2	465,4	462,9	451,8	469,1	483,2	488,6	484,2	523,2
de 16 a 19 anos	14,0	13,7	13,4	11,6	9,6	10,0	8,5	8,2	7,7	6,8
de 20 a 24 anos	49,0	53,8	49,1	51,9	52,2	47,2	53,8	53,6	46,1	45,4
de 25 a 54 anos	319,0	316,9	322,0	320,1	324,3	345,9	358,4	351,2	355,4	410,0
de 55 e máis anos	99,2	78,9	80,9	79,3	65,8	66,0	62,6	75,6	75,0	61,1

Elaboración propia

Datos en miles do 4º trimestre

Fonte: INE (EPA)

■ Cadro 3.13

**Evolución dos activos. Por grupos de idade e provincias.
Galicia. 1998-2002**

			A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Total		1998	434,8	152,1	139,7	387,3	1.113,9
		1999	457,1	153,7	135,5	389,2	1.135,5
		2000	453,6	156,4	139,3	402,1	1.151,4
		2001	462,2	147,4	137,2	388,4	1.135,2
		2002	508,7	155,4	146,3	425,3	1.235,7
Grupos de idade	De 16 a 19 anos	1998	9,8	4,0	4,0	11,2	29,0
		1999	7,1	2,6	4,2	12,1	26,0
		2000	7,5	1,2	3,6	12,8	25,1
		2001	10,1	1,9	1,7	9,0	22,7
		2002	9,3	2,3	1,9	9,7	23,2
	De 20 a 24 anos	1998	43,7	11,8	12,5	43,9	111,9
		1999	44,5	14,3	13,4	45,9	118,1
		2000	45,1	13,4	13,0	51,1	122,6
		2001	50,0	10,7	11,2	44,9	116,8
		2002	45,5	10,0	10,5	39,9	105,9
	De 25 a 54 anos	1998	319,5	107,0	101,1	290,5	818,1
		1999	345,4	111,9	98,4	291,2	846,9
		2000	335,2	111,2	100,0	284,2	830,6
		2001	328,9	108,2	102,9	281,4	821,4
		2002	387,8	118,1	115,6	329,5	951,0
	De 55 e máis anos	1998	61,9	29,3	22,2	41,8	155,2
		1999	60,1	24,9	19,6	40,1	144,7
		2000	65,7	30,6	22,8	53,9	173,0
		2001	73,1	26,7	21,4	53,1	174,3
		2002	66,2	25,0	18,3	46,2	155,7

Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

3.3. A poboación ocupada

Neste apartado estudiaremos o comportamento da poboación ocupada en Galicia no ano 2002 e situarémolo nun marco temporal máis amplo. Para iso, en primeiro lugar analizaremos a súa evolución global e maila da taxa de ocupación, e posteriormente veremos cómo se distribúen os ocupados por sexos, sectores económicos, provincias, grupos de idade ou situación profesional.

3.3.1. Poboación ocupada e taxa de ocupación

O cadro 3.14 preséntanos os datos da poboación ocupada en cada unha das comunidades autónomas no último bienio (corrixidos do cambio metodolóxico da EPA en 2002), así como a variación que en termos absolutos e relativos presentou cada unha delas. O emprego subiu en tódalas comunidades no último ano, coas únicas excepcións de Cantabria e A Ríoxa -que tiveron lixeiros descenso-. A maior intensidade na xeración de emprego presentárona Murcia (4,2%), Baleares (3,2%) e

Asturias (3,1%), e nas maioría das comunidades autónomas o crecemento do emprego foi inferior ó do ano 2001.

Galicia tivo un 1,7% de suba do emprego, lixeiramente por riba do termo medio estatal (1,6%) e algo por baixo da taxa de crecemento de 2001 (2,1%).

A taxa de ocupación (ou taxa de emprego) expresa, como é ben sabido, a porcentaxe de ocupados respecto da poboación de dezaseis ou máis anos . O cadro

■ Cadro 3.14

Poboación ocupada. Por comunidades autónomas. 2001-2002 ⁽¹⁾

	Valores absolutos (en miles)		Distribución porcentual		Valoracións anuais			
	2001	2002	2001	2002	Miles		%	
					2001	2002	2001	2002
Andalucía	2.453,2	2.499,9	15,2	15,3	124,2	46,7	5,3	1,9
Aragón	471,0	480,0	2,9	2,9	-1,0	9,0	-0,2	1,9
Asturias	366,6	377,8	2,3	2,3	12,2	11,2	3,4	3,1
Baleares	361,9	373,3	2,2	2,3	10,6	11,4	3,0	3,2
Canarias	726,9	748,5	4,5	4,6	36,0	21,6	5,2	3,0
Cantabria	210,9	210,1	1,3	1,3	15,9	-0,8	8,2	-0,4
C. A Mancha	637,5	655,8	4,0	4,0	17,9	18,3	2,9	2,9
C. León	922,5	938,6	5,7	5,7	10,7	16,1	1,2	1,7
Cataluña	2.761,7	2.786,8	17,1	17,0	20,3	25,1	0,7	0,9
C. Valenciana	1.760,1	1.772,3	10,9	10,8	67,7	12,2	3,8	0,7
Extremadura	356,6	363,6	2,2	2,2	0,2	7,0	0,1	2,0
Galicia	1.070,0	1.087,8	6,6	6,6	22,0	17,8	2,1	1,7
Madrid	2.303,4	2.330,4	14,3	14,2	112,2	27,0	5,1	1,2
Murcia	440,3	458,6	2,7	2,8	0,6	18,3	0,1	4,2
Navarra	237,7	238,2	1,5	1,5	-1,2	0,5	-0,5	0,2
País Vasco	880,0	895,3	5,5	5,5	26,8	15,3	3,1	1,7
A Ríoxa	111,6	111,2	0,7	0,7	3,0	-0,4	2,8	-0,4
Ceuta e Melilla	49,0	49,0	0,3	0,3	3,4	0,0	7,5	0,0
España	16.121,0	16.377,3	100	100	478,3	699,4	3,1	1,6

(1) Os datos correspóndense coas series históricas revisadas segundo a nova metodoloxía EPA-2002.
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Coyuntura Laboral nº 64.

3.15 reflicte que esta taxa presentou en Galicia (e máis aínda en España) unha clara tendencia ascendente no último sexenio. Cómpre subliñar que para evitar erros hai que ter en conta o cambio metodolóxico do ano 2002, posto que do contrario a suba parece moito maior da que realmente se deu no último ano (lémbrese que no epígrafe 3.1 sinalamos que a estimación do INE supón que a taxa de emprego subiu con notable intensidade por este motivo en Galicia e España (3 e 2,6 puntos respectivamente).

A análise comparativa das taxas de ocupación galega e española que figura no cadro 3.15 amosa que esta última supera nos seis anos á galega (ó contrario do que ocorrera anteriormente sempre desde que comezou a elaborarse a EPA hai

máis de tres décadas). A diferenza é de 2,3 puntos a prol da taxa de emprego estatal, despois do recorte do diferencial no último ano.

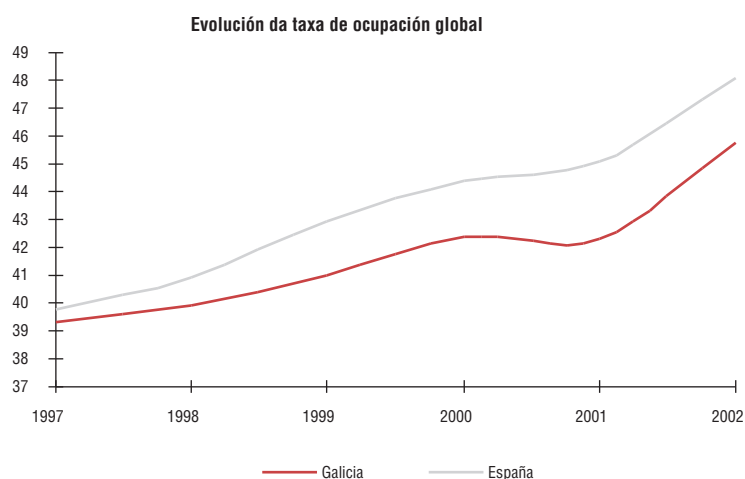
Na desagregación por sexos, conséntase que a taxa estatal de ocupación dos homes (que superou por primeira vez á galega en 1995) situouse cun diferencial no ano 2002 de 2,3 puntos (inferior en cinco décimas ó do ano anterior). A taxa de emprego feminina de Galicia queda en 2002 por vez primeira por baixo do termo medio estatal.

Cadro 3.15

Evolución das taxas de ocupación. Global e por sexos. Galicia/España. 1997-2002

	Galicia						España					
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Total	39,3	39,9	41,0	42,4	42,3	45,8	39,8	40,9	42,9	44,4	45,1	48,1
Homes	50,6	52,1	52,9	53,8	53,2	57,8	53,4	54,9	56,5	57,8	58,4	61,5
Mulleres	28,9	29,2	30,4	32,1	32,4	34,8	27,2	28,0	30,4	32,0	32,3	35,5

Datos do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)



No cadro 3.16 recollémo-la evolución no último bienio das taxas de ocupación das distintas comunidades autónomas, xa co valor do ano 2001 corrixido segundo a nova metodoloxía da EPA; o seu valor oscila no ano 2002 entre un 54,4% (Balears) e un 40,9% (Estremadura e Asturias); o crecemento no último ano da taxa de emprego de Galicia (0,6 puntos) foi superior ó estatal (0,4 puntos).

A taxa de emprego baixou no último ano en A Ríoxa, Ceuta-Melilla, Cantabria, C. Valenciana e Navarra) e tivo as maiores subas en Murcia (1,4 puntos) e Asturias (1,2 puntos).

Xa en anteriores Informes subliñámo-lo feito de que as economías galega e española presenten unhas taxas de ocupación especialmente baixas en comparación

coas da UE e coas da OCDE, porque reflicte a incapacidade para dar unha saída productiva ós recursos humanos que axude á converxencia real cos países máis desenvolvidos economicamente. Ben lonxe nos queda aínda (pese á importante suba dos últimos anos) o obxectivo que a UE se marcou para o ano 2005: unha taxa de ocupación global do 67% (e do 57% para as mulleres).

Taxas de ocupación. Por comunidades autónomas. 2001-2002 ⁽¹⁾

■ Cadro 3.16

	Valores das taxas (En porcentaxe)		Variacións anuais (En puntos porcentuais)	
	2001	2002	2001	2002
Andalucía	41,5	41,9	1,7	0,4
Aragón	47,3	48,2	-0,1	0,9
Asturias	39,7	40,9	1,3	1,2
Baleares	53,9	54,4	0,3	0,5
Canarias	50,6	50,8	1,1	0,2
Cantabria	46,4	46,0	3,3	-0,4
C. A Mancha	44,9	45,9	0,9	1,0
C. León	43,7	44,5	0,5	0,8
Cataluña	52,4	52,6	0,0	0,2
C. Valenciana	51,1	50,8	1,2	-0,3
Extremadura	40,3	40,9	-0,2	0,6
Galicia	45,2	45,8	0,6	0,5
Madrid	52,4	52,4	1,9	0,1
Murcia	47,6	49,0	-0,6	1,4
Navarra	52,2	52,1	-0,6	-0,1
País Vasco	49,3	50,1	1,4	0,8
A Ríoxa	49,1	48,6	0,9	-0,5
Ceuta e Melilla	44,7	44,1	2,4	-0,5
España	47,7	48,1	1,0	0,4

(1) Os datos correspóndense coas series históricas do 4º trimestre revisadas segundo a nova metodoloxía EPA-2002 do 4º trimestre de cada ano, da EPA (INE).

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Coyuntura Laboral nº 64.

O cadro 3.17 presenta as taxas de ocupación galegas por sexos e grupos de idade no último cuatrienio. En 2002 ampliouse a diferenza entre as taxas de emprego masculina e feminina, debido ó forte aumento desa diferenza nas persoas de 25 e máis anos.

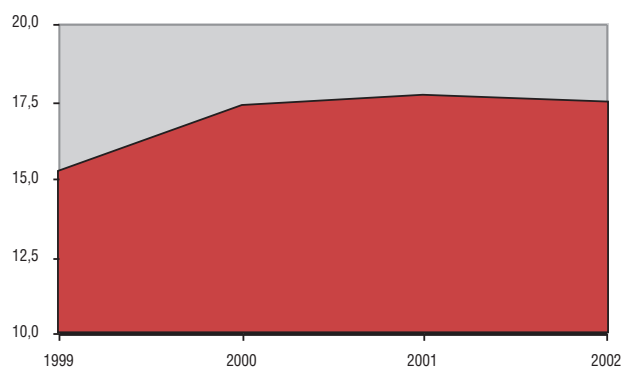
Cadro 3.17
**Evolución das taxas de ocupación⁽¹⁾.
Por sexos e grupos de idade. Galicia. 1999-2002**

	Ámbolos dous sexos				Homes				Mulleres			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Total	41,0	42,4	42,3	45,7	52,9	53,8	53,2	57,8	30,4	32,1	32,4	34,7
Menores de 25 anos	28,3	30,3	29,0	30,0	35,5	38,7	37,2	37,9	20,9	21,6	20,3	21,9
de 25 e máis anos	43,3	44,6	44,6	48,2	56,4	56,6	56,4	61,2	32,0	33,9	34,4	36,6
de 16 a 19 anos	11,3	13,0	11,4	14,8	17,2	19,8	14,8	19,6	5,6	6,2	7,6	9,8
de 20 a 24 anos	40,6	40,8	39,8	39,3	48,3	49,9	51,3	49,2	32,5	31,2	27,8	29,1
de 25 a 54 anos	66,5	68,1	68,6	69,8	82,2	82,0	82,0	83,5	51,0	54,0	55,3	56,2
de 55 e máis anos	15,2	17,3	17,7	17,4	19,9	22,4	23,1	24,5	11,7	13,5	13,5	12,0

Datos do 4º trimestre

(1) Porcentaxe de ocupados respecto da poboación de cada grupo de idade

Fonte: INE (EPA)

Evolución das taxas de ocupación de 55 e máis anos


3.3.2. Distribución da poboación ocupada por sexos, sectores económicos, situación profesional, provincias e grupos de idade.

A distribución dos ocupados galegos por sexo, sector económico e grupos de idade no último cuatrienio podemos velos no cadro 3.18, que constata un proceso de cambio que vai achegando algo máis a nosa estrutura do emprego á estatal e en xeral ás dos países máis desenvolvidos.

O sector que concentra máis poboación ocupada (o de servizos) tivo no ano 2002 unha forte suba e supón xa máis da metade do emprego total galego (54,84%), anque está aínda 8,4 puntos por baixo da media estatal .

Na desagregación da poboación ocupada por sexos, os homes son maioritarios no ano 2002 no emprego de tódolos sectores produtivos. Para as persoas que desexen estudar máis polo miúdo esta distribución sectorial, ofrecemos nese cadro 3.18 a desagregación en catro grupos de idade para cada un dos sexos.

**Evolución da poboación ocupada. Por sexo, sectores económicos e idade.
Galicia. 2001-2002**

■ **Cadro 3.18**

Ámbolos dous sexos		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Total
Agricultura						
	2001	0,3	2,9	68,0	42,5	113,6
	2002	1,4	2,3	66,2	41,9	111,8
Pesca						
	2001	0,2	2,7	27,4	2,4	32,7
	2002	0,5	1,5	22,1	3,2	27,3
Industria						
	2001	4,6	23,1	161,6	22,6	211,9
	2002	6,4	21,9	172,6	19,4	220,3
Construcción						
	2001	2,8	15,1	106,7	15,1	139,7
	2002	3,6	14,6	99,2	14,4	131,8
Servicios						
	2001	7,0	39,6	458,9	66,7	572,1
	2002	6,4	39,0	482,3	68,9	596,6
Total						
	2001	14,8	83,3	822,5	149,3	1.070,0
	2002	18,3	79,3	842,5	147,8	1.087,8

Homes		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Total
Agricultura						
	2001	0,3	2,3	35,2	15,7	53,5
	2002	1,4	2,3	32,9	17,7	54,3
Pesca						
	2001	0,2	2,7	22,4	1,2	26,5
	2002	0,5	1,5	16,6	1,6	20,2
Industria						
	2001	3,5	16,0	109,3	18,2	147,1
	2002	3,9	15,6	120,3	15,8	155,6
Construcción						
	2001	2,8	14,3	101,3	14,2	132,5
	2002	3,6	14,2	94,6	14,1	126,5
Servicios						
	2001	3,2	19,2	223,8	37,2	283,4
	2002	2,9	16,6	238,7	40,7	299,0
Total						
	2001	9,9	54,5	492,0	86,5	643,0
	2002	12,3	50,2	503,1	90,0	655,6

Mulleres		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Total
Agricultura	2001	—	0,6	32,7	26,8	60,1
	2002	—	—	33,3	24,2	57,5
Pesca	2001	—	—	5,0	1,2	6,2
	2002	—	—	5,5	1,6	7,1
Industria	2001	1,1	7,0	52,3	4,4	64,8
	2002	2,5	6,3	52,3	3,6	64,7
Construcción	2001					7,2
	2002					5,3
Servicios	2001	3,8	20,4	235,1	29,5	288,7
	2002	3,5	22,3	243,6	28,1	297,6
Total	2001	4,9	28,8	330,5	62,8	427,1
	2002	6,0	29,1	339,4	57,8	432,2

Elaboración propia
Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: IGE (EPA en Galicia)

A evolución dos ocupados por sectores económicos e sexos nun prazo máis longo podemos vela no cadro 3.19, no que (aparte de ter en conta o efecto de aumento do emprego no ano 2002 inducido polo cambio metodolóxico da EPA) salientaremos que despois da perda da capacidade xeradora de emprego do sector servizos na primeira metade dos anos noventa (contrapunto do sucedido na segunda metade dos oitenta), desde 1997 tivo unha notable recuperación como motor do emprego galego e quedou no ano 2002 no maior nivel da nosa historia. O sector agro-pesqueiro seguiu no ano 2002 coa ininterrompida perda de emprego (coa única excepción do ano 2000) que explicita ese cadro. O emprego agro-pesqueiro desde 1993 baixou a menos da metade (ó 48,8%).

A construción, pola súa banda, presenta unha tendencia claramente expansiva nesa década (só baixou en 1998). No tocante á industria, o ano 1995 rachou co proceso de continua perda de emprego dos anos anteriores e consolidouse desde entón unha traxectoria moi expansiva do seu emprego, que se reafirma no último ano.

■ Cadro 3.19

**Evolución da poboación ocupada. Por sectores económicos e sexos.
Galicia. 1993-2002**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Agricultura e Pesca										
Total	285,2	246,6	246,3	216,6	185,8	178,2	169,4	174,3	142,8	139,1
Homes	136,2	117,9	118,0	108,0	93,1	89,3	84,9	88,4	75,2	74,5
Mulleres	149,0	128,7	128,3	108,6	92,6	88,9	84,5	85,9	67,6	64,6
Industria										
Total	135,3	129,3	138,5	146,4	152,2	167,6	168,1	180,5	192,1	220,3
Homes	102,4	96,4	103,2	111,6	114,9	128,5	124,9	131,8	133,6	155,6
Mulleres	32,9	32,9	35,3	34,8	37,3	39,1	43,2	48,7	58,5	64,7
Construcción										
Total	87,2	94,7	95,9	97,2	101,3	98,5	110,8	116,8	126,7	131,8
Homes	85,2	93,3	93,3	94,6	99,2	96,3	107,2	111,9	120,4	126,5
Mulleres	2,0	1,4	2,6	2,6	2,1	2,2	3,6	4,9	6,3	5,3
Servicios										
Total	436,6	438,2	433,4	439,2	466,3	480,2	504,3	515,8	523,5	596,6
Homes	246,0	246,5	239,9	235,4	249,2	251,0	262,7	263,0	258,0	299,0
Mulleres	190,7	191,7	193,5	203,8	217,1	229,2	241,6	252,9	265,5	297,6

Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

A distribución porcentual da poboación ocupada por sectores económicos que figura no cadro 3.20 presenta os datos galego e español do último quinquenio; deles sobrancearémolos seguintes aspectos:

■ Galicia duplica no ano 2002 a porcentaxe española de persoas ocupadas no sector agro-pesqueiro. Hai unha clara diferenza na análise por sexos, pois a taxa de emprego das mulleres de Galicia no sector agro-pesqueiro case triplica á estatal no caso das mulleres, mentres que non chega a dobrala no dos homes.

■ A porcentaxe estatal de ocupados supera amplamente á galega nos servizos, mentres que a taxa galega supera á estatal na construción e na industria.

■ Máis do 80% do emprego feminino español concéntrase no ano 2002 no sector servizos, mentres que en Galicia representa un 69% e ten unha maior diversificación da ocupación por sectores económicos debido fundamentalmente ó alto emprego feminino no sector agro-pesqueiro.

■ Nos homes hai unha maior diversificación da súa ocupación entre os diferentes sectores económicos, de xeito que o que máis emprego totaliza -o de servizos- supón en Galicia un 45,6% da ocupación (e en España un 52,2%) no último ano.

Cadro 3.20
**Evolución da distribución porcentual dos ocupados.
Por sectores económicos e sexos. Galicia/España. 1998-2002**

		Ocupados					
		Galicia			España		
		Ámbolos dous sexos	Homes	Mulleres	Ámbolos dous sexos	Homes	Mulleres
Agricultura e Pesca	1998	19,3	15,8	24,7	7,7	9,0	5,5
	1999	17,8	14,6	22,7	7,2	9,0	5,2
	2000	17,6	14,9	21,9	6,8	7,9	4,9
	2001	14,5	12,8	17,0	6,5	7,7	4,5
	2002	12,8	11,4	14,9	5,7	6,7	4,5
Industria	1998	18,1	22,7	10,9	20,6	25,0	12,8
	1999	17,6	21,5	11,6	20	24,2	12,9
	2000	18,3	22,1	12,4	20,0	24,0	13,3
	2001	19,5	22,7	14,7	19,4	23,5	12,7
	2002	20,3	23,7	15,0	19,4	23,3	12,9
Construcción	1998	10,7	17,0	0,6	10,2	15,3	1,0
	1999	11,6	18,5	1	11	16,5	1,4
	2000	11,8	18,8	1,3	11,1	16,9	1,5
	2001	12,9	20,5	1,6	11,6	17,7	1,5
	2002	12,1	19,3	1,2	11,7	17,8	1,7
Servicios	1998	52,0	44,4	63,8	61,4	50,7	80,7
	1999	52,9	45,3	64,8	61,9	51	80,5
	2000	52,2	44,2	64,4	62,1	51,2	80,3
	2001	53,1	43,9	66,7	62,6	51,1	81,3
	2002	54,8	45,6	68,9	63,2	52,2	81,2

Datos do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

Para coñecer a situación profesional dos ocupados de Galicia, presentamos o cadro 3.21, que inclúe a desagregación por sexo e sector económico. Os asalariados supoñen no ano 2002 un 73,13% do total dos ocupados de Galicia; séguenlle en importancia cuantitativa os empresarios ou membros de cooperativas (23,6%) e os "axudas familiares" (4,04%). Aproxímase máis, deste xeito, a porcentaxe galega de asalariados ás medias do Estado e máis da Unión Europea, anque segue por baixo delas.

Por sexos, subliñaremos que no ano 2002 en Galicia dúas de cada tres persoas ocupadas como "axudas familiares" son mulleres, e están fundamentalmente empregadas no sector primario e no de servizos -nos que case triplican ós homes, anque a ocupación de mulleres é inferior á dos homes nos dous sectores productivos-. No conxunto das persoas asalariadas de Galicia, en cambio, as mulleres supoñen só un 39%.

A desagregación provincial dos ocupados de cada sector económico podemos vela no cadro 3.22 para o último quinquenio. Respecto da ocupación global por provincias, sobrancearemos que no ano 2002 o 74,53% do emprego total galego se concentra nas provincias de A Coruña e Pontevedra.

■ Cadro 3.21

**Evolución dos ocupados. Por sectores económicos, sexo e situación profesional.
Galicia. 2000-2002**

	Total ocupados			Situación profesional											
				Empresario ou membro de cooperativa			Axuda familiar			Asalariado			Outra situación		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Ámbolos dous sexos															
Total	987,4	985,1	1087,8	260,5	241,8	256,8	50,9	39,8	34,6	674,9	702,5	795,5	1,0	0,9	0,9
Agric. e Pesca	174,3	142,8	139,1	106,6	92,2	89,0	38,4	25,7	23,4	29,1	24,5	26,2	0,3	0,3	0,4
Industria	180,5	192,1	220,3	19,1	18,9	17,9	1,6	2,2	1,9	159,5	171,0	200,5	0,2	0,0	0,0
Construcción	116,8	126,7	131,8	22,9	25,3	28,6	1,0	0,8	1,1	93,0	100,6	102,2	0,0	0,0	0,0
Servicios	515,8	523,5	596,6	112,0	105,4	121,3	10,0	11,1	8,2	393,4	406,4	466,6	0,5	0,6	0,5
Homes															
Subtotal	595,0	587,2	655,6	150,8	145,8	159,4	16,5	13,4	10,9	427,3	427,4	484,9	0,3	0,6	0,4
Agric. e Pesca	88,4	75,2	74,5	49,3	45,8	44,2	12,4	8,0	7,4	26,6	21,1	22,7	0,0	0,3	0,2
Industria	131,8	133,6	155,6	15,0	13,6	13,4	0,9	1,5	0,9	115,9	118,5	141,3	0,0	0,0	0,0
Construcción	111,9	120,4	126,5	22,9	24,4	27,1	0,7	0,6	0,5	88,3	95,4	99,0	0,0	0,0	0,0
Servicios	263,0	258,0	299,0	63,7	62,0	74,7	2,4	3,3	2,2	196,5	192,4	221,8	0,3	0,3	0,3
Mulleres															
Subtotal	392,4	397,9	432,2	109,7	96,0	97,4	34,4	26,4	23,7	247,6	275,1	310,6	0,7	0,3	0,5
Agric. e Pesca	85,9	67,6	64,6	57,3	46,4	44,8	25,9	17,7	16,0	2,4	3,4	3,5	0,3	0,0	0,2
Industria	48,7	58,5	64,7	4,1	5,3	4,5	0,7	0,7	1,0	43,6	52,5	59,2	0,2	0,0	0,0
Construcción	4,9	6,3	5,3	0,0	0,9	1,5	0,3	0,2	0,6	4,7	5,2	3,2	0,0	0,0	0,0
Servicios	252,9	265,5	297,6	48,3	43,4	46,6	7,5	7,8	6,0	196,9	214,0	244,7	0,2	0,3	0,3

Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

**Evolución dos ocupados. Por sectores económicos e provincias.
Galicia. 1998-2002**

■ Cadro 3.22

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Total	1998	365,6	131,7	110,5	316,6
	1999	389,5	133,4	109,1	320,6
	2000	391,0	139,3	117,8	339,2
	2001	399,2	132,0	120,4	333,4
	2002	445,1	142,9	134,2	365,6
Agricultura e Pesca	1998	54,4	53,9	19,8	50,1
	1999	56,4	51,8	14,6	46,7
	2000	58,3	54,3	19,3	42,3
	2001	42,7	44,2	17,0	38,9
	2002	44,4	41,3	15,8	37,6
Industria	1998	64,2	12,0	17,9	73,5
	1999	70,4	11,6	18,5	67,5
	2000	72,6	14,7	18,8	74,3
	2001	76,8	14,8	24,3	76,2
	2002	84,6	18,5	25,5	91,7
Construcción	1998	43,3	10,0	12,5	32,6
	1999	45,3	13,3	14,3	37,9
	2000	46,8	10,8	16,7	42,5
	2001	58,7	13,7	16,3	38,0
	2002	60,5	14,4	15,6	41,2
Servicios	1998	203,8	55,8	60,2	160,5
	1999	217,4	56,8	61,7	168,5
	2000	213,3	59,4	63,0	180,0
	2001	221,0	59,3	62,8	180,3
	2002	255,6	68,6	77,3	195,1

Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

O cadro 3.23 permite ver con datos porcentuais esa distribución provincial dos ocupados por sectores económicos. A súa comparación cos datos de Galicia e España que vimos no cadro 3.20 permite sacar conclusións sobre as diferencias que cada unha das provincias presenta respecto das medias galega e española. Destaca a alta porcentaxe de persoas ocupadas no sector agro-pesqueiro en Lugo (28,9% da ocupación total), máis do dobre que a provincia seguinte nesa clasificación (Ourense).

Ningunha provincia galega acada no ano 2002 a porcentaxe media estatal de ocupados nos servizos, unha a da construción (A Coruña) e máis a industria (Pontevedra). As catro provincias superan claramente a taxa estatal de ocupación agro-pesqueira –Lugo quintuplicaa–.

**Evolución da distribución porcentual dos ocupados.
Por sectores económicos e provincias. Galicia. 1998-2002**

■ Cadro 3.23

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Agricultura e Pesca	1998	14,9	40,9	17,9	15,8
	1999	14,5	38,8	13,3	14,6
	2000	14,9	39,0	16,4	12,5
	2001	10,7	33,5	14,1	11,7
	2002	10,0	28,9	11,8	10,3
Industria	1998	17,5	9,1	16,2	23,2
	1999	18,1	8,7	17,0	21,1
	2000	18,6	10,6	16,0	21,9
	2001	19,2	11,2	20,1	22,9
	2002	19,0	12,9	19,0	25,1
Construcción	1998	11,8	7,6	11,4	10,3
	1999	11,6	10,0	13,1	11,8
	2000	12,0	7,8	14,1	12,5
	2001	14,7	10,4	13,5	11,4
	2002	13,6	10,1	11,6	11,3
Servizos	1998	55,7	42,4	54,5	50,7
	1999	55,8	42,5	56,6	52,6
	2000	54,5	42,7	53,5	53,1
	2001	55,3	44,9	52,2	54,1
	2002	57,4	48,0	57,6	53,4

Datos do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

Así mesmo, no cadro 3.24 presentámo-lo desglose provincial para o último bienio dos ocupados por sexo e situación profesional, que achega datos que permiten afondar no tema ás persoas que precisen unha análise máis polo miúdo (e con datos revisados segundo a nova metodoloxía da EPA).

■ Cadro 3.24

**Evolución da poboación ocupada. Por sexos, situación profesional e provincias.
Galicia 2001-2002**

A) Ámbolos dous sexos		Total	Empresarios sen asalariados	Empresarios con asalariados	Axudas familiares	Asalariados	Outros ⁽¹⁾
A Coruña	2001	429,5	70,4	24,1	13,7	320,3	0,9
	2002	445,1	71,5	23,3	13,2	336,0	1,0
Lugo	2001	144,5	36,3	7,2	16,6	84,3	0,2
	2002	142,9	33,5	9,5	14,3	84,2	1,3
Ourense	2001	135,2	26,3	9,3	4,8	94,2	0,7
	2002	134,2	23,8	12,4	2,6	93,8	1,5
Pontevedra	2001	360,8	59,2	19,5	5,5	275,1	1,5
	2002	365,6	57,0	21,3	4,5	281,5	1,4
Galicia	2001	1070,0	192,1	60,1	40,6	774,0	3,3
	2002	1087,8	185,9	66,5	34,6	795,5	5,2

B) Homes		Total	Empresarios sen asalariados	Empresarios con asalariados	Axudas familiares	Asalariados	Outros ⁽¹⁾
A Coruña	2001	262,4	40,0	19,2	5,0	197,3	0,9
	2002	271,3	42,1	17,5	3,7	207,6	0,5
Lugo	2001	84,3	21,6	5,4	6,1	51,0	0,2
	2002	84,3	21,0	6,7	5,3	50,8	0,6
Ourense	2001	81,8	14,7	8,1	1,7	56,7	0,6
	2002	77,2	12,6	10,1	0,6	52,8	1,1
Pontevedra	2001	214,5	31,4	16,1	1,1	165,3	0,5
	2002	222,7	31,0	16,2	1,3	173,7	0,6
Galicia	2001	643,0	107,6	48,9	13,9	470,4	2,2
	2002	655,6	106,6	50,5	10,9	484,9	2,7

C) Mulleres		Total	Empresarios sen asalariados	Empresarios con asalariados	Axudas familiares	Asalariados	Outros ⁽¹⁾
A Coruña	2001	167,2	30,4	5,0	8,8	123,0	—
	2002	173,7	29,5	5,9	9,5	128,4	0,6
Lugo	2001	60,2	14,7	1,7	10,4	33,3	—
	2002	58,6	12,5	2,8	9,1	33,4	0,7
Ourense	2001	53,4	11,6	1,1	3,1	37,5	0,1
	2002	57,0	11,3	2,3	2,0	41,0	0,4
Pontevedra	2001	146,3	27,8	3,4	4,4	109,7	1,0
	2002	142,9	26,0	5,1	3,1	107,8	0,8
Galicia	2001	427,1	84,5	11,2	26,7	303,6	1,1
	2002	432,2	79,3	16,1	23,7	310,6	2,5

Datos en miles do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002

(1) En outros inclúense os membros de cooperativas

Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

O cadro 3.25 recolle o reparto por sectores económicos da poboación asalariada no cuarto trimestre do último bienio para o total galego e para cada unha das provincias. Pode verse que subiron os asalariados en Galicia no ano 2002 en tódolos sectores agás na pesca (sector que afonda na diminución de emprego do bienio anterior) e na construción.

Por provincias, no último ano creceron os asalariados nas dúas máis desenvolvidas (A Coruña e Pontevedra). As provincias menos desenvolvidas -Lugo e Ourense- teñen no último ano conxuntamente menos da cuarta parte (un 22,38%) da poboación asalariada de Galicia.

Evolución da poboación ocupada asalariada. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 2001-2002

■ Cadro 3.25

		Total	Agricultura	Pesca	Industria	Construcción	Servicios
A Coruña	2001	320,3	1,7	5,7	76,8	52,8	183,3
	2002	336,0	2,8	5,4	78,0	48,2	201,7
Lugo	2001	84,3	3,9	2,3	14,5	12,2	51,5
	2002	84,2	3,2	0,8	15,9	10,9	53,4
Ourense	2001	94,2	3,1	—	23,4	14,0	53,8
	2002	93,8	2,9	—	21,8	10,5	58,6
Pontevedra	2001	275,1	2,0	8,8	75,4	31,7	157,2
	2002	281,5	3,5	7,6	84,9	32,6	152,9
Galicia	2001	774,0	10,7	16,7	190,0	110,7	445,8
	2002	795,5	12,5	13,8	200,5	102,2	466,6

Datos en miles do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002
Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

Para quen necesite afondar máis alá do reparto dos ocupados por grandes sectores económicos, presentamos no cadro 3.26 o desglose en vintedúas ramas de actividade económica para o último sexenio. A primeira posición nesta clasificación é para a construción e a segunda para o comercio.

Se queremos afondar no estudo da poboación asalariada galega unha das vías para facelo é ó través da análise do tipo de contrato, para coñece-lo peso da contratación temporal e da indefinida tanto para o total dos asalariados como para cada un dos sexos. No cadro 3.27 presentámo-los datos do último bienio -con desglose por trimestres en 2002- adaptados á nova metodoloxía.

No ano 2002 subiu en Galicia a contratación indefinida (2,26%), aunque cun ritmo que foi inferior ó crecemento medio estatal (4%). Pola súa parte, a contratación temporal subiu tamén e fíxoo nunha porcentaxe maior que a indefinida (un 3,73%) nun ano en que baixou lixeiramente (un 0,5%) o conxunto estatal.

A comparanza por sexos e tipos de contrato (temporais ou indefinidos) do cuarto trimestre do 2002 có mesmo período do ano anterior, sobrancea que subiron ámbolos dous tanto nas mulleres coma nos homes. A suba relativa tivo especial intensidade nas mulleres na modalidade de contratación temporal (suba do 4,5%).

■ Cadro 3.26

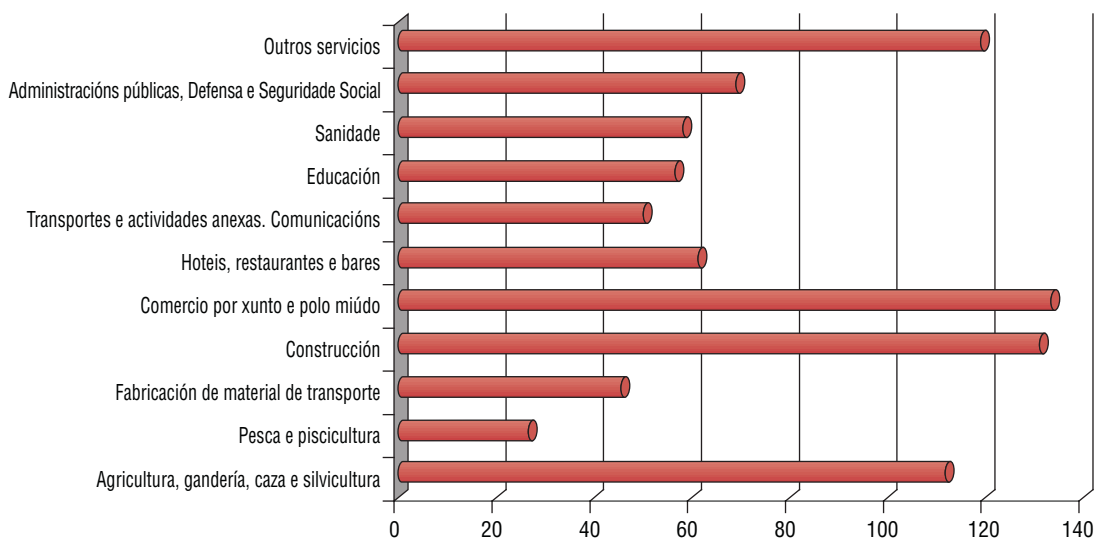
**Evolución da poboación ocupada. Por ramas de actividade económica.
Galicia. 1997-2002**

		1997	1998	1999	2000	2001	2002
1	Agricultura, gandería, caza e silvicultura	155,3	149,2	132,6	138,6	114,0	111,8
2	Pesca e piscicultura	30,5	28,9	36,9	35,6	28,8	27,3
3	Industrias extractivas	8,0	6,0	7,7	7,9	9,2	9,2
4	Producción, transporte e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga	5,5	5,7	4,1	5,5	4,8	4,5
5	Coquerías, fabricación de produtos químicos e produción de metais	15,3	15,9	16,0	19,4	15,9	16,9
6	Fabricación de produtos metálicos. Construc. de máquinas e material mecánico	13,3	15,9	16,5	17,7	17,6	23,0
7	Fabricación de material de transporte	27,9	34,5	33,7	32,8	38,3	46,3
8	Industrias de produtos alimenticios, bebidas e tabaco	27,7	29,0	28,2	30,1	34,2	39,5
9	Industrias do téxtil, coiro, calzado e confeccións téxtis	23,3	21,7	21,4	22,9	30,0	31,4
10	Industrias da madeira e cortiza	14,3	18,9	15,2	14,4	16,4	21,6
11	Industrias do papel, artes gráficas e edición e reproduc. de soportes gravados	4,2	4,4	5,5	9,5	8,3	5,8
12	Outras industrias manufactureiras	12,7	15,5	19,8	20,4	17,4	22,1
13	Construcción	101,3	98,5	110,8	116,8	126,7	131,8
14	Comercio por xunto e polo miúdo	112,5	114,2	122,7	127,9	121,0	134,3
15	Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor. Gasolineiras	24,9	24,2	24,0	28,4	24,6	26,0
16	Hoteis, restaurantes e bares	46,5	47,0	44,1	50,0	45,5	61,6
17	Transportes e actividades anexas. Comunicacions	50,0	45,3	45,9	44,9	47,8	50,6
18	Institucións financeiras e de seguros	17,2	20,1	19,9	16,8	17,7	19,7
19	Educación	47,9	49,4	49,2	46,1	51,9	57,1
20	Sanidade	39,4	42,3	45,4	46,3	50,8	58,6
21	Administracións públicas, Defensa e Seguridade Social	42,9	50,8	52,8	55,4	53,4	69,3
22	Outros servizos	85,0	87,0	100,3	100,0	110,8	119,5
	Total	905,6	924,4	952,7	987,4	985,1	1.087,9

Datos en miles do 4º trimestre

Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

Principais ramas de actividade en relación coa poboación ocupada en Galicia. 2002

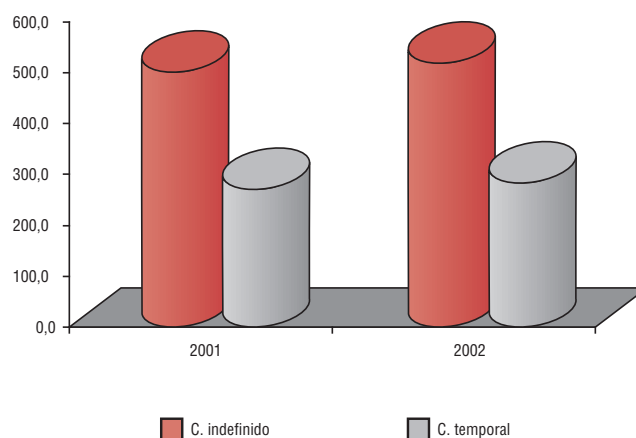


Evolución da poboación ocupada asalariada. Por sexos e tipos de contrato. Galicia. 2001-2002. Por trimestres.

■ Cadro 3.27

	2001	2002			
	4º trim.	1º trim.	2º trim.	3º trim.	4º trim.
Ámbolos dous sexos					
Contrato indefinido	503,4	504,6	504,7	511,5	514,8
Contrato temporal	270,6	252,3	265,4	289,1	280,7
Non clasificables	—	—	—	—	—
Total	774,0	756,9	770,1	800,6	795,5
Homes					
Contrato indefinido	313,8	314,5	316,2	326,4	323,3
Contrato temporal	156,6	147,0	154,4	163,4	161,6
Non clasificables	—	—	—	—	—
Subtotal	470,4	461,5	470,6	489,7	484,9
Mulleres					
Contrato indefinido	189,5	190,1	188,5	185,2	191,5
Contrato temporal	114,0	105,3	110,9	125,7	119,1
Non clasificables	—	—	—	—	—
Subtotal	303,6	295,5	299,4	310,9	310,6

Datos en miles do cuarto trimestre de cada ano. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002
Fonte: IGE. "EPA en Galicia"



Os contratos temporais no cuarto trimestre do ano 2002 seguen a representar máis dun tercio da poboación asalariada galega (35,29%), no mesmo nivel do ano anterior. A taxa de temporalidade dos homes (33,33%) é inferior en cinco puntos á das mulleres (38,35%).

A comparanza da evolución no ano 2002 da taxa de temporalidade galega e a estatal amosa que a estabilización da primeira e a diminución da segunda (nun punto) fai que se abra máis o diferencial no que a proporción dos contratos temporais de Galicia superaba no pasado ano á estatal. A taxa de temporalidade de Galicia do

ano 2002 (35,29%) queda situada 3,5 puntos por riba da estatal (31,70%) e ó redor dun 150% por riba da media da Unión Europea, polo que segue a ser unha nidia diverxencia da nosa estrutura do emprego en relación coa súa. A diminución da contratación temporal a taxas máis homologables coas dos nosos socios da UE segue a ser unha "converxencia" irrenunciable pero aínda pendente.

O desglose dos ocupados por tipo de xornada (a tempo completo ou parcial) para cada un dos sectores económicos e sexos no último bienio vese no cadro 3.28. Destaca que no último ano a poboación ocupada galega a tempo completo presentou unha suba de 12.500 persoas (1,26%) e a ocupada a tempo parcial creceu en 5.300 persoas (6,9%). No conxunto estatal subiu no ano 2002 un 2,5% o emprego a tempo completo, e un 3,2% a contratación a tempo parcial. No tocante á poboación ocupada a tempo parcial, segue por baixo da porcentaxe estatal de ocupados a tempo parcial, que á súa vez é menor que a da UE.

**Evolución da poboación ocupada.
Por sexo, tipo de xornada e sector de actividade.
Galicia. 2001-2002**

■ Cadro 3.28

	2001	2002			
	4º trim.	1º trim.	2º trim.	3º trim.	4º trim.
A tempo completo					
Agricultura e Pesca	135,5	127,9	127,7	128,4	127,5
Industria	207,5	208,2	211,1	218,3	215,0
Construcción	138,5	133,7	134,6	131,1	130,1
Servicios	511,7	498,8	513,0	530,5	533,2
Total	993,2	968,6	986,5	1008,4	1005,7
A tempo parcial					
Agricultura e Pesca	10,8	11,5	9,8	8,0	11,6
Industria	4,4	4,3	5,1	4,9	5,3
Construcción	1,2	0,9	0,3	1,1	1,7
Servicios	60,4	66,4	63,5	61,6	63,4
Total	76,8	83,1	78,8	75,6	82,1

Datos en miles do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002
Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

Pese á súa menor participación no mercado de traballo, hai algo máis do triple de mulleres que de homes traballando a tempo parcial en Galicia no último trimestre do ano 2002. Se calculámo-la porcentaxe por sexos desa ocupación a tempo parcial, vemos que o das mulleres case quintuplica ó dos homes: os ocupados que traballan a tempo parcial son un 2,99%, mentres que as ocupadas cun traballo a tempo parcial ascenden ó 14,46%.

3.4. O paro estimado

Unha vez rematado o estudio da poboación ocupada, comezamos o estudio do outro compoñente da poboación activa -a poboación parada- ó través dos datos que proporcionan as "Enquisas de Poboación Activa" elaboradas polo INE.

Seguindo o esquema utilizado nos epígrafes anteriores, analizaremos primeiramente as cifras de paro das distintas comunidades autónomas e a taxa de paro. Posteriormente centrarémonos na análise da distribución do paro por sexos, sectores económicos, provincias, idades e tempo de busca de emprego.

3.4.1. Poboación parada e taxa de paro

O cadro 3.29 recolle a poboación desempregada nas distintas comunidades autónomas no último bienio (con datos de 2001 da nova e máis da vella metodoloxía da EPA). O desemprego subiu no ano 2002 en tódalas comunidades agás Madrid, País Vasco e Ceuta-Melilla; o maior crecemento absoluto deuse en Andalucía, C.Valenciana e Cataluña (seguidas de Extremadura e Galicia), mentres que en termos relativos foi especialmente forte a suba en Baleares (75,9%) e Asturias (56,1%).

En tódalas comunidades autónomas nas que subiu o desemprego, foi debido ó forte crecemento da poboación activa, xa que en todas elas aumentou tamén o emprego.

■ Cadro 3.29

Evolución da poboación parada. Por comunidades autónomas. 2001-2002⁽¹⁾

	Valores absolutos (miles)			Distribución porcentual			Variacións anuais			
	2001	2001	2002	2001	2001	2002	2001	2002	%	
									2001	2002
Andalucía	691,8	585,2	632,6	29,4	30,9	29,9	2,6	47,4	0,4	8,1
Aragón	38,7	23,5	32,3	1,6	1,2	1,5	2,4	8,8	6,6	37,4
Asturias	56,7	26,9	42,0	2,4	1,4	2,0	-13,3	15,1	-19,0	56,1
Baleares	21,7	18,7	32,9	0,9	1,0	1,6	-5,7	14,2	-20,8	75,9
Canarias	105,6	88,0	95,0	4,5	4,7	4,5	12,2	7,0	13,1	8,0
Cantabria	29,5	20,6	25,1	1,3	1,1	1,2	-2,2	4,5	-6,9	21,8
C. A Mancha	86,6	62,2	70,3	3,7	3,3	3,3	-3,2	8,1	-3,6	13,0
C. León	132,3	104,6	104,7	5,6	5,5	4,9	-5,6	0,1	-4,1	0,1
Cataluña	272,7	262,7	295,9	11,6	13,9	14,0	13,6	33,2	5,2	12,6
C. Valenciana	198,9	173,6	208,0	8,4	9,2	9,8	-16,5	34,4	-7,7	19,8
Extremadura	100,8	58,2	85,2	4,3	3,1	4,0	-8,0	27,0	-7,4	46,4
Galicia	162,6	126,3	147,9	6,9	6,7	7,0	-13,8	21,6	-7,8	17,1
Madrid	252,4	174,9	173,1	10,7	9,2	8,2	-26,1	-1,8	-9,4	-1,0
Murcia	64,6	54,6	59,2	2,7	2,9	2,8	1,7	4,6	2,7	8,4
Navarra	15,4	11,1	13,2	0,7	0,6	0,6	1,1	2,1	7,7	18,9
País Vasco	103,6	92,9	91,6	4,4	4,9	4,3	-12,4	-1,3	-10,7	-1,4
A Ríoxa	9,0	5,5	7,2	0,4	0,3	0,3	0,3	1,7	3,4	30,9
Ceuta e Melilla	11,9	2,4	2,1	0,5	0,1	0,1	-0,7	-0,3	-5,6	-12,5
España	2.354,8	1.891,9	2.118,3	100	100,0	100	-73,6	226,4	-3,0	12,0

(1) Os datos correspóndense coas series históricas do 4º trimestre revisadas segundo a nova metodoloxía EPA-2002 (os referidos a 2001 obtivéronse sen aplicar e aplicando a nova definición de paro, datos sen negra e con negra, respectivamente).

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Coyuntura Laboral nº 64.

A taxa de paro, como é ben sabido, é a porcentaxe de parados sobre da poboación activa. No cadro 3.30 e máis no primeiro dos gráficos pódese ver a súa evolución para Galicia e España na última década. No ano 2002 quedou medio punto por riba en Galicia que en España; a taxa galega de paro estimado queda por riba da estatal por cuarto ano desde que se elabora a EPA.

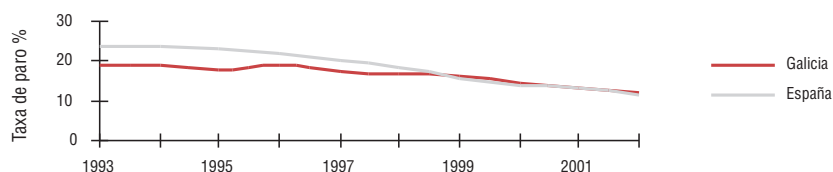
■ Cadro 3.30

**Evolución das taxas de paro. Global e por sexos.
Galicia/España. 1993-2002**

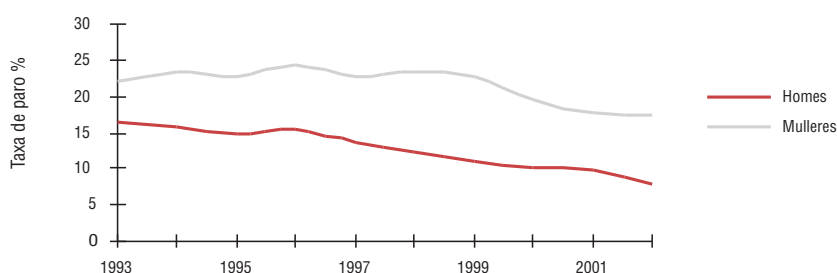
	Galicia											España										
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002		
Total	18,8	18,9	18,0	19,1	17,4	17,0	16,1	14,2	13,2	12,0	23,9	23,9	22,8	21,8	20,3	18,2	15,4	13,6	13,0	11,5		
Homes	16,5	15,8	14,7	15,4	13,6	12,4	11,1	10,2	9,8	8,0	20,0	19,2	18,1	17,2	15,4	13,1	10,8	9,5	9,1	8,3		
Mulleres	22,1	23,4	22,7	24,4	22,7	23,4	22,8	19,7	17,8	17,4	30,5	31,7	30,2	29,1	28,0	26,0	22,4	19,8	18,7	16,2		

Elaboración propia
Datos do 4º trimestre
Fonte: INE (EPA)

Evolución da taxa de paro global



Evolución da taxa de paro por sexos en Galicia



A visión a longo prazo reflicte que desde 1993 baixou en Galicia 6,8 puntos (un 36,17%) e en España en 12,4 puntos (un 51,88%). Cómpre non esquecer que o cambio de metodoloxía da EPA supuxo un descenso da taxa de paro de 3 puntos en Galicia e 2,6 puntos no conxunto do Estado (como xa vimos no epígrafe 3.1).

Tampouco debemos perder de vista que nos últimos anos subiu a emigración galega (especialmente cara outras comunidades autónomas, como Canarias ou Baleares), válvula de escape que certamente impediu o aumento do paro en Galicia pero co importante custo humano (tan experimentado ó longo da nosa historia)

que supón abandona-la propia terra. A taxa media de paro da UE está no 7,6% no ano 2002, polo que a nosa taxa de desemprego supéraa nun 58% e supón unha "diverxencia" real da nosa estrutura económico-social que cómpre reducir no posible para achegarnos ó nivel medio de benestar medio dos nosos socios na UE.

A importancia obxectiva do desemprego en Galicia, que a EPA constata, é avaliada tamén subxectivamente como algo moi importante pola cidadanía galega. Así, na enquisa de outono de 2002 de Sondaxe, o desemprego e a precariedade laboral ocupan o primeiro posto nas preocupacións básicas da sociedade galega para a maioría das persoas entrevistadas (50,8%), por riba da suma do conxunto das outras 16 preocupacións e a moita distancia das que a seguen (a segunda foi a situación económica -introducción do euro, prezos, impostos- cun 11% e a terceira a sanidade e os servizos sociais, cun 7,1%).

O desglose por sexos da taxa de paro de Galicia permite observar (nese mesmo cadro e máis no segundo gráfico) que a taxa feminina é máis do dobre que a masculina no último ano, no que baixou menos nas mulleres que nos homes, polo que se abriu o diferencial entre a taxa de paro das mulleres e a dos homes a 9,4 puntos.

Na comparanza das taxas de desemprego de Galicia e España por sexos, compróbase que no ano 2002 a taxa masculina de Galicia queda 0,3 puntos por baixo da estatal mentres que a feminina queda situada 1,2 puntos por riba. O diferencial entre as taxas masculina e feminina é nese ano maior en Galicia (9,4 puntos) que no conxunto do Estado (7,9 puntos).

Taxas de paro. Por comunidades autónomas. 2001-2002⁽¹⁾

■ Cadro 3.31

	Taxas de paro			Variacións anuais (en puntos porcentuais)	
	2001	2001	2002	2001	2002
Andalucía	22,0	19,3	20,2	-0,8	0,9
Aragón	7,6	4,7	6,3	0,4	1,6
Asturias	13,4	6,8	10,0	-3,1	3,2
Baleares	5,7	4,9	8,1	-1,6	3,2
Canarias	12,7	10,8	11,3	0,8	0,5
Cantabria	12,3	8,9	10,7	-1,7	1,8
C. A Mancha	12,0	8,9	9,7	-0,7	0,8
C. León	12,6	10,2	10,0	-0,6	-0,2
Cataluña	9,0	8,7	9,6	0,4	0,9
C. Valenciana	10,2	9,0	10,5	-1,1	1,5
Estremadura	22,0	14,0	19,0	-1,4	5,0
Galicia	13,2	10,6	12,0	-1,2	1,4
Madrid	9,9	7,1	6,9	-1,4	-0,2
Murcia	12,8	11,0	11,4	0,3	0,4
Navarra	6,1	4,5	5,2	0,4	0,7
País Vasco	10,5	9,5	9,3	-1,4	-0,2
A Ríoxa	7,5	4,7	6,1	0,0	1,4
Ceuta e Melilla	19,6	4,7	4,2	-2,0	-0,5
España	12,8	10,5	11,5	-0,7	0,9

(1) Os datos correspóndense coas series históricas do 4º trimestre revisadas segundo a nova metodoloxía EPA-2002 (os referidos a 2001 obtivéronse sen aplicar e aplicando a nova definición de paro, datos sen negra e con negra, respectivamente).

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Coyuntura Laboral nº 64.

No cadro 3.31 pódense ollar as taxas de paro das distintas comunidades autónomas no último bienio (con datos do 2001 da vella e da nova metodoloxía EPA). No último ano subiron as taxas de paro en quince (no ano anterior crecían en cinco); a suba en Galicia foi maior no último ano que no conxunto estatal. Por riba da taxa media de desemprego estatal están no ano 2002 só tres comunidades: Andalucía (20,2%), Extremadura (19%) e Galicia (12%), que ocupa por vez primeira un dos tres primeiros postos na clasificación das comunidades autónomas por maiores taxas de desemprego.

As menores taxas de paro téñenas no ano 2002 as cidades autónomas de Ceuta e Melilla (4,2% conxuntamente) e as comunidades autónomas de Navarra (5,2%) e A Rioxa (6,2%).

A aplicación da taxa de paro á poboación activa de cada un dos grupos de idade para os dous sexos presentámola para Galicia no cadro 3.32, con datos do ano 2001 revisados segundo a nova metodoloxía da EPA. Destacarémo-los seguintes aspectos relativos ó ano 2002:

■ Globalmente (e tamén para cada un dos sexos) aumentou a taxa de paro. Foi especialmente forte a suba nas mulleres e a taxa de paro masculina quedou tres décimas por baixo da media estatal (mentres que a feminina quedou 1,2 puntos por riba).

■ Subiu a taxa de paro global en tódolos grupos de idade agás no de 16 a 19 anos e no de 60 a 64 anos (por sexos, nas mulleres diminuíu en dous grupos de idade mentres que nos homes baixou en cinco grupos de idade).

■ Na análise diferenciada por sexos dentro de cada grupo concreto de idade, vese nese cadro que as taxas de paro son moito maiores nas mulleres en tódolos grupos de idade agás no grupo de 16 a 19 anos, en que é maior nos homes.

O cadro 3.33 presenta as taxas de paro -global e por sexos- das catro provincias galegas no último quinquenio. Cómpre que lembren os que realicen a súa análise que o cambiou metodolóxico da EPA en 2002 introduce un "salto" nas series que esixe gran coidado á hora de sacar conclusións na comparanza de datos cos anos anteriores. No ano 2002:

■ A provincia con maior proporción de ocupados no sector agro-pesqueiro (Lugo) é a que presenta, un ano máis, a taxa de paro máis baixa (pero desta volta seguida moi de preto pola provincia de Ourense).

■ Na comparanza coa taxa de paro española, globalmente están por riba dela dúas provincias (A Coruña e Pontevedra).

■ A taxa de paro masculina é maior que a media estatal (8,3%) nas provincias de A Coruña e Pontevedra.

■ A taxa de paro feminino supera á estatal (16,2%) tamén nas dúas provincias máis desenvolvidas economicamente de Galicia.

■ Na análise por provincias, compróbase que a taxa de paro feminina é maior do dobre que a masculina en tres: A Coruña, Lugo e Pontevedra.

■ Por riba da taxa de paro global galega están as provincias de A Coruña e Pontevedra.

■ No tocante ó diferencial entre a taxa de paro dos homes e a das mulleres, acada o maior valor en Pontevedra (13,2 puntos, moi por riba dos 9,4 da media galega) e o menor en Ourense (3 puntos).

**Evolución das taxas de paro⁽¹⁾. Por sexos e grupos de idade.
Galicia. 2001-2002**

■ **Cadro 3.32**

	2001	2002
Ámbolos dous sexos		
Total	10,6	12,0
de 16 a 19 anos	30,8	21,2
de 20 a 24 anos	21,3	25,1
de 25 a 29 anos	15,9	17,6
de 30 a 34 anos	10,6	13,4
de 35 a 39 anos	8,8	9,4
de 40 a 44 anos	9,0	9,7
de 45 a 49 anos	5,4	7,6
de 50 a 54 anos	7,1	7,8
de 55 a 59 anos	4,2	6,8
de 60 a 64 anos	5,0	3,5
Homes		
Subtotal	7,6	8,0
de 16 a 19 anos	28,5	24,8
de 20 a 24 anos	15,1	17,0
de 25 a 29 anos	12,2	10,3
de 30 a 34 anos	5,5	7,9
de 35 a 39 anos	4,2	7,4
de 40 a 44 anos	6,6	6,5
de 45 a 49 anos	5,5	4,5
de 50 a 54 anos	4,5	3,8
de 55 a 59 anos	4,2	6,5
de 60 a 64 anos	7,5	3,4
Mulleres		
Subtotal	14,7	17,4
de 16 a 19 anos	35,0	12,5
de 20 a 24 anos	30,9	35,9
de 25 a 29 anos	20,2	25,9
de 30 a 34 anos	17,5	20,1
de 35 a 39 anos	15,1	12,1
de 40 a 44 anos	12,1	14,2
de 45 a 49 anos	5,3	12,0
de 50 a 54 anos	11,8	14,3
de 55 a 59 anos	4,3	7,1
de 60 a 64 anos	1,4	3,7

Datos do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002

(1) Porcentaxe de parados respecto da poboación activa de cada grupo de idade

Fonte: IGE (EPA en Galicia)

**Evolución das taxas de paro. Por sexos e provincias.
Galicia. 1998-2002**

■ **Cadro 3.33**

	Total					Homes					Mulleres				
	1998	1999	2000	2001	2002	1998	1999	2000	2001	2002	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	15,9	14,8	13,8	13,6	12,5	12,8	10,7	10,5	10,8	8,8	20,5	20,5	18,5	17,6	17,8
Lugo	13,4	13,2	11,0	10,4	8,1	9,8	8,7	8,0	8,4	5,1	18,4	19,6	14,9	13,1	12,0
Ourense	20,9	19,5	15,4	12,3	8,2	17,1	14,4	9,2	8,2	7,0	25,8	26,0	23,4	17,8	10,0
Pontevedra	18,3	17,6	15,6	14,2	14,0	11,2	11,5	11,1	9,7	8,4	27,4	25,6	21,6	19,8	21,6

Datos do 4º trimestre

Fonte: INE (EPA)

Para quen desexa afondar na análise da taxa de paro, presentamos os cadros 3.34, 3.35 e 3.36. O primeiro proporciona as taxas de paro -global e por sexos- por nivel de estudos terminados no último bienio; apreciase que a menor en 2002 globalmente é nos estudos primarios e a maior no da segunda etapa do ensino secundario (moi especialmente nas mulleres neste último caso, pois a súa taxa de paro é case o dobre que a dos homes dese mesmo nivel de estudos).

O cadro 3.35 reflicte a evolución das taxas de paro por sectores económicos en Galicia e en cada unha das provincias no último bienio, con datos do ano 2001 revisados segundo a nova metodoloxía - EPA. Sobrancearemos a nivel galego nos datos do último trimestre de 2002:

■ **Cadro 3.34**

**Evolución das taxas de paro. Por sexo e nivel de estudos terminados.
Galicia. 2001-2002**

		Analfabetos	Estudios primarios	Educ. secund. 1ª etapa ⁽¹⁾	Educ. secund. 2ª etapa ⁽²⁾	Educ. superior ⁽³⁾	Total
Total	2001	—	7,4	11,0	13,4	11,8	10,6
	2002	—	7,0	12,8	14,8	13,6	12,0
Homes	2001	—	6,0	8,9	7,7	7,8	7,6
	2002	—	6,1	8,5	10,3	7,5	8,0
Mulleres	2001	—	9,7	15,0	19,7	15,9	14,7
	2002	—	8,3	20,6	20,2	19,8	17,4

(1) Inclúe a formación e inserción laboral correspondente

(2) Inclúe a formación e inserción laboral correspondente con ou sen título de estudos secundarios de 2ª etapa.

(3) Inclúe as ensinanzas de grao superior, as ensinanzas universitarias de primeiro, segundo e terceiro ciclo e os estudos oficiais de especialización profesional

Datos do 4º trimestre. En miles. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002

Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

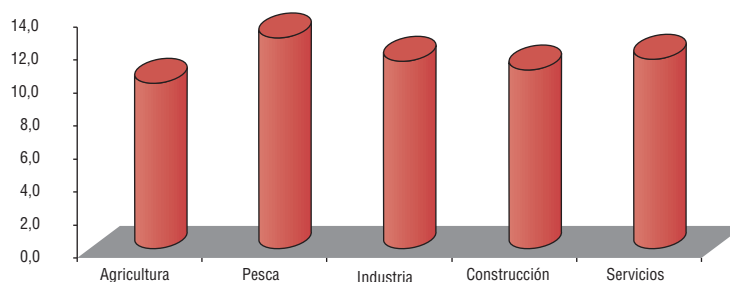
**Evolución das taxas de paro. Por sectores económicos e provincias.
Galicia. 2001-2002. Por trimestres.**

■ Cadro 3.35

	2001	2002			
	4º trim.	1º trim.	2º trim.	3º trim.	4º trim.
A Coruña					
Agricultura	1,1	1,2	2,3	2,3	3,3
Pesca	9,1	6,2	2,7	5,9	5,6
Industria	4,2	7,9	5,1	9,1	7,0
Construcción	7,1	10,5	7,3	9,4	8,3
Servicios	7,1	10,7	8,9	8,0	8,5
Total	10,6	14,5	11,9	12,4	12,5
Lugo					
Agricultura	1,2	2,0	1,3	0,8	1,3
Pesca	—	13,3	21,7	9,1	15,7
Industria	9,9	7,7	6,0	5,8	3,8
Construcción	2,4	6,7	5,8	4,4	6,0
Servicios	7,2	7,5	9,2	7,5	7,1
Total	8,2	9,7	10,4	8,4	8,1
Ourense					
Agricultura	1,2	4,2	9,6	—	5,6
Pesca	—	—	—	—	—
Industria	4,4	5,6	4,0	3,9	4,2
Construcción	6,1	6,4	9,1	2,6	4,3
Servicios	5,9	6,8	4,4	4,3	5,3
Total	7,8	10,3	8,6	7,0	8,2
Pontevedra					
Agricultura	3,1	3,2	1,0	2,0	6,9
Pesca	5,7	3,1	—	1,8	2,6
Industria	8,3	10,6	8,1	7,1	9,0
Construcción	8,1	9,8	8,2	3,7	7,9
Servicios	9,3	11,6	9,8	10,7	10,8
Total	12,4	14,6	13,6	12,7	14,0
Galicia					
Agricultura	1,6	2,3	2,7	1,4	3,7
Pesca	6,6	4,9	2,7	3,8	4,4
Industria	6,4	8,7	6,3	7,4	7,3
Construcción	6,8	9,3	7,6	6,3	7,5
Servicios	7,7	10,1	8,6	8,4	8,7
Total	10,6	13,4	11,9	11,4	12,0

Datos en miles do cuarto trimestre de cada ano. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002
Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

Taxas de paro por sectores. Galicia. 2002



■ A menor taxa de paro é a da agricultura (aunque subiu moito no último ano) e da pesca (que baixou de forma importante).

■ Por sectores productivos, a taxa de paro maior en 2002 é a dos servizos, de novo.

■ Na análise cruzada de sectores económicos e provincias, a maior taxa de desemprego en 2002 é a da pesca en Lugo (15,7%) e a menor taxa de desemprego é a da agricultura nesa mesma provincia (1,3%).

O cadro 3.36 recolle as taxas de paro -globais e por sexos- por grupos de idade e sectores económicos do último bienio, para facilitarlle ós lectores interesados a análise máis polo miúdo do desemprego galego con datos revisados segundo a nova metodoloxía da EPA.

Evolución das taxas de paro ⁽¹⁾. Por sexos, sectores económicos e grupos de idade. Galicia. 2001-2002

■ Cadro 3.36

Ámbolos dous sexos	de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Subtotal
Agricultura e Pesca					
2001	35,9	8,7	3,5	—	2,8
2002	11,8	23,2	3,4	2,3	3,8
Industria					
2001	4,8	9,3	6,5	2,3	6,4
2002	6,5	8,9	7,7	2,0	7,3
Construcción					
2001	18,0	11,4	6,0	4,5	6,8
2002	7,3	9,8	7,8	2,6	7,5
Servizos					
2001	16,9	17,7	7,2	3,1	7,7
2002	18,3	20,3	8,3	3,2	8,7
Total sectores					
2001	30,8	21,3	9,9	4,2	10,6
2002	21,2	25,1	11,4	5,1	12,0

Homes	de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Subtotal
Agricultura e Pesca					
2001					4,3
2002					5,1
Industria					
2001	6,3	8,1	4,7	1,7	4,8
2002	10,2	6,3	3,9	2,4	4,2
Construcción					
2001	18,0	11,9	6,2	4,8	7,0
2002	7,3	10,0	7,7	2,7	7,4
Servizos					
2001	7,3	10,7	4,4	4,1	4,9
2002	30,5	18,3	5,8	2,6	6,5
Total sectores					
2001	28,5	15,1	6,5	5,1	7,6
2002	24,8	17,0	7,0	4,9	8,0

Mulleres		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Subtotal
Agricultura e Pesca	2001					0,9
	2002	—	—	—	—	2,3
Industria	2001	—	11,9	10,1	4,7	9,8
	2002	—	14,7	15,3	—	14,0
Construcción	2001					2,5
	2002	—	—	—	—	8,6
Servicios	2001	23,6	23,4	9,8	1,9	10,4
	2002	4,3	21,7	10,6	4,1	10,9
Total sectores	2001	35,0	30,9	14,5	2,8	14,7
	2002	12,5	35,9	17,2	5,4	17,4

Datos do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002
Fonte: IGE (EPA en Galicia)

3.4.2. Distribución do paro por sectores económicos, sexos, tempo de busca de emprego, idades e provincias

A análise da distribución do paro estimado galego por sexos, grupos de idade e provincias no último bienio pode facerse a partir do cadro 3.37 con datos de 2001 adaptados á nova metodoloxía da EPA. Pódese apreciar que en 2002 hai máis desempregadas que desempregados nas catro provincias galegas (con especial diferenza en Pontevedra, na que as mulleres case son o dobre que os homes), e que é especialmente alta a contía das desempregadas no grupo de idade de 25 a 54 anos nas provincias de A Coruña e máis Pontevedra (pois concentran 59.600 mulleres en paro, dúas de cada tres desempregadas do total galego calquera que sexa a súa idade).

Evolución da poboación parada ⁽¹⁾. Por sexos, grupos de idade e provincia Galicia. 2001-2002

■ Cadro 3.37

Ámbolos dous sexos		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Subtotal
A Coruña	2001	2,3	9,6	34,6	4,3	50,8
	2002	1,2	11,5	45,1	5,8	63,7
Lugo	2001	0,8	1,5	9,9	7,0	12,9
	2002	0,1	1,6	10,1	0,8	12,5
Ourense	2001	0,5	1,6	9,0	0,3	11,4
	2002	0,5	2,5	8,7	0,4	12,0
Pontevedra	2001	3,0	9,9	37,1	1,2	51,2
	2002	3,1	11,0	44,6	1,0	59,7
Galicia	2001	6,6	22,6	90,6	6,5	126,3
	2002	4,9	26,6	108,5	7,9	147,9

Homes		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Subtotal
A Coruña	2001	1,5	4,4	14,0	3,4	23,3
	2002	0,9	5,2	16,6	3,4	26,2
Lugo	2001	0,5	0,7	4,4	0,3	5,9
	2002	0,1	0,6	3,5	0,4	4,6
Ourense	2001	0,2	0,6	3,7	—	4,5
	2002	0,5	0,7	4,2	0,4	5,8
Pontevedra	2001	1,8	4,0	12,4	0,8	19,0
	2002	2,6	3,7	13,5	0,5	20,3
Galicia	2001	4,0	9,7	34,4	4,6	52,7
	2002	4,1	10,3	37,8	4,7	56,8

Mulleres		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Subtotal
A Coruña	2001	0,8	5,2	20,7	0,9	27,5
	2002	0,3	6,3	28,5	2,4	37,5
Lugo	2001	0,3	0,8	5,5	0,3	6,9
	2002	—	1,0	6,6	0,4	8,0
Ourense	2001	0,3	1,0	5,3	0,3	6,9
	2002	—	1,8	4,5	—	6,2
Pontevedra	2001	1,2	5,9	24,7	0,3	32,2
	2002	0,5	7,3	31,1	0,5	39,4
Galicia	2001	2,6	12,9	56,2	1,8	73,5
	2002	0,8	16,3	70,6	3,3	91,1

Datos en miles do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002
Fonte: IGE (EPA en Galicia)

No cadro 3.38 presentámo-las taxas de desemprego do último bienio desagregadas por sexos e grupos de idade. Subliñaremos que:

■ As mulleres teñen taxas maiores que en homes (e tamén maiores que no ano 2001) nos dous anos analizados. Centrándonos no 2002, esas taxas son maiores que o ano anterior en tódalas provincias agás na de Ourense, son especialmente altas nas de Pontevedra (21,6%) e A Coruña (17,7%) e tanto nestas dúas provincias como na de Lugo a taxa de paro feminino é máis do dobre que a masculina.

■ O grupo de idade de maior taxa de desemprego é o dos 16 a 19 anos de Pontevedra (cun 31,9%).

■ Na análise cruzada por sexos e grupos de idade, as maiores taxas de desemprego téñena os homes de 16 a 19 anos de Pontevedra (39,8%) e as mulleres de 20 a 24 anos de Ourense (39,4%).

**Evolución das taxas de paro⁽¹⁾. Por sexo, provincias e grupos de idade.
Galicia. 2001-2002**

■ **Cadro 3.38**

Ámbolos dous sexos		De 16 a 19 anos	De 20 a 24 anos	De 25 a 54 anos	De 55 e máis anos	Total
A Coruña	2001	23,0	21,3	9,6	6,5	10,6
	2002	13,5	25,3	11,6	8,8	12,5
Lugo	2001	43,9	15,5	8,1	2,8	8,2
	2002	4,9	15,8	8,5	3,0	8,1
Ourense	2001	38,8	16,7	7,7	1,6	7,8
	2002	24,3	23,5	7,5	2,1	8,2
Pontevedra	2001	35,9	23,9	11,8	2,6	12,4
	2002	31,9	27,6	13,5	2,1	14,0
Galicia	2001	30,8	21,3	9,9	4,2	10,6
	2002	21,2	25,1	11,4	5,1	12,0

Homes		De 16 a 19 anos	De 20 a 24 anos	De 25 a 54 anos	De 55 e máis anos	Total
A Coruña	2001	22,6	16,1	6,6	8,5	8,1
	2002	14,7	18,3	7,5	8,3	8,8
Lugo	2001	34,7	10,6	6,3	2,8	6,6
	2002	5,3	8,7	5,3	2,6	5,1
Ourense	2001	27,9	9,1	5,5	—	5,2
	2002	28,4	11,6	6,5	3,8	7,0
Pontevedra	2001	34,6	17,1	7,0	3,2	8,1
	2002	39,8	20,0	7,1	1,6	8,4
Galicia	2001	28,5	15,1	6,5	5,1	7,6
	2002	24,8	17,0	7,0	4,9	8,0

Mulleres		De 16 a 19 anos	De 20 a 24 anos	De 25 a 54 anos	De 55 e máis anos	Total
A Coruña	2001	23,7	29,1	14,0	3,3	14,1
	2002	11,0	37,3	17,1	9,6	17,7
Lugo	2001	71,7	27,0	10,5	2,8	10,3
	2002	—	34,0	12,5	3,7	12,0
Ourense	2001	56,2	34,6	10,7	4,2	11,5
	2002	—	39,4	8,9	—	9,9
Pontevedra	2001	37,9	32,7	18,0	1,7	18,0
	2002	15,8	34,2	22,2	2,9	21,6
Galicia	2001	35,0	30,9	14,5	2,8	14,7
	2002	12,5	35,9	17,2	5,4	17,4

Datos en miles do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002
Fonte: IGE (EPA en Galicia)

(1) Os desempregados que perderon o último traballo hai 3 anos ou máis

O cadro 3.39 presenta a evolución no último bienio da poboación desempregada de Galicia cun maior nivel de desglose que o dos sectores económicos: por ramas de actividade económica. Despois das persoas que buscan o seu primeiro emprego e das que perderon o seu último emprego hai polo menos tres anos, destacan por esta orde polo elevado desemprego no ano 2002: comercio, outros servizos e construción (estas tres ramas son as únicas que superan o nivel das 10.000 persoas desempregadas).

■ Cadro 3.39

**Evolución da poboación parada. Por ramas de actividade económica.
Galicia. 2001-2002**

		2001	2002
1	Agricultura, gandería, caza e silvicultura	1,9	4,3
2	Pesca e piscicultura	2,3	1,3
3	Industrias extractivas	0,6	0,8
4	Producción, transporte e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga	0,1	—
5	Coquerías, fabricación de produtos químicos e produción de metais	0,6	0,8
6	Fabricación de produtos metálicos. Construción de máquinas e material mecánico	0,6	1,4
7	Fabricación de material de transporte	3,9	2,1
8	Industrias de produtos alimenticios, bebidas e tabaco	3,4	5,5
9	Industrias do téxtil, coiro, calzado e confeccións téxtis	2,8	3,1
10	Industrias da madeira e cortiza	0,5	0,9
11	Industrias do papel, artes gráficas e edición e reprodución de soportes gravados	1,1	1,4
12	Outras industrias manufactureiras	0,9	1,3
13	Construción	10,1	10,7
14	Comercio por xunto e polo miúdo	9,8	14,3
15	Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor. Gasolineiras	0,7	0,9
16	Hoteis, restaurantes e bares	10,0	8,4
17	Transportes e actividades anexas. Comunicacóns	3,0	4,5
18	Institucións financeiras e de seguros	0,2	1,9
19	Educación	3,0	2,7
20	Sanidade	4,4	6,9
21	Administracións públicas, Defensa e Seguridade Social	3,0	5,0
22	Outros servizos	13,8	12,6
	Non clasificables (1)	25,2	25,8
	Buscando 1º emprego	24,4	31,5
	Total	126,3	147,9

Datos en miles do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002

(1) Parados que deixaron o seu último emprego hai 3 anos ou máis

Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

A distribución da poboación parada segundo o sexo, sector económico e grupo de idade que figura para o último bienio no cadro 3.40 permite ás persoas interesadas nunha análise máis polo miúdo do desemprego en Galicia afondar no tema con datos do ano 2001 adaptados á nova metodoloxía da EPA.

Cadro 3.40
Evolución da poboación parada⁽¹⁾. Por sexo, sector económico e grupos de idade. Galicia. 2001-2002

Ámbolos dous sexos		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Subtotal
Agricultura e Pesca	2001	0,2	0,5	3,4	—	4,2
	2002	0,3	1,1	3,1	1,0	5,5
Industria	2001	0,2	2,4	11,3	0,5	14,4
	2002	0,4	2,1	14,4	0,4	17,3
Construcción	2001	0,6	1,9	6,9	0,7	10,1
	2002	0,3	1,6	8,4	0,4	10,7
Servicios	2001	1,4	8,5	35,9	2,2	48,0
	2002	1,4	9,9	43,4	2,3	57,1
Buscando 1º emprego	2001	4,1	8,9	11,3	0,1	24,4
	2002	2,5	11,0	17,4	0,6	31,5
Non clasificables (1)	2001	—	0,3	21,9	3,0	25,2
	2002	—	0,8	21,7	3,3	25,8

Homes		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Subtotal
Agricultura e Pesca	2001					3,6
	2002	—	—	—	—	4,0
Industria	2001	0,2	1,4	5,4	0,3	7,4
	2002	0,4	1,0	4,9	0,4	6,8
Construcción	2001	0,6	1,9	6,7	0,7	9,9
	2002	0,3	1,6	7,9	0,4	10,2
Servicios	2001	0,3	2,3	10,4	1,6	14,5
	2002	1,3	3,7	14,7	1,1	20,8
Buscando 1º emprego	2001	2,6	3,5	2,8	—	8,9
	2002	1,8	3,2	3,9	—	8,9
Non clasificables (1)	2001	—	0,3	6,1	2,0	8,5
	2002	—	0,1	4,3	1,8	6,2

Mulleres		de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos	Subtotal
Agricultura e Pesca	2001	—	—	—	—	0,6
	2002	—	—	—	—	1,5
Industria	2001	—	1,0	5,9	0,2	7,0
	2002	—	1,1	9,5	—	10,6
Construcción	2001	—	—	—	—	0,2
	2002	—	—	—	—	0,5
Servicios	2001	1,2	6,2	25,5	0,6	33,5
	2002	0,2	6,2	28,7	1,2	36,3
Buscando 1º emprego	2001	1,5	5,4	8,6	0,1	15,6
	2002	0,7	7,8	13,5	0,6	22,6
Non clasificables (1)	2001	—	—	15,7	1,0	16,7
	2002	—	0,6	17,4	1,5	19,6

Datos en miles do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002

(1) Parados que deixaron o seu último emprego hai 3 anos ou máis

Fonte: IGE (EPA en Galicia)

No cadro 3.4I recollémo-la distribución da poboación desempregada galega no último bienio segundo o tempo de busca no emprego, con datos corrixidos pola nova metodoloxía da EPA. Sobrancearemos no ano 2002 que:

■ Subiu o número de persoas desempregadas que levan máis de tres anos sen emprego (e tres de cada catro -74,7%- son mulleres).

■ Aumentaron en Galicia os desempregados que levan máis de dous anos buscando emprego (40.700 persoas). Representan máis da cuarta parte (27,5%) do total de persoas desempregadas, porcentaxe que supera en seis puntos ó estatal.

■ Baixaron en Galicia as persoas desempregadas que levan dun ano a dous buscando emprego e a súa participación na poboación total desempregada (14,3%) está 2,2 puntos por baixo da estatal.

■ En conxunto, o paro de longa duración (o que abrangue ás persoas desempregadas que levan cando menos un ano buscando emprego) quedou situado en Galicia no 41,8%, 3,7 puntos por riba da media estatal (aunque 6,4 puntos por baixo do rexistro galego do ano anterior). O paro de longa duración ten moito maior incidencia nas mulleres (48,2%) que nos homes (31,9%), cunha diferenza aínda maior que no termo medio estatal (42,7% e 32,1% respectivamente).

■ A poboación que leva desempregada menos dun ano aumentou fortemente no último ano (un 37,2%) e fíxoo con especial intensidade nas mulleres (43%).

Cadro 3.41
Evolución da poboación parada. Por sexo e tempo de busca de emprego. Galicia. 2001-2002

		Menos de 6 meses	De 6 a 11 meses	De 1 ano a menos de 2 anos	De 2 anos a menos de 3 anos	Tres anos ou máis	Xa atopou traballo	Total
Ámbolos sexos	2001	42,3	14,7	22,2	9,9	28,8	8,4	126,3
	2002	55,6	22,6	21,1	10,3	30,4	7,8	147,9
Homes	2001	20,2	6,6	8,9	3,3	9,5	4,3	52,7
	2002	27,1	7,9	5,5	4,8	7,8	3,8	56,8
Mulleres	2001	22,1	8,2	13,3	6,6	19,3	4,1	73,5
	2002	28,5	14,7	15,6	5,6	22,7	3,9	91,1

Datos en miles do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA 2002
Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

Podemos facer un desglose entre os parados que buscan primeiro emprego e os que traballaron con anterioridade, analizando en cada un deles por grupos de idade e para cada un dos sexos: o resultado para o último trimestre do último bienio é o que figura no cadro 3.42. Sobrancearemos que aumentaron no ano 2002 tanto as persoas que buscan o seu primeiro emprego (repiten dato os homes mentres que soben un 45% as mulleres) como no colectivo das persoas desempregadas que traballaron anteriormente (no que crecen nos dous sexos, pero con especial intensidade nas mulleres).

Cadro 3.42
Evolución da poboación parada segundo que traballara antes ou non. Por sexo e idade. Galicia. 2001-2002

	Ámbolos dous sexos		Homes		Mulleres	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Parados que buscan o 1º emprego						
De 16 a 19 anos	4,1	2,5	2,6	1,8	1,5	0,7
De 20 a 24 anos	8,9	11	3,5	3,2	5,4	7,8
De 25 a 54 anos	11,3	17,4	2,8	3,9	8,6	13,5
de 55 e máis anos	0,1	0,6	—	—	0,1	0,6
Total	24,4	31,5	8,9	8,9	15,6	22,6
Parados que xa traballaron						
De 16 a 19 anos	2,5	2,4	1,3	2,3	1,2	0,2
De 20 a 24 anos	13,7	15,5	6,2	7,1	7,5	8,5
De 25 a 54 anos	79,3	91	31,7	33,9	47,6	57,1
de 55 e máis anos	6,4	7,4	4,6	4,7	1,7	2,7
Total	101,9	116,4	43,9	47,9	58,0	68,5

Datos en miles do 4º trimestre. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002
Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

Rematámo-lo estudio do paro estimado coa presentación do cadro 3.43, no que recolleemos datos de Galicia por sexo e nivel de estudos terminados que permiten afondar máis neste tema ás persoas interesadas. A primeira etapa do ensino secundario é a que ten máis parados globalmente e nos homes, mentres que nas mulleres hai máis desempregadas no ensino superior.

■ Cadro 3.43

**Poboación parada⁽⁴⁾. Por sexo e nivel de estudos terminados.
Galicia. 2001-2002**

	2001	2002			
	IV Trim.	I Trim.	II Trim.	III Trim.	IV Trim.
Ámbolos dous sexos					
Analfabetos					
Estudios primarios	25,6	31,4	25,2	19,7	20,8
Educación secundaria. Primeira etapa ⁽¹⁾	39,0	50,2	47,1	44,4	49,0
Educación secundaria. Segunda etapa ⁽²⁾	26,3	39,7	34,9	32,0	34,6
Educación superior ⁽³⁾	35,4	41,6	36,3	42,6	43,6
Total	126,3	163,0	143,5	138,8	147,9
Homes					
Analfabetos				0,2	
Estudios primarios	12,5	20,0	12,9	11,2	10,6
Educación secundaria. Primeira etapa ⁽¹⁾	20,4	26,3	21,8	17,5	20,8
Educación secundaria. Segunda etapa ⁽²⁾	7,8	11,5	9,0	9,1	13,4
Educación superior ⁽³⁾	12,0	12,9	9,6	12,3	12,0
Total	52,7	70,7	53,3	50,3	56,8
Mulleres					
Analfabetos					
Estudios primarios	13,1	11,4	12,4	8,5	10,1
Educación secundaria. Primeira etapa ⁽¹⁾	18,6	23,9	25,2	26,8	28,2
Educación secundaria. Segunda etapa ⁽²⁾	18,4	28,2	26,0	22,9	21,2
Educación superior ⁽³⁾	23,5	28,7	26,7	30,3	31,6
Total	73,5	92,2	90,3	88,5	91,1

(1) Inclúe a formación e inserción laboral correspondente

(2) Inclúe a formación e inserción laboral correspondente con ou sen título de estudos secundarios de 2ª etapa

(3) Inclúe as ensinanzas de grao superior, as ensinanzas universitarias de primeiro, segundo e terceiro ciclos e os estudos oficiais de especialización profesional

(4) En millóns de persoas. Revisado segundo a metodoloxía EPA-2002

Fonte: INE

3.5. O paro rexistrado

O paro rexistrado é unha fonte alternativa á vista no apartado anterior (o paro estimado, proporcionado polo INE nas Enquisas de Poboación Activa). Os seus valores para a nosa comunidade autónoma obtéñense do rexistro que a tal efecto existe nas Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia e no Instituto Social de la Marina, onde os parados se poden inscribir para solicitar servizos de intermediación laboral, formación, prestacións, etc. Os datos son introducidos no Sistema de Información do INEM, que realiza o tratamento estatístico para o conxunto do Estado.

Para explica-la diferenca entre os datos do paro estimado e os do paro rexistrado hai que ter en conta que o primeiro resulta dunha estimación estatística e o segundo dun rexistro, e neste último caso non tódolos colectivos teñen motivos para inscribirse (por exemplo por ter unha baixa expectativa de acceder ó traballo); ademais varios colectivos de desempregados non son computados polo INEM como parados, como por exemplo os estudantes de ensino oficial menores de 25 anos (ou ben os que superando esa idade sexan demandantes de primeiro emprego), demandantes de emprego por período inferior a tres meses, demandantes con xornada semanal menor de 20 horas ou traballadores eventuais agrarios beneficiarios do subsidio especial de desemprego. Na EPA, en cambio, considéranse paradas a tódalas persoas de 16 ou máis anos que están sen traballo, dispoñibles para traballar e buscando activamente emprego (ou xa atoparon traballo e están á espera de se incorporar).

Tendo en conta as moitas situacións que se inclúen na lexislación que regula cales son as demandas de emprego pendentes nas Oficinas de Emprego que non se consideran incluídas no concepto de paro rexistrado, e dado que os datos de paro homologables por Eurostat son os da EPA, non afondaremos no estudo do paro rexistrado tanto coma no do paro estimado.

O cambio de metodoloxía da EPA no ano 2002 non afecta, obviamente, ó paro rexistrado, pero si que ten a súa repercusión indirecta nas taxas de paro rexistrado, posto que supón un cambio na variable que se toma como denominador (a poboación activa) na fórmula de cálculo desas taxas. Dado que o INE estima que a nova metodoloxía supón unha suba da poboación activa (que para o cuarto trimestre de 2001 calculou en 61.100 persoas en Galicia e de 923.500 persoas no total español), conlevará unhas taxas de paro rexistrado en 2002 menores das que resultarían coa vella metodoloxía.

Poboación activa e paro rexistrado. Por comunidades autónomas. 2002.

■ Cadro 3.44

	Poboación activa	Paro rexistrado	Taxa de paro rexistrado
Andalucía	3.112.200	375.259	12,06
Aragón	504.800	35.986	7,13
Asturias	414.500	54.284	13,10
Baleares	427.400	36.756	8,60
Canarias	833.000	92.350	11,09
Cantabria	232.200	22.976	9,89
C. A Mancha	724.400	76.910	10,62
C. León	1.053.200	100.015	9,50
Cataluña	3.092.800	203.532	6,58
C. Valenciana	1.953.700	134.214	6,87
Extremadura	453.800	61.906	13,64
Galicia	1.222.800	151.015	12,35
Madrid	2.513.800	196.637	7,82
Murcia	511.800	36.292	7,09
Navarra	255.000	18.800	7,37
País Vasco	985.100	75.598	7,67
A Ríoxa	121.000	8.123	6,71
Ceuta e Melilla	51.400	7.415	14,43
España	18.462.900	1.688.068	9,14

Datos en miles. Decembro 2002.

Fonte: INEM. Resumen mensual de datos básicos.

O cadro 3.44 presenta, por comunidades autónomas, os datos de decembro de 2002 da poboación activa, paro rexistrado e taxa de paro rexistrado (que se calcula a partir dos dous anteriores). Sobrancearemos que a taxa de paro rexistrado de Galicia (12,35%) é moito maior que no termo medio estatal (9,14%). Teñen unha taxa de paro rexistrado superior á galega Ceuta-Melilla, Estremadura e Asturias; as comunidades con menores taxas de desemprego rexistrado son Cataluña, A Ríoxa e C.Valenciana.

O cadro 3.45 reflicte as variacións do paro rexistrado (absoluta e porcentual) e máis da taxa de paro rexistrado. Galicia é a cuarta comunidade na clasificación de maior a menor suba absoluta do desemprego (despois de Andalucía, Madrid e Cataluña) e a terceira se ollámo-la suba porcentual (tras Baleares e C.Valenciana). No estudio da taxa de paro rexistrado, Galicia presenta a maior suba en puntos porcentuais en 2002 (seguida de Madrid, C.Valenciana e Cataluña). A porcentaxe de suba do paro rexistrado galego no último ano superou en dous puntos á estatal, e a variación da taxa galega de paro rexistrado foi maior do dobre que a suba media española.

■ Cadro 3.45

Paro rexistrado e taxa de paro. Por comunidades autónomas.2001-2002

	Paro rexistrado				Taxa de paro		
	Datos absolutos		Variación anual		2002	2001	Variación anual (ptos. porcent.)
	2002	2001	Absoluta	Relativa			
Andalucía	375.259	352.705	22.554	6,39	12,06	12,00	0,06
Aragón	35.986	34.254	1.732	5,06	7,13	6,83	0,30
Asturias	54.284	51.336	2.948	5,74	13,10	12,78	0,32
Baleares	36.756	32.784	3.972	12,12	8,60	8,20	0,40
Canarias	92.350	85.446	6.904	8,08	11,09	10,69	0,40
Cantabria	22.976	21.849	1.127	5,16	9,89	9,57	0,32
C. A Mancha	76.910	73.766	3.144	4,26	10,62	10,54	0,08
C. León	100.015	97.855	2.160	2,21	9,50	9,47	0,03
Cataluña	203.532	186.841	16.691	8,93	6,58	6,13	0,45
C. Valenciana	134.214	121.626	12.588	10,35	6,87	6,38	0,49
Estremadura	61.906	56.768	5.138	9,05	13,64	13,65	-0,01
Galicia	151.015	138.354	12.661	9,15	12,35	11,53	0,82
Madrid	196.637	178.973	17.664	9,87	7,82	7,29	0,53
Murcia	36.292	35.760	532	1,49	7,09	7,27	-0,18
Navarra	18.800	17.910	890	4,97	7,37	7,16	0,21
País Vasco	75.598	73.727	1.871	2,54	7,67	7,60	0,07
A Ríoxa	8.123	7.779	344	4,42	6,71	6,71	0,00
Ceuta e Melilla	7.415	7.111	304	4,28	14,43	14,42	0,00
España	1.688.068	1.574.844	113.224	7,19	9,14	8,79	0,35

Datos en miles. Decembro 2002.

Fonte: INEM. Resumen mensual de datos básicos.

O cadro 3.46 explicita a evolución por comunidades autónomas das taxas de paro rexistrado da última década. Partindo dunha taxa galega dúas décimas menor á estatal en 1993, en 2002 a galega quedou 3,2 puntos por riba. Se en 1993 había oito comunidades cunha taxa de paro rexistrado inferior á galega, en 2002 son catorce.

■ Cadro 3.46

Evolución da taxa de paro rexistrado. Por comunidades autónomas. 1993-2002⁽¹⁾

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Andalucía	23,32	21,50	19,33	16,77	15,98	13,95	12,47	12,18	12,00	12,06
Aragón	12,73	11,91	11,80	11,51	9,88	8,75	7,69	6,75	6,83	7,13
Asturias	19,27	19,74	18,75	18,05	17,65	15,61	14,23	13,69	12,78	13,10
Baleares	17,87	15,39	12,28	10,80	10,65	9,84	8,80	8,75	8,20	8,60
Canarias	22,38	20,45	18,93	17,88	15,76	13,83	12,70	11,75	10,69	11,09
Cantabria	17,39	16,24	15,29	14,70	13,26	11,03	11,00	10,09	9,57	9,89
C. A Mancha	17,50	17,15	16,84	15,38	14,64	12,02	11,18	10,99	10,54	10,62
C. León	14,64	14,29	13,97	12,85	12,65	11,04	10,26	10,05	9,47	9,50
Cataluña	13,88	12,63	11,12	10,22	8,85	7,26	6,47	6,10	6,13	6,58
C. Valenciana	18,89	17,21	15,31	14,02	12,46	10,09	8,75	7,05	6,38	6,87
Extremadura	21,81	20,85	19,35	16,64	16,24	14,50	13,49	12,72	13,65	13,64
Galicia	17,30	17,30	16,42	15,68	15,31	13,79	12,48	12,16	11,53	12,35
Madrid	15,33	15,22	13,87	12,58	11,97	9,45	8,15	7,44	7,29	7,82
Murcia	15,39	14,10	13,07	12,64	10,26	8,68	7,66	7,57	7,27	7,09
Navarra	14,25	12,64	11,66	11,24	10,43	9,00	7,86	7,38	7,16	7,37
País Vasco	16,13	15,29	14,59	13,46	12,32	10,54	9,18	8,41	7,60	7,67
A Ríoxa	13,59	12,55	12,02	10,82	10,40	9,14	7,41	7,64	6,71	6,71
Ceuta e Melilla	21,18	17,96	16,29	14,04	13,49	12,86	12,75	11,94	14,42	14,43
España	17,54	16,51	15,13	13,82	12,82	10,91	9,78	9,18	8,79	9,14

(1) As Taxas de Paro dos anos 2001 e 2002 recollen as últimas modificacións da Enquisa de Poboación Activa. Todas as taxas corresponden ó mes de decembro.

Fonte: INEM. Resumen mensual de datos básicos.

A distribución por sectores económicos do paro rexistrado nas distintas comunidades autónomas ó final do ano 2002 aparece recollida no cadro 3.47. O sector servicios concentra ó redor da metade do total de persoas desempregadas (49% en Galicia e 56% no termo medio estatal), mentres que o sector agrario é o que rexistra un menor desemprego (2,45% en Galicia e 2,26% na media española).

A evolución sectorial no último bienio das taxas de paro rexistrado figura no cadro 3.48 para as diferentes comunidades. En Galicia baixou só na industria e subiu nos outros tres sectores (con especial intensidade na construción) mentres que na media estatal subiu nos catro sectores.

■ Cadro 3.47

**Paro rexistrado por sectores económicos.
Por comunidades autónomas. 2002**

	Agricultura		Industria		Construcción		Servicios		Sen emprego anterior	
	Miles	% s/ total	Miles	% s/ total	Miles	% s/ total	Miles	% s/ total	Miles	% s/ total
Andalucía	15.714	4,19	41.822	11,14	54.744	14,59	190.506	50,77	72.473	19,31
Aragón	676	1,88	8.528	23,70	3.074	8,54	20.626	57,32	3.082	8,56
Asturias	491	0,90	5.445	10,03	6.134	11,30	31.507	58,04	10.707	19,72
Baleares	160	0,44	1.872	5,09	3.785	10,30	30.001	81,62	938	2,55
Canarias	2.031	2,20	5.039	5,46	14.253	15,43	58.848	63,72	12.179	13,19
Cantabria	249	1,08	3.528	15,36	2.519	10,96	13.297	57,87	3.383	14,72
C. A Mancha	2.180	2,83	15.095	19,63	14.845	19,30	35.535	46,20	9.255	12,03
C. León	3.561	3,56	14.546	14,54	12.293	12,29	53.989	53,98	15.626	15,62
Cataluña	1.333	0,65	52.643	25,86	17.581	8,64	116.752	57,36	15.223	7,48
C. Valenciana	1.849	1,38	33.351	24,85	12.647	9,42	72.975	54,37	13.392	9,98
Extremadura	2.977	4,81	6.028	9,74	9.964	16,10	32.067	51,80	10.870	17,56
Galicia	3.698	2,45	26.464	17,52	18.062	11,96	74.112	49,08	28.679	18,99
Madrid	1.092	0,56	22.785	11,59	16.210	8,24	135.753	69,04	20.797	10,58
Murcia	1.249	3,44	8.472	23,34	4.408	12,15	17.847	49,18	4.316	11,89
Navarra	195	1,04	5.024	26,72	1.334	7,10	10.758	57,22	1.489	7,92
País Vasco	585	0,77	16.475	21,79	6.267	8,29	42.831	56,66	9.440	12,49
A Rioxa	126	1,55	2.480	30,53	610	7,51	4.186	51,53	721	8,88
Ceuta	14	0,37	125	3,29	335	8,82	2.148	56,56	1.176	30,96
Melilla	32	0,88	67	1,85	375	10,37	1.602	44,29	1.541	42,60
España	38.212	2,26	269.789	15,98	199.440	11,81	945.340	56,00	235.287	13,94

Datos de decembro 2002.

Fonte: INEM. Resumen mensual de datos básicos.

**Evolución da taxa de paro rexistrado por sectores económicos.
Por comunidades autónomas. 2001-2002**

■ Cadro 3.48

	Agricultura		Industria		Construcción		Servicios	
	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001
Andalucía	4,34	4,69	12,67	12,09	13,41	12,94	10,35	10,24
Aragón	1,98	1,63	6,75	6,53	6,14	6,36	7,17	6,93
Asturias	1,83	1,96	6,81	6,32	13,57	11,17	12,84	12,38
Baleares	2,19	1,67	4,98	4,68	6,47	4,26	9,44	9,38
Canarias	5,52	4,83	9,80	9,84	11,54	10,19	9,89	9,67
Cantabria	1,86	1,90	7,93	8,16	8,40	7,80	9,96	9,26
C. A Mancha	3,45	2,97	11,41	10,89	14,03	13,04	8,82	9,23
C. León	3,97	3,79	7,86	7,67	10,47	8,96	8,69	8,97
Cataluña	1,96	1,65	6,08	5,88	6,04	5,25	6,54	6,11
C. Valenciana	2,23	2,26	7,11	6,71	5,30	4,39	6,55	6,00
Extremadura	4,51	4,54	13,92	12,40	14,23	13,07	12,62	13,17
Galicia	2,66	2,27	10,98	11,15	12,79	11,22	11,47	10,76
Madrid	5,60	5,30	6,17	6,14	6,91	5,63	7,44	6,86
Murcia	2,48	2,26	9,65	9,66	7,63	6,92	5,94	6,32
Navarra	1,24	1,22	7,08	7,30	5,77	5,85	7,59	7,01
País Vasco	3,18	3,61	6,22	6,36	6,72	6,07	7,48	7,17
A Rioxa	1,24	0,95	6,46	7,89	5,13	5,22	7,29	6,47
Ceuta e Melilla	15,33	33,00	17,45	9,25	29,58	16,38	8,08	8,36
España	3,46	3,35	7,85	7,65	9,48	8,41	8,45	8,14

Datos de decembro de cada ano.

Fonte: INEM. Resumen mensual de datos básicos.

O cadro 3.49 recolle para as distintas comunidades en decembro de 2002 a distribución do paro rexistrado por sexos e idades, en termos absolutos e relativos. O 60% das persoas desempregadas de Galicia son mulleres (dous puntos máis que no termo medio estatal) e o 15,5% das persoas desempregadas son menores de 25 anos (tres décimas por baixo da media española).

■ Cadro 3.49

Paro por sexo, idade e cota sobre paro total da comunidade autónoma. 2002

	Distribución por sexo				Distribución por idade			
	Homes		Mulleres		Menores de 25 anos		Maiores de 25 anos	
	2002	% s/ total	2002	% s/ total	2002	% s/ total	2002	% s/ total
Andalucía	164.313	43,79	210.946	56,21	68.422	18,23	306.837	81,77
Aragón	14.115	39,22	21.871	60,78	6.086	16,91	29.900	83,09
Asturias	21.066	38,81	33.218	61,19	9.199	16,95	45.085	83,05
Baleares	16.369	44,53	20.387	55,47	7.622	20,74	29.134	79,26
Canarias	41.452	44,89	50.898	55,11	13.896	15,05	78.454	84,95
Cantabria	9.583	41,71	13.393	58,29	3.964	17,25	19.012	82,75
C. A Mancha	30.413	39,54	46.497	60,46	14.148	18,40	62.762	81,60
C. León	39.344	39,34	60.671	60,66	15.241	15,24	84.774	84,76
Cataluña	87.551	43,02	115.981	56,98	26.621	13,08	176.911	86,92
C. Valenciana	58.445	43,55	75.769	56,45	20.628	15,37	113.586	84,63
Extremadura	26.274	42,44	35.632	57,56	11.792	19,05	50.114	80,95
Galicia	61.026	40,41	89.989	59,59	23.418	15,51	127.597	84,49
Madrid	83.197	42,31	113.440	57,69	26.162	13,30	170.475	86,70
Murcia	14.810	40,81	21.482	59,19	5.612	15,46	30.680	84,54
Navarra	7.138	37,97	11.662	62,03	2.791	14,85	16.009	85,15
País Vasco	31.591	41,79	44.007	58,21	8.945	11,83	66.653	88,17
A Ríoxa	3.214	39,57	4.909	60,43	1.424	17,53	6.699	82,47
Ceuta	1.585	41,73	2.213	58,27	768	20,22	3.030	79,78
Melilla	1.076	29,75	2.541	70,25	826	22,84	2.791	77,16
España	712.562	42,21	975.506	57,79	267.565	15,85	1.420.503	84,15

Datos de decembro.

Fonte: INEM. Resumen mensual de datos básicos.

Rematamos o estudo do paro rexistrado nas distintas comunidades autónomas co cadro 3.50, que reflicte os datos no último bienio das taxas de paro por sexos e grupos de idade. A taxa feminina é máis do dobre que a masculina nos dous anos estudados tanto en Galicia como en España. A taxa de paro rexistrado dos menores de 25 anos é algo maior (e crecente) que a dos maiores de 25 anos, tanto en Galicia como no total español.

■ Cadro 3.50

**Evolución da taxa de paro rexistrado por sexo e idade.
Por comunidades autónomas. 2001-2002**

	Distribución por sexo				Distribución por idade			
	Homes		Mulleres		Menores de 25 anos		Maiores de 25 anos	
	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001
Andalucía	8,46	8,22	18,03	18,62	14,22	14,38	11,66	11,56
Aragón	4,52	4,27	11,37	11,02	11,38	9,05	6,63	6,52
Asturias	8,33	7,45	20,56	21,15	22,17	22,07	12,09	11,79
Baleares	6,63	5,59	11,30	12,03	12,60	11,98	7,94	7,56
Canarias	8,24	7,59	15,43	15,61	13,00	11,67	10,80	10,53
Cantabria	6,79	6,45	14,72	14,48	16,05	15,48	9,16	8,84
C. A Mancha	6,56	6,19	17,84	18,60	13,33	12,98	10,15	10,10
C. León	6,06	5,65	15,02	15,87	13,12	13,30	9,05	8,98
Cataluña	4,84	4,43	9,03	8,54	6,48	5,44	6,60	6,25
C. Valenciana	4,97	4,44	9,75	9,38	7,59	7,07	6,75	6,25
Extremadura	9,18	8,47	21,27	23,62	19,49	20,07	12,74	12,66
Galicia	8,64	7,86	17,43	16,60	17,12	16,16	11,75	10,95
Madrid	5,71	4,91	10,73	10,75	9,75	8,46	7,59	7,13
Murcia	4,62	4,58	11,24	11,96	6,73	7,20	7,16	7,28
Navarra	4,69	4,36	11,34	11,59	9,66	8,99	7,08	6,91
País Vasco	5,46	4,97	10,83	11,41	9,06	8,84	7,52	7,45
A Rioxa	4,24	3,89	10,88	11,68	10,87	9,71	6,21	6,28
Ceuta e Melilla	7,50	6,91	29,90	32,46	30,08	29,61	12,60	12,48
España	6,41	5,90	13,27	13,31	11,30	10,55	8,83	8,52

Datos de decembro de cada ano.

Fonte: INEM. Resumen mensual de datos básicos.

O cadro 3.51 recolle a distribución nas provincias galegas do paro rexistrado en decembro de 2002, con desagregación por grupos de idade (e por sexos en cada un deles). A Coruña e Pontevedra concentran o 77,6% do total de persoas desempregadas en Galicia (79,5% nos menores de 25 anos e 77,3% nos 25 ou máis anos). As mulleres supoñen un 58,7% das persoas desempregadas menores de 25 anos e o 59,8% no das persoas de 25 ou máis anos.

**Paro rexistrado. Por provincias e idades.
Galicia. 2002**

■ Cadro 3.51

	Total	Menores de 25 anos			25 anos ou máis		
		Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
A Coruña	64.019	9.764	4.055	5.709	54.255	21.898	32.357
Lugo	15.572	2.570	1.092	1.478	13.002	5.690	7.312
Ourense	18.214	2.236	945	1.291	15.978	6.775	9.203
Pontevedra	53.210	8.848	3.580	5.268	44.362	16.991	27.371
Galicia	151.015	23.418	9.672	13.746	127.597	51.354	76.243

Datos de decembro en miles.

Fonte: Xunta de Galicia. Informe do paro rexistrado.

As taxas de paro rexistrado das diferentes provincias galegas no ano 2002 figuran no cadro 3.52, no que se comproba que é máis alta na da Coruña (que rexistrou nese ano a maior suba porcentual e absoluta do paro) e máis baixa na de Lugo.

Taxa de paro rexistrado. Por provincias. Galicia. 2001-2002

■ Cadro 3.52

	Ano 2002		Variación 2001-2002	
	Parados	Taxa de paro	Absoluta	En %
A Coruña	64.019	12,83	5.794	9,05
Lugo	15.572	10,28	1.228	7,89
Ourense	18.214	12,20	1.491	8,19
Pontevedra	53.210	12,58	4.148	7,80

Datos de decembro en miles.

Fonte: Xunta de Galicia. Informe do paro rexistrado.

A distribución sectorial do paro rexistrado de Galicia en 2002 e a súa variación nese ano figura no cadro 3.53, que reflicte que o sector servizos representa practicamente o mesmo (só 2.791 persoas menos) que o total de persoas desempregadas dos outros catro apartados do cadro, e desde logo moito máis (25.888 persoas) que os outros tres sectores productivos xuntos (agro-pesqueiro, industrial e construción -que tivo a maior suba porcentual en 2002-).

Variación do paro rexistrado por sectores económicos. Galicia. 2001-2002

■ Cadro 3.53

	2002	Variación 2001-2002	
	Miles	Absoluta (en miles)	En %
Agricultura e pesca	3.698	130	3,52
Industria	26.464	1.316	4,97
Construcción	18.062	2.239	12,40
Servizos	74.112	6.857	9,25
Sen emprego anterior	28.679	2.119	7,39

Datos de decembro

Fonte: Xunta de Galicia. Informe do paro rexistrado.

O cadro 3.54 explicita a situación do paro rexistrado por niveis académicos: os niveis de EXB e certificado de estudos primarios concentran dúas de cada tres persoas desempregadas de Galicia no ano 2002. A distribución provincial das variables do cadro anterior figura no cadro 3.55, para que as persoas interesadas nunha maior desagregación territorial podan facer o seu estudo.

**Paro rexistrado. Por niveis académicos.
Galicia.2002**

■ **Cadro 3.54**

Sen estudos	199
Sen certificado de estudos primarios	4.792
Con certificaco de estudos primarios	45.090
EXB	55.389
BUP	18.121
FP	12.106
Estudios medios	6.841
Estudios superiores	8.477

Datos de decembro. En miles

Fonte: Xunta de Galicia. Informe do paro rexistrado.

■ **Cadro 3.55**

**Paro rexistrado. Por niveis académicos e provincias.
Galicia.2002**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sen estudos	119	9	18	53	199
Sen certificado de estudos primarios	1.769	828	730	1.465	4.792
Con certificaco de estudos primarios	18.411	4.738	6.862	15.079	45.090
EXB	23.853	4.878	5.517	21.141	55.389
BUP	7.954	1.681	2.185	6.301	18.121
FP	4.871	1.606	1.282	4.347	12.106
Estudios medios	2.775	1.037	823	2.206	6.841
Estudios superiores	4.267	795	797	2.618	8.477

Datos de decembro. En miles

Fonte: Xunta de Galicia. Informe do paro rexistrado.

Dúas vantaxes do paro rexistrado respecto do paro-EPA ou paro estimado son a posibilidade de estudio mensual e unha maior desagregación espacial dos datos (por comarcas, ou mesmo por concellos). No cadro 3.56 recolleemos o paro rexistrado nas distintas comarcas de Galicia, coa súa correspondente distribución por idades (con detalle por sexos en cada unha delas) e máis por sectores económicos.

Cadro 3.56
Paro rexistrado por comarcas. Por idades e sectores económicos. Galicia.2002

Comarcas	Total	Distribución por idades						Distribución por sectores económicos				
		Menores de 25 anos			25 ou máis anos			Agric./gand.	Industria	Construc.	Servicios	Sen emprego
		Global	Homes	Mulleres	Global	Homes	Mulleres					
A Barcala	620	83	33	50	537	306	231	12	80	149	291	88
Muros	795	101	40	61	694	286	408	40	264	123	266	102
Noia	1.825	297	126	171	1.528	699	829	103	358	367	736	261
O Sar	1.033	176	67	109	857	364	493	20	238	153	427	195
Ordes	1.682	274	123	151	1.408	704	704	33	378	316	598	357
Ortegal	756	108	42	66	648	242	406	52	182	77	315	130
Santiago	9.104	1.528	561	967	7.576	3.122	4.454	76	903	1.068	4.813	2.244
Terra de Melide	557	104	43	61	453	212	241	14	96	76	205	166
Terra de Soneira	1.118	149	61	88	969	544	425	61	188	323	323	223
Xallas	1.027	135	68	67	892	561	331	16	150	367	376	118
A Coruña	21.016	2.764	1.278	1.486	18.252	7.180	11.072	263	3.182	1.886	12.490	3.195
Arzúa	791	150	61	89	641	335	306	22	102	156	332	179
Barbanza	4.046	675	225	450	3.371	1.054	2.317	243	1.528	406	1.426	443
Bergantiños	4.183	539	226	313	3.644	1.516	2.128	122	1.182	856	1.489	534
Betanzos	1.655	282	117	165	1.373	605	768	27	229	211	777	411
Eume	1.549	308	146	162	1.241	492	749	16	200	229	744	360
Ferrol	10.830	1.855	733	1.122	8.975	3.137	5.838	124	1.627	1.134	4.589	3.356
Fisterra	1.432	236	105	131	1.196	539	657	56	183	290	512	391
A Fonsagrada	201	26	12	14	175	107	68	28	26	24	98	25
A Mariña Central	1.044	222	76	146	822	297	525	28	122	96	587	211
A Mariña Occidental	1.237	232	103	129	1.005	351	654	77	106	110	724	220
A Mariña Oriental	569	84	34	50	485	176	309	18	67	77	319	88
A Ulloa	404	59	24	35	345	182	163	11	66	82	197	48
Chantada	690	85	43	42	605	324	281	17	113	147	345	68
Lugo	6.173	1.030	445	585	5.143	2.052	3.091	89	623	611	3.682	1.168
Meira	172	33	12	21	139	62	77	4	28	15	83	42
Os Ancares	497	68	42	26	429	272	157	23	45	117	262	50
Quiroga	312	30	9	21	282	137	145	16	39	63	131	63
Sarria	1.066	176	68	108	890	405	485	21	122	157	527	239
Terra Chá	1.706	272	121	151	1.434	791	643	25	250	370	842	219
Terra de Lemos	1.501	253	103	150	1.248	534	714	42	167	241	679	372
A Limia	1.471	143	58	85	1.328	605	723	48	209	284	702	228
Allariz-Maceda	599	76	36	40	523	249	274	28	133	94	249	95
Baixa Limia	408	42	22	20	366	211	155	31	46	107	194	30
O Carballiño	1.417	158	73	85	1.259	563	696	27	220	197	713	260
O Ribeiro	816	120	58	62	696	337	359	32	121	130	376	157
Ourense	8.528	1.144	462	682	7.384	2.700	4.684	106	1.262	931	4.640	1.589
Terra de Caldelas	165	13	5	8	152	95	57	5	14	27	102	17
Terra de Celanova	1.098	125	54	71	973	510	463	25	189	236	515	133
Terra de Trives	251	20	10	10	231	165	66	3	48	70	108	22
Valdeorras	1.126	138	63	75	988	366	622	13	266	139	549	159
Verín	1.887	199	75	124	1.688	739	949	47	424	354	762	300
Viana	448	58	29	29	390	235	155	16	35	132	204	61
A Paradanta	669	114	46	68	555	287	268	26	108	122	262	151
Caldas	2.011	378	127	251	1.633	611	1.022	43	446	317	693	512
O Baixo Miño	2.806	525	214	311	2.281	897	1.384	233	521	309	1.174	569
O Condado	2.427	485	184	301	1.942	712	1.230	95	499	270	965	598
Deza	1.222	237	105	132	985	416	569	34	221	156	472	339
O Morrazo	4.473	879	357	522	3.594	1.332	2.262	349	690	337	2.299	798
O Salnés	6.639	1.128	416	712	5.511	2.045	3.466	156	1.430	728	3.263	1.062
Pontevedra	5.698	989	376	613	4.709	1.918	2.791	162	777	654	2.774	1.331
Tabeirós-Terra de Montes	1.283	253	83	170	1.030	465	565	19	139	245	514	366
Vigo	25.982	3.860	1.672	2.188	22.122	8.308	13.814	501	5.822	1.926	13.397	4.336
Total	151.015	23.418	9.672	13.746	127.597	51.354	76.243	3.698	26.464	18.062	74.112	28.679

Datos de decembro. En miles

Fonte: Xunta de Galicia. Informe do paro rexistrado.

3.6. A poboación inactiva

O cambio metodolóxico da EPA supuxo unha diminución da poboación inactiva galega que o INE estimou para o cuarto trimestre de 2002 en 26.900 persoas. O cadro 3.57 presenta os datos da poboación inactiva de Galicia -con desagregación provincial- para o último bienio (xa corrixido no ano 2001 o efecto do cambio metodolóxico da EPA), desglosando os inactivos segundo a situación de inactividade. Destacarémo-lo seguinte no ano 2002:

Evolución da poboación inactiva. Por situación de inactividade, sexos e provincias. Galicia. 2001-2002

■ Cadro 3.57

A) Ámbolos dous sexos		Total	Estudiantes	Retirados, xubilados e pensionistas	Traballo da casa	Outros
2001						
A Coruña		483,5	99,1	225,2	131,7	27,6
Lugo		159,7	22,3	93,3	26,1	18,0
Ourense		156,0	28,6	85,1	29,9	12,4
Pontevedra		368,6	76,5	165,9	97,0	29,2
Galicia		1.167,8	226,5	569,4	284,7	87,2
2002						
A Coruña		460,3	87,6	225,4	119,3	28,0
Lugo		161,5	22,9	96,9	26,7	14,9
Ourense		157,4	28,9	81,9	29,9	16,7
Pontevedra		361,1	72,0	163,3	102,1	23,7
Galicia		1.140,3	211,4	567,6	278,0	83,3

B) Homes		Total	Estudiantes	Retirados, xubilados e pensionistas	Traballo da casa	Outros
2001						
A Coruña		178,8	44,9	110,6	0,5	22,9
Lugo		62,2	8,9	43,6	0,2	9,5
Ourense		60,0	12,9	38,2	0,1	8,8
Pontevedra		131,0	32,9	75,1	1,6	21,4
Galicia		432,1	99,6	267,4	2,4	62,6
2002						
A Coruña		168,9	40,4	110,8	0,2	17,5
Lugo		63,4	10,0	44,4	0,6	8,5
Ourense		64,3	13,8	40,7	0,4	9,5
Pontevedra		124,5	31,5	72,9	2,8	17,3
Galicia		421,2	95,7	268,7	3,9	52,8

C) Mulleres		Total	Estudiantes	Retirados, xubilados e pensionistas	Traballo da casa	Outros
2001						
A Coruña		304,7	54,2	114,6	131,2	4,7
Lugo		97,5	13,4	49,7	25,9	8,5
Ourense		96,0	15,7	46,9	29,8	3,5
Pontevedra		237,6	43,6	90,8	95,4	7,8
Galicia		735,8	126,9	302,0	282,3	24,5
2002						
A Coruña		291,4	47,2	114,7	119,1	10,5
Lugo		98,0	13,0	52,5	26,1	6,4
Ourense		93,1	15,1	41,2	29,5	7,2
Pontevedra		236,7	40,5	90,4	99,4	6,4
Galicia		719,2	115,7	298,8	274,1	30,5

Datos en miles do 4º trimestre, segundo a nova metodoloxía EPA 2002
 Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

■ A poboación inactiva galega presentou unha diminución de 27.500 persoas, que foi especialmente importante no apartado dos estudantes. Pese ó descenso, segue a representar unha porcentaxe maior da poboación de 16 ou máis anos que no termo medio español (48% e 45,7% respectivamente).

■ A presenza das mulleres na poboación inactiva galega é moito maior que a dos homes, posto que o número de inactivas está un 70,75% por riba do dos activos. O número de inactivas supera amplamente ó de inactivos nas catro provincias, sobranceando especialmente a proporción de Pontevedra (90,12% superior á dos homes). Subliñaremos que atendendo á situación concreta de inactividade, os valores do conxunto de Galicia no ano 2002 seguen a ser maiores para as mulleres en tódolos apartados agás no de "outros". Sobrancea moi especialmente a súa maioría respecto dos homes no apartado de "traballo da casa", na que a participación destes é meramente simbólica estatisticamente -anque baixou nas mulleres e subiu nos homes no último ano-, clara mostra da menor incorporación da muller ó traballo para o mercado, anque o maior avance relativo da muller no grupo de "estudiantes" (no que xa supera nun 20,9% ó dos homes) pode permitir nos anos vindeiros unha maior incorporación destas na actividade laboral retribuída (anque cómpre para iso potencia-las medidas que impidan que suba o xa moi alto desemprego feminino).

■ Practicamente a metade das persoas inactivas galegos están encadradas no grupo de "xubilados e pensionistas" (49,77%), que está moi por riba da media española (40,39%). A nivel provincial, destaca moi por riba da media galega a provincia de Lugo (60%).

■ A comparanza da porcentaxe de Galicia (24,38%) co total de España (33%) reflicte que no grupo: "traballo da casa" é moito menor en Galicia. As provincias nas que este colectivo está máis por baixo das medias galega e española son Lugo (16,53%) e Ourense (19%), fundamentalmente polo elevado traballo da muller no sector agrario galego (que afecta máis a estas dúas provincias -sobre todo a Lugo- polo maior peso deste sector na distribución da poboación activa).

■ É menor no conxunto do Estado que en Galicia a porcentaxe de estudantes sobre o total de persoas inactivas (17,46% e 18,54% respectivamente). Subliñarémolo caso de Lugo (14,18%), que con gran diferenza é a provincia que está máis por baixo das medias galega e estatal.

Como remate do estudio da poboación inactiva galega, presentamos no cadro 3.58 a súa distribución en catro grupos de idade no último bienio, con desglose de sexos e provincias. Sobrancearemos no ano 2002 que:

■ Algo máis do 60% (60,53%) da poboación inactiva galega concéntrase no grupo de idade de 55 ou máis anos. A porcentaxe maior deste grupo de idade é a de Lugo (71,27%) e a menor a de Pontevedra (55,14%).

■ Hai máis inactivas que inactivos nos catro grupos de idade. A diferenza é especialmente forte no de 25 a 54 anos (hai máis do triple de mulleres que de homes), polo amplo colectivo de mulleres comprendidas entre estas idades que forman parte da poboación inactiva no colectivo de "traballo da casa".

**Evolución da poboación inactiva. Por sexos, grupos de idade e provincias.
Galicia. 2001-2002**

■ **Cadro 3.58**

A) Ámbolos dous sexos		Total	de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos
A Coruña	2001	483,5	44,4	47,2	124,5	267,4
	2002	460,3	43,0	38,0	101,9	277,5
Lugo	2001	159,7	12,0	9,9	24,1	113,8
	2002	161,5	10,9	9,2	26,3	115,1
Ourense	2001	156,0	12,0	12,6	36,8	94,6
	2002	157,4	12,5	13,4	32,9	98,6
Pontevedra	2001	368,6	40,4	33,6	89,8	204,8
	2002	361,1	33,6	35,0	93,4	199,1
Galicia	2001	1.167,8	108,8	103,2	275,2	680,6
	2002	1.140,3	100,0	95,6	254,5	690,2

B) Homes		Total	de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos
A Coruña	2001	178,8	22,6	19,4	30,1	106,7
	2002	168,9	21,2	16,6	22,3	108,9
Lugo	2001	62,2	5,2	3,2	5,9	47,8
	2002	63,4	3,9	3,9	6,7	48,9
Ourense	2001	60,0	5,3	5,0	10,5	39,2
	2002	64,3	5,8	5,6	10,8	42,0
Pontevedra	2001	131,0	19,1	13,3	21,1	77,5
	2002	124,5	15,4	15,2	21,4	72,5
Galicia	2001	432,1	52,3	40,9	67,6	271,3
	2002	421,2	46,4	41,3	61,2	272,3

C) Mulleres		Total	de 16 a 19 anos	de 20 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos
A Coruña	2001	304,7	21,7	27,8	94,5	160,7
	2002	291,4	21,7	21,4	79,6	168,6
Lugo	2001	97,5	6,8	6,6	18,2	66,0
	2002	98,0	7,0	5,3	19,6	66,1
Ourense	2001	96,0	6,7	7,6	26,3	55,4
	2002	93,1	6,7	7,7	22,1	56,6
Pontevedra	2001	237,6	21,3	20,3	68,7	127,3
	2002	236,7	18,2	19,8	72,0	126,6
Galicia	2001	735,8	56,5	62,3	207,6	409,3
	2002	719,2	53,6	54,3	193,3	418,0

Datos en miles do 4º trimestre, segundo a nova metodoloxía EPA 2002
Fonte: IGE. "EPA en Galicia"

O cadro 3.59 permite face-lo seguimento no último cuadrienio en Galicia da proporción que supoñen o conxunto dos parados e inactivos sobre dos ocupados. O mellor comportamento relativo dos ocupados que dos inactivos e parados, fixo mellorar este índice, que quedou no ano 2002 co mellor valor do período analizado, 2,5 puntos por baixo do ano anterior (no ano 2001 houbo -coa vella metodoloxía da EPA- un lixeiro repunte que o colocou lixeiramente por riba do nivel do ano 2000). Cómpre non esquecer que andamos a falar dos datos que proporciona a EPA, polo que na poboación inactiva só computamos a de 16 ou máis anos de idade.

Evolución comparativa da poboación parada ou inactiva e ocupada. Galicia. 1999-2002

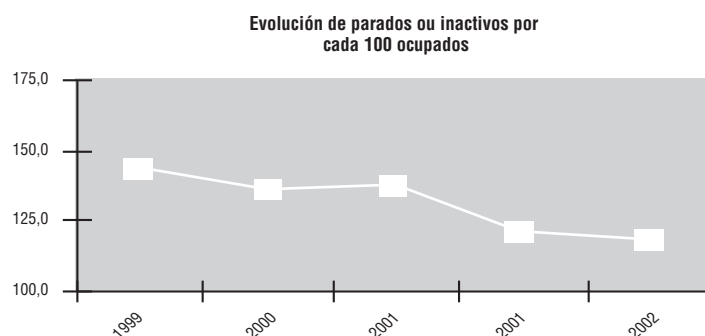
Cadro 3.59

	1999	2000	2001	2001	2002
A. Poboación parada ou inactiva (1)	1.363,9	1.336,0	1.344,8	1.294,1	1.288,2
B. Poboación ocupada (1)	952,7	987,4	985,1	1.070,0	1.087,8
A/Bx100 Parados ou inactivos por cada cen ocupados	143,2	135,3	136,5	120,9	118,4

Elaboración propia

(1) Datos en miles do 4º trimestre. As dúas últimas columnas segundo a nova metodoloxía EPA- 2002

Fonte: INE (EPA)



A comparanza desta porcentaxe de Galicia coa estatal no último cuadrienio pódese ollar no cadro 3.60. Compróbase que o diferencial no ano 2001 aumentou en 4,1 puntos -coa vella metodoloxía da EPA- a prol de España respecto do ano anterior (despois da estabilización do ano 2000). No ano 2002 Galicia mellorou a súa situación relativa co dato estatal e queda na mellor posición do período analizado.

Porcentaxe de parados ou inactivos en relación cos ocupados. Galicia e España. 1999-2002⁽¹⁾

Cadro 3.60

	1999	2000	2001	2001	2002
Galicia	143,2	135,3	136,5	120,9	118,4
España	132,5	124,6	121,7	109,7	108,0
Diferencia Galicia/España	10,7	10,7	14,8	11,2	10,4

Elaboración propia

(1) Datos do 4º trimestre. As dúas últimas columnas, segundo a nova metodoloxía EPA - 2002

Fonte: INE (EPA)

3.7 A poboación discapacitada

En xuño de 2002 o Instituto Nacional de Estatística publicou a última Enquisa sobre discapacidades, deficiencias e estado de saúde, que trae os datos referidos ó ano 1999. O ano 2003 foi declarado "Ano europeo das persoas con discapacidade" e pensamos que supón una boa oportunidade para avanzar no proceso de integración das persoas afectadas, suprimindo barreiras sociais á súa integración (na educación, no emprego, etc). E un bo xeito de colaborar desde este Informe pensamos que é recollendo información relativa ás discapacidades, que permite ás persoas que len este Informe afondar no seu coñecemento.

No cadro 3.6I recollemos un resumo da poboación discapacitada -desde os seis anos- en Galicia e España, con desagregación por sexo, tamaño do concello e grupos de idade. Sobrancearemos na súa análise os seguintes aspectos:

■ A porcentaxe da poboación galega de seis ou máis anos con discapacidade (10,6%) supera con amplitude a participación poboación galega no total estatal (7%). A porcentaxe galega de persoas con discapacidade (10,6%) supera á estatal (9,4%) en máis dun punto porcentual.

■ A distribución por sexos é moi semellante en Galicia e en España, xa que nos dous ámbitos espaciais algo máis do 58% das persoas discapacitadas son mulleres. A discapacidade afecta en maior grao ás mulleres que ós homes (en Galicia é discapacitada o 11,9% da poboación feminina e o 9,2% da masculina).

■ A desagregación por tamaño dos concellos de residencia reflicte que en Galicia é moito maior a porcentaxe de persoas discapacitadas que reside en concellos menores de 10.000 habitantes (44,8%) que no total español (30,8%). Cómpre lembrar para interpretar axeitadamente os datos a maior diseminación da poboación en Galicia, que fai que a poboación galega que reside en concellos de menos de 10.000 habitantes (34%) supere amplamente ó termo medio estatal (24%).

■ No tocante ó reparto por grupos de idade das persoas con discapacidade, sobrancean as diferencias nos dous grupos extremos:

- a alta porcentaxe das persoas con 65 ou máis anos: 61,9% en Galicia e 59,6% na media española (cómpre lembra-lo maior envellecemento relativo da poboación total galega, que excede os 65 anos nun 20,2% fronte ó 17,4% estatal).
- a maior porcentaxe da discapacidade no grupo de 6 a 15 anos en Galicia (que é máis do dobre do termo medio español).

■ No reparto por tipo de discapacidade, destacarémo-la maior importancia relativa das enfermidades mentais na poboación discapacitada galega que na española (case un 50% por riba).

Poboación con discapacidade. Galicia e España. 1999

■ Cadro 3.61

	España		Galicia	
	Nº	%	Nº	%
Poboación total				
Poboación	36.876.510	100,0	2.571.520	7,0
Poboación con discapacidade	3.469.643	9,4	272.189	10,6
Poboación con discapacidade				
<i>Por sexo</i>				
Homes	1.444.245	41,6	113.887	41,8
Mulleres	2.025.398	58,4	158.302	58,2
<i>Por tamaño do municipio</i>				
Ata 10.000 hab.	1.069.658	30,8	121.992	44,8
Máis de 10.000 hab.	2.399.983	69,2	150.198	55,2
<i>Por idade</i>				
De 6 a 15 anos	68.286	2,0	2.055	0,8
De 16 a 24 anos	103.338	3,0	8.027	2,9
De 25 a 44 anos	412.156	11,9	28.723	10,6
De 45 a 64 anos	817.213	23,6	64.763	23,8
De 65 e máis anos	2.068.653	59,6	168.620	61,9
<i>Por tipo de discapacidade</i>				
Discapacidade intelectual	146.834	4,2	11.252	4,1
Enfermidade mental	368.672	10,6	42.236	15,5
Deficiencia sensorial	1.532.018	44,2	117.313	43,1
Deficiencia física	1.775.366	51,2	147.914	54,3
Outras deficiencias	519.586	15,0	35.541	13,1

Fonte: INE. Enquisa sobre Discapacidades, Deficiencias e estado de Saúde (EDDS)

No cadro 3.62 ofrecemos a desagregación por grupos de idade e clase de discapacidade (e en cada un deles coa distribución por sexos) do total de persoas discapacitadas de Galicia e máis da porcentaxe de persoas galegas con discapacidade. Subliñaremos que:

■ Un 70% da poboación feminina con discapacidade pertence ó grupo de idade de 65 ou máis anos, mentres que nos homes é un 50,7%. No grupo de idade de 25 a 65 anos, en cambio, a porcentaxe é dos 44,6% nos homes e do 26,7% nas mulleres.

■ O 56,8% das mulleres galegas con discapacidade teñen algunha deficiencia física, mentres que é nun 50,9% nos homes.

■ O 47,1% dos homes galegos con discapacidade teñen algunha deficiencia sensorial, mentres que nas mulleres é dun 40,2%.

■ Cadro 3.62

Poboación con discapacidade. Por idade e tipo de discapacidade. Galicia. 1999

	Nº de persoas		% de poboación con discapacidade	
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres
<i>Por idade e sexo</i>				
de 6 a 15 anos	733	1.323	0,6	0,8
de 16 a 24 anos	4.560	3.468	4,0	2,2
de 25 a 44 anos	16.984	11.739	14,9	7,4
de 45 a 64 anos	33.834	30.929	29,7	19,5
de 65 e máis anos	57.777	110.843	50,7	70,0
<i>Por tipo de discapacidade e sexo</i>				
Deficiencia. Retraso mental	5.970	5.282	5,2	3,3
Enfermidade mental	18.286	23.950	16,1	15,1
Deficiencia sensorial	53.622	63.692	47,1	40,2
Deficiencia física	58.006	89.908	50,9	56,8
outras deficiencias	8.151	27.390	7,2	17,3

Fonte: INE. Enquisa sobre Discapacidades, Deficiencias e estado de Saúde (EDDS)

INICIO DA RELACIÓN LABORAL

4

4.1. Inscripción de empresas e apertura de centros de traballo

Inclúense neste apartado dous datos que, se ben non poden tomarse como reflexo real do número de empresas de Galicia, si poden considerarse como un índice aproximado, aínda que requiren precisións en cada apartado.

4.1.1. Inscripcións de empresas

As cifras que se inclúen non son referidas exactamente ó número de empresas, senón ós códigos de conta de cotización existentes en cada provincia a 31 de decembro de 2002, agás nas cifras relativas ó Réxime Especial do Mar do que a súa contabilización corresponde a empresarios independentemente dos códigos ou embarcacións coas que contén. Isto supón que non coinciden, nos demais réximes, as cifras coa consideración de empresas ou centros de traballo, xa que un código pode ter varios centros de traballo e as empresas poden ter varios códigos.

No cadro 4.1 ofrécese o dato estático do número de empresas a 31 de decembro de 2002 que, aínda coas salvidades antes apuntadas, permite extraer algunha conclusión.

Obsérvase que no ano 2002, increméntanse as cifras de empresas en alta, reflectíndose globalmente tal aumento.

■ Cadro 4.1

**Empresas en alta. Por réximes.
Galicia. 2001-2002**

	Réxime Xeral		Réximes especiais						Mar ⁽¹⁾		Total	
	2001	2002	Agrario		Emp. Fogar		Minería		2001	2002	2001	2002
			2001	2002	2001	2002	2001	2002				
A Coruña	35.762	36.266	858	904	3.828	3.958	1	1	940	940	41.389	42.069
Lugo	12.065	12.266	1.929	1.988	962	1.027	0	0	217	213	15.173	15.494
Ourense	11.216	11.397	632	592	1.107	1.151	0	0	0	0	12.955	13.140
Pontevedra	31.571	32.514	808	828	2.696	2.814	0	0	1.682 ⁽²⁾	1.787⁽²⁾	36.757	37.943
Galicia	90.614	92.443	4.227	4.312	8.593	8.950	1	1	2.839	2.940	106.274	108.646

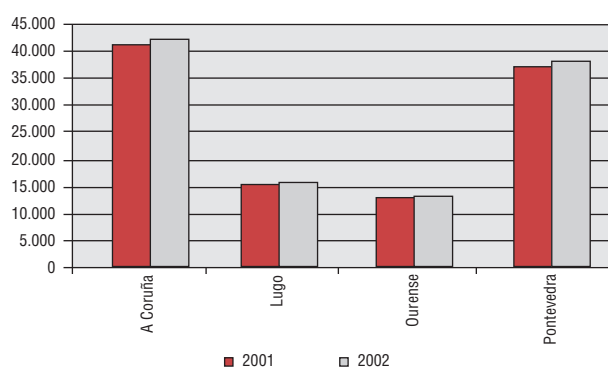
Elaboración propia

(1) As cifras deste réxime corresponden a empresarios independentemente dos códigos conta de cotización que teñan

(2) Inclúe as empresas dependentes do ISM-Dirección Provincial de Vilagarcía-das que parte corresponden á Coruña. Tódolos datos a 31 de decembro

Fontes: Tesourería Xeral da Seguridade Social e Instituto Social da Mariña

Evolución do total de empresas en alta, por provincias



Nos cadros 4.2 e 4.3 con datos extraídos do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e referido ó Réxime Xeral, agrúpase nunha única conta de cotización á Seguridade Social a un colectivo de traballadores pertencentes a unha mesma empresa que desenvolven a súa actividade laboral nunha mesma provincia e que teñen características homoxéneas fronte á cotización, agrupando nunha única unidade –empresa– a tódalas contas co mesmo Número de Identificación Fiscal. O tamaño de cada empresa obtívose en función do número de traballadores da empresa en cada unidade territorial, independentemente do tamaño da empresa a nivel nacional. Agrúpanse así mesmo por tamaño das empresas e segundo tipo destas, podéndose observar nas cifras o importante número de empresas de pequeno tamaño e a ocupación elevada de traballadores en empresas a titularidade das cales corresponde a persoas xurídicas.

■ **Cadro 4.2** **Empresas. Por tamaño e provincia de radicación dos seus centros de traballo. Réxime Xeral. Galicia. 2002**

	De 1 a 2 trab.	De 3 a 5 trab.	De 6 a 9 trab.	De 10 a 25 trab.	De 26 a 49 trab.	De 50 a 249 trab.	De 250 a 499 trab.	De 500 a 999 trab.	1000 e máis trab.	Total
A Coruña	17.338	7.109	2.967	2.857	839	597	49	26	15	31.797
Lugo	6.312	2.389	959	803	194	135	8	5	3	10.808
Ourense	5.548	2.135	915	761	207	132	12	7	2	9.719
Pontevedra	15.141	6.321	2.821	2.659	811	468	44	12	12	28.289
Galicia	43.029	17.208	7.349	6.672	1.938	1.279	102	49	43	77.669

A suma do número de empresas por provincia non coincide necesariamente co total de Galicia, por canto unha mesma empresa pode ter centros de traballo en máis dunha provincia

Datos a 31 de decembro

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Anuario 2002

Empresas e traballadores segundo tipo de empresa. Por provincias. Galicia. 2002

■ **Cadro 4.3**

	Empresas			Traballadores(en miles)		
	Persoa física	Persoa xurídica	Total	Persoa física	Persoa xurídica	Total
A Coruña	12.996	18.801	31.797	28,4	246,1	274,5
Lugo	5.088	5.718	10.808	10,8	59,6	70,4
Ourense	4.109	5.610	9.719	8,7	59,9	68,6
Pontevedra	10.529	17.759	28.289	22,2	210,3	232,4
Galicia	32.589	45.077	77.669	70,1	575,9	646,0

<Ninguno>A suma do número de empresas por provincia non coincide necesariamente co total de Galicia, por canto unha mesma empresa pode ter centros de traballo en máis dunha provincia

Datos a 31 de decembro de 2002

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Anuario 2002

4.1.2. Apertura de centros de traballo

Inclúense os cadros 4.4 e 4.5 relativos ás comunicacións de aperturas de centros de traballo, na súa acepción laboral, como unidade productiva con organización específica que, polo tanto, non poden ser tomados conceptualmente como empresas, xa que estas poden ter un ou varios centros de traballo. Por outra banda, a falta de comunicación dos cesamentos dos centros de traballo, unha vez amortizados os cadros de persoal, impiden coñecerlo dato máis preciso do total neto de centros de traballo creados nun período. En consecuencia, estas cifras refírense a aquelas comunicacións de apertura de centros de traballo que, con carácter preceptivo, realizan as empresas.

Sen extraer conclusións, dado o aleatorio das cifras, podemos observar que, en 2002, o sector de construción é o que maior número de centros de traballo abre, supoñendo máis do 40% do total, e, con gran diferenza, o que reflicte máis traballadores ocupados, coas reservas con que debe ser tomado este dato, xa que as obras sucesivas provocan unha repetición na contabilización dos produtores.

Examinando a evolución en relación cos anos anteriores (cadro 4.6), vemos que as cifras, cunha lixeira diminución na maioría delas, manteñen uns niveis semellantes ós do ano anterior.

■ Cadro 4.4

Aperturas de centros de traballo. Galicia. 2002

Actividade CNAE 93	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	142	2	0	4	148	472	81	553
B	23	3	0	2	28	83	2	85
C	33	1	0	0	34	80	1	81
D	590	14	3	58	665	2.254	1.139	3.393
E	13	2	0	1	16	126	8	134
F	4.952	152	14	72	5.190	32.441	492	32.933
G	2.467	69	18	162	2.716	1.972	2.377	4.349
H	1.278	109	4	23	1.414	693	1.203	1.896
I	341	10	1	21	373	787	152	939
J	129	0	0	10	139	163	157	320
K	821	15	5	97	938	985	962	1.947
L	5	0	0	2	7	96	45	141
M	123	5	0	10	138	245	252	497
N	186	3	1	14	204	157	228	385
O	525	34	4	35	598	379	557	936
P	14	0	0	0	14	2	11	13
Q	1	0	0	0	1	0	1	1
Total	11.643	419	50	511	12.623	40.935	7.668	48.603

Códigos da rama de actividade económica segundo a Clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE 93)

A Agricultura, gandería, caza e silvicultura

B Pesca

C Industrias extractivas

D Industrias manufactureiras

E Producción e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga

F Construción

G Comercio: reparación de vehículos de motor, motocicletas, ciclomotores, artigos persoais e de uso doméstico

H Hostalería

I Transporte, almacenamento e comunicacións

J Intermediación financeira

K Actividades inmobiliarias e de aluguer: servicios empresariais

L Administración pública, defensa e seguridade social obrigatoria

M Educación

N Actividades sanitarias e veterinarias, servicios sociais

O Outras actividades sociais e de servicios prestados á comunidade: servicios persoais

P Fogares que empregan persoal doméstico

Q Organismos extraterritoriais

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

4.2. Afiliacións e altas na Seguridade Social

4.2.1. Introducción

Os datos que proporcionan as altas dos traballadores á Seguridade Social constitúen unha importante ferramenta de traballo para a análise da configuración laboral da comunidade autónoma, permitindo ademais, pola súa desagregación en réximes especiais, obter información de certo detalle nas actividades do mar, agrario e autónomos. Así mesmo, a Tesourería Xeral da Seguridade Social incorporou recentemente unha nova base de datos do total de traballadores afiliados por sectores de actividade de indubidable valor.

Convén precisar que por traballadores afiliados e en alta enténdese ademais dos que traballan pola súa conta, todos aqueles que, nun momento determinado, se

■ Cadro 4.5

Aperturas de centros de traballo. Por provincias.
Galicia. 2002

A Coruña Actividade	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	34	1	0	2	37	130	26	156
B	12	2	0	1	15	37	1	38
C	8	0	0	0	8	33	0	33
D	237	10	2	23	272	676	447	1.123
E	6	2	0	0	8	55	2	57
F	2.203	102	9	40	2.354	14.752	167	14.919
G	862	30	9	61	962	839	1.010	1.849
H	459	44	3	5	511	286	470	756
I	114	3	0	7	124	229	64	293
J	45	0	0	7	52	92	93	185
K	299	6	1	44	350	581	530	1.111
L	1	0	0	0	1	1	1	2
M	53	3	0	3	59	32	51	83
N	82	1	1	3	87	56	88	144
O	208	14	0	18	240	117	275	392
P	0	0	0	0	0	0	0	0
Q	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	4.623	218	25	214	5.080	17.916	3.225	21.141

Lugo Actividade	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	52	0	0	1	53	205	12	217
B	1	0	0	1	2	14	0	14
C	4	0	0	0	4	7	0	7
D	68	1	0	4	73	179	36	215
E	7	0	0	0	7	20	0	20
F	741	14	1	4	760	5.881	178	6.059
G	261	9	0	22	292	287	320	607
H	161	21	0	2	184	96	191	287
I	48	3	0	3	54	168	22	190
J	12	0	0	0	12	12	11	23
K	96	2	2	5	105	56	81	137
L	1	0	0	0	1	0	2	2
M	34	2	0	1	37	176	143	319
N	29	1	0	5	35	40	49	89
O	75	3	1	5	84	60	70	130
P	0	0	0	0	0	0	0	0
Q	1	0	0	0	1	0	1	1
Total	1.591	56	4	53	1.704	7.201	1.116	8.317

Ourense Actividade	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	17	0	0	0	17	65	1	66
B	0	0	0	0	0	0	0	0
C	4	1	0	0	5	8	0	8
D	54	2	0	2	58	220	337	557
E	0	0	0	1	1	51	6	57
F	460	12	2	3	477	3.255	68	3.323
G	156	7	2	7	172	187	167	354
H	74	13	0	1	88	38	77	115
I	15	0	0	2	17	32	3	35
J	10	0	0	0	10	12	7	19
K	41	2	0	6	49	86	41	127
L	1	0	0	0	1	70	0	70
M	7	0	0	0	7	2	9	11
N	10	0	0	1	11	8	23	31
O	32	2	0	2	36	19	29	48
P	0	0	0	0	0	0	0	0
Q	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	881	39	4	25	949	4.053	768	4.821

Pontevedra Actividade	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	39	1	0	1	41	72	42	114
B	10	1	0	0	11	32	1	33
C	17	0	0	0	17	32	1	33
D	231	1	1	29	262	1.179	319	1.498
E	0	0	0	0	0	0	0	0
F	1.548	24	2	25	1.599	8.553	79	8.632
G	1.188	23	7	72	1.290	659	880	1.539
H	584	31	1	15	631	273	465	738
I	164	4	1	9	178	358	63	421
J	62	0	0	3	65	47	46	93
K	385	5	2	42	434	262	310	572
L	2	0	0	2	4	25	42	67
M	29	0	0	6	35	35	49	84
N	65	1	0	5	71	53	68	121
O	210	15	3	10	238	183	183	366
P	14	0	0	0	14	2	11	13
Q	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	4.548	106	17	219	4.890	11.765	2.559	14.324

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

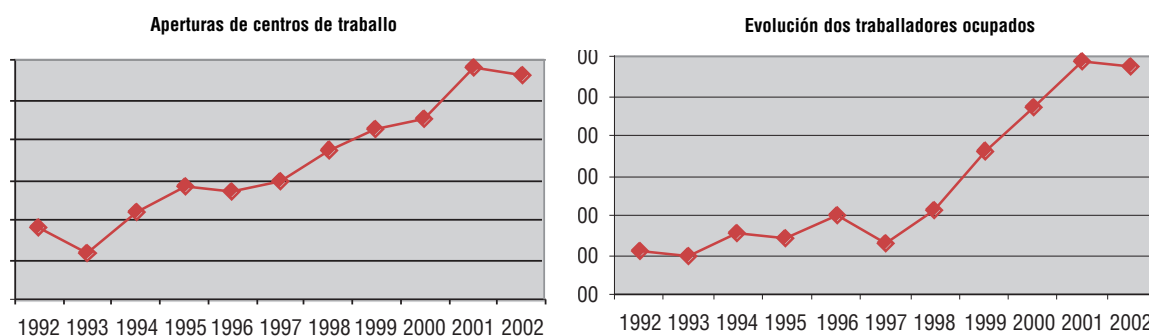
Cadro 4.6

Apertura de centros de traballo e traballadores ocupados. Evolución.
Galicia. 1992-2002

	Aperturas					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
1992	7.754	763	16	301	8.834	19.054	6.431	25.485
1993	7.174	714	28	249	8.165	19.024	5.754	24.778
1994	8.398	453	34	297	9.182	21.417	6.294	27.711
1995	9.129	305	42	337	9.813	21.207	5.914	27.121
1996	8.924	311	32	421	9.688	22.579	7.432	30.011
1997	9.112	388	42	435	9.977	19.229	7.094	26.323
1998	9.817	443	38	443	10.741	22.794	7.797	30.591
1999	10.314	476	49	443	11.282	30.516	7.676	38.192
2000	10.476	347	22	407	11.522	35.055	8.548	43.603
2001	11.843	430	29	495	12.797	40.804	8.594	49.398
2002	11.643	419	50	511	12.623	40.935	7.668	48.603

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



atopan ó servizo da empresa,

e polos que esta cotiza, se ben, o número de afiliados non se corresponde necesariamente co de traballadores, senón co de situacións que xeran obriga de cotizar; é dicir, a mesma persoa contabilízase tantas veces como situacións de cotización teña, sexa porque teña varias actividades nun mesmo réxime, ou en varios. A afiliación e a alta na Seguridade Social é obrigatoria para todo traballador en activo por conta allea, ou que desempeñe o exercicio de calquera actividade de carácter autónomo, coa exclusión dun reducidísimo número de profesionais liberais. Tamén asimílanse ás situacións en alta, a incapacidade temporal, o desemprego na modalidade de pago delegado e a situación de suspensión por regulación de emprego.

Sen embargo, as cifras que proporciona o chamado "sistema da Seguridade Social" non comprenden a tódolos traballadores, xa que quedan fóra os cotizantes á Mutualidade de Funcionarios da Administración Civil do Estado (MUFACE), os integrados no Instituto Social das Forzas Armadas (ISFAS) e os afiliados á Mutualidade Xeral de Xustiza (MUGEJU).

4.2.2. A evolución a medio prazo

Da análise dos datos a medio prazo, 1985-2002 (cadro 4.7), obsérvase que, no total galego, existen dunha data a outra 221.900 novos cotizantes, pero que dito aumento prodúcese significativamente nas provincias da Coruña en 112.100 e Pontevedra en 104.100; en moi pequena medida –soamente 7.100 altas máis– na de Ourense, e na de Lugo ten lugar unha diminución de 1.500 altas.

■ Cadro 4.7

**Traballadores afiliados e en alta laboral. Réximes Xeral e Agrario, e total.
Galicia/España. 1985/1991/1999/2002**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985⁽¹⁾	R. Xeral	133,8	34,8	36,5	110,4	315,5	6.434,3
	Agrario	60,0	63,2	37,7	44,7	205,6	1.660,2
	Total ⁽²⁾	265,4	120,8	93,6	222,2	702,0	10.561,8
1991	R. Xeral	188,5	50,1	52,2	161,4	452,2	8.786,6
	Agrario	43,2	41,7	20,2	26,5	131,7	1.339,9
	Total ⁽²⁾	307,4	115,9	94,8	259,2	777,3	12.648,3
1999	R. Xeral	242,2	62,4	62,0	202,6	569,1	10.431,1
	Agrario	26,6	27,8	10,1	14,6	79,2	1.156,5
	Total ⁽²⁾	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
2000	R. Xeral	252,8	65,5	64,5	215,2	598,0	11.106,1
	Agrario	24,3	26,6	9,2	13,7	74,7	1.139,7
	Total ⁽²⁾	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
2001	R. Xeral	265,3	67,7	66,7	225,2	625,0	11.673,4
	Agrario	24,1	25,4	8,3	12,8	70,6	1.127,6
	Total ⁽²⁾	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
2002	R. Xeral	274,2	69,3	68,5	234,3	646,3	12.079,3
	Agrario	23,0	24,5	7,5	12,0	67,1	1.123,5
	Total ⁽²⁾	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3

Medias anuais en miles de persoas

(1) Non se inclúen os afiliados ós réximes especiais existentes nesa época de Representantes de Comercio, Artistas, Toureiros, Escritores de libros e Futbolistas (a incidencia é moi pequena)

(2) O total inclúe, ademais dos reseñados, os do Mar, Autónomos, Empregados do Fogar e Minería do Carbón

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

O dato de maior relevancia é, como xa sinalabamos nos informes de anos pasados, xunto co espectacular aumento do número de afiliados en alta nos anos 1998 e 1999, o descenso no cómputo xeral do período do número de traballadores en alta pertencentes ó Réxime Agrario, que pasan no total de Galicia de 205.600 en 1985 a 67.100 en 2002, o que supón, por conseguinte, un descenso de 138.500 altas, máis do 67% dos traballadores agrarios galegos de 1985 e máis do dobre dos actuais.

Convén destacar tamén que o Réxime Xeral, onde se inclúen os asalariados do sector industrial, da construción e dos servizos, experimenta nese período un incremento de 330.800 cotizantes, é dicir, dos 315.500 afiliados en 1985 ós 646.300 en 2002, pasando de representar un 44,94% do total das altas en 1985 a un 69,95%, aínda así a certa distancia do 74,90% que constitúe dita proporción no total español.

A diminución nestes últimos anos dos traballadores afiliados e en alta pertencentes ó Réxime Especial Agrario supón que, na Comunidade Autónoma Galega, o peso do citado réxime pasa do 29,29% do total de afiliados que representaba en 1985, ó 7,26% en 2002, acurtando diferencias e xa moi próximo co termo medio estatal do 6,97%.

■ Cadro 4.8

Traballadores afiliados e en alta laboral. Por réximes.
Galicia/España. 1996 -2002

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1996	R. Xeral	205,6	53,7	54,5	168,3	482,1	8.788,2
	Mar	7,5	2,3	0,0	19,6	29,4	82,6
	Agrario	31,5	31,2	13,0	17,6	93,4	1.148,5
	Autónomos	59,4	19,1	21,0	48,0	147,6	2.316,0
	Outros	5,9	1,5	1,6	3,8	12,7	170,7
	Total	309,9	107,8	90,1	257,3	765,2	12.506,0
1997	R. Xeral	213,1	55,3	56,3	176,9	501,6	9.172,8
	Mar	7,4	2,3	0,0	19,8	29,5	81,0
	Agrario	29,8	30,0	11,8	16,5	88,1	1.156,7
	Autónomos	60,7	19,5	21,3	49,0	150,5	2.353,1
	Outros	5,7	1,6	1,6	3,7	12,7	168,5
	Total	316,7	108,7	91,0	265,9	782,4	12.932,1
1998	R. Xeral	227,2	58,3	58,8	189,9	534,2	9.762,8
	Mar	7,5	2,3	0,0	20,0	29,8	79,7
	Agrario	28,1	28,9	10,9	15,5	83,4	1.159,9
	Autónomos	62,4	20,0	21,7	50,4	154,5	2.425,0
	Outros	5,3	1,6	1,8	3,7	12,3	163,6
	Total	330,5	111,1	93,2	279,5	814,3	13.591,0
1999	R. Xeral	242,2	62,4	62,0	202,6	569,1	10.431,1
	Mar	7,5	2,3	0,0	20,4	30,3	79,2
	Agrario	26,6	27,8	10,1	14,6	79,2	1.156,5
	Autónomos	64,5	20,8	22,2	52,3	159,9	2.509,5
	Outros	5,9	1,5	1,8	3,7	12,7	168,6
	Total	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
2000	R. Xeral	252,8	65,5	64,5	215,2	598,0	11.106,1
	Mar	7,6	2,3	0,0	20,9	30,8	79,1
	Agrario	25,3	26,6	9,2	13,7	74,7	1.139,7
	Autónomos	65,9	21,3	22,6	53,7	163,5	2.568,8
	Outros	5,7	1,6	1,9	3,9	13,1	169,2
	Total	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
2001	R. Xeral	265,3	67,7	66,7	225,2	625,0	11.673,4
	Mar	7,5	2,3	0,0	20,5	30,3	78,1
	Agrario	24,1	25,4	8,3	12,8	70,6	1.127,6
	Autónomos	66,6	21,5	22,6	54,6	165,3	2.614,9
	Outros	5,5	1,7	2,0	4,0	13,1	155,9
	Total	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
2002	R. Xeral	274,2	69,3	68,5	234,3	646,3	12.079,3
	Mar	7,4	2,3	0,0	20,1	29,8	76,4
	Agrario	23,0	24,5	7,5	12,0	67,1	1.123,5
	Autónomos	66,9	21,4	22,5	55,7	166,6	2.656,2
	Outros	6,0	1,8	2,2	4,2	14,1	190,9
	Total	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3

Medias anuais en miles

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Cadro 4.9
**Traballadores afiliados e en alta. Por réximes e sexos.
Galicia. 1999-2002**

		A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Galicia			
		1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Agrario	Homes	10.021	9.325	8.836	8.409	11.978	11.485	10.903	10.547	3.051	2.793	2.408	2.252	4.726	4.360	4.038	3.752	29.776	27.963	26.185	24.960
	Mulleres	15.960	15.381	14.730	14.206	15.307	14.689	14.115	13.531	6.641	6.052	5.494	5.027	9.482	8.939	8.422	7.998	47.390	45.061	42.761	40.762
Mar	Homes	6.245	5.848	5.824	5.682	2.018	1.983	1.952	1.991	0	0	0	0	15.426	14.958	14.435	14.180	23.689	22.789	22.211	21.853
	Mulleres	1.481	1.828	1.817	1.871	220	261	264	267	0	0	0	0	5.348	5.883	5.863	5.785	7.049	7.972	7.944	7.923
Autónomos	Homes	41.485	42.460	42.554	42.955	14.242	14.432	14.408	14.209	15.335	15.366	15.187	15.212	34.489	34.889	35.414	36.092	105.551	107.147	107.563	108.468
	Mulleres	22.705	23.811	23.876	24.424	6.804	6.995	6.985	7.007	7.060	7.283	7.244	7.404	18.497	19.093	19.435	20.122	55.066	57.182	57.540	58.957
Xeral e do Carbón	Homes	152.058	155.491	162.059	164.445	41.247	41.792	43.050	43.049	39.323	39.722	41.409	41.044	129.355	133.963	139.974	143.834	361.983	370.968	386.492	392.372
	Mulleres	93.142	98.608	105.563	110.099	22.407	23.902	25.936	27.366	23.002	24.319	26.756	27.546	71.856	78.033	83.318	88.591	210.407	224.862	241.573	253.602
Empreg. do Fogar	Homes	111	112	107	117	25	29	35	35	27	30	34	41	61	62	71	72	224	233	247	265
	Mulleres	5.320	5.371	5.483	5.746	1.515	1.597	1.698	1.849	1.771	1.851	1.962	2.083	3.734	3.828	4.011	4.279	12.340	12.647	13.154	13.957
Total	Homes	209.920	213.306	219.380	221.608	69.510	69.721	70.348	69.831	57.736	57.911	59.038	58.549	184.057	188.232	193.932	197.930	521.223	529.100	542.698	547.918
	Mulleres	138.608	144.999	151.469	156.346	46.253	47.444	48.998	50.020	38.474	39.505	41.456	42.060	108.917	115.776	121.049	126.775	332.252	347.724	362.972	375.201

Elaboración propia. Datos a decembro de cada ano
Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social

Cadro 4.10
**Afiados e en alta laboral por tramos de idade e sexo.
Galicia. 2002**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Tramos de idade	Sexo					
16-19 anos	Homes	3.715	1.119	1.140	4.741	10.715
	Mulleres	1.613	411	424	1.659	4.107
	Total	5.328	1.530	1.564	6.400	14.822
20-24 anos	Homes	18.276	5.059	4.357	18.231	45.923
	Mulleres	13.016	3.207	3.188	12.043	31.454
	Total	31.292	8.266	7.545	30.274	77.377
25-29 anos	Homes	29.597	7.719	6.618	27.333	71.267
	Mulleres	24.113	5.800	5.655	20.275	55.843
	Total	53.710	13.519	12.273	47.608	127.110
30-34 anos	Homes	31.583	8.816	7.484	28.776	76.659
	Mulleres	23.494	6.171	5.276	19.012	53.953
	Total	55.077	14.987	12.760	47.788	130.612
35-39 anos	Homes	30.470	9.563	7.671	26.663	74.367
	Mulleres	21.171	6.571	5.183	16.412	49.337
	Total	51.641	16.134	12.854	43.075	123.704
40-44 anos	Homes	29.616	10.139	8.113	24.776	72.644
	Mulleres	19.594	6.777	5.354	15.514	47.239
	Total	49.210	16.919	13.467	40.290	119.886
45-49 anos	Homes	26.101	9.095	7.337	22.074	64.607
	Mulleres	17.060	5.925	4.640	13.727	41.352
	Total	43.162	15.020	11.977	35.801	105.960
50-54 anos	Homes	22.894	7.746	6.652	20.522	57.814
	Mulleres	15.173	5.311	4.576	11.594	36.654
	Total	38.067	13.057	11.228	32.116	94.468
55-59 anos	Homes	18.177	6.097	5.634	15.939	45.847
	Mulleres	12.155	5.086	4.223	9.504	30.968
	Total	30.332	11.183	9.857	25.443	76.815
60-64 anos	Homes	9.546	3.939	2.991	7.432	23.908
	Mulleres	7.537	4.298	2.982	5.781	20.598
	Total	17.083	8.237	5.973	13.213	44.506
Máis de 65 anos	Homes	1.485	453	507	1.264	3.709
	Mulleres	1.336	417	519	1.090	3.362
	Total	2.821	870	1.026	2.354	7.071

Elaboración propia. Datos a 31 de Decembro
Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social

Para o total dos afiliados, a provincia da Coruña, con 112.100 altas máis no período que analizamos, experimenta o maior aumento, seguida da de Pontevedra, con 104.100. Ourense medra o total de activos nunha contía moi pequena -7.100-, e Lugo como sinalabamos anteriormente, diminúe o número de afiliados, por mor do descenso dos activos agrarios, xa que, en cambio, tanto Lugo como Ourense aumentan significativamente o número de altas do Réxime Xeral, mantendo xa, a partir de 1986 en Ourense e 1989 en Lugo, a diferenza do sucedido ata ditas datas, un maior número de traballadores do citado Réxime Xeral que do Agrario.

4.2.3. Análise dos sete últimos anos

Da análise dos datos correspondentes a estes últimos sete anos (cadro 4.8), conséttase que partindo de 1995, no que na comunidade galega se acada unha cifra de afiliados de 758.200, existe un ascenso moi lixeiro en 1996, despegando con máis forza en 1997 cun aumento preto de 18.000 afiliacións máis, coa particularidade ademais de que se produce en tódalas provincias galegas, e confirmándose con rotundidade nos anos 1998 e 1999 (subidas de 31.900 e 36.900), producíndose un descenso apreciable sobre a subida de ditos anos no 2000, no 2001 e no 2002, aínda así con aumentos interanuais de 28.900, de 24.200 e de 19.600 altas respectivamente.

Seguindo a tónica de anos anteriores durante 2002 continúa o descenso importante dos activos agrarios, se ben neste último ano en menor medida: 3.500 para o total galego, e diminúe tamén, despois da estabilización de anos anteriores, os correspondentes ó Réxime do Mar. Pola contra, aumentan significativamente os traballadores en alta do Réxime Xeral, 164.200 comparando 1996 con 2002, e no de autónomos en 19.000, cunha subida moi similar cada un de ditos anos na comparación das mesmas datas.

4.2.4. Traballadores afiliados por sexo e réxime

No cadro 4.9 inclúense os datos de afiliados en Galicia por sexo e réxime referentes, neste caso non á media anual como se reflicten no resto dos cadros, senón a 31 de decembro do ano correspondente.

Consonte cos datos que proporciona a Seguridade Social traballan en 2002 en Galicia moitos máis homes que mulleres, 547.918, o 59,35% de varóns, fronte a 375.201, o 40,65% de mulleres. Por provincias, mantense unha proporción moi similar ó total galego; por réximes hai moitas diferencias. En efecto, as mulleres son maioría esmagadora no Réxime de Empregados do Fogar (13.957 afiliadas por só 285 varóns en alta); tamén son maioría no Réxime Agrario, representando o 62,01% do total, sendo máis alta dita porcentaxe nas provincias de Ourense e Pontevedra (o 69,06% e o 68,06%, respectivamente). En troques, no Réxime do Mar traballan 21.853 homes, case tres veces máis das case oito mil mulleres en alta, cunha clara tendencia neste réxime á diminución dos afiliados varóns e ó aumento das mulleres; os 108.468 varóns afiliados ó Réxime de Autónomos constitúen practicamente o dobre das mulleres en alta en dito réxime e no Xeral os máis de 392.000 traballadores masculinos supoñen o 60,74% dos afiliados. En termos globais é de destacar que o maior aumento, tanto porcentual como en contía total dos catro últimos anos, prodúcese no colectivo das mulleres que recorta, por tanto, as diferencias con respecto ó total dos afiliados masculinos.

Traballadores afiliados en alta laboral. Por sector de actividade. Galicia/España. 1999-2002

■ Cadro 4.11

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Agrario	1999	35,3	31,0	11,6	35,6	113,5	1.312,0
	2000	34,1	29,7	10,7	35,0	109,5	1.300,2
	2001	32,8	28,6	9,9	33,9	105,3	1.297,0
	2002	31,9	27,7	9,2	32,8	101,6	1.298,3
Industria	1999	60,4	14,2	16,7	61,7	153,0	2.562,3
	2000	61,2	14,7	17,7	65,1	158,7	2.649,4
	2001	63,2	15,1	18,1	67,0	163,4	2.687,0
	2002	63,4	15,3	18,3	67,9	164,9	2.680,1
Construcción	1999	41,1	11,6	13,0	32,1	97,9	1.466,8
	2000	43,2	12,6	13,4	34,4	103,5	1.612,4
	2001	46,0	12,9	13,6	36,4	108,8	1.725,1
	2002	48,5	12,8	13,7	38,8	113,8	1.822,6
Servicios	1999	209,1	57,6	54,6	163,6	484,9	8.970,4
	2000	218,2	60,0	56,1	172,4	506,7	9.469,8
	2001	226,4	61,9	57,8	179,4	525,5	9.920,2
	2002	233,7	63,5	59,3	186,7	543,1	10.313,1
Non consta	1999	0,8	0,3	0,2	0,6	2,0	33,4
	2000	0,7	0,3	0,2	0,6	1,8	31,1
	2001	0,5	0,2	0,2	0,4	1,3	20,6
	2002	0,2	0,1	0,1	0,2	0,5	12,1
Total	1999	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
	2000	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
	2001	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
	2002	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3

Elaboración propia

Datos redondeados a miles

Fonte: Ministerio de Trabajo e Seguridade Social

4.2.5. Traballadores afiliados por sector de actividade

Segundo o cadro 4.11, extraído da información proporcionada polo Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais no que se contempla unha distribución dos traballadores afiliados polos sectores clásicos de actividade, a poboación afiliada galega sitúase maioritariamente no sector servicios, 543.100 afiliados en 2002 que representan o 58,78% do total, máis de cinco puntos por baixo do 63,95% dos 10.313.100 que supoñen no global de España. Segue en importancia o sector da industria, onde se atopan en alta en 2002, 164.900 traballadores que constitúen o 17,85% dos afiliados galegos. No cómputo xeral español os perto de dous millóns setecentos mil traballadores da industria representan unha porcentaxe do 16,62% do total de afiliados, por tanto, máis de un punto inferior á galega.

No sector agrario, no que debemos incluír tamén o pesqueiro, están en alta 101.600 traballadores que constitúen o 11% dos afiliados galegos, mentres que os perto dun millón trescentos mil traballadores incluídos en dito sector a nivel estatal representan o 8,05% do total de afiliados españois.

Por último na construción no ano 2002, aumentan os traballadores en alta en Galicia na cifra de 5.000 activos situándose en 113.800 que supoñen o 12,32% do total de afiliados, superior en algo máis dun punto en termos porcentuais á que representan o millón oitocentos vinte dous mil afiliados de dito sector no total de España.

■ Cadro 4.12

Traballadores afiliados e en alta laboral. Por réximes e comunidades autónomas.
2000-2002

	2000					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros(1)	Total
Andalucía	1.451,1	12,3	550,3	351,7	-14,1	2.379,5
Aragón	339,5	0,0	25,7	88,1	-3,3	456,6
Asturias	236,6	2,2	21,1	62,6	-13,6	336,1
Baleares	283,4	2,3	6,1	74,2	-3,8	369,8
Canarias	511,0	6,4	26,0	87,4	-3,3	634,1
Cantabria	134,1	2,0	10,0	32,6	-1,5	180,2
C. A Mancha	370,4	0,0	49,8	111,1	-3,0	534,3
C. León	554,8	0,0	70,0	164,4	-11,1	800,3
Cataluña	2.200,7	6,7	45,0	484,6	-32,1	2.769,1
C. Valenciana	1.151,7	4,8	81,2	285,3	-9,6	1.532,6
Extremadura	189,2	0,0	90,1	56,6	-1,2	337,1
Galicia	598,0	30,8	74,7	163,5	-13,1	880,1
Madrid	1.918,6	4,1	4,7	303,3	-44,7	2.275,4
Murcia	276,8	1,2	57,2	70,6	-2,5	408,3
Navarra	170,5	0,0	10,5	40,0	-2,0	223,0
País Vasco	619,9	5,7	9,5	167,2	-9,0	811,3
A Rioxa	75,9	0,0	7,8	20,3	-0,6	104,6
Ceuta	12,2	0,3	0,0	2,6	-0,4	15,5
Melilla	11,5	0,1	0,0	2,7	0,5	14,7
España	11.106,1	79,1	1.139,7	2.568,8	-168,4	15.062,9

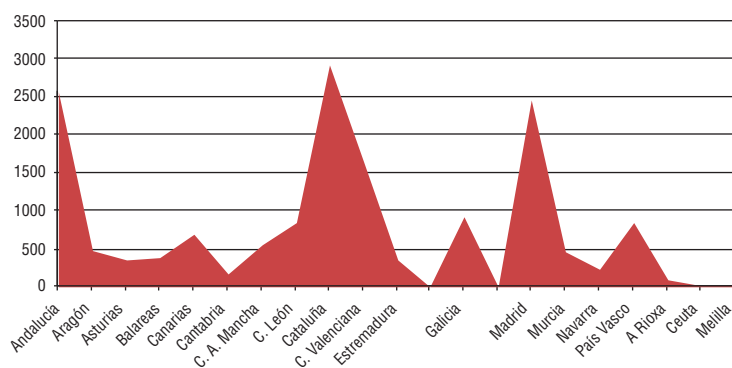
	2001					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros(1)	Total
Andalucía	1.540,9	12,4	555,3	360,7	14,2	2.483,5
Aragón	352,3	0,0	21,8	91,8	3,5	469,4
Asturias	250,9	2,1	19,9	62,2	13,0	348,1
Baleares	296,7	2,3	5,6	75,7	4,0	384,3
Canarias	534,6	6,4	25,1	91,0	3,3	660,4
Cantabria	140,1	1,9	9,4	33,1	1,9	186,4
C. A Mancha	387,9	0,0	48,2	113,2	3,1	552,4
C. León	578,8	0,0	66,0	165,7	11,1	821,6
Cataluña	2.287,3	6,6	43,6	489,2	32,5	2.859,2
C. Valenciana	1.211,6	4,9	78,5	291,6	10,1	1.596,7
Extremadura	194,0	0,0	90,1	57,5	1,3	342,9
Galicia	624,8	30,3	70,5	165,3	13,4	904,3
Madrid	2.033,0	4,2	4,6	309,4	45,6	2.396,8
Murcia	294,6	1,3	60,9	73,0	2,7	432,5
Navarra	178,5	0,0	10,8	40,5	2,1	231,9
País Vasco	647,2	5,4	9,3	168,9	9,1	839,9
A Rioxa	79,1	0,0	8,0	20,9	0,6	108,6
Ceuta	12,7	0,3		2,6	0,4	16,0
Melilla	11,8	0,1		2,6	0,5	15,0
España	11.656,8	78,1	1.127,6	2.614,9	172,5	15.649,9

	2002					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	Total
Andalucía	1.624,0	11,1	557,5	370,6	15,8	2.579,0
Aragón	363,3	0,0	21,2	92,5	3,9	480,9
Asturias	260,5	2,2	18,9	62,5	12,3	356,4
Baleares	302,2	2,2	5,3	76,2	4,7	390,6
Canarias	555,9	6,1	25,0	93,0	3,9	683,9
Cantabria	144,7	1,9	8,9	33,6	2,3	191,4
C. A Mancha	407,2	0,0	48,0	115,2	3,9	574,3
C. León	596,8	0,0	62,3	166,0	11,7	836,8
Cataluña	2.348,9	6,6	42,5	496,0	34,2	2.928,2
C. Valenciana	1.263,8	4,9	78,9	297,9	12,0	1.657,5
Extremadura	198,9	0,0	88,9	58,4	1,4	347,6
Galicia	646,3	29,8	67,1	166,6	14,1	923,9
Madrid	2.096,2	4,3	4,4	315,4	53,3	2.473,6
Murcia	312,6	1,4	66,4	75,1	3,1	458,6
Navarra	184,8	0,0	11,0	40,9	2,4	239,1
País Vasco	665,5	5,5	9,2	169,7	9,7	859,6
A Ríoxa	81,8	0,0	8,0	21,3	0,9	112,0
Ceuta	13,6	0,3	0,0	2,7	0,4	17,0
Melilla	12,3	0,1	0,0	2,7	0,8	15,9
España	12.079,3	76,4	1.123,5	2.656,2	190,9	16.126,3

(1) Comprende Réximes Especiais da Minería do Carbón e de Empregados do Fogar

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social

Medias anuais en miles. A suma de cada un dos epígrafes non coincide necesariamente con exactitude co total de España, ó redondea-las cantidades en miles de persoas



4.2.6. Afiliacións e altas por comunidades autónomas

Desde a perspectiva das comunidades autónomas (cadro 4.12), despois da recuperación xeral do número de afiliados experimentada en 1996 respecto ás perdas de activos que con carácter xeral se produciron en 1993 e 1994 (ver informes de anos precedentes), no conxunto de España, en 1997, prodúcese un aumento importante con respecto ó ano anterior; de 426.100 afiliados, aumento que se experimenta na totalidade das comunidades autónomas. En 1998 consolídase dita tendencia cunha importante subida interanual de 658.900 afiliados, superada pola que ten lugar en 1999, con 753.900 altas. No ano 2000 foi de 718.000, no 2001 de 587.000 e no 2002 de 476.400 minorando ostensiblemente a subida con respecto ós anos inmediatamente anteriores establecéndose en 16.126.300 o número de afiliados en alta. A Comunidade Autónoma Galega, trala forte diminución de afiliados en 1993 (ver cadros en informes anteriores), volve a perder afiliados en 1994, se ben pola diminución crónica dos activos agrarios. En 1995 incrementa en 5.500 o total de activos, en 1996 en 7.000 e, en 1997, en 17.200, producíndose xa, nese ano, un aumento apreciable de afiliados no Réxime Xeral, que confirma a tendencia á recuperación económica que se albisca timidamente os dous anos precedentes e que vén a confirmarse sen dúbida ningunha en 1998, ano en que medran os activos galegos en 31.900, e aínda máis en 1999 – 36.900-. No ano 2000, 2001 e 2002 modérase máis o crecemento – 28.900, 24.200 e 19.600 respectivamente- con cómputo negativo do réxime agrario, que perde 4.500, 4.200 e 3.400 afiliados, respectivamente.

4.3. Estranxeiros

Neste apartado referirémonos ós permisos concedidos ós estranxeiros que pretenden realizar en España unha actividade lucrativa por conta propia ou allea; para iso, deben obter as correspondentes autorizacións de traballo e residencia.

Hai que ter en conta, ó examinar as cifras, unha serie de feitos:

En 1991 e 1992, tivo lugar o proceso excepcional de regularización de traballadores estranxeiros aprobado por Acordo do Consello de Ministros do 7 de xuño de 1991.

A partir de 1992, coa entrada en vigor da libre circulación de traballadores nos países membros da Unión Europea, a excepción de Luxemburgo, que a súa data de entrada en vigor quedou fixada para o 1 de xaneiro de 1993, tódolos cidadáns de países membros poden realizar actividades, tanto por conta allea como por conta propia, sen necesidade de permiso de traballo. O mesmo trato esténdese ós familiares destes traballadores, aínda que non teñan a nacionalidade dos países membros da Unión Europea.

En 1994, o dereito á libre circulación de traballadores esténdese ós nacionais de Austria, Finlandia, Islandia, Noruega e Suecia, segundo o Protocolo polo que se adapta o Acordo sobre o Espacio Económico Europeo, feito en Bruxelas o 17 de maio de 1993, polo que os nacionais dos estados citados carecen da obriga de obtención do permiso de traballo.

Desde 1993 ata 1999, establécese un continxente de autorizacións para o emprego de traballadores estranxeiros por distintas Resolucións do Ministerio da

Presidencia, con obxecto de garanti-la cobertura daquelas ofertas de emprego non atendidas polo mercado nacional de traballo para sectores e zonas xeográficas determinadas, mediante un procedemento específico para a súa xestión.

En 1996 tivo lugar o proceso de Documentación de estranxeiros en situación irregular, regulado pola Disposición Transitoria Terceira do Real Decreto 155/1996, do 2 de febreiro, e desenvolvido posteriormente por Acordo do Consello de Ministros, do 12 de abril de 1996.

Hai que ter en conta, por último, que no ano 2000, establecéndose mediante o Real Decreto 239/2000, ten lugar a regularización prevista na Disposición Transitoria 1ª da Lei Orgánica 4/2000, do 11 de xaneiro, sobre dereitos e liberdades dos estranxeiros en España e a súa integración social. Así mesmo o Real Decreto 142/2001 do 16 de febreiro, establece os requisitos para a regularización prevista na Lei Orgánica 8/2000, do 22 de decembro, de reforma da Lei Orgánica 4/2000.

Carécese de datos en relación cos permisos de traballo concedidos durante o ano 2002, xa que ó tempo de redactar este informe aínda non foron elaborados polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais.

Recóllese neste apartado a información relativa ós traballadores con nacionalidade diferente da española que están afiliados ós distintos réximes do Sistema da Seguridade Social en situación de alta laboral ou asimiladas, tales como a incapacidade temporal, suspensión por regulación de emprego, desemprego parcial, etc. Non se inclúen os afiliados exclusivamente a efectos de asistencia sanitaria, os que están en situación de desemprego total, os de convenios especiais e os que se atopan en situacións especiais sen efecto en cotizacións.

Os extranxeiros maiores de dezaseis anos para exercer en España calquera actividade lucrativa, laboral ou profesional, por conta propia ou allea, deberán obter, ademais do permiso de residencia ou autorización de estancia, unha autorización administrativa para traballar ou estar exceptuados da mesma, con arreglo ao disposto na Lei Orgánica 4/2000, reformada por Lei Orgánica 8/2000. A autorización para traballar acreditarase co correspondente permiso de traballo, autorización administrativa ou mediante os documentos que especificamente se determinen.

Ós traballadores estranxeiros que precisen proveerse de permiso de traballo para exercer en España a súa actividade, se lle permite, a partir da notificación da resolución laboral favorable, a iniciación da actividade e a afiliación, alta e cotización á Seguridade Social.

Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral. Por réxime e provincias. Galicia. 2002

■ Cadro 4.13

	Total	Réxime Xeral	Réxime E. Agrario	Réxime E. do Mar	Réxime E. de Empregados do Fogar	Réxime E. de Autónomos
A Coruña	4.030	2.490	90	96	510	844
Lugo	1.785	965	298	150	187	185
Ourense	1.862	1.337	70	0	169	286
Pontevedra	5.630	3.594	120	458	446	1.012
Galicia	13.307	8.386	578	704	1.312	2.327

Datos a 31 de decembro

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral por país de nacionalidade. Galicia. 2002

■ Cadro 4.14

Total	13.307
Europa	6.066
Espacio Económico Europeo (1)	13
Unión Europea	5.533
Bosnia-Herzegovina	11
Bulgaria	52
Croacia	10
Eslovaquia	4
Polonia	32
República Checa	11
Rumanía	123
Rusia	83
Suiza	25
Yugoslavia	17
Ucrania	70
Resto de Europa	82
África	1.570
Angola	15
Arxelia	94
Cabo Verde	79
Exipto	9
Gambia	7
Ghana	84
Guinea Bissau	38
Guinea Conackry	13
Guinea Ecuatorial	11
Mali	3
Marrocos	738
Mauritania	12
Nixeria	54
Senegal	317
Resto de África	96
América do Norte	147
Canadá	16
Estados Unidos	131
América Central e do Sur	4.984
Arxentina	879
Bolivia	34
Brasil	308
Colombia	1.494
Cuba	493
Chile	57
Ecuador	282
México	73
Perú	299
República Dominicana	294
Uruguai	307
Venezuela	413
Resto de A. Central e do Sur	51
Asia	400
Bangladesh	3
Corea do Sur	5
China	246
Filipinas	21
India	8
Irán	10
Xapón	18
Pakistán	17
Resto de Asia	72
Oceanía	22
Apátridas	3
Non consta nacionalidade	115

(1) Inclúe Unión Europea, Islandia, Noruega e Liechtenstein
 Elaboración propia
 Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

**Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral, segundo sexo.
Por provincias. Galicia. 2002**

■ Cadro 4.15

	Homes	Mulleres	Total
A Coruña	2.328	1.702	4.030
Lugo	1.163	622	1.785
Ourense	1.083	779	1.862
Pontevedra	3.794	1.836	5.630
Galicia	8.368	4.939	13.307

Datos a 31 de decembro de 2002

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

**Evolución da emigración asistida, segundo país de destino.
Galicia. 1994-2002**

■ Cadro 4.16

	Total	Países europeos	Países non europeos
1994	1.485	1.472	13
1995	1.386	1.383	3
1996	951	949	2
1997	617	616	1
1998	508	507	1
1999	525	525	0
2000	498	497	1
2001	485	485	0
2002	415	414	1

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

**Emigración asistida, segundo país de destino, por provincia de procedencia.
Galicia 2002**

■ Cadro 4.17

	Total	Suíza	Xapón
A Coruña	270	269	1
Lugo	1	1	0
Ourense	43	43	0
Pontevedra	101	101	0
Galicia	415	414	1

Nota: Non inclúe mariñeiros e tripulantes

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Con datos do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais (cadro 4.13) reflíctense os datos dos traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral a 31 de decembro de 2002, distribuídos por réximes de Seguridade Social. Neste cadro contéplase que a provincia de Pontevedra é a que máis traballadores estranxeiros ocupa nos datos da Seguridade Social.

Se se examina a nacionalidade dos estranxeiros afiliados na Seguridade Social pódese ver que os procedentes da Unión Europea representan o maior número.

**Baixas consulares. Por continente de procedencia e provincia de destino.
Galicia. 2002**

■ Cadro 4.18

	Total	Europa		África	América		Asia	Oceanía
		UE	Resto		Norte	Centro e sur		
A Coruña	4.321	610	1.170	18	167	2.331	18	7
Lugo	622	115	111	7	10	377	0	2
Ourense	1.569	339	379	2	30	804	3	12
Pontevedra	3.538	570	544	18	73	2.313	6	14
Galicia	10.050	1.634	2.204	45	280	5.825	27	35

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Resaltan na comparación por países, os traballadores procedentes de Marrocos (cadro 4.14).

No que se refire ó sexo dos estranxeiros traballando en Galicia, é claramente maior o número de homes sobre o de mulleres (cadro 4.15).

4.3.1. Emigración e inmigración

Emigración asistida

Os datos de emigración asistida (cadro 4.16) reflicten, na súa evolución, que despois do descenso experimentado en 1993, estabilizáronse en 1994 e a partir de 1995 claramente diminúe, chegando a adquirir en 2002 a cifra de 415 emigrantes en Galicia, continuando con esa tendencia decrecente.

Desta cifra, pode observarse que a maior parte pertence á provincia da Coruña (cadro 4.17), e, excepto un emigrante a Xapón, teñen como destino Suíza nas catro provincias.

Claramente, os índices de emigración en 2002, ó igual que nos dous anos anteriores, son baixísimos en relación cos que, historicamente, experimentou a Comunidade Autónoma Galega.

Baixas consulares

A Coruña é a provincia de destino máis frecuente (cadro 4.18) e América Centro e Sur o continente de procedencia que máis retorno de emigrantes agrupa, sendo Suíza, Arxentina e Venezuela (cadro 4.19) os países que reflicten maiores cifras de baixas consulares.

En relación co retorno dos emigrantes (cadro 4.20), a información que proporcionan as baixas consulares de galegos no estranxeiro reflicten un incremento en 2002 en relación cos anos anteriores superior ó 15%, aínda que se aprecia unha estabilidade nos últimos anos, despois do importante descenso que se experimentou a partir de 1993.

Baixas consulares. Por país de procedencia e provincia de destino. Galicia. 2002

Cadro 4.19

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Total	10.050	4.321	622	1.569	3.538
Europa	3.838	1.780	226	718	1.114
Unión Europea	1.634	610	115	339	570
Alemaña	466	108	7	163	188
Austria	9	3	1	1	4
Bélxica	78	22	17	1	38
Dinamarca	2	1	0	0	1
Finlandia	1	0	0	0	1
Francia	321	63	46	102	110
Grecia	3	3	0	0	0
Holanda	94	44	2	17	31
Irlanda	75	37	8	4	26
Italia	28	17	1	2	8
Luxemburgo	2	0	0	1	1
Portugal	70	5	4	15	46
Reino Unido	479	303	29	32	115
Suecia	6	4	0	1	1
Resto de Europa	2.204	1.170	111	379	544
Andorra	80	26	8	5	41
Bulgaria	0	0	0	0	0
Croacia	0	0	0	0	0
Federación de Rusia	0	0	0	0	0
Hungría	0	0	0	0	0
Noruega	1	1	0	0	0
Polonia	1	0	0	0	1
República Checa	7	3	0	0	4
Rumania	6	5	0	0	1
Suiza	2.107	1.135	103	374	495
Ucrania	0	0	0	0	0
Yugoslavia	2	0	0	0	2
África	45	18	7	2	18
Angola	1	0	0	0	1
Arxelia	2	1	0	0	1
Camerún	0	0	0	0	0
Costa de Marfil	0	0	0	0	0
Egipto	0	2	0	0	0
Etiopía	0	0	0	0	0
Gabón	1	0	0	0	1
Ghana	0	0	0	0	0
Guinea Ecuatorial	4	0	2	1	1
Kenia	1	0	1	0	0
Libia	5	2	0	0	3
Marrocos	6	3	0	1	2
Mauritania	1	1	0	0	0
Mozambique	3	1	0	0	2
Namibia	12	6	4	0	2
Nigeria	0	0	0	0	0
República do Congo	0	0	0	0	0
Senegal	0	0	0	0	0
Sudáfrica	6	1	0	0	5
Tanzania	0	0	0	0	0
Túnez	1	1	0	0	0
Zimbabwe	0	0	0	0	0
América	6.105	2.498	387	834	2.386
América do Norte	280	167	10	30	73
Canadá	32	8	0	4	20
EEUU	248	159	10	26	53
América Central e do Sur	5.825	2.331	377	804	2.313
Arxentina	2.825	1.249	229	277	1.070
Bolivia	9	6	0	2	1
Brasil	266	54	8	25	179
Chile	19	11	1	6	1
Colombia	53	34	0	1	18
Costa Rica	3	1	1	0	1
Cuba	86	36	15	19	16
Ecuador	15	7	1	0	7
O Salvador	1	1	0	0	0
Guatemala	11	3	0	1	7
Haití	0	0	0	0	0
Honduras	2	1	0	1	0
México	159	25	1	64	69
Nicaragua	4	2	0	0	2
Panamá	44	8	1	28	7
Paraguay	7	2	1	0	4
Perú	29	13	1	2	13
Rep. Dominicana	43	26	3	1	13
Uruguai	808	373	24	17	394
Venezuela	1.441	479	91	360	511
Xamaica	0	0	0	0	0
Asia	27	18	0	3	6
Arabia Saudí	0	0	0	0	0
China	3	0	0	1	2
Corea	1	1	0	0	0
Emiratos Árabes	3	3	0	0	0
Filipinas	1	1	0	0	0
India	0	0	0	0	0
Indonesia	0	0	0	0	0
Irán	0	0	0	0	0
Iraq	0	0	0	0	0
Israel	4	3	0	0	1
Xapón	5	2	0	1	2
Xordania	6	4	0	1	1
Kuwait	1	1	0	0	0
Libano	1	1	0	0	0
Malasia	1	1	0	0	0
Pakistán	0	0	0	0	0
Síria	0	0	0	0	0
Tailandia	1	1	0	0	0
Turquía	0	0	0	0	0
Oceanía	35	7	2	12	14
Australia	35	7	2	12	14

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Evolución das baixas consulares. Por continente de procedencia. Galicia. 1996-2002

■ **Cadro 4.20**

	Total	Europa		África	América		Asia	Oceanía
		UE	Resto		Norte	Centro e sur		
1996	5.942	1.234	2.884	20	236	1.539	6	23
1997	6.056	1.297	2.867	24	286	1.539	10	33
1998	5.971	1.420	2.804	36	239	1.443	15	14
1999	6.607	1.654	2.842	30	261	1.762	25	33
2000	6.933	1.588	2.511	45	253	2.477	27	32
2001	8.716	1.890	2.147	45	277	4.320	20	17
2002	10.050	1.634	2.204	45	280	5.825	27	35

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

CONTRATACIÓN

EMPRESAS DE TRABAJO TEMPORAL E ECONOMÍA SOCIAL

5

5.1. Introducción

A Estatística de Contratos Rexistrados reflicte información sobre os diferentes tipos de contratos rexistrados nas oficinas de emprego segundo modalidades de contratación, sectores da actividade económica, grupos de ocupación e colectivos contratados.

O Estatuto dos Traballadores establece, no seu artigo 16, que os empresarios están obrigados a rexistrar na oficina de emprego, no prazo dos dez días seguintes a súa concertación, os contratos que deban celebrarse por escrito ou a comunicar, en igual prazo, as contratacións efectuadas aínda que non exista obriga legal de formalizalas por escrito.

■ Modalidades de contratación

As distintas modalidades de contratación que aparecen nas táboas estatísticas agrúpanse en: contratos iniciais, cando se formaliza a relación laboral por primeira vez,

en conversión en indefinidos doutros contratos xa existentes de duración temporal, ou en prórrogas de contratos que finalizaron a súa duración inicial.

A continuación analizáremo-las descrições dos dous primeiros grupos, cunha breve descrição das súas principais características e a normativa básica pola que se rexen.

Desaparecen da estatística os contratos a tempo parcial como contratos iniciais. Ata decembro de 2001 este tipo de contrato englobaba tódolos efectuados a tempo parcial dentro de calquera modalidade de contratación. A partir de xaneiro de 2002 cada contrato sumará tódolos formalizados na súa modalidade independentemente da xornada pactada.

Diferéncianse como tipo de contrato os de relevo (desde 1997 a 2001 incluídos en tempo parcial) e os de xubilación parcial.

Desaparecen os contratos de minusválidos en Centros Especiais de Emprego como contratos iniciais.

■ Contratos iniciais:

■ Indefinido ordinario: O concertado sen establecer límites de tempo á prestación de servizos con xornada a tempo completo, parcial ou fixo discontinuo. (RDLG 1/95 e Lei 12/2001).

■ Indefinido de fomento de emprego: Contrato de duración indefinida e xornada completa, parcial ou fixo discontinuo, orientado a incentivar a contratación de traballadores desempregados. (Lei 12/2001).

■ Indefinido minusválidos: Contrato de duración indefinida dirixido á integración laboral de traballadores minusválidos e que pode ser de xornada completa ou a tempo parcial. (Rd 1451/83, modificación por Rd 4/99 e Lei 12/01).

■ Obra ou servizo: Son os concertados para a realización de obras ou servizos determinados, en xornada completa ou parcial, na actividade da empresa e que a súa duración é incerta. (Art. 15 do Estatuto dos traballadores, Rd 2720/98 e Lei 12/2001).

■ Eventual por circunstancias da produción: Contratos de duración temporal, en xornada completa ou parcial, para atende-las esixencias circunstanciais do mercado. (Artº 15 do Estatuto dos traballadores, Rd 2720/98 e Lei 12/2001).

■ Interinidade: Contrato de duración temporal para substituír a un traballador con dereito a reserva de posto, en xornada completa ou parcial (art. 15 do Estatuto dos traballadores, Rd 2720/98 e Lei 12/2001).

■ Temporal para minusválidos: Contrato temporal de doce meses a tres anos, con xornada completa ou parcial, para traballadores minusválidos. (Lei 42/94, Real decreto-lei 13/96, Disposición adicional sexta e Lei 12/2001).

■ Temporal de inserción: Contrato de duración determinada, en xornada completa ou parcial, celebrados con traballadores inscritos nas oficinas de emprego para participar en programas públicos para a realización de obras e servizos de interese xeral e social (Lei 12/2001).

■ **Relevo:** Contrato de duración indefinida ou ata o momento da xubilación do traballador ó que substitúe por xubilación parcial, con xornada parcial ou completa (Lei 14/00 e Lei 12/01).

■ **Xubilación parcial:** Contrato de duración determinada e xornada parcial, complementario do de relevo, que se asina co traballador que se xubila parcialmente (Lei 12/2001).

■ **Contrato de substitución por xubilación ós 64 anos:** Para traballadores desempregados que substitúan a outros traballadores que anticipan a idade de xubilación nun ano. (Rd 1194/85, Lei 14/00 e Lei 12/2001).

■ **Contrato en prácticas:** Destinados a completa-la formación de traballadores con títulos universitarios ou de formación profesional. Son contratos de duración temporal, con xornada a tempo parcial ou completa, indistintamente. (Art. 11 do Estatuto dos Traballadores, Rd 488/98).

■ **Contrato para a formación:** Destinado ós xoves de 16 a 21 anos, ou maiores incluídos nalgún dos colectivos detallados no artigo primeiro da Lei 12/2001, para a adquisición por parte do traballador da cualificación necesaria para o desempeño dun oficio ou posto de traballo concreto. (Art. 11 do Estatuto dos Traballadores, Rd 488/98 e Lei 12/2001).

■ **Outros contratos:** Son os rexistrados pertencentes a modalidades non especificadas anteriormente e/ou pertencentes a réximes especiais de contratación, tales como os de artistas, servizo doméstico, mercantís, etc.

Inclúense tamén os contratos que, pertencendo ou presentándose segundo as modalidades existentes, adoecen dalgún defecto formal ou incumpren algún requisito básico no momento da súa introducción na base de datos, permanecendo neste apartado estatisticamente aínda que con posterioridade foran subsanado-los seus defectos de forma.

■ **Contratos convertidos en indefinidos:**

Baixo este concepto indícanse os contratos por tempo determinado que, ó amparo da normativa en vigor, son transformados en indefinidos.

Estas transformacións non se suman ós contratos da cal modalidade corresponden porque nese caso produciríase unha duplicidade, xa que o seu contrato orixe foi contabilizado no seu día. Por esta razón analízanse en táboas diferentes.

Os contratos susceptibles de ser convertidos en indefinidos son:

- Obra ou servizo
- Eventual por circunstancias da produción
- Interinidade
- Temporal
- Temporal de inserción
- Temporal minusválidos
- A tempo parcial
- De substitución por xubilación ós 64 anos

- Prácticas
- De relevo
- De formación
- De minusválidos en CEE
- Outros contratos

Os primeiros datos observables (cadro 5.1), ofrecen un primeiro apunte, reiterado en informes anteriores, cal é o que se produce ó comparar o alto número de contratos rexistrados (688.529) cos referidos a poboación asalariada (EPA Galicia. IGE. IV trimestre 2002: 795.500). Aínda cando xa é coñecido, que o número de colocacións e de contratos non é asimilable a unha colocación ou contrato por ano, respondendo de ordinario a unha frecuencia anual múltiple e continua, sendo elevada a correlación de contratos e poboación ocupada asalariada galega, indicativa dunha alta rotación ou variabilidade no emprego, primeira nota que caracteriza á contratación nos últimos anos (fluxo de contratación en relación ós efectivos laborais).

■ Cadro 5.1

**Contratos de traballo, contratos convertidos en indefinidos
Galicia/España. 2001-2002**

Tipo de contrato	España		%		Galicia		%	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Duración temporal:								
Obra ou servizo	4.075.495	5.058.733	37,45	37,11	227.997	268.773	40,87	39,06
Eventual por circunst. da produción	4.836.729	6.233.171	44,44	45,73	194.263	262.835	34,82	38,20
Interinidade	734.561	1.003.414	6,75	7,36	49.691	61.098	8,91	8,88
Prácticas	75.762	78.195	0,70	0,57	5.689	6.354	1,02	0,92
Formación	121.207	126.568	1,11	0,93	12.658	14.842	2,27	2,16
Temporal de minusválidos		9.181		0,07		465		0,07
Subst. por xubilación especial ós 64 anos	2.194	1.497	0,02	0,01	82	44	0,01	0,01
Outros	463.971	318.687	4,26	2,34	39.604	37.714	7,10	5,48
Temporais de inserción	1.566	52.724	0,01	0,39	86	4.784	0,02	0,70
Relevo		7.312		0,05		449		0,07
Xubilación parcial		6.806		0,05		429		0,06
Duración indefinida:								
Indefinido ordinario	318.478	434.341	2,93	3,19	13.891	16.486	2,49	2,40
Indefinido fomento de emprego	253.578	300.513	2,33	2,20	13.873	13.843	2,49	2,01
Minusválidos		8.352		0,06		413		0,06
Total contratos	10.883.541	13.631.142	100	100	557.834	688.529	100	100
Contratos convertidos en indefinidos	472.600	—	4,16	—	25.542	—	4,38	—
Total	11.356.141	13.631.142	—	—	583.376	688.529	—	—

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

O cadro 5.1 danos así mesmo o total de contratos rexistrados (datos do INEM). España. Galicia. Dos 688.529 contratos celebrados as modalidades máis utilizadas, outro ano máis, foron: 1.Obra ou servizo determinado (39,04%). 2. Eventuais por circunstancias da produción (38,17%). 3. Interinidade (8,87%). 4. Indefinido ordinario (2,39%). 5. O contrato de prácticas 0,92% e formación 2,16%. e 7. Indefinidos fomento de emprego 2,01% . No seu conxunto estas modalidades representan o 93,56% do total de contratos rexistrados en Galicia.

Os datos de Movemento Laboral Rexistrado evidencian un discreto aumento no número de contratos realizados e rexistrados. Aumento, aínda moderado, que foi constante nos últimos nove anos. O número de contratos rexistrados en 2002 foi o de 688.529 (ano 2001: 685.716), por tanto incrementa os do ano precedente en tan só 2.813 contratos (o que representa un 0,41% máis). Como apuntabamos no informe 2001 a cifra total de contratos que se rexistra anualmente, nos dous últimos anos, tende a estabilizarse, rompendo a ascendente xeira que caracterizou ós anos precedentes.

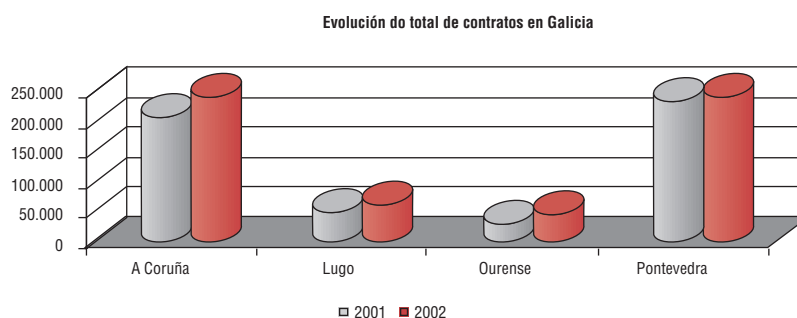
A comparación de datos globais España-Galicia, do mesmo cadro 5.1, infórmanos do comportamento comparado dos diferentes tipos de contratación respecto do mesmo dato no conxunto de España, seguindo Galicia liñas moi similares ás medias que reflicten os datos de España, con pequenas variantes. España Ano 2002: 13.639.494 contratos celebrados; Galicia 688.529 contratos, o que representa un 5,05% do total de España. No uso da modalidade de contratos de obra ou servizo determinado estamos dous puntos por riba da media estatal, en tanto que a porcentaxe galega en contratos eventuais por circunstancias da produción estamos por debaixo da medida estatal en pouco máis de sete puntos.

■ Cadro 5.2

Total contratos de traballo. Por provincias. Galicia. 2001-2002

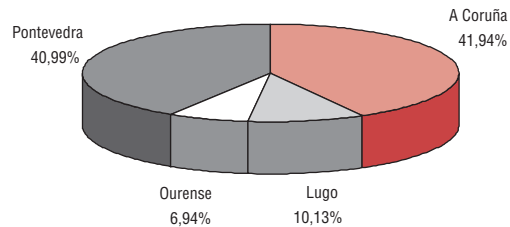
Tipo de contrato	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Duración temporal:										
Obra ou servizo	101.051	128.014	17.072	19.135	20.486	21.672	89.388	99.952	227.997	268.773
Eventual por circunst. da produción	75.786	109.272	16.201	20.162	10.973	16.627	91.303	116.774	194.263	262.835
Interinidade	16.506	23.954	3.671	4.290	2.324	3.202	27.190	29.652	49.691	61.098
Prácticas	2.556	2.933	602	675	407	439	2.124	2.307	5.689	6.354
Formación	4.948	5.454	1.616	2.090	1.564	1.819	4.530	5.479	12.658	14.842
Temporal minusválidos		182		60		44		179		465
Subst. por xubilación especial ós 64 anos	48	34	4		10	1	20	9	82	44
Outros	6.310	5.159	16.814	18.446	242	142	16.238	13.967	39.604	37.714
Temporais de inserción		1.526		933		1.094		1.231		4.784
Relevo		81		81		9		278		449
Xubilación parcial		70		79		7		273		429
Duración indefinida:										
Indefinido ordinario	5.864	6.582	1.685	2.120	971	1.176	5.371	6.608	13.891	16.486
Indefinido fomento de emprego	5.389	5.349	1.682	1.630	1.510	1.530	5.292	5.334	13.873	13.843
Minusválidos		168		48		39		158		413
Total contratos	218.458	288.778	59.347	69.749	38.487	47.801	241.456	282.201	557.748	688.529

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002



A Coruña Lugo Ourense Pontevedra
 □ 2001 ■ 2002

Distribución do total de contratos en Galicia. 2002



O cadro 5.2 permítenos así mesmo coñecer porcentualmente a distribución provincial no uso das fórmulas contractuais empregadas. Do total de contratos rexistrados A Coruña representa un 41,94%, Pontevedra un 40,98%, Lugo un 10,13% e Ourense un 6,94%. Esas porcentaxes teñen un comportamento moi similar con referencia a cada un dos tipos de contrato, aínda cando as porcentaxes oscilan levemente, por exemplo, aumentan, no uso da modalidade de obra ou servizo determinado, que representa na Coruña o 47,63%, sendo o valor da mesma porcentaxe en Pontevedra do 37,19%. Contrariamente é a modalidade contractual de eventuais por circunstancias da produción a máis utilizada en Pontevedra, representando esta modalidade o 44,43% do total de Galicia, en tanto que na Coruña, representa o 41,58% do mesmo valor.

A análise da contratación no ano de referencia por sectores económicos (cadro 5.3) ofrece un claro dominio do sector servizos, consecuencia lóxica da terciarización da nosa economía, concentrándose un 69,97% dos contratos neste sector e distribuindo o resto da contratación entre a industria un 14,30%, a construción cun 12,99%, e a considerable distancia agricultura cun 2,74%.

Contratos de traballo por sectores.
Galicia. 2002

■ Cadro 5.3

	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios	Total
A Coruña	5.356	40.616	41.869	200.937	288.778
Lugo	2.699	5.149	7.554	54.347	69.749
Ourense	1.041	8.447	8.123	30.190	47.801
Pontevedra	9.793	44.270	31.867	196.271	282.201
Galicia	18.889	98.482	89.413	481.745	688.529

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Os cadros 5.4 e 5.5 infórmanos do total dos contratos por grupo principal de ocupación e actividade económica

■ Cadro 5.4

Contratos por grupo principal de ocupación.
Galicia/España. 2002

	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España	
A. Dirección das Administracións Públicas e de empresas de 10 ou máis asalariados	788	72	153	370	1.383	42.704
B. Xerencia de empresas con menos de 10 asalariados	101	132	50	65	348	5.730
C. Xerencia de empresas sen asalariados	29	0	1	0	30	586
D. Profesións asociadas a titulacións de 2º e 3º ciclo universitario	14.252	5.697	1.734	20.959	42.642	422.496
E. Profesións asociadas a unha titulación de 1º ciclo universitario	5.190	7.610	880	8.445	22.125	264.185
F. Técnicos e profesionais de apoio	26.004	5.427	2.087	12.731	46.249	648.256
G. Empregados de tipo administrativo	26.433	5.451	3.653	21.833	57.370	1.350.698
H. Traballadores do servizo de restauración e servizos persoais	27.008	11.584	5.675	25.284	69.551	1.495.625
J. Traballadores dos servizos de protección e seguridade	2.219	1.067	1.076	1.746	6.108	85.454
K. Dependentes de comercio e asimilados	31.558	2.858	3.938	16.749	55.103	871.721
L. Traballadores cualificados na agricultura e na pesca	2.783	1.335	639	5.885	10.642	1.043.603
M. Traballadores cualificados na construción	28.002	6.004	4.921	22.120	61.047	1.306.892
N. Traballadores cualificados das industrias extractivas, metalúrxica, const. maquinaria e asimilados	13.111	1.540	1.386	8.780	24.817	293.872
P. Trab. cualificados de artes gráficas, téxtil e confección, elab. alimentos, ebanistas, artesáns e asimilados	6.983	1.431	789	13.932	23.135	197.095
Q. Operadores de instalacións industriais de maquinaria fixa, montadores e ensambladores	15.714	527	3.150	8.829	28.220	234.638
R. Condutores e operadores de maquinaria móbil	15.610	3.989	2.969	24.282	46.850	544.139
S. Traballadores non cualificados en servizos, excepto transportes	21.846	4.574	3.670	15.468	45.558	1.226.351
T. Peóns de agricultura, pesca, construción, industria manufacturera	51.147	10.451	11.030	74.721	147.349	3.605.403
U. Forzas armadas	0	0	0	2	2	46
Total	288.778	69.749	47.800	282.201	688.529	13.639.494

Fonte: INEM. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2002

■ Cadro 5.5

Contratos por actividade económica.
Galicia/España. 2002

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
A. Agricultura, gandería, caza e silvicultura	1.950	1.814	1.040	3.180	7.984	1.544.149
B. Pesca	3.406	885	1	6.613	10.905	25.795
C. Industrias extractivas	219	444	1.966	803	3.432	17.189
D. Industria manufacturera	40.035	4.691	6.333	43.319	94.378	1.204.900
E. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga	362	14	148	148	672	18.366
F. Construción	41.869	7.554	8.123	31.867	89.413	2.098.881
G. Comercio, reparación de vehíc. de motor, motocicletas e ciclomotores e art. persoais	42.461	5.917	6.257	28.481	83.116	1.460.951
H. Hostalería	15.140	6.213	4.040	22.305	47.698	1.225.543
I. Transporte, almacenamento e comunicacións	20.156	3.861	1.295	39.214	64.526	648.384
J. Intermediación financeira	979	242	146	963	2.330	66.927
K. Actividades inmobiliarias	70.785	8.827	8.707	52.745	141.064	3.197.159
L. Administración Pública, defensa e seguridade social obrigatoria	7.456	4.840	2.320	17.194	31.810	456.490
M. Ensino	6.000	1.347	1.934	6.061	15.342	310.107
N. Actividades sanitarias e veterinarias. Servizos sociais	10.150	18.532	2.154	9.949	40.785	593.445
O. Outras actividades sociais e de servizos prestados á comunidade	27.564	4.513	3.303	18.925	54.305	749.851
P. Fogares que empregan persoal doméstico	246	55	34	432	767	20.874
Q. Organismos extrateritoriais	0	0	0	2	2	483
Total	288.778	69.749	47.801	282.201	688.529	13.639.494

Fonte: INEM. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2002

5.2 Modalidades contractuais

A continuación examinaremos-lo comportamento dos contratos máis importantes, segundo o sector da actividade económica e sexo e idade dos contratados, duración dos contratos e tipo de xornada contratada.

5.2.1 Contrato de obra ou servizo determinado

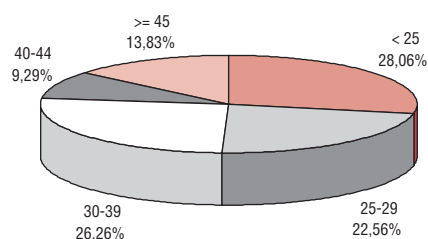
En 2002 en Galicia subscribíronse 268.773 (en 2001: 227.997) contratos baixo esta modalidade, o que representa, como xa vimos, un 39,035% do total dos contratos rexistrados. A razón da súa preferencia non pode ser outra que o seu axeiamento aproximado á fórmula de flexibilidade temporal querida empresarialmente. Esta

Cadro 5.6 Contratos de obra ou servizo determinado. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

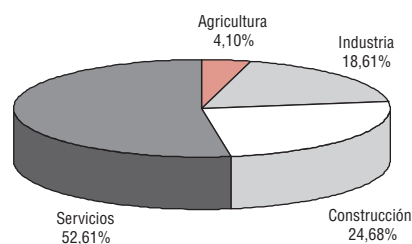
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	22.577	18.265	20.158	6.957	11.922	13.743	12.124	13.222	4.359	4.687	128.014	2.909	25.786	32.929	66.390
Lugo	3.747	2.566	3.374	1.382	2.497	1.437	1.406	1.650	496	580	19.135	1.390	1.669	5.588	10.488
Ourense	4.156	2.783	3.808	1.453	2.896	1.895	1.594	1.754	590	743	21.672	706	4.100	5.972	10.894
Pontevedra	18.982	13.467	16.764	5.938	9.549	8.889	8.428	9.847	3.804	4.284	99.952	6.018	18.464	21.842	53.628
Galicia	49.462	37.081	44.104	15.730	26.864	25.964	23.552	26.473	9.249	10.294	268.773	11.023	50.019	66.331	141.400

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Distribución por grupos de idade en ámbolos dous sexos



Distribución por sectores económicos



modalidade coa de eventual por circunstancias da produción é a que nese contexto contractual mellor define a idea dun contrato prototipo "ordinario". Pois ben, deste tipo celebráronse 40.776 contratos máis que en 2001. É dicir case un 18% máis que o ano anterior, experimentando un repontamento sumamente importante respecto ó seu uso en anos precedentes nos que se viña ralentizando o crecemento no emprego desta modalidade contractual.

A maior parte do total destes contratos rexistrados realízanse en tres sectores da actividade económica (cadro 5.6), en primeiro lugar o sector de servizos (52,61%) que supera amplamente a tradicional hexemonía no uso desta modalidade contractual propia do sector da construción (en 2002: 24,68%), seguidos polo sector da industria (18,61%); moi finalmente o uso desta modalidade é moi baixo na agricultura (4,10%). Estes contratos celébranse con homes en case un 65% de veces e tan só nun 35% con mulleres. A maior porcentaxe relativa de contratación en homes (un 75,40%) desta modalidade prodúcese nos grupos de idade entre menores de

Cadro 5.7 Contratos de obra ou servizo determinado. Por duración e provincias. Galicia. 2002

	Duración										Total
	<= 7 días	>7 a <=15 días	>15 a <=1 mes	>1 a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 a <=12 meses	>12 a <=18 meses	>18 a <=24 meses	>24 meses	Indeterminados	
A Coruña	3.388	611	1.071	3.058	2.483	2.541	128	44	72	114.618	128.014
Lugo	434	108	312	1.263	1.009	812	34	8	13	15.142	19.135
Ourense	662	96	386	1.086	960	645	11	7	3	17.816	21.672
Pontevedra	6.871	424	1.148	2.763	2.603	2.353	100	79	157	83.454	99.952
Galicia	11.355	1.239	2.917	8.170	7.055	6.351	273	138	245	231.030	268.773

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

25 a 39 anos. Os maiores desa idade son contratados nun 24,59% de veces. En mulleres os mesmos valores representan respectivamente un 79,54% e un 20,45%. En canto á duración, resulta propiamente "indeterminada" nun abrumador 88% dos casos. Un 12,18% de veces non se supera o ano de duración (cadro 5.7).

En canto á variable tipo de xornada (completa ou parcial) que se establece con este contrato, a porcentaxe termo medio -se prescindimos da variable sexo- arroxa porcentaxes do 80,41% con xornada completa e un 19,59% con xornada parcial. Tales porcentaxes no caso de mulleres pasa a ser do 67,25 e 32,75%; en tanto que no de homes contratados por obra ou servizo as porcentaxes correlativas polas mesmas xornadas son do 87,67% e 12,33%.

O tipo de xornada parcial introduce modificacións ou altera a xeral preponderancia masculina en tódolos contratos, como iremos vendo.

Mención aparte require o emprego que desta modalidade se fai a través das Empresas de Traballo Temporal ás que nos referiremos máis adiante.

■ Cadro 5.8

Contratos por obra ou servizo. Por sexo e tipo de xornada. Galicia. Decembro 2002

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	79.879	11.381	68.498	48.135	17.089	31.046	128.014	28.470	99.544
Lugo	13.566	1.584	11.982	5.569	2.637	2.932	19.135	4.221	14.914
Ourense	15.096	1.436	13.660	6.576	1.898	4.678	21.672	3.334	18.338
Pontevedra	64.700	6.958	57.742	35.252	9.666	25.586	99.952	16.624	83.328
Galicia	173.241	21.359	151.882	95.532	31.290	64.242	268.773	52.649	216.124

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

5.2.2. Contrato eventual por circunstancias da produción

O segundo contrato por orde de importancia foi o eventual por circunstancias da produción; rexistráronse 262.835 contratos (2001: 194.263), que representan o 38,17% do total (cadros 5.9 a 5.11). Porcentaxe a menos dun punto do correspondente ó que representa o contrato de obra ou servizo determinado. Trátase dun contrato de duración determinada cando as circunstancias do mercado, acumulación de tarefas ou exceso de pedidos así o requiran, aínda tratándose da actividade normal da empresa, cunha duración máxima de seis meses, dentro dun período de doce meses, contados a partires do momento en que se produzan ditas causas. Duración do período que pode variarse por convenio colectivo sectorial ata un máximo de 12 meses. Esta modalidade acadou novo auxo en 2002, realizáronse 68.572 contratos máis que no ano 2001 (o que supón case un 35,29% máis). Utilízase preponderantemente no sector servizos, onde o seu uso representa o 79,25% do total destes contratos rexistrados o pasado ano. Séguelle cun 14,05% a industria; un 5,71% na construción e tan só un 0,99% acada a súa utilización na agricultura. Concertáronse estes contratos nun 54% con homes e nun 46% de veces con mulleres. Os grupos de idade preferentemente obxecto de contratación foron os comprendidos entre menos de 25 a 39 anos (82%), e o de maiores de 40 anos representa un 18% no caso dos homes. Os mesmos valores para as mulleres

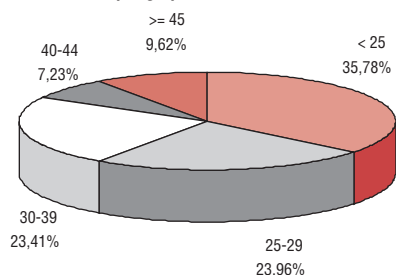
representan respectivamente para tales grupos de idade un 85% e un 15%. En canto á duración media (cadro 5.10) un 39,97% non supera o mes; outro, 30,53% non acada tres meses de vixencia; un 25,31% finaliza entre os tres e os seis meses; tan só un 4,19% supera os seis meses. O primeiro dato informa da escasísima duración temporal e o profuso emprego desta fórmula contractual. En tanto que o último dato indica o escaso uso que os convenios colectivos de sector dispuxeron da habilitación legal que permite a ampliación do período de referencia ata un máximo de 18 meses, e amplia-la duración ata un máximo das tres cuartas partes do período de referencia fixado, superando así a regulación xeral limitativa do máximo temporal deste tipo de contrato.

■ **Cadro 5.9** Contratos de eventuais por circunstancias da produción. Por sexo, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

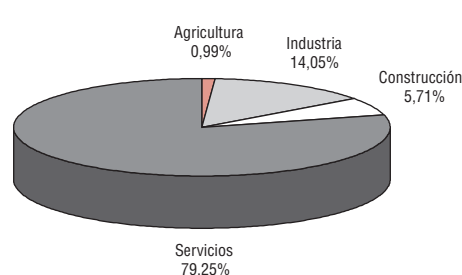
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	18.939	12.974	13.569	4.485	6.138	20.919	13.624	11.264	3.165	4.195	109.272	989	10.586	5.549	92.148
Lugo	4.126	2.427	2.403	740	943	3.133	2.306	2.530	711	843	20.162	421	2.311	1.162	16.268
Ourense	2.916	1.989	2.006	645	826	2.563	2.076	2.107	788	711	16.627	148	3.238	1.089	12.152
Pontevedra	24.453	14.829	15.355	4.775	7.399	16.991	12.762	12.292	3.693	4.225	116.774	1.044	20.802	7.196	87.732
Galicia	50.434	32.219	33.333	10.645	15.306	43.606	30.768	28.193	8.357	9.974	262.835	2.602	36.937	14.996	208.300

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2001

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos



Distribución por sectores económicos



En canto á variable de xornada (completa o parcial) cando se establece con este contrato (cadro 5.11), a porcentaxe termo medio se prescindimos da variable sexo arroxa porcentaxes do 74,17% con xornada completa e un 25,83% con xornada parcial. Tales porcentaxes no caso de mulleres pasa a ser do 61,80% e 38,20%; en tanto que nas porcentaxes correlativos con homes polas mesmas xornadas son do 84,71% e 15,29%.

De novo, a contratación a tempo parcial introduce modificacións ou altera a xeral preponderancia masculina en tódolos contratos, como comentabamos.

**Contratos de eventuais por circunstancias da produción.
Por duración e provincias. Galicia. 2002**

■ Cadro 5.10

	Duración en meses				Total
	<= 1	> 1 a <= 3	> 3 a <= 6	> 6	
A Coruña	47.283	30.607	27.458	3.924	109.272
Lugo	7.096	6.131	5.934	1.001	20.162
Ourense	3.780	5.144	6.882	821	16.627
Pontevedra	46.873	38.370	26.262	5.269	116.774
Galicia	105.032	80.252	66.536	11.015	262.835

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados

■ Cadro 5.11

**Contratos eventuais por circunstancias da produción. Por sexo, tipo de xornada e provincias.
Galicia. Decembro 2002**

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	56.105	9.576	46.529	53.167	23.130	30.037	109.272	32.706	76.566
Lugo	10.639	1.576	9.063	9.523	3.155	6.368	20.162	4.731	15.431
Ourense	8.382	1.382	7.000	8.245	2.806	5.439	16.627	4.188	12.439
Pontevedra	66.811	9.173	57.638	49.963	17.095	32.868	116.774	26.268	90.506
Galicia	141.937	21.707	120.230	120.898	46.186	74.712	262.835	67.893	194.942

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

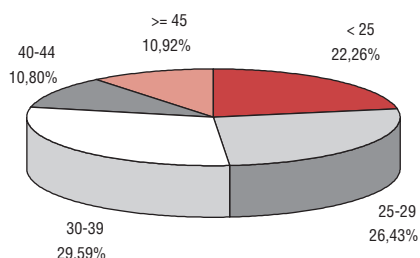
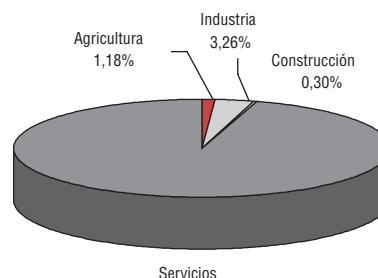
5.2.3. Contrato de interinidade

A cuarta modalidade obxecto da análise é a de interinidade. En 2002 concertáronse 61.098 (2001: 49.691) contratos desta modalidade (cadro 5.12). Representan un 8,87% do total destes contratos realizados en Galicia. Subscribíronse 11.407 máis contratos desta modalidade que en 2001, cun incremento dun 23%. Como é coñecido neste contrato prodúcese unha maior contratación feminina, representando as mulleres un 69%, en tanto que se subscribiron con homes nun 31%. O grupo de idade preferentemente contratado é o comprendido entre os 25 a 39 anos (56,02%), en segundo lugar, o grupo de idade de menores de 25 anos, cun 22,26% e por último cun 20,83% o grupo de idade de maiores de 40 anos. O sector da actividade que o emprega asiduamente é o de servizos, nun 95,25%. en industria un 3,26%, tan só un 1,18% en agricultura, e un 0,30% en construción. O escasísimo uso desta modalidade no sector da construción é rechamante. En canto á duración (cadro 5.13), dada a natureza destes contratos (substitución de traballadores con dereito a reserva do posto de traballo ou para cubrir temporalmente un posto de traballo durante o proceso de selección ou promoción para a súa cobertura definitiva) a maior porcentaxe coherentemente nun 65% dáse cunha "indeterminación" previa na súa duración. Un 24% non duran máis dun mes e un

Cadro 5.12
Contratos de interinidade. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	1.971	1.931	2.125	471	528	4.224	4.311	4.855	1.661	1.877	23.954	242	1.014	103	22.595
Lugo	268	248	339	111	178	393	571	1.095	522	565	4.290	42	131	7	4.110
Ourense	216	251	265	65	194	465	594	597	237	318	3.202	27	159	26	2.990
Pontevedra	2.417	2.236	2.422	1.236	1.300	3.645	6.009	6.380	2.298	1.709	29.652	409	690	50	28.503
Galicia	4.872	4.666	5.151	1.883	2.200	8.727	11.485	12.927	4.718	4.469	61.098	720	1.994	186	58.198

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos

Distribución por sectores económicos

Cadro 5.13
Contratos de interinidade. Por duración e provincias. Galicia. 2002

	Duración en meses										Total
	<=7 días	>7 a <=15 días	>15 días a <=1 mes	>1 a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 a <=12 meses	>12 a <=18 meses	>18 a <=24 meses	>24 meses	Indeterminados	
A Coruña	2.922	1.640	3.228	1.822	1.004	125	34	10	7	13.162	23.954
Lugo	438	328	735	392	146	55	7	1	0	2.188	4.290
Ourense	292	298	490	252	135	136	5	0	0	1.594	3.202
Pontevedra	1.296	1.000	2.210	1.179	868	90	19	4	3	22.983	29.652
Galicia	4.948	3.266	6.663	3.645	2.153	406	65	15	10	39.927	61.098

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

6% non superan os tres meses e non chegan a un 0,6% os contratos de interinidade subscritos que superando os seis meses a súa duración acade os doce meses.

En canto á variable de xornada (completa ou parcial) cando se establece con este contrato (cadro 5.14), a porcentaxe termo medio se prescindimos da variable sexo arroxa porcentaxes do 85,21% con xornada completa e un 14,79% con xornada parcial. Tales porcentaxes no caso de mulleres pasa a ser do 82,26% e 17,74%; en tanto que nas porcentaxes correlativas con homes polas mesmas xornadas son do 91,86% e 8,14%.

■ **Cadro 5.14****Contratos de interinidade. Por sexo e tipo de xornada.
Galicia. Decembro 2002**

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	7.026	840	6.186	16.928	4.289	12.639	23.954	5.129	18.825
Lugo	1.144	72	1.072	3.146	447	2.699	4.290	519	3.771
Ourense	991	262	729	2.211	490	1.721	3.202	752	2.450
Pontevedra	9.611	354	9.257	20.041	2.281	17.760	29.652	2.635	27.017
Galicia	18.772	1.528	17.244	42.326	7.507	34.819	61.098	9.035	52.063

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

A xornada a tempo parcial asociada a este contrato vén limitada, por canto os dous posibles tipos de interinidade (substitución, vacante en proceso selectivo) requiren á súa vez, que ou a persoa substituída ou o posto vacante a cubrir sexan así mesmo a tempo parcial, o cal limita aínda máis tal posibilidade, a pesares do cal continúa arroizando diferencias a variable sexo, unindo dúas notas de preponderancia feminina na contratación, cales son, a interinidade e a xornada parcial.

Estas catro modalidades de contrato, das que examinamos os seus resultados estatísticos (obra ou servizo determinado, eventual por circunstancias da produción, a tempo parcial e interinidade) representan case o 87% do total da contratación anual rexistrada. Son ó tempo, dada a súa natureza, un claro expoñente da natureza "temporal" ou "inestable", ou como reiteradamente se dixo "precario" do actual panorama da contratación.

Consecuentemente a suma dos contratos rexistrados baixo as outras modalidades de contratación repártense tan só un 13% do total da contratación anual. Ábrese por tanto un importante salto, unha notoria atomización do resto da contratación, que se vai repartir en moi diversas fórmulas contractuais. Ás máis significativas delas dedicámonos a continuación.

Convén agora examina-los primeiros resultados, referidos tan só ós meses transcorridos dende a entrada en vigor da Reforma de 1997, naqueles contratos, máis arriba enunciados, cos que pretenden cubrirse os obxectivos marcados (loitar contra o paro, a precariedade laboral e a alta rotación dos contratos e potencia-la nosa capacidade xeradora de emprego, en especial de emprego estable, dando unha maior preeminencia á contratación indefinida, medidas específicas de apoio a determinados sectores e o favorecemento da formación e inserción laboral dos mozos e un maior protagonismo á negociación colectiva na contratación.

No capítulo formativo, son as dúas posibles modalidades utilizadas para cubrir unha de tales finalidades propostas:

5.2.4. O contrato para a formación

Contrato para a formación: Destinado ós mozos de 16 a 21 anos, ou maiores incluídos nalgún dos colectivos detallados no artigo primeiro da Lei 12/2001, para a

adquisición por parte do traballador da cualificación necesaria para o desempeño dun oficio ou posto de traballo concreto. (Art. 11 do Estatuto dos traballadores, Rd 488/98 e Lei 12/2001).

A regra xeral é que este tipo de contrato poderase realizar con traballadores maiores de dezaseis anos e menores de vinteun anos, sempre que carezan da titulación requirida para formalizar contrato en prácticas. Non se aplicará o límite máximo de idade cando o contrato se concerte cun traballador minusválido nin tampouco respecto do persoal contratado en escolas-obradoiro, casas de oficio e obradoiros de emprego, agora (desde as reformas de 2001) todos eles sen límite de idade. Quedaron fóra a contratación en programas de Garantía Social.

A estes grupos de excepcións do límite de idade, engadíronse nas Reformas de 2001 (Lei 12/2001), tres novos colectivos de desempregados: primeiro, os traballadores estranxeiros, durante os dous primeiros anos de vixencia do seu permiso de traballo; en segundo lugar, aqueles que leven máis de tres anos sen actividade laboral (parados de longa duración); e en terceiro lugar, quen se atopen en situación de exclusión social (colectivos da disp. adic. 4ª Lei 12/2001).

Así un contrato formativo tipicamente xuvenil (quen ademais, carece de experiencia e titulación), pasa, sen perder tal condición, a estenderse a traballadores, que sen límite de idade, foron expulsados do mercado de traballo ou teñen serias dificultades para a súa reincorporación ó mesmo, adquire así unha nova función de reinserción laboral, vía formativa. Cuestión latexante vai se-lo mantemento da finalidade formativo-ocupacional (obtención dunha cualificación profesional) que caracteriza á natureza deste contrato.

O límite mínimo mantense en 16 anos. Mediante convenio colectivo sectorial de ámbito estatal, ou no seu defecto de ámbito inferior, determinarase o número máximo de contratos para a formación a realizar así coma os postos de traballo obxecto dos mesmos por parte das empresas en función do seu cadro de persoal.

En caso de que non existise regulación convencional algunha, limitativa do volume de contratación permitido, a norma remite xenericamente ó número determinado regulamentariamente. Esta determinación, prevista no Decreto lei, entendémola referida ó Rd 2317/93 que, ó regular o contrato de aprendizaxe, establecía unha escala que vai desde empresas de ata 5 traballadores, un aprendiz, ata máis de 500 traballadores, 30 aprendices ou o 4 por 100 do cadro de persoal.

c) A duración do contrato poderá ser, en principio, de seis meses a dous anos; sen embargo, mediante convenio colectivo sectorial de ámbito estatal ou inferior pódese ampliar este límite temporal, atendendo ós postos de traballo a desempeñar, e sen poder exceder en todo caso dos tres anos. Ese era o límite temporal que recollía o derogado contrato de aprendizaxe, pero facíao "ope legis", mentres que no actual de formación debeo establecer un convenio sectorial.

Se o contrato de aprendizaxe se concertara por tempo inferior a dous anos, poderase contratar a ese traballador para a formación só no período que reste para completar os dous anos, ou a máxima establecida por convenio colectivo co límite de tres.

d) Mantense a prohibición, prevista no contrato de aprendizaxe, de que expirada a duración máxima do contrato ningún traballador poderá ser contratado baixo esta modalidade pola mesma ou distinta empresa.

e) Os tempos dedicados á formación teórica deberán alternarse cos de traballo efectivo ou concentrarse nos termos que se establezan no correspondente convenio colectivo ou, no seu defecto, no contrato de traballo, sen que o tempo global correspondente a aquela poida ser inferior ó 15% da xornada máxima prevista no convenio colectivo.

Cando o traballador non finalizara a escolaridade obrigatoria a formación teórica terá coma obxecto inmediato completar dita educación.

O traballo efectivo que preste o traballador na empresa, deberá estar relacionado coas tarefas propias do nivel ocupacional ou oficio obxecto da aprendizaxe.

Aínda que non se concreta o lugar en que debe de prestarse dita formación introdúcese unha novidade importante. Os cursos de formación profesional ocupacional realizados con anterioridade polo traballador, debidamente acreditados mediante certificación administrativa, e axeitados ó posto de traballo a realizar, serán suficientes para considerar cumprido o requisito da formación. Permítese, polo tanto, unha acumulación de período formativo que deberá ser compensada mediante incremento parcial da retribución en función do tempo non dedicado á formación teórica. É obriga do empresario tutela-lo proceso de aprendizaxe, ou ben designar para isto a outra persoa que posuía a cualificación profesional requirida. Cada titor non poderá ter asignados máis de tres aprendices.

A norma ó regula-las consecuencias do incumprimento de dita obriga formativa, só parece sancionar aqueles supostos en que o empresario incumpra na súa totalidade con esta penalizándose coa presunción de carácter de indefinido do contrato. (Haberá que estar á espera da interpretación que a xurisprudencia faga destes termos).

f) A retribución do contrato afástase substancialmente do anterior contrato de aprendizaxe estándose ó fixado en convenio colectivo, ou, no seu defecto, ó salario mínimo interprofesional en proporción ó tempo efectivo de traballo.

g) A protección social amplíase en relación ó anterior da aprendizaxe, pois incluírase a continxencia de incapacidade temporal (pendente de desenvolvemento regulamentario) ademais das de accidente de traballo e enfermidades profesionais, asistencia sanitaria por continxencias comúns, pensións e fondo de garantía salarial. (Non inclúe, polo tanto, desemprego).

Non se permite subscribir a tempo parcial un contrato para a formación. Se ó remate do contrato o traballador continuase na empresa no poderá concertarse un novo período de proba e o tempo de traballo en formación computarase a efectos de antigüidade na empresa.

O número de contratos de formación (cadro 5.15) realizados en Galicia, en 2002, foi de 14.842 (en 2001: 12.658). Isto é, un 2,15% do total de contratación, 2.184 contratos máis que o pasado ano, o que supuxo un 17% máis que os subscritos no ano precedente.

Por sectores de actividade económica (cadro 5.15), o de servicios subscribiu un 59,05% deles; un 25,52 na construción, un 14,58% a industria e un 0,84% en agricultura. A pesares das comentadas reformas acometidas no ano 2001, plenamente vixentes no 2002, un 90,57% destes contratos realízase coo grupo de idade de menores de 25 anos, en tanto que un 1,98% afectan ó grupo de 25 a 29 anos, un 3,03% ó grupo de 30-39 anos e un 2,90% ó grupo de máis de 45 anos. Por sexos

o 62,42% desta contratación corresponde a homes, realizándose con mulleres no 37,58% de ocasións. O cadro 5.16, permítenos observar que en canto á duración, nun 91,37% subscríbese inicialmente polo mínimo dos seis meses. Un 7,71% acaba os 12 meses. Tan só un 1% manteñen períodos de duración superiores ó ano.

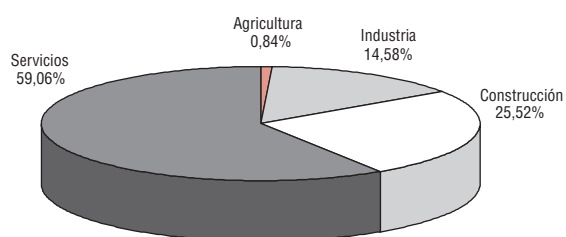
Cadro 5.15

Contratos de formación. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

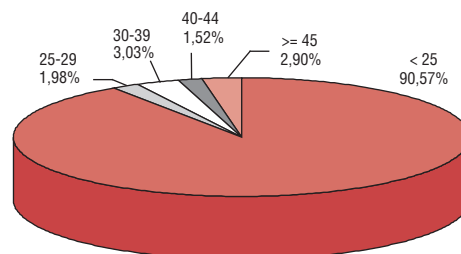
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	3.021	45	42	21	51	2.126	34	66	27	21	5.454	25	648	1.469	3.112
Lugo	1.090	49	47	41	110	566	36	81	27	43	2.090	13	219	381	1.477
Ourense	1.022	20	28	25	91	462	22	62	39	48	1.819	58	295	493	973
Pontevedra	3.459	35	40	12	16	1.696	53	84	34	50	5.479	27	973	1.394	3.085
Galicia	8.592	149	157	99	268	4.850	145	293	127	162	14.842	123	2.135	3.737	8.647

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Distribución por sectores económicos



Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos



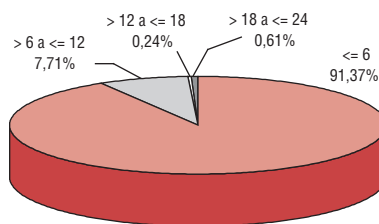
Contratos de formación. Por duración e provincias. Galicia. 2002

Cadro 5.16

	Duración en meses					Total
	<= 6	> 6 a <= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	> 24	
A Coruña	4.835	552	13	53	1	5.454
Lugo	1.919	156	7	8	0	2.090
Ourense	1.683	120	6	5	5	1.819
Pontevedra	5.124	316	10	24	5	5.479
Galicia	13.561	1.144	36	90	11	14.842

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Tempo de duración dos contratos



5.2.5. Contrato de traballo en prácticas

A regulación deste contrato mantense integramente introducindo as penúltimas reformas, xa comentadas, a posibilidade de que a través de convenios colectivos de ámbito estatal ou no seu defecto de ámbito inferior se determinen os postos de traballo, ou categorías profesionais que poderán ser obxecto deste contrato. Poderá concertarse con quen estivera en posesión de títulos de diplomado universitario, licenciado universitario, técnico o técnico superior da correspondente profesión así coma os títulos oficialmente recoñecidos coma equivalentes que habiliten para o exercicio profesional, dentro dos catro anos inmediatamente seguintes á terminación dos correspondentes estudos. Este cómputo do período de catro anos interromperase cando durante dito período o traballador cumpra o servizo militar ou a prestación social substitutoria.

A única novidade introducida relevante aportada pola Lei 12/2001, concirne á contratación en prácticas de persoal científico e técnico polos organismos públicos, manténdose inalterado o art. 11.1 E.T.

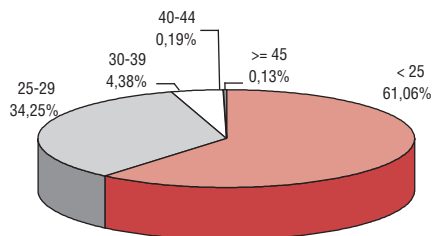
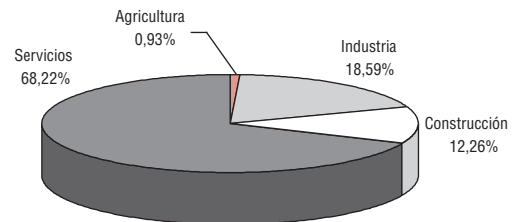
As características do mesmo son:

- a)** O posto de traballo deberá permitirla obtención da práctica profesional adecuada ó nivel de estudos cursados.
- b)** A duración do contrato non poderá ser inferior a seis meses nin exceder de dous anos, dentro dos cales límites os convenios colectivos de ámbito sectorial estatal ou no seu defecto os convenios sectoriais de ámbito inferior poderán determinar a duración do contrato, atendendo ás características do sector e das prácticas a realizar.
- c)** Ningún traballador poderá estar contratado en prácticas, na mesma ou distinta empresa, por tempo superior a dous anos, en virtude da mesma titulación.
- d)** Salvo o disposto en convenio colectivo, o período de probas non poderá ser superior a un mes para os contratos en prácticas celebrados con traballadores que estean en posesión de título de grado medio, nin a dous meses para os contratos en prácticas celebrados con traballadores que estean en posesión de título de grado superior.
- e)** A retribución do traballador será a fixada en convenio colectivo para os traballadores en prácticas, sen que, no seu defecto, poida ser inferior ó 60% ou ó 75% durante o primeiro ou o segundo ano de vixencia do contrato, respectivamente do

Cadro 5.17
Contratos en prácticas Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

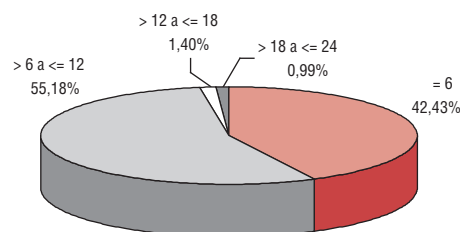
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	948	509	67	2	0	790	562	53	2	0	2.933	18	375	386	2.154
Lugo	247	104	12	1	0	187	98	21	2	3	675	9	110	97	459
Ourense	137	73	5	0	1	130	84	6	2	1	439	6	72	63	298
Pontevedra	773	377	64	1	3	668	369	50	2	0	2.307	26	624	233	1.424
Galicia	2.105	1.063	148	4	4	1.775	1.113	130	8	4	6.354	59	1.181	779	4.335

Fonte: INEM. Estadística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos

Distribución por sectores económicos

Contratos en prácticas. Por duración e provincias. Galicia. 2002
Cadro 5.18

	Duración en meses				Total
	= 6	> 6 a <= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	
A Coruña	1.346	1.535	37	15	2.933
Lugo	169	479	13	14	675
Ourense	195	236	4	4	439
Pontevedra	986	1.256	35	30	2.307
Galicia	2.696	3.506	89	63	6.354

Fonte: INEM. Estadística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Tempo de duración dos contratos en prácticas


salario fixado en convenio para un traballador que desempeñe o mesmo equivalente posto de traballo.

Esta modalidade contractual acadou en 2002 o número de 6.354 contratos (2001: 5.689), o que supuxo un 0,92% do total. Este número de contratos en 2002 foi superior ó de 2001 en 665 contratos. Un 11,68% máis en relación ó ano precedente. Foi o sector servicios o que máis acude a contratar baixo esta modalidade, un 68,22%; seguido a considerable distancia da industria 18,59%, construción un 12,26% e agricultura un 0,93%. Por sexos o emprego desta modalidade está moi igualada en ambos sexos (52% homes; 48% mulleres). O grupo de idade de preferencia, imposta pola natureza sociolóxica vinculada a titulacións destes contratos, é o de menores de 25 anos (61,06%); seguido do grupo 25 a 29 anos (34%), os maiores de 30 anos tan só representan un 4,7% desta contratación. En canto á súa duración (cadro 5.18) o 42,43% dos contratos celebrados foino polo mínimo de 6 meses, en tanto que un 55,18% chegaron ó ano, non acadan o 2,5% os que acadan os dous anos máximos permitidos. Non se percibe influencia da habilitada posibilidade de melloras a introducir en convenios de sector; a duración en tan alto porcentaxe dunha duración de seis meses e prórroga por igual período, máis ben indica o pouco uso en negociación colectiva desta posibilidade legal habilitadora de adecua-la duración da práctica a profesións que requiran unha formación práctica máis prolongada.

■ Cadro 5.19

Contratos en prácticas. Por sexo e tipo de xornada.
Galicia. 2002

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	1.526	108	1.418	1.407	245	1.162	2.933	353	2.580
Lugo	364	21	343	311	42	269	675	63	612
Ourense	216	25	191	223	63	160	439	88	351
Pontevedra	1.218	106	1.112	1.089	229	860	2.307	335	1.972
Galicia	3.324	260	3.064	3.030	579	2.451	6.354	839	5.515

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Para as demais modalidades de contratos, cuantitativamente pouco significativos, remitímonos ós cadros que as representan (cadros 5.20 a 5.24).

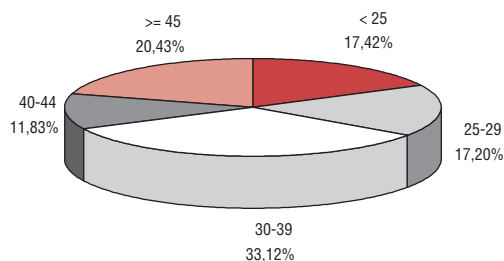
■ Cadro 5.20

Contratos temporais minusválidos. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias.
Galicia. 2002

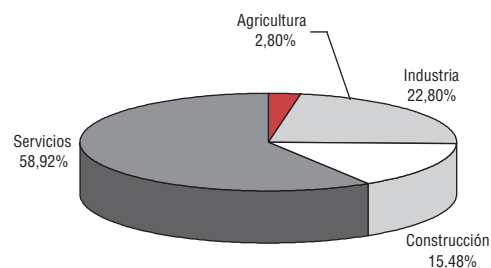
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	18	31	39	18	24	6	9	25	6	6	182	7	44	25	106
Lugo	5	2	19	8	14	3	2	5	1	1	60	2	5	10	43
Ourense	8	5	10	5	6	2	1	7	0	0	44	1	9	9	25
Pontevedra	31	22	42	14	37	8	8	7	3	7	179	3	48	28	100
Galicia	62	60	110	45	81	19	20	44	10	14	465	13	106	72	274

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos



Distribución por sectores económicos



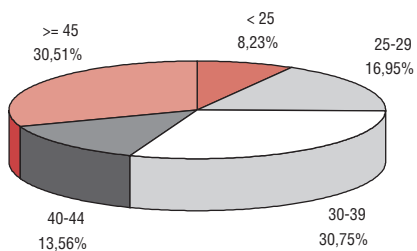
■ Cadro 5.21

Contratos de minusválidos. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

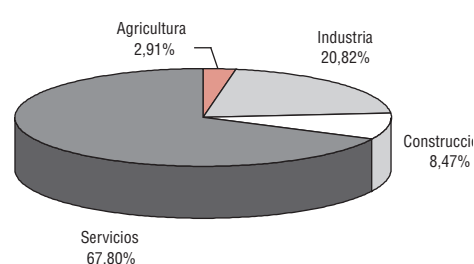
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	12	20	35	15	29	4	13	15	9	16	168	3	27	8	130
Lugo	0	2	13	7	14	1	1	8	1	1	48	3	9	11	25
Ourense	3	8	5	3	7	4	3	3	0	3	39	0	17	2	20
Pontevedra	9	15	34	15	40	1	8	14	6	16	158	6	33	14	105
Galicia	24	45	87	40	90	10	25	40	16	36	413	12	86	35	280

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos



Distribución por sectores económicos



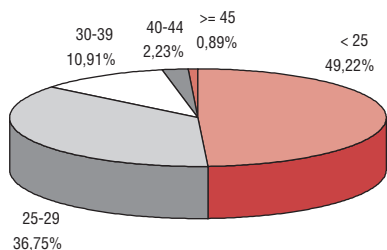
■ Cadro 5.22

Contratos de relevo. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

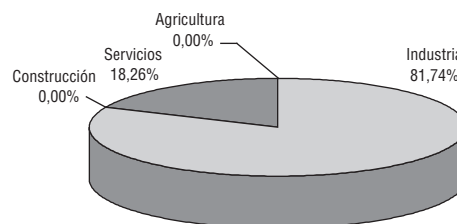
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	8	34	16	5	3	4	6	4	1	0	81	0	35	0	46
Lugo	20	49	6	1	0	0	5	0	0	0	81	0	76	0	5
Ourense	0	4	0	1	0	0	0	2	1	1	9	0	0	0	9
Pontevedra	174	57	18	0	0	15	10	3	1	0	278	0	256	0	22
Galicia	202	144	40	7	3	19	21	9	3	1	449	0	367	0	82

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos



Distribución por sectores económicos



■ Cadro 5.23

Contratos de xubilación parcial. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	0	0	0	0	64	0	0	0	0	6	70	0	33	0	37
Lugo	0	0	0	0	77	0	0	0	0	2	79	0	75	0	4
Ourense	0	0	0	0	4	0	0	0	0	3	7	0	0	0	7
Pontevedra	0	0	0	0	266	0	0	0	0	7	273	0	253	0	20
Galicia	0	0	0	0	411	0	0	0	0	18	429	0	361	0	68

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

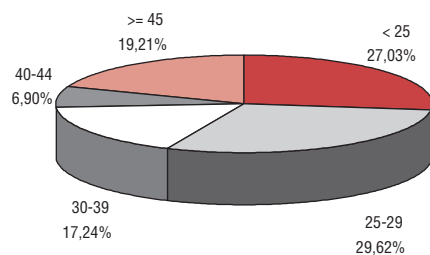
■ Cadro 5.24

Contratos temporais de inserción. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

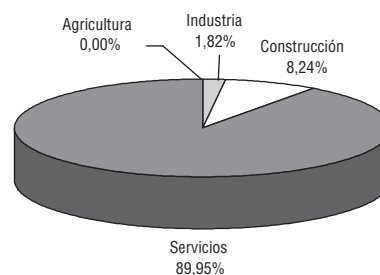
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	179	186	163	58	233	226	310	122	24	25	1.526	0	53	126	1.347
Lugo	100	118	77	43	91	143	215	93	32	21	933	0	0	0	933
Ourense	101	93	110	60	279	151	148	76	29	47	1.094	0	34	176	884
Pontevedra	120	106	105	47	184	273	241	79	37	39	1.231	0	0	92	1.139
Galicia	500	503	455	208	787	793	914	370	122	132	4.784	0	87	394	4.303

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002.

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos



Distribución por sectores económicos



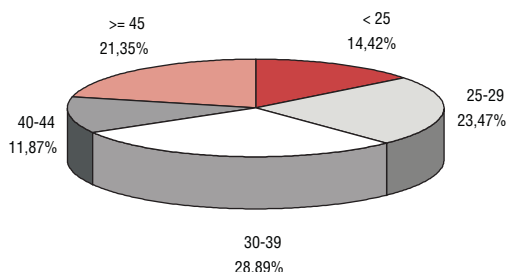
Cadro 5.25

Otros contratos non contemplados anteriormente. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002

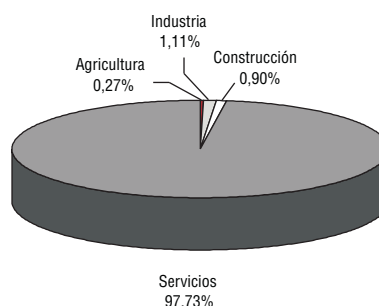
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	590	553	989	506	1.119	332	302	490	115	163	5.159	5	214	236	4.704
Lugo	407	772	1.223	715	1.434	1.935	5.334	4.152	1.649	825	18.446	11	13	14	18.408
Ourense	52	14	20	7	13	11	2	9	7	7	142	0	14	13	115
Pontevedra	1.783	1.467	3.398	1.342	4.104	328	408	615	135	387	13.967	86	176	75	13.630
Galicia	2.832	2.806	5.630	2.570	6.670	2.606	6.046	5.266	1.906	1.382	37.714	102	417	338	36.857

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos



Distribución por sectores económicos



5.2.6. Contratos indefinidos ordinarios

Celebráronse en Galicia 16.486 (en 2001: 13.891) contratos desta modalidade en 2002, o que supón un 2,39% do total das contratacións realizadas. Isto é, producíronse 2.595 contratos máis que o ano precedente. Un aumento do 18,68%. O sector onde máis se empregou esta modalidade foi o de servicios, cun 54,99%; séguelle, derivada da política de fomento do emprego establecida para este sector económico, a agricultura cun 23,86%; seguido da industria 12,91% e construción cun 8,24%. A diferenza nesta contratación diferencia significativamente a variable sexo; así, contratouse con homes nun 74,03% de ocasións e con mulleres nun 25,96%. Por grupos de idade preferentemente contratouse o grupo de idade 30 a 39 anos en ámbolos sexos (35,97%), a partir de aí diversifícase, a moi pouca distancia e segundo a seguinte orde: grupo de idade comprendido entre 25 a 29 anos un 19,88%, a continuación o grupo de maiores de 45 anos 16,18%, seguido do grupo de idade de menores de 25 anos cun 15,54% e finalmente o grupo de idade de 40-44 anos, cun 12,43% destes contratos. Podería dicirse que se trata dun contrato singularmente destinado a traballadores cualificados en tramos xeracionais de idade en profesións competitivas do mercado de traballo, onde a relación contractual inicial ou por cambios de empresa son estables. Débese de facer nota-lo inusual número de contratos deste tipo que se realizan no sector agrario.

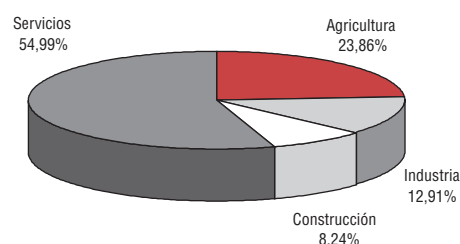
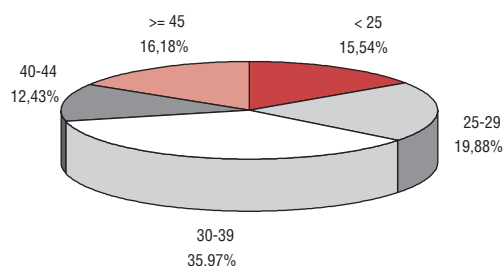
A variable tipo de xornada agudiza as diferenzas por sexo, as porcentaxes en función da xornada completa, parcial ou fixeza discontinua representan nos homes respectivamente o 85,87%, 10,45% e 3,67%; en tanto que na contratación de mulleres, as mesmas referencias representan o 61,62%, 32,56% e 5,81%.

Cadro 5.26

Contratos indefinidos ordinarios. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias.
Galicia. 2002

	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servicios
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	692	919	1.626	551	741	362	550	658	192	291	6.582	1.053	786	613	4.130
Lugo	260	243	628	246	275	73	88	180	43	84	2.120	755	265	143	957
Ourense	133	150	298	99	117	58	97	124	41	59	1.176	56	251	146	723
Pontevedra	785	891	1.894	737	920	199	339	522	141	180	6.608	2.069	827	457	3.255
Galicia	1.870	2.203	4.446	1.633	2.053	692	1.074	1.484	417	614	16.486	3.933	2.129	1.359	9.065

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002.



Non resulta perceptible, en termos da estatística que empregamos, aprecia-la posíble influencia que as reformas lexislativas de 2001 introduciron no discreto incremento deste tipo de contratación, derivada da maior flexibilidade na ordenación do tempo de traballo reducido que incorporan as fórmulas abertas ou indeterminadas da nova regulación do contrato a tempo parcial que debe permitir formas de distribución e realización dun tempo inferior ó ordinario ou a tempo completo (fronteira hoxe cuantitativamente difuminada) adaptado ás necesidades ou esixencias productivas ou organizativas das empresas, o que se estende así mesmo ás posibilidades de ampliar tales horarios con horas complementarias.

Cadro 5.27

Contratos indefinidos ordinarios. Por sexo e tipo de xornada.
Galicia. 2002

	Homes				Mulleres				Tota			
	Tota	Parcia	Completa	Fixos descontinuos	Tota	Parcia	Completa	Fixos descontinuos	Tota	Parcia	Completa	Fixos descontinuos
A Coruña	4.529	524	3.947	58	2.053	637	1.383	33	6.582	1.161	5.330	91
Lugo	1.652	160	1.481	11	468	156	246	66	2.120	316	1.727	77
Ourense	797	109	685	3	379	136	213	30	1.176	245	898	33
Pontevedra	5.227	483	4.368	376	1.381	465	796	120	6.608	948	5.164	496
Galicia	12.205	1.276	10.481	448	4.281	1.394	2.638	249	16.486	2.670	13.119	697

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

5.2.7. Contrato para o fomento da contratación indefinida

A Disposición Adicional Primeira da Lei 12/2001, de 9 de xullo, co obxecto de facilitar a colocación estable de traballadores desempregados e de empregados suxeitos a contratos temporais regula un novo tipo de contrato por tempo indefinido: o "contrato para o fomento da contratación indefinida".

As características deste contrato son as seguintes:

1ª Trátase dun contrato necesariamente escrito de acordo co modelo oficial que se aprobe. En caso de incumprimento desta forma escrita, presumirase que se trata dun contrato por tempo indefinido ordinario, sen os beneficios das indemnizacións reducidas nin dos incentivos económicos establecidos.

2ª Este contrato tan só poderá subscribirse cos dous colectivos seguintes:

■ Traballadores desempregados, inscritos na oficina de emprego, con dificultades de acceso ó mercado de traballo: mozos de 16 a 30 anos; maiores de 45 anos; minusválidos; parados de longa duración (que leven ó menos seis meses inscritos como demandantes de emprego); mulleres desempregadas cando se contraten para prestar servizos en profesións ou ocupacións con menor índice de emprego feminino.

■ Traballadores con contratos temporais, incluído-los contratos formativos celebrados con anterioridade ó 31 de decembro de 2003.

A conversión dos contratos temporais en indefinidos deberá de facerse durante a súa vixencia (o precepto fala de "traballadores que, na data de celebración do novo contrato, estiveran empregados na mesma empresa mediante un contrato de duración determinada ou temporal"), aínda que non existirían maiores problemas para converter en indefinido un contrato temporal ó finaliza-la súa vixencia, sempre que non existise solución de continuidade.

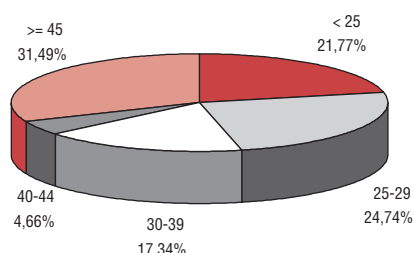
■ Cadro 5.28

**Contratos indefinidos fomento de emprego.
Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2002**

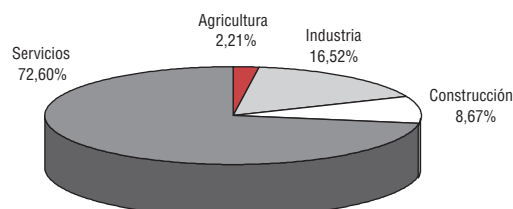
	Homes					Mulleres					Total	Agricultura	Industria	Construcción	Servizos
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45					
A Coruña	269	350	147	52	1.058	853	1.008	806	214	592	5.349	104	611	424	4.010
Lugo	129	110	40	14	373	236	255	224	65	184	1.630	53	266	141	1.170
Ourense	65	77	42	12	329	292	262	197	61	193	1.530	39	258	134	1.099
Pontevedra	334	348	159	57	1.112	835	1.015	786	170	518	5.334	105	1.119	484	3.626
Galicia	797	885	388	135	2.872	2.216	2.540	2.013	510	1.487	13.843	301	2.254	1.183	9.905

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos



Distribución por sectores económicos



Cadro 5.29

Contratos indefinidos fomento do emprego. Por sexo e tipo de xornada.
Galicia. 2002

	Homes				Mulleres				Total			
	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos
A Coruña	1.876	169	1.687	20	3.473	1.042	2.300	131	5.349	1.211	3.987	151
Lugo	666	83	582	1	964	228	735	1	1.630	311	1.317	2
Ourense	525	46	472	7	1.005	252	717	36	1.530	298	1.189	43
Pontevedra	2.010	215	1.772	23	3.324	992	2.198	134	5.334	1.207	3.970	157
Galicia	5.077	513	4.513	51	8.766	2.514	5.950	302	13.843	3.027	10.463	353

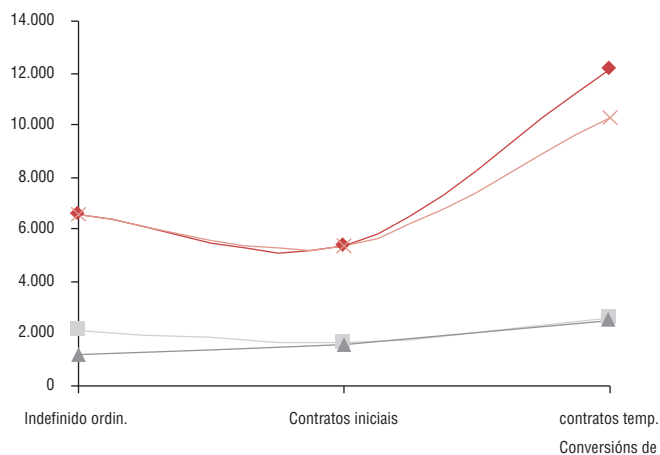
Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Desglose dos contratos rexistrados de duración indefinida e conversión de temporais a indefinidos,
sobre total de contratos. Por modalidade e provincias. Galicia. 2002

Cadro 5.30

	Total de contratos	Duración indefinida			
		Subtotal	Indefinido ordin.	Fomento da contrat. indefinida	
				Contratos iniciais	Conversiones de contratos temp.
A Coruña	288.778	24.037	6.582	5.349	12.106
Lugo	69.749	6.317	2.120	1.630	2.567
Ourense	47.801	5.212	1.176	1.530	2.506
Pontevedra	282.201	22.202	6.608	5.334	10.260
Galicia	688.529	57.768	16.486	13.843	27.439

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002



3ª A característica fundamental deste contrato é que a indemnización por despedido improcedente por causas obxectivas (non por causas disciplinarias ou discriminatorias) será de 33 días de salario por ano de servizo co límite de 24 mensualidades e non de 45 días de salario co tope de 42 mensualidades.

Esta distinción entre o despedido improcedente por causas obxectivas e o despedido improcedente disciplinario -que estará ó regulado no ET art. 56.I.a) -, pode levar a moitas empresas a non utiliza-lo despedido disciplinario salvo naqueles casos en que estivera moi clara a existencia de causa xustificativa, utilizando a vía do despedido obxectivo sen causa económica, técnica, organizativa ou de produción algunha.

4ª Existe unha cláusula de garantía fronte as substitucións de traballadores. Unha empresa no poderá contratar baixo esta modalidade se nos 6 meses inmediatamente anteriores tivera realizado despedimentos por causas obxectivas declarados improcedentes por sentenza xudicial e despedimentos colectivos, aínda que si poderá contratar en caso de despedimentos obxectivos declarados procedentes ou de despedimentos disciplinarios, sexan procedentes ou improcedentes, ou de extincións efectuadas por mutuo acordo das partes.

A prohibición de contratar non afecta á práctica dos despedimentos colectivos pactados cos representantes dos traballadores, coa finalidade de renovar posteriormente parte da cadro de persoal, como expresamente se encargou de clarexalo Real Decreto-Lei 8/1997 perante o silencio do Acordo Interconfederal neste punto.

En ámbolos supostos de prohibición de contratos, a limitación da contratación circunscribírase á cobertura de postos da mesma categoría e grupo profesional que os afectados pola extinción e para o mesmo centro ou centros de traballo.

5ª A vixencia desta medida terá unha duración indefinida, podendo o Goberno á vista dos resultados propo-la súa continuidade ou modificacións á mesma.

6ª Finalmente, trátase de contratos incentivados economicamente (bonificacións fiscais e nas cotas empresariais da Seguridade Social por continxencias comúns) nos termos establecidos pola Lei 12/2001, de 9 de xullo, modificado pola Lei 24/2001, de 27 de decembro e polo Real-Decreto 5/2002 de 24 de maio.

I. A contratación indefinida fomentada deu lugar en 2002, en relación co primeiro grupo mencionado de beneficiarios de tales medidas, a 13.843 novos contratos (2001: 13.873). Representan o 2,01% do total da contratación. Este ano por tanto realizáronse 30 contratos desta modalidade menos que en 2001 (cadro 5.28). As mulleres contratadas representan o 63,32% do total, en tanto que os homes representaron o 36,67%. Por sectores económicos esta contratación utilizouse no sector servicios no 72,60%, en industria o 16,52%, construción o 8,67% e agricultura o 2,21%. O tipo de xornada (completa, parcial, fixo discontinuo) de novo subministra, datos moi diferenciados, cando se introduce a variable sexo, ofrecendo as seguintes porcentaxes en relación respectivamente cos tres tipos de xornada (cadro 5.29). Homes, 88,89%, 10,10% e 1%. Mulleres 67,78%; 28,67% e 3,44%. Por grupos de idade o 31,49% realizouse con maiores de 45 anos, un 24,74% co grupo de idade de 25-29 anos, o 21,77% con menores de 25 anos, un 17,34% co grupo de idade 30-39 anos e un 4,66% co grupo de 40-44 anos.

Á maior contratación de mulleres ou maiores de 45 anos, non son alleas as medidas adoptadas pola Lei 12/2001, de 9 de xullo, (para o ano 2002), modificada pola Lei 24/2001 e Real Decreto-Lei 5/2002, establece unha bonificación nas cotas empresariais á Seguridade Social por continxencias comúns do 70% durante o primeiro ano e do 60% durante o segundo ano na contratación indefinida (a tempo completo ou parcial) de mulleres desempregadas de longa duración (por máis de seis meses) en profesións ou oficios nos que o colectivo feminino está subrepresentado, segundo establece a OM de 16 de setembro de 1998. Se non reuniran algún dos anteriores requisitos, a bonificación será do 35% durante o período de 24 meses seguintes ó inicio da vixencia do contrato (art. 6.1 Lei 12/2001).

No caso de mulleres desempregadas entre 16 e 45 anos as bonificacións serán o 25% durante o período dos 24 meses seguintes ó inicio da vixencia do contrato (art. 6.1 Lei 12/2001).

No caso das mulleres desempregadas inscritas durante un período de 12 o máis meses na oficina de emprego que sexan contratadas nos 24 meses á data de alumbramento, a bonificación será do 100% durante os 12 meses seguintes ó inicio de vixencia do contrato (art. 6 Lei 12/2001).

II. O segundo grupo obxecto das medidas para o fomento do emprego buscaba a conversión de previos contratos temporais e de outra índole -xa detallados- en indefinidos (cadro 5.31 a 5.34). Destes contratos, realizáronse 27.439. No ano 2001, tales conversións arroxaban a suma de 24.542. É dicir este ano realizáronse 2.897 máis (un 11,80% máis).

■ Cadro 5.31

Contratos convertidos en indefinidos segundo o tipo de contrato inicial. Por provincias. Galicia. 2002

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Obra ou servizo	2.007	514	582	2.031	5.134
Eventuais por circunstancias da produción	6.007	1.408	1.304	5.550	14.269
Interinidade	157	25	40	76	298
Temporal inserción	0	0	1	0	1
Temporal minusválidos	22	5	5	26	58
Parcial	2.427	312	350	1.538	4.627
Substitución por xubilación especial ós 64 anos	9	0	3	11	23
Prácticas	913	182	121	681	1.897
Formación	538	116	99	313	1.066
Minusválidos en centros especiais de emprego	0	0	0	0	0
Relevo	13	4	1	30	48
Outros	13	1	0	4	18
Total	12.106	2.567	2.506	10.260	27.439

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

O cadro 5.31 permítenos observar cal é o comportamento da conversión de contratos inicialmente temporais en indefinidos, o número de convertidos cuantitativamente máis importantes e dada a súa natureza, comparados co seu número no cadro 5.1 do Informe de 2001, permiten coñecer aqueles contratos que rexistran porcentualmente un maior número de conversións a indefinidos (debemos lembrar que de ordinario, a súa duración real en poucas ocasións supera o ano, caracteristicamente, ó contrato de prácticas), así: o contrato de prácticas rexistra o maior índice de conversión (un 33,34%), seguido a boa distancia, do contrato de formación, cun 8,42%, o eventual por circunstancia da produción con 7,34%, o parcial 3,65% e o de obra e servizo determinado con 2,25%. Datos en todo caso non exentos de máis complexas matizacións.

Tamén e en boa medida as modalidades contractuais suxeitas ó fomento do emprego viñeron condicionadas polos estímulos que para os distintos colectivos estiveron en vigor para este fomento do emprego para o ano 2002 (Capítulo II da Lei 12/2001 e disposc. Adicionais 4ª e 5ª da Lei 24/2001, de 31 de decembro de medidas fiscais, administrativas e da orde social.

■ Cadro 5.32

Contratos de obra ou servizo convertidos en indefinidos. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2002

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>=45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	195	404	541	162	151	53	184	224	47	46	2.007
Lugo	60	90	145	46	31	17	44	57	13	11	514
Ourense	47	92	162	60	73	14	36	59	18	21	582
Pontevedra	238	393	598	166	189	56	138	169	31	53	2.031
Galicia	540	979	1.446	434	444	140	402	509	109	131	5.134

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Finalmente (cadro 5.30), sumádo-os datos de contratación procedente dos indefinidos ordinarios, máis arriba analizados, malas fórmulas do fomento do emprego, contratos iniciais e conversión de temporais en indefinidos, obteríamo-lo total anual de indefinida ou estable anualmente contratada. A conversión de contratos convertidos incorpora un dato a adoptar con reservas, por canto o contrato temporal e a súa conversión poden coincidir no mesmo ano, producindo unha disfunción estatística a ter en conta. Este total reflíctese no mencionado cadro 5.30, e totaliza 57.768 contratos rexistrados como indefinidos (iniciais e convertidos) do total de 688.529 rexistrados en 2002. Elo representa un 8,39% do total. Elo supón un man-

■ Cadro 5.33

Contratos eventuais convertidos en indefinidos. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2002

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>=45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	876	1.086	1.199	284	200	805	783	564	121	89	6.007
Lugo	260	279	321	93	62	84	135	111	40	23	1.408
Ourense	212	196	260	72	60	90	159	175	43	37	1.304
Pontevedra	842	1.046	1.302	319	186	448	662	535	134	76	5.550
Galicia	2.190	2.607	3.082	768	508	1.427	1.739	1.385	338	225	14.269

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

temento respecto ó ano precedente (8,50% de entónces), que por contraste lémbanos que no panorama de contratación, o 91,62% da contratación anual segue a ser coxuntural, sen que se chegue a unha porcentaxe que inverta tal proceso de precariedade contractual.

5.2.8. O contrato de relevo (cadro 5.22)

O contrato de relevo atópase actualmente regulado no ET art. 12.6 (segundo redacción dada pola Lei 12/2001, de 9 de xullo), art. 18 a 20 do Real Decreto 2317/1993, de 29 de decembro, e art. 7 a 9 do Real Decreto 1991/1984, de 31 de outubro no que non contradiga á Lei 12/2001.

■ Cadro 5.34

Contratos de interinidade convertidos en indefinidos.
Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2002

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>=45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	10	18	31	5	2	14	29	35	7	6	157
Lugo	1	3	3	4	2	1	5	4	2	0	25
Ourense	7	6	7	2	3	1	6	6	1	1	40
Pontevedra	6	15	12	3	1	6	15	15	1	2	76
Galicia	24	42	53	14	8	22	55	60	11	9	298

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2002

Enténdese por contrato de relevo o concertado cun traballador inscrito como desempregado na correspondente Oficina de Emprego, para substituír ó traballador da empresa que acceda a xubilación parcial, simultaneamente co contrato a tempo parcial que se pacte con este último. Todo elo vinculado ás medidas para o establecemento dun sistema de xubilación gradual e flexible regulado por Lei 35/2002, de 12 de xullo, no marco do Acordo para a mellora e desenvolvemento do sistema de protección social de 9 de xullo de 2001.

O contrato de relevo ha de celebrarse cun traballador desempregado, inscrito na Oficina de Emprego ou que tivese concertado coa empresa un contrato de duración determinada. A finalidade do contrato de relevo é a de substituír ó traballador da empresa que acceda á xubilación parcial; antes de ter acadado a idade de xubilación ou despois.

En definitiva, o que ocorre é que para desempeñar un mesmo posto de traballo concorren dous traballadores, cada un deles cun correspondente contrato de traballo a tempo parcial: o do traballador da empresa que pasa á situación de xubilación parcial; o que na orde laboral implica que reduciu a súa xornada de traballo e o seu salario, pactando co empresario unha transformación do seu contrato de xornada completa a contrato a tempo parcial. E o contrato de traballo a tempo parcial celebrado co traballador desempregado, para ocupa-la xornada de traballo deixada libre polo que pasou á situación de xubilación parcial. Desde esta perspectiva, entón, o contrato de relevo non aumenta o emprego senón que reparte o existente.

O traballador titular do contrato de relevo vai realizar unha xornada de traballo equivalente, ó menos, á redución producida na xornada do traballador substituído. Redución que haberá de ser de entre un mínimo do 25% e un máximo do 85%.

O posto de traballo do traballador relevista poderá se-lo mesmo que o do traballador substituído ou un similar; entendendo por tal, excepto no caso do persoal directivo, o desempeño de tarefas correspondentes ó mesmo grupo profesional ou categoría equivalente [art. 12.6.c) ET].

O contrato de relevo será de duración determinada, coincidindo co tempo que falte ó traballador substituído para acada-la idade establecida con carácter xeral para causar dereito á pensión de xubilación extraordinaria. Se, ó cumprir dita idade, o traballador xubilado parcialmente continuase na empresa, o contrato de relevo

que se tivera celebrado de duración determinada poderá prorrogarse mediante acordo das partes por períodos anuais. En todo caso, extinguirase no suposto de que se produza a xubilación total do traballador relevado.

O RD 1991/1984 prevé circunstancias de dous tipos que poden ocorrer durante a vixencia do contrato de relevo:

■ "Si durante a vixencia do contrato de relevo se producira o cese do traballador, o empresario deberá de substituílo, no prazo de quince días, por outro traballador desempregado".

Sendo a finalidade do contrato de relevo repartir entre os traballadores o traballo existente, é lóxica esta esixencia de proceder a contratar a un novo traballador desempregado.

Por suposto que unha contratación será tamén un novo contrato de traballo, ó que será aplicable todo canto aquí se leva dito.

O RD 1991/1984 fala de "cese do traballador" titular do contrato de relevo, en termos xerais. Hai que entender, en consecuencia, que dentro do suposto de feito cabe a extinción do contrato de relevo que se producira por calquera causa, dependente ou non da vontade do traballador.

- "Se o traballador que comparte o traballo co titular do contrato de traballo de relevo fora despedido improcedentemente antes de cumprir a idade de xubilación e non se procedera á súa readmisión, a empresa deberá de substituílo por outro traballador desempregado ou amplia-la xornada do traballador con contrato de relevo".

As alternativas seguen obedecendo á mesma finalidade do contrato de relevo. Se a que se extingue é a relación laboral do traballador xubilado parcial, ó contrato de relevo transfórmase de a tempo parcial en contrato a xornada completa; ou en caso contrario celébrase un novo contrato a tempo parcial con outro traballador desempregado.

O que si hai que resaltar é que o suposto de feito non se refire á extinción da relación laboral do xubilado parcial por calquera causa distinta ó seu pase á situación de xubilado ordinario, senón, única e exclusivamente, á situación de despido improcedente do xubilado parcial sen procederse á súa readmisión. Neste suposto, sinala Ramírez que non cabe aplica-la doutrina do TCT sobre límites á indemnización en casos de contratos temporais, senón que a indemnización será de 45 días por ano de servizo, o que pode resultar inferior a contía dos salarios que tería debido cobrar de continuar ata a data de xubilación.

Cabe considerar, entón, cal será a duración, ben do contrato de relevo que pasa a ser de xornada completa, ben do de relevo e do novo a tempo parcial que celebra o empresario.

En liña de principio sería defendible o carácter indefinido de calquera deles. Pola sinxela razón de que o suposto extintivo do contrato de relevo -cumprir o traballador substituído a idade correspondente para causar dereito á pensión de xubilación ordinaria- deixa de ser de posible cumprimento ó non haber xa traballador substituído.

Esta postura con todo tipo de precaucións en canto que tamén resulta mantible a interpretación contraria; entender que o suposto extintivo do contrato de relevo

non o é que o xubilado parcial acade a idade prevista para causar dereito á pensión de xubilación ordinaria, sendo nese momento traballador da empresa en cuestión, senón simplemente que acade -o tivese podido acadar- dita idade, aínda que no sexa xa traballador da empresa.

Segundo esta interpretación, tanto o contrato de relevo con xornada ampliada, como, no seu caso, o contrato de relevo e o novo contrato a tempo parcial que puidera celebra-lo empresario, extinguiranse cando chegue o momento en que aquel traballador inicialmente substituído cumprira a idade esixida para causar dereito á xubilación ordinaria. Sempre, claro está, que o empresario procedese á denuncia dos dous contratos.

Neste caso, abriríanse ó empresario tódalas alternativas que quedaron expostas máis arriba, ó tratar da extinción do contrato de relevo.

A potenciación do contrato de relevo a través da negociación colectiva

Na negociación colectiva poderanse establecer medidas para impulsa-la celebración de contratos de relevo [art. 12.6.d) ET].

Os datos do cadro 5.22 subministran unha información aínda estatisticamente pouco relevante. A simple vista tales datos fálannos de 449 contratos (0,06% do total), que preferentemente se orientan a homes no sector económico da Industria na súa maior parte. É aínda cedo para valora-la incidencia do conxunto de medidas descritas no preámbulo dada a escasa vixencia temporal das mesmas e a conseguinte necesidade de tempo para a súa implantación e aplicación.

A contratación dos últimos anos mostrounos prioritariamente uns usos das modalidades contractuais precarias de todo tipo que inverteron a tradicional normalidade do contrato estable. O emprego de tales modalidades non respostou a necesidades empresariais específicas de man de obra presumible ou potencialmente estable, senón máis ben a preocupacións financeiras e de xestión flexible de persoal, que confundiu a flexibilidade coa precariedade, unha acción estratéxica de redución de custos, que, en definitiva fixeron moi difícil o imposible transformar tal contratación inestable en fixa, ó tempo que non serviron para mellora-la cualificación profesional dos contratados, frustrando as súas expectativas, e creando unha situación de precaria contratación de longa duración, irreversible. A contratación dos últimos anos no logrou ser unha ponte cara un emprego normal e estable. O conxunto da normativa de emprego manifestan importantes carencias que limitan a súa funcionalidade (en ocasións a política de xenerosas axudas á contratación sen discriminar ós colectivos convértese por distintos artificios nunha fin en si mesma) e distorsionan, ou fan abusiva e fraudulenta a súa utilización. O Acordo Interconfederal para a Negociación colectiva 2003 (BOE 24.02.2003), non é alleo a todo elo. No capítulo V, punto 2º de tales acordos, orienta á negociación colectiva a introducir elementos de promoción da contratación indefinida, á conversión de contratos temporais en fixos e á introducción de fórmulas que eviten o encadeamento inxustificado de sucesivos contratos temporais, todo elo co obxectivo de reduci-la contratación temporal inxustificada; en canto ás modalidades de contratación temporal insta ó uso adecuado (non abusivo) dos contratos de obra o servizo determinado e eventual por circunstancias da produción. Precisamente os máis utilizados. Potencia-la formación , prácticas e de relevo como sistemas de inserción profesional. E finaliza cunha orientación nada desdeñable, a de inclusión na negociación colectiva de fórmulas que impliquen un maior uso dos contratos a

tempo parcial indefinidos como fórmula que permite conxuga-la estabilidade no emprego coas necesidades productivas variables das empresas, fórmula alternativa á contratación laboral ou á realización de horas extras.

As reformas laborais non introduciron grandes cambios na relación de contratos indefinidos, contratos temporais. A precariedade vaise impondo á estabilidade no emprego. A contratación temporal rematou por converterse nunha contratación a termo, de modo que o empresario prescindiu do traballador, por apto que lle resultara, ó finaliza-lo período máximo contractual, o que entra en contradicción coas políticas que priman a formación continua e racha a perspectiva de carreira profesional, é negativo para todos, fai inútil o investimento en formación de traballadores cos que non se vai contar a futuro, racha toda estratexia de motivación, ten efectos perniciosos de cara ó investimento e renovación tecnolóxica, ten efectos negativos na calidade da produción e dos servizos, redundando finalmente na competitividade empresarial.

Para as demais modalidades de contratos, cuantitativamente pouco significativos, remitímonos ós cadros que as representan.

5.3. Empresas de Traballo Temporal

Inclúense neste apartado as empresas de traballo temporal reguladas pola Lei 14/1994, do 1 de xuño que, realizando os contratos de posta a disposición, poden supoñer unha importante canalización da ocupación.

Sendo competencia da comunidade autónoma tanto a autorización como o rexistro, contabilízanse, ademais, todas aquelas empresas de traballo temporal que posúen centros de traballo en Galicia, e que son autorizadas polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, por selo seu ámbito de actuación superior ó da comunidade autónoma.

Pódese ver no cadro 5.35 que das 33 empresas de traballo temporal que están autorizadas para traballar en Galicia no 31 de decembro de 2002k, 21 foron autorizadas polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e 12 pola comunidade autónoma.

Empresas de traballo temporal autorizadas para actuar en Galicia, a 31.12.2002

■ Cadro 5.35

Órgano competente	Número empresas	Ámbito de actuación en Galicia			
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Dirección Xeral de Relacións Laborais	12	5	3	3	9
Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais	21	19	9	8	18
Total	33	24	12	11	27

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

O número de traballadores cedidos por empresas de traballo temporal en Galicia durante o ano 2002 ascende en total á cifra de 55.074, correspondendo maior número ós pertencentes a empresas de ámbito nacional (cadro 5.36), que supoñen máis do 80% do total..

Cadro 5.36

Traballadores cedidos por ETT. Por contratos de posta a disposición e ámbito territorial de actuación da ETT. Galicia. 2002

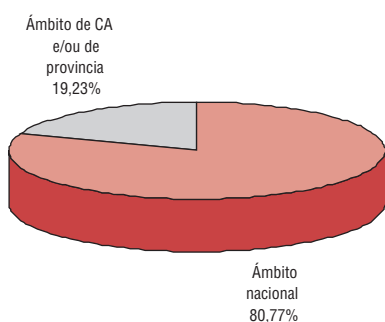
	Traballadores	Contratos de posta a disposición(1)				Total
		Obra ou servicio	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva de posto	Interinidade por proceso selección	
Ámbito nacional	44.482	34.350	19.713	7.605	473	62.141
Ámbito de CA e/ou de provincia	10.592	11.804	2.160	420	9	14.393
Total	55.074	46.154	21.873	8.025	482	76.534

(1) Segundo supostos contemplados no art. 6.2 da Lei 14/94

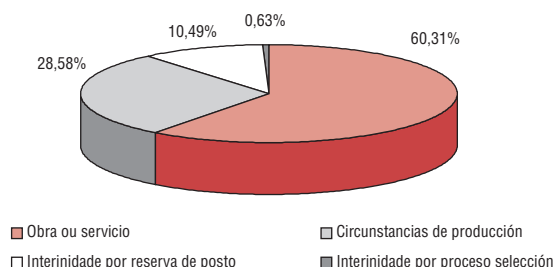
Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Traballadores cedidos por ETT



Contratos de posta a disposición



Traballadores cedidos por ETT. Por contratos de posta a disposición e provincia do centro de traballo da ETT. Galicia. 2002

Cadro 5.37

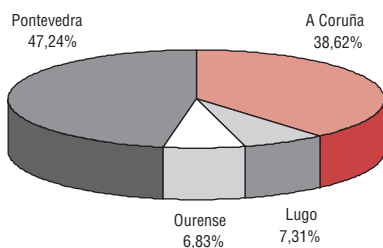
	Traballadores	Contratos de posta a disposición(1)				Total
		Obra ou servicio	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva de posto	Interinidade por proceso selección	
A Coruña	21.272	21.153	8.385	2.455	183	32.176
Lugo	4.025	2.721	2.264	330	47	5.362
Ourense	3.762	3.189	1.049	331	39	4.608
Pontevedra	26.015	19.091	10.175	4.909	213	34.388
Galicia	55.074	46.154	21.873	8.025	482	76.534

(1) Segundo supostos contemplados no art. 6.2 da Lei 14/94

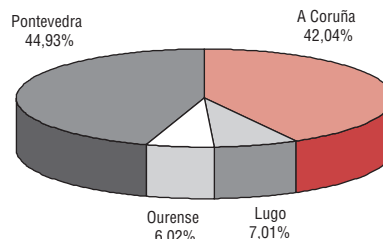
Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Traballadores cedidos por ETT por provincias



Contratos de posta a disposición por provincias



No que se refire a contratos de posta a disposición subscritos polas empresas de traballo temporal (76.534), os de obra ou servizo determinado e circunstancias da produción supoñen o 88,88% do total.

Segundo o cadro 5.37, as provincias da Coruña e Pontevedra agrupan o maior número de traballadores e, loxicamente de contratos de posta a disposición supoñendo en ámbolos casos máis do 85% do total de Galicia.

No cadro 5.38 pódense observar as cifras de contratos de posta a disposición referidos unicamente ós celebrados por empresas autorizadas pola comunidade autóno-

Cadro 5.38

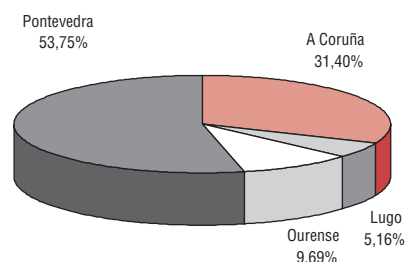
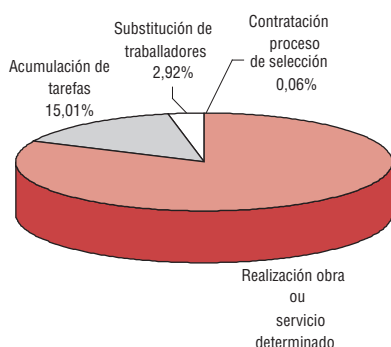
Contratos de posta a disposición celebrados polas Empresas de Traballo Temporal⁽¹⁾ Por provincias e causas. Galicia. 2002

	Causa contrato				Total
	Realización obra ou servizo determinado	Acumulación de tarefas	Substitución de traballadores	Contratación proceso de selección	
A Coruña	3.970	342	202	5	4.519
Lugo	461	259	23	0	743
Ourense	1.345	10	38	2	1.395
Pontevedra	6.028	1.549	157	2	7.736
Galicia	11.804	2.160	420	9	14.393

Ó total dos 14.393 contratos de posta a disposición celebrados durante o ano 2002 na CA de Galicia por ETT autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, débense engadir 14 que afectan a outros tantos traballadores (6 de realización de obra ou servizo determinado e 2 de substitución de traballadores con dereito a reserva), realizados ó abeiro do artigo 5.3 da Lei 29/1999, do 16 de xullo de modificación da Lei 14/1994, do 1 de xuño, pola que se regulan as empresas de traballo temporal

(1) Autorizadas para actuar en Galicia pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



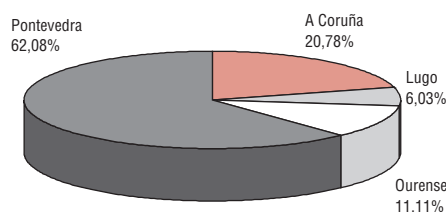
Traballadores postos a disposición polas Empresas de Traballo Temporal⁽¹⁾ Por provincias. Galicia. 2002

Cadro 5.39

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
2002	2.201	639	1.177	6.575	10.592

(1) Autorizadas para actuar en Galicia pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



■ Cadro 5.40

Contratos de posta a disposición segundo rama de actividade económica do centro de traballo da empresa usuaria⁽¹⁾. Galicia. 2002

Grupos de actividade económica	Obra ou servizo	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva posto	Interinidade por proceso selección	Total
Agrario	372	92	45	4	513
Non agrario	45.496	21.779	7.971	477	75.723
Industria	21.507	8.435	2.783	178	32.903
Construcción	1.443	244	296	20	2.003
Servicios	22.546	13.100	4.892	279	40.817
Non clasificables	286	2	9	1	298
Agricultura, gandería, caza e silvicultura	200	34	17	-	251
Pesca e acuicultura	172	58	28	4	262
Extracción e aglomeración de carbón	-	1	1	-	2
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	-	-	-	-	-
Extracción minerais non enerxéticos	10	-	-	-	10
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	9.819	3.738	303	42	13.902
Industria téxtil e da confección	1.928	531	458	13	2.930
Industria do coiro e do calzado	13	9	-	-	22
Industria da madeira e cortiza. Cestería	398	126	26	1	551
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	3.058	287	99	11	3.455
Coquerías. Refinerías. Trat. comb. nucleares	27	6	1	-	34
Industria química	698	261	46	17	1.022
Fabric. prod. caucho e mater. plásticas	988	384	62	5	1.439
Fabr. prod. minerais non metálicos	375	180	89	22	666
Metalurxia	847	407	516	14	1.784
Fabr. prod. metálicos agás maquinaria	797	207	77	5	1.086
Constr. maquinaria e equipo mecánico	350	69	11	14	444
Fabr. maquin. ofic. e mat. electrónico	68	146	22	20	256
Fabr. de maquinaria e mat. eléctrico	426	23	7	-	456
Fabr. instrument. médicos e precisión	83	2	-	-	85
Fabricación automóviles e remolques	506	958	980	5	2.449
Fabr. doutro material de transporte	435	149	7	4	595
Fabricación mobles. Outras manuf. Reciclaxe	342	873	39	5	1.259
Prod. e distrib. electricidade, gas e auga	339	78	39	-	456
Construcción	1.443	244	296	20	2.003
Venda e repar. vehíc. Venda combust.	165	98	11	19	293
Comercio polo xunto. Inter. comerc.	1.332	1.962	142	88	3.524
Comercio polo miúdo. Repar. domést.	1.203	2.189	184	48	3.624
Hostalería	2.608	3.334	122	27	6.091
Transporte terrestre e por tuberías	753	471	49	3	1.276
Transporte marítimo e fluvial	439	14	1	-	454
Transporte aéreo e espacial	27	26	20	-	73
Act. anex. transporte. Comunicacóns	3.906	604	341	8	4.859
Institucións financeiras e seguros	1.356	1.155	2.930	30	5.471
Inmobiliaria. Aluguer bens mobles	73	38	20	5	136
Informática. investig. e desenvolvemento	191	70	24	4	289
Outras actividades empresariais	4.880	2.728	398	30	8.036
Admón. Public. Defensa. SS Org. extrater.	7	3	-	-	10
Educación	153	101	54	3	311
Actividades sanitarias, veterinarias e sociais	98	11	78	2	189
Actividades de saneamento público	28	12	-	-	40
Act. asociat. recreat. e culturais	5.193	221	511	2	5.927
Activ. diversas servizos persoais	132	63	6	10	211
Fogares que empregan persoal doméstico	2	-	1	-	3
Non clasificables	286	2	9	1	298
Total	46.154	21.873	8.025	482	76.534

(1) Segundo supostos contemplados no artigo 6.2 da Lei 14/1994

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

■ Cadro 5.41 Contratos de posta a disposición segundo provincia do centro de traballo da empresa usuaria.
do centro de traballo da empresa de traballo temporal, por rama de actividade.
Galicia. 2002

Grupos de actividade económica	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Agrario	66	24	129	294	513
Non agrario	31.853	5.337	4.464	34.069	75.723
Industria	7.965	2.222	1.937	20.779	32.903
Construcción	1.002	254	162	585	2.003
Servicios	22.886	2.861	2.365	12.705	40.817
Non clasificables	257	1	15	25	298
Agricultura, gandería, caza e silvicultura	16	24	129	82	251
Pesca e acuicultura	50	-	-	212	262
Extracción e aglomeración de carbón	2	-	-	-	2
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	-	-	-	-	-
Extracción minerais non enerxéticos	8	2	-	-	10
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	2.771	516	718	9.897	13.902
Industria téxtil e da confección	953	12	391	1.574	2.930
Industria do coiro e do calzado	18	-	4	-	22
Industria da madeira e cortiza. Cestería	132	182	84	153	551
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	1.822	768	35	830	3.455
Coquerías. Refinerías. Trat. comb. nucleares	31	1	-	2	34
Industria química	243	4	13	762	1.022
Fabric. prod. caucho e mater. plásticas	73	7	157	1.202	1.439
Fabr. prod. minerais non metálicos	46	312	16	292	666
Metalurxia	474	239	84	987	1.784
Fabr. prod. metálicos agás maquinaria	156	25	22	883	1.086
Constr. maquinaria e equipo mecánico	109	9	63	263	444
Fabr. maquin. ofic. e mat. electrónico	226	-	16	14	256
Fabr. de maquinaria e mat. eléctrico	161	4	109	182	456
Fabr. instrument. médicos e precisión	44	19	4	18	85
Fabricación automóviles e remolques	9	-	112	2.328	2.449
Fabr. doutro material de transporte	76	2	52	465	595
Fabricación mobles. Outras manuf. Reciclaxe	381	7	15	856	1.259
Prod. e distrib. electricidade, gas e auga	230	113	42	71	456
Construcción	1.002	254	162	585	2.003
Venda e repar. vehíc. Venda combust.	160	9	10	114	293
Comercio polo xunto. Inter. comerc.	1.069	1.293	148	1.014	3.524
Comercio polo miúdo. Repar. domést.	1.765	186	536	1.137	3.624
Hostalería	3.741	603	213	1.534	6.091
Transporte terrestre e por tuberías	532	49	22	673	1.276
Transporte marítimo e fluvial	439	-	-	15	454
Transporte aéreo e espacial	54	-	-	19	73
Act. anex. transporte. Comunicacóns	3.273	15	44	1.527	4.859
Institucións financeiras e seguros	1.490	333	249	3.399	5.471
Inmobiliaria. Aluguer bens mobles	63	5	16	52	136
Informática. investig. e desenvolvemento	128	29	11	121	289
Outras actividades empresariais	4.498	228	1.015	2.295	8.036
Admón. Public. Defensa. SS Org. extrater.	5	5	-	-	10
Educación	183	8	65	55	311
Actividades sanitarias, veterinarias e sociais	115	3	1	70	189
Actividades de saneamento público	14	3	-	23	40
Act. asociat. recreat. e culturais	5.241	88	27	571	5.927
Activ. diversas servizos persoais	114	4	8	85	211
Fogares que empregan persoal doméstico	2	-	-	1	3
Non clasificables	257	1	15	25	298
Total	32.176	5.362	4.608	34.388	76.534

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

ma resaltando claramente os contratos para obra ou servizo determinado. E no cadro 5.39 a distribución provincial dos traballadores postos a disposición por esas mesmas nos que se destaca a provincia de Pontevedra.

Efectuada a distribución por rama de actividade pode contemplarse que as industrias de alimentos, bebidas e tabaco son as que máis contratos desta natureza subscriben, debido fundamentalmente ó volume que teñen os contratos para esta actividade na provincia de Pontevedra (cadros 5.40 e 5.41).

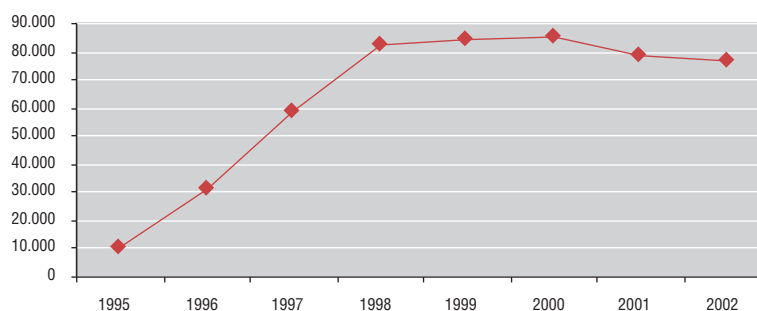
Evolución empresas autorizadas e contratos de posta a disposición. Galicia. 1995-2002

■ Cadro 5.42

	Nº Empresas	Contratos de posta a disposición
1995	16	10.371
1996	26	30.883
1997	36	58.525
1998	37	82.431
1999	36	84.155
2000	34	85.660
2001	33	78.547
2002	33	76.534

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral Relacións Laborais



Evolución de contratos de posta a disposición. Por causas. Galicia. 1996-2002

■ Cadro 5.43

	Obra ou servizo	Acumulación de tarefas	Substitución de traballadores	Contratación proceso de selección	Total
1996	13.627	13.403	3.534	319	30.883
1997	25.288	27.322	5.414	501	58.525
1998	37.416	37.930	5.892	1.193	82.431
1999	42.127	34.465	6.574	989	84.155
2000	46.160	30.642	7.296	1.562	85.660
2001	45.246	23.628	7.963	1.710	78.547
2002	46.154	21.873	8.025	482	76.534

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Examinando a evolución destas empresas desde a súa práctica posta en funcionamento, cadros 5.42 e 5.43, pódese observar como o número de empresas parece que se estabilizou despois dun notable crecemento e que, despois dunha tendencia crecente dos contratos de posta a disposición, obsérvase en 2002 unha diminución das cifras que se iniciaran no ano anterior:

Pódese observar no cadro 5.44 que, polo que se refire a contratos de posta a disposición de empresas de traballo temporal autorizadas para traballar en Galicia, a pesar da tendencia decrecente global, existe un incremento nos contratos de obra ou servizo e, lixeiramente, nos de interinidade por reserva de posto.

Contratos de posta a disposición de ETT autorizadas a traballar en Galicia pola Comunidade Autónoma. por provincias e clase de contratos. Galicia. 1999-2002

■ Cadro 5.44

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Contratos					
1999	9.726	2.017	2.254	7.636	21.633
2000	8.361	963	2.063	11.030	22.417
2001	7.395	1.026	2.272	12.575	23.268
2002	4.519	743	1.395	7.736	14.393
Realización de obra ou servizo					
1999	6.211	871	1.806	3.838	12.726
2000	4.988	611	1.854	6.058	13.511
2001	4.792	726	2.153	7.563	15.234
2002	3.970	461	1.345	6.028	11.804
Acumulación					
1999	3.036	1.016	352	2.306	6.710
2000	2.782	249	139	3.256	6.426
2001	2.239	249	58	2.609	5.155
2002	342	259	10	1.549	2.160
Substitución					
1999	414	106	96	1.451	2.067
2000	498	93	61	924	1.576
2001	309	49	58	1.241	1.657
2002	202	23	38	157	420
Selección					
1999	65	24	0	41	130
2000	93	10	9	792	904
2001	55	2	3	1.162	1.222
2002	5	0	2	2	9

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

5.4. Economía Social

Neste apartado examínanse as cooperativas e sociedades laborais dando primeiro unha visión das que figuran rexistradas na Comunidade Autónoma e por provincias e examinando a continuación os movementos experimentados no ano 2002.

Cadro 5.45

Cooperativas rexistradas por actividade económica e provincias.
Galicia. 2002

Cod.	Actividade	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	409	370	171	141	1.091
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	5	8	3	6	22
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	100	38	0	90	228
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	0	0	0	0	0
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	1	0	0	1
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	0	8	2	4	14
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	12	26	6	16	60
16	Industria do tabaco	0	0	1	0	1
17	Industria téxtil	10	10	1	9	30
18	Industria da confección e peletería	156	22	46	57	281
19	Industria do coiro e calzado	1	2	2	0	5
20	Industria da madeira e cortiza (aqás mobles)	6	8	5	9	28
21	Industria do papel	1	0	0	1	2
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	16	0	3	11	30
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combus. nucleares	0	0	0	0	0
24	Industria química	3	1	0	0	4
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	1	1	2	0	4
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	1	8	3	5	17
27	Metalurxia	4	2	2	3	11
28	Fabric. produtos metálicos (aqás maquinaria e equipo)	6	3	6	7	22
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	5	5	5	5	20
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	6	4	8	2	20
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	1	0	0	0	1
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	0	1	0	0	1
35	Fabric. doutro material de transporte	13	1	0	7	21
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	11	13	20	8	52
37	Reciclaxe	0	2	0	0	2
40	Produc. e distb. enerxía eléct. gas, vapor e auga quente	0	0	1	0	1
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	1	1
45	Construción	291	86	64	189	630
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	9	24	8	13	54
51	Comercio por xunto e intermedarios (aqás vehículos motor)	32	23	8	41	104
52	Comercio polo miúdo (aqás vehíc. motor, reparac. domésticas)	49	25	6	23	103
55	Hostalería	9	10	2	7	28
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	37	24	4	23	88
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	6	5	4	11	26
64	Correos e telecomunicacións	1	0	2	1	4
65	Interm. financeira, aqás seguros e plans de pensións	0	1	0	0	1
66	Seguros e plans de pensións (aqás seguridade social obrigatoria)	0	0	0	0	0
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0
70	Actv. inmobiliarias	10	2	1	12	25
71	Aluqueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	1	0	0	1
72	Actv. informáticas	2	0	1	4	7
73	Investigación e desenvolvemento	3	1	1	0	5
74	Outras actividades empresariais	20	6	26	22	74
75	Admon. Pública, Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0
80	Educación	46	8	9	35	98
85	Actv. sanitarias e veterinarias, servicos sociais	14	9	22	14	59
90	Actv. saneamento público	0	1	0	0	1
91	Actv. asociativas	0	0	4	0	4
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	17	3	9	11	40
93	Actv. diversas de servicos persoais	9	10	6	3	28
95	Fogares que empregan persoal doméstico	1	1	0	0	2
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
	Descoñecido	7	5	2	4	18
	Total	1.330	779	466	795	3.370

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

No que se refire a cooperativas rexistradas na Comunidade Autónoma (cadro 5.45) pode observarse que son 3.370, sendo a provincia da Coruña a que máis cooperativas reflicte e resalta a agricultura en canto a actividade económica que maior número de cooperativas agrupa.

Tal e como pode verse no cadro 5.46 constituíronse en Galicia, en 2002, un total de 79 cooperativas con 1.439 socios, das que de traballo asociado son 37 con 182 socios e, como pode observarse no cadro, as de vivendas son as que teñen maior número de socios.

Examinando as cooperativas constituídas en función da actividade económica (cadro 5.47), a agricultura, gandería, caza e servizos relacionados ocupan o primei-

■ Cadro 5.46

**Cooperativas inscritas e número de socios. Por provincias.
Galicia. 2002**

	Rexistros provinciais								Rexistro central		Total	
	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra					
	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.
Traballo asociado	5	24	7	22	6	58	16	63	3	15	37	182
Consumidores e usuarios		0	0	0	0	0	0	0	1	23	1	23
Vivendas	5	184	0	0	0	0	7	848	0	0	12	1.032
Agrarias	8	68	6	39	2	17	3	24	4	24	23	172
Explotación comun. da terra	1	5	1	6	0	0	1	5	0	0	3	16
Servizos	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	1	4
Mar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportistas	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	1	5
Transportista - traballo asociado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Seguros	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sanitarias	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Serv. sociais-traballo asociado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ensino	0	0	1	5	0	0	0	0	0	0	1	5
Ensino - traballo asociado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Educacionais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Integración social	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Segundo grao	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	19	281	15	72	8	75	27	940	10	71	79	1.439

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

ro lugar agrupando, en consonancia co anterior, construción e actividades inmobiliarias o maior número de socios.

No tocante ás sociedades laborais (cadro 5.48), no ano 2002 figuran rexistradas en Galicia 1.538 sociedades, sendo as de comercio as que teñen maior número, aínda que resaltan tamén as dedicadas á actividade de construción.

Polo que se refire ó ano 2002, con datos da propia comunidade autónoma, constituíronse 356 sociedades laborais, con un capital social de 6.113.678 (cadro 5.49), reflectíndose no cadro seguinte os movementos por actos inscritos desagregados por cada unha das provincias, o que permite concluír que Pontevedra é a que máis volume experimentou.

Clasificadas pola actividade económica, o comercio por xunto e polo miúdo é o que constituíu maior número de sociedades laborais, seguíndolle por si soa en número a construción.

■ Cadro 5.47

Cooperativas constituídas e número de socios. Por actividade económica e provincias.
Galicia. 2002

Cod.	Actividade	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Rexistro central		Total	
		Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	9	73	8	48	1	9	4	29	4	23	26	182
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	0	0	1	4	0	0	0	0	1	4	2	8
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	0	0	0	0	1	8	0	0	1	4	2	12
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Industria da confección e peletería	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	Industria do coiro e calzado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Industria da madeira e cortiza (aqás mobles)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	Industria do papel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	3
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combust. nucleares	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Industria química	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	Metalurxia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	Fabric. produtos metálicos (aqás maquinaria e equipo)	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0	1	4
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	0	0	0	0	1	38	0	0	0	0	1	38
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	Fabric. doutro material de transporte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	Fabric. mobles: outras indus. manufactureiras	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
37	Reciclaxe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40	Produc. e distb. enerxía eléct. gas. vapor e auga quente	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45	Construción	5	184	1	3	1	3	9	442	0	0	16	632
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	0	0	1	3	0	0	1	3	0	0	2	6
51	Comercio por xunto e intermedarios (aqás vehículos motor)	1	3	1	3	0	0	1	4	1	5	4	15
52	Comercio polo miúdo (aqás vehic. motor, reparac. domésticas)	0	0	1	3	0	0	1	8	1	23	3	34
55	Hostalería	1	3	0	0	0	0	3	9	0	0	4	12
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63	Actv. anexas ós transportes: axencias de viaxes	0	0	0	0	0	0	0	1	5	1	5	5
64	Correos e telecomunicacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
65	Interm. financeira, aqás seguros e plans de pensións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
66	Seguros e plans de pensións (aqás seguridade social obrigatoria)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
70	Actv. inmobiliarias	0	0	0	0	0	0	3	427	0	0	3	427
71	Aluqueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72	Actv. informáticas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	0	0	0	0	1	3	1	3	0	0	2	6
75	Admon. Pública, Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80	Educación	2	15	0	0	0	0	2	8	0	0	4	23
85	Actv. sanitarias e veterinarias, servicos sociais	0	0	2	8	1	6	0	1	7	4	21	21
90	Actv. saneamento público	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
91	Actv. asociativas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
93	Actv. diversas de servicos persoais	0	0	0	0	2	8	0	0	0	0	2	8
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total		19	281	15	72	8	75	27	940	10	71	79	1.439

■ Cadro 5.48

**Sociedades laborais rexistradas por actividade económica e provincias.
Galicia. 2002**

Cod.	Actividade	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	6	5	5	2	18
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	3	2	0	2	7
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	4	1	0	2	7
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	0	0	0	1	1
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	1	0	5	3	9
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	7	4	7	6	24
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	4	0	2	2	8
18	Industria da confección e peletería	14	2	5	6	27
19	Industria do coiro e calzado	1	0	0	0	1
20	Industria da madeira e cortiza (aqás mobles)	9	2	4	8	23
21	Industria do papel	2	0	0	0	2
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	11	3	1	10	25
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combust. nucleares	0	0	0	0	0
24	Industria química	2	0	0	1	3
25	Fabric. productos caucho e materias plásticas	1	0	1	4	6
26	Fabric. doutros productos minerais non metálicos	4	4	0	7	15
27	Metalurxia	3	1	1	4	9
28	Fabric. productos metálicos (aqás maquinaria e equipo)	22	13	2	14	51
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	7	1	0	3	11
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	1	0	0	0	1
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	2	1	1	3	7
32	Fabric. material electrónico. radio. TV e comunicacións	0	0	1	0	1
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0
34	Fabric. vehículos motor. remolques e semiremolques	1	0	2	1	4
35	Fabric. doutro material de transporte	2	1	0	6	9
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	20	8	6	4	38
37	Reciclaxe	1	1	0	0	2
40	Produc. e distb. enerxía electr. gas, vapor e auga quente	1	1	0	1	3
41	Captación, depuración e distribución de auga	3	0	0	2	5
45	Construción	68	34	34	70	206
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	42	18	10	24	94
51	Comercio por xunto e intermedarios (aqás vehículos motor)	77	36	23	74	210
52	Comercio polo miúdo (aqás vehíc. motor, reparac. domésticas)	67	26	23	44	160
55	Hostalería	50	22	21	42	135
60	Transporte terrestre: transporte por tubos	7	12	1	11	31
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0
63	Actv. anexas ós transportes: axencias de viaxes	3	2	1	4	10
64	Correos e telecomunicacións	3	1	0	4	8
65	Interm. financeira. aqás seguros e plans de pensións	1	1	0	0	2
66	Seguros e plans de pensións (aqás seguridade social obrigatoria)	6	0	1	1	8
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	3	2	2	3	10
70	Actv. inmobiliarias	13	3	5	10	31
71	Aluqueiro de maquinaria e equipo sen operario	1	0	0	2	3
72	Actv. informáticas	15	4	4	20	43
73	Investigación e desenvolvemento	1	0	0	1	2
74	Outras actividades empresariais	52	24	17	45	138
75	Admon. Pública. Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0
80	Educación	18	5	3	14	40
85	Actv. sanitarias e veterinarias. servios sociais	10	6	5	9	30
90	Actv. saneamento público	1	1	0	0	2
91	Actv. asociativas	0	0	0	0	0
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	13	6	2	9	30
93	Actv. diversas de servios persoais	9	3	5	11	28
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
	Descoñecido	0	0	0	0	0
	Total	592	256	200	490	1.538

Sociedades Laborais constituídas en Galicia e número de socios. 2002

■ Cadro 5.49

Total nº sociedades constiúidas	356
Socios de traballo	886
Socios de capital	351
Capital social	6.113.678

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Actos inscritos segundo a provincia do domicilio social. 2002

■ Cadro 5.50

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Sociedades laborais constituídas	97	75	40	144	356
Modificacións estatutarias	17	15	4	29	65
Sociedades laborais que causaron baixa	11	3	0	10	24
TOTAL	125	93	44	183	445

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Na súa distribución por comunidades autónomas (cadro 5.52) en xeral apréciase a mesma tendencia de incremento de anos anteriores nas rexistradas e no número de socios.

Os cadros 5.53 e 5.54 permiten aprecia-la evolución das cooperativas e sociedades laborais en Galicia nos últimos anos, comprobándose que, segundo as cifras da comunidade autónoma, as cooperativas experimentaron unha diminución, ó igual que no ano anterior, no número das inscritas e, loxicamente, no número de socios.

Por último, o cadro 5.55 fai referencia ós centros especiais de emprego constituídos en Galicia no ano 2002.

■ Cadro 5.51

**Sociedades Anónimas Laborais constituídas e número de socios de traballo e de capital.
Por actividade económica. Galicia. 2002**

Cod.	Actividades	Nº	Socios		Capital social	% Capital social	
			de traballo	de capital		Traballadores	Non traballadores
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	6	16	4	62.148	90,82	9,18
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	1	2	1	12.000	66,67	33,33
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	2	4	2	81.138	66,67	33,33
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0,00	0,00
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	1	3	0	3.015	100,00	0,00
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0,00	0,00
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0,00	0,00
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	1	2	2	3.020	65,96	34,04
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	5	12	6	147.756	75,49	24,51
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0,00	0,00
17	Industria téxtil	1	2	1	3.012	66,67	33,33
18	Industria da confección e peletería	2	13	2	26.156	96,16	3,84
19	Industria do coiro e calzado	0	0	0	0	0,00	0,00
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	2	6	0	15.006	100,00	0,00
21	Industria do papel	0	0	0	0	0,00	0,00
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	3	6	5	24.960	66,67	33,33
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combust. nucleares	0	0	0	0	0,00	0,00
24	Industria química	1	2	1	18.000	66,67	33,33
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	0	0	0	0	0,00	0,00
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	3	19	0	73.947	100,00	0,00
27	Metalurxia	0	0	0	0	0,00	0,00
28	Fabric. produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	13	36	9	336.397	81,36	18,64
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	0	0	0	0	0,00	0,00
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0,00	0,00
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	0	0	0	0	0,00	0,00
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	0	0	0	0	0,00	0,00
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0,00	0,00
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	0	0	0	0	0,00	0,00
35	Fabric. doutro material de transporte	1	9	0	3.042	100,00	0,00
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	9	20	11	90.370	70,86	29,14
37	Reciclaxe	1	3	1	25.000	74,00	26,00
40	Produc. e distb. enerxía eléct. gas, vapor e auga quente	0	0	0	0	0,00	0,00
41	Captación, depuración e distribución de auga	1	2	1	3.006	66,67	33,33
45	Construción	62	148	63	1.163.414	72,47	27,53
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	16	39	17	549.166	74,19	25,81
51	Comercio por xunto e intermediarios (agás vehículos motor)	53	129	44	901.122	76,66	23,34
52	Comercio polo miúdo (agás vehíc. motor, reparac. domésticas)	33	81	34	730.872	80,32	19,68
55	Hostalería	35	79	39	350.535	75,77	24,23
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	8	19	8	146.856	71,84	28,16
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0,00	0,00
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0,00	0,00
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	1	2	2	3.006	52,03	47,97
64	Correos e telecomunicacións	3	8	2	57.639	87,49	12,51
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	1	2	1	10.821	66,67	33,33
66	Seguros e plans de pensións (agás seguridade social obrigatoria)	0	0	0	0	0,00	0,00
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	1	2	1	18.030	66,67	33,33
70	Actv. inmobiliarias	9	20	10	103.439	70,02	29,98
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	1	2	2	11.000	66,00	34,00
72	Actv. informáticas	9	22	11	84.213	83,35	16,65
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0,00	0,00
74	Outras actividades empresariais	34	86	35	671.629	78,28	21,72
75	Admon. Pública, Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0,00	0,00
80	Educación	7	18	8	108.460	68,36	31,64
85	Actv. sanitarias e veterinarias, servicos sociais	11	26	10	75.878	69,49	30,51
90	Actv. saneamento público	0	0	0	0	0,00	0,00
91	Actv. asociativas	0	0	0	0	0,00	0,00
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	10	24	10	120.048	68,14	31,86
93	Actv. diversas de servicos persoais	9	22	8	79.577	76,60	23,40
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0,00	0,00
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0,00	0,00
Total		356	886	351	6.113.678	76,00	24,00

**Sociedades Laborais rexistradas e número de socios.
Por comunidades autónomas. 1998-2002**

■ Cadro 5.52

	1998		1999		2000		2001		2002	
	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios
Andalucía	50	182	672	2.428	758	2.746	1.099	3.942	1.537	5.406
Aragón	196	717	222	777	243	873	238	843	202	730
Asturias	122	431	107	407	114	412	126	440	134	469
Baleares	39	128	51	173	73	259	74	247	77	253
Canarias	236	809	278	970	307	1.061	321	1.090	297	1.009
Cantabria	23	98	25	106	28	103	45	162	38	130
C. A Mancha	296	1.109	456	1.606	434	1.525	427	1.505	423	1.483
C. León	248	900	251	896	249	887	285	1.008	294	1.022
Cataluña	484	1.778	530	1.885	554	1.915	762	2.595	684	2.388
C. Valenciana	380	1.412	446	1.542	478	1.693	415	1.435	534	1.867
Extremadura	51	187	80	316	101	381	137	509	121	438
Galicia	157	566	201	750	297	1.148	295	1.067	356	1.239
Madrid	579	2.177	692	2.440	720	2.462	701	2.521	710	2.487
Murcia	262	966	205	725	197	712	224	813	253	880
Navarra	77	294	104	626	113	429	97	391	139	486
País Vasco	193	987	182	868	206	880	193	769	196	829
A Rioxa	17	64	19	70	14	48	14	46	16	86
Ceuta e Melilla	2	9	1	4	4	15	1	4	2	7
España	3.412	12.814	4.522	16.589	4.890	17.549	5.454	19.387	6.013	21.209

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Boletín de Estadísticas Laborais

**Cooperativas inscritas e socios das mesmas. Por provincias.
Galicia. 1999-2002**

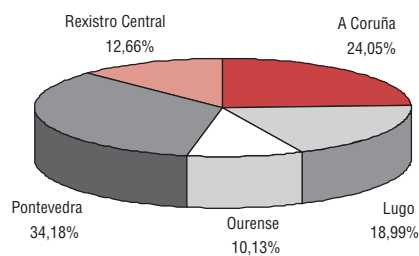
■ Cadro 5.53

	Total cooperativas							
	Cooperativas				Nº de socios			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
A Coruña	15	18	20	19	127	124	126	281
Lugo	10	24	17	15	76	251	235	72
Ourense	10	23	12	8	89	206	53	75
Pontevedra	18	16	36	27	173	269	1.787	940
Rexistro Central	15	15	9	10	100	131	115	71
Galicia	68	96	94	79	565	981	2.316	1.439

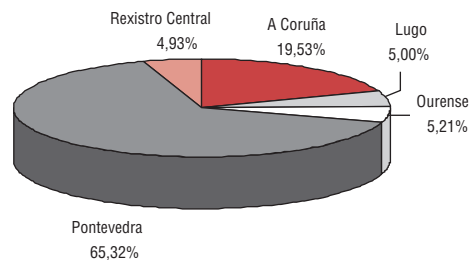
Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cooperativas inscritas en Galicia en 2002



Nº de socios en Galicia en 2002

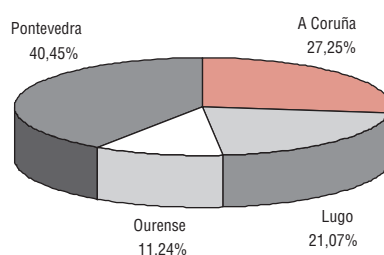


Cadro 5.54
**Sociedades Laborais constituídas, modificacións estatutarias e baixas.
Por provincias. Galicia. 1999-2002**

	Sociedades Laborais constituídas				Modificacións estatutarias				Baixas			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
A Coruña	84	118	100	97	18	21	12	17	7	6	8	11
Lugo	44	44	43	75	6	10	14	15		1	4	3
Ourense	27	50	38	40	3	5	4	4		2	2	
Pontevedra	46	85	114	144	6	7	10	29	3	3	2	10
Galicia	201	297	295	356	33	43	40	65	10	12	16	24

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Boletín de Estadísticas Laborais

Sociedades Laborais constituídas en Galicia en 2002

**Centros especiais de emprego constituídos.
Galicia. 2002**
Cadro 5.55

Centros especiais de emprego	Nº de centros	Traball. Minusválidos	Traball. non minusválidos
Constituídos	3	21	3
Que causaron baixa	0	0	0

Fonte: Consellería de asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

6.1. Metodoloxía

A Lei orgánica 5/2002, do 19 de xuño, das cualificacións e da formación profesional, define no seu artigo 9, a formación profesional, nos seguintes termos: "A formación profesional comprende o conxunto de accións formativas que capacitan para o desempeño cualificado das diversas profesións, o acceso ó emprego e a participación activa na vida social, cultural e económica. Inclúe as ensinanzas propias da formación profesional inicial, as accións de inserción e reinserción laboral dos traballadores, así como as orientadas á formación continua nas empresas, que permitan a adquisición e actualización permanente das competencias profesionais".

Tres son as pezas institucionais que contribuíron de xeito básico a deseña-lo sistema de formación profesional en España. A primeira artículase en torno ó sistema educativo. A Lei orgánica 1/1990, do 3 de outubro, de ordenación xeral do sistema educativo (LOXSE) redefiniu o papel da formación profesional regulada, establecendo qué tipo de ensinanzas poden conducir á obtención de titulacións, con validez académico profesional, e cales outras forman parte da formación integradora

■ Cadro 6.1

Resumo da Formación Ocupacional. Galicia. 2002

	Cursos	Alumnos	Orzamento
FIP (excluídos compromisos de contratación)	1.333	22.005	38.590.941
Compromisos de contratación FIP	92	1.374	2.059.359
Compromisos de contratación FSE	171	2.438	255.506
Medios propios	224	3.324	5.231.049
Plan autonómico de formación de formadores	45	614	142.057
Outras accións formativas	347	6.049	3.190.180
Total	2.212	35.804	49.469.092

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

do propio sistema educativo, con cualificacións amplas e polivalentes. En segundo lugar, o Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional (Plan FIP) "ocupacional" diríxese a traballadores desempregados co dobre e combinado obxectivo de proporcionarlle as cualificacións requiridas polo sistema productivo e a súa inserción no mercado de traballo. Finalmente, e dentro do campo das relacións laborais, está a formación profesional continua, cun conxunto de accións formativas que desenvolven as empresas, dirixidas tanto á mellora de competencias e cualificacións como á recualificación de traballadores ocupados.

Neste capítulo, pola súa pertenza ó ámbito educativo xeral, non corresponde aquí trata-la primeira polo que tan só nos imos ocupar das dúas últimas.

A formación profesional ocupacional é competencia, desde o 1 de xaneiro de 1993 da Xunta de Galicia e, concretamente, da Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude. As funcións e servizos da Administración do Estado asumidos pola Xunta de Galicia, así como aqueles outros que se reserva a Administración do Estado, son os contidos no anexo ó Real decreto 146/1993, do 29 de xaneiro, polo que se produce o oportuno traspaso de funcións e servizos. Ó que aquí interesa, convén subliñar que a Xunta de Galicia asume a xestión do Plan de Formación e Inserción Profesional (Plan FIP), aínda que a aprobación do propio plan resérvao a Administración do Estado, quen vén de elaboralo coa colaboración das comunidades autónomas.

Xunto ó Plan FIP, a Xunta de Galicia conta, ademais, cun programa de apoio da UE para formación, que cofinancian ámbalas institucións (a Xunta aporta o 25%) e polo que xestiona as programacións que se derivan das orientacións plurianuais do Fondo Social Europeo (FSE).

A formación continua non foi transferida ás comunidades autónomas e desenvólve as súas funcións a través da Fundación para a Formación Continua (FORCEM), impulsando e difundindo a Formación Continua entre os traballadores e as empresas, xestionando as axudas e realizando o seu seguimento e control técnico.

A formación en Galicia respondeu ó mesmo contexto descrito, a necesidade de mellorar resultados e a mellora de obxectivos propiciou o Plan Nacional de Formación Profesional do 13 de marzo de 1998, onde os seus obxectivos e medidas enmárcanse na comentada política europea, sendo unha das súas novidades

■ **Cadro 6.2****Distribución territorial Plano FIP⁽¹⁾
Por programas e provincias. 2002**

Programa	Provincia	Cursos	Alumnos	Orzamento
Pluriprovincial		728	12.222	24.709.503
Provincial				
	A Coruña	210	3.382	5.037.479
	Lugo	133	2.128	2.685.005
	Ourense	87	1.429	2.081.246
	Pontevedra	175	2.844	4.077.710
	Subtotal	605	9.783	13.881.440
Galicia		1.333	22.005	38.590.943

(1) Excluídos os de con compromiso de contratación

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

salientables a necesidade de concreta-los plans de acción que os estados membros presentarán cada ano.

Unha liña fundamental do plan constitúe o desenvolvemento do novo Programa Nacional de Formación Profesional, acordado no Consello Xeral da Formación Profesional coas comunidades autónomas e os axentes sociais como elemento fundamental do aumento da empregabilidade para os colectivos máis desfavorecidos no mercado de traballo, integrando a formación regulada, a formación ocupacional e a formación continua. Programa que pretende fomentar a oferta formativa e dotar de prestixio a formación profesional. O obxectivo é actuar sobre a poboación desempregada que permanece cinco e once meses en situación de desemprego, emprendendo accións de emprego ou empregabilidade (formación e orientación).

Á hora de analizar anualmente a xestión realizada en materia de formación debemos seguir inevitablemente o guión de obxectivos proposto polo Plan Nacional que enmarca os acordos subscritos no ámbito autonómico.

Partimos por isto do enunciado de principios contido no capítulo IV do Plan Nacional que establece como obxectivos da Formación Profesional Ocupacional, os seguintes:

O obxectivo xeral, como política activa de emprego, diríxese prioritariamente a potencia-la inserción e reinserción profesional da poboación demandante de emprego, mediante a cualificación, recualificación ou posta ó día das súas competencias profesionais, que poderá acreditarse mediante as certificacións correspondentes.

Polo mesmo, debe adecuarse á oferta de emprego, actual ou previsible a curto prazo, sen prexuízo de que as cualificacións que ofrezca teñan horizonte de futuro.

A oferta formativa ocupacional instrumentarase en función das características da poboación desempregada, distinguindo, en principio, a dirixida a mozos en busca da súa inserción, a dirixida a persoas adultas que necesitan reinsertarse, incluídas as mulleres, e finalmente, a orientada a colectivos específicos con especiais dificultades para a inserción ou reinserción.

■ Cadro 6.3

FIP 2002 Programación provincial

Provincia	Área	Cursos	Alumnos	Orzamento
A Coruña	A Coruña	179	2.940	5.604.744
	Bergantiños	16	272	604.923
	Betanzos	12	201	448.365
	Boiro	22	370	387.491
	Cee	19	308	319.639
	Ferrol-As Pontes	81	1.349	2.942.075
	Melide	10	159	131.593
	Ordes	9	134	236.247
	Santiago de Compostela	106	1.715	3.098.105
	Subtotal	454	7.448	13.773.182
Lugo	A Mariña	63	988	1.534.455
	Chantada-A Ulloa	12	206	329.740
	Lugo	139	2.263	4.154.772
	Sarria	12	197	260.529
	Terra de Lemos-Quiroga	24	425	745.634
	Vilalba	10	157	263.429
	Subtotal	260	4.236	7.288.559
Ourense	A Limia	8	132	236.239
	O Carballiño	12	185	311.673
	O Ribeiro	7	113	228.866
	Ourense	193	3.213	5.672.766
	Terra de Celanova	6	95	179.948
	Valdeorras	18	302	469.183
	Verín	15	253	350.835
	Subtotal	259	4.293	7.449.510
Pontevedra	Baixo Miño	16	266	404.878
	Caldas de Reis	7	126	203.794
	O Deza	34	574	980.108
	O Morrazo	20	338	574.872
	O Salnés	34	535	811.837
	Ponteareas	12	192	290.583
	Pontevedra	58	962	1.233.372
	Tabeirós-Terra de Montes	21	361	728.004
	Vigo	250	4.048	6.911.604
	Subtotal	452	7.402	12.139.052
Galicia		1.425	23.379	40.650.303

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

A característica específica da oferta formativa ocupacional debe se-la súa capacidade de resposta inmediata á oferta de emprego que require continua evolución e formación de tal oferta na economía globalizada.

A oferta e a xestión da formación ocupacional debe ter presente os obxectivos básicos do presente Programa Nacional, polo que as súas cualificacións deben axustarse ó Sistema Nacional de Cualificacións, permitindo o seu recoñecemento e validación nos restantes subsistemas.

Así mesmo, debe operar tendo en conta os datos ofrecidos polo Observatorio sobre Evolución das Cualificacións e o Emprego e ofrecer certificacións transparentes no mercado nacional e comunitario.

A oferta de formación ocupacional debe articularse co sistema de información e orientación dos diferentes servicios públicos de emprego.

Finalmente, debe operar con criterios de calidade que permitan mellora-la súa xestión e avalia-los seus resultados.

6.2. Formación Ocupacional: informe da xestión en 2002

A Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude remitiu ó Consello Galego de Relacións Laborais un informe da xestión da formación ocupacional en Galicia no ano 2002, que transcribimos:

A formación profesional, no noso país, está dividida en tres subsistemas: a inicial ou específica, pertencente ó sistema educativo, a ocupacional, dirixida ós desempregados, e a formación continua ou de ocupados.

O Decreto 250/2002, do 18 de xullo, establece a estrutura orgánica da Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude, atribuíndolle o exercicio das competencias e funcións, entre outras materias, no relativo á formación ocupacional. Estas realízanse na Dirección Xeral de Formación e Colocación, concretamente a través da Subdirección Xeral de Formación Ocupacional. Polo Decreto 117/1999, do 23 de abril, créase o Instituto Galego das Cualificacións, como instrumento específico de carácter técnico para garanti-la implantación efectiva do Sistema Nacional de Cualificacións.

A formación profesional ocupacional é unha política activa de emprego. Ofrece cursos de formación de balde para traballadores desempregados co obxecto de cualificalos e que se integran dentro do mercado laboral.

Mediante a programación de cursos do Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional (plan FIP), elaborado anualmente pola Dirección Xeral de Formación e Colocación, prográmanse accións formativas para desempregados inscritos no servicio público de emprego de Galicia. Fóra do plan FIP realízanse tamén outras accións formativas que completan a oferta de mellora da cualificación. Tódalas accións de formación ocupacional están cofinanciadas polo Fondo Social Europeo.

Froito das programacións levadas a cabo durante o ano 2002 a formación ocupacional en Galicia tivo como beneficiarios a 35.804 alumnos nun total de 2.212 cursos programados. O estudo desta programación débese facer analizando cinco grupos fundamentais:

- cursos do plan FIP
- cursos con compromiso de contratación
- cursos de medios propios, impartidos en centros de titularidade da Xunta de Galicia.
- cursos do Plan Autonómico de Formación de Formadores.
- outras accións formativas

PLAN FIP

A normativa básica reguladora do Plan FIP está contida no Real decreto 631/1993, do 3 de maio, desenvolvido pola Orde do Ministerio de Traballo e Seguridade Social do 13 de abril de 1994 que, á súa vez, foi modificada pola Orde do 14 de outubro de 1998. Neste marco xurídico a Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude publicou a Orde do 22 de novembro de 2001 pola que se establecía a convocatoria pública para a programación de cursos do Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional na Comunidade Autónoma de Galicia correspondentes ó exercicio do ano 2001 (DOG nº 232, do 30.11.01 modificada posteriormente pola Orde do 2 de outubro de 2002, DOG nº 195, do 09.10.02).

Na citada orde de convocatoria establecíase que as comisións de avaliación encargadas de aproba-la programación se constituirán nos servizos centrais e en cada unha das delegacións provinciais da Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude.

O criterio en base ó que se repartiron as solicitudes entre as distintas comisións foi o de encomendar os servizos centrais a resolución das solicitudes de centros radicados na súa provincia.

Ó abeiro desta convocatoria programáronse durante o ano 2002 un total de 1.333 cursos, cun orzamento total de 38.590.941 euros, segundo se especifica nos apartados que, de seguido, se desenvolven.

Distribución da programación por áreas funcionais

A Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude distribúe a súa programación por áreas funcionais. Estas son unha agrupación das comarcas en conxuntos territoriais do mapa comarcal de Galicia. Con isto preténdese agrupar a aqueles concellos que teñan unhas características comúns no relativo ás necesidades de formación e ás características do desemprego neles.

A continuación recollémo-la programación correspondente ó exercicio do ano 2002 distribuída polas áreas funcionais das catro provincias. Nesta relación inclúen-se os cursos con compromiso de contratación ós efectos de dar unha imaxe real do reparto da programación do exercicio do ano 2002 no territorio da comunidade autónoma.

Seguimento e control dos cursos

A Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude realiza unha actividade de seguimento e control da calidade dos cursos impartidos dentro de cada programación.

■ **Cadro 6.4****Formación ocupacional. Plano FIP⁽¹⁾
Programación. Por sectores. Galicia. 2002**

Sector	Cursos	Alumnos	Orzamento
Administración e oficinas	156	2.599	5.309.308
Agricultura	33	551	831.798
Artesanía	16	272	636.988
Automoción	14	254	843.279
Comercio, marketing e vendas	65	1.036	1.465.652
Comunicación	12	206	508.467
Construcción	86	1.516	3.879.711
Industria	59	985	2.032.153
Industria agroalimentaria	13	219	425.009
Madeira e moble	24	409	1.029.976
Mantemento instalacións	49	850	2.116.655
Pesca e acuicultura	2	43	44.048
Sanidade	86	1.455	2.556.187
Servicios	623	10.044	12.774.371
Téxtil	27	432	942.269
Turismo e hostalería	68	1.134	3.195.070
Total	1.333	22.005	38.590.941

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

Para estes efectos os técnicos de formación ocupacional das delegacións provinciais da consellería realizan, durante o período da súa impartición, unha media de tres visitas a cada un dos cursos aprobados dentro da programación. Nestas visitas emítese un informe que, con independencia doutros efectos, servirá para valora-la calidade dos cursos impartidos por cada entidade con vistas ó baremo que servirá para aproba-la programación do ano seguinte.

○ informe de inserción laboral dos cursos

A través do cruce dos datos do sistema informático de formación ocupacional e os do Servicio Público de Empleo de Galicia elabórase un informe sobre a inserción laboral dos alumnos participantes nos cursos de formación ocupacional, que remataron o curso con avaliación positiva.

Nestes intres, e dado que a data límite para o remate dos cursos da programación do ano 2002 era a do 30 de novembro, só contamos cos datos de inserción laboral referidos á programación de 2001.

O informe xeral da inserción laboral dos cursos da programación de 2001 reflicte, ós 12 meses desde a data límite para a finalización dos cursos, os seguintes datos:

18.325 alumnos que remataron o curso con avaliación positiva.

10.006 baixas por colocación ou outras causas.

54,60% de alumnos inseridos laboralmente.

Homologacións

Os centros colaboradores de formación ocupacional son aquelas entidades que, cumpridos os requisitos e seguido o procedemento establecido na normativa vixente (Decreto 158/2001, do 29 de xuño, (DOG nº 136, do 13.07.2001), obtiveron a homologación dalgunha especialidade formativa, outorgada por resolución do director xeral de Formación e Colocación, e a conseguinte inscrición no Censo de Centros Colaboradores de Formación Ocupacional na Comunidade Autónoma de Galicia.

O Censo de Centros Colaboradores é un libro-rexistro, con soporte informático, onde se inscriben, co número de censo que corresponda, as entidades que obteñan a homologación dalgunha especialidade formativa. Na actualidade hai un total de 823 centros censados.

Segundo se especifica na normativa vixente, tódalas especialidades formativas que se impartan dentro da programación do Plan FIP deberán estar incluídas no ficheiro de especialidades homologadas polo INEM e comprenderán as especificacións técnico-docentes e o contido formativo axeitado de acordo co seu nivel formativo e o grao de dificultade establecido. Isto fai que o Censo de Centros Colaboradores sexa un instrumento fundamental de cara a aprobación das distintas programacións do Plan FIP e resalta a necesidade de contar cun amplo número de centros inscritos e de que estes contén coa maior variedade posible de especialidades formativas homologadas. A data 31 de decembro de 2002 había homologadas un total de 369 especialidades. O descenso deste número respecto do ano anterior é debido a que o INEM deu de baixa a moitas especialidades.

Sectorialización

No ano 2002 continuouse co esforzo sostido de progresiva mellora no eido da calidade da formación, baseada nalgúns elementos clave: o axuste da oferta formativa anual ós requirimentos do mundo productivo, o que implica unha metodoloxía de detección de necesidades de formación precisa e realista; a inserción laboral dos alumnos formados como referencia prioritaria, o perfeccionamento continuo dos docentes desde a vertente técnico-profesional e didáctica; a aproximación dos equipos e métodos de traballo ó que demandan as empresas, o que supón prioriza-la formación no posto de traballo e as prácticas non laborais, e, por último, a concreción de interlocutores sectoriais válidos e involucrados no proceso formativo.

O desenvolvemento da programación levada a cabo como consecuencia da Orde da Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude do 22 de novembro, pola que se establecía a convocatoria pública para a programación dos cursos do Plan FIP na nosa Comunidade Autónoma para o exercicio do ano 2002, estivo centrada nos sectores que a continuación se especifican, o que supuxo un investimento de preto de 38.500.000 euros coa seguinte distribución:

CURSOS CON COMPROMISO DE CONTRATACIÓN

No exercicio do ano 2002 mantívose o criterio de potencia-la figura dos cursos de formación ocupacional con compromiso de contratación, mantendo o requisito dos anos anteriores de contratar a un 60% dos alumnos que inicien o curso por

un período mínimo de 6 meses a xornada completa ou tempo equivalente, no caso de que a contratación non sexa a xornada completa.

Estes cursos, aínda que se financian con cargo ó orzamento do Plan FIP teñen unha partida específica e, para facilita-la entrada das entidades interesadas en participar nesta vía de acceso á formación ocupacional, non se estableceu data límite para presenta-la solicitude correspondente (fronte ó resto das solicitudes que se tiñan que presentar no prazo de 20 días hábiles desde o seguinte á publicación da orde) para facilitar que a solicitude se adaptase ás necesidades productivas da entidade.

Programación de medios propios

Con cargo ó orzamento do Plan FIP impartíronse, na programación do ano 2002, un total de 224 cursos de formación ocupacional en centros de titularidade da Xunta de Galicia, por un importe total de 5.231.049 euros. Nestes cursos participaron 3.324 alumnos.

Hai que destacar o aumento, respecto a anos anteriores, tanto o número dos cursos, un 44,51%, e polo tanto o número de alumnos, un 47,47%, coma a dotación orzamentaria, un 45,62%.

Distribución xeográfica

A distribución xeográfica destes cursos foi a seguinte:

Estes cursos impartíronse nos centros propios dependentes da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais, que son: os centros de formación ocupacional de Santa María de Europa (Ourense), o de Coia (Vigo) e o de Labañou (A Coruña), e os de Ferrol, Lugo e Viveiro; nas unidades de acción formativa (UAF) de Ames, Melide, Negreira e Monforte de Lemos; e o Centro Nacional de Formación Ocupacional (CNFO) de Santiago de Compostela. Tamén se impartiron cursos noutros centros mediante convenios coas Consellerías de Educación e Ordenación Universitaria, a de Pesca e Asuntos Marítimos e a de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural.

Continuando co procedemento iniciado en 2001 impartíronse cursos mediante a modalidade de concurso. A situación física dos centros de formación ocupacional da Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude e dos centros colaboradores, e a carencia de equipamento móbil suficiente para atender tódalas posibilidades fai que, en ocasións, se produza un desaxuste entre a oferta formativa dunha comarca e os datos máis relevantes do seu mercado de traballo (profesións máis ofrecidas polas empresas, maior número de contratos laborais, etc.) O Instituto Galego das Cualificacións fixo un estudio sobre estes desaxustes e adoptouse como solución para este problema a contratación, a través de concurso público, daqueles cursos que, tendo unha demanda empresarial evidente, se se teñen en conta os contratos e ofertas de traballos nunha comarca empresarial determinada, non se podían facer por falta de equipamento propio ou alleo homologado. No ano 2002, catro entidades impartiron mediante esta modalidade 16 cursos a 253 alumnos, cun presuposto de 540.828 euros.

PLAN AUTONÓMICO DE FORMACIÓN DE FORMADORES

Para comeza-la aplicación do Decreto 292/2000, do 21 de decembro, sobre aprobación do certificado de profesionalidade da ocupación de formador ocupacional,

durante o ano 2002 desenvolveuse a Orde do 31 de xaneiro de 2002, da Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude, pola que se establecía a convocatoria pública para participar na programación de cursos de carácter presencial do Plan Autonómico de Formación de Formadores de Formación Profesional Ocupacional do ano 2002 (DOG nº 31, do 12 de febreiro de 2002).

Cursos de formador de formadores

No exercicio de 2002 programáronse 43 cursos de metodoloxía didáctica, na modalidade de presencial.

Cursos monográficos

Para continua-lo traballo iniciado nos anos anteriores, convocados pola Orde do 31 de xaneiro de 2002, programáronse 23 cursos monográficos nos que se esixía como requisito previo o de ter realizado xa o curso de metodoloxía didáctica.

OUTRAS ACCIÓNS FORMATIVAS

A Dirección Xeral de Formación e Colocación programou no exercicio do ano 2002 unha serie de accións formativas complementarias dos cursos do Plan de Formación e Inserción Profesional (FIP), debido a que a regulación deste Plan, que conta cun catálogo preestablecido de especialidades homologadas, pode deixar sen atender especialidades formativas de especial interese, tanto desde o punto de vista do colectivo que atenden, como dos sectores productivos ós que se dirixe.

Estas accións reguláronse a través da Orde do 12 de abril de 2002, pola que se establecen as bases reguladoras e se procede á convocatoria pública de subvencións para a programación de accións formativas experimentais e complementarias do Plan FIP cofinanciadas polo Fondo Social Europeo na Comunidade Autónoma de Galicia correspondentes ó exercicio do ano 2002.

Ó amparo desta Orde, programáronse un total de 518 accións formativas incluídas en dous programas, un dirixido a desempregados e outro dirixido a ocupados. Nelas participaron un total de 8.487 alumnos. O orzamento total foi de 3.445.686 euros.

O PLAN DE PERFECCIONAMENTO TÉCNICO

Cada ano o Instituto Nacional de Emprego convoca unha serie de cursos de perfeccionamento técnico para os docentes dos cursos de formación ocupacional, que se levan a cabo nos centros nacionais de formación ocupacional distribuídos por todo o territorio do Estado.

Neste apartado a Dirección Xeral de Formación e Colocación realiza unha función de intermediación en catro fases:

- Dar a publicidade necesaria á convocatoria do INEM entre os docentes que realizan o seu labor no ámbito da comunidade autónoma.
- Remitir, informadas favorablemente polo director xeral, as solicitudes de participación nestes cursos presentados polos docentes.
- Comunicar ós docentes a súa admisión nos cursos solicitados, así como, aqueles datos que deban coñecer para participar nestes.

- Poñer en coñecemento dos servizos centrais do INEM a relación dos seleccionados que manifesten a súa dispoñibilidade para asistir a estes.

No ano 2002, na Comunidade Autónoma de Galicia programáronse cinco cursos no CNFO de Santiago de Compostela, ó que asistiron docentes do Plan FIP ou escolas obradoiro de diversas comunidades do Estado. Por outra banda, 49 docentes desta comunidade acudiron a 35 cursos impartidos en centros nacionais da rede.

PLAN DE CALIDADE EN CENTROS DE FORMACIÓN OCUPACIONAL

Desde que a Xunta asumiu as competencias de xestión da formación profesional ocupacional en 1993, fixouse como obxectivo a mellora da calidade dos cursos, axustándoos ós obxectivos de acadar a competencia profesional do alumnado para a súa inserción laboral. Para lograr este obxectivo establecéronse as seguintes actuacións:

Primeira.- dirixida ós centros e ás dotacións utilizadas na formación. Para isto aprobáronse os correspondentes decretos de homologación.

Segunda.- orientada á calidade do profesorado, con dúas accións: o Plan de Perfeccionamento Teórico de Formadores do Plan FIP, xestionado polo INEM e o Plan Autonómico de Formación de Formadores de Formación Profesional Ocupacional.

Terceira.- dirixida á mellora dos procedementos de planificación, xestión, seguimento e avaliación das accións formativas por parte da propia consellería. A Dirección Xeral de Formación e Colocación puxo en marcha diferentes medidas orientadas á garantía da calidade e obxectividade nas súas programacións anuais.

En 1999 considerouse chegado o momento de dar un paso máis na mellora da calidade da formación profesional ocupacional en Galicia, achegándonos ó concepto de calidade total e procurando artellar unha acción conxunta entre administración xestora e centros colaboradores e impartidores. Tratábase, ademais, de incorporar novos conceptos máis esixentes, referidos á calidade dos procesos internos dos centros, á satisfacción do persoal e dos usuarios, á capacidade de planificación axeitada ós obxectivos de cada acción, etc. Contratáronse os servizos dunha empresa allea á administración para redactar un modelo matriz de control de calidade na xestión, segundo o modelo europeo de calidade total, co obxecto de incorporalos máis novos conceptos da calidade, entendida como a busca da excelencia na formación ocupacional.

En 2000, á vista dos resultados obtidos, considerouse necesario continua-lo labor iniciado no ano 1999, co fin de conseguir unha mellora global da formación ocupacional en Galicia. Por isto, quíxoselle dar continuidade á implantación do modelo de excelencia iniciado a través de dúas vías: profundando na implantación do modelo nos 60 centros que participaron no proxecto piloto e difundindo o modelo e iniciando a súa implantación noutros 40 centros.

No ano 2001, co fin de seguir avanzando na implantación do modelo de excelencia nos centros de formación ocupacional de Galicia, iniciado nos dous anos anteriores, aborouse unha terceira etapa deste proxecto. O criterio de selección dos centros participantes foi dobre: por unha banda debían de ser centros que participaran no proxecto no ano anterior e, pola outra, que tivesen un mínimo de dous

■ Cadro 6.5

Formación ocupacional. Plano FIP. Datos do Censo de Centros Colaboradores. Por provincias. Galicia. 1999-2002

	Censados no ano 1999	Censados no ano 2000	Censados no ano 2001	Censados no ano 2002
A Coruña	214	239	290	243
Lugo	157	169	189	173
Ourense	135	146	158	143
Pontevedra	230	248	296	264
Total	736	802	933	823

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

curso programados no ano 2001, co que conseguimos maior representatividade e a avaliación dun maior volume de xestión.

Co proxecto do ano 2001, no que participaron 80 centros de formación ocupacional, remata o período de tres anos fixado desde o inicio para ter certa comparatividade respecto dos centros e das súas actuacións de mellora ó longo de tres anos consecutivos. Unha vez rematada a primeira fase do proxecto, e para proseguir apoiando activamente a implantación do modelo de excelencia desenvolvido e estendelo á totalidade de centros de formación profesional ocupacional, a Dirección Xeral de Formación e Colocación convocou un novo concurso, de carácter plurianual para os anos 2002 e 2003, no que se incluíron tres grupos de centros: os 80 centros colaboradores incluídos no proxecto de 2001; 117 centros colaboradores non incluídos no proxecto de 2001, e, como novidade, os seis centros propios dependentes da consellería e as unidades de acción formativa de Bertamiráns e Monforte de Lemos.

O PLAN GALEGO DE FORMACIÓN PROFESIONAL

O ano 2001 supón un fito pola aprobación do Plan Galego de Formación Profesional (PGFP) polo Consello da Xunta de Galicia, o día 27 de xuño. O plan aparece contextualizado no marco do desenvolvemento do II Programa Nacional de Formación Profesional e dos Acordos polo crecemento e o emprego en Galicia 1998/2001. Supón un impulso ás políticas de orientación, formación e cualificación profesional da Comunidade Autónoma Galega ata o ano 2006, cunha previsión de máis de 1.100.000 beneficiarios e un investimento superior ós 1.208 millóns de euros.

O PGFP destaca a necesidade de obter un sistema integrado de cualificación, formación e orientación profesional que permita:

Asegurar niveis de calidade de formación homologables no contexto europeo

Posuír unha alta valoración no seo das organizacións productivas e que sexa percibido pola sociedade como unha vía de acceso ó emprego e de progreso profesional e social.

Mellora-la calidade da formación profesional.

Para conseguir estes obxectivos, os principais programas de actuación que recolle o PGFP son os seguintes:

1. Reforza-las institucións da FP.
2. Mellora-la ordenación do sistema.

3. Participación dos axentes sociais no sistema da FP.
4. Observa-lo mercado de traballo.
5. Elabora-las cualificacións profesionais vinculadas á estrutura productiva de Galicia.
6. Implantar un sistema de recoñecemento, avaliación e certificación da competencia da poboación activa.
7. Colaboraren as empresas e os centros formativos.
8. Crear unha rede integrada de información e orientación profesional.
9. Crear unha rede de centros integrados de FP.
10. Crear unha estrutura integrada de formación do profesorado.
11. Reforza-la implantación da FP de base.
12. Implantar ciclos e especialidades formativas relacionados especialmente co desenvolvemento rexional e local.
13. Promover profesións non vocacionais con demanda no mercado de traballo.
14. Formación profesional inicial para mozos que buscan o primeiro emprego.
15. Incrementa-la FP a distancia.
16. Apoiar ós traballadores con contratos formativos.
17. Implantar un plan de calidade e avaliación dos subsistemas de FP.

6.3. Formación ocupacional

6.3.1. Programación da formación ocupacional

O resumo ou avance de memoria subministrado pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais que transcribimos no epígrafe anterior (6.2), debe necesariamente, acompañarse dos comentarios que a súa lectura suxire e tomando como ferramentas de traballo imprescindible o Plan Galego de Formación Profesional (PGFP) de xuño de 2001.

O balance de resultados en canto ó subsistema de formación ocupacional comparada coa memoria de resultados do ano 2002 (comparación dos cadros 6.1 de ámbolos informes), permítenos establecer os seguintes comentarios:

As dúas vías coas que conta a Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude, para a elaboración da programación anual de formación profesional ocupacional, son as seguintes:

Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional, Plan FIP.

O Fondo Social Europeo, FSE.

Do cadro 6.1, que resume a programación anual de Galicia podemos extrae-las notas que caracterizaron, a grandes trazos, a formación ocupacional en 2002.

A evolución nos últimos cinco anos amosa cambios nas cifras de actividade. Así, contemplando os informes dos últimos anos variaron as cifras globais de orzamentos –comprendendo a totalidade, é dicir, FIP e FSE- asignada á materia formativa; asemade, o número de alumnos formados anualmente, e mesmo o número de cursos. Outro cambio produciuse polo transvase de recursos, antes canalizados a programas do Fondo Social Europeo e hoxe reorientados a programas FIP, o que non deixa de te-la súa lóxica xa que ámbolos programas tenden a buscar complementariedade e especialización.

6.3.1.1. Plan FIP

É patente a absoluta preponderancia que o Plan FIP ten no global da programación como a continuación examinaremos.

As áreas funcionais son unha agrupación de comarcas en conxuntos territoriais axeitados ás necesidades do servizo, tomando sempre como base a división territorial do Mapa Comarcal de Galicia. Con tal figura se pretende agrupar a aqueles concellos que teñen unhas características comúns no relativo ás necesidades de formación e ás características do desemprego neles.

A continuación recollémo-la programación correspondente ó exercicio de 2002 distribuída polas áreas funcionais das catro provincias (cadro 6.3). O desenvolvemento da programación dos cursos do Plan FIP para o exercicio de 2002 estivo centrada nos sectores que se especifican no cadro 6.4.

Tendo en conta o tipo de entidades que colaboran na impartición dos cursos de programación da formación profesional ocupacional do Plan FIP dirixido ós desempregados, estes se distribúen en tres categorías:

A) Cursos Centros Colaboradores

Os datos do informe 2002, ofrecen un aumento global tanto do número de cursos 2.212 (2001:1.851), como do número de alumnos 35.804 (2001: 30.429), como do presuposto 49.469.093 (2001: 47.966.239) euros. Aumentan así, coa única excepción do Plan Autonómico de Formación de Formadores, (o número de cursos (19,50%), alumnos (17,66%) e presupostos asinados (3,13%)), os demais programas formativos.

O 78,01% (ano 2001: 78,81%) do presuposto do Plan FIP se destina á formación a través de centros colaboradores de formación.

Estes cursos aprobáronse, como xa queda dito, segundo o establecido na Orde do 22 de novembro de 2001 pola que se establecía a convocatoria pública para a programación do Plan FIP correspondentes ó exercicio de 2002, a través das Comisións de Avaliación constituídas nos servizos centrais e en cada unha das delegacións provinciais da Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude.

Como xa comentamos en anteriores informes e desde a perspectiva de obxectivos deseñada no Programa Nacional, bótase en falta unha maior concreción, cando menos explicitada publicamente no contido da programación de cada ano para Galicia, as proxeccións e decisións económico-financeiras, que deben, nos termos do capítulo VI do referido Programa Nacional, expresarse anualmente nas correspondentes memorias de xestión ou como observa o obxectivo quinto do capítu-

lo IV, se concreten plans de actuación formativa a partir da información obtida polos observatorios e priorízalo de acordo cos plans anuais de emprego. Xa referimos a importancia dos traballos que está a realiza-lo recentemente creado Instituto Galego das Cualificacións, dos que cabe subliñar o “Estudio do mercado laboral” en cada unha das catro provincias galegas no que se están a detectar as ocupacións nas que as ofertas de emprego exceden á demanda segundo as áreas funcionais, o que permite orientar ou induci-la homologación destas especialidades territorialmente nos centros colaboradores de formación ocupacional. A necesidade de tales axustes aparece acertadamente exposta na análise xa comentada contida no Plan Galego de Formación Profesional.

En 2002 o número de cursos impartidos polos centros colaboradores, previamente homologados, é de 1.333 (2001:1.305) ós que asistiron un total de 22.005 (2001: 21.1849) alumnos, cun orzamento de 38.590.941 euros (2001: 37.739.130 euros).

O cadro 6.4 informa da distribución sectorial por cursos, alumnos e orzamento asignada a centros colaboradores.

B) Cursos con compromiso de contratación (cadro 6.6).

■ Cadro 6.6 **Formación ocupacional. Plano FIP. Programación de cursos con compromiso de contratación. Por provincias. Galicia 2002**

	Empresas	Cursos	Alumnos	Orzamento
A Coruña	14	23	372	442.997
Lugo	8	13	183	436.297
Ourense	7	17	263	326.271
Pontevedra	12	39	556	853.794
Galicia	41	92	1.374	2.059.359

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

Cursos con compromiso de contratación. Sectorización. Ano 2002

■ Cadro 6.7

Sector	Cursos	Alumnos	Orzamento
Agricultura	1	13	26.704
Automoción	7	93	23.604
Comercio, marketing e vendas	15	240	209.238
Construcción	1	10	56.030
Industria	24	345	620.131
Industria agroalimentaria	7	106	233.589
Madeira e moble	1	18	18.369
Sanidade	7	108	99.628
Servicios	11	172	284.407
Téxtil	16	239	421.029
Turismo e hostalería	2	30	66.631
Total	92	1.374	2.059.360

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

Os cursos con compromiso de contratación FIP pasaron de 163 (2001) a 263, elevando o número de alumnos de 2.428 en 2001, ó de 3.812 alumnos en 2002. Non obstante sendo esta unha fórmula formativa de sumo interese as súas cifras no total da formación, tan só representan un 6% (8,79% en 2001) do presuposto de formación, e os alumnos formados mediante esta modalidade representan o 10,64% (2001: 11,13%) do total de alumnos formados neste ano. Outro cambio importante respecto do ano precedente é a maior contribución neste programa do FSE

No cadro 6.6 e 6.7 reflíctese a distribución provincial de cursos FIP, alumnos e orzamento por sectores de actividade.

C) Cursos Centros Propios (cadro 6.8).

**Formación ocupacional. Plano FIP. Programación de medios propios.
Por provincias. Galicia. 2002**

■ Cadro 6.8

	Cursos	Alumnos	Orzamento
A Coruña	110	1.631	2.565.045
Lugo	49	754	1.320.739
Ourense	45	623	602.320
Pontevedra	20	316	742.945
Totais	224	3.324	5.231.049

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

Por último, os cursos impartidos polos Centros Propios da Xunta, representan un 7,48% dos seus recursos económicos, un 7,40% do total de alumnos formados e un 8,37% do total de cursos.

Con cargo ó orzamento do Plan FIP impartíronse na programación de 2002 un total de 155 cursos de formación ocupacional en centros de titularidade da Xunta de Galicia, por un importe total de 597.670.851 pesetas. Nestes cursos participaron 2.254 alumnos

A programación impartida a través destes centros de formación propios da Xunta, trata de incorporar aquelas especialidades que os centros colaboradores non poden impartir ó non estar homologados, ben nalgúns dos concellos galegos ou nalgúns especialidades, coa finalidade de cubri-las lagoas territoriais e formativas da Programación do Plan FIP.

O cadro 6.9 expresa a distribución da mesma modalidade de cursos segundo os sectores.

6.3.1.2.- Outras accións formativas.

Como xa se sinalou e fóra da programación de cursos do Plan FIP, a Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude, por Orde do 28 de marzo de 2001, procedeu a convocar axudas e subvencións para a programación de accións formativas experimentais e complementarias cofinanciadas polo Fondo Social Europeo.

**Formación ocupacional. Plano FIP. Programación de medios propios.
Por sectores. Galicia. 2002**

■ Cadro 6.9

Sector	Cursos	Alumnos	Orzamento
Administración e oficinas	5	77	117.828
Agricultura	19	290	361.470
Artesanía	3	35	61.369
Automoción	6	97	144.753
Comercio, marketing e vendas	6	80	110.781
Comunicación	3	48	57.412
Construcción	21	321	704.115
Industria	40	597	1.019.702
Industria agroalimentaria	3	36	48.993
Madeira e moble	19	284	570.695
Mantemento instalacións	24	353	673.064
Pesca e acuicultura	1	15	23.058
Sanidade	4	58	114.896
Servicios	58	851	818.845
Téxtil	6	92	129.369
Turismo e hostalería	6	90	274.700
Total	224	3.324	5.231.050

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

As accións formativas comprendían dous programas independentes entre si. O primeiro dirixido a desempregados inscritos no Servicio Público de Emprego, agrupados en tres subprogramas. Un primeiro subprograma presentado por empresas ou grupos de empresas con compromiso de contratación, e que, polas súas especiais características non se axusten ó Plan FIP. Un segundo subprograma, destinado a cursos de posgrao e cursos organizados por escolas de especialización profesional das universidades galegas, ou entidades universidade/empresa, dirixidos á mellora da empregabilidade dos titulados universitarios, que teñan carácter ocupacional e sexan útiles para a mellora da inserción laboral dos posgraduados. Un terceiro subprograma destinado a accións de carácter experimental (novos filóns de emprego, medio ambiente, novas tecnoloxías de comunicación). Un segundo programa diríxese a ocupados. Agrúpanse en dous subprogramas: o primeiro subprograma, plans formulados polos conglomerados industriais ou clúster constituídos no ámbito da comunidade autónoma, organismos sectoriais ou paritarios e outras organizacións empresariais e sindicais representativas no ámbito sectorial ou territorial. E segundo subprograma, plans de empresas, individualmente consideradas, que presenten proxectos formativos que poidan considerarse de carácter estratéxico.

Así, como reflicte o cadro 6.10, isto supuxo a realización de 206 cursos, nos que participaron 4.259 alumnos, cun orzamento total de 530.147.955 pesetas.

6.3.2. Os centros de formación profesional ocupacional

6.3.2.1. Centros colaboradores

O Censo de Centros Colaboradores é un libro-rexistro, con soporte informático, onde se inscriben, co número de censo que corresponda, as entidades que obte-

Cadro 6.10
Formación ocupacional. Accións formativas cofinanciadas polo FSE

Programas	Cursos	Alumnos	Orzamento
1 Desempregados			
1a Compromisos de contratación			
Fundación de Estudos e Análises (FESAN)	3	43	60.501
Peugeot Citroën Automóviles España, SA	164	2.337	78.226
Prevent Vigo, SA	1	14	31.196
Semiproducciones Trabes, SL	1	17	23.841
Serviguide, SL	1	15	28.835
Talleres Trébore, SL	1	12	32.907
1b Cursos de posgrao e cursos organizados por escolas de especialización			
Escola de práctica xurídica	7	149	47.768
Fundación Empresa Universidade Galega (FEUGA)	1	21	69.462
Universidade de Santiago de Compostela	3	47	84.832
1c Accións de carácter experimental e complementarias das reguladas no Plan			
Asociación Plataforma polo Emprego	1	10	7.980
Asociación Provincial de Empresarios de Hostalería de Lugo	1	12	13.166
Centro de artesanía e deseño Galici-Inludes	1	15	15.366
COGAMI - Santiago	3	65	60.000
Creación, Asesoría y Desarrollo, SL	1	122	147.419
Cruz Vermella Española. Comité provincial de Lugo	2	30	29.460
Excma. Deputación Provincial (INLUDES)	2	32	61.165
F. Fomento Cal. Indus. e o Desenvolvemento Tecnolóxico de Galicia	1	15	16.299
FADEMGAL FEAPS Galicia	3	24	60.042
Fundación Costa de Galicia	1	18	34.848
Fundación Laboral da Pizarra	1	23	40.933
Fundación Monte do Gozo (Proxecto Home Galicia)	9	114	171.167
Fundación Paideia Galicia	3	42	60.000
2 Ocupados			
2a Plans de formación formulados polos conglomerados industriais ou clúster constituídos no ámbito da C.A., organismos sector. e paritar			
Empresar. e sindicais repres. no ámbito sect. ou territ.			
Asociación de Empresarios da Comarca Val Miñor	1	15	3.192
Asociación Téxtil de Galicia	5	43	19.008
Asociación de Empresarios de Ferrolterra	1	16	2.640
Asociación Industriais Electricistas da provincia da Coruña	2	30	8.640
Asociación Profesional de Xóvenes Agricultores (ASAJA)	4	64	48.600
Asociación Autónomos de Galicia	4	60	5.940
Asociación Empresarios Terra de Melide	1	17	9.260
Asociación Provincial de Restauración de Santiago	3	42	16.177
CEAGA	24	306	84.444
CEO-SEFE-Centro Praza do Trigo-Ourense	7	107	25.380
CISE Montero Ríos	13	190	63.720
Confederación de Empresarios da Coruña	1	25	66.960
Federación Galega de Comercio	35	395	117.875
Federación Minerometalúrxica de CCOO de Galicia	4	62	47.520
Fundación Prom. Innova. Investig. Automoción Galicia	33	268	116.429
Fundación Laboral da Construción	2	43	10.164
Parque Tecnolóxico de Galicia	4	71	77.421
Sindicato Labrego Galego	4	60	48.600
UGT-IFES	5	73	51.300
Unión Coop. "Asoc. Galega de Coop. Agrarias" - AGACA	4	55	48.600
Unión de Empresarios de Ferrol e Comarca - CEF	1	15	5.670
Unións Agrarias de Galicia	4	62	48.600

2b Plans de empresas, individualmente consideradas, que presente formativos que poidan considerarse de carácter estratéxico			
Adolfo Domínguez, SA	1	10	2.592
Asientos de Galicia, SL	18	271	229.878
AGAPI	9	89	52.782
Academia Postal 3	2	30	73.440
Asociación C. de Empresarios do Carballiño	1	16	4.990
Asociación Cluster Naval Gallego "ACLUNAGA"	2	50	88.478
Asociación Comarcal Empresarios do Deza	4	60	13.000
Asociación Provincial de Empresarios de Hostalería de Lugo	1	13	16.390
Asociación Provincial de Instaladores - FONCALOR	1	25	34.615
Asociación Provincial de Restauración - Santiago	5	66	28.482
Cámara Oficial de Comercio, Industria e Navegación de Santiago	9	1.316	147.237
Centro Artesanía e Deseño Galicia - INLUDES	4	56	62.595
CEP - Vigo	21	308	72.814
COPRACA S Coop. Galega	1	19	16.200
Esgarr Víctor, SL	1	15	6.048
Federación Galega de Academias	5	75	140.400
Fundación Empresa Universidade Galega (FEUGA)	2	33	24.048
Fundación Instituto Tecnolóxico de Galicia	5	68	27.960
Fundación Laboral da Pizarra	5	61	26.784
Fundación Ronsel	6	91	9.720
Instituto Enerxético de Galicia - INEGA	2	30	27.933
Peugeot Citroën Automóviles España, SA	3	55	3.377
Televisión de Galicia, SA	10	130	16.567
Total	491	8.083	3.227.883

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

ñan a homologación dalgunha especialidade formativa. Por Decreto 158/2001, regulouse o procedemento para homologación de especialidades formativas e para inscrición no Censo de Centros Colaboradores de Formación Ocupacional da Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude (DOG. nº 136 do 13.07.2001). Na actualidade hai (cadro 6.5) un total de 823 centros censados.

6.3.2.2. Centros propios

Os cursos con medios propios tamén experimentaron en termos absolutos e relativos un crecemento, tanto en número de cursos 224 (2001: 155), como en número de alumnos 3.324 (2001: 2.254) e así mesmo en orzamento 5.231.049 (2001: 3.592.072). O que representa porcentualmente o 10,57% (2001: 7,48%) do total de recursos económicos asignados a formación e un 9,28% (2001: 7,40%) do alumnado.

6.3.3. Formación dos docentes de formación profesional ocupacional

6.3.3.1. Plan Autonómico de Formación de Formadores

Continuando coa aplicación do Decreto 424/1996, do 21 de novembro, a Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude procedeu para 2001 a publica-la Orde do 18 de xuño de 2001 (DOG do 27.06.2001). Non obstante establecérase con anterioridade a obrigatoriedade, a partir da programación de cursos correspondente ó ano 2000, de que tódolos docentes estivesen en

posesión dun diploma que acreditase a realización do curso de metodoloxía didáctica, ou ben de calquera outro validado. Obriga que non entrou en vigor nas convocatorias dos anos 2000 e 2001, sendo establecida por Decreto 292/2000, do 21 de decembro (DOG 29.12.2000). Dita norma derogou a citada en primeiro lugar, limitou os cursos exclusivamente á formación dos docentes que imparten accións de formación ocupacional da correspondente programación anual e adaptou o programa formativo ás esixencias do aprobado certificado de profesionalidade da ocupación de formador ocupacional.

No exercicio de 2002, as accións formativas a programar son as seguintes:

I Cursos de carácter monográfico, especialmente dirixidos á especialización e actualización docente.

Continuando co traballo iniciado nos anos anteriores, a Orde do 31 de xaneiro de 2002 que estableceu a convocatoria pública para a participación na programación de cursos do Plan Autonómico de Formación de Formadores de Formación Ocupacional de 2001 convocou para a súa realización 23 cursos monográficos nos que se esixía como requisito previo o de ter realizado xa o curso de metodoloxía didáctica.

II Cursos de perfeccionamento técnico profesional, que teñen como obxectivo capacitar ós alumnos para o desenvolvemento de tarefas profesionais relacionadas cos contidos dos diferentes cursos de formación ocupacional.

Cada ano o Instituto Nacional de Emprego convoca unha serie de cursos de perfeccionamento técnico para os docentes dos cursos de formación ocupacional, que se celebran nos centros nacionais de formación ocupacional distribuídos por todo o territorio do Estado. Neste apartado a Dirección Xeral de Formación e Colocación realiza unha función de intermediación.

6.3.4. Inserción Laboral

Por último con referencia ó ano 2001, a Consellería de Asuntos Sociais e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude ofrece os seguintes datos da inserción laboral.

A situación dos alumnos de formación ocupacional da programación de 2001 que aprobaron é a seguinte:

Sexo	Alumnos aprobados	Atoparon traballo	%
Homes	6.973	4.340	62,24
Mulleres	11.352	5.666	49,91
Total	18.325	10.006	54,60

Continúase sen definir qué debemos entender por inserción laboral derivada da formación e establecer unha metodoloxía que permita analizar e avalia-lo obxectivo esencial da formación. Non se pode entender por inserción laboral a situación dos alumnos do Plan FIP 2001 con avaliación positiva que, a data do estudio, estiveran de baixa como demandantes de emprego por colocación, outras causas, ou demanda suspendida, posto que os tres casos supoñen que deixan de considerarse como parados rexistrados. É necesario buscar un indicador máis axeitado. As ordes polas que se aprobaban o programa de fomento da contratación por conta allea para os últimos anos, establecía, como axuda á contratación indefinida inicial, a xornada completa ou parcial e a contratación inicial dos colectivos de desempregados obxecto de protección, a isto se complementaba ou sumaba con outra axuda, dun maior importe, cando se trataba da contratación de desempregados que realizaran cursos do Plan FIP nas programacións correspondentes a tales anos. Os datos que ofrece tal formulación son facilmente accesibles, unidos ós que se determinaran as demais modalidades contractuais, e unidos ó seguimento doutras alternativas de emprego, que relacionasen a formación impartida coa posterior colocación, de maneira directa ou indirecta, nun período temporal prudencial tralas accións formativas, permitiría aproximarse a un razoable estudio da inserción conseguida por esta concreta acción, permitindo afinar, coas demais medidas xa comentadas, os sucesivos programas anuais. A tal fin resultan de sumo interese os estudos de mercado laboral por provincia publicados nos últimos anos. Tales estudos delimitan por áreas funcionais o paro rexistrado, as ofertas de emprego recibidas no Servicio Galego de Colocación, as demandas de emprego e os centros homologados para a formación. Tales instrumentos permiten axotar ou delimitar a acción formativa eficaz, a tendente a realizar axilmente unha formación demandada e vincular a un obxectivo apreciable de inserción profesional, claramente verificable por tales indicadores.

O cadro de inserción laboral por especialidades (cadro 6.11) permítenos, aínda con tales reservas, observar que a porcentaxe media de inserción laboral FIP foi do 54,60%, e que dita media é superada en sectores como industrias manufactureiras (94,44%), de automoción (87,50%), seguido da industria pesada e construcións metálicas (81,67%), industrias téxtiles (61,80%) e mantemento e reparación (62,51%), comercio, márketing e vendas (59,98%). Outros sectores agraria, administración e oficinas, artesanía, servizos ás empresas, industrias alimentarias,, industrias da madeira e a cortiza, sanidade mostran índices de inserción por baixo da media, aínda que oscilan segundo as cualificacións.

Alumnos formados contratados e porcentaxe de inserción. Por familia profesional. Galicia 2002

■ Cadro 6.11

	Formados	Contratados	Inserción %
Agraria	553	233	42,13
Administración e oficinas	2.812	1.335	47,48
Artesanía	280	91	32,50
Automoción	488	427	87,50
Comercio	947	568	59,98
Docencia e investigación	405	240	59,26
Servicios ás empresas	4.506	2.239	49,69
Edificación e obras públicas	795	487	61,26
Fabricación de equipos electromecánicos	124	84	67,74
Industrias agroalimentarias	203	100	49,26
Industrias gráficas	70	39	55,71
Información e manifestacións artísticas	195	93	47,69
Industria pesada e construcións metálicas	802	655	81,67
Industrias químicas	78	44	56,41
Industrias téxtis, da pel e o coiro	623	385	61,80
Industrias da madeira e a cortiza	364	162	44,51
Montaxes e instalacións	602	344	57,14
Mantemento e reparación	232	145	62,50
Industrias manufactureiras diversas	108	102	94,44
Pesca e acuicultura	13	7	53,85
Producción, transformación e distribución de enerxía e auga	40	28	70,00
Sanidade	1.150	569	49,48
Seguros e finanzas	396	201	50,76
Servicios á comunidade e persoais	1.157	598	51,69
Transportes e comunicacións	660	437	66,21
Turismo e hostalería	722	393	54,43
Total	18.325	10.006	54,60

Fonte: Base de datos do FORCEM

■ Cadro 6.12

Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. Galicia. 2002

	Plans solicitados	Financiación solicitada	Plans aprobados	Financiación aprobada
Plan de Empresa e Grupo de Empresas	147	26.694,94	139	4.116,37
Plan Agrupado (Agrupado e Economía Social)	78	70.159,02	65	10.198,70
Plan de oferta	166	259.184,64	141	18.276,65
Total	391	356.038,61	345	32.591,71

En miles de euros

Fonte: Base de datos da Fundación para a Formación Continua (FORCEM)

■ **Cadro 6.13****Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. A Coruña. 2002**

	Plans solicitados	Financiación solicitada	Plans aprobados	Financiación aprobada
Plan de Empresa e Grupo de Empresas	64	9.648,65	62	2.181,71
Plan Agrupado (Agrupado e Economía Social)	39	16.024,37	33	1.923,43
Plan de oferta	63	92.576,73	53	8.474,82
Total	166	118.249,75	148	12.579,96

En miles de euros

Fonte: Base de datos da Fundación para a Formación Continua (FORCEM)

■ **Cadro 6.14****Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. Lugo. 2002**

	Plans solicitados	Financiación solicitada	Plans aprobados	Financiación aprobada
Plan de Empresa e Grupo de Empresas	8	965,64	8	65,42
Plan Agrupado (Agrupado e Economía Social)	7	10.876,76	6	1.816,21
Plan de oferta	13	31.484,81	11	2.140,82
Total	28	43.327,21	25	4.022,46

En miles de euros

Fonte: Base de datos da Fundación para a Formación Continua (FORCEM)

■ **Cadro 6.15****Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. Ourense. 2002**

	Plans solicitados	Financiación solicitada	Plans aprobados	Financiación aprobada
Plan de Empresa e Grupo de Empresas	11	1.479,27	11	298,07
Plan Agrupado (Agrupado e Economía Social)	10	15.069,47	8	2.830,51
Plan de oferta	15	20.166,82	12	723,87
Total	36	36.715,56	31	3.852,44

En miles de euros

Fonte: Base de datos da Fundación para a Formación Continua (FORCEM)

■ **Cadro 6.16****Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. Pontevedra. 2002**

	Plans solicitados	Financiación solicitada	Plans aprobados	Financiación aprobada
Plan de Empresa e Grupo de Empresas	64	14.601,39	58	1.571,17
Plan Agrupado (Agrupado e Economía Social)	22	28.188,42	18	3.628,55
Plan de oferta	75	114.956,29	65	6.937,14
Total	161	157.746,09	141	12.136,86

En miles de euros

Fonte: Base de datos da Fundación para a Formación Continua (FORCEM)

6.4. Formación continua

Finalizada a vixencia dos II Acordos de Formación Continua, firmados en decembro de 1996 por un período de catro anos, e no marco do diálogo social e en desenvolvemento do Acordo de Bases sobre a Política de Formación Profesional e do II Programa Nacional de Formación Profesional, o Goberno e as organizacións empresariais e sindicais conviñeron a súa renovación, unha vixencia temporal, que comezará a partir do ano 2001 e rematará o 31 de decembro de 2004, mantendo os elementos positivos do sistema e recollendo, nos dous Acordos que configuran o marco da formación continua, III Acordo Bipartito da Formación Continua e Acordo Tripartito, os principios e liñas esenciais da formación continua necesarios para cumprirlos retos que a formación ó longo de toda a vida debe afrontar.

Así, o III Acordo consolida o protagonismo das organizacións empresariais e sindicais no desenvolvemento do sistema e a articulación do mesmo en base, principalmente, **á negociación colectiva sectorial**, reforzando, por tanto, o diálogo social, como instrumento esencial para a regulación e funcionamento de ámbitos moi importantes das relacións laborais. O modelo xa vixente se adecúa á Estratexia Europea de Emprego, nacida a raíz da Cume Europea sobre o Emprego de Luxemburgo, que outorga ós interlocutores sociais un papel fundamental e crecente na configuración e posta en práctica da formación ó longo da vida, elemento fundamental da adaptabilidade das empresas ó novo entorno económico.

O novo acordo tripartito introduce modificacións que permitirán un mellor acceso das empresas e traballadores que se podan beneficiar do Sistema de Formación Continua e súa adaptación ás necesidades de formación dos traballadores:

Consideración específica de Plans de Formación Profesional para a Economía Social, tendo en conta o seu maior desenvolvemento e as súas particularidades, aínda cando o devandito sector tivo acceso ás Axudas de Formación Continua.

Compromisos orzamentarios específicos para dotar de formación a traballadores que, nin eles nin as empresas nas que traballan, teñen a obriga legal de cotizar pola continxencia de formación profesional, consolidándose así un dos principios que configuran o noso modelo social: o principio de solidariedade entre os que aportan recursos e os que se benefician do sistema.

Asignación da parte de cota de formación profesional que se destinará anualmente **a formación de desempregados e a formación de ocupados, de acordo coa evolución do mercado de traballo e as necesidades de formación de cada grupo. Adecuación das Axudas de Formación Continua ás prioridades de formación de traballadores marcadas na Estratexia Europea de Emprego e Fondo Social Europeo.**

O Subsistema Nacional de Formación Continua, no marco do Programa Nacional de Formación Profesional, artículase en base ó III Acordo Nacional de Formación Continua, de carácter bipartito, que configura a estrutura participativa do devandito subsistema e ó presente acordo de carácter tripartito, que dispón a xestión e financiamento do mesmo.

A consideración da formación continua como instrumento esencial para garanti-la formación ó longo da vida; a necesaria adaptación dos traballadores e das empresas á nova sociedade baseada no coñecemento e o mantemento da capacidade profesional dos traballadores nos supostos de cambios e mutacións dos procesos productivos, todo elo no marco da estratexia europea de emprego.

As Iniciativas de formación continua, financiadas ó abeiro do presente acordo e de conformidade co establecido no III Acordo Nacional, son:

■ Plans de formación de empresas, presentados por empresas de 100 ou máis traballadores.

■ Plans de formación agrupados de ámbito sectorial, dirixidos a dous ou máis empresas do mesmo sector, que agrupen, no seu conxunto, ó número mínimo e máximo de participantes que, no seu caso, se estableza na correspondente convocatoria.

Poderán ser solicitantes destes plans:

a) Calquera das empresas agrupadas no plan de formación, que solicite a subvención no seu nome y en representación doutras do mesmo sector, acreditando dita representación mediante a presentación dos correspondentes documentos de apoderamento.

b) As organizacións sindicais e empresariais máis representativas, así como as representativas no ámbito sectorial e territorial igual ou superior ó que pertencen as empresas ou colectivos que conformen o plan. A estes efectos se acreditará a representatividade das referidas organizacións en virtude da súa participación na negociación colectiva directamente a través de las organizacións que as integran.

Poderán así mesmo solicitar plans agrupados para os seus respectivos ámbitos as fundacións bipartitas nadas ou amparadas na negociación colectiva sectorial estatal e que estatutariamente teñan encomendada a formación dos traballadores.

c) Cando as empresas agrupadas pertencentes ó mesmo sector sexan cooperativas e/ou sociedades laborais, poderán solicitar estes plans as súas organizacións sempre que teñan notable implantación no ámbito sectorial igual ou superior ó que pertencen as empresas e colectivos que conformen o plan.

O solicitante dun plan agrupado ostentará a representación do conxunto das empresas agrupadas e asumirá os dereitos e obrigas derivados da concesión das axudas públicas.

■ Plans intersectoriais, que terán por obxecto a formación dos traballadores en competencias transversais e horizontais a varios sectores da actividade económica. Poderán presentar plans intersectoriais as organizacións empresariais e/ou sindicais máis representativas no ámbito territorial correspondente.

■ Plans de formación específicos da economía social. Dadas as especiais características da economía social e sen prexuízo do establecido para os plans de formación de empresa e plans de formación agrupados, poderanse presentar plans de formación, de ámbito estatal ou autonómico dirixidos a dous ou máis cooperativas e/ou sociedades laborais que, sen pertencer a un mesmo sector productivo, atendan demandas formativas derivadas da natureza xurídica de aquelas ou de necesidades de carácter transversal.

Poderán solicitar estes plans as federacións e confederacións de cooperativas e/ou sociedades laborais con notable implantación no ámbito estatal ou autonómico a que se dirixa o plan.

■ Medidas complementarias e de acompañamento á formación que pretendan a realización de estudos de detección de necesidades formativas, a elaboración de ferramentas e/ou metodoloxías aplicables á formación continua. Anualmente farase unha convocatoria pública na que se especificarán os estudos, ferramentas e metodoloxía a realización da cal se considere necesaria para o mellor funcionamento e eficacia da formación continua. Teranse en consideración as propostas que neste sentido podan realizar as comisións paritarias sectoriais correspondentes.

Sen prexuízo do anterior, excepcionalmente poderanse solicitar axudas para realizar outros estudos ou proxectos que, non habendo sido previstos en dita convocatoria, se consideren de interese para a formación continua.

■ En ambos casos poderán ser solicitantes das axudas para financiar as medidas complementarias e de acompañamento calquera empresa, entidade ou organización que, observando as bases e criterios para a súa concesión, se axuste ós obxectivos esixidos para este tipo de iniciativas.

Estableceranse as medidas oportunas para que o resultado das accións complementarias e de acompañamento á formación continua repercuta na mellora do sistema, debendo garantirse para elo a súa máxima difusión.

■ Permisos individuais de formación, dirixidos a traballadores asalariados que pretendan o desenvolvemento ou adaptación das súas cualificacións técnico-profesionais ou da súa formación persoal, cando ditas formacións estean recoñecidas nunha titulación oficial.

Poderán tamén acceder ás axudas de formación continua reguladas neste acordo, **os traballadores encadrados no Réxime Especial Agrario da Seguridade Social, os autónomos e os que aínda non estando ocupados se atopen nalgunha das seguintes situacións:**

■ Traballadores a tempo parcial (fixos discontinuos) nos períodos de non ocupación.

■ Traballadores que pasen a situación de desemprego cando se atopen en período formativo.

■ Traballadores acollidos a regulación de emprego nos períodos de suspensión de emprego, cos requisitos e características que en cada caso se determinen polo Inem.

As iniciativas de formación financiaranse coa parte de cota de formación profesional destinada a tal fin, así como coas achegas realizadas polo Fondo Social Europeo no marco dos programas operativos. A tal efecto, a Fundación Tripartita para a Formación no Emprego establecerá os mecanismos e procedementos de xestión oportunos a fin de observalo cumprimento da normativa comunitaria, tanto na regulación xeral establecida nos regulamentos xerais e do Fondo Social Europeo, como no específico sobre Axudas á Formación nas Empresas.

Anualmente estableceranse as convocatorias de Axudas para a Formación Continua nas que se determinarán as prioridades en relación cos beneficiarios destinatarios das axudas, as accións formativas a desenvolver, dentro das modalidades

previstas neste acordo, tendo en conta o establecido no Plan Nacional de Acción para o Emprego, na Estratexia Europea de Emprego, os obxectivos marcados polo Fondo Social Europeo (FSE) e os criterios e prioridades establecidos polas comisións paritarias correspondentes.

O procedemento de concesión de Axudas de Formación Continua axustarase ó previsto na Lei de procedemento administrativo e normas de desenvolvemento, aplicándose así mesmo, os principios, requisitos e obrigas que para os beneficiarios e solicitantes de subvencións públicas establece a Lei xeral presupuestaria. O procedemento aplicarase directamente pola Fundación Tripartita para a Formación no Emprego. Non obstante, o pago das axudas realizarase polo Inem, previa resolución administrativa da dirección xeral de dito organismo autónomo. A determinación do importe das Axudas de Formación Continua realizarase mediante módulos obxectivos que se aplicarán en función do número de participantes e das horas de formación impartidas, nos supostos de Planes de Formación, ou de calquera outro parámetro obxectivable no suposto de medidas complementarias e de acompañamento á formación.

Da análise dos datos subministrados pola Fundación para a Formación Continua, convocatoria de plans de formación continua en Galicia para 2002, podemos observar canto sigue:

No marco dos mencionados acordos publicáronse dúas resolucións da Dirección Xeral do Inem, ambas, de data de 13 de xuño de 2002 (BOE 29.06.2002), contendo respectivamente as convocatorias de axudas para plans de formación continua tanto de "oferta", como de "demanda" correspondentes ó exercicio 2002.

Os **plans de formación de oferta** teñen por obxecto o desenvolvemento de accións formativas que supoñan a mellora de competencias profesionais e que ofrezan cualificacións transferibles entre empresas de sectores ou ramas de actividade e entre distintos ámbitos laborais. Dentro de este tipo de plans se atopan tamén os plans intersectoriais.

O orzamento de gastos estimado, cofinanciado co Fondo Social Europeo, destinado á execución das accións de formación continua derivada deste plan, ascende para España, neste exercicio, a 249.297.791 €.

A convocatoria deste exercicio regula as axudas ós plans con accións formativas de oferta que haxan de financiarse no exercicio orzamentario do ano 2002 e que poderán executarse entre o 1 de xaneiro de 2002 e o 30 de abril de 2003. Prazo posteriormente modificado, ampliándose o de terminación a 31 de maio de 2003. O prazo inicial para a presentación de solicitudes de financiamento de plans formativos finalizaba o 31.07.2002, establecéndose a súa vez como prazo para a resolución o de seis meses desde o peche do prazo de presentación de solicitudes. Uns e outros prazos víronse modificados en decembro de 2002, para as comunidades autónomas afectadas polo accidente do buque Prestige, entre elas Galicia, permitindo a execución de accións de formación en sectores e territorios afectados hasta o 30 de setembro de 2003, así como a reconversión de plans agrupados de demanda en de oferta, coa conseguinte reconfiguración de plans.

A web da fundación tripartita publica unha serie de ferramentas sobre:

■ Metodoloxía xeral de valoración técnica en relación coas accións formativas que integran o plan.

- Criterios de prioridade sectorial e territorial.
- Metodoloxía de financiamento.

A súa detallada lectura ofrece un catalogo de normas que pautan, orientan e vinculan obxectivamente a priorización na concesión de axudas ás accións formativas en función do marco normalizado das finalidades que enmarcan a formación continua. Son no seu conxunto instrumentos que permiten o control, a transparencia e garantía na xestión da formación.

Todo o anterior xa apunta a extraordinaria dificultade de ofrecer datos estatísticos do exercicio 2002, cando o espazo temporal en que a execución de accións formativas pode exercitarse está aínda aberto á data de elaboración deste informe e elo polo que as distintas vicisitudes narradas supuxeron para a Comunidade Autónoma de Galicia.

O avance de datos remitido pola Fundación Tripartita é de data 13 de xuño de 2003, sendo estes datos, sen perfiles (grupos de idade; sexo, tipo de plan; categoría profesional e áreas funcionais) sobre participantes certificados, nin horas os que serven para a confección dos seguintes cadros.

Os **plans de formación de demanda** teñen a súa vez por obxecto o desenvolvemento de accións formativas que contribúan á mellora de competencias e cualificacións profesionais xerais e específicas para os traballadores e empresas. A través das convocatorias fináncianse diferentes tipos de plans de formación: plan de empresa; plan agrupado sectorial y plan específico de economía social.

As mesmas notas apuntadas para os plans de formación de oferta concorren e son de aplicación a este tipo de plans.

Así mesmo, outra das iniciativas de formación previstas nos III Acordos Nacionais para a Formación Continua son **as axudas para accións complementarias e de acompañamento á formación**, a convocatoria das cales foi obxecto de Resolución de 26.07.2002(BOE 17.08.2002); trátase de medidas concibidas para a elaboración de ferramentas e metodoloxía aplicables á formación, a execución das cales se considere de interese para o mellor funcionamento e eficacia do subsistema de formación continua. A título de exemplo, sinálanse accións de diversa índole: de investigación e prospección de carácter sectorial ou de carácter transversal ou multisectorial; elaboración de produtos formativos e desenvolvemento de sistemas telemáticos; edición e difusión de estudos, guías e outras accións que contribúan á ordenación e adecuación do subsistema de formación continua.

Remitíronse así mesmo datos referidos ó perfil dos participantes correspondentes á convocatoria de axudas de formación continua do ano 2001.

O cadro 6.17, con datos provisionais a 09.05.2003, refírese ó número de participantes certificados na Comunidade Autónoma de Galicia, segundo idade, tipo de plan, categoría profesional e área funcional.

Dun total de 109.477 participantes –cadro 6.17-, o maior número, 57.358 (52,39%) formáronse en plans de oferta, 27.306 (24,94%) en planes de empresa e grupo de empresas; e 24.813 (22,67%) en plans agrupados e de economía social.

No mesmo cadro 6.17 podemos observa-lo perfil dos participantes, segundo sexo e idade, por plans de formación. Así, por sexos, 63.367 son homes (57,88%) e

■ Cadro 6.17

Perfil I dos participantes segundo xénero. Galicia. Convocatoria 2001

	Homes	Mulleres	Total	%
Idade do participante				
De 16 a 25	7.667	7.944	15.611	14,26
De 26 a 35	23.584	20.622	44.206	40,38
De 36 a 45	17.762	10.341	28.103	25,67
De 46 a 55	11.066	5.372	16.438	15,02
Maires de 55	3.288	1.831	5.119	4,68
Tipo de plano				
Plan de Empresa e Grupo de Empresas	17.886	9.420	27.306	24,94
Plan Agrupado (Agrupado e Economía Social)	15.053	9.760	24.813	22,67
Plan de Oferta	30.428	26.930	57.358	52,39
Categoría				
Directivos	3.574	1.876	5.450	4,98
Mandos	5.636	1.838	7.474	6,83
Técnicos	7.205	4.361	11.566	10,56
Traballadores	17.433	15.802	33.235	30,36
Traballadores non cualificados	29.519	22.233	51.752	47,27
Área funcional				
Administración	5.909	8.810	14.719	13,44
Comercial	8.757	12.444	21.201	19,37
Dirección	3.400	2.710	6.110	5,58
Mantemento	6.081	2.981	9.062	8,28
Producción	39.220	19.165	58.385	53,33
Total	63.367	46.110	109.477	100

Fonte: Base de datos da Fundación para a Formación Continua (FORCEM)

46.110 (42,11%) dos formados son mulleres, media que varía lixeiramente, segundo tipo de programa, sen chegar a alterar tales proporcións significativamente. Por grupos de idade, o volume dos participantes está moi repartido entre os distintos grupos: menores de 25 anos, o 14,26%; de 26 a 35 anos, o 40,38%; entre 36 e 45 anos, o 25,67%, de 46 a 55 anos, o 15,02%; e maiores de 55 anos, o 4,68%.

Segundo a categoría profesional –cadro 6.17– dos participantes pódese observar que son os traballadores non cualificados, cun 47,27%, os que maior porcentaxe de participación teñen, seguidos dos traballadores cualificados cun 30,36%; os técnicos representan o 10,56%; os mandos intermedios, o 6,83%; seguidos dos directivos, cun 4,98%.

Segundo a área funcional na que traballan (cadro 6.17), os departamentos de empresa ós que preferentemente se orientan as programacións formativas son, por orde de importancia: produción (53,33%), comercial (19,37%), administración (13,44%), mantemento (8,28%) e dirección (5,58%).

Segundo o número de participantes a súa representación porcentual polas catro provincias galegas é a seguinte: A Coruña, 42.121 (38,47%); Lugo, 14.384 (13,13%); Ourense, 12.483 (11,40%); e Pontevedra, 40.489 (36,98%).

O cadro 6.18 subministra en primeiro lugar información adicional sobre modalidades da impartición formativa (presencial, a distancia e mixta). O 81,44% dos participantes reciben formación na modalidade presencial, o 10,41% de forma mixta e

un 8,15% a distancia. Segundo o tamaño de empresa non se ofrecen datos nun 52,39% do total de participantes, no 10,45% son empresas entre 6 a 49 traballadores, de máis de 4.999 traballadores nun 9,49%; un 9,11% de empresas de 1.000 a 4999 traballadores, un 8,49% de 200 a 999 traballadores, un 6,66% de 50 a 199 traballadores e un 3,40% de empresas de 1 a 5 traballadores. Finalmente polo tipo de afiliación á Seguridade Social, o 86,51% pertencen ó Réxime Xeral, un 6,85 ó Réxime Especial Agrario, un 5,84% ó Réxime Especial de Autónomos, un 0,68% á Administración Pública, sendo insignificante a partición doutros colectivos.

Cadro 6.18

Perfil II dos participantes segundo xénero. Galicia. Convocatoria 2001

	Homes	Mulleres	Total	%
Modalidade de impartición				
Presencial	54.531	34.628	89.159	81,44
A distancia	3.442	5.480	8.922	8,15
Mixta	5.394	6.002	11.396	10,41
Tamaño da empresa				
De 1 a 5	1.803	1.920	3.723	3,40
De 6 a 49	8.178	3.265	11.443	10,45
De 50 a 199	5.105	2.186	7.291	6,66
De 200 a 999	4.988	4.308	9.296	8,49
De 1.000 a 4.999	5.573	4.402	9.975	9,11
Máis de 4.999	7.292	3.099	10.391	9,49
Sen datos	30.428	26.930	57.358	52,39
Tipo de afiliación á Seguridade				
Réxime xeral	55.633	39.073	94.706	86,51
Réxime especial autónomos	3.570	2.818	6.388	5,84
Réxime especial agrario	3.778	3.719	7.497	6,85
Administración pública	328	414	742	0,68
Fixos discontinuos en periodos de non ocupación	20	56	76	0,07
Traballadores que acceden ó paro durante a formación	4	3	7	0,01
Regulación de emprego en periodos de non ocupación	14	5	19	0,02
Traballadores con relacións do art. 2º ET	18	14	32	0,03
Traballadores con convenio especial coa S. Social	2	2	4	0,00
Empregado do fogar		6	6	0,01
Total	63.367	46.110	109.477	100

Fonte: Base de datos da Fundación para a Formación Continua (FORCEM)

6.5 Outras políticas activas de emprego

Balance de resultados 2002

Os datos contidos neste epígrafe proceden do documento "Medidas activas de emprego. Balance de resultados 2002", en execución dos Acordos sobre medidas para o crecemento e o emprego en Galicia.

Os orzamentos e o número de beneficiarios do conxunto de medidas, foron os que se reflicten no seguinte cadro-resumo.

	Nº beneficiarios	Nº Expedientes/entidades
Fomento do emprego e a estabilidade	13.591	4.340
Economía social e autoemprego	8.032	4.340
Programas de cooperación con Entidades Locais e outras Administracións	6.734	728
Total	28.357	27.877

6.5.1. Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral

No marco das Medidas Activas de Emprego as accións dirixidas á contratación por conta allea ten como finalidade favorece-la estabilidade e a creación de emprego e facilita-la inserción laboral de desempregados con maiores dificultades no mercado de traballo, complementando a comunidade autónoma os incentivos e subvencións establecidas polas medidas estais de fomento do emprego.

O conxunto de actuacións neste ámbito, concrétnanse en primeiro lugar, no cadro 6.19

■ Cadro 6.19

Galicia. 2002 Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral.

Procedemento	Nº expedientes	Nº traballadores
Contratación indefinida discapitados	249	302
Fomento da contratación indefinida	5.348	10.934
Fomento dos contratos en prácticas	1.546	1.917
Conciliación da vida laboral e familiar	383	383
Contratación traballadores en risco de exclusión social	32	55
Total	7.558	13.591

Fonte: Medidas Activas de Emprego. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

Para a valoración de tales medidas remitímonos ó xa dito no capítulo de contratación.

Xa observamos no cadro 5.30 que o total de contratos realizados para o fomento da contratación indefinida, sumando os de contratación inicial dos colectivos de difícil inserción, máis a transformación de contratos temporais, arroxaba un total de 41.282. A Consellería, na actualidade de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais subvencionou deles, 11.240 contratos.

Outra liña de subvención diríxese a potencia-los contratos en prácticas, xa examinados no capítulo 5, apartado 5.2.6. Os seus obxectivos son mellora-la duración desta contratación como mínimo a un tempo non inferior a doce meses e ó tempo

incentiva-la contratación en prácticas vinculada a proxectos de I+D. O número de traballadores receptores deste programa foi de 1.917 (2001: 2.169).

As accións vinculadas a I+D supuxeron a realización de contratos de prácticas para 18 xoves titulados.

Outra liña diríxese a subvencionar-la substitución de traballadores por causa de maternidade, adopción e acollemento e por excedencia para o coidado de fillos, favorecendo a conciliación da vida laboral e familiar. Complementáanse mediante tales axudas as bonificacións establecidas en materia de seguridade co obxectivo de trasladar-lo custo de tal continxencia ó público na pretensión de minorar-los seus efectos sobre o empresario, no contexto das medidas estatais implantadas en 1998 e reforma do 2001, e facilita-la substitución de traballadores por causa de maternidade-paternidade. Con tal finalidade, concedéronse axudas a empresas para 383 traballadores acollidos a tales medidas.

Por último, concedéronse 55 axudas para outros tantos traballadores de difícil reinserción ou en perigo de exclusión social. O traballador tipo é predominantemente home, menor de 30 anos, que é contratado por unha empresa do sector servizos.

6.5.2. Actuacións para o desenvolvemento da economía social e do autoemprego

A) Promoción do emprego en cooperativas e sociedades laborais

As medidas de fomento do emprego complétanse con medidas de apoio a novas iniciativas e fórmulas empresariais que se engloban baixo o concepto de economía social (cooperativas, sociedades anónimas laborais, autónomos, ILE, iniciativas de emprego rural, etc.).

En 2002 (cadro 2.20) beneficiáronse 8.032 (2001: 8.929) traballadores das axudas ó autoemprego e á economía social.

Destas medidas, se beneficiaron 1.643 traballadores, deles 957 traballadores do programa de promoción do emprego en cooperativas e sociedades anónimas laborais e 686, para adquisición de socio traballador, percibindo axudas pola capitalización da súa prestación de desemprego co obxecto de incorporarse a unha cooperativa ou sociedade laboral, e 3.730 traballadores desempregados crearon o seu propio posto de traballo como autónomos.

As rendas para o inicio da actividade configuráronse como unha axuda ós desempregados para adquisición da condición de socio traballador dunha cooperativa de traballo ou sociedade laboral. O 69% desta renda incorporouse a unha sociedade limitada laboral. Un 12% a unha cooperativa e un 19% a unha sociedade anónima laboral, predominantemente dos sectores de servizos e industrial. O 67% dos beneficiarios son homes. Por idades, obsérvase que o 27% son menores de 30 anos; o 46% do grupo entre 30 a 45 anos e un 27% son maiores de 45 anos. O grupo máis numeroso (68%) leva menos de seis meses en desemprego.

■ Cadro 6.20

Actuacións para o desenvolvemento da economía social e autoemprego.
Galicia. 2002

Procedemento	Nº expedientes	Nº traballadores
Iniciativas de Emprego: ILES/ER/lebs	123(*)	307
Aboamento cotas á Seguridade Social	2.636	1.000
Axudas a cooperativas e sociedades laborais	268(*)	957
Adquisición da condición de socio traballador	686	686
Promoción do emprego autónomo	4.450	3.730
Creación ou ampliación de Centros Especiais de Emprego	24(*)	135
Mantemento de Centros Especiais de Emprego	72(*)	1.155
Emprego autónomo de traballadores con discapacidade	112	62
Total	8.371	8.032

Fonte: Medidas Activas de Emprego. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

B) Abono de cotas ós perceptores da prestación por desemprego na súa modalidade de pago único

Dos 1000 beneficiarios de aboamento de cotas á Seguridade Social, 823 son homes e 177 mulleres, dos que a maior parte son maiores de 30 e menores de 45 anos.

6.5.3. Programa Labora: Xuventude con Experiencia

A Xunta de Galicia, no ámbito de actuación das políticas activas de emprego puxo en marcha, coa entrada en vigor, o día 1 de maio de 2002, do Decreto 148/2002, do 18 de abril (modificado polo Decreto 26/2003, do 16 de xaneiro), o Programa Labora: Xuventude con Experiencia, iniciativa innovadora e ambiciosa coa que se persegue garantir un contrato de traballo de 12 meses de duración mínima a todos os nosos mozos e mozas desempregados que carezan de experiencia laboral, de xeito que poidan adquirirla práctica que lles falta, mediante unha prestación efectiva, e poidan posteriormente integrarse de forma definitiva ó mercado laboral.

En execución do devandito programa, poñéronse en marcha, en 2002, diferentes tipos de medidas activas de emprego entre as que destacan os programas de cooperación en colaboración coas entidades locais, en virtude dos que se concederon subvencións para a contratación a través de contratos de inserción de 12 meses de duración **de 2.459 mozos incorporados ó Programa Labora, a través de**

■ Cadro 6.21

Escolas obradoiro, casas de oficios e obradoiros de emprego.
Galicia. 2002

	Nº de EE.OO, CC.OO. e OO.EE	Nº alumnos
En funcionamento a 01/01/2002	58	2.405
Rematadas a 31/12/2002	47	1.873
Iniciadas en 2002	52	1.084
En vigor a 31/12/2002	63	2.616

Fonte: Medidas Activas de Emprego. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais.

254 entidades locais beneficiarias. Así mesmo, financiouse a contratación de 577 mozos beneficiarios deste programa polas catro deputacións provinciais maila Mancomunidad de Concellos do Salnés, no ámbito dos chamados Programas Experimentais de Emprego.

6.6 Escolas Obradoiro, Casas de Oficio, Obradoiros de Emprego e Unidades de Promoción e Desenvolvemento (Cadros 6.21 e 6.22)

Baixo a programación de Escolas Obradoiro e Casas de Oficio beneficiáronse das accións formativas das 33 entidades desta natureza, 1.519 xoves desempregados menores de 25 anos. A distribución do alumnado segundo sexo foi do 68% homes e 32% nas mulleres.

O programa de obradoiros de emprego, creado en 1999 e dirixido a mellora-las posibilidades de ocupación dos desempregados de vintecinco ou máis anos de idade, especialmente daqueles colectivos con especiais dificultades de inserción laboral (parados de longa duración, maiores de corenta e cinco anos, mulleres e persoas con discapacidade) supuxo o funcionamento de 77 ó longo de 2002 e unha participación de 2.970 desempregados. Tamén puxéronse en marcha 45 novos proxectos desta índole, participando ó remate do ano 1.749 beneficiarios. Por sexos o 51% eran homes o 49% mulleres.

Os mesmos programas extendéronse asemade ós programas Labora, permitindo a contratación de 1.008 mozos.

No ano 2001 puxéronse en marcha tres Unidades de Promoción e Desenvolvemento, complementario e para avaliar os proxectos de escolas obradoiro, casas de oficios e obradoiros de emprego, coa participación de 26 técnicos, o ano 2002 en continuidade co do ano precedente, se puxo en marcha un novo proxecto e a contratación de 4 técnicos para intervenir no ámbito supramunicipal ca finalidade de coordinar e observar os diferentes recursos existentes (axentes de emprego, técnicos locais de emprego, estruturas comarcais, etc.etc.).

■ Cadro 6.22

Unidades de Promoción e Desenvolvemento. Galicia. 2002

	Nº de UPD	Nº Traballadores
En funcionamento a 01/01/2002	3	26
Rematadas a 31/12/2002	0	0
Iniciadas en 2002	1	4
En vigor a 31/12/2002	4	30

Fonte: Medidas Activas de Emprego. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais.

6.7 Programas de Cooperación con Entidades Locais

En continuidade co desenvolvemento dos acordos para o crecemento e o emprego en Galicia 1998-2001, no ano 2002, no intento de xeración de novas actividades económicas e, polo tanto, de novos empregos no ámbito local e rural, se pretendía vincular os programas de cooperación coa estrutura do paro de cada ámbito territorial, introducindo tamén aquí o programa Labora. A esta finalidade asignouse un orzamento aproximado de 36,5 millóns de euros.

Dentro deste programa se comprenden os xa comentados contratos para realizar obras ou servizos de interese xeral ou social, a contratación de técnicos locais de emprego e a contratación polas entidades locais de servizos públicos con empresas cualificadas como iniciativas de emprego, con centros especiais de emprego ou con empresas de economía social constituídas por mozos ou por desempregados que participen nalgún obradoiro de emprego ou cursos de formación ocupacional ou por parados de longa duración ou por mulleres.

O resumo de entidades e traballadores axeitado amósase no cadro 6.23.

■ Cadro 6.23

Resumo-programas de cooperación con entidades locais. Galicia. 2002

Denominación do programa	Entidades	Traballadores
Axudas para a contratación de desempregados para a realización de obras ou servizos de interese xeral	326	5.420
Axudas para a contratación de técnicos locais de emprego	239	268
Axudas para a contratación de servizos públicos con determinadas empresas creadas nos últimos 3 anos	59	274
Total	624	5.962

Fonte: Medidas Activas de Emprego. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

■ Cadro 6.24

Resumo-programas de cooperación con outras administracións. Galicia. 2002

Denominación do programa	Entidades	Traballadores
Axudas para a contratación de desempregados para a realización de obras ou servizos de interese xeral	80	640
Axudas para a contratación de axentes de emprego e unidades de apoio	24	132
Total	104	772

Fonte: Medidas Activas de Emprego. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

7.1. Metodoloxía

Na realización deste capítulo dedicado á negociación colectiva en Galicia, emprégase como criterio de inclusión dos convenios colectivos o de vixencia económica, téndose en conta só aqueles convenios e revisións salariais con vixencia e efectos económicos en 2002. Polo tanto foron deixados á marxe aqueles convenios e revisións salariais que, aínda que foron asinados e rexistrados en 2002, non tiveron efectos económicos para ese ano e, pola contra, son incluídos aqueles que aínda que foron asinados e/ou rexistrados nos primeiros meses de 2003, teñen vixencia e inicio de efectos en 2002.

Inclúese neste capítulo a negociación colectiva estatutaria de eficacia xeral, comprendendo tanto os convenios colectivos como as revisións salariais, adhesións a outros convenios, extensións, arbitrxes e outros acordos rexistrados con eficacia xeral de convenio.

Na medida que se ten coñecemento, inclúense tamén algúns pactos de eficacia limitada, acordos colectivos, acordos reguladores para persoal funcionario e pactos de

tipo mixto que regulan de xeito unitario a todo tipo de persoal que presta servizos nas distintas administracións públicas, se ben todos eles seguen outras canles na súa tramitación, distintas ás do convenio estatutario.

Para a elaboración deste capítulo foron utilizados os textos dos convenios e as follas estatísticas que, de xeito preceptivo, os acompañan, facilitados pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, así como as publicacións oficiais deles.

7.2. Consideracións xerais

A negociación colectiva constitúe unha das principais características do Dereito do traballo desempeñando un papel transcendental no eido das relacións laborais. O recoñecemento dun poder regulador das relacións laborais ós representantes dos traballadores e empresarios intensificado tralas últimas reformas laborais, posibilita, en maior ou menor medida, a intervención dos axentes sociais na regulación das súas condicións de traballo.

Desde 1996 nótase un claro fortalecemento da autonomía das partes e unha maior liberdade para negociar e ampliar os contidos do convenio, apreciándose un incremento constante das "cláusulas especiais", tales como as referentes a melloras sociais, saúde laboral, formación profesional, mobilidade xeográfica e funcional, cláusulas sobre compromisos de contratación e de creación de emprego estable, non discriminación, ...

O ritmo da negociación colectiva foi semellante ó dos anos anteriores coa excepción de 1999 que foi algo máis lento. Neste ano asináronse 224 convenios (55 de sector e 169 de empresa) e revisáronse 55 (24 de sector e 31 de empresa).

7.3. Estructura da negociación colectiva

En Galicia existen un total de 676 convenios colectivos, xa sexan vixentes ou prorrogados tacitamente (cadro 7.1). Inclúense neste total tamén aqueles pactos de eficacia limitada e acordos reguladores dos que se ten coñecemento.

Como viña acontecendo en anos anteriores, incrementouse o número total de convenios existentes, asinándose por primeira vez 39 novos convenios (cadro 7.2) dos cales 3 son de sector e 36 de empresa, continuando deste xeito a tendencia á fragmentación da negociación colectiva.

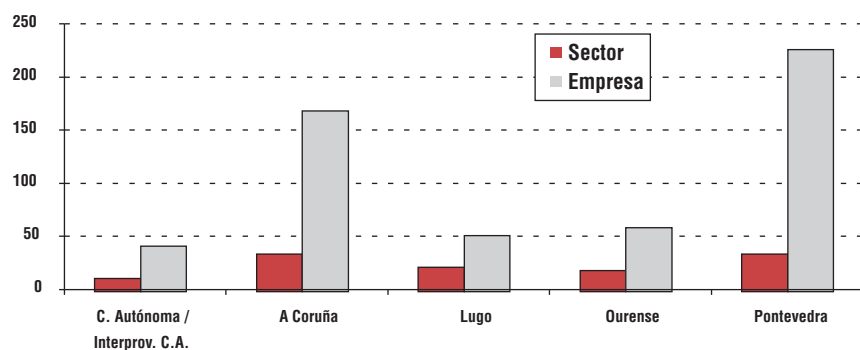
**Evolución da estrutura global da negociación colectiva. Por provincias.
Galicia. 1997-2002**

■ Cadro 7.1

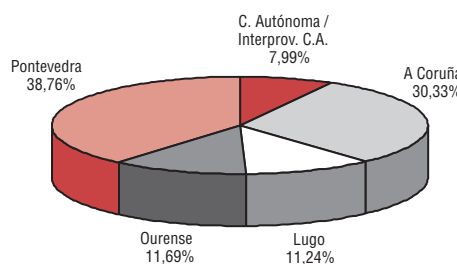
	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galici
Sector	8	37	22	15	37	119
Empresa	24	129	43	46	171	413
Total 1997	32	166	65	61	208	532
Sector	8	36	22	17	37	120
Empresa	29	140	46	51	187	453
Total 1998	37	176	68	68	224	573
Sector	9	36	23	17	37	122
Empresa	29	147	46	53	200	475
Total 1999	38	183	69	70	237	597
Sector	11	36	23	19	37	126
Empresa	31	167	48	58	211	515
Total 2000	42	203	71	77	248	641
Sector	11	37	23	19	37	127
Empresa	36	173	50	59	210	528
Total 2001	47	210	73	78	247	655
Sector	12	34	23	20	35	124
Empresa	42	171	53	59	227	552
Total 2002	54	205	76	79	262	676

Neste cómputo total contabilízanse convenios colectivos e acordos reguladores
Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Ano 2002. Distribución territorial



Ano 2002. Representación porcentual da distribución territorial



■ Cadro 7.2

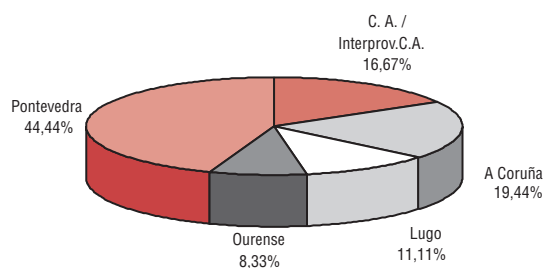
**Convenios colectivos de sector e empresa asinados por vez primeira.
Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2002**

Sector	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Agric. e Pesca	-	-	-	-	-	0
Industria	-	-	-	-	-	0
Construcción	-	-	-	-	-	0
Servicios	1	1	-	1	-	3
Total	1	1	0	1	0	3

Empresa	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Agric. e Pesca	-	-	1	-	-	1
Industria	1	-	1	-	5	7
Construcción	-	-	-	-	-	0
Servicios	5	7	2	3	11	28
Total	6	7	4	3	16	36

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Convenios colectivos de empresa negociados por primeira vez. Porcentaxe provincial



En 2002 foron asinados e/ou revisados 279 convenios colectivos dos que 79 son de sector e 200 de empresa (Cadros 7.3 e 7.4).

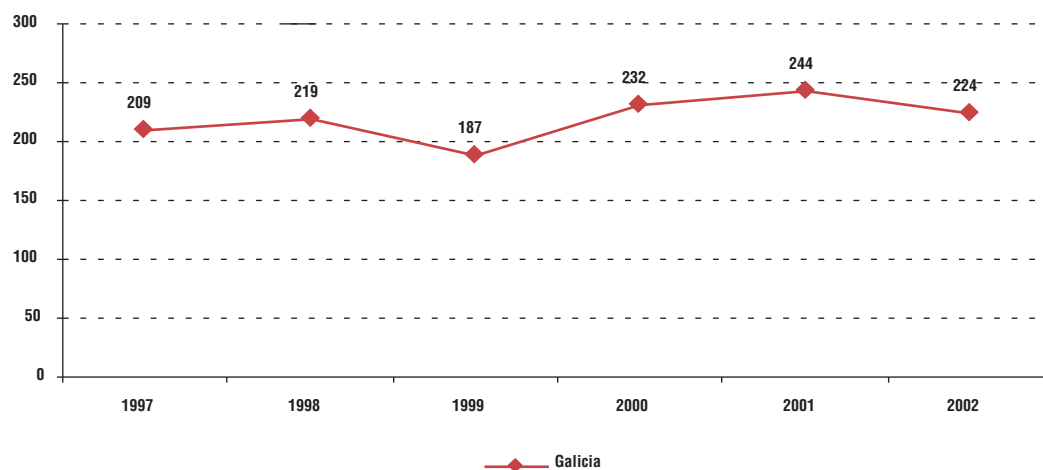
Ós convenios asinados este ano hai que engadirllle 210 convenios asinados en anos anteriores que teñen vixencia para o ano 2002 ou posterior, dando así un total de 434 convenios colectivos con vixencia para o 2002, o que supón un 64,20% do total existente, e que afectan a 322.970 traballadores e 49.051 empresas.

■ Cadro 7.3

**Evolución dos convenios colectivos asinados. Por provincias.
Galicia. 1997-2002**

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	2	13	8	12	21	56
Empresa	8	40	19	19	67	153
Total 1997	10	53	27	31	88	209
Sector	2	17	15	15	19	68
Empresa	9	34	19	21	68	151
Total 1998	11	51	34	36	87	219
Sector	4	15	10	13	14	56
Empresa	12	32	10	17	60	131
Total 1999	16	47	20	30	74	187
Sector	5	10	8	17	15	55
Empresa	8	54	18	26	71	177
Total 2000	13	64	26	43	86	232
Sector	2	17	13	16	18	66
Empresa	8	48	18	22	82	178
Total 2001	10	65	31	38	100	244
Sector	5	12	8	15	15	55
Empresa	20	39	17	16	77	169
Total 2002	25	51	25	31	92	224

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

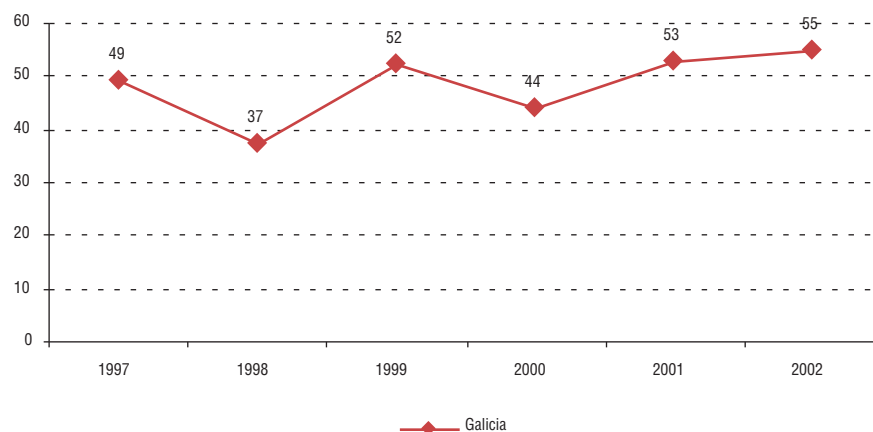


Evolución dos convenios colectivos revisados. Por provincias. Galicia. 1997-2002

Cadro 7.4

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	1	14	7	1	6	29
Empresa	3	5	2	2	8	20
Total 1997	4	19	9	3	14	49
Sector	1	9	2	1	3	16
Empresa	1	10	1	2	7	21
Total 1998	2	19	3	3	10	37
Sector	0	11	3	2	7	23
Empresa	1	5	4	3	16	29
Total 1999	1	16	7	5	23	52
Sector	1	13	5	1	5	25
Empresa	2	3	2	5	7	19
Total 2000	3	16	7	6	12	44
Sector	1	9	5	3	6	24
Empresa	2	9	4	3	11	29
Total 2001	3	18	9	6	17	53
Sector	2	7	6	3	6	24
Empresa	0	12	1	6	12	31
Total 2002	2	19	7	9	18	55

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



7.3.1. Ámbitos de aplicación

7.3.1.1. Funcional

O 71,68% dos convenios asinados e revisados este ano son de empresa e o 28,32% son de sector. Non obstante o anterior, tal e como veremos na análise do ámbito persoal, a maioría dos traballadores e das empresas están afectados por convenios de sector.

Continuando coa mesma liña que en anos anteriores, seguen sendo o sector servizos e o da industria os que agrupan o maior número de convenios (cadro 7.5).

■ Cadro 7.5

Convenios colectivos asinados e revisados. Por sector e grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2002

	Agric. e Pesca	Industria	Construcción	Servicios	Total
C. Autónoma / Interprov. C.A.					
Convenios de sector asinados	-	1	-	4	5
Convenios de sector revisados	-	1	-	1	2
Convenios de empresa asinados	-	10	-	10	20
Convenios de empresa revisados	-	-	-	-	0
A Coruña					
Convenios de sector asinados	-	4	2	6	12
Convenios de sector revisados	-	3	-	4	7
Convenios de empresa asinados	1	8	-	30	39
Convenios de empresa revisados	2	6	-	4	12
Lugo					
Convenios de sector asinados	-	4	1	3	8
Convenios de sector revisados	-	1	-	5	6
Convenios de empresa asinados	1	8	-	8	17
Convenios de empresa revisados	-	-	-	1	1
Ourense					
Convenios de sector asinados	-	5	1	9	15
Convenios de sector revisados	-	1	-	2	3
Convenios de empresa asinados	-	9	-	7	16
Convenios de empresa revisados	-	2	1	3	6
Pontevedra					
Convenios de sector asinados	-	6	1	8	15
Convenios de sector revisados	-	4	-	2	6
Convenios de empresa asinados	-	38	-	39	77
Convenios de empresa revisados	-	4	-	8	12
Galicia					
Convenios de sector asinados	0	20	5	30	55
Convenios de sector revisados	0	10	0	14	24
Convenios de empresa asinados	2	73	0	94	169
Convenios de empresa revisados	2	12	1	16	31

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.3.1.2. Territorial

O ámbito territorial de negociación máis empregado foi, un ano máis, o provincial, tan só o 9,68% dos convenios asinados e/ou revisados en 2002 foron de ámbito superior á provincia.

Por provincias, tal e como ven sendo habitual, Pontevedra é a que tivo máis actividade negocial, o 39,43% do total, seguida da Coruña cun 25,09%. As porcentaxes de Ourense e Lugo son 14,34% e 14,47% respectivamente.

7.3.1.3. Temporal

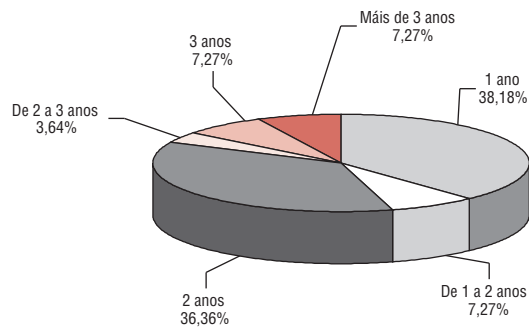
Os cadros 7.6 e 7.7 reflicten as vixencias medias dos convenios colectivos de sector e de empresa respectivamente.

A vixencia anual (38,18%) e bianual (36,36%) foi a máis utilizada nos convenios de sector.

Cadro 7.6
Vixencias medias dos convenios colectivos de sector. Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2002

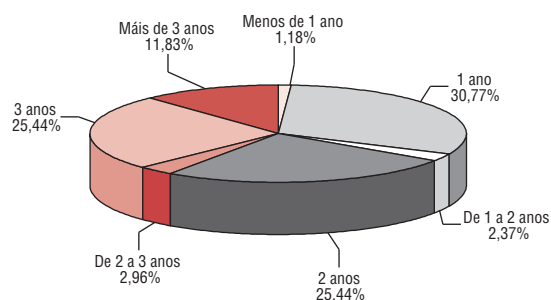
	C. Autónoma/ Interprov. C. A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Menos de 1 ano	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
1 ano	1	20,00	3	25,00	4	50,00	10	66,67	3	20,00	21	38,18
De 1 a 2 anos	-	0,00	-	0,00	1	12,50	2	13,33	1	6,67	4	7,27
2 anos	1	20,00	6	50,00	2	25,00	2	13,33	9	60,00	20	36,36
De 2 a 3 anos	1	20,00	1	8,33	-	0,00	-	0,00	-	0,00	2	3,64
3 anos	1	20,00	1	8,33	-	0,00	1	6,67	1	6,67	4	7,27
Máis de 3 anos	1	20,00	1	8,33	1	12,50	-	0,00	1	6,67	4	7,27
Total	5	100	12	100	8	100	15	100	15	100	55	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais


Cadro 7.7
Vixencias medias dos convenios colectivos de empresa. Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2002

	C. Autónoma/ Interprov. C. A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Menos de 1 ano	-	0,00	-	0,00	1	5,88	-	0,00	1	1,30	2	1,18
1 ano	3	15,00	11	28,21	3	17,65	8	50,00	27	35,06	52	30,77
De 1 a 2 anos	1	5,00	1	2,56	-	0,00	1	6,25	1	1,30	4	2,37
2 anos	6	30,00	6	15,38	3	17,65	5	31,25	23	29,87	43	25,44
De 2 a 3 anos	-	0,00	2	5,13	1	5,88	-	0,00	2	2,60	5	2,96
3 anos	5	25,00	13	33,33	8	47,06	2	12,50	15	19,48	43	25,44
Máis de 3 anos	5	25,00	6	15,38	1	5,88	-	0,00	8	10,39	20	11,83
Total	20	100	39	100	17	100	16	100	77	100	169	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



Nos de empresa a vixencia máis utilizada foi a anual (o 30,77% dos asinados).

Segue a tendencia a pactar vixencias maiores a un ano, concretamente o 54,54% dos convenios de sector e o 65,68% dos convenios de empresa pactaron unha vixencia maior ou igual a 2 anos.

7.3.1.4. Persoal

A negociación colectiva en Galicia no ano 2002 afectou a 272.476 traballadores (cadros 7.8 e 7.9). O 89,08% deles teñen reguladas as súas condicións de traballo por convenios de sector, sendo o da construción o que agrupa o maior número de traballadores (36,98%), seguido do sector servizos (32,22%).

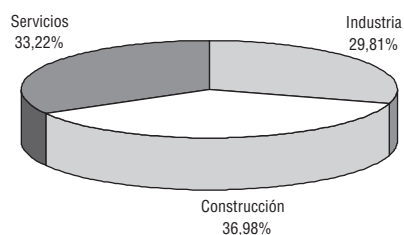
■ Cadro 7.8

Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados. Sector. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2002

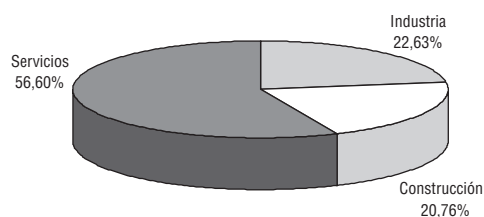
	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas
Agric. e Pesca	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Industria	3.025	109	23.912	2.660	5.869	1.883	6.310	611	33.225	4.705	72.341	9.968
Construcción	-	-	43.500	3.600	8.432	890	7.820	655	30.000	4.000	89.752	9.145
Servicios	9.630	3.402	30.218	5.783	10.246	4.627	9.173	3.214	21.350	7.902	80.617	24.928
Total	12.655	3.511	97.630	12.043	24.547	7.400	23.303	4.480	84.575	16.607	242.710	44.041

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Traballadores afectados por sectores económicos



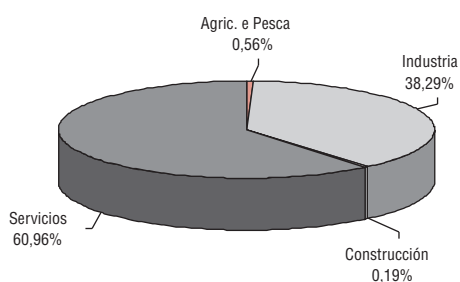
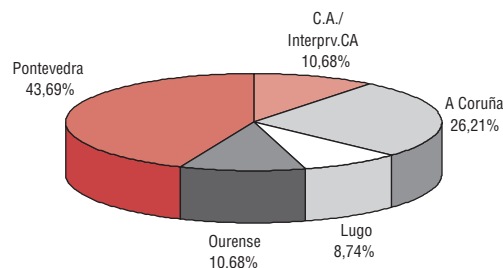
Empresas afectadas por sectores económicos



Cadro 7.9
**Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados.
Grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores. Por provincias e sectores económicos.
Galicia. 2002**

	C. Autónoma/ Interprov. C. A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas
Agric. e Pesca	-	-	140	3	27	1	-	-	-	-	167	4
Industria	1.980	12	1.027	14	627	8	1.870	11	5.892	42	11.396	87
Construcción	-	-	-	-	-	-	58	1	-	-	58	1
Servicios	11.320	10	1.897	37	205	9	368	10	4.355	48	18.145	114
Total	13.300	22	3.064	54	859	18	2.296	22	10.247	90	29.766	206

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Traballadores afectados por sectores económicos

Empresas afectadas por provincias


Nos convenios de sector, foi A Coruña a que acapara o maior número de traballadores seguida de Pontevedra.

Nos convenios de empresa o 44,68% dos traballadores pertencen a convenios de ámbito de Comunidade Autónoma e o 34,43% a Pontevedra.

No que a empresas se refire, a negociación colectiva de 2002 afectou a 44.247 empresas.

É significativo sinalar que o 56,6% das empresas pertencen ó sector servicios, sector que, de acordo coa Clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE), agrupa a gran cantidade de actividades (comercio, transporte, hostalería, ...) estando incluídas na negociación deste ano un total de 25.042 empresas pertencentes a este sector.

Os cadros 7.10 e 7.11 agrupan os convenios en función do número de traballadores afectados por cada convenio, e deles extráese que o maior número de convenios de sector concéntrase nos sectores cunha dimensión entre 1.001 e 3.000 traballadores, e entre 101 e 500 empresas afectadas por convenio.

■ Cadro 7.10

Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores afectados.
Sector. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
0-50 trab.	-	0,00	-	0,00	-	0,00	1	5,56	-	0,00	1	1,27
51-250 trab.	2	28,57	1	5,26	1	7,14	2	11,11	1	4,76	7	8,86
251-500 trab.	-	0,00	3	15,79	2	14,29	5	27,78	4	19,05	14	17,72
501-1.000 trab.	2	28,57	-	0,00	4	28,57	4	22,22	2	9,52	12	15,19
1.001-3.000 trab.	2	28,57	9	47,37	5	35,71	4	22,22	10	47,62	30	37,97
3.001-5.000 trab.	-	0,00	1	5,26	1	7,14	1	5,56	1	4,76	4	5,06
+5.000 trab.	1	14,29	5	26,32	1	7,14	1	5,56	3	14,29	11	13,92
Total convenios	7	100	19	100	14	100	18	100	21	100	79	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ Cadro 7.11

Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de empresas afectadas. Sector.
Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
0-50 empresas	4	57,14	2	10,53	-	0,00	4	22,22	4	19,05	14	17,72
51-100 empresas	1	14,29	5	26,32	1	7,14	4	22,22	2	9,52	13	16,46
101-500 empresas	1	14,29	5	26,32	9	64,29	5	27,78	9	42,86	29	36,71
501-1.000 empresas	-	0,00	4	21,05	2	14,29	5	27,78	3	14,29	14	17,72
1.001-2.000 empresas	-	0,00	1	5,26	1	7,14	-	0,00	-	0,00	2	2,53
+ de 2.000 empresas	1	14,29	2	10,53	1	7,14	-	0,00	3	14,29	7	8,86
Total convenios	7	100	19	100	14	100	18	100	21	100	79	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Nos convenios de empresa, o 51% afectan a empresas de menos de 51 traballadores (cadro 7.12) e tan só o 2,50% se negociou en empresas de máis de 500 traballadores.

O cadro de persoal medio das empresas afectadas por esta negociación (cadro 7.13) é de 6,16% traballadores por empresa. Algo máis de 5 traballadores por empresa nos convenios colectivos de sector, e 144,5 nos de empresa.

■ Cadro 7.12

Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores afectados. Empresa. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
0-50 trab.	4	20,00	31	60,78	12	66,67	14	63,64	41	46,07	102	51,00
51-100 trab.	3	15,00	11	21,57	3	16,67	4	18,18	19	21,35	40	20,00
101-500 trab.	11	55,00	9	17,65	3	16,67	3	13,64	27	30,34	53	26,50
+ 500 trab.	2	10,00	-	0,00	-	0,00	1	4,55	2	2,25	5	2,50
Total convenios	20	100	51	100	18	100	22	100	89	100	200	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Cadros de persoal medio das empresas afectadas pola negociación colectiva. Por provincias. Galicia. 2002

■ Cadro 7.13

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	3,60	8,11	3,32	5,20	5,09	5,51
Empresa	604,55	56,74	47,72	104,36	113,86	144,50
Total	7,35	8,32	3,42	5,69	5,68	6,16

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.4. Réxime económico

7.4.1. Incremento salarial medio ponderado

A media ponderada do incremento salarial pactado en 2002 en Galicia foi do 3,74%. (cadro 7.14).

Na elaboración desta media ponderada tiveronse en conta as cláusulas de revisión salarial recollidas nos convenios asinados e revisados este ano.

Esta media é inferior en 0,56 puntos ó IPC Galego que foi do 4,3 e inferior en 0,26 puntos ó IPC estatal que foi do 4.

Se temos en conta o incremento indicado nos convenios rexistrados en anos anteriores que teñen vixencia económica para o 2002, a media do incremento salarial é do 3,76%.

Analizando os incrementos salariais dos convenios asinados no 2002 por provincias, foi nos da Coruña onde se acadou un incremento máis alto, o 3,99%, seguido dos convenios de Pontevedra co 3,89%. O incremento en Ourense foi do 3,68%, en Lugo do 3,34% e nos convenios de ámbito de Comunidade Autónoma do 2,98%.

Cadro 7.14

Evolución da media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias.
Galicia. 1998-2002

	Convenios sector					Revisións sector					Convenios empresa					Revisións empresa					Media total				
	1998	1999	2000	2001	2002	1998	1999	2000	2001	2002	1998	1999	2000	2001	2002	1998	1999	2000	2001	2002	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	2,79	2,36	4,13	3,58	3,72	2,63	2,73	3,11	2,95	4,79	2,68	2,42	3,14	3,22	3,63	2,04	2,34	3,73	3,39	4,00	2,75	2,49	3,27	3,24	3,99
Lugo	2,61	2,78	3,19	4,35	3,27	2,76	2,52	2,48	2,43	3,48	2,51	2,79	3,60	2,20	4,33	3,10	2,53	3,61	3,71	4,00	2,62	2,72	2,89	3,27	3,34
Ourense	2,46	2,35	3,11	3,64	3,67	2,10	1,96	3,65	4,62	3,94	2,54	2,25	2,65	3,59	3,34	2,34	2,18	3,08	2,57	3,81	2,45	2,30	3,06	3,68	3,68
Pontevedra	2,83	2,50	3,93	3,44	3,39	2,10	2,46	3,60	3,16	4,58	2,69	2,24	3,13	3,25	4,17	2,43	2,17	3,83	3,96	4,34	2,69	2,45	3,74	3,33	3,89
C. Autónoma / Interprov. C.A.	2,36	2,40	2,97	4,89	3,40	3,00	0,00	4,30	4,00	4,60	2,47	2,11	3,31	2,35	2,23	3,00	2,00	4,08	2,82		2,81	2,27	3,61	4,25	2,98
Galicia	2,74	2,44	3,69	3,61	3,51	2,42	2,57	3,13	2,99	4,55	2,66	2,25	3,09	3,16	3,11	2,27	2,24	3,86	3,47	4,10	2,68	2,47	3,40	3,33	3,74

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

É preciso destaca-lo peso que nesta media ponderada teñen, por unha parte, os 18 convenios (15 de sector e 3 de empresa) con cláusulas de revisión salarial só base para o ano 2003, é dicir, sen efectos retroactivos, e que afectan a 112.378 traballadores (o 41,24% do total), e por outra, o convenio colectivo do persoal laboral da Xunta de Galicia, que afecta a 9.626 traballadores e que tivo un incremento salarial do 2% sen cláusula de revisión salarial.

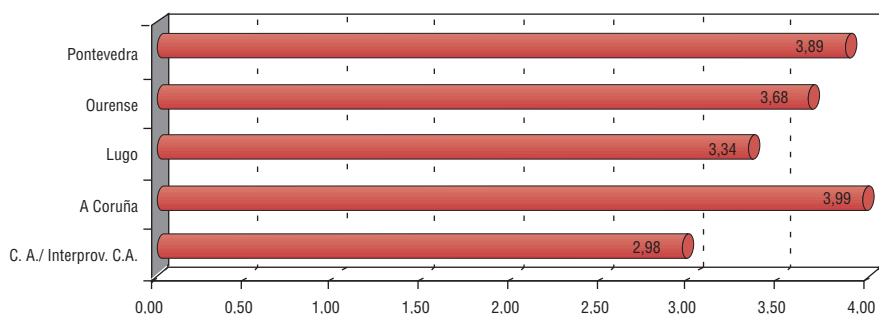
Por sectores económicos (cadro 7.15) o incremento máis alto foi o da industria co 4,28% e o máis baixo o da construción co 3,07% (neste dato hai que ter en conta que os convenios provinciais de construción teñen este ano unha cláusula de revisión salarial base para o ano 2003, sen efectos retroactivos).

Cadro 7.15

Media ponderada do incremento salarial pactado.
Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2002

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Agric. e Pesca	-	3,70	4,50	-	-	3,84
Industria	4,72	4,10	3,55	3,98	4,53	4,28
Construción	-	4,50	2,80	3,01	3,00	3,07
Servicios	2,62	3,85	3,76	4,06	3,97	3,62
Total	2,98	3,99	3,34	3,68	3,89	3,74

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



Segundo reflicte o cadro 7.16, o tramo de incremento salarial entre o 3,01% e o 4% é no que se atopa o maior número de convenios asinados e revisados (e tamén ó maior número de traballadores afectados), seguido do tramo que vai do 4,01 ó 5%.

Convenios colectivos asinados e revisados. Por tramo de aumento salarial pactado. Galicia. 2002

■ Cadro 7.16

Aumento salarial	Convenios/ Revisións	Empresas afectadas	Traballadores afectados
Total	279	44.247	272.476
Subtotal de convenios con incremento en %	236	39.761	224.188
Inferior ou igual ó 2%	27	660	14.852
Do 2,01% ó 3%	44	9.282	66.435
Do 3,01% ó 4%	92	20.089	66.188
Do 4,01 ó 5%	54	8.748	65.264
Superior ó 5%	19	982	11.449

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

O cadro 7.17 recolle o incremento salarial medio de Galicia e de España en relación co IPC real (media anual) tamén de Galicia e España.

O incremento salarial en España foi superior nunha décima ó de Galicia. A inflación en España foi inferior en tres décimas á que se deu en Galicia.

Evolución do incremento salarial pactado e relación co IPC. Galicia/España. 1992-2002

■ Cadro 7.17

	Incremento salarial Galicia	IPC real Galicia (media anual)	Incremento salarial España	IPC real España (media anual)
1992	7,46	5,50	7,20	5,40
1993	5,66	5,00	5,80	4,90
1994	3,41	4,70	3,52	4,30
1995	3,82	4,30	3,64	4,30
1996	4,02	3,20	3,87	3,20
1997	3,08	1,90	3,00	2,00
1998	2,68	2,00	2,60	2,00
1999	2,47	3,20	2,75	2,90
2000	3,40	3,70	3,64	4,00
2001	3,33	2,60	3,64	2,70
2002	3,74	4,30	3,84	4,00

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais
("Boletín de Estadísticas Laborais". Marzo, 2003) e INE

Son 121 os convenios colectivos asinados que teñen cláusula de revisión salarial (o 54% do total) e afectan a 164.077 traballadores (78%) (cadro 7.18).

Deles 38 son de sector (69%) e afectan a 153.105 traballadores (84%) e 83 son de empresa (49%) e afectan a 10.972 traballadores (40%).

Respecto dos convenios revisados, son 33 os que teñen cláusula de revisión salarial (60%) e afectan a 54.523 traballadores (87%)

**Convenios colectivos asinados con cláusula de revisión salarial.
Por provincias. Galicia. 2002**

■ Cadro 7.18

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	2	11	13
	%	40%	55%	52%
	Traballadores afectados	970	1.838	2.808
	%	11%	14%	12%
A Coruña	Nº	10	22	32
	%	83%	56%	63%
	Traballadores afectados	78.718	1.334	80.052
	%	96%	55%	95%
Lugo	Nº	7	8	15
	%	88%	47%	60%
	Traballadores afectados	14.989	652	15.641
	%	82%	78%	82%
Ourense	Nº	8	7	15
	%	53%	44%	48%
	Traballadores afectados	12.758	1.022	13.780
	%	61%	63%	61%
Pontevedra	Nº	11	35	46
	%	73%	45%	50%
	Traballadores afectados	45.670	6.126	51.796
	%	88%	67%	85%
Galicia	Nº	38	83	121
	%	69%	49%	54%
	Traballadores afectados	153.105	10.972	164.077
	%	84%	40%	78%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

No cadro 7.19 pódense apreciar os convenios asinados e revisados este ano que indican un incremento salarial en porcentaxe así como o valor das cláusulas de revisión salarial.

Neste cadro pódese ver que, tendo en conta as cláusulas de revisión salarial recollidas nos convenios asinados e revisados este ano que teñen efectos retroactivos,

128 convenios (45,88%) teñen un incremento igual ou superior ó IPC (4%). Estes convenios afectan a 105.143 traballadores (38,59%).

Deles 41 son de sector (51,9%) e afectan a 95.460 traballadores e 87 son de empresa (43,5%) e afectan a 9.683 traballadores.

Hai que ter en conta tamén 15 convenios (13 de sector e 2 de empresa) con incremento salarial inferior ó 4% pero con cláusula de revisión salarial base para o ano 2003 e que afectan a 105.515 traballadores (38,72%)

Tamén se pode observar que os convenios que indican un incremento salarial do 2% e non teñen cláusula de revisión salarial pertencen á administración pública ou teñen as súas condicións retributivas equiparadas ós funcionarios, polo que ese é o incremento que deben aplicar e non teñen a posibilidade de cláusula de revisión.

■ Cadro 7.19 **Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos asinados e revisados**
Por provincias. Galicia 2002

Convenios de sector asinados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
CARPINTERÍA E EBANISTERÍA	3,25	1,75	5,00
COMERCIO DE MOBLES	4,50		4,50
COMERCIO MAIORISTA DE FROITAS, HORTALIZAS E PLÁTANOS	2,90	1,10	4,00
COMERCIO VARIO DA PROVINCIA DA CORUÑA	2,50	1,50	2,50
CONSTRUCCIÓN E OBRAS PÚBLICAS	NON INDICA %	1,80 (BASE 2003)	
EMPREGADOS DE PREDIOS URBANOS (EXTENSIÓN DO CONVENIO DE CATALUÑA)	2,00		2,00
INDUSTRIA SIDEROMETALÚRXICA	3,50	Si	
INDUSTRIAS VINÍCOLAS, ALCOHOLEIRAS, LICOREIRAS, SIDREIRAS E O SEU COMERCIO	2,30	2,00	4,30
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	5,10	NON PROCEDE APLICACIÓN	5,10
PANADERÍAS	2,60	1,90	4,50
PINTURA	3,25	1,25	4,50
TINTURERÍAS, LAVANDERÍAS E REPASADO DE ROUPA	4,00	2,00 (BASE 2003)	4,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,72			

Convenios de sector asinados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DE MATERIAIS DE CONSTRUCCIÓN E SANEAMENTO	2,80	1,40	2,80
COMERCIO DO METAL	3,50	1,00 (BASE 2003)	3,50
EDIFICACIÓN E OBRAS PÚBLICAS (Construcción)	2,80	1,40 (BASE 2003)	2,80
HOSTALERÍA	4,00		4,00
INDUSTRIA DA EBANISTERÍA E AFÍNS	2,30	2,00	4,30
INDUSTRIA SIDEROMETALÚRXICA	3,50	1,00 (BASE 2003)	3,50
MATERIAIS E PREFABRICADOS PARA A CONSTRUCCIÓN	2,80	1,40 (BASE 2003)	2,80
PRIMEIRA TRANSFORMACIÓN DA MADEIRA	2,50	0,80	3,30
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,27			

Convenios de sector asinados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DA PEL	2,80	1,00	3,80
COMERCIO DE ALIMENTACIÓN	4,00		4,00
COMERCIO DE ELEMENTOS DO METAL	3,25		3,25
COMERCIO DE MATERIAIS PARA A CONSTRUCCIÓN E SANEAMENTO	NON INDICA %		
COMERCIO TÉXTIL	3,00	1,80	4,80
CONSTRUCCIÓN	3,00	1,90 (BASE 2003)	3,00
EMPRESAS CONCESIONARIAS DE SERVICIOS MUNICIPAIS DE INMOBILIZACIÓN, RETIRADA DA VÍA PÚBLICA, TRASLADO E DEPÓSITO DE VEHÍCULOS.	3,80		3,80
FABRICANTES DE CADALEITOS	3,50	1,75	5,25
FABRICANTES DE MOBLES, CARPINTERÍA, TAPICERÍA E EBANISTERÍA	3,25	2,00	5,25
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	2,75	1,70	4,45
LIMPEZA DE INSTITUCIÓNS HOSPITALARIAS DA SEGURIDADE SOCIAL	2,00		2,00
PANADERÍAS	3,25		3,25
PASTELERÍA, CONFEITERÍA, BOLERÍA, REPOSTERÍA E PRATOS PRECOCIÑADOS	2,90		2,90
SIDEROMETAL E TALLERES DE REPARACIÓN DE VEHÍCULOS	4,00		4,00
TRANSPORTE DE MERCADORÍAS POR ESTRADA	NON INDICA %		
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,67			

Convenios de sector asinados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
ALMACENISTAS DE MADEIRA	3,50	2,00	5,50
AXENCIAS MARÍTIMAS	3,00	1,00	4,00
CARPINTERÍA DE RIBEIRA	3,50	1,50	5,00
COMERCIO DA PEL	3,50	1,75 (BASE 2003)	3,50
COMERCIO DE ALIMENTACIÓN	3,75	0,25	4,00
COMERCIO DE MATERIAIS DE CONSTRUCCIÓN E SANEAMENTO	3,50	1,50	5,00
COMERCIO DE MOBLES	3,50	0,50 (BASE 2003)	3,50
CONSTRUCCIÓN	3,00	2,00 (BASE 2003)	3,00
INDUSTRIAS DE BEBIDAS REFRESCANTES	2,00	1,40	3,40
INDUSTRIAS DE PANIFICACIÓN (Panaderías)	2,60	Paga extra 72,12 ¢	2,60
INDUSTRIAS E COMERCIO VITIVÍNICOLAS	3,50		3,50
MAIORISTAS DE FRUITAS E PRODUCTOS	NON INDICA %		
MÁRMORES E PEDRAS	3,00	1,50	4,50
OBRADEIROS E DESPACHOS DE CONFEITEIRÍAS, PASTELERÍAS, REPOSTERÍAS E PRATOS COCINADOS	3,00	1,50	4,50
TRANSPORTE PÚBLICO DE MERCADORÍAS POR ESTRADA	3,70		3,70
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,39			

Convenios de sector asinados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
APARCAMENTOS E GARAXES DE VEHÍCULOS	3,50	2,00	5,50
EDITORIAIS	3,00	1,30	4,30
PERRUQUERÍAS DE DONAS, CABALEIROS, UNISEX E BELEZA	3,20		3,20
SECTOR DA DOBRAXE	NON INDICA %		
SECTOR SANITARIO DE GALICIA XESTIONADO POR FUNDACIÓNS PÚBLICAS SANITARIAS OU EMPRESAS PÚBLICAS - PERSOAL LABORAL	3,00		3,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,40			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE SECTOR ASINADOS TOTAL GALICIA			
3,51			

Convenios de sector revisados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
DERIVADOS DO CEMENTO	3,00	2,00	5,00
ELABORACIÓN E INSTALACIÓN DE PEDRA E MÁRMORE	3,50	1,50	5,00
GRUPO DE ESPECTÁCULOS E DEPORTES	4,70		4,70
OFICINAS E DESPACHOS	3,00	1,50	4,50
REMATANTES E SERRADOIROS DE MADEIRA	2,75	2,00	4,75
TRANSPORTE DE MERCADORÍAS POR ESTRADA	3,50	0,50	4,00
TRANSPORTE DE VIAXEIROS EN AUTOBÚS POR ESTRADA	3,00	2,00	5,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,79			

Convenios de sector revisados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DA PEL E DO CALZADO	2,00	2,00	4,00
COMERCIO DE ALIMENTACIÓN	2,70	1,30 (BASE 2003)	2,70
INDUSTRIAS VITIVINÍCOLAS, ALCOHOLEIRAS E SIDREIRAS	2,00		2,00
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	NON INDICA %		
SANIDADE PRIVADA	2,00	2,00	4,00
TRANSPORTE DE MERCADORÍAS POR ESTRADA	2,00	2,00	4,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,48			

Convenios de sector revisados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
HOSTALERÍA	2,35	2,00	4,35
INDUSTRIAS VITIVINÍCOLAS, ALCOHOLEIRAS E SIDREIRAS	2,70		2,70
TRANSPORTE DE VIAXEIROS POR ESTRADA	3,70		3,70
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,94			

Convenios de sector revisados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
CARPINTERÍA, EBANISTERÍA E ACTIVIDADES AFÍNS	3,25	0,75 (BASE 2003)	3,25
DERIVADOS DO CEMENTO	3,00	2,00	5,00
EMPRESAS DO METAL SEN CONVENIO PROPIO	3,50	1,50	5,00
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	2,70	1,30	4,00
OFICINAS E DESPACHOS	2,70		2,70
REMATANTES E SERRADOIROS DE MADEIRAS	2,50	2,00	4,50
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,58			

Convenios de sector revisados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
LOUSAS DE OURENSE E LUGO	3,50	1,50	5,00
RESIDENCIAS PRIVADAS DA TERCEIRA IDADE	2,70		2,70
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,60			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE SECTOR REVISADOS			
TOTAL GALICIA			
4,55			

Convenios de empresa asinados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
ARTABRA, S.A.	3,50	1,00	4,50
ASSEMBLEA PROVINCIAL CRUZ BERMELLA ESPAÑOLA	2,00	2,00	4,00
ASOCIACIÓN CIUDADANA DE LUCHA CONTRA LA DROGA - ACLAD	2,00		2,00
AUTORIDADE PORTUARIA DA CORUÑA	2,00		2,00
AUTORIDADE PORTUARIA DE FERROL - SAN CIBRAO	2,00		2,00
BAJAMAR SÉPTIMA, S.A.	3,00	NON PROCEDE APLICACIÓN	3,00
CASAIS Y CÍA, S.L.	NON INDICA %		
COMPOSTELA VISIÓN, S.L. (GRUPO LOCALIA)	4,00		4,00
CONCELLO DA POBRA DO CARAMIÑAL - ACORDO REGULADOR PERSOAL FUNCIONARIO	NON INDICA %		
CONCELLO DA POBRA DO CARAMIÑAL - PERSOAL LABORAL	NON INDICA %		
CONCELLO DE CAMBRE - ACORDO REGULADOR FUNCIONARIOS	2,00		2,00
CONCELLO DE CAMBRE - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
CONCELLO DE CEE - ACORDO REGULADOR FUNCIONARIOS	2,00		2,00
CONCELLO DE CEE - PERSOAL LABORAL	NON INDICA %		
CONCELLO DE CULLEREDO - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
CONCELLO DE MUGARDOS - Persoal laboral	2,00		2,00
CONCELLO DE PORTO DO SON - PERSOAL LABORAL	NON INDICA %		
CONFRARÍA DE PESCADORES DE RIBEIRA	NON INDICA %		
CUARZOS INDUSTRIALES, S.A. (VIII CONVENIO)	3,50	2,00	5,50
EL POTE, S.A.	3,50	0,50	4,00
ELABORADORA DE CEFALÓPODOS, S.A. (ELCESA)	3,20	1,30	4,50
ENVASES DE LA ESTRELLA, S.L.	3,00		3,00
ESCOLA MUNICIPAL DE MÚSICA DA CORUÑA	NON INDICA %		
FEIRACO, Sociedad Cooperativa Limitada	2,50	1,50	4,00
GESECO, S.A. - Servicio de limpeza e recollida de residuos do porto da Coruña (S.A. de Gestión de Servicios y Conservación)	3,00	2,00	5,00
GESTIÓN Y TÉCNICAS DEL AGUA, S.A.+(Servicio de limpeza pública, viaria, regas, recollida de lixo domiciliario e residuos reciclables e conservación da rede de sumidoiro - NOIA)	NON INDICA %		
HESPERIA - HOTEL PEREGRINO, S.A. (HOTELERA DEL NOROESTE, S.A.)	3,00	2,00	5,00
HOTEL FINISTERRE, S.A.	2,00	2,00	4,00
HOTEL NH ATLÁNTICO (Antes HOTEL ATLÁNTICO - PARISIANA, S.A.)	3,70		3,70
INDUSTRIAS DEL TABLERO, S.A. - INTASA (VI CONVENIO)	3,50	2,00	5,50
M. CAEIRO, S.A.	5,00		5,00
MANTENIMIENTOS INTEGRALES DE FERROL, S.L.- MAINFER (Centro de traballo de Izar - Ferrol)	NON INDICA %		
SERTOSA NORTE, S.L. - REMOLQUE NO PORTO DA CORUÑA (TRÁFICO INTERIOR)	2,70		2,70
SERVICIO DE LIMPEZA E RECOLLIDA DE RESIDUOS URBANOS DE FERROL - URBASER, S.A.	2,00	2,00	4,00
SUBCONTRATISTAS DE SOGAMA NO COMPLEXO AMBIENTAL DE CERCEDA	NON INDICA %		
TURISMOS MOTOR, S.A. - TUMOSA (Centro de traballo de Oleiros)	2,50	2,00	4,50
UNIÓN CRISTALERA PORTAGLAS, S.L.	2,00	2,00	4,00
UNIÓN DE EMPRESAS MADERERAS, S.A. - UNEMSA	2,70		2,70
VULCAROL, S.L. - Limpeza industrial na central térmica e mina de Endesa nas Pontes de García Rodríguez	3,00	2,00	5,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,63			

Convenios de empresa asinados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
AGLOMERADOS ECAR, S.A.	2,00	2,00	4,00
ARMADORES DE BURELA, S.A. (ABSA)	4,50		4,50
BOMBONES SUGUIMAR, S.A. (SANTIAGO CRIADO CONTRERAS)	3,50	0,50	4,00
CEMENTOS COSMOS, S.A.	3,80	1,50	5,30
EL PROGRESO DE LUGO, S.L.	2,00	2,00	4,00
ESCOR, S.L. - Servicio de limpeza viaria e recollida de lixo do concello de Monforte de Lemos	2,50		2,50
EULEN, S.A. (Persoal de limpeza do Hospital Comarcal de Monforte de Lemos)	2,00		2,00
EUROLIMP, S.A. (PERSONAL DE LIMPEZA NO HOSPITAL DA COSTA DE BURELA)	2,00		2,00
LIMPIEZAS DOMICILIARIAS LUCENSES, S.L. - Persoal de limpeza do Centro Rehabilitador San Rafael de Castro de Ribeiras de Lea	4,00		4,00
NEG MICON EÓLICA, S.A. - Centro de traballo de Chavin	NON INDICA %		
PLASTIFER, S.A.	3,00	1,00	4,00
PULEVA FOOD, S.L. - Centro de traballo de Nadela (antes LA LACTARIA ESPAÑOLA, S.A.)	3,25	2,00	5,25
SEMENTES DE GALICIA, S.L.	3,00	1,50	4,50
SERTOSA NORTE, S.L. - Tráfico interior do porto de Alúmina - Aluminio (ALCOA) de San Cibrao	3,00		3,00
SETEX-APARKI, S.A.	2,70		2,70
TABLICIA, S.A.	2,50	2,00	4,50
TELELUGO EL PROGRESO, S.L.	5,00		5,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,33			

Convenios de empresa asinados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
AGUA DE FONTENOVA, S.A.	1,00	3,00	4,00
AGUAS DE CABREIROÁ, S.A.	3,20	1,30	4,50
ARAÚJO PIEL, S.A.	4,00		4,00
BUTACID VERÍN, S.L. (PACTO EXTRAESTATUTARIO)	3,00		3,00
CERVEZAS SAN MARTÍN, S.A.	3,00	1,00	4,00
CIMO, ENTIDADE PRESTADORA DE SERVICIOS	NON INDICA %		
CONCELLO DA RÚA - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
CRUZ ROJA ESPAÑOLA EN OURENSE	2,50	2,00	4,50
GSB GALFOR, S.A.	2,70		2,70
LIMACO, EMPRESA DE INSERCIÓN S.L. (Convenio franxa)	NON INDICA %		
OURENSE DE TRANSPORTES, S.A.	3,00	1,00	4,00
SEVERIANO GESTIÓN, S.L. - Persoal de arquivos e historias clínicas no Complexo Hospitalario de Ourense	3,20		3,20
TEYDESA CONECTORES, S.A.	3,50		3,50
UNIDAD DE VEHÍCULOS INDUSTRIALES, S.A. (UNVI, S.A.)	3,70		3,70
VALEO SISTEMAS DE CONEXIÓN ELÉCTRICA, S.L.	3,00	0,25	3,25
VITIVINÍCOLA DO RIBEIRO, S.C.L. - Centros de traballo de Valdepereira-	NON INDICA %		
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3.34			

Convenios de empresa asinados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
AGUAS DE MONDARIZ - FUENTE DEL VAL, S.A.	5,00	2,00	7,00
ALONARTI ENVASES, S.A. (CENTRO DE VIGO)	3,50	0,31	3,81
ALUDEC IBÉRICA, S.A. - (Centro de traballo de Vigo)	2,70	0,30	3,00
ALUDEC TERMOPLÁSTICOS, S.A.	NON INDICA %		
AMALIS, S.A. - Persoal de limpeza no Hospital do Meixoeiro de Vigo	2,00		2,00
AUTOMÓVILES DE TUY, S.A.	4,50		4,50
AUTORIDADE PORTUARIA DE MARÍN E RÍA DE PONTEVEDRA	2,00		2,00
AUTORIDADE PORTUARIA DE VIGO	2,00		2,00
AUTORIDADE PORTUARIA DE VILAGARCÍA	2,00		2,00
BABÉ Y CÍA, S.L.	2,70	1,30	4,00
BUTAVIGO, S.A.	2,00	2,00	4,00
CABLERÍAS CONDUCTORAS, S.A.	4,50	NON PROCEDE APLICACION	4,50
CANCRIS VIGO, S.L.	2,70		2,70
CELTA DE ARTES GRÁFICAS, S.L.	3,90		3,90
CESPA CONTEN, S.A.	2,70		2,70
CESPA INGENIERÍA URBANA, S.A. - Servicio de limpeza pública e interiores contratados co concello de Pontevedra.	3,00	2,00	5,00
CONCELLO DE SOUTOMAIOR - PERSOAL LABORAL	NON INDICA %		
CONSTRUCCIONES NAVALES P.FREIRE, S.A.	3,00	1,00	4,00
CRISTALERÍA COCA, S.L.	2,00	2,00	4,00
D.S. SALGADO, S.L.	3,00		3,00
DOURDIN ESPAÑOLA, S.L. - Centro de traballo de Vigo	3,50	2,00 (BASE 2003)	3,50
ELECTROQUÍMICA DEL NOROESTE, S.A. (ELNOSA)	3,00		3,00
EMPRESA OJEA, S.A.	NON INDICA %		
ENVASES METÁLICOS DE VIGO, S.A.L. (EMVISAL)	2,50	1,50	4,00
ESTACIONAMIENTOS Y SERVICIOS, S.A. (EYSSA) - Servicio de retirada, depósito e custodia de vehículos, contedores, indebida ou defectuosamente estacionados, parados ou depositados na vía pública do Concello de Vigo	3,50		3,50
ESTIBA Y DESESTIBA DEL NOROESTE, S.L. (ESTINORTE)	2,70		2,70
FACTORÍAS VULCANO, S.A. - Factoría de Santa Tecla (Vigo)	3,00		3,00
FARO DE VIGO, S.A.	3,90		3,90
FOMENTO DE CONSTRUCCIONES Y CONTRATAS, S.A. - SERVICIOS DE RECOLLIDA E TRANSPORTE DE R.S.U., LIMPEZA URBANA E DE PRAIAS DA CIDADE DE VIGO	3,50	2,00	5,50
FRIGODIS, S.A.	4,00		4,00
FRINOVA, S.A.	2,80		2,80
GALEGA DE AUTOCARES GALA, S.L.	NON INDICA %		
GAREVOL, S.L. - CEE	4,00		4,00
GEFCO ESPAÑA, S.A.	2,50	0,38	2,88
GESTIÓN DE ESTACIÓN DE TRANSPORTE DE VIAJEROS, S.A. (GESTRAVISA) - Centro de traballo da estación de autobuses de Vigo	2,00		2,00
GESTIÓN DEPORTIVA GALLEGA, S.L. (GESPORT, S.L.)	3,00		3,00
GIMNASIOS PAZOS, S.A. - Traballadores das piscinas e ximnasios municipais de Vigo.	NON INDICA %		
GKN INDUGASA, S.A.	3,00	1,70	4,70
GRÁFICAS DEL NOROESTE, S.A. (GRAFINSA)	NON INDICA %		
GRUPO EMPRESARIAL ENCE, S.A. - Fábrica de Pontevedra	2,40	1,60	4,00
HARINAS Y SÉMOLAS DEL NOROESTE, S.A. (HASENOSA)	2,50	2,00	4,50
HIJOS DE J. BARRERAS, S.A.	3,00	1,00 (BASE 2003)	3,00
HIXITEL - Servicio de limpeza e recolla do lixo no porto pesqueiro de Vigo (O Berbés)	NON INDICA %		
KIWI ATLÁNTICO, S.A.	3,00		3,00
LA ARTÍSTICA PRODUCTOS QUÍMICOS, S.A. (Sociedade unipersoal)	3,00	0,31	3,31
LIMPEZA DO CRD E IESP MANOEL ANTONIO DE VIGO- MACONSI, S.L.	NON INDICA %		

LIMPIEZAS FARO SL+ (Servicio de limpeza do Complexo Hospitalario Xeral - Cies de Vigo)	2,00		2,00
LITOGRAFÍA LA ARTÍSTICA CARNAUD, S.A.	2,50	2,00	4,50
Mª CARMEN PORTO DIÉGUEZ	5,00		5,00
MACOFREY, S.A.	NON INDICA %		
MADERAS IGLESIAS, S.A. [Centros de Puxeiros (Vigo), Sanguinieda (Mos) e Pontellas (O Porriño)]	NON INDICA %		
MEDITERRÁNEA DE CATERING, S.L. - Servicio de cociña e alimentación do Hospital Meixoeiro (Vigo)	NON INDICA %		
NAVIERA MAR DE ONS, S.L.	4,87	1,30	6,17
NESTLE ESPAÑA, S.A. - Centro de traballo de	3,00		3,00
OURENSE DE TRANSPORTES, S.A.	3,00		3,00
PÉREZ LEIRÓS, S.A. (XOANE)	3,00	2,00	5,00
PESCANOVA ALIMENTACIÓN, S.A. - (Traballadores adscritos ó centro de traballo de oficinas centrais)	3,75		3,75
PESCANOVA CHAPELA, S.A.	3,00		3,00
PESCANOVA, S.A. e BOANOVA, S.A. - (Traballadores adscritos ós centros de traballo de oficinas centrais)	3,75		3,75
PEZ AUSTRAL, S.A.	3,00		3,00
POLICLÍNICO DE VIGO, S.A. (POVISA)	3,50	2,00	5,50
REAL AERO CLUB DE VIGO	3,00		3,00
REAL CLUB CELTA, S.A.D.	NON INDICA %	0,50	
REAL CLUB NÁUTICO DE VIGO	2,00	2,00	4,00
ROCAS EUROPEAS DE CONSTRUCCIÓN, S.A.	3,00	1,50	4,50
SAI AUTOMOTIVE LIGNOTOCK, S.A. - Fábrica de Porriño	2,25	2,00	4,25
SERAGUA, S.A. - Concesionaria do Servicio Municipal de Abastecemento e Saneamento de Auga de Bueu.	NON INDICA %		
SERAGUA, S.A. - FCC, S.A. UTE LEY 18/82 (UTE SERAGUA REDONDELA) - Concesionaria do Servicio Municipal de Abastecemento e Saneamento de Auga de	NON INDICA %		
SERCO PORRIÑO, S.L.	3,50		3,50
SERVICIO DE MANTEMENTO DO CENTRO RESIDENCIAL DOCENTE DO MEIXOERIO - SAMYL, S.L. +(SERVICIOS AUXILIARES DE MANTENIMIENTO Y LIMPIEZA, S.L.)	NON INDICA %		
SERVICIO DE RECOLLIDA DE R.S.U. DA MANCOMUNIDADE	7,00	2,00	9,00
SERVICIOS DE DISTRIBUCIÓN FRIGORÍFICA DE GALICIA,	2,00	2,00	4,00
TÉCNICAS MEDIOAMBIENTALES, TECMED S.A. - Recollida selectiva de Vigo	4,00		4,00
UNIÓN CRISTALERA PORTAGLAS, S.L.	2,00	2,00	4,00
UNIÓN DE PROFESIONALES, S.L. (UNIPRO, S.L.)	NON INDICA %		
VITRALBA, S.L.	4,00		4,00
VIZA AUTOMOCIÓN, S.A.	3,00	2,00	5,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,1			

Convenios de empresa asinados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
AUTOPISTA CENTRAL GALLEGA, C.E.S.A	NON INDICA %		
AUTOPISTAS DEL ATLÁNTICO, CONCESIONARIA ESPAÑOLA, S.A. (C.E.S.A.) - AUDASA	2,00		2,00
BEBIDAS GASEOSAS DEL NOROESTE - BEGANO, S.A.	3,70	2,00	5,70
CORPORACIÓN ALIMENTARIA PEÑASANTA, S.A. (Antes LARSA)	4,00		4,00
CORPORACIÓN VOZ DE GALICIA, S.L.U. (Antes Multimedia Gallega de Comunicación, S.L.)	2,00	2,00	4,00
EDITORIAL COMPOSTELA, S.A.	3,00	1,00	4,00
EDITORIAL LA CAPITAL, S.L. (EDITORIAL CELTA, S.A., ARTES GRÁFICAS Á CAPITAL, S.A. e EDITORIAL LA CAPITAL, S.L., editora dos xornais EL IDEAL GALLEGO, DEPORTE CAMPEÓN, DIARIO DE FERROL e DIARIO DE AROUSA)	2,00		2,00
ENTE PÚBLICO PORTOS DE GALICIA - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
FOREM GALICIA (Fundación para a Formación e o Emprego de Galicia)	NON INDICA %		
GAS GALICIA SDG, S.A.	2,00	2,00	4,00
HIJOS DE RIVERA, S.A. (Propietaria da fábrica de cervexa "La Estrella de Galicia")	NON INDICA %	1,50	
IV CONVENIO COLECTIVO ÚNICO DA XUNTA DE GALICIA - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
LA VOZ DE GALICIA, S.A.	NON INDICA %		
NEA ACSAGAL, S.L.U.	NON INDICA %		
PANRICO, S.A.	2,00	2,00	4,00
PLÁSTICOS FERRO, S.L.	3,00	1,00	4,00
SERVIMGAL, S.L.	2,50		2,50
UNIÓN CRISTALERA PORTAGLAS, S.L.	2,00	2,00	4,00
UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA (USC) - Persoal laboral	2,00		2,00
UNIVERSIDADE DE VIGO - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,23			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE EMPRESA ASINADOS	
TOTAL GALICIA	3,11

Convenios de empresa revisados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
DON RODRIGO SPANISH SADDLERY, S.A.	2,50		2,50
ELABORADOS METÁLICOS, S.A. - EMESA	3,00	2,00	5,00
ESCUDO SERVICIOS GENERALES, S.L.	3,00		3,00
GESTIÓN Y TÉCNICAS DEL AGUA, S.A. - Grupo profesional do servizo de auga e saneamento (Centro de traballo do Burgo-Culleredo) - (Gestagua, S.A.)	3,00	1,00	4,00
GESTIÓN Y TÉCNICAS DEL AGUA, S.A. - Servicio de Augas do Concello de Noia	2,50	1,50	4,00
GESTIÓN Y TÉCNICAS DEL AGUA, S.A.+ (Servicio de limpeza pública, viaria, regas, recollida de lixo domiciliario e residuos reciclables - Centro de traballo do Burgo - Culleredo)	2,50	1,50	4,00
MARTESANAL, S.L.	3,70		3,70
MOYRESA, MOLTURACIÓN Y REFINO, S.A. (Centros de traballo de: O Burgo - Culleredo e Estación Marítima do Porto da Coruña)	4,00		4,00
PERSOAL DA CAFETERÍA DE PERSOAL DO COMPLEXO HOSPITALARIO JUAN CANALEJO (Concesionaria SERUNIÓN S.A.)	2,70		2,70
ROCAS, ARCILLAS Y MINERALES, S.A. - RAMSA (Centro de traballo de Serrabal - Vedra)	3,00	1,00	4,00
STOLT SEA FARM, S.A.	3,70		3,70
TÉCNICAS MEDIOAMBIENTALES - TECMED, S.A. (Limpeza pública Santiago de Compostela)	3,00	1,00	5,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,00			

Convenios de empresa revisados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
RESIDENCIA DE ANCIÁNS NUESTRA SEÑORA DEL CARMEN DE SARRIA	2,50	1,50	4,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,00			

Convenios de empresa revisados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
AUTO-GRÚAS BERTÓLEZ, S.L.	NON INDICA %		
CONCELLO DE VIANA DO BOLO (PEROAL LABORAL)	NON INDICA %		
CONCELLO DE XINZO DE LIMIA - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
CONSTRUCCIONES ALEA, S.L.	3,90		3,90
EUROINVERSIONES LAST TEARDROP S.L. (AGUAS DE SOUSAS, S.A.)	2,50	1,50 (BASE 2003)	2,50
SAI AUTOMOTIVE ALLIBERT, S.A. FÁBRICA DE OURENSE	2,75	1,50	4,25
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,81			

Convenios de empresa revisados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
ALMACENAMIENTOS Y MONTAJES, S.A.	3,00	1,50	4,50
CLUB DE CAMPO DE VIGO	2,25	2,00	4,25
CYCSA y EYSSA - UTE VIGO (ORA)	5,70		5,70
EMPRESA PEREIRA, S.L.	3,70		3,70
FOMENTO DE CONSTRUCCIONES Y CONTRATAS, S.A. - PERSOAL ADSCRITO OS SERVICIOS DE RECOLLIDA DE RESIDUOS SÓLIDOS E LIMPEZA VIARIA DO CONCELLO DE NIGRÁN	3,70		3,70
FRIGORÍFICOS DE GALICIA, S.A. - FRIGALSA	3,00	2,00	5,00
GESTAMP VIGO, S.A.	3,50		3,50
MANIPULADOS MAGDALENA, S.L.	6,25		6,25
MAVIVA, S.A.	4,00	2,00	6,00
PLÁSTICOS DE GALICIA, S.A. (EXTENSION O XII CONVENIO XERAL INDUSTRIA QUIMICA)	3,87	2,00	5,87
TRANSPORTES LA UNIÓN, S.A.	4,00		4,00
VIGUESA DE TRANSPORTES, S.A.(VITRASA)	2,80	0,30	3,10
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,34			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE EMPRESA REVISADOS			
TOTAL GALICIA			
4,10			

7.4.2. Réxime de descolgue salarial

O Estatuto dos Traballadores preceptúa, como contido mínimo dos convenios colectivos de ámbito superior á empresa, a inclusión de cláusulas de descolgue salarial.

Tal e como se desprende do cadro 7.20, o 29,09% dos convenios de sector asinados este ano, recollen no seu articulado este tipo de cláusulas.

Na Coruña a porcentaxe dos que a teñen é do 66,67% e nos convenios de ámbito de Comunidade Autónoma é do 40%. En Lugo é do 25%, en Ourense do 20% e en Pontevedra é do 6,67%.

■ Cadro 7.20

Evolución dos convenios colectivos con cláusula de descolgue. Por provincias.
Galicia. 1997-2002

Sector	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
1997	1	50,00	10	76,92	1	12,50	2	16,67	1	4,76	15	26,79
1988	0	0,00	11	64,71	2	13,13	3	20,00	4	21,05	20	29,41
1999	2	50,00	11	73,33	1	10,00	2	15,38	2	14,29	18	32,14
2000	4	80,00	7	70,00	2	25,00	5	29,41	2	13,33	20	36,36
2001	1	50,00	13	76,47	1	7,69	4	25,00	5	27,78	24	36,36
2002	2	40,00	8	66,67	2	25,00	3	20,00	1	6,67	16	29,09

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.5. Tempo de traballo

7.5.1. A xornada laboral

Para determina-la xornada media pactada, tivéronse en conta unicamente os convenios que a tiñan estipulada de xeito anual.

O cadro 7.21 reflicte a xornada media pactada en 2002 que foi 1.761,7 horas/ano, 11 horas e media inferior á do ano anterior.

■ Cadro 7.21

Evolución da xornada media anual pactada. Galicia. 1997-2002

Total Convenios. Xornada media pactada

	Total convenios	Convenios de empresa	Convenios de sector
1997	1.783,4	1.759,3	1.786,2
1998	1.783,2	1.757,5	1.786,2
1999	1.779,6	1.742,3	1.783,4
2000	1.776,2	1.750,4	1.778,2
2001	1.773,2	1.739,8	1.779,7
2002	1.761,7	1.707,8	1.768,8

Total Convenios. Xornada media pactada. Por sectores económicos

	Agrario	Non Agrario		
		Industria	Construcción	Servicios
1997	1.785,4	1.784,1	1.766,9	1.808,5
1998	1.784,0	1.783,7	1.765,4	1.802,7
1999	1.784,0	1.782,7	1.761,5	1.799,8
2000	1.784,0	1.778,0	1.760,8	1.795,4
2001	1.751,5	1.764,2	1.757,2	1.803,8
2002	1.781,3	1.773,6	1.756,3	1.753,3

Convenios de sector. Xornada media pactada. Por sectores económicos

	Agrario	Non Agrario		
		Industria	Construcción	Servicios
1997		1.791,4	1.766,8	1.811,6
1998		1.790,5	1.765,4	1.806,4
1999		1.790,1	1.761,6	1.807,0
2000		1.782,9	1.760,7	1.799,9
2001		1.777,4	1.757,2	1.806,1
2002		1.776,1	1.756,3	1.801,5

Convenios de empresa. Xornada media pactada. Por sectores económicos

	Agrario	Non Agrario		
		Industria	Construcción	Servicios
1997	1.785,4	1.757,6	1.784,3	1.764,4
1998	1.784,0	1.760,0	1.770,3	1.744,0
1999	1.784,0	1.752,9	1.722,2	1.705,6
2000	1.784,0	1.750,9	1.778,8	1.746,6
2001	1.751,5	1.736,4	1.756,0	1.767,0
2002	1.781,3	1.755,4	1.756,0	1.680,4

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Como ven sendo habitual, nos convenios de empresa pátase unha xornada máis reducida que nos convenios de sector: 1707,8 horas fronte a 1768,8 horas. En relación co ano anterior, nos convenios de sector diminúe a xornada en 10,9 horas e nos de empresa diminúe en 32 horas.

Por sectores económicos, no total de convenios, foi nos servicios e na construción onde se pactou unha xornada máis baixa, 1753,3 e 1756,3 horas respectivamente. No dato do sector servicios hai que destacar de novo o peso do convenio do persoal laboral da Xunta de Galicia, que afecta a 9.626 traballadores cunha xornada anual de 1.665 horas.

Na industria a xornada pactada foi de 1.773,6 horas e no sector agrario de 1.781,3.

Nos convenios de sector, é no sector servicios no que se pacta a xornada máis alta, 1.801,5 horas. Na industria a xornada pactada foi de 1.776,1 horas e na construción 1.756,3 horas.

Segundo se pode apreciar no cadro 7.22, son 134 os convenios que reducen dalgún xeito a xornada máxima legal (59,82%).

Por provincias A Coruña e Pontevedra teñen o maior número de convenios con redución da xornada máxima legal (58 convenios en Pontevedra, o 63,04% e 34 convenios na Coruña, o 66,67%).

■ Cadro 7.22

Evolución dos convenios que reducen a xornada máxima legal.
Porcentaxe sobre o total. Por provincias. Galicia. 1997-2002

	Sector		Empresa		Total Galicia	
	Nº convenios	%	Nº convenios	%	Nº convenios	%
1997						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	0	0,00	7	87,50	7	70,00
A Coruña	7	53,85	32	80,00	39	73,58
Lugo	3	37,50	10	52,63	13	48,15
Ourense	8	66,67	12	63,16	20	64,52
Pontevedra	5	23,81	50	74,63	55	62,50
Total	23	41,07	111	72,55	134	64,11
1998						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	2	100,00	7	77,78	9	81,82
A Coruña	11	64,71	23	67,65	34	66,67
Lugo	9	60,00	7	36,84	16	47,06
Ourense	9	60,00	15	71,43	24	66,67
Pontevedra	10	52,63	52	76,47	62	71,26
Total	41	60,29	104	68,87	145	66,21
1999						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	0	0,00	10	83,33	10	62,50
A Coruña	8	53,33	20	62,50	28	59,57
Lugo	8	80,00	4	40,00	12	60,00
Ourense	8	61,54	13	76,47	21	70,00
Pontevedra	8	57,14	45	75,00	53	71,62
Total	32	57,14	92	70,22	124	66,31
2000						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	2	40,00	4	50,00	6	46,15
A Coruña	6	60,00	23	42,59	29	45,31
Lugo	5	62,50	6	33,33	11	42,31
Ourense	8	47,06	12	46,15	20	46,51
Pontevedra	7	46,67	47	66,20	54	62,79
Total	28	50,91	92	51,98	120	51,72
2001						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	1	50,00	3	37,50	4	40,00
A Coruña	12	70,59	26	54,17	38	58,46
Lugo	6	46,15	3	16,67	9	29,03
Ourense	6	37,50	11	50,00	17	44,74
Pontevedra	9	50,00	49	59,76	58	58,00
Total	34	51,52	92	51,69	126	51,64
2002						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	2	40,00	11	55,00	13	52,00
A Coruña	11	91,67	23	58,97	34	66,67
Lugo	7	87,50	6	35,29	13	52,00
Ourense	6	40,00	10	62,50	16	51,61
Pontevedra	7	46,67	51	66,23	58	63,04
Total	33	60,00	101	59,76	134	59,82

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Respecto dos convenios que indican a xornada semanal, son 47 os que sinalan unha xornada inferior ás 40 horas, 2 de sector e 45 de empresa.

Indicar tamén que, segundo reflicte o cadro 7.23, o 2,23% dos convenios asinados establecen acordos sobre a distribución irregular da xornada.

Convenios colectivos con distribución irregular da xornada. Por provincias. Galicia. 1998-2002

■ Cadro 7.23

Sector	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	
						Nº	%
1998	1	3	1	2	3	10	14,71
1999	0	2	1	0	2	5	8,92
2000	1	0	1	2	1	5	9,09
2001	0	1	0	2	1	4	6,06
2002	0	1	0	1	0	2	3,64
Empresa							
1998	2	0	0	2	2	6	3,97
1999	2	1	0	1	6	10	7,63
2000	2	5	0	2	2	11	6,21
2001	1	1	1	0	3	6	3,37
2002	1	0	2	0	0	3	1,78
Total 2001	1	1	2	1	0	5	2,23

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Ademais en 26 convenios (9 de sector e 17 de empresa) indícase a posibilidade de establecer unha distribución irregular da xornada. Este número supón o 11,60% do total dos asinados.

Por outra parte, son cada vez máis os convenios que regulan dalgún xeito as horas extraordinarias, en concreto 172 convenios (76,79%) teñen cláusulas sobre elas. Destes 133 son de empresa e 39 de sector.

O tipo de cláusulas que recollen segue a ser similar ó de anos anteriores, podendo sinalar entre elas as seguintes:

■ Retribución das horas extras.-

Son as máis frecuentes. Normalmente faise unha distinción entre as normais, festivas e nocturnas, regulando o seu aboamento economicamente, en tempo de descanso ou dos dous xeitos.

Os convenios que regulan a retribución destas horas fano indicando a porcentaxe que se ten que aplicar sobre o valor da hora normal ou ben fixan unha cantidade.

Nalgúns casos indícase a fórmula para o cálculo deste valor:

Respecto do tempo de descanso indícase, ademais do que corresponde por cada hora extraordinaria realizada, a posibilidade ou non de acumularlos descansos para desfrutalos en días ou semanas completos así como a posibilidade ou non de acumulalos ás vacacións ou festivos.

Practicamente todos establecen a necesidade de acordo na elección dos días entre o empresario e o traballador. Tamén se indica nalgúns convenios o prazo dentro do que se debe desfrutalo descanso.

■ Control das horas extras.-

Este tipo de cláusulas refírense a necesidade de levar e/ou publicar un rexistro das horas extraordinarias por traballador e sección ou departamento ó ano, indicando tamén as causas, e a súa comunicación ós representantes dos traballadores (algúns fan referencia á periodicidade coa que se ten que dar esta información) e á autoridade laboral.

Tamén hai cláusulas que se refiren ó tempo co que se ten que avisar ó traballador e ó xeito de face-la comunicación (por escrito, no taboleiro de anuncios, etc.).

■ Redución ou supresión das horas extras.-

En 39 convenios (12 de sector e 27 de empresa) establécese a supresión das horas extraordinarias habituais.

Nalgún caso indícase un número de horas extraordinarias por servizo que, de ser superado, suporía a creación dun novo posto de traballo.

44 convenios, 10 de sector e 34 de empresa indican a redución ó mínimo destas horas ou a redución do número máximo indicado no Estatuto dos traballadores.

■ Horas extraordinarias estruturais.-

Son 58 os convenios que definen as horas extraordinarias estruturais (20 son de sector e 38 de empresa).

■ Por último algúns convenios límtanse a remitir ós convenios de ámbito superior, ó Estatuto dos traballadores e demais lexislación aplicable todo o relacionado con neste tema.

7.5.2. Vacacións

Á hora de fixa-las vacacións, os convenios establecen maioritariamente días naturais, concretamente 178 dos 224 totais (79,46%).

Só 21 convenios (18 de empresa e 3 de sector) indican as vacacións en días laborables, o que supón o 9,38% do total.

Nos convenios de sector indícase maioritariamente 30 días naturais de vacacións (47 dos 55 asinados). Destes 47, dous indican ademais 21 días laborables.

Seis convenios de sector melloran o período mínimo legal de 30 días naturais de vacacións (cadro 7.24) . Cinco indican 31 días e un indica 32 días.

Nos de empresa son 15 os que as melloran, e deles 12 establecen 31 días de vacación, 2 establecen 32 días e un establece 33 días.

En 204 convenios (o 91,07%) establécense criterios para regula-las vacacións ou datas de preferencia para o seu disfrute (cadro 7.25).

■ Cadro 7.24
**Evolución dos convenios colectivos con vacacións de máis de 30 días naturais.
Por provincias. Galicia. 1997-2002**

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	1	50,00	0	0,00	0	0,00	1	8,33	4	19,05	6	10,71
1998	0	0,00	2	11,76	0	0,00	2	13,33	0	0,00	4	5,88
1999	0	0,00	1	6,67	0	0,00	2	15,38	3	21,43	6	10,71
2000	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	17,65	1	6,67	4	7,27
2001	0	0,00	2	11,76	4	30,77	4	25,00	10	55,56	20	30,30
2002	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	20,00	3	20,00	6	10,91
Empresa												
1997	3	37,50	11	27,50	8	42,11	2	10,53	8	11,94	32	20,92
1998	1	11,11	7	20,59	8	42,11	5	23,81	11	16,18	32	21,19
1999	9	75,00	6	18,75	5	50,00	0	0,00	18	30,00	38	29,01
2000	3	37,50	11	20,37	7	38,89	3	11,54	15	21,13	39	22,03
2001	1	12,50	8	16,67	6	33,33	2	9,09	15	18,29	32	17,98
2002	2	10,00	5	12,82	3	17,65	0	0,00	5	6,49	15	8,88
Total 2002	2	8,00	5	9,80	3	12,00	3	9,68	8	8,70	21	9,38

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ Cadro 7.25
**Convenios colectivos que fixan criterios ou datas nas vacacións.
Por provincias. Galicia. 2002**

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2002	4	80,00	11	91,67	7	87,50	15	100,00	13	86,67	50	90,91
Empresa												
2002	20	100,00	34	87,18	16	94,12	14	87,50	70	90,91	154	91,12
Total 2002	24	96,00	45	88,24	23	92,00	29	93,55	83	90,22	204	91,07

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Estes criterios fan referencia ó seguinte:

- Determinación pola empresa do número de traballadores que mensualmente desfrutará vacacións.
- A posibilidade ou non de desfrutalas vacacións en dous ou máis períodos ou facelo de xeito ininterrompido.
- O establecemento de quendas rotativas para desfrutalas vacacións como sistema habitual ou cando non existe acordo ou se producen colisións de intereses.

Normalmente as quendas comezan polo traballador máis antigo ou polos traballadores con responsabilidades familiares para que coincidan coas vacacións escolares. Para os casos de persoal con idéntica antigüidade indícase que terá preferencia o de máis idade.

Tamén se sinala noutros casos a posibilidade de establecemento de quendas en función dos compromisos empresariais de subministración ós clientes, debendo pactar coa representación legal dos traballadores a realización das ditas quendas, así como a posibilidade da empresa de excluír como período vacacional aquel que coincida coa maior actividade productiva estacional da empresa, logo de acordo co comité de empresa.

Outros convenios indican que, por acordo entre o empresario e os representantes legais dos traballadores, pódense fixa-los períodos de vacacións de todo el persoal, ben sexa en quendas organizadas sucesivamente, ou coa suspensión total de actividades laborais, sen máis excepcións que as tarefas de conservación, reparación e similares.

Nos casos de quendas rotativas, hai convenios que recollen a non obrigatoriedade do traballador de desfrutar as vacacións no inverno 2 anos consecutivos.

Tamén se recolle nalgúns convenios a posibilidade de trocar total ou parcialmente as quendas de vacacións entre traballadores sempre que non haxa problemas de tipo organizativo (entre traballadores da mesma categoría).

■ A obrigatoriedade de inicio nun día laborable ou prohibición de comezo en sábado, domingo, festivo, día de descanso do traballador ou día anterior a festivo.

■ Establecer un mínimo de días laborables aínda que se indiquen vacacións en días naturais.

■ Elección da metade do período de vacacións polo traballador e a outra metade polo empresario.

■ Outros convenios establecen as datas de desfrute ou as de preferencia ou exclusión. Tamén indican nalgúns casos o número mínimo de días de desfrute en determinados períodos (normalmente en verán) e outros sinalan que en ningún caso o número de traballadores en vacacións fóra do período establecido, poderá ser superior a unha porcentaxe que se indica do cadro de persoal existente.

■ Algúns convenios indican a posibilidade ou non de acumular as vacacións a días festivos.

■ Regúlase nalgúns tamén a posibilidade de facer coincidir o desfrute das vacacións dos matrimonios, e parellas de feito que acrediten a convivencia e que traballen no mesmo centro, dando preferencia de elección ó cónxuxe ou compañeiro con maior antigüidade no centro.

■ Facer coincidir as vacacións do persoal feminino, en situación de baixa maternal, antes ou despois do permiso por maternidade, sempre e cando sexa solicitado pola traballadora (normalmente indícase que a solicitude debe facerse con dous meses de antelación á data do inicio do período de vacacións). Este mesmo dereito poderá exercelo o pai traballador sempre e cando acredite de maneira que faga fe tal circunstancia.

■ Establecemento de días adicionais de vacacións a partir dunha certa idade (normalmente os 50 anos).

Tamén se indican días adicionais de vacacións no caso de traballadores que ó inicio do gozo das vacacións se encontren incorporados a unha obra en lugar distinto ó da súa residencia habitual, en concepto de tempo de viaxes de ida e regreso ó mesmo centro de traballo (se o tempo de cada viaxe excede dun certo número de horas, computadas en medios de locomoción públicos).

■ A antelación coa que debe negociarse e publicarse o calendario de vacacións.

Outras cláusulas sobre vacacións que veñen recollidas nos convenios asinados este ano, e que se analizan a continuación, refírense ó establecemento de primas por desfrutalas fóra de certos períodos e á interrupción das vacacións no caso de incapacidade temporal.

■ En 51 convenios (22,77%) establécese unha prima por desfrutalas vacacións fóra de certos períodos. Normalmente indícase que se ten dereito a esta prima cando se desfrutan as vacacións fóra do período sinalado por petición da empresa, e non cando é por desexo do traballador; aínda que hai convenios que non fan esta distinción.

Estas primas poden ser monetarias ou engadindo días ás vacacións.

■ Respecto da interrupción das vacacións nos casos de incapacidade temporal, hai que distinguir se a IT se produce antes ou durante as vacacións.

42 convenios (18,75%) establecen a interrupción das vacacións no caso de incapacidade temporal durante o seu desfrute, seguindo despois da alta se esta se produce dentro do ano.

64 convenios (28,57%) establecen a interrupción das vacacións se a incapacidade temporal é anterior ó inicio, pospoñéndose para un novo período que normalmente é por acordo entre empresario e traballador e dentro do ano natural.

Nalgúns casos límtase este dereito ós casos de hospitalización ou enfermidade grave ou cando é superior a un determinado número de días.

Outra limitación que se recolle refírese a se hai colisión de intereses entre o traballador que ve modificado o seu cadro de vacacións como consecuencia da baixa médica e aqueles do seu mesmo servizo ou dependencia que as teñan xa programadas, caso no que se indica que terán preferencia estes últimos.

■ As demais cláusulas sobre vacacións recollidas nos convenios fan referencia á retribución que lle corresponde e á existencia ou non de bolsa de vacacións.

7.5.3. Permisos

Respecto dos permisos retribuídos, 191 convenios (85,27%) melloran dalgún xeito os establecidos no Estatuto dos traballadores.

En 67 convenios (o 29,91%) amplían os permisos establecidos para o cónxuxe ó caso de parellas de feito.

Nalgúns casos son os mesmos permisos que para o cónxuxe, incluídos os 15 días por matrimonio para o caso de inscrición no rexistro de parellas de feito.

Outros convenios reducen estes permisos ós casos de enfermidade grave ou falecemento e maternidade.

Nos convenios que fan referencia á xustificación indican que debe ser mediante certificado do concello ou do rexistro de parellas de feito se existe, o libro de familia ou calquera outro medio co que a convivencia quede debidamente xustificada.

Nalgún caso indícase o período mínimo de tempo de convivencia efectiva que se require para ter este dereito.

Para aumentar días nos permisos retribuídos establecen os seguintes criterios:

- Ter que desprazarse fóra da localidade ou a outra provincia.
- Ter que desprazarse fóra de Galicia.
- Un número concreto de quilómetros.
- Convivencia ou pertencer á unidade familiar nos permisos por enfermidade de parentes ou para estende-los permisos a familiares de 3º ou maior grao.

A posibilidade de desfrutar permisos por asuntos propios ven recollida en 79 convenios (66 de empresa e 13 de sector).

A regulación destes permisos fai referencia entre outras as seguintes circunstancias:

- Necesidade ou non de xustificación.
- Posibilidade ou non de acumulalos a vacacións.
- Límites ó seu desfrute (sinálanse entre outros as necesidades do servizo, o número de días seguidos ou o número ou a porcentaxe de traballadores que poden coincidir nesa situación).
- Días de antelación da solicitude salvo casos de forza maior.

En 54 convenios (24,11%) indícase a posibilidade de desfrutar permisos ou días non retribuídos. As limitacións para o desfrute destes días refírense, entre outras, á antigüidade na empresa, á causa que os motiva, ou ás necesidades do servizo.

Hai convenios que establecen esta posibilidade de días non retribuídos para amplíalos permisos retribuídos por enfermidade grave en caso de necesidade.

7.6. Outras cláusulas

O cadro 7.26 ofrece unha visión xeral dalgunhas das cláusulas que aparecen recollidas cada vez en maior número de convenios e que seguidamente analizaremos.

**Relación de determinadas cláusulas pactadas.
Porcentaxe sobre o total. Galicia. 2002**

■ **Cadro 7.26**

	Nº Convenios	% sobre o total
Reducción xornada máxima legal	134	59,82%
Fixa criterios ou datas nas vacacións	204	91,07%
Melloras sociais	204	91,07%
Saúde laboral	200	89,29%
Mobilidade xeográfica	38	16,96%
Mobilidade funcional	92	41,07%
Promoción, ascensos	100	44,64%
Formación profesional	117	52,23%
Crédito de horas sindicais	109	48,66%
Desconto cota sindical	52	23,21%
Clasificación profesional	117	52,23%
Sometemento AGA	43	19,20%
Ingreso no traballo	121	54,02%
Período de proba	89	39,73%
Contratación ETT	41	18,30%
Conversión contratos temporais en indefinidos	26	11,61%
Réxime disciplinario	80	35,71%
Dereitos lingüísticos	19	8,48%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.6.1. Melloras sociais

○ 91,07% dos convenios asinados inclúen cláusulas que contemplan melloras sociais (cadro 7.27).

Os tipos de cláusulas recollidos pódense resumir nos seguintes:

■ Complementos ás prestacións da Seguridade Social por accidentes de traballo e enfermidades profesionais. Son as máis frecuentes.

■ Complementos ás prestacións da Seguridade Social por enfermidade común, sobre todo cando é precisa a hospitalización. Son menos frecuentes que as anteriores.

■ Cantidades a tanto alzado por xubilación, falecemento ou invalidez, e tamén por natalidade e matrimonio.

■ Axudas para traballadores que teñan ó seu cargo familiares (sobre todo fillos) con minusvalías.

■ Outro tipo de axudas moi frecuente son para estudos dos traballadores e dos seus fillos.

■ Establécese tamén a posibilidade de obter préstamos ou anticipos reintegrables (especificando nalgúns casos o procedemento detalladamente)

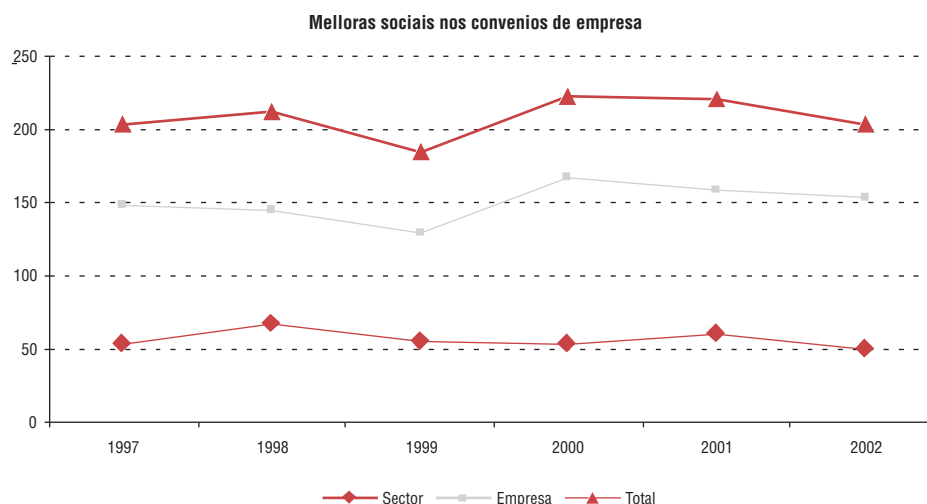
Por último indicar que tamén nestas axudas se empeza a estender estes dereitos ás parellas de feito.

Cadro 7.27

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de melloras sociais. Por provincias.
Galicia. 1997-2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	2	100,00	12	92,31	8	100,00	12	100,00	20	95,24	54	96,43
1998	2	100,00	17	100,00	15	100,00	14	93,33	19	100,00	67	98,53
1999	4	100,00	14	93,33	10	100,00	13	100,00	14	100,00	55	98,21
2000	5	100,00	10	100,00	8	100,00	16	94,12	15	100,00	54	81,82
2001	2	100,00	17	100,00	11	84,62	13	81,25	18	100,00	61	92,42
2002	4	80,00	12	100,00	7	87,50	14	93,33	13	86,67	50	90,91
Empresa												
1997	8	100,00	40	100,00	19	100,00	19	100,00	63	94,03	149	97,39
1998	8	88,89	32	94,12	18	94,74	20	95,24	67	98,53	145	96,03
1999	12	100,00	32	100,00	10	100,00	17	100,00	58	96,67	129	98,47
2000	8	100,00	46	85,19	18	100,00	25	96,15	71	100,00	168	94,92
2001	6	75,00	41	85,42	17	94,44	19	86,36	76	92,68	159	89,33
2002	20	100,00	34	87,18	16	94,12	13	81,25	71	92,21	154	91,12
Total 2002	24	96,00	46	90,20	23	92,00	27	87,10	84	91,30	204	91,07

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



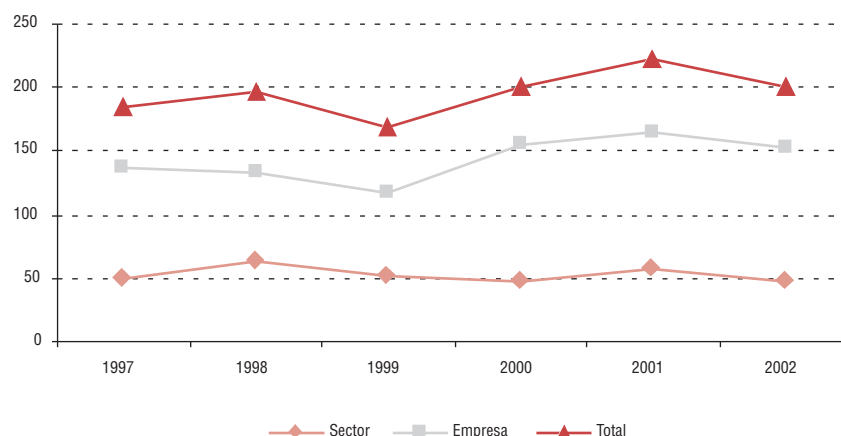
7.6.2. Saúde laboral

A porcentaxe dos convenios asinados este ano que establecen algunha cláusula referente a este tema é do 89,29% (cadro 7.28). Non obstante é preciso indicar que na maioría dos casos refírense ós recoñecementos médicos e á roupa de traballo, e en moitos estas cláusulas limítanse a remitir ou recolle-lo establecido na normativa legal.

Cadro 7.28
Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de saúde laboral. Por provincias. Galicia. 1997-2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	2	100,00	11	84,62	7	87,50	10	83,33	19	90,48	49	87,50
1998	2	100,00	16	94,12	15	100,00	12	80,00	18	94,74	63	92,65
1999	4	100,00	13	86,67	9	90,00	11	84,62	14	100,00	51	91,07
2000	4	80,00	9	90,00	8	100,00	12	70,59	14	93,33	47	85,45
2001	2	100,00	14	82,35	11	84,62	12	75,00	18	100,00	57	86,36
2002	4	80,00	11	91,67	7	87,50	12	80,00	14	93,33	48	87,27
Empresa												
1997	7	87,50	34	85,00	17	89,47	17	89,47	61	91,04	136	88,89
1998	8	88,89	25	73,53	17	89,47	19	90,48	64	94,12	133	88,08
1999	10	83,33	26	81,25	9	90,00	16	94,12	56	93,33	117	89,31
2000	6	75,00	48	88,89	15	83,33	22	84,62	63	88,73	154	87,01
2001	6	75,00	42	87,50	16	88,89	19	86,36	82	100,00	165	92,70
2002	17	85,00	33	84,62	15	88,24	15	93,75	72	93,51	152	89,94
Total 2002	21	84,00	44	86,27	22	88,00	27	87,10	86	93,48	200	89,29

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



As cláusulas xerais nesta materia refírense ó seguinte:

- Obrigación de cumpri-la normativa vixente.
- Dereito dos traballadores a unha protección eficaz e deber de observa-las medidas de prevención.
- Deber do empresario de facilita-los medios de protección necesarios e velar polo uso efectivo deles.
- Dereito á formación nesta materia e deber do empresario de facilitala.

- Obriga de dotarse dun Plan de prevención (moi poucos indican o contido)
- Constitución de comisións paritarias sectoriais de seguridade e hixiene indicando a composición, funcións e obxectivos.
- Cláusulas sobre delegados de prevención e comités de seguridade e hixiene indicando nalgúns casos o funcionamento, composición, dereitos e funcións.
- Medidas concretas de condicións de traballo nalgúns casos (limitacións de peso, tarefas que teñen a condición de tóxicas ou perigosas, ...).
- Remisión á lexislación vixente nesta materia.

Outras cláusulas a destacar nesta materia son as que se refiren ó caso de traballadoras embarazadas, nas que se indica o seguinte:

- A posibilidade de cambio de posto e/ou quenda se existe risco para ela ou o seu fillo (establécese en 38 convenios, o 16,96%).
- A prohibición do traballo nocturno (ven recollida en 8 convenios).
- A prohibición de traballo penoso ou perigoso (tamén son 8 os convenios que a recollen).

Respecto das cláusulas que, como se indicaba ó principio deste apartado, son as que máis se repiten, e que fan referencia ás revisións médicas e á roupa de traballo, cabe destaca-lo seguinte:

- Recoñecementos médicos.

Hai convenios que só indican a súa periodicidade (maioritariamente indican que será anual).

Nalgúns casos indícase a posibilidade de facer recoñecementos específicos máis frecuentes polo risco do posto de traballo e tamén medidas preventivas específicas como por exemplo campañas de vacinación.

Outros convenios refírense á voluntariedade ou obrigación de facelos, que maioritariamente é unha obriga para a empresa e voluntario para os traballadores.

Regúlase tamén nalgúns casos se son dentro da xornada laboral ou non e a compensación dos gastos se é preciso o desprazamento.

Outro tipo de cláusulas refírense ó carácter confidencial dos resultados.

- Roupa de traballo.

As cláusulas sobre a roupa de traballo indican xeralmente o tipo de peza, o número delas que se entrega, a periodicidade e a reposición por deterioro.

7.6.3. Formación profesional

O 52,23% dos convenios conteñen no seu articulado cláusulas relativas á formación profesional dos traballadores (cadro 7.29). As máis frecuentes son as seguintes:

- Facilita-la formación dos traballadores concedendo permisos para formación, para concorrer a exames ou adaptando a súa xornada.

Respecto dos permisos indícase se son retribuídos ou non (case sempre se pide que estean relacionados co traballo desenvolvido para ser retribuídos) e as limitacións para a súa concesión (estas limitacións refírense normalmente ó número de horas ou días e o aproveitamento).

Os permisos para acudir a exames hai veces que veñen recollidos nos artigos sobre licencias e permisos.

■ Financiación da formación.

■ Información e participación dos representantes dos traballadores na formación.

■ Realización de estudos sobre as necesidades de formación no sector ou empresa de que se trate.

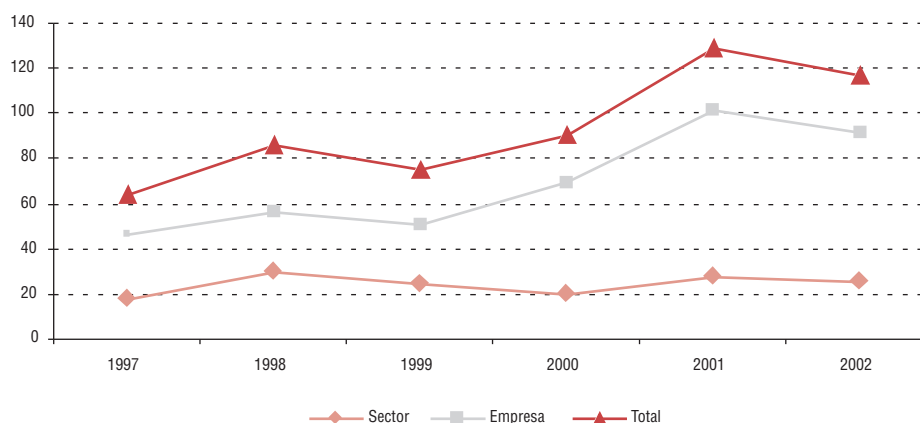
■ Outros tipos de cláusulas menos frecuentes son as que fan referencia a plans de formación e á creación de comisións de formación.

Cadro 7.29

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de formación profesional. Por provincias. Galicia. 1997-2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	2	100,00	4	30,77	5	62,50	5	41,67	2	9,52	18	32,14
1998	1	50,00	5	29,41	12	80,00	6	40,00	6	31,58	30	44,12
1999	3	75,00	5	33,33	7	70,00	5	38,46	4	28,57	24	42,86
2000	1	20,00	3	30,00	5	62,50	6	35,29	5	33,33	20	36,36
2001	2	100,00	6	35,29	6	46,15	7	43,75	7	38,89	28	42,42
2002	4	80,00	4	33,33	7	87,50	6	40,00	4	26,67	25	45,45
Empresa												
1997	5	62,50	9	22,50	7	36,84	10	52,63	15	22,39	46	30,07
1998	4	44,44	10	29,41	6	31,58	12	57,14	24	35,29	56	37,09
1999	7	58,33	10	31,25	1	10,00	9	52,94	24	40,00	51	38,93
2000	5	62,50	23	42,59	5	27,78	12	46,15	25	35,21	70	39,55
2001	4	50,00	28	58,33	8	44,44	13	59,09	48	58,54	101	56,74
2002	14	70,00	26	66,67	7	41,18	6	37,50	39	50,65	92	54,44
Total 2002	18	72,00	30	58,82	14	56,00	12	38,71	43	46,74	117	52,23

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



7.6.4. Desconto da cota sindical e crédito de horas sindicais

No que respecta á representación dos traballadores na empresa, moitos convenios limitáanse a remitir ou recolle-lo disposto na lexislación vixente.

Nos que abordan o tema, as cláusulas refírense sobre todo ás funcións, dereitos e garantías que teñen. Tamén se fai referencia ós medios postos á súa disposición (técnicos, locais, materiais etc.).

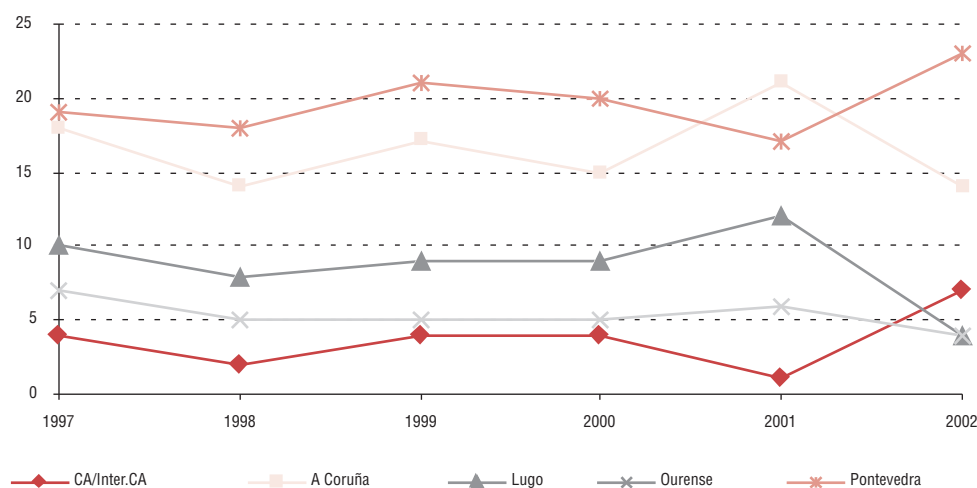
Segundo se pode observar nos cadros 7.30 e 7.31, o 48,66% regulan o crédito de horas e o 23,21% o desconto da cota sindical.

■ Cadro 7.30

**Evolución dos convenios colectivos con cláusula de desconto da cota sindical.
Por provincias. Galicia. 1997-2002**

Sector	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
1997	0	0,00	5	38,46	4	50,00	1	8,33	4	19,05	14	25,00
1998	1	50,00	7	41,18	4	26,67	1	6,67	2	10,53	15	22,06
1999	0	0,00	8	53,33	5	50,00	1	7,69	5	35,71	19	33,93
2000	2	40,00	4	40,00	3	37,50	0	0,00	1	6,67	10	18,18
2001	0	0,00	5	29,41	7	53,85	1	6,25	4	22,22	17	25,76
2002	0	0,00	6	50,00	2	25,00	0	0,00	3	20,00	11	20,00
Empresa												
1997	4	50,00	13	32,50	6	31,58	6	31,58	15	22,39	44	28,76
1998	1	11,11	7	20,59	4	21,05	4	19,05	16	23,53	32	21,19
1999	4	33,33	9	28,13	4	40,00	4	23,53	16	26,67	37	28,24
2000	2	25,00	11	20,37	6	33,33	5	19,23	19	26,76	43	24,29
2001	1	12,50	16	33,33	5	27,78	5	22,73	13	15,85	40	22,47
2002	7	35,00	8	20,51	2	11,76	4	25,00	20	25,97	41	24,26
Total 2002	7	28,00	14	27,45	4	16,00	4	12,90	23	25,00	52	23,21

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

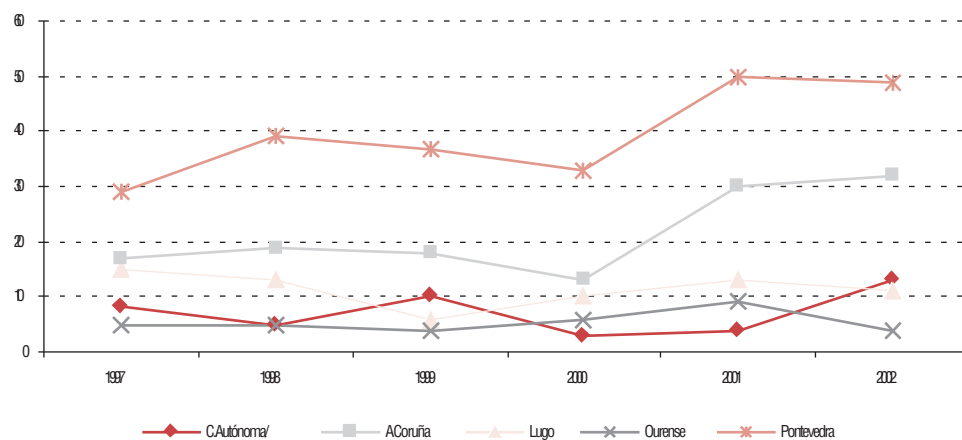


Cadro 7.31

 Evolución dos convenios colectivos que regulan o crédito de horas sindicais.
 Por provincias. Galicia. 1997-2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	2	100,00	2	15,38	3	37,50	0	0,00	3	14,29	10	17,86
1998	1	50,00	9	52,94	5	33,33	0	0,00	8	42,11	23	33,82
1999	1	25,00	5	33,33	2	20,00	0	0,00	8	57,14	16	28,57
2000	1	20,00	1	10,00	3	37,50	0	0,00	5	33,33	10	18,18
2001	1	50,00	9	52,94	6	46,15	2	12,50	9	50,00	27	40,91
2002	1	20,00	7	58,33	4	50,00	2	13,33	5	33,33	19	34,55
Empresa												
1997	6	75,00	15	37,50	12	63,16	5	26,32	26	38,81	64	41,83
1998	4	44,44	10	29,41	8	42,11	5	23,81	31	45,59	58	38,41
1999	9	75,00	18	40,63	4	40,00	4	23,53	29	48,33	59	45,04
2000	2	25,00	12	22,22	7	38,89	6	23,08	28	39,44	55	31,07
2001	3	37,50	21	43,75	7	38,89	7	31,82	41	50,00	79	44,38
2002	12	60,00	25	64,10	7	41,18	2	12,50	44	57,14	90	53,25
Total 2002	13	52,00	32	62,75	11	44,00	4	12,90	49	53,26	109	48,66

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



Na regulación das horas pódense distingui-los seguintes tipos de cláusulas:

- Indicar un número concreto de horas.
- Establece-la posibilidade de acumulación de horas nun ou varios membros do comité ou delegados indicando nalgúns casos como facelo.
- Indicar cales horas entran no cómputo e cales non (normalmente exclúen as reunións coa empresa cando son a petición desta e as utilizadas para a negociación colectiva).

7.6.5. Contratación e emprego

Recóllense neste apartado as cláusulas que, cada vez con maior frecuencia, establecen os convenios colectivos para regula-lo ingreso no traballo, o período de proba, as diferentes modalidades de contratación e as garantías e o fomento do emprego.

A) Ingreso no traballo

Hai 121 convenios (54,02%) que regulan dalgún xeito o ingreso no traballo e as vacantes (cadro 7.32).

■ Cadro 7.32

Convenios con cláusulas sobre ingreso no traballo

	Sector		Empresa		Total Galicia	
	Nº convenios	%	Nº convenios	%	Nº convenios	%
Cláusulas sobre ingreso no traballo e vacantes	35	63,64	86	50,89	121	54,02
Período de proba	32	58,18	57	33,73	89	39,73

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

○ tipo de cláusulas que recollen refírense ó seguinte:

■ A posibilidade ou necesidade de facer probas prácticas e psicotécnicas e concursos de méritos, aínda que sen definilas. Tamén se refíren á participación nelas dos representantes dos traballadores.

■ A necesidade de facer unha revisión médica previa ó ingreso no traballo.

■ O establecemento de preferencias na contratación en igualdade de condicións que nuns casos son a favor dos familiares dos traballadores (en activo, xubilados ou falecidos) e noutros para traballadores que anteriormente traballasen na empresa ou que teñan experiencia no sector e estean desempregados.

Nalgún caso indícase que terán preferencia as persoas do xénero menos representado no grupo profesional de que se trate.

■ Outras cláusulas indican a obriga das empresas de informar ós representantes dos traballadores das vacantes e tamén de publicalas no taboleiro de anuncios así como, se é o caso, a información sobre os requisitos para o posto e os temarios e tipo de probas que se van a realizar (coa suficiente antelación).

■ O resto das cláusulas regulan os requisitos formais das novas contratacións e a información e/ou participación dos representantes dos traballadores.

B) Período de proba

Establécese o período de proba en 89 convenios (39,73%) dos que 32 son de sector e 57 de empresa (cadro 7.32).

Hai convenios que establecen a obrigatoriedade deste período e outros recollen a posibilidade de establecelo.

Non hai unha regulación homoxénea deste período, axustándose en cada caso á estrutura profesional da empresa ou ás características do sector.

Os convenios que o tratan, inclínanse maioritariamente pola interrupción do período de proba por incapacidade temporal.

■ Cadro 7.33

Convenios con cláusulas sobre modalidades de contratos

	Total Galicia	
	Nº convenios	%
Contrato obra ou servicio determinado	38	16,96
Contrato eventual por circunstancias da produción	91	40,63
Contrato prácticas	39	17,41
Contrato formación	63	28,13
Contrato tempo parcial	19	8,48
Contrato interinidade	9	4,02
Contrato fixo- discontinuo	10	4,46
Regula a contratación con ETT	41	18,30

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

C) Modalidades de contratos

No cadro 7.33 vemos un resumo das modalidades de contratación que veñen recollidas nos convenios e que analizamos a continuación.

■ Contratos para a formación

Son 63 os convenios con cláusulas sobre este contrato, o 28,13% do total (cadro 7.34).

As materias que regulan son sobre todo as seguintes:

■ A idade, a duración mínima e máxima dos contratos, o tempo mínimo de formación, a retribución e o certificado que hai que entregar ó remate.

A retribución fíxase con porcentaxes que se aplican nuns casos sobre o salario mínimo interprofesional e noutros sobre o salario da categoría para a que se forma ou dunha categoría concreta que indica o convenio.

Existen outro tipo de cláusulas menos frecuentes que fan referencia a:

■ O número ou á porcentaxe máxima que poden representar estes contratos respecto do cadro de persoal total.

■ Os postos de traballo obxecto do contrato de formación ou os postos nos que non se pode realizar este contrato.

■ Requisitos dos titores e número máximo de traballadores en formación por cada un deles.

■ As indemnizacións pola terminación do contrato.

■ Cadro 7.34 Evolución dos convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos para a formación. Por provincias. Galicia 1997-2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	1	50,00	3	23,08	2	25,00	7	58,33	8	38,10	21	37,50
1998	1	50,00	7	41,18	8	53,33	8	53,33	10	52,63	34	50,00
1999	1	25,00	6	40,00	6	60,00	10	76,92	6	42,86	29	51,79
2000	2	40,00	3	30,00	4	50,00	14	82,35	7	46,67	30	54,55
2001	0	0,00	6	35,29	4	30,77	13	81,25	7	38,89	30	45,45
2002	1	20,00	8	66,67	8	100,00	13	86,67	8	53,33	38	69,09
Empresa												
1997	1	12,50	5	12,50	4	21,05	2	10,53	12	17,91	24	15,69
1998	0	0,00	3	8,82	1	5,26	5	23,81	10	14,71	19	12,58
1999	2	16,67	3	9,38	1	10,00	6	35,29	12	20,00	24	18,32
2000	1	12,50	4	7,41	3	16,67	5	19,23	10	14,08	23	12,99
2001	0	0,00	3	6,25	1	5,56	4	18,18	13	15,85	21	11,80
2002	3	15,00	4	10,26	2	11,76	2	12,50	14	18,18	25	14,79
Total 2002	4	16,00	12	23,53	10	40,00	15	48,39	22	23,91	63	28,13

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ Conversión dunha porcentaxe mínima destes contratos ó seu remate en contratos indefinidos de fomento do emprego.

■ Prohibición de realización de horas extraordinarias.

Noutros casos o que se fai é unha remisión a convenios de ámbito superior ou á lexislación vixente.

■ Contratos de prácticas

O 17,41% dos convenios asinados (39 convenios) fan referencia a este contrato (cadro 7.35).

As cláusulas que recollen pódense resumir nas seguintes:

■ Regulación da retribución. Maioritariamente faise con porcentaxes sobre o salario da categoría na que se fan as prácticas.

■ Cadro 7.35
**Convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos de prácticas.
Por provincias. Galicia 1997-2002**

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	1	50,00	2	15,38	0	0,00	1	8,33	2	9,52	6	10,71
1998	1	50,00	4	23,53	3	20,00	2	13,33	2	10,53	12	17,65
1999	0	0,00	3	20,00	1	10,00	3	23,07	1	7,14	8	14,28
2000	0	0,00	3	30,00	2	25,00	4	23,53	2	13,33	11	20,00
2001	0	0,00	4	23,53	3	23,08	3	18,75	3	16,67	13	19,70
2002	0	0,00	4	33,33	2	25,00	5	33,33	4	26,67	15	27,27
Empresa												
1997	1	12,50	5	12,50	1	5,26	1	5,26	5	7,46	13	8,50
1998	0	0,00	0	0,00	1	5,26	3	14,29	10	14,71	14	9,27
1999	2	16,66	1	3,12	1	10,00	3	17,64	5	8,33	12	9,16
2000	0	0,00	3	5,56	0	0,00	1	3,85	11	15,49	15	8,47
2001	0	0,00	5	10,42	2	11,11	3	13,64	7	8,54	17	9,55
2002	4	20,00	3	7,69	2	11,76	2	12,50	13	16,88	24	14,20
Total 2002	4	16,00	7	13,73	4	16,00	7	22,58	17	18,48	39	17,41

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ Límites a esta contratación (en número ou porcentaxe respecto do cadro de persoal).

■ As demais cláusulas remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente.

■ Contratos eventuais

Son 91 os convenios que regulan dalgún xeito este contrato, o 40,63% do total dos asinados (cadro 7.36).

O tipo de cláusulas que recollen pódese resumir nas seguintes:

■ A duración do contrato.

Son as mais frecuentes. Aínda hai algúns convenios que non adaptaron a duración máxima deste contrato, pero maioritariamente establecen unha duración de 12 meses en 18 meses.

■ Outras materias que regulan son as prórrogas e a indemnización por fin do contrato.

■ Cadro 7.36
**Convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos eventuais.
Por provincias. Galicia 2000-2002**

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
2000	3	23,08	8	12,50	7	26,92	23	53,49	22	25,58	63	27,16
2001	3	30,00	23	35,38	15	48,39	23	60,53	30	30,00	94	38,52
2002	11	44,00	16	31,37	13	52,00	20	64,52	31	33,70	91	40,63

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ As demais cláusulas remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente e tamén remiten noutros casos a convenios de ámbito superior.

■ **Contrato de obra ou servicio determinado**

Son 38 os convenios que o regulan (16,96%).

As cláusulas pódense resumir nas seguintes:

- Definición das tarefas ou actividades obxecto do contrato.
- Indemnizacións por fin do contrato e requisitos para o cesamento.
- Número máximo de persoas con este tipo de contrato.
- As demais cláusulas remiten ou recollen o indicado no Estatuto dos traballadores ou en convenios de ámbito superior.

■ **Contrato de interinidade**

Regúlase en 9 convenios, o 4,02% do total.

As cláusulas refírense sobre todo á necesidade de identifica-lo traballador substituído e/ou a causa da substitución.

■ **Contrato fixo- descontinuo**

Son 10 os convenios que se refiren a este contrato (4,46%).

As cláusulas fan referencia ós chamamentos e ás condicións para pasar a ser fixo – descontinuo.

■ **Contratación a través de ETT**

Son 41 (18,30%) os convenios que fan referencia dalgún xeito ás contratacións por medio de ETT.

As cláusulas que recollen poden resumirse nas seguintes:

- A obriga de garantir ós traballadores postos a disposición os mesmos dereitos laborais e retributivos que os que lle recoñece o convenio ós traballadores da empresa, facendo constar esta obriga no contrato de posta a disposición.
- A obriga de aplicarles a estes traballadores o convenio colectivo ou o dereito a percibi-los salarios que indica o convenio.
- Establecemento dunha porcentaxe máxima de persoal de ETT na empresa.
- Prohibición de contratar a través de ETT, que nuns casos é unha prohibición total e noutros parcial (uns convenios indican en que casos se pode utilizar este tipo de contratación e outros convenios indican para que casos non se pode utilizar).

D) **Fomento do emprego**

As cláusulas recollidas son dos seguintes tipos:

- Redución ou eliminación das horas extras como medida de fomento do emprego.
- Xubilación obrigatoria ós 65 anos como medida de fomento do emprego, recollida en 49 convenios, o 21,88 do total (cadro 7.37).

Convenios con cláusulas sobre fomento do emprego

■ Cadro 7.37

	Total Galicia	
	Nº convenios	%
Xubilación obrigatoria ós 65 anos como medida de fomento do emprego	49	21,88
Xubilación ós 64 anos (RD1194/85)	60	26,79

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ Contía por xubilación voluntaria dos 60 ós 64 anos.

■ Xubilación especial ós 64 anos segundo o regulado no RD 1194/85.

Son 60 (cadro 7.37) os convenios colectivos que recollen esta posibilidade de substituír a aqueles traballadores que desexen acollerse á xubilación co 100% dos seus dereitos ós 64 anos, por outro traballador perceptor do seguro de desemprego ou mozo demandante do seu primeiro emprego, a través dun contrato de igual natureza ó contrato extinguido. Supoñen o 26,79% do total dos asinados, e deles 22 son de sector e 38 de empresa.

■ Prohibición do pluriemprego.

E) Garantías de emprego

Segundo se pode apreciar no cadro 7.38 son 110 os convenios con cláusulas deste tipo (o 49,11%). A continuación analízanse as máis frecuentes:

■ Capacidade diminuída. Invalidez provisional

Son 55 os convenios que teñen cláusulas sobre capacidade diminuída e invalidez provisional (24,55%).

Estas cláusulas refírense á posibilidade de destina-los traballadores que teñan a súa capacidade diminuída a postos axeitados á súa nova situación, ou sobre a reincorporación ó posto logo dunha invalidez provisional.

Nalgúns casos límtase esta posibilidade ó caso de accidente laboral ou enfermidade profesional.

Noutros casos o límite establécese respecto do persoal acollido a esta situación, indicando que non debe exceder dunha certa porcentaxe respecto do total da categoría respectiva.

Cando non existe o posto adecuado na empresa, indícase a preferencia dos traballadores nesta situación para a cobertura das vacantes sempre que teñan aptitude ou idoneidade para o novo posto.

Non existe unanimidade ó trata-lo tema das retribucións, nuns casos indícase que o traballador seguirá percibindo a retribución anterior e noutros que será a do novo posto. Tamén hai algúns convenios indican que será a retribución do novo posto se é superior e a do antigo se é inferior.

■ Subrogación empresarial

Son 26 os convenios que a recollen (o 11,61%).

Algúns indican os supostos nos que se produce a subrogación e as condicións que se requiren.

Sinálase tamén nalgúns convenios a documentación que a empresa saínte debe entregar á nova empresa. Esta documentación refírese, respecto da empresa, ás

Convenios con cláusulas sobre garantías no emprego e subrogación empresarial

■ Cadro 7.38

	Total Galicia	
	Nº convenios	%
Cláusulas sobre garantías no emprego	110	49,11
Subrogación empresarial	26	11,61

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

súas obrigas salariais e coa Seguridade Social, e respecto dos traballadores ós datos persoais e profesionais necesarios.

■ Transformación de contratos temporais en indefinidos.

Hai 26 convenios (11,61%), 14 de sector e 12 de empresa, con cláusulas sobre conversión de contratos temporais en indefinidos.

Nuns casos límtase a acollerse á disposición adicional 1ª, apartado 2.b) da Lei 63/1997, de 26 de decembro.

Noutros casos establécese o compromiso dun número ou unha porcentaxe concretos de contratos que se van a transformar.

Nalgúns convenios vincúlase a conversión a unha certa antigüidade na empresa.

■ Conservación ou aumento de emprego. Cadro de persoal mínimo

Existen 16 convenios (7,14%) que conteñen cláusulas nas que se comprometen a ter un número ou ben unha porcentaxe mínima de traballadores con contrato indefinido.

En 6 convenios establécense compromisos de conservación ou aumento do cadro de persoal fixo durante a vixencia do convenio.

■ Outros supostos

Outros supostos de garantía do posto de traballo recollidos nas cláusulas dos convenios son o suposto de retirada do permiso de conducir dos traballadores que o precisen no seu traballo e o tempo de permanencia no servizo militar ou prestación social substitutoria, que seguen recollendo algúns convenios.

As cláusulas respecto da retirada do carné de conducir que recollen 28 convenios (12,5%) establecen que se non é imputable ó traballador destinarase a este a outro posto axeitado á súa categoría, reincorporándose ó seu cando remate a sanción.

Non existe homoxeneidade respecto da retribución xa que nuns casos indícase que non pode ser inferior á súa e noutros que será a do novo posto. Tamén hai convenios que indican que se a retirada do carné é en horas de traballo percibe a retribución anterior; e se é fóra das horas de traballo recibe a do novo posto.

Outros convenios indican como requisito para ter este dereito que a retirada do carné sexa en horas de traballo conducindo vehículo da empresa e por orde dela (algúns amplían esta garantía para os casos de retirada do carné cando vaian ó seu lugar de traballo ou cando saian del en calquera vehículo).

Nalgún caso indícase que primeiro o traballador desfruta as vacacións e logo se aínda persiste a suspensión destínase a outro posto.

Existen excepcións cando se trata dunha retirada do carné por conducción temeraria, consumo de drogas ou alcohol ou por causas imputables ó traballador; e tamén existen limitacións cando é superior a un determinado tempo e por reiteracións (dentro do ano ou da vixencia do convenio).

7.6.6. Mobilidade xeográfica. Traslados e desprazamentos

Hai 38 convenios, 29 de empresa e 9 de sector; con cláusulas ó respecto (cadro 7.39). Representan o 16,96% do total.

Entre o tipo de cláusulas que tratan este tema hai algunhas que só remiten ou recollen o disposto na lexislación vixente.

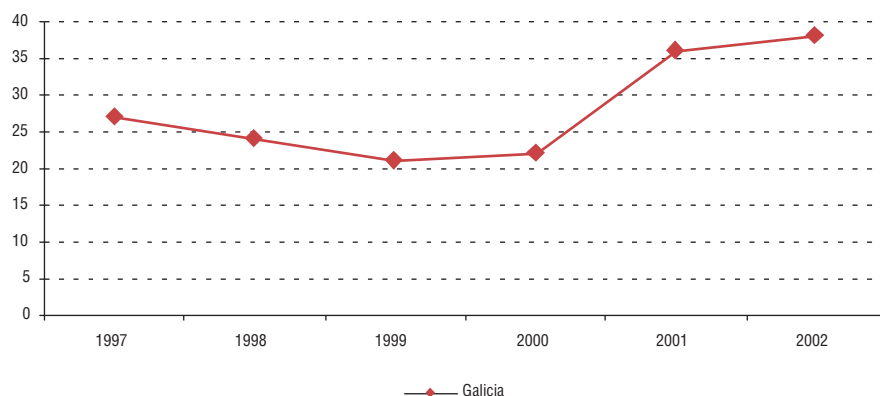
Outro tipo de cláusulas regulan as indemnizacións, as compensacións, as garantías, os mecanismos a seguir; a atención ás peticións dos traballadores, a solución que se

■ Cadro 7.39

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade xeográfica. Por provincias. Galicia. 1997-2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	1	50,00	1	7,69	0	0,00	1	8,33	2	9,52	5	8,93
1998	1	50,00	5	29,41	0	0,00	2	13,33	1	5,26	9	13,24
1999	1	25,00	1	6,67	1	10,00	1	7,69	3	21,43	7	12,50
2000	3	60,00	1	10,00	0	0,00	2	11,76	1	6,67	7	12,73
2001	1	50,00	3	17,65	1	7,69	1	6,25	2	11,11	8	12,12
2002	3	60,00	2	16,67	1	12,50	2	13,33	1	6,67	9	16,36
Empresa												
1997	3	37,50	3	7,50	0	0,00	0	0,00	16	23,88	22	14,38
1998	1	11,11	3	8,82	0	0,00	3	4,76	10	14,71	15	9,93
1999	3	25,00	1	3,13	0	0,00	0	0,00	10	16,67	14	10,69
2000	1	12,50	8	14,81	0	0,00	0	0,00	6	8,45	15	8,47
2001	2	25,00	12	25,00	1	5,56	2	9,09	11	13,41	28	15,73
2002	10	50,00	4	10,26	2	11,76	0	0,00	13	16,88	29	17,16
Total 2002	13	52,00	6	11,76	3	12,00	2	6,45	14	15,22	38	16,96

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



debe adoptar se non hai acordo e os prazos de aviso previo ós traballadores e ós seus representantes.

Tamén hai casos nos que se prohíbe o traslado dunha poboación a outra.

7.6.7. Mobilidade funcional

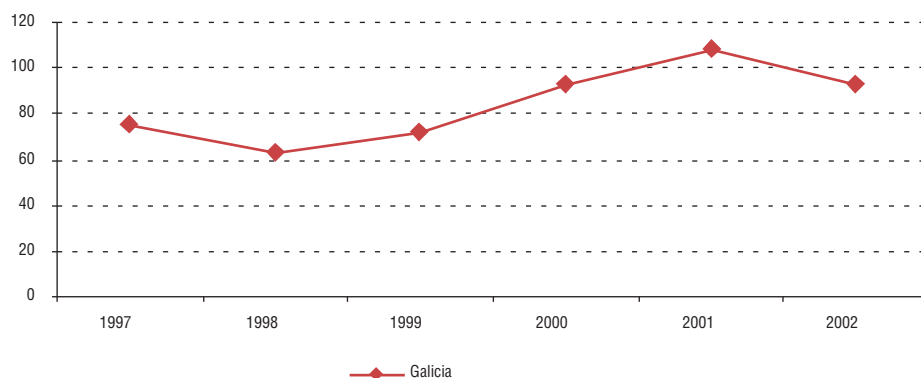
Son 92 convenios (41,07%) os que a regulan. Deles 80 son de empresa 12 de sector (cadro 7.40).

■ Cadro 7.40

**Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade funcional.
Por provincias. Galicia. 1997-2002**

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	1	50,00	4	30,77	0	0,00	4	33,33	0	0,00	9	16,07
1998	1	50,00	5	29,41	2	13,33	4	26,67	0	0,00	12	17,65
1999	0	0,00	3	20,00	2	20,00	4	30,77	0	0,00	9	16,07
2000	3	60,00	3	30,00	0	0,00	5	29,41	3	20,00	14	25,45
2001	1	50,00	7	41,18	0	0,00	6	37,50	1	5,56	15	22,73
2002	2	40,00	3	25,00	3	37,50	4	26,67	0	0,00	12	21,82
Empresa												
1997	5	62,50	15	37,50	6	31,58	9	47,37	31	46,27	66	43,14
1998	5	55,56	11	32,35	6	31,58	10	47,62	19	27,94	51	33,77
1999	7	58,33	13	40,63	3	30,00	10	58,82	30	50,00	63	48,09
2000	3	37,50	30	55,56	6	33,33	12	46,15	28	39,44	79	44,63
2001	6	75,00	31	64,58	5	27,78	12	54,55	39	47,56	93	52,25
2002	15	75,00	12	30,77	8	47,06	7	43,75	38	49,35	80	47,34
Total 2002	17	68,00	15	29,41	11	44,00	11	35,48	38	41,30	92	41,07

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



Os tipos de cláusulas máis frecuentes son:

- Remisión ou reprodución total ou parcial do disposto na lexislación vixente.
- Nos convenios que recollen cláusulas que regulan os traballos de superior e inferior categoría, estas van dirixidas, na maior parte dos casos, a indica-lo período de tempo máximo que pode durar tal situación e a retribución que lle corresponde.
- As cláusulas sobre a retribución que máis se repiten indican que nos casos de traballos de superior categoría é a do posto que desenvolve e nos de inferior categoría é a do seu posto.

Nos casos de traballos de inferior categoría por solicitude do traballador, hai convenios que indican que a retribución será a do posto que desenvolve.

- Outro tipo de cláusulas moi frecuente respecto dos traballos de superior categoría indican cando corresponde o ascenso e se é automático ou logo de solicitude.

- Algúns convenios tamén regulan as limitacións e o procedemento, así como a información ós representantes dos traballadores neste tema.

Tamén hai 14 convenios (1 de sector e 13 de empresa) que tratan ou establecen a polivalencia funcional.

7.6.8. Promoción e ascensos

Son 100 convenios (44,64%) os que teñen cláusulas sobre a promoción profesional e os ascensos, 19 de sector e 81 de empresa.

Os criterios utilizados son bastante homoxéneos e pódense resumir nos seguintes:

- Establece-la libre designación para os postos de mando ou especial confianza.
- Ascensos automáticos polo paso dun período concreto de tempo.
- Probas e/ou concursos de méritos e a participación ou non dos representantes dos traballadores no proceso.

Na valoración dos méritos xeralmente indícase que debe ou pode terse en conta a formación, a titulación, o coñecemento do posto, o historial profesional, a permanencia na categoría profesional e a antigüidade.

Establécese tamén un período de proba nalgúns casos que se non se supera (ou desiste o traballador nese período) supón o retorno ó antigo posto.

7.6.9. Clasificación profesional

Segundo reflicte o cadro 7.41, o 52,23% dos convenios asinados recollen no seu articulado algún sistema de clasificación profesional, ben sexa por grupos ou por categorías profesionais.

Trala derogación das ordenanzas e regulamentacións de traballo a normativa legal deixa en mans da negociación colectiva a posibilidade de regular esta materia.

Nos convenios que teñen cláusulas ó respecto, estas refírense ó seguinte:

■ Establecemento dunha clasificación do persoal coa indicación de que é meramente enunciativa e non supón a obriga de ter cubertas tódalas prazas enumeradas, se a necesidade e volume da empresa non o require.

Nalgúns casos definen os grupos e/ou categorías, pero noutros só os enumeran (remitindo ás veces ás táboas salariais).

■ Indicación dos factores de encadramento.

■ Creación de comisións paritarias para o estudo e establecemento doutros sistemas de clasificación profesional distintos ó existente.

■ Remisións a convenios de ámbito superior e nalgúns casos as antigas ordenanzas.

■ Cadro 7.41

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de clasificación profesional. Por provincias. Galicia. 1997-2002

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1997	2	100,00	5	38,46	2	25,00	4	33,33	4	19,05	17	30,36
1998	1	50,00	5	29,41	2	13,33	5	33,33	2	10,53	15	22,06
1999	3	75,00	4	26,67	1	10,00	3	23,08	2	14,29	13	23,21
2000	4	80,00	1	10,00	1	12,50	7	41,18	2	13,33	15	27,27
2001	2	100,00	6	35,29	2	15,38	5	31,25	3	16,67	18	27,27
2002	4	80,00	3	25,00	2	25,00	5	33,33	2	13,33	16	29,09
Empresa												
1997	5	62,50	15	37,50	3	15,79	6	31,58	28	41,79	57	37,25
1998	6	66,67	17	50,00	5	26,32	6	28,57	16	23,53	50	33,11
1999	7	58,33	13	40,63	2	20,00	5	29,41	27	45,00	54	41,22
2000	3	37,50	25	46,30	4	22,22	14	53,85	22	30,99	68	38,42
2001	7	87,50	30	62,50	5	27,78	14	63,64	42	51,22	98	55,06
2002	18	90,00	19	48,72	7	41,18	10	62,50	47	61,04	101	59,76
Total 2002	22	88,00	22	43,14	9	36,00	15	48,39	49	53,26	117	52,23

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.7. Outros temas obxecto de negociación

7.7.1. O absentismo. Incentivos ligados á asistencia

Son en total 73 convenios (32,59%) os que tratan dalgún xeito este tema.

Na maioría dos casos establécense primas ou complementos en función da asistencia e/ou puntualidade (son 49 convenios os que o fan, 15 de sector e 34 de empresa).

Algúns convenios sinalan detalladamente como se perden estes complementos segundo os días ou horas de inasistencia ó traballo e indicando cales faltas se teñen en conta para estes efectos e cales non.

Outro tipo de cláusulas fan depender os complementos por incapacidade temporal de que o índice de absentismo non supere unha certa porcentaxe (algúns só no caso de IT por enfermidade común e outros en tódolos casos).

Outras cláusulas refírense á información sobre o absentismo ós representantes dos traballadores.

7.7.2. Réxime disciplinario

Son 80 (35,71%) os convenios que inclúen unha regulación do réxime disciplinario nas empresas. Deles 12 son de sector e 68 de empresa.

O esquema que seguen é primeiro establece-la graduación das faltas cualificándolas en leves, graves e moi graves, e logo as sancións.

Tamén se regula nalgúns casos o procedemento que hai que seguir e a prescrición e cancelación.

O tipo de sancións que máis se indican son: amoestacións verbais ou escritas, suspensión de emprego e soldo (distintos períodos segundo os convenios) e despedimento.

Outras sancións menos frecuentes que se establecen son: traslado forzoso a centro de traballo de distinta localidade sen dereito a indemnización, suspensión do dereito a concorrer a probas selectivas ou concursos de ascensos por distintos períodos de tempo e inhabilitación para ascender.

7.7.3. Cláusulas sobre discriminación

Son 57 convenios (25,45%) os que inclúen cláusulas sobre discriminación. Deles 17 son de sector e 40 de empresa.

As cláusulas que recollen estes convenios pódense clasificar en tres tipos:

■ Unhas son de carácter xeral, indicando a non discriminación por razón de sexo, ideoloxía, raza, minusvalía, idade, relixión etc.

■ Outras céntranse na non discriminación por afiliación sindical e/ou política e polo exercicio dos seus dereitos sindicais.

■ Un terceiro tipo céntrase na non discriminación sexual, no principio de igualdade de oportunidades e de trato independentemente do sexo e na igualdade retributiva.

Recollen algúns convenios cláusulas que fan referencia á non discriminación en temas concretos como por exemplo o establecemento de criterios de ascenso na empresa que se acomoden a regras comúns para traballadores dun e outro sexo e que non exclúan a ningún colectivo, ou que os criterios de definición das categorías e grupos sexan comúns para tódolos traballadores dun e outro sexo.

En 53 convenios faise algún tipo de regulación sobre o acoso sexual.

Nalgúns casos límitanse a establece-la graduación da falta, cualificándoa normalmente como moi grave, dentro das listas de faltas que indican no convenio.

Noutros convenios faise unha definición do que se considera acoso sexual e os supostos que o agravan que en case tódolos casos se refiren a cando se produce aproveitándose dunha posición de superioridade laboral, ou se exerce sobre persoas especialmente vulnerables pola súa situación persoal ou laboral.

7.7.4. Cláusulas sobre o idioma

En 19 convenios (8,48%) existen cláusulas sobre dereitos lingüísticos e/ou uso do galego. Deles 5 son de sector e 14 de empresa.

As cláusulas que recollen refírense ó seguinte:

■ Redacción, publicación e publicidade dos propios convenios ou das notas, acordos etc., indicando que deben facerse de xeito bilingüe ou en galego.

■ Dereito dos traballadores a desenvolve-la actividade laboral e profesional en lingua galega.

■ Dereito á formación dos traballadores nesta materia.

7.7.5. Cláusula de sometemento ó AGA

A pesar de que o texto do Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflictos de Traballo, asinado o catro de marzo de 1992 entre a Confederación de Empresarios de Galicia (CEG) e as organizacións sindicais Unión Xeral de Traballadores de Galicia (UGT), Sindicato Nacional de Comisións Obreiras de Galicia (CCOO) e Confederación Intersindical Galega (CIG), fai innecesaria unha remisión expresa na negociación colectiva, entre os convenios asinados este ano hai 43 (19,20%) que fan referencia ó AGA (cadro 7.42).

Deles 25 son de sector e 18 de empresa.

O tipo de cláusula que máis se utiliza indica:

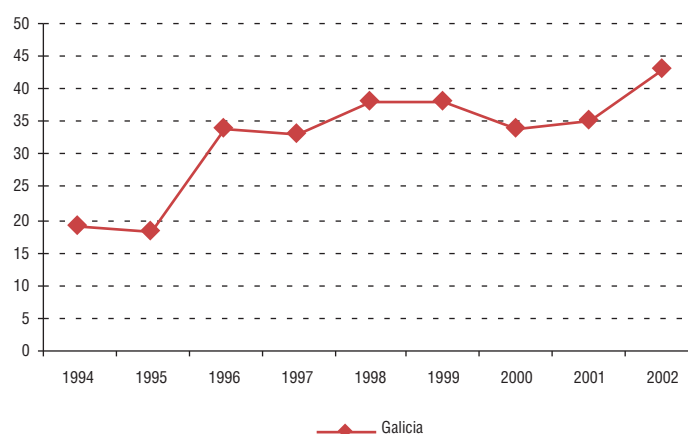
"Ante a importancia que pode ter para a resolución pacífica dos conflitos laborais a elaboración do Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflictos Colectivos de Traballo (AGA), asinado entre a Confederación de Empresarios de Galicia e as organizacións sindicais CCOO, UGT e CIG, as partes asinantes deste convenio, durante a súa vixencia, acordan someterse ás disposicións contidas no AGA nos propios termos en que están formuladas."

**Evolución dos convenios colectivos con cláusula de sometemento ó AGA.
Por provincias. Galicia. 1994-2002**

■ Cadro 7.42

		Sector	Empresa	TOTAL
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº %			
A Coruña	Nº %	4 33,33	5 12,82	
Lugo	Nº %	5 62,50	2 11,76	
Ourense	Nº %	10 66,67	1 6,25	
Pontevedra	Nº %	4 26,67	6 7,79	
Galicia 2002		25 45,45	18 10,65	
1994		16	3	19
1995		14	4	18
1996		23	11	34
1997		19	14	33
1998		27	11	38
1999		21	17	38
2000		21	13	34
2001		24	11	35
2002		25	18	43

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



8.1. Introducción

Analízase neste capítulo a sinistralidade laboral en Galicia durante 2002, para o que, previamente, fanse necesarias algunhas precisións.

As cifras a tratar refírense, fundamentalmente, a accidentes de traballo e enfermidades profesionais, procedendo a información das comunicacións que as empresas están obrigadas a realizar mediante o preceptivo parte de accidente de traballo ou enfermidade profesional, referíndose a aqueles que ocasionan baixa no traballo. Inclúense dentro deste concepto, tanto os accidentes que ocorren durante a xornada de traballo, e que legalmente se consideren como tales, como os accidentes *in itinere*. É preciso mencionar, tamén, aqueles accidentes que proceden, segundo a estatística do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, das «relacións de accidentes de traballo ocorridos sen baixa médica que se tramitan mensualmente» nas consellerías das comunidades autónomas. O total aparece reflectido no cadro 8.1.

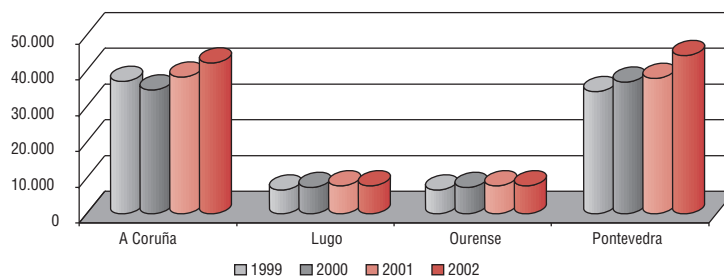
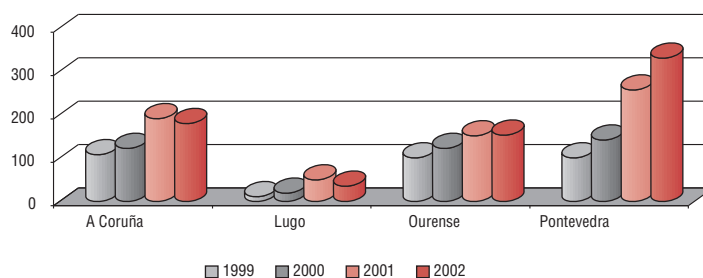
Cadro 8.1
**Total accidentes de traballo e enfermidades profesionais. Por provincias.
Galicia/España. 1999-2002.**

	Accidentes de traballo				Enfermidades profesionais			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
A Coruña	37.260	34.700	38.614	42.023	119	131	202	189
Lugo	6.826	7.561	7.704	7.936	20	28	58	45
Ourense	6.665	7.358	8.200	8.426	113	132	162	165
Pontevedra	34.384	36.907	37.726	44.317	107	151	267	341
Galicia	85.135	86.526	92.244	102.702	359	442	689	740
España	1.671.004	1.801.416	1.888.531	1.909.702	14.755	17.858	21.216	23.799

Elaboración propia

(1) Inclúe "in itinere"

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Evolución dos accidentes de traballo

Evolución das enfermidades profesionais


Unha primeira visión dos datos globais, incluídos os accidentes de traballo e enfermidades profesionais sen baixa no traballo, permite apreciar que a sinistralidade segue a tendencia ascendente en Galicia no total dos accidentes xa que supón un aumento en 2002 dun 11% en relación co ano anterior; sendo inferior este incremento na comunidade autónoma ó experimentado no total de España.

Os datos referentes a enfermidades profesionais seguen sen ofrecer pouca fiabilidade, pola falta, en moitos casos, de determinación e declaración das mesmas, o que se advirte co simple exame das cifras.

8.2. Distribución por gravidade e provincias

Referíndose xa as cifras dos accidentes con baixa, un primeiro cadro xeral (cadro 8.2) permítenos unha visión global da distribución por provincias en función da gravidade e a súa comparación coas cifras nacionais de sinistralidade.

■ Cadro 8.2

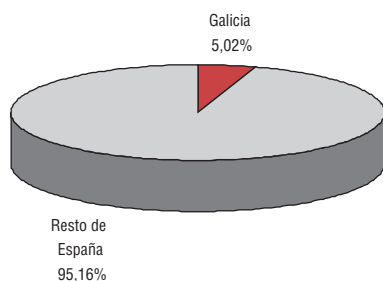
**Accidentes de traballo e enfermidades profesionais con baixa.
Por provincias e gravidade. Galicia/España. 2002**

			A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Accidentes	En xornada de traballo	Leves	18.722	4.390	4.013	19.459	46.584	936.071
		Graves	408	121	88	291	908	11.721
		Mortais	41	14	12	35	102	1.104
		Total	19.171	4.525	4.113	19.785	47.594	948.896
	In itinere	Leves	1.125	271	248	2.066	3.710	72.477
		Graves	49	12	18	56	135	2.576
		Mortais	14	4	3	13	34	453
		Total	1.188	287	269	2.135	3.879	75.506
Enfermidades profesionais	Leves		163	45	164	340	712	22.129
	Graves		8	0	0	1	9	161
	Mortais		0	0	0	0	0	2
	Total		171	45	164	341	721	22.292

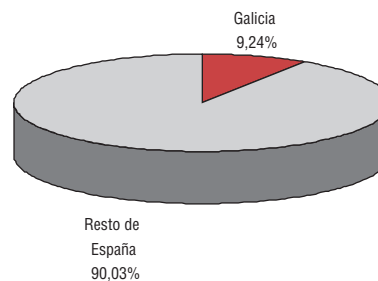
Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Accidentes en xornada de traballo con baixa



Accidentes mortais en xornada de traballo



Os accidentes en xornada de traballo con baixa en Galicia (47.594) supoñen un 5% do total nacional. Sen embargo, en accidentes mortais dita porcentaxe ascende a un 9,24%.

Descompoñendo o cadro xeral (cadro 8.3), vemos que na distribución global por gravidade, producíronse en Galicia 51.473 accidentes con baixa, dos cales, 3.879 teñen o carácter de *in itinere* o que supón un 7,54%. Do total de accidentes o 97,71% teñen a consideración de leves, 2,03% graves e 0,26% mortais.

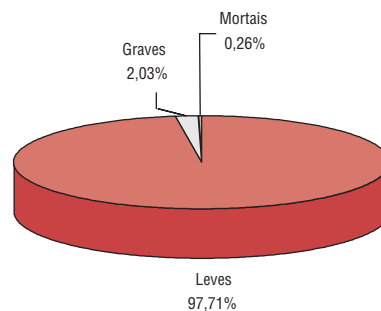
Cadro 8.3

Accidentes de traballo e enfermidades profesionais con baixa. Por provincias e gravidade. Galicia/España. 2002

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.
Xornada de traballo	46.584	712	908	9	102	0	47.594	721
In itinere	3.710	0	135	0	34	0	3.879	0
Total	50.294	712	1.043	9	136	0	51.473	721

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



Na distribución provincial dos accidentes con baixa en xornada de traballo (cadro 8.4), A Coruña e Pontevedra totalizan o 81,85% do resultado global de accidentes en Galicia.

Cadro 8.4

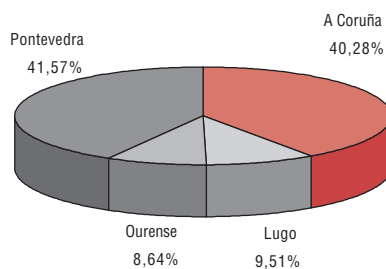
Accidentes laborais e enfermidades profesionais con baixa en xornada de traballo. Por gravidade e provincias. Galicia. 2002

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.
A Coruña	18.722	163	408	8	41	0	19.171	171
Lugo	4.390	45	121	0	14	0	4.525	45
Ourense	4.013	164	88	0	12	0	4.113	164
Pontevedra	19.459	340	291	1	35	0	19.785	341
Galicia	46.584	712	908	9	102	0	47.594	721

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Accidentes con baixa en xornada de traballo



8.3. Distribución dos accidentes de traballo, en xornada de traballo, con baixa por sectores económicos

En termos absolutos, en Galicia (cadro 8.5), o sector servizos totaliza o maior número de accidentes (16.461), seguido do da industria e do da construción. Nos accidentes cualificados como mortais, servizos ocupa o primeiro lugar seguido pola construción resaltando, en comparación co número de traballadores ocupados neste sector, a alta sinistralidade mortal da construción.

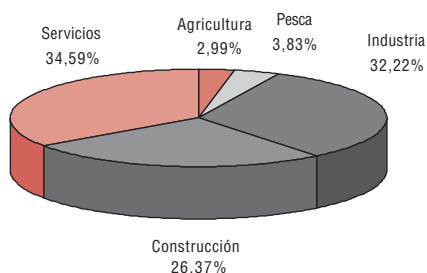
Accidentes con baixa. Por gravidade e sectores económicos. Galicia. 2002

■ Cadro 8.5

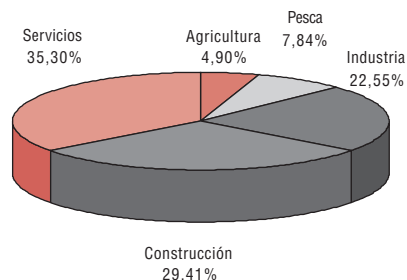
	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura	1.271	146	5	1.422
Pesca	1.738	77	8	1.823
Industria	15.108	205	23	15.336
Construcción	12.289	233	30	12.552
Servicios	16.178	247	36	16.461
Total	46.584	908	102	47.594

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Porcentaxe de accidentes con baixa



Porcentaxe de accidentes mortais



Efectuando o exame en relación coa poboación asalariada ocupada nestes sectores (cadro 8.6), loxicamente, e en virtude da, xenericamente, menor posibilidade de risco, o sector servicios, que ocupa o maior número de asalariados (57,71%), porcentualmente, sofre menor número de accidentes (34,59%). Os demais sectores teñen maior porcentaxe de accidentes que de poboación asalariada ocupada neles. A distribución desagregada por provincias aparece reflectida no cadro 8.7.

Relación accidentes laborais/asalariados. Por sectores económicos. Galicia. 2002

■ Cadro 8.6

	Accidentes		Asalariado	
	Nº	%	Nº (1)	%
Agricultura	1.422	2,99	13,0	1,66
Pesca	1.823	3,83	14,9	1,91
Industria	15.336	32,22	198,4	25,41
Construcción	12.552	26,37	103,9	13,31
Servicios	16.461	34,59	450,6	57,71
Total	47.594	100	780,8	100

Elaboración propia

(1) Datos en miles do 4º trimestre

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Accidentes con baixa. Por gravidade, provincias e sectores económicos. Galicia. 2002

■ Cadro 8.7

A Coruña	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura	399	72	2	473
Pesca	701	43	4	748
Industria	5.699	84	9	5.792
Construcción	5.144	103	9	5.256
Servicios	6.779	106	17	6.902
Total	18.722	408	41	19.171

Lugo	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura	401	53	1	455
Pesca	257	5	1	263
Industria	1.108	14	1	1.123
Construcción	1.065	20	4	1.089
Servicios	1.559	29	7	1.595
Total	4.390	121	14	4.525

Ourense	Leve	Graves	Mortais	Total
Agricultura	135	7	1	143
Pesca	0	0	0	0
Industria	1.531	30	4	1.565
Construcción	999	28	3	1.030
Servicios	1.348	23	4	1.375
Total	4.013	88	12	4.113

Pontevedra	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura	336	14	1	351
Pesca	780	29	3	812
Industria	6.770	77	9	6.856
Construcción	5.081	82	14	5.177
Servicios	6.492	89	8	6.589
Total	19.459	291	35	19.785

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

8.4. Distribución por actividades

Na distribución por actividades económicas (cadro 8.8) pódese observar que, claramente, a construción en Galicia ocupa o primeiro lugar en número global de accidentes, destacando significativamente sobre as demais actividades. A segunda actividade en número de accidentes é a “Fabricación de produtos metálicos”. En accidentes mortais destaca claramente a construción, seguida de transportes terrestres. No total de accidentes, na súa distribución provincial, salienta tamén en cada unha das provincias galegas a actividade da construción (cadros 8.9 a 8.12).

Cadro 8.8
**Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo.
Segundo actividades económicas. Por gravidade. Galicia 2002**

Cód.	Actividade	Leves	Graves	Mortais	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	704	132	3	839
2	Silvicultura, explot. forestais e servizos relacionados	567	14	2	583
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	1.738	77	8	1.823
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	9	1	0	10
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	5	1	1	7
12	Extracción minerais de uranio e torio	3	0	0	3
13	Extracción minerais metálicos, agás uranio e torio	9	0	0	9
14	Extracción minerais non metálicos nin enerxéticos	1.046	22	2	1.070
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	2.009	25	1	2.035
16	Industria do tabaco	5	0	0	5
17	Industria téxtil	170	1	0	171
18	Industria da confección e peletería	305	3	1	309
19	Industria do coiro e do calzado	9	0	0	9
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	1.303	31	5	1.339
21	Industria do papel	70	1	0	71
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	186	2	0	188
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	7	0	0	7
24	Industria química	266	3	0	269
25	Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	310	4	0	314
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	1.383	22	2	1.407
27	Metalurxia	308	5	1	314
28	Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	2.854	31	3	2.888
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	750	6	2	758
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	3	0	0	3
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	241	4	0	245
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	28	0	0	28
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	32	0	0	32
34	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	614	2	1	617
35	Fabricación doutro material de transporte	2.397	23	3	2.423
36	Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras	548	10	1	559
37	Reciclaxe	69	4	0	73
40	Produc. e distr. enerxía eléct., gas, vapor e auga quente	118	4	0	122
41	Captación, depuración e distribución de auga	51	0	0	51
45	Construcción	12.289	233	30	12.552
50	Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combusts.	1.307	15	3	1.325
51	Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	1.950	30	4	1.984
52	Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	2.691	25	0	2.716
55	Hostalería	1.335	12	0	1.347
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	1.184	36	15	1.235
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	57	2	1	60
62	Transporte aéreo e espacial	12	0	0	12
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	703	4	0	707
64	Correos e telecomunicacións	206	2	0	208
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	53	2	1	56
66	Seguros e plans de pensións, agás Seg. Social obrigatoria	26	2	1	29
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	6	0	0	6
70	Actividades inmobiliarias	88	2	0	90
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	90	2	1	93
72	Actividades informáticas	30	0	0	30
73	Investigación e desenvolvemento	9	0	0	9
74	Outras actividades empresariais	2.660	29	4	2.693
75	Admón. Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	1.416	33	2	1.451
80	Educación	219	6	1	226
85	Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	1.218	34	2	1.254
90	Actividades de saneamento público	338	3	0	341
91	Actividades asociativas	145	1	1	147
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	265	6	0	271
93	Actividades diversas de servizos persoais	161	1	0	162
95	Fogares que empregan persoal doméstico	9	0	0	9
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0
Total		46.584	908	102	47.594

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 8.9

Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo.
Segundo actividades económicas. Por gravidade. A Coruña. 2002

Cód.	Actividade	Leves	Graves	Mortais	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	194	66	1	261
2	Silvicultura, explot. forestais e servizos relacionados	205	6	1	212
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	701	43	4	748
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	7	1	0	8
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	4	1	1	6
12	Extracción minerais de uranio e torio	3	0	0	3
13	Extracción minerais metálicos, agás uranio e torio	7	0	0	7
14	Extracción minerais non metálicos nin enerxéticos	114	5	0	119
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	832	10	1	843
16	Industria do tabaco	5	0	0	5
17	Industria téxtil	80	1	0	81
18	Industria da confección e peletería	204	2	0	206
19	Industria do coiro e do calzado	5	0	0	5
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	538	15	3	556
21	Industria do papel	34	0	0	34
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	85	2	0	87
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	4	0	0	4
24	Industria química	109	3	0	112
25	Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	83	2	0	85
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	355	7	0	362
27	Metalurxia	81	0	0	81
28	Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	1.371	11	1	1.383
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	386	3	1	390
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	1	0	0	1
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	88	2	0	90
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	14	0	0	14
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	21	0	0	21
34	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	91	1	0	92
35	Fabricación doutro material de transporte	763	9	1	773
36	Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras	290	6	1	297
37	Reciclaxe	25	1	0	26
40	Produc. e distr. enerxía eléct., gas, vapor e auga quente	80	2	0	82
41	Captación, depuración e distribución de auga	19	0	0	19
45	Construción	5.144	103	9	5.256
50	Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combust.	630	7	3	640
51	Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	854	15	3	872
52	Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	1.194	7	0	1.201
55	Hostalería	545	5	0	550
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	471	13	5	489
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	37	1	1	39
62	Transporte aéreo e espacial	11	0	0	11
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	257	0	0	257
64	Correos e telecomunicacións	88	2	0	90
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	28	0	0	28
66	Seguros e plans de pensións, agás Seg. Social obrigatoria	8	1	0	9
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	4	0	0	4
70	Actividades inmobiliarias	44	1	0	45
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	37	2	0	39
72	Actividades informáticas	14	0	0	14
73	Investigación e desenvolvemento	1	0	0	1
74	Outras actividades empresariais	1.123	20	2	1.145
75	Admón. Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	552	15	1	568
80	Educación	64	1	1	66
85	Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	431	11	0	442
90	Actividades de saneamento público	129	1	0	130
91	Actividades asociativas	27	0	1	28
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	128	3	0	131
93	Actividades diversas de servizos persoais	98	1	0	99
95	Fogares que empregan persoal doméstico	4	0	0	4
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0
Total		18.722	408	41	19.171

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

**Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo.
Segundo actividades económicas. Por gravidade. Lugo, 2002**

■ Cadro 8.10

Cód.	Actividade	Leves	Graves	Mortais	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	240	48	0	288
2	Silvicultura, explot. forestais e servizos relacionados	161	5	1	167
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	257	5	1	263
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	0	0	0	0
12	Extracción minerais de uranio e torio	0	0	0	0
13	Extracción minerais metálicos, agás uranio e torio	0	0	0	0
14	Extracción minerais non metálicos nin enerxéticos	147	1	0	148
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	182	2	0	184
16	Industria do tabaco	0	0	0	0
17	Industria téxtil	5	0	0	5
18	Industria da confección e peletería	2	0	0	2
19	Industria do coiro e do calzado	2	0	0	2
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	181	4	0	185
21	Industria do papel	2	0	0	2
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	9	0	0	9
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	0	0	0	0
24	Industria química	19	0	0	19
25	Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	7	0	0	7
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	143	0	0	143
27	Metalurxia	1	3	0	4
28	Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	185	1	0	186
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	47	2	1	50
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	27	0	0	27
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	2	0	0	2
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0
34	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	15	0	0	15
35	Fabricación doutro material de transporte	59	1	0	60
36	Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras	58	0	0	58
37	Reciclaxe	7	0	0	7
40	Produc. e distr. enerxía eléct., gas, vapor e auga quente	2	0	0	2
41	Captación, depuración e distribución de auga	6	0	0	6
45	Construción	1.065	20	4	1.089
50	Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combust.	133	0	0	133
51	Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	211	4	1	216
52	Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	204	4	0	208
55	Hostalería	113	1	0	114
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	151	3	4	158
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	14	0	0	14
64	Correos e telecomunicacións	12	0	0	12
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	2	1	1	4
66	Seguros e plans de pensións, agás Seg. Social obrigatoria	1	0	0	1
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0
70	Actividades inmobiliarias	15	0	0	15
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	13	0	0	13
72	Actividades informáticas	1	0	0	1
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	200	0	1	201
75	Admón. Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	246	3	0	249
80	Educación	41	1	0	42
85	Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	143	11	0	154
90	Actividades de saneamento público	19	0	0	19
91	Actividades asociativas	8	0	0	8
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	24	1	0	25
93	Actividades diversas de servizos persoais	8	0	0	8
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0
Total		4.390	121	14	4.525

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

**Accidentes de trabajo con baixa en xornada de traballo.
Segundo actividades económicas. Por gravidade. Ourense. 2002**

■ Cadro 8.11

Cód.	Actividade	Leves	Graves	Mortais	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servicios relacionados	84	5	1	90
2	Silvicultura, explot. forestais e servicios relacionados	51	2	0	53
5	Pesca, acuicultura e servicios relacionados	0	0	0	0
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0
11	Extracción petróleo e gas natural e servicios relacionados	1	0	0	1
12	Extracción minerais de uranio e torio	0	0	0	0
13	Extracción minerais metálicos, agás uranio e torio	0	0	0	0
14	Extracción minerais non metálicos nin enerxéticos	521	13	1	535
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	185	2	0	187
16	Industria do tabaco	0	0	0	0
17	Industria téxtil	2	0	0	2
18	Industria da confección e peletería	55	1	1	57
19	Industria do coiro e do calzado	1	0	0	1
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	147	5	1	153
21	Industria do papel	0	0	0	0
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	6	0	0	6
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	0	0	0	0
24	Industria química	23	0	0	23
25	Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	39	0	0	39
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	171	1	0	172
27	Metalurxia	38	0	1	39
28	Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	157	4	0	161
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	9	0	0	9
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	40	0	0	40
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	1	0	0	1
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0
34	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	56	0	0	56
35	Fabricación doutro material de transporte	3	1	0	4
36	Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras	56	2	0	58
37	Reciclaxe	0	0	0	0
40	Produc. e distr. enerxía electr., gas, vapor e auga quente	12	1	0	13
41	Captación, depuración e distribución de auga	8	0	0	8
45	Construción	999	28	3	1.030
50	Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combust.	101	1	0	102
51	Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	166	2	0	168
52	Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	210	1	0	211
55	Hostalería	99	2	0	101
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	78	2	0	80
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	5	0	0	5
64	Correos e telecomunicacións	12	0	0	12
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	6	0	0	6
66	Seguros e plans de pensións, agás Seg. Social obrigatoria	1	0	1	2
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	2	0	0	2
70	Actividades inmobiliarias	4	0	0	4
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	7	0	1	8
72	Actividades informáticas	0	0	0	0
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	211	1	0	212
75	Admón. Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	167	6	1	174
80	Educación	48	2	0	50
85	Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	166	5	1	172
90	Actividades de saneamento público	26	0	0	26
91	Actividades asociativas	6	1	0	7
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	17	0	0	17
93	Actividades diversas de servicios persoais	16	0	0	16
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0
Total		4.013	88	12	4.113

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

**Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo.
Segundo actividades económicas. Por gravidade. Pontevedra. 2002**

■ Cadro 8.12

Cód.	Actividade	Leves	Graves	Mortais	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	186	13	1	200
2	Silvicultura, explot. forestais e servizos relacionados	150	1	0	151
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	780	29	3	812
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	2	0	0	2
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	0	0	0	0
12	Extracción minerais de uranio e torio	0	0	0	0
13	Extracción minerais metálicos, agás uranio e torio	2	0	0	2
14	Extracción minerais non metálicos nin enerxéticos	264	3	1	268
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	810	11	0	821
16	Industria do tabaco	0	0	0	0
17	Industria téxtil	83	0	0	83
18	Industria da confección e peletería	44	0	0	44
19	Industria do coiro e do calzado	1	0	0	1
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	437	7	1	445
21	Industria do papel	34	1	0	35
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	86	0	0	86
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	3	0	0	3
24	Industria química	115	0	0	115
25	Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	181	2	0	183
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	714	14	2	730
27	Metalurxia	188	2	0	190
28	Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	1.141	15	2	1.158
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	308	1	0	309
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	2	0	0	2
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	86	2	0	88
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	11	0	0	11
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	11	0	0	11
34	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	452	1	1	454
35	Fabricación doutro material de transporte	1.572	12	2	1.586
36	Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras	144	2	0	146
37	Reciclaxe	37	3	0	40
40	Produc. e distr. enerxía eléct., gas, vapor e auga quente	24	1	0	25
41	Captación, depuración e distribución de auga	18	0	0	18
45	Construción	5.081	82	14	5.177
50	Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combust.	443	7	0	450
51	Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	719	9	0	728
52	Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	1.083	13	0	1.096
55	Hostalería	578	4	0	582
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	484	18	6	508
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	20	1	0	21
62	Transporte aéreo e espacial	1	0	0	1
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	427	4	0	431
64	Correos e telecomunicacións	94	0	0	94
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	17	1	0	18
66	Seguros e plans de pensións, agás Seg. Social obrigatoria	16	1	0	17
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0
70	Actividades inmobiliarias	25	1	0	26
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	33	0	0	33
72	Actividades informáticas	15	0	0	15
73	Investigación e desenvolvemento	8	0	0	8
74	Outras actividades empresariais	1.126	8	1	1.135
75	Admón. Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	451	9	0	460
80	Educación	66	2	0	68
85	Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	478	7	1	486
90	Actividades de saneamento público	164	2	0	166
91	Actividades asociativas	104	0	0	104
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	96	2	0	98
93	Actividades diversas de servizos persoais	39	0	0	39
95	Fogares que empregan persoal doméstico	5	0	0	5
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0
Total		19.459	291	35	19.785

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

No cadro 8.13 ofrécese un resumo do antedito coas actividades numeradas de maior a menor sinistralidade o que resalta as cifras que se alcanzan na actividade de construción fronte ás outras actividades.

**Actividades con maior número de accidentes laborais con baixa no centro de traballo.
Galicia. 2002**

■ Cadro 8.13

Nº de orde	Actividade	Nº acc.
1	45. Construción	12.552
2	28. Fabricación produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	2.888
3	52. Comercio polo miúdo agás vehículos de motor	2.716
4	74. Outras actividades empresariais	2.693
5	35. Fabricación doutro material de transporte	2.423
6	15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	2.035
7	51. Comercio por xunto e intermediarios, agás vehículos motor	1.984
8	5. Pesca acuicultura e servizos relacionados	1.823
9	75. Administración pública, defensa e seguridade social obrigatoria	1.451
10	26. Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	1.407

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

8.5. Distribución por distintas variables

Examínanse, neste apartado, os accidentes en función de diversas variables, permitindo unha visión que, nalgúns casos, pode ser simplemente descritiva, pero que posibilita resaltar algúns aspectos destacables. É necesario, onde se poida efectuar, para unha visión clarificadora das cifras, poñer estas en relación con outros parámetros, fundamentalmente, a distribución real de efectivos.

Ó agrupalos accidentes segundo a forma en que se produciron (cadro 8.14) destacan, fundamentalmente, as cifras dos derivados de sobreesforzos e os derivados por golpes por obxectos ou ferramentas, que conxuntamente representan case o 44% do total de accidentes e estas formas unidas ás caídas de persoas ó mesmo ou distinto nivel representan máis do 64% do total. Nas cualificacións mortais, os atropelos ou golpes con vehículos ocupan o primeiro lugar supoñendo máis do 32%, o cal, nunha primeira impresión da idea do volume que supoñen os accidentes de tráfico nesta calificación. As caídas a distinto nivel, séguenlle en número e resalta tamén a cifra dos sobreesforzos. Nos accidentes graves, tamén as caídas a distinto nivel son as formas máis frecuentes da súa ocorrencia, salientando, nos accidentes leves, os sobreesforzos e os producidos por golpes, por obxectos ou ferramentas que supoñen o 45% do total.

Na distribución dos accidentes pola natureza da lesión (cadro 8.15) pode observarse que, no 30,36% dos accidentes leves prodúcense torceduras, escordaduras e distensións e que máis do 39% dos accidentes graves maniféstanse como lesións as fracturas.

Nos accidentes con resultado de morte, as lesións múltiples representan o 41,18% do total.

Cadro 8.14
**Accidentes laborales segundo a forma na que se produciron.
Por gravidade. Galicia. 2002**

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
1 Caídas de persoas a distinto nivel	3.734	8,02	219	24,12	13	12,75	3.966	8,33
2 Caídas de persoas ó mesmo nivel	5.565	11,95	110	12,11	4	3,92	5.679	11,93
3 Caídas de obxectos por afundimento ou derrubamento	367	0,79	16	1,76	4	3,92	387	0,81
4 Caídas de obxectos na manipulación	2.383	5,12	57	6,28	3	2,94	2.443	5,13
5 Caídas de obxectos desprendidos	205	0,44	8	0,88	3	2,94	216	0,45
6 Pisadas sobre obxectos	2.654	5,70	12	1,32	0	0,00	2.666	5,60
7 Choques contra obxectos inmóbiles	1.651	3,54	12	1,32	1	0,98	1.664	3,50
8 Choques contra obxectos móbiles	796	1,71	27	2,97	0	0,00	823	1,73
9 Golpes por obxectos ou ferramentas	9.334	20,04	99	10,90	4	3,92	9.437	19,83
10 Proxección de fragmentos ou partículas	2.746	5,89	24	2,64	0	0,00	2.770	5,82
11 Atrapamento por/ou entre obxectos	2.516	5,40	112	12,33	5	4,90	2.633	5,53
12 Atrapamento por volta de máquinas, tractores ou vehículos	167	0,36	21	2,31	6	5,88	194	0,41
13 Sobreesforzos	11.421	24,52	62	6,83	11	10,78	11.494	24,15
14 Exposición a temperaturas ambientais extremas	47	0,10	1	0,11	0	0,00	48	0,10
15 Contactos térmicos	445	0,96	7	0,77	0	0,00	452	0,95
16 Exposición a contactos eléctricos	85	0,18	6	0,66	5	4,90	96	0,20
17 Exposición a substancias nocivas	217	0,47	3	0,33	2	1,96	222	0,47
18 Contactos substancias cáusticas e/ou corrosivas	243	0,52	3	0,33	0	0,00	246	0,52
19 Exposición a radiacións	61	0,13	0	0,00	0	0,00	61	0,13
20 Explosións	37	0,08	5	0,55	1	0,98	43	0,09
21 Incendios	33	0,07	1	0,11	0	0,00	34	0,07
22 Accidentes causados por seres vivos	303	0,65	27	2,97	2	1,96	332	0,70
23 Atropelos ou golpes con vehículos	1.523	3,27	67	7,38	33	32,35	1.623	3,41
24 Sen especificar	51	0,11	9	0,99	5	4,90	65	0,14
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 8.15
**Accidentes laborales segundo a natureza da lesión.
Por gravidade. Galicia. 2002**

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Fracturas	3.170	6,80	361	39,76	0	0,00	3.531	7,42
Luxacións	1.005	2,16	19	2,09	0	0,00	1.024	2,15
Torceduras, escordaduras e distensións	14.145	30,36	49	5,40	0	0,00	14.194	29,82
Lumbalxias	4.864	10,44	9	0,99	0	0,00	4.873	10,24
Hernias discais	90	0,19	3	0,33	0	0,00	93	0,20
Conmocións e traumatismos internos	680	1,46	59	6,50	10	9,80	749	1,57
Amputacións e perda do globo ocular	111	0,24	40	4,41	0	0,00	151	0,32
Outras feridas	7.848	16,85	88	9,69	5	4,90	7.941	16,68
Traumatismos superficiais	2.783	5,97	23	2,53	0	0,00	2.806	5,90
Contusións e esmagamentos	7.673	16,47	79	8,70	11	10,78	7.763	16,31
Corpos estranos nos ollos	2.276	4,89	18	1,98	0	0,00	2.294	4,82
Conxuntivite	231	0,50	4	0,44	0	0,00	235	0,49
Queimaduras	867	1,86	25	2,75	1	0,98	893	1,88
Envenenamentos e intoxicacións	79	0,17	2	0,22	0	0,00	81	0,17
Exposición ó medio ambiente	23	0,05	0	0,00	0	0,00	23	0,05
Asfixias	27	0,06	1	0,11	2	1,96	30	0,06
Efectos da electricidade	25	0,05	1	0,11	4	3,92	30	0,06
Efectos das radiacións	23	0,05	0	0,00	0	0,00	23	0,05
Lesións múltiples	511	1,10	78	8,59	42	41,18	631	1,33
Infartos, derrames e outras patol. non traumát.	97	0,21	44	4,85	22	21,57	163	0,34
Sen especificar	56	0,12	5	0,55	5	4,90	66	0,14
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Os seguintes cadros efectúan unha distribución por axente material causante (cadro 8.16), e parte do corpo lesionada (cadro 8.17) que, loxicamente, varía en función das consecuencias do accidente e ofrecen unha visión puramente descritiva.

A distribución da sinistralidade en función do cadro de persoal da empresa (cadro 8.18) dá unha idea similar á da poboación ocupada en Galicia na pequena empresa, tal e como se pode contemplar noutros apartados deste informe, podéndose observar, claramente, como destaca en tódalas cualificacións o número de accidentes nas empresas de 5 a 25 traballadores, significándose nos mortais nos que, em empresas de plantilla de menos de 25 traballadores, supón un 60%.

■ Cadro 8.16

Accidentes laborais segundo o axente material causante. Por gravidade. Galicia. 2002

		Leves		Graves		Mortais		Total	
		Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
1	Xerais	16.728	35,91	328	36,12	27	26,47	17.083	35,89
2	Físicos	889	1,91	12	1,32	3	2,94	904	1,90
3	Químicos	357	0,77	4	0,44	0	0,00	361	0,76
4	Explosivos	41	0,09	1	0,11	0	0,00	42	0,09
5	Productos e materiais	13.324	28,60	138	15,20	12	11,76	13.474	28,31
6	Andamios, escaleiras e outros	2.781	5,97	83	9,14	4	3,92	2.868	6,03
7	Axentes de elevación e transportes	471	1,01	11	1,21	4	3,92	486	1,02
8	Medios de transporte	3.052	6,55	129	14,21	36	35,29	3.217	6,76
9	Axentes para produc. e utilizac. de enerxía	542	1,16	9	0,99	6	5,88	557	1,17
10	Ferramentas	2.780	5,97	37	4,07	0	0,00	2.817	5,92
11	Aparatos e equipos	1.354	2,91	16	1,76	0	0,00	1.370	2,88
12	Siderometaluxia	1.777	3,81	56	6,17	3	2,94	1.836	3,86
13	Madeira	256	0,55	15	1,65	0	0,00	271	0,57
14	Téxtil	181	0,39	2	0,22	0	0,00	183	0,38
15	Papel e artes gráficas	58	0,12	1	0,11	0	0,00	59	0,12
16	Cerámica	45	0,10	0	0,00	0	0,00	45	0,09
17	Cementos e derivados	35	0,08	2	0,22	1	0,98	38	0,08
18	Vidro	105	0,23	2	0,22	0	0,00	107	0,22
19	Cárnicas	246	0,53	2	0,22	0	0,00	248	0,52
20	Lácteas e derivadas	7	0,02	0	0,00	0	0,00	7	0,01
21	Vinícola e oleícola	3	0,01	0	0,00	0	0,00	3	0,01
22	Conserveiras	44	0,09	0	0,00	0	0,00	44	0,09
23	Fariqueira e derivados	28	0,06	0	0,00	0	0,00	28	0,06
24	Pel e calzado	37	0,08	0	0,00	0	0,00	37	0,08
25	Caucho e plástico	14	0,03	1	0,11	0	0,00	15	0,03
26	Químicas	19	0,04	2	0,22	0	0,00	21	0,04
27	Construcción	185	0,40	2	0,22	2	1,96	189	0,40
28	Maqu. fabr. de pólvoras e explosivos	234	0,50	10	1,10	3	2,94	247	0,52
29	Agricultura	80	0,17	3	0,33	0	0,00	83	0,17
30	Animais e persoas	675	1,45	32	3,52	1	0,98	708	1,49
31	Armas	236	0,51	10	1,10	0	0,00	246	0,52
Total		46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 8.17
**Accidentes laborais segundo a parte do corpo lesionada.
Por gravidade. Galicia. 2002**

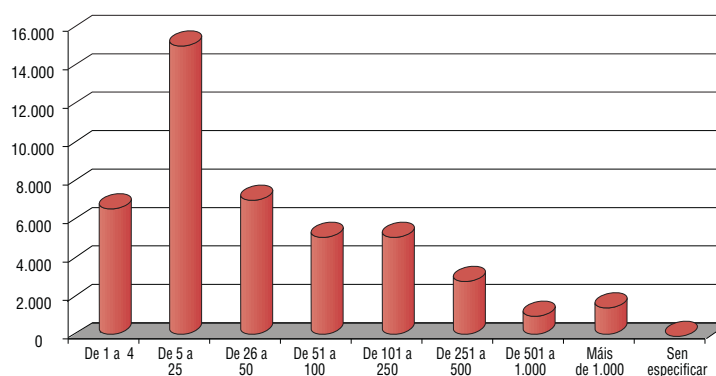
	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Cranio	717	1,54	50	5,51	12	11,76	779	1,64
Cara (agás ollos)	713	1,53	8	0,88	0	0,00	721	1,51
Ollos	2.936	6,30	37	4,07	0	0,00	2.973	6,25
Pescozo	1.322	2,84	2	0,22	2	1,96	1.326	2,79
Tórax, lombo e costados	6.294	13,51	108	11,89	1	0,98	6.403	13,45
Rexión lumbar e abdome	3.384	7,26	31	3,41	4	3,92	3.419	7,18
Xenitais	43	0,09	0	0,00	0	0,00	43	0,09
Mans	11.736	25,19	168	18,50	0	0,00	11.904	25,01
Membros superiores (agás máns)	5.450	11,70	94	10,35	0	0,00	5.544	11,65
Pés	6.005	12,89	77	8,48	0	0,00	6.082	12,78
Membros inferiores (agás pés)	6.747	14,48	173	19,05	0	0,00	6.920	14,54
Lesións múltiples	1.004	2,16	110	12,11	43	42,16	1.157	2,43
Órganos internos	183	0,39	47	5,18	33	32,35	263	0,55
Sen especificar	50	0,11	3	0,33	7	6,86	60	0,13
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 8.18
**Accidentes laborais segundo o cadro de persoal da empresa.
Por gravidade. Galicia. 2002**

Nº de traballadores	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Conta propia	1.312	2,82	140	15,42	1	0,98	1.453	3,05
De 1 a 4	6.675	14,33	167	18,39	21	20,59	6.863	14,42
De 5 a 25	15.023	32,25	287	31,61	40	39,22	15.350	32,25
De 26 a 50	7.205	15,47	110	12,11	13	12,75	7.328	15,40
De 51 a 100	5.294	11,36	67	7,38	12	11,76	5.373	11,29
De 101 a 250	5.272	11,32	69	7,60	5	4,90	5.346	11,23
De 251 a 500	2.998	6,44	25	2,75	4	3,92	3.027	6,36
De 501 a 1.000	1.259	2,70	20	2,20	3	2,94	1.282	2,69
Máis de 1.000	1.546	3,32	23	2,53	3	2,94	1.572	3,30
Sen especificar	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



En canto á relación entre os accidentes e a idade do accidentado (cadro 8.19), é precisa a súa comparación co número de traballadores asalariados en función da súa idade (cadro 8.20).

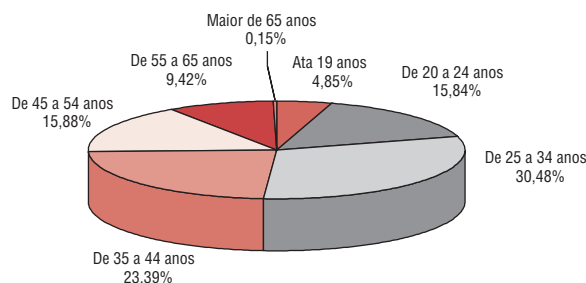
Cadro 8.19

**Accidentes laborais segundo a idade.
Por gravidade. Galicia. 2002**

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Ata 19 anos	2.278	4,89	25	2,75	5	4,90	2.308	4,85
De 20 a 24 anos	7.443	15,98	88	9,69	8	7,84	7.539	15,84
De 25 a 34 anos	14.297	30,69	189	20,81	21	20,59	14.507	30,48
De 35 a 44 anos	10.887	23,37	224	24,67	19	18,63	11.130	23,39
De 45 a 54 anos	7.338	15,75	190	20,93	29	28,43	7.557	15,88
De 55 a 65 anos	4.279	9,19	184	20,26	18	17,65	4.481	9,42
Maior de 65 anos	62	0,13	8	0,88	2	1,96	72	0,15
Sen especificar	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Total de accidentes por idade

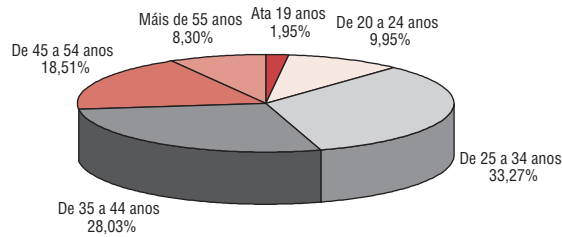


Poboación ocupada asalariada por grupos de idade. Galicia. 2002

Cadro 8.20

	Nº (1)	%
Ata 19 anos	15,2	1,95
De 20 a 24 anos	77,7	9,95
De 25 a 34 anos	259,7	33,27
De 35 a 44 anos	218,8	28,03
De 45 a 54 anos	144,5	18,51
Máis de 55 anos	64,8	8,30
Total	780,7	100

Elaboración propia
(1) Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: EPA



Do exame de ámbolos dous cadros, podemos ver que a partir dos 25 anos é maior a porcentaxe de poboación asalariada que o dos accidentes, proporción que volta a invertirse a partir dos 55 anos ou o que é o mesmo, sofren, en proporción co número de poboación asalariada, máis accidentes os menores de 25 anos e os maiores de 55, sendo esta última franxa de idade a que ofrece as cifras máis significativas nos accidentes mortais.

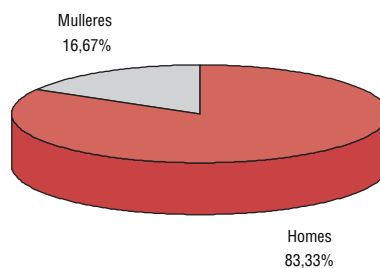
Na distribución por sexos (cadro 8.21) e a súa comparación coa poboación asalariada (cadro 8.22) é clara a maior ocorrencia de accidentes nos homes; pero iso debería ser examinado tendo en conta, entre outros factores, fundamentalmente, as concretas ocupacións e os riscos que comportan. É claro o dato de que os homes sofren máis do 96% dos accidentes mortais.

■ Cadro 8.21

**Accidentes laborais.
Por gravidade e sexos. Galicia. 2002**

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Homes	38.807	83,31	755	83,15	98	96,08	39.660	83,33
Mulleres	7.777	16,69	153	16,85	4	3,92	7.934	16,67
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

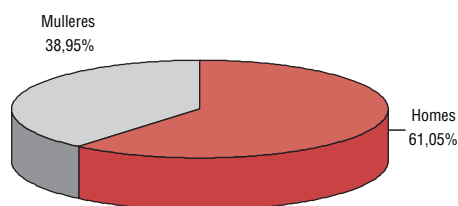


Poboación ocupada asalariada. Por sexos (1) Galicia. 2002

■ Cadro 8.22

	Nº	%
Homes	476,7	61,05
Mulleres	304,1	38,95
Total	780,8	100

Elaboración propia
(1) Datos en miles do 4º trimestre
Fonte: EPA



Polo que ó tipo de contrato se refire, non poden ofrecerse cifras nin valorarse a súa repercusión durante o aen 2002, dado que, en tal periodo, non foron contabilizados tales datos por problemas informáticos en relación coas claves de contratos. Non obstante, revisados individualmente os accidentes mortais, si pode examinarse en relación a eles no apartado correspondente.

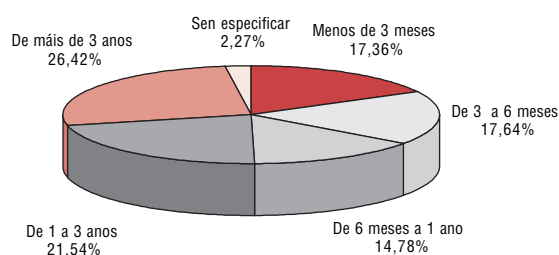
Nos seguintes cadros 8.23 e 8.24 examínanse os accidentes segundo a antigüidade na empresa e no posto de traballo, sendo difícil extraer conclusións concretas sen comparar co dato da distribución da poboación asalariada, pero si pode observarse, en xeral, que os traballadores con menos de 1 ano, tanto na empresa como no posto de traballo, sofren o 50% dos accidentes.

■ Cadro 8.23

Accidentes laborais segundo a antigüidade na empresa. Por gravidade. Galicia. 2002

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Menos de 3 meses	8.118	17,43	118	13,00	24	23,53	8.260	17,36
De 3 a 6 meses	8.259	17,73	125	13,77	12	11,76	8.396	17,64
De 6 meses a 1 ano	6.919	14,85	108	11,89	7	6,86	7.034	14,78
De 1 a 3 anos	10.067	21,61	159	17,51	25	24,51	10.251	21,54
De máis de 3 anos	12.187	26,16	355	39,10	32	31,37	12.574	26,42
Sen especificar	1.034	2,22	43	4,74	2	1,96	1.079	2,27
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

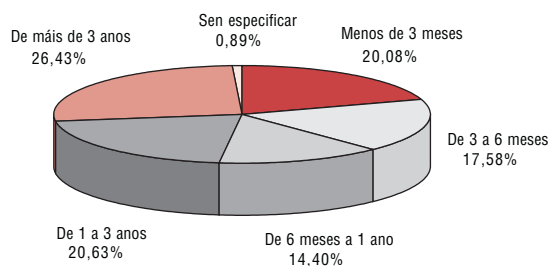


Cadro 8.24

Accidentes laborales segundo a antigüidade no posto de traballo. Por gravidade. Galicia. 2002

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Menos de 3 meses	9.395	20,17	140	15,42	24	23,53	9.559	20,08
De 3 a 6 meses	8.230	17,67	123	13,55	13	12,75	8.366	17,58
De 6 meses a 1 ano	6.728	14,44	116	12,78	8	7,84	6.852	14,40
De 1 a 3 anos	9.635	20,68	156	17,18	26	25,49	9.817	20,63
De máis de 3 anos	12.190	26,17	357	39,32	30	29,41	12.577	26,43
Sen especificar	406	0,87	16	1,76	1	0,98	423	0,89
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



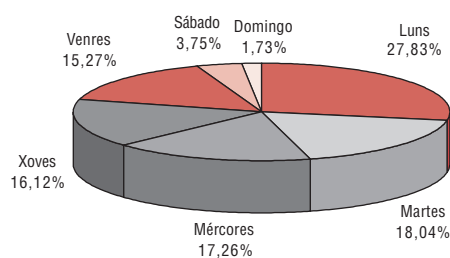
No que se refire ós días en que ocorren os accidentes, o luns segue a se-lo día en que a súa frecuencia é maior; descendendo ó longo da semana, sen que sexan significativos os datos do sábado e domingo polo descenso de poboación que presta servizos neses días (cadro 8.25).

Accidentes laborales segundo o día da semana no que se produciron. Por gravidade. Galicia. 2002

Cadro 8.25

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Luns	13.002	27,91	222	24,45	21	20,59	13.245	27,83
Martes	8.406	18,04	158	17,40	22	21,57	8.586	18,04
Mércores	8.030	17,24	172	18,94	14	13,73	8.216	17,26
Xoves	7.522	16,15	135	14,87	13	12,75	7.670	16,12
Venres	7.101	15,24	144	15,86	24	23,53	7.269	15,27
Sábado	1.734	3,72	45	4,96	4	3,92	1.783	3,75
Domingo	789	1,69	32	3,52	4	3,92	825	1,73
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



En canto ás horas do día en que se producen os accidentes (cadro 8.26) obsérvase que a franxa entre as 8 e as 12 horas é a que máis accidentes reflicte. En canto á hora de traballo en que se producen os accidentes (cadro 8.27) destacan as primeiras horas no total de accidentes.

■ Cadro 8.26

**Accidentes laborales segundo a hora do día na que se produciron.
Por gravidade. Galicia. 2002**

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
De 6 a 8 horas	2.277	4,89	43	4,74	13	12,75	2.333	4,90
De 8 a 10 horas	10.832	23,25	154	16,96	10	9,80	10.996	23,10
De 10 a 12 horas	12.331	26,47	202	22,25	17	16,67	12.550	26,37
De 12 a 14 horas	3.567	7,66	73	8,04	12	11,76	3.652	7,67
De 14 a 16 horas	4.506	9,67	123	13,55	10	9,80	4.639	9,75
De 16 a 18 horas	6.965	14,95	174	19,16	21	20,59	7.160	15,04
De 18 a 20 horas	2.627	5,64	60	6,61	8	7,84	2.695	5,66
De 20 a 22 horas	933	2,00	19	2,09	2	1,96	954	2,00
De 22 a 24 horas	316	0,68	4	0,44	3	2,94	323	0,68
A partir das 24 horas	2.110	4,53	50	5,51	6	5,88	2.166	4,55
Sen especificar	120	0,26	6	0,66	0	0,00	126	0,26
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

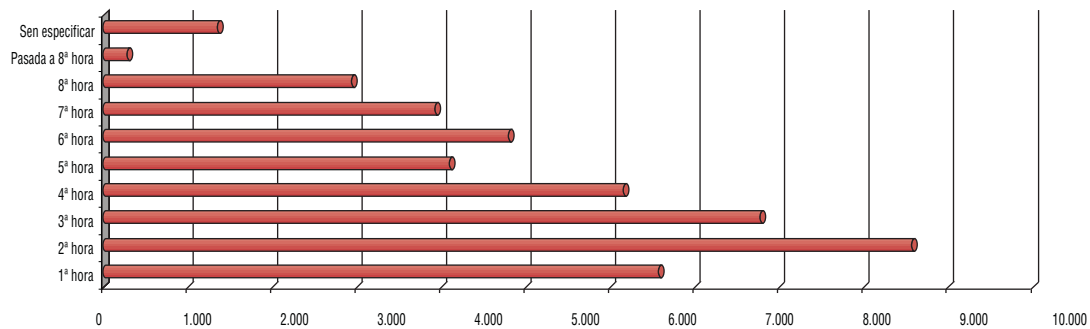
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 8.27

**Accidentes laborales segundo a hora de traballo na que se produciron.
Por gravidade. Galicia. 2002**

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
1ª hora	6.413	13,77	148	16,30	14	13,73	6.575	13,81
2ª hora	9.404	20,19	165	18,17	12	11,76	9.581	20,13
3ª hora	7.663	16,45	106	11,67	13	12,75	7.782	16,35
4ª hora	6.063	13,02	104	11,45	9	8,82	6.176	12,98
5ª hora	4.012	8,61	88	9,69	13	12,75	4.113	8,64
6ª hora	4.697	10,08	101	11,12	11	10,78	4.809	10,10
7ª hora	3.842	8,25	90	9,91	6	5,88	3.938	8,27
8ª hora	2.892	6,21	48	5,29	20	19,61	2.960	6,22
Pasada a 8ª hora	279	0,60	17	1,87	0	0,00	296	0,62
Sen especificar	1.319	2,83	41	4,52	4	3,92	1.364	2,87
Total	46.584	100	908	100	102	100	47.594	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



8.6. Exame específico dos accidentes mortais

Neste apartado, examínanse especificamente os accidentes mortais ocorridos en 2001, supoñendo, por tanto, unha concreción dos datos referidos a eles dentro da exposición global da sinistralidade de apartados anteriores.

Na Coruña é onde máis accidentes mortais no centro de traballo se produciron, representando as provincias da Coruña e Pontevedra o 76% do total de Galicia (cadro 8.28).

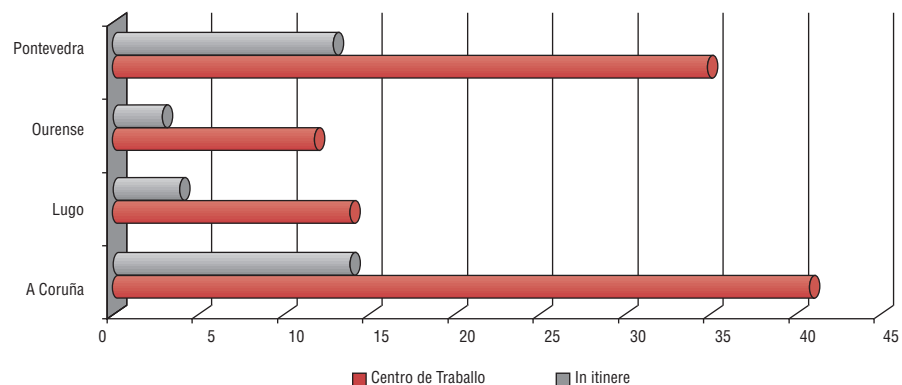
Distribución dos accidentes mortais. Por provincias. Galicia. 2002

■ Cadro 8.28

	Centro de Trabajo	In itinere	Total
A Coruña	41	14	55
Lugo	14	4	18
Ourense	12	3	15
Pontevedra	35	13	48
Galicia	102	34	136

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



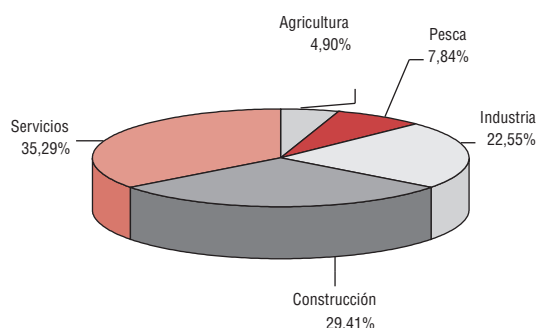
En termos absolutos, o sector servizos representa o maior número de accidentes mortais ocorridos en 2002 (cadro 8.29) en relación lóxica co maior número de traballadores ocupados. Relacionándoos coa poboación asalariada do cadro 8.6, vemos que a construción, a pesca e a agricultura son as actividades que maior porcentaxe de accidentes mortais teñen en relación coa poboación nela ocupada.

**Accidentes mortais no centro de traballo.
Por sectores económicos. Galicia. 2002**

■ Cadro 8.29

	Acc. mortais
Agricultura	5
Pesca	8
Industria	23
Construcción	30
Servicios	36
Total	102

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais
Dirección Xeral de Relacións Laborais



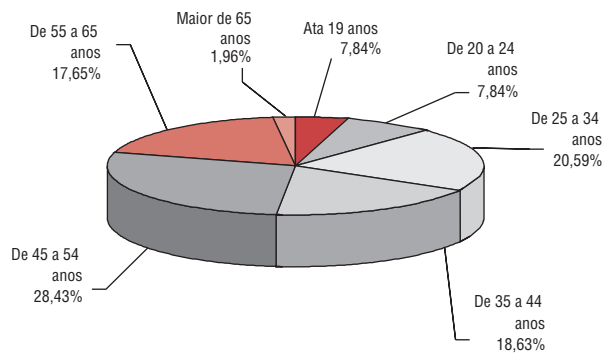
O tramo de idade entre os 45 a 54 anos (cadro 8.30) é o que reflicte maior número de accidentes mortais (un total de 29), e, aínda que este non é claramente representativo do risco, o exame de que manifestamente o maior número, 30, ocorre a aqueles traballadores con antigüidade no posto de traballo superior ós 3 anos (cadro 8.31) permitiría facer unha reflexión sobre, non só a inexperiencia senón tamén a confianza como factores importantes nestes sinistros.

**Accidentes mortais no centro de traballo.
Por grupos de idade. Galicia. 2002**

■ Cadro 8.30

	Acc. mortais
Ata 19 anos	5
De 20 a 24 anos	8
De 25 a 34 anos	21
De 35 a 44 anos	19
De 45 a 54 anos	29
De 55 a 65 anos	18
Maior de 65 anos	2
Total	102

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais
Dirección Xeral de Relacións Laborais

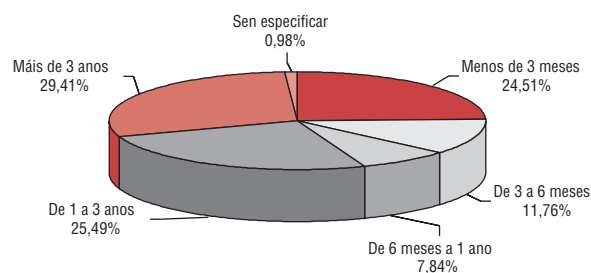


**Accidentes mortais no centro de traballo.
Por antigüidade no posto de traballo. Galicia. 2001**

■ Cadro 8.31

	Acc. mortais
Menos de 3 meses	25
De 3 a 6 meses	12
De 6 meses a 1 ano	8
De 1 a 3 anos	26
Máis de 3 anos	30
Sen especificar	1
Total	102

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais
Dirección Xeral de Relacións Laborais



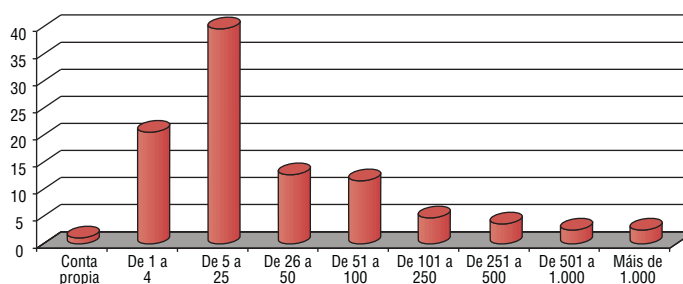
No cadro 8.32 reflíctese a mesma circunstancia que fora posta de manifesto na estatística xeral referente á maioría de empresas con mínimo cadro de persoal en Galicia, constatando que máis do 60% dos accidentes mortais ocorren en empresas de menos de 25 traballadores.

Accidentes mortais no centro de traballo, segundo o cadro de persoal da empresa. Galicia. 2002

■ Cadro 8.32

Nº de traballadores	Acc. mortais
Conta propia	1
De 1 a 4	21
De 5 a 25	40
De 26 a 50	13
De 51 a 100	12
De 101 a 250	5
De 251 a 500	4
De 501 a 1000	3
Máis de 1000	3
Total	102

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais
Dirección Xeral de Relacións Laborais



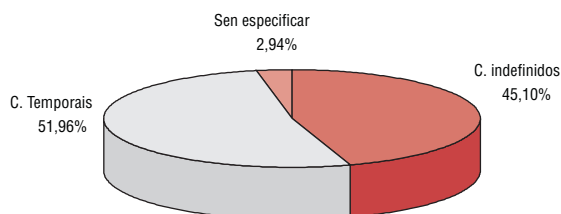
No cadro 8.33 pódese observar, en relación co cadro 8.34 que é máis frecuente a sinistralidade mortal en traballadores con modalidade contractual temporal.

Accidentes mortais no centro de traballo, segundo o tipo de contrato. Por provincias. Galicia. 2002

■ Cadro 8.33

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
C. indefinidos	19	6	4	17	46
C. Temporais	19	8	8	18	53
Sen especificar	3	0	0	0	3
Total	41	14	12	35	102

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais
Dirección Xeral de Relacións Laborais



■ Cadro 8.34

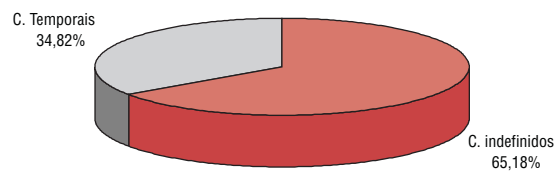
**Poboación ocupada asalariada segundo o tipo de contrato (1)
Galicia 2000-2002**

	Nº			%		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
C. indefinidos	448,2	455,0	508,9	66,41	64,76	65,18
C. Temporais	226,7	247,6	271,9	33,59	35,24	34,82
Total	674,9	702,6	780,8	100	100	100

Elaboración propia

(1) Datos en miles media anual

Fonte: EPA



O exame das causas dos accidentes mortais (cadro 8.35), permite concluír que, a causa máis relevante son os atropelos ou golpes con vehículos, que supoñen máis do 32% do total, e que sumada ás caídas a distinto nivel e os sobreesforzos totalizan máis da metade dos accidentes mortais.

**Accidentes laborais mortais segundo a forma do accidente
Por gravidade. Galicia. 2002**

■ Cadro 8.35

Forma na que se produciron	Accidentes mortais	
	Nº	%
Caídas de persoas a distinto nivel	13	12,75
Caídas de persoas ó mesmo nivel	4	3,92
Caída obx. por afund. ou derrubamento	4	3,92
Caídas de obxectos en manipulación	3	2,94
Caídas de obxectos desprendidos	3	2,94
Pisadas sobre obxectos	0	0,00
Choques contra obxectos inmóviles	1	0,98
Choques contra obxectos móbiles	0	0,00
Golpes por obxectos ou ferramentas	4	3,92
Proxección de fragm. ou partículas	0	0,00
Atrapamento por ou entre obxectos	5	4,90
Atrap. envorc. máq., tract. ou veh.	6	5,88
Sobreesforzos	11	10,78
Exposición a temp. amb. extremas	0	0,00
Contactos térmicos	0	0,00
Exposición a contactos eléctricos	5	4,90
Exposición a subst. nocivas	2	1,96
Contactos subst. caúst. e/ou corros.	0	0,00
Exposicións a radiacións	0	0,00
Explosións	1	0,98
Incendios	0	0,00
Accidentes causados por seres vivos	2	1,96
Atropelos ou golpes con vehículos	33	32,35
Sen especificar	5	4,90
Total	102	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Por último, comparando 2002 co ano anterior (cadro 8.36) neste apartado, resalta o incremento de accidentes mortais en Galicia, que supuxo, nos ocorridos no centro de traballo, un ascenso do 3,03%.

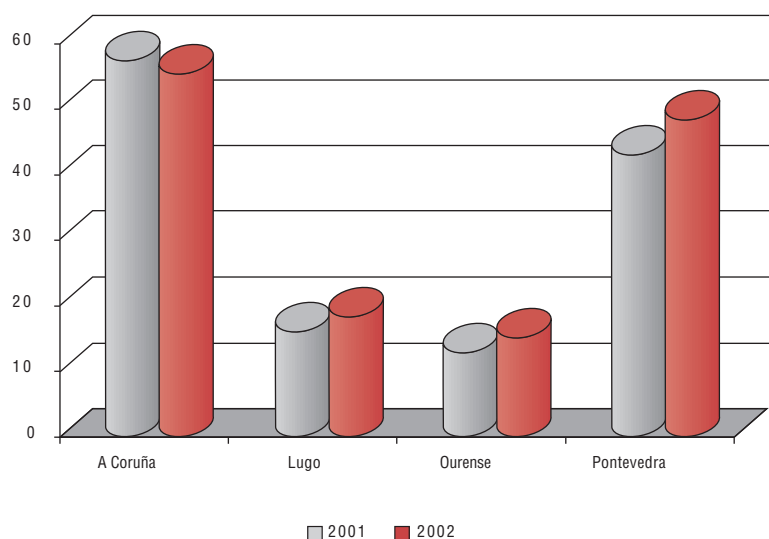
Cadro 8.36

**Accidentes laborais mortais. Por tipo de accidente e provincias.
Galicia. 2001-2002**

	A Coruña			Lugo			Ourense			Pontevedra			Galicia		
	2001	2002	% var.	2001	2002	% var.	2001	2002	% var.	2001	2002	% var.	2001	2002	% var.
Centro de traballo	45	41	-8,89	12	14	16,67	9	12	33,33	33	35	6,06	99	102	3,03
In itinere	12	14	16,67	4	4	0,00	4	3	-25,00	10	13	30,00	30	34	13,33
Total	57	55	-3,51	16	18	12,50	13	15	15,38	43	48	11,63	129	136	5,43

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



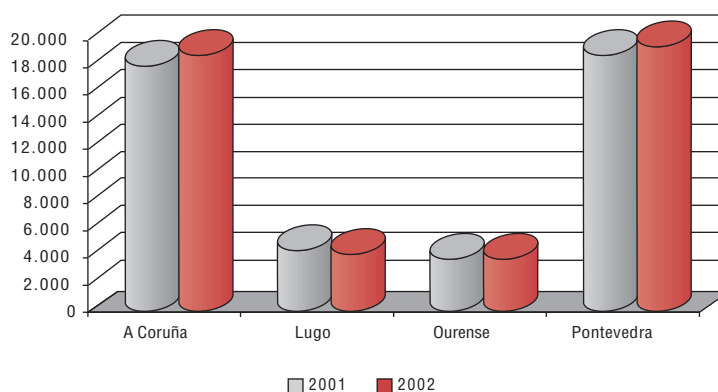
8.7. Evolución da sinistralidade laboral

O total de accidentes en xornada de traballo sufríu, en 2002, un aumento do 2,58%, inferior ó reflectido no ano anterior do 6,44%, experimentándose un descenso en Lugo e Ourense (cadro 8.37), facendo constar a diminución no número de accidentes graves en Galicia nun 4,42%.

Cadro 8.37
Accidentes laborales con baixa en xornada de traballo. Por provincias. Galicia. 2001-2002

	Leves			Graves			Mortais			Total		
	2001	2002	% var.	2001	2001	% var.	2001	2001	% var.	2001	2001	% var.
A Coruña	18.005	18.722	3,98	320	408	27,50	45	41	-8,89	18.370	19.171	4,36
Lugo	4.478	4.390	-1,97	161	121	-24,84	12	14	16,67	4.651	4.525	-2,71
Ourense	4.003	4.013	0,25	119	88	-26,05	9	12	33,33	4.131	4.113	-0,44
Pontevedra	18.861	19.459	3,17	350	291	-16,86	33	35	6,06	19.244	19.785	2,81
Galicia	45.347	46.584	2,73	950	908	-4,42	99	102	3,03	46.396	47.594	2,58

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



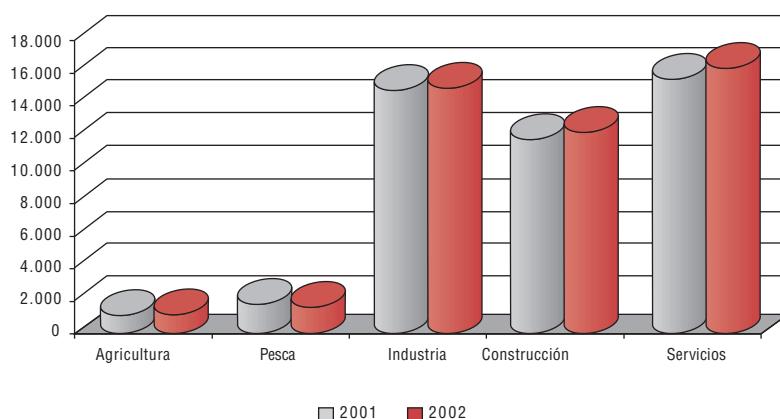
Polo que a sectores económicos se refire (cadro 8.38), resalta o descenso experimentado na pesca, diminución que aprecia destacada nos accidentes mortais.

Cadro 8.38
Accidentes laborales con baixa en xornada de traballo. Por sectores económicos. Galicia. 2001-2002

	Leves			Graves			Mortais			Total		
	2001	2002	% var.	2001	2002	% var.	2001	2002	% var.	2001	2002	% var.
Agricultura	1.206	1.271	5,39	138	146	5,80	5	5	0,00	1.349	1.422	5,41
Pesca	1.912	1.738	-9,10	67	77	14,93	28	8	-71,43	2.007	1.823	-9,17
Industria	14.837	15.108	1,83	237	205	-13,50	13	23	76,92	15.087	15.336	1,65
Construcción	11.912	12.289	3,16	251	233	-7,17	20	30	50,00	12.183	12.552	3,03
Servicios	15.480	16.178	4,51	257	247	-3,89	33	36	9,09	15.770	16.461	4,38
Galicia	45.347	46.584	2,73	950	908	-4,42	99	102	3,03	46.396	47.594	2,58

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



Na clasificación por actividades económicas (cadro 8.39), a construción, ó igual que o ano anterior, segue a ser a actividade que máis sinistralidade rexistra con gran diferenza coas demais.

Tomando como referencia unha serie de anos (cadro 8.40), desde 1990, pode verse que continúa a tendencia crecente que, en xeral, iniciárase en 1995, despois de diminuír nos anos anteriores. Este incremento segue mantendo esa tendencia que parece imparabile en sinistralidade.

■ Cadro 8.39

Accidentes laborales con baixa en xornada de traballo. Por actividades económicas con maior sinistralidade Galicia. 2001-2002

Nº de orde	Actividade	2001	Nº acc.	Nº de orde	Actividade	2002	Nº acc.
1	45. Construcción		12.183	1	45. Construcción		12.552
2	28. Fab. prod. metál. agás maquinaria e equipo		2.760	2	28. Fab. prod. metál. agás maquinaria e equipo		2.888
3	74. Outras actividades empresariais		2.530	3	52. Comercio polo miúdo agás vehículos motor		2.716
4	52. Comercio polo miúdo agás vehículos motor		2.520	4	74. Outras actividades empresariais		2.693
5	35. Fabric. doutro material de transporte		2.487	5	35. Fabric. doutro material de transporte		2.423
6	5. Pesca, acuicultura e servizos relacionados		2.007	6	15. Industria de produtos alimenticios e bebidas		2.035
7	15. Industria de produtos alimenticios e bebidas		2.001	7	51. Comercio por xunto e intermed. financ.		1.984
8	51. Comercio por xunto e intermed. financ.		1.887	8	5. Pesca, acuicultura e servizos relacionados		1.823
9	20. Industria da madeira e cortiza		1.441	9	75. Administración pública, defensa e seguridade		1.451
10	75. Administración pública, defensa e seguridade		1.405	10	26. Fab. doutros produtos minerais non metálicos		1.407

Elaboración propia

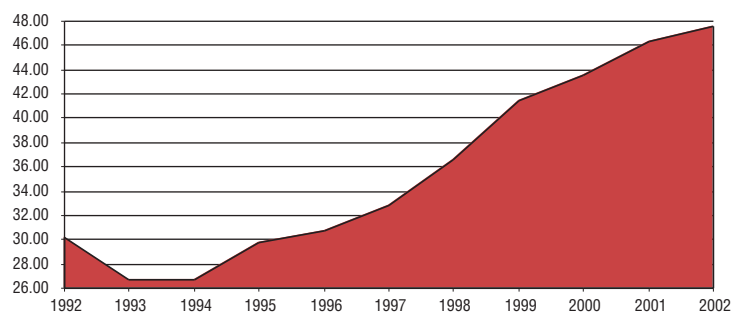
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 8.40
**Evolución da sinistralidade laboral. Por gravidade.
Galicia. 1992-2002**

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
1992	29.221	96,62	885	2,93	136	0,45	30.242	100
1993	25.751	96,60	806	3,02	101	0,38	26.658	100
1994	25.699	96,48	843	3,16	95	0,36	26.637	100
1995	28.827	96,90	823	2,77	98	0,33	29.748	100
1996	29.902	97,19	766	2,49	100	0,33	30.768	100
1997	31.960	97,17	828	2,52	103	0,31	32.891	100
1998	35.699	97,50	798	2,18	119	0,32	36.616	100
1999	40.360	97,47	929	2,24	119	0,29	41.408	100
2000	42.617	97,77	849	1,95	124	0,28	43.590	100
2001	45.347	97,74	950	2,05	99	0,21	46.396	100
2002	46.584	97,88	908	1,91	102	0,21	47.594	100

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



8.8. Accidentes de traballo con baixa e enfermidades profesionais, segundo a gravidade, por comunidades autónomas

Analizando as cifras globais de accidentes ocorridos en tódalas comunidades autónomas (cadro 8.41), Galicia, en 2002, ó igual que en anos anteriores, ocupa o sétimo lugar, precedida por Cataluña, Andalucía, Madrid, Comunidade Valenciana, País Vasco e Canarias.

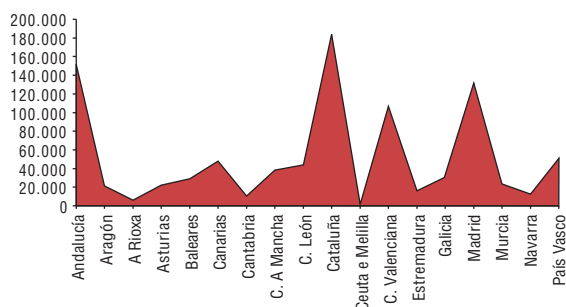
Sen embargo, en accidentes mortais ocupa o cuarto lugar, precedida por Cataluña, Andalucía e Madrid.

■ Cadro 8.41

Accidentes de traballo.
Por gravidade e comunidades autónomas. 2002

	Leves	Graves	Mortais	Total
Andalucía	149.077	2.670	158	151.905
Aragón	21.224	234	41	21.499
A Ríoxa	5.783	53	13	5.849
Asturias	21.957	310	42	22.309
Baleares	28.574	227	4	28.805
Canarias	47.592	369	39	48.000
Cantabria	10.070	188	17	10.275
C. A Mancha	37.555	505	49	38.109
C. León	42.958	655	77	43.690
Cataluña	181.978	1.684	188	183.850
Ceuta e Melilla	1.601	20	5	1.626
C. Valenciana	105.604	1.076	106	106.786
Estremadura	15.784	257	31	16.072
Galicia	46.583	908	102	47.593
Madrid	129.221	1.582	112	130.915
Murcia	26.447	315	26	26.788
Navarra	13.363	175	21	13.559
País Vasco	50.700	493	73	51.266
España	936.071	11.721	1.104	948.896

Elaboración propia
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais



8.9. Índices de incidencia

O índice de incidencia reflicte a relación entre o número de accidentes e traballadores expostos. Para isto, os datos que se empregaron son os de accidentes con baixa no centro de traballo e a poboación ocupada coa consideración de asalariada. Empréganse os datos do cuarto trimestre da poboación asalariada segundo datos da EPA.

Iso danos unha visión máis axustada da sinistralidade e a súa relación coas persoas expostas, xa que o exame das cifras absolutas, por si só, non reflicte unha visión proporcional de número de traballadores/accidentes.

De acordo con estes datos (cadro 8.42), Galicia, no total de accidentes, está máis de once puntos por debaixo do índice nacional, só tendo tres comunidades menor índice de incidencia.

No que se refire ó índice de incidencia referido a accidentes mortais, Galicia ocupa o terceiro lugar cun índice que está máis de 4 puntos por riba da media estatal.

■ Cadro 8.42

**Índices de incidencia da sinistralidade laboral.
Por comunidades autónomas. 2002**

	Poboación asalariada (1)	Acc. con baixa no traballo	Índ. inc. (2)	Acc. mortais	Índ. inc. (3)
Andalucía	2.056,4	151.905	73,87	158	7,68
Aragón	376,0	21.499	57,18	41	10,90
Asturias	287,3	22.309	77,65	42	14,62
Baleares	301,6	28.805	95,51	4	1,33
Canarias	641,0	48.000	74,88	39	6,08
Cantabria	168,1	10.275	61,12	17	10,11
C. A Mancha	485,9	38.109	78,43	49	10,08
C. León	709,4	43.690	61,59	77	10,85
Cataluña	2.287,9	183.850	80,36	188	8,22
C. Valenciana	1.450,1	106.786	73,64	106	7,31
Extremadura	271,2	16.072	59,26	31	11,43
Galicia	795,5	47.593	59,83	102	12,82
Madrid	2.067,1	130.915	63,33	112	5,42
Murcia	375,6	26.788	71,32	26	6,92
Navarra	185,1	13.559	73,25	21	11,35
País Vasco	716,5	51.266	71,55	73	10,19
A Ríoxa	84,9	5.849	68,89	13	15,31
Ceuta e Melilla	40,3	1.626	40,35	5	12,41
España	13.299,9	948.896	71,35	1.104	8,30

Elaboración propia

(1) Datos en miles de media ano E.P.A.

(2) Por mil traballadores asalariados

(3) Por cen mil traballadores asalariados

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais (Accidentes de traballo con baixa)

■ Cadro 8.43

**Índices de incidencia da sinistralidade laboral.
Por provincias. Galicia. 2002**

	Poboación asalariada (1)	Acc. con baixa no traballo	Índ. inc. (2)	Acc. mortais	Índ. inc. (3)
A Coruña	336,0	19.171	57,06	41	12,20
Lugo	84,2	4.525	53,74	14	16,63
Ourense	93,8	4.113	43,85	12	12,79
Pontevedra	281,5	19.785	70,28	35	12,43

Elaboración propia

(1) Datos en miles 4º trimestre EPA

(2) Por mil traballadores asalariados

(3) Por cen mil traballadores asalariados

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais (Accidentes de traballo con baixa)

Na distribución provincial (cadro 8.44), a provincia de Pontevedra, en 2002, ocupa o primeiro lugar en Galicia no total de accidentes, sendo Lugo a primeira en referencia ós accidentes mortais.

Nun exame da evolución rexistrada nos últimos anos pode verse que se experimentou un descenso tanto no índice de incidencia xeral coma no dos accidentes mortais en relación co ano anterior.

Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Galicia. 1995-2002

■ Cadro 8.44

	Total accidentes (1)	Accidentes mortais (2)
1995	55,50	18,28
1996	56,81	18,46
1997	56,51	17,69
1998	59,81	19,43
1999	65,04	18,69
2000	64,81	18,44
2001	66,03	14,09
2002	59,83	12,82

Elaboración propia

Datos 4º trimestre EPA

(1) Por mil traballadores ocupados

(2) Por cen mil traballadores ocupados

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais (Accidentes de traballo con baixa)

8.10. Enfermidades profesionais

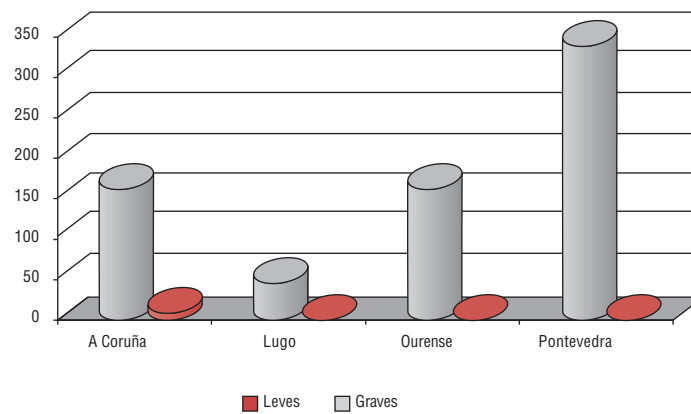
Xa se expoñía na introducción a pouca fiabilidade dos datos neste apartado, polo que, simplemente a título de coñecemento, achéganse os cadros estatísticos xerais, publicados pola Dirección Xeral de Relacións Laborais (cadros 8.45 a 8.52).

Enfermidades profesionais. Por gravidade e provincias. Galicia. 2002

■ Cadro 8.45

	Leves	Graves	Total
A Coruña	163	8	171
Lugo	45	0	45
Ourense	164	0	164
Pontevedra	340	1	341
Galicia	712	9	721

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais.
Dirección Xeral de Relacións Laborais



**Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante.
Por gravidade. Galicia. 2002**

■ **Cadro 8.46**

	Leves	Graves	Total
A) Causadas por axentes químicos			
Poliuretanos	2	0	2
B) Da pel			
Afeccións cutáneas	158	0	158
C) Por inhalación de substancias e axentes			
Pó de madeira	0	1	1
Silicose	42	0	42
Asbestoses	5	2	7
Asma	26	0	26
Enfermidades irritativas das vías aéreas superiores	10	0	10
D) Infecciosas e parásitas			
Paludismo, amebiasis, etc.	1	0	1
Infecciosas e parasitarias	13	5	18
E) Producidas por axentes físicos			
Hipoacusia e sordeira por ruído	26	3	29
Ósteo-articulares	4	0	4
Por vibracións	34	0	34
Das bolsas serosas	33	0	33
De fatiga das vañas tendinosas	447	0	447
Lesións de menisco	0	0	0
Parálises dos nervios debido á presión	35	0	35
Outras	66	0	66
Total	902	11	913

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

**Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante.
Por gravidade. A Coruña. 2001**

■ Cadro 8.46a

	Leves	Graves	Total
A) Causadas por axentes químicos			
Poliuretanos	1	0	1
B) Da pel			
Afeccións cutáneas	21	0	21
C) Por inhalación de substancias e axentes			
Neumoconioses	2	0	2
Asbestoses	3	2	5
Asma	1	0	1
Enfermidades irritativas das vías aéreas superiores	1	0	1
D) Infecciosas e parásitas			
Infecciosas e parásitas	5	4	9
E) Producidas por axentes físicos			
Hipoacusia e sordeira por ruído	8	3	11
Ósteo-articulares	4	0	4
Das bolsas serosas	7	0	7
De fatiga das vaíñas tendinosas	102	0	102
Lesións de menisco	0	0	0
Parálises dos nervos debido á presión	17	0	17
Total	172	9	181

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

**Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante.
Por gravidade. Lugo. 2002**

■ Cadro 8.46b

	Leves	Graves	Total
A) Causadas por axentes químicos			
B) Da pel			
Afeccións cutáneas	3	0	3
C) Por inhalación de substancias e axentes			
Silicose	0	0	0
Asma	3	0	3
D) Infecciosas e parásitas			
Paludismo, amebiasis, etc.	1	0	1
E) Producidas por axentes físicos			
Por vibracións	2	0	2
Das bolsas serosas	5	0	5
De fatiga das vaíñas tendinosas	17	0	17
Parálises dos nervos debido á presión	3	0	3
Total	34	0	34

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

**Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante.
Por gravidade. Ourense. 2002**

■ Cadro 8.46c

	Leves	Graves	Total
A) Causadas por axentes químicos			
B) Da pel			
Afeccións cutáneas	10	0	10
C) Por inhalación de substancias e axentes			
Neumoconioses			
Silicose	6	0	6
Asma	0	0	0
Enfermidades irritativas das vías aéreas superiores	0	0	0
D) Infecciosas e parásitas			
Infecciosas e parasitarias	2	0	2
E) Producidas por axentes físicos			
Por vibracións	0	0	0
Das bolsas serosas	13	0	13
De fatiga das vaíñas tendinosas	80	0	80
Lesións de menisco	0	0	0
Parálises dos nervos debido á presión	15	0	15
F) Enfermidades sistemáticas			
Neoplaseas das vías urinarias	0	0	0
Outras	45	0	45
Total	171	0	171

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

**Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante.
Por gravidade. Pontevedra. 2002**

■ Cadro 8.46d

	Leves	Graves	Total
A) Causadas por axentes químicos			
Poliuretanos	1	0	1
B) Da pel			
Afeccións cutáneas	124	0	124
C) Por inhalación de substancias e axentes			
Neumoconioses			
Pó de madeira	0	1	1
Silicose	34	0	34
Asbestoses	2	0	2
Asma	22	0	22
Enfermidades irritativas das vías aéreas superiores	9	0	9
D) Infecciosas e parásitas			
Infecciosas e parasitarias	6	1	7
E) Producidas por axentes físicos			
Hipoacusia e sordeira por ruído	18	0	18
Por vibracións	32	0	32
Das bolsas serosas (bursitis)	8	0	8
De fatiga das vaíñas tendinosas	248	0	248
F) Enfermidades sistemáticas			
7.- Neoplaseas das vías urinarias	0	0	0
Outras	21	0	21
Total	525	2	527

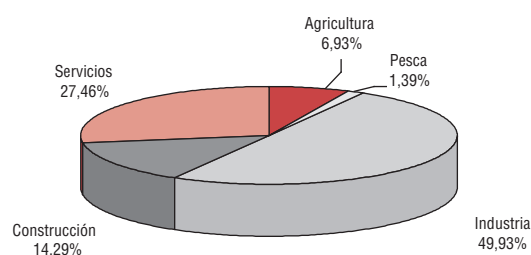
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

**Enfermedades profesionales.
Por sectores económicos e gravidade. Galicia. 2002**

Cadro 8.47

	Leves	Graves	Total
Agricultura	50	0	50
Pesca	10	0	10
Industria	358	2	360
Construcción	102	1	103
Servicios	192	6	198
Total	712	9	721

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

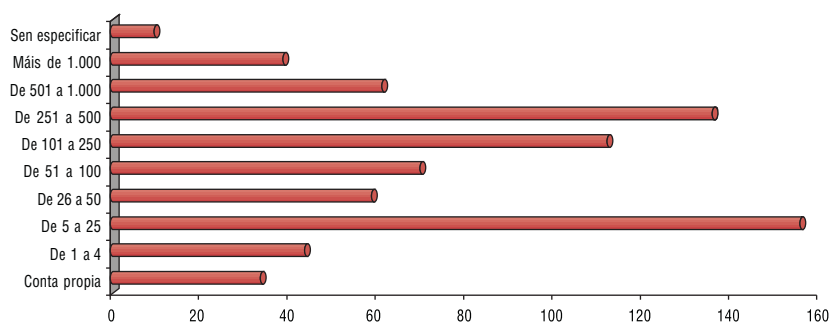


**Enfermedades profesionales segundo o cadro de persoal da empresa.
Por gravidade. Galicia. 2002**

Cadro 8.48

Nº de traballadores	Leves		Graves		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Conta propia	33	4,63	1	11,11	34	4,72
De 1 a 4	44	6,18	0	0,00	44	6,10
De 5 a 25	154	21,63	2	22,22	156	21,64
De 26 a 50	59	8,29	0	0,00	59	8,18
De 51 a 100	70	9,83	0	0,00	70	9,71
De 101 a 250	112	15,73	0	0,00	112	15,53
De 251 a 500	136	19,10	0	0,00	136	18,86
De 501 a 1000	61	8,57	0	0,00	61	8,46
Máis de 1.000	33	4,63	6	66,67	39	5,41
Sen especificar	10	1,40	0	0,00	10	1,39
Total	712	100	9	100	721	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

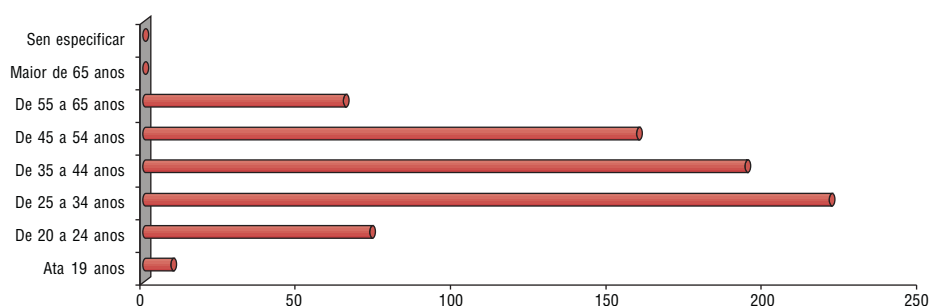


■ Cadro 8.49

Enfermidades profesionais segundo a idade.
Por gravidade. Galicia. 2002

	Leves		Graves		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Ata 19 anos	9	1,26	0	0,00	9	1,25
De 20 a 24 anos	73	10,25	0	0,00	73	10,12
De 25 a 34 anos	220	30,90	1	11,11	221	30,65
De 35 a 44 anos	193	27,11	1	11,11	194	26,91
De 45 a 54 anos	153	21,49	6	66,67	159	22,05
De 55 a 65 anos	64	8,99	1	11,11	65	9,02
Maior de 65 anos	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Sen especificar	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Total	712	100	9	100	721	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

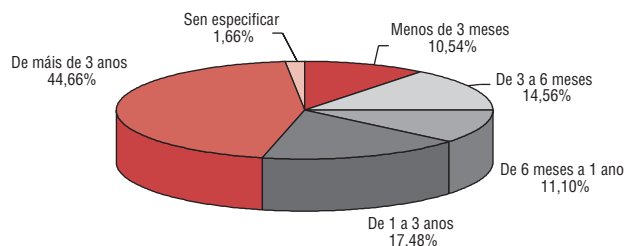


Cadro 8.50

Enfermidades profesionais segundo a antigüidade na empresa.
Por gravidade. Galicia. 2002

	Leves		Graves		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Menos de 3 meses	76	10,67	0	0,00	76	10,54
De 3 a 6 meses	105	14,75	0	0,00	105	14,56
De 6 meses a 1 ano	80	11,24	0	0,00	80	11,10
De 1 a 3 anos	125	17,56	1	11,11	126	17,48
De máis de 3 anos	316	44,38	6	66,67	322	44,66
Sen especificar	10	1,40	2	22,22	12	1,66
Total	712	100	9	100	721	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

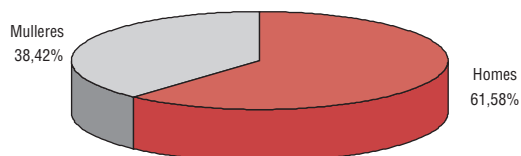


Enfermidades profesionais. Por gravidade e sexos. Galicia. 2002

Cadro 8.51

	Leves		Graves		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
Homes	439	61,66	5	55,56	444	61,58
Mulleres	273	38,34	4	44,44	277	38,42
Total	712	100	9	100	721	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



Cadro 8.52
**Enfermidades profesionais.
Por gravidade e actividades económicas. Galicia. 2002**

Cód.	Actividade	Leves	Graves	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	50	0	50
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	0	0	0
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	10	0	10
10	Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	0	0	0
12	Extracción minerais de uranio e torio	0	0	0
13	Extracción de minerais metálicos agás uranio e torio	0	0	0
14	Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	46	0	46
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	124	0	124
16	Industria do tabaco	0	0	0
17	Industria téxtil	7	0	7
18	Industria de confección e peletería	20	0	20
19	Industria do coiro e do calzado	2	0	2
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	16	0	16
21	Industria do papel	3	0	3
22	Edición artes gráficas e reproduc. soportes gravados	3	0	3
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combus. nucleares	0	0	0
24	Industria química	4	0	4
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	2	0	2
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	14	0	14
27	Metalurxia	3	0	3
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	25	1	26
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	13	0	13
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	5	0	5
32	Fabricación material electrónico, radio, TV e comunicacións	1	0	1
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	55	0	55
35	Fabricación doutro material de transporte	8	1	9
36	Fabricación mobles; outras industrias manufactureiras	5	0	5
37	Reciclaxe	1	0	1
40	Produc. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	0	0	0
41	Captación, depuración e distribución de auga	1	0	1
45	Construción	102	1	103
50	Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combustibles	10	0	10
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	22	0	22
52	Comercio polo miúdo agás vehíc. motor, reparac. doméstic.	35	0	35
55	Hostalería	15	0	15
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	3	0	3
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	3	0	3
64	Correos e telecomunicacións	1	0	1
65	Intermediación financeira agás seguros e plans de pensións	0	0	0
66	Seguros e plans de pensións agás seguridade social obrigatoria	0	0	0
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	0	0	0
70	Actividades inmobiliarias	2	0	2
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	1	0	1
72	Actividades informáticas	0	0	0
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	43	1	44
75	Admón. Pública, Defensa e seguridade social obrigatoria	13	0	13
80	Educación	0	0	0
85	Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	23	5	28
90	Actividades de saneamento público	4	0	4
91	Actividades asociativas	0	0	0
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	1	0	1
93	Actividades diversas de servizos persoais	16	0	16
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0
Total		712	9	721

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

9.1 Folgas

É necesario sinalar con carácter previo que, á hora de examinalas cifras referentes ás folgas, tómanse estes datos coas reservas obrigadas pola disparidade que reflicten, segundo sexan ofrecidas polos distintos organismos oficiais ou os axentes sociais, sobre todo no aspecto de participantes e xornadas non traballadas que, en moitos casos, son froito de estimacións con distintos criterios.

No referente a datos oficiais, a fonte de información, aínda con disparidades, segundo a orixe, como pode verse nalgún cadro, son os cuestionarios estatísticos que cumprimentan, para cada unha das folgas ou peches empresariais, as direccións provinciais de Traballo, Seguridade Social e Asuntos Sociais, as comunidades autónomas coas funcións transferidas na materia e a Dirección Xeral de Traballo do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Este conxunto de información é remitida á Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, para a elaboración definitiva da correspondente información.

A unidade folga obxecto de investigación compútase, de acordo coas normas establecidas pola Organización Internacional do Traballo (OIT), como un só conflito cando estea convocada por unha soa organización (ou conxunto de organizacións) ou por unha soa persoa (ou conxunto de persoas). A efectos estatísticos, a unidade utilizada é a de "folga-provincia-mes" e isto tanto por querer respecta-la organización territorial do Estado (o que permite evitar solapamentos nos casos de folgas de ámbito supraprovincial), como pola necesidade de delimita-las folgas que tiveron efectividade nun mes dado, respecto ás que puideran terse iniciado no/nos mes/es anterior/es. Recóllense todo tipo de folgas, exista ou non constancia administrativa da súa iniciación, excepto as seguintes:

- as que non implican xornadas non traballadas, como as chamadas folgas de celo;
- as que non supoñen unha redución significativa da xornada e, en concreto, as de duración inferior a unha hora;
- as que se refiren a actividades convencionalmente "non productivas": folgas de estudantes, de consumidores, etc.;
- as que afectan a colectivos sen dereito a folga: funcionarios militares e das forzas e corpos de Seguridade do Estado.

O número de traballadores a rexistrar é distinto no caso de se tratar de folgas de empresa ou folgas de ámbito superior; mentres que no primeiro caso só se terá en conta ós asalariados, no segundo incluírase tamén ós non asalariados. A razón para proceder así está nas dificultades insalvables de carácter práctico para poder distinguir ámbolos dous colectivos nas folgas de ámbito superior á empresa. Por traballadores participantes enténdese o número de traballadores, dos centros implicados na folga, que suspenden o seu traballo durante todo o tempo de duración da folga ou dunha parte mínima da mesma.

O número de xornadas non traballadas, nos casos máis sinxelos (folgas de días completos e con participación constante), será o resultado de multiplica-lo total de traballadores participantes polo número de días laborables de duración do conflito. Noutros casos, téñense en conta, para dito cálculo, a parte das xornadas non traballadas.

Os datos anuais e acumulados preséntanse regularizados, é dicir, contabilízase unha soa vez o número de folgas, cadros de persoal das empresas e traballadores afectados, co fin de eliminar aquelas folgas que, iniciadas nun mes dado, continúan en meses sucesivos. Polo contrario, as xornadas non traballadas en cada mes, si se suman no caso anteriormente mencionado.

Sen entrar en valoracións numéricas comparativas con anos anteriores, dada a variación no tempo de cifras que se ofrecen polas mesmas fontes, pódese dar un cadro xeral das consideradas neste momento desde 1992 a 2002 a nivel nacional (cadro 9.1).

Independentemente das cifras anteriores que se adopten, pódese xeneralizar que continúa a tendencia descendente, en número de folgas, de anos anteriores en 2002, no que se experimenta un descenso nas folgas aínda que pode verse un claro incremento dos traballadores participantes e as xornadas non traballadas. É de resalta-la afectación da folga xeral do 20 de xuño que, segundo os datos estimados

polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, afectou a 3.913.000 participantes e supuxo un total de 3.859.800 xornadas non traballadas.

Como pode verse no cadro 9.2 foi realizada, durante 2002, unha folga autonómica de empresa, e que tivo unha participación de 69 traballadores e unha duración de 4 días.

Polo que se refire ás folgas provinciais (cadro 9.3), en 2002 foron realizadas 36, resaltando na provincia de Ourense o número de traballadores participantes e as xornadas non traballadas que supoñen máis do 50% do total de Galicia.

■ Cadro 9.1

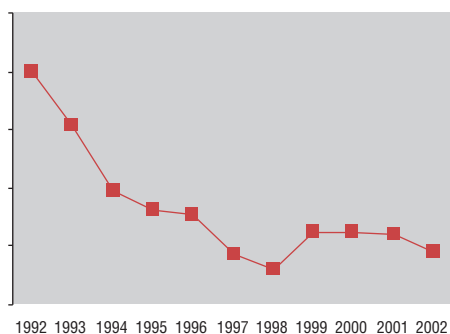
Evolución das folgas desenvolvidas segundo principais características. España. 1992-2002

	Folgas	Participantes ⁽¹⁾	Xornadas non traballadas ⁽¹⁾	Centros de traballo convocados	
				Número	Cadro de persoal ⁽¹⁾
1992	1.296	5.169,6	6.246,5	1.469.859	14.325,2
1993	1.118	961,9	1.967,7	156.372	1.990,7
1994	891	5.427,7	6.254,7	1.083.492	13.477,5
1995	827	511,2	1.261,3	40.854	1.278,2
1996	807	1.078,0	1.552,9	108.035	3.087,9
1997	670	577,0	1.592,0	142.138	1.559,5
1998	618	671,9	1.263,5	118.642	1.907,0
1999	749	1.125,1	1.477,5	91.388	2.463,2
2000	750	2.061,3	3.577,3	722.129	6.096,6
2001	737	1.242,5	1.917,0	574.648	5.885,9
2002	684	4.582,2	4.938,5	2.063.113	17.390,8

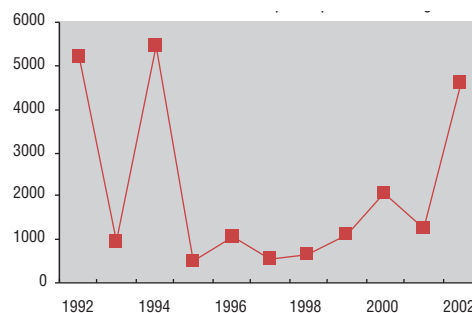
(1) Datos en miles

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Evolución do número de folgas



Evolución do número de participantes nas folgas



Folgas autonómicas. Galicia. 2002

■ Cadro 9.2

	Folgas			Días de folga	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas
	Convocadas	Suspendidas	Realizadas			
Sector	0	0	0	0	0	0
Empresa	1	0	1	4	69	276
Total	1	0	1	4	69	276

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

Folgas provinciais. Galicia. 2002

■ Cadro 9.3

	Folgas			Días de folga	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas
	Convocadas	Suspendidas	Realizadas			
A Coruña	34	18	15	84	1.641	8.412
Lugo	6	4	2	24	266	4.312
Ourense	10	7	3	21	3.940	31.970
Pontevedra	33	21	16	235	667	5.020
Total	83	50	36	364	6.514	49.714

Na provincia da Coruña durante o ano 2002 foron convocadas 34 folgas se ben unha delas convocouse en 2002 para o ano 2003. Na provincia de Pontevedra das 16 folgas realizadas 4 foron convocadas no ano 2001.

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Das 36 folgas de carácter provincial realizadas na comunidade autónoma, tres foron de sector e supoñen a maior parte de traballadores e xornadas non traballadas (cadro 9.4).

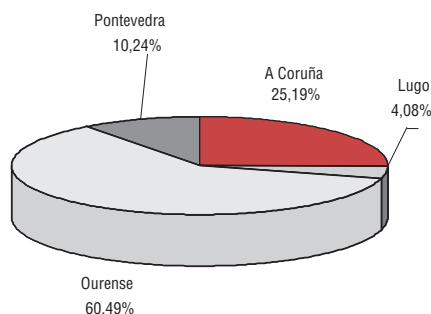
Folgas autonómicas. Galicia. 2002

■ Cadro 9.4

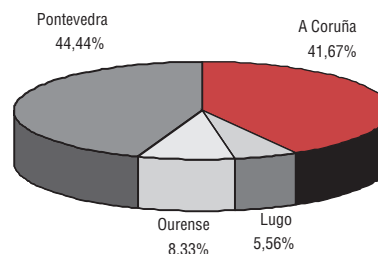
	Non realizadas	Realizadas	Centros	Cadro de persoal	Participantes	Días / duración	Xornadas non traballadas	Servicios mínimos
A Coruña								
Empresa	18	15	16	2.375	1.641	84	8.412	531
Sector	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	18	15	16	2.375	1.641	84	8.412	531
Lugo								
Empresa	4	2	2	271	266	24	4.312	0
Sector	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	4	2	2	271	266	24	4.312	0
Ourense								
Empresa	6	1	1	80	80	2	160	0
Sector	1	2	310	3.860	3.860	19	31.810	0
Total	7	3	311	3.940	3.940	21	31.970	0
Pontevedra								
Empresa	19	16	16	1.270	667	235	5.020	430
Sector	2	0	0	0	0	0	0	0
Total	21	16	16	1.270	667	235	5.020	430
Empresa	47	34	35	3.996	2.654	345	17.904	961
Sector	3	2	310	3.860	3.860	19	31.810	0
Total	50	36	345	7.856	6.514	364	49.714	961

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Porcentaxe do número de participantes



Porcentaxe do número de folgas



A presión durante a negociación de convenios ou pola negativa á súa negociación, sumadas, é o motivo xenérico máis frecuente das folgas realizadas no ano 2002 (cadro 9.5).

Cadro 9.5 Folgas provinciais realizadas segundo motivo ou causa da súa convocatoria. Galicia. 2002

	11	12	13	14	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	40	50	60	Total
A Coruña	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	8	0	0	0	0	15
Lugo	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Ourense	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3
Pontevedra	0	0	3	3	0	0	5	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	16
Galicia	5	0	5	6	0	0	5	1	2	1	3	0	0	8	0	0	0	0	36

Conflictos derivados do proceso de negociación colectiva e coincidentes no tempo:

- (11).- Presión pola negativa a negociar un convenio
- (12).- Presión pola negativa a revisar un convenio
- (13).- Presión durante a negociación dun convenio
- (14).- Interpretación das cláusulas do convenio vixente
- (30).- Conflictos relacionados con causas sindicais
- (40).- Conflictos de solidariedade
- (50).- Outros conflitos motivados polo anuncio ou aplicación de medida de política económica social
- (60).- Conflictos por outras causas non laborais

Conflictos non derivados do proceso de negociación colectiva:

- (20).- Reconversión industrial
- (21).- Regulación de emprego (exclúen os de reconversión industrial)
- (22).- Organización/sistemas de traballo
- (23).- Accidente laboral, seguridade e hixiene
- (24).- Despedimentos, sancións ou outras medidas disciplinarias
- (25).- Incumprimento de acordos ou normas legais
- (26).- Impago de salarios
- (27).- Melloras salariais e non salariais independentes do convenio
- (28).- Melloras salariais e non salariais de colectivos sen convenio
- (29).- Outras causas laborais

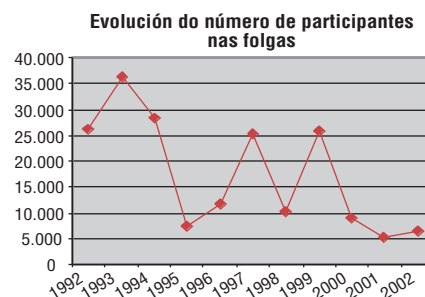
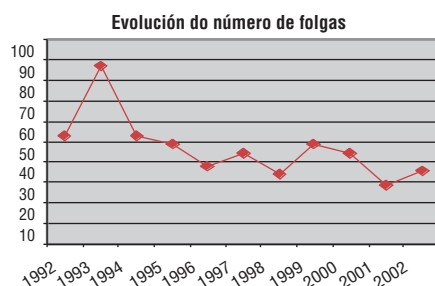
Fonte: Consellería de Xustiza, Interior e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

No que á evolución se refire (cadro 9.6), tomada unha serie anual ampla, en Galicia pode observarse que, en folgas provinciais, en principio houbo unha tendencia decrecente que se estabiliza e que, no ano 2002 experimentou un aumento das súas cifras, agás nos días de folga.

Cadro 9.6 Evolución das folgas provinciais. Galicia. 1992-2002

	Folgas			Días de folga	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas
	Convocadas	Suspendidas	Realizadas			
1992	133	80	53	318	26.292	139.276
1993	183	96	87	528	36.235	125.503
1994	144	91	53	466	28.407	163.991
1995	100	51	49	394	7.404	16.667
1996	104	66	38	271	11.805	32.790
1997	91	48	44	286	25.123	74.230
1998	71	39	34	186	10.125	26.824
1999	100	50	49	280	25.969	131.640
2000	84	44	44	288	8.881	99.351
2001	73	48	29	440	5.261	24.186
2002	83	50	36	364	6.514	49.714

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



Por último (cadro 9.7), e con datos do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, ofrécese unha perspectiva da incidencia das folgas nas provincias, con independencia do ámbito territorial de convocatoria das mesmas, dato que non permite análise dada a disparidade que se aprecia nas cifras en relación coas anteriormente sinaladas.

■ Cadro 9.7

Repercusión das folgas. Traballadores participantes e xornadas non traballadas. Por criterio de repercusión por provincia. Galicia. 2001-2002

	Folgas		Traballadores participantes		Xornadas non traballadas	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
A Coruña	43	45	53,0	28,4	62,0	34,4
Lugo	21	20	16,3	5,5	19,1	9,5
Ourense	21	17	15,0	9,4	15,9	37,4
Pontevedra	39	37	41,7	34,7	64,4	38,9
Galicia	62	66	126,0	78,1	161,4	120,4

Elaboración propia

Datos de traballadores redondeados a miles

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

9.2 Conciliacións colectivas e individuais

Incorpóranse os cadros 9.8, 9.9, 9.10 e 9.11, nos que, segundo datos facilitados pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais, aparecen reflectidos os conflitos colectivos e individuais nos que participou a Comunidade Autónoma Galega e o resultado obtido.

Sen entrar noutra valoración si é de sinalar, nas conciliacións colectivas, que a maior parte foron sen avinza xa que só 5 alcanzaron avinza, fronte ás 35 que non acadaron acordo.

No que a conciliacións individuais se refire (cadros 9.12 e 9.13), resalta sobre todas as cifras a de despedimentos con avinza, o que permite pensala clara alta actividade destas unidades en relación cos despedimentos acordados.

■ Cadro 9.8

Total de conciliacións colectivas. Galicia. 2002

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs	Nº empresa
Con avinza	5	Traslado de traballadores do seu centro de traballo (continuación da reunión do 5 de decembro de 2001)/ Por problemas nos horarios/ Por problemas nos transportes/ Non aplicación do convenio aplicable/ Impugnación obrigatoriedade traballo domingos e festivos.	1.337	5
Sen avinza	55	Equiparación salarial ó SERGAS, coas súas peculiaridades/ Aplicación conceptos económicos do convenio/ Incumprimento do convenio en relación co disfrute das vacacións/ Fixación dun novo calendario laboral/ Aplicación e interpretación do artigo 22 do CC do Centro de Transfusión de Galicia/ Modificación substancial de condicións de traballo/ Por problemas nos horarios/ Vacacións/ Modificación do horario de traballo/ Non cumprimento do convenio de aplicación/ Control baixas IT empresa privada/ Calendario laboral/ Por problemas no calendario de vacacións/ Cadro de vacacións/ Falta de recoñecemento da condición de delegadas de persoal/ Incremento do 20% sobre o seu salario base (art. 30.1 CC edificación) Rotación de catro persoas da UCI co resto de persoal de enfermería/ Valoración da hora extraordinaria/ Valoración dun posto de traballo cun determinado nivel/Servicio de transporte en autobús/ Modificación substancial condicións de traballo/ Recoñecemento aplicación convenio siderometal/ Modificación unilateral do calendario laboral/ Modificación unilateral dos tempos nas cámaras frigoríficas/Modificación unilateral da xornada laboral/ Solicitude do pagamento das propinas/Contratación de persoal a través das ETT/ Modificación do horario laboral/Complementos en razón posto de traballo/ Modificación condicións de traballo/ Incumprimento do artigo 10.3 a) do III Acordo/ Vacacións/ Traballo quendas/Discrepancias na confección do calendario/ Discrepancias na aplicación do calendario/ Inaplicación incremento IPC de 2001/ Traballo en domingos e festivos/ Calendario laboral/ Impugnación convocatoria de vacantes/ Conversión eventuais en fixos/Horas extras médicos Povisa/ Incumprimento pacto salarial.	21.265	974
Tentadas sen efecto	27	Recoñecemento no sucesivo do 5% en concepto de antigüidade por cada trienio/Discriminación por razón de sexo do convenio colectivo do persoal da empresa/no centro de traballo/ Por modificación substancial das condicións de traballo/Por problemas nos horarios/ Non aplicación do convenio aplicable/ Por problemas na comisión paritaria/ Non establecer o convenio colectivo de aplicación/ Quendas de vacacións/ Incremento do 20% sobre o seu salario base (artigo 30.1 CC edificación)/ Mobilidade xeográfica/ Incumprimento artigo 17 sobre aboamento traballo en festivos/ Modificación do horario laboral/ Cómputo traballo efectivo tempo bocadillo/Obrigatoriedade protección auditiva/ Aboamento das horas extras/ Discrepancia presenza sindicato CCOO na comisión negociadora do convenio/ Calendario laboral/ Modificación das condicións de traballo/ Aplic. CC da industria química/ Vacacións e compensación económica/ Protección auditiva na planta de produción.	4.673	27
Tidas por non presentadas	6	Implantación da nova quenda de traballo/ Non aplicación do convenio aplicable/ Utilización do aparcamento/ Atrasos do convenio/ Convocatoria de folga/ Modificación unilateral horario de traballo.	341	6
Desistidas	2	Complemento de produtividade/ Interpretación da norma a aplicar en canto á regulación das condicións laborais e salariais dos traballadores.	208	2
Outros motivos	0	—	0	0
Total	95		27.824	1.014

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 9.9
Conciliacións colectivas segundo asunto e resultado. Galicia. 2002
Expedientes tramitados na Dirección Xeral de Relacións Laborais

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballadores	Nº empresas
Con avinza	0	—	0	0
Sen avinza	1	Nomeamento de persoal eventual/interino	148	1
Tentados sen efecto	0	—	0	0
Tidas por non presentadas	0	—	0	0
Desistidos	1	Incumprimento do deber de negociar de boa fe segundo o artigo 89 do ET	148	1
Outros motivos	0	—	0	0
Total	2		296	2

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 9.10
Conciliacións colectivas segundo asunto e resultado. Galicia. 2002
Expedientes tramitados nas delegacións provinciais

A Coruña	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs	Nº empresas
Con avinza	1	Traslado de traballadores do seu centro de traballo (continuación da reunión de 5 de decembro de 2001)	7	1
Sen avinza	4	Aplicación conceptos económicos do convenio/ Incumprimento do convenio en relación co disfrute das vacacións/Fixación dun novo calendario laboral	10.998	915
Tentadas sen efecto	2	Recoñecemento no sucesivo do 5 en concepto de antigüidade por cada trienio traballado/ Discriminación por razón de sexo do convenio colectivo do persoal da empresa no centro de traballo.	275	2
Tidas por non presentadas	0	—	0	0
Desistidas	0	—	0	0
Outros motivos	0	—	0	0
Total	7	—	11.280	918

Nas delegacións de Lugo, Ourense e Pontevedra non se tramitou ningún expediente

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.11

Desglose das conciliacións colectivas das unidades conciliadoras segundo asunto e resultado.
Expedientes tramitados. Galicia. 2002
A Coruña (unidades conciliadoras: A Coruña, Ferrol e Santiago). 2002

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs.	Nº empresas
Con avanza	3	Por problemas nos horarios/ Por problemas nos transportes/ Non aplicación do convenio aplicable.	990	3
Sen avanza	9	Aplicación e interpretación do artigo 22 do CC do Centro de Transfusión de Galicia/ Modificación substancial de condicións de traballo/ Por problemas nos horarios/ Vacacións/ Modificación do horario de traballo/ Non cumprimento do convenio de aplicación/ Contro baixas IT empresa privada/ Calendario laboral/ Por problemas no calendario de vacacións.	1.172	17
Tentados sen efecto	7	Por modificación substancial das condicións de traballo/ Por problemas nos horarios/ Non aplicación do convenio aplicable/ Por problemas na comisión paritaria/ Non establecer o convenio colectivo de aplicación/ Quenda de vacacións.	2.106	8
Tidas por non presentadas	3	Implantación da nova quenda de traballo/ Non aplicación do convenio aplicable/ Utilización do aparcamento.	215	3
Desistidos	0	—	0	0
Outros motivos	0	—	0	0
Total	22		4.483	31

Lugo. 2002

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs.	Nº empresas
Con avanza	0	—	0	0
Sen avanza	8	Cadro de vacacións/ Falta de recoñecemento da condición de delegada de persoal/ Dereito dos traballadores a que se lles aboe un incremento do 20% sobre o seu salario base (artigo 30.1 CC edificación/ Rotación de catro persoas da UCI co resto de persoal de enfermería/ Valoración da hora extraordinaria/ Valoración dun posto de traballo cun determinado nivel.	634	10
Tentados sen efecto	2	Dereito dos traballadores a que se lles aboe un incremento do 20% sobre o seu salario base (artigo 30.1 CC edificación)	51	2
Tidas por non presentadas	1	Atrasos do convenio	80	1
Desistidos	1	Interpretación da norma a aplicar en canto á regulación das condicións laborais e salariais dos traballadores.	60	1
Outros motivos	0	—	0	0
Total	12		825	14

Ourense. 2002

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs.	Nº empresas
Con avanza	0	—	0	0
Sen avanza	4	Servicio de transporte en autobús/ Modificación substancial condicións de traballo/ Recoñecemento aplicación convenio siderometal.	112	4
Tentados sen efecto	1	Mobilidade xeográfica.	6	1
Tidas por non presentadas	0	—	0	0
Desistidos	0	—	0	0
Outros motivos	0	—	0	0
Total	5		118	5

Pontevedra (unidades conciliadoras: Pontevedra e Vigo). 2002

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs.	Nº empresas
Con avanza	1	Impugnación obrigatoriedade traballo domingos e festivos.	340	1
Sen avanza	29	Modificación unilateral do calendario laboral/ Modificación unilateral dos tempos nas cámaras frigoríficas/ Modificación unilateral da xornada laboral/ Solicitude do pagamento das propinas/ Contratación de persoal a través das ETT/ Modificación do horario laboral/ Complementos en razón posto de traballo/ Modificación condicións de traballo/ Incumplimento do artigo 10.3 a) do III Acordo/ Vacacións/ Traballo quendas/ Discrepancias na confección do calendario/ Discrepancias na aplicación do calendario/ Inaplicación incremento IPC de 2001/ Traballo en domingos e festivos/ Calendario laboral/ Impugnación convocatoria de vacantes/ Conversión eventuais en fixos/ Horas extras médicos Povisa/ Incumplimento pacto salarial.	8.201	27
Tentados sen efecto	15	Incumplimento art. 17 sobre aboamento traballo en festivos/ Modificación do horario laboral/ Cómputo traballo efectivo tempo bocadillo/ Obrigatoriedade protección auditiva/ Aboamento das horas extras/ Discrepancia presenza sindicato CCOO na comisión negociadora do convenio/ Calendario laboral/ Modificación das condicións de traballo/ Aplicación do CC da industria química/ Vacacións e compensación económica/ Protección auditiva na planta de produción.	2.235	14
Tidas por non presentadas	2	Convocatoria de folga/ Modificación unilateral horario de traballo.	46	2
Desistidos	0	—	0	0
Outros motivos	0	—	0	0
Total	47		10.822	44

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 9.12
**Conciliacións individuais segundo causa e resultado.
Cantidades conciliadas. Por provincias. Galicia. 2002**

Galicia	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	9.633	23	2.026	198	11.880
Sen avinza	1.911	137	2.560	1.103	5.711
Tentados sen efecto	1.783	130	6.269	1.643	9.825
Tidas por non presentadas	257	10	722	113	1.102
Desistidos	85	6	136	35	262
Outros motivos	0	0	0	0	0
Total	13.669	306	11.713	3.092	28.780
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	84.812.160,12	794,89	2.962.368,88	404.591,51	88.179.915,40

A Coruña	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	4.015	9	321	78	4.423
Sen avinza	850	51	1.133	507	2.541
Tentados sen efecto	772	37	2.302	878	3.989
Tidas por non presentadas	75	6	236	58	375
Desistidos	53	4	93	20	170
Outros motivos	0	0	0	0	0
Total	5.765	107	4.085	1.541	11.498
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	37.857.223,55	795	543.555,50	271.565,57	38.673.139,51

Lugo	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	1.031	2	91	9	1.133
Sen avinza	172	10	333	100	615
Tentados sen efecto	218	6	707	174	1.105
Tidas por non presentadas	34	1	105	12	152
Desistidos	7	0	4	2	13
Outros motivos	0	0	0	0	0
Total	1.462	19	1.240	297	3.018
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	6.985.643,39		157.684,81	36.888,23	7.180.216,43

Ourense	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	973	0	98	25	1.096
Sen avinza	172	17	202	109	500
Tentados sen efecto	175	16	457	100	748
Tidas por non presentadas	38	0	49	13	100
Desistidos	6	0	8	6	20
Outros motivos	0	0	0	0	0
Total	1.364	33	814	253	2.464
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	5.757.705,28		214.110,01	37.700,97	6.009.516,26

Pontevedra	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	3.614	12	1.516	86	5.228
Sen avinza	717	59	892	387	2.055
Tentados sen efecto	618	71	2.803	491	3.983
Tidas por non presentadas	110	3	332	30	475
Desistidos	19	2	31	7	59
Outros motivos	0	0	0	0	0
Total	5.078	147	5.574	1.001	11.800
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	34.211.587,90		2.047.018,56	58.436,74	36.317.043,20

Fonte: FUNCAS, "Cuadernos de Información Económica", marzo/abril 2002

■ Cadro 9.13

Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Galicia. 2002

Cód.	Actividad	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	314	2	47	38	401
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	81	0	35	6	122
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	921	6	170	72	1.169
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	1	0	1
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	54	1	7	2	64
12	Extraccións minerais de uranio e torio	2	0	0	0	2
13	Extraccións minerais metálicos	1	0	0	1	2
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	61	0	42	18	121
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	734	10	207	109	1.060
16	Industria do tabaco	8	1	90	2	101
17	Industria téxtil	460	16	416	107	999
18	Industria da confección e peletería	94	5	150	52	301
19	Industria do coiro e do calzado	11	0	9	0	20
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	322	2	152	88	564
21	Industria do papel	38	0	14	4	56
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	185	2	83	28	298
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	22	1	4	1	28
24	Industria química	173	6	104	27	310
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	28	1	18	14	61
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	197	3	2.127	117	2.444
27	Metalurxia	999	22	961	163	2.145
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	182	7	122	23	334
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	26	2	297	8	333
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	24	0	3	25	52
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	27	0	12	2	41
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	6	1	2	0	9
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	5	0	0	0	5
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	113	5	13	11	142
35	Fabricación doutro material de transporte	101	2	51	103	257
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	160	3	76	16	255
37	Reciclaxe	17	1	9	4	31
40	Prodc. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	47	1	49	187	284
41	Captación, depuración e distribución de auga	9	0	3	3	15
45	Construción	1.432	16	1.437	212	3.097
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	361	15	164	37	577
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	338	4	72	26	440
52	Comercio polo miúdo agás vehíc. motor, reparac. domésticas	1.522	18	542	140	2.222
55	Hostalería	1.304	13	643	98	2.058
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	432	5	294	105	836
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	27	1	9	3	40
62	Transporte aéreo e espacial	3	0	6	3	12
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	78	3	46	9	136
64	Correos e telecomunicacións	203	11	910	359	1.483
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	82	3	36	60	181
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	98	1	97	75	271
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	2	0	1	1	4
70	Actividades inmobiliarias	62	1	32	8	103
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	17	0	3	0	20
72	Actividades informáticas	57	1	35	8	101
73	Investigación e desenvolvemento	7	0	14	0	21
74	Outras actividades empresariais	989	42	746	296	2.073
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	15	0	14	18	47
80	Educación	204	7	715	91	1.017
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	301	25	173	70	569
90	Actividades de saneamento público	18	5	7	6	36
91	Actividades asociativas	69	10	33	33	145
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	259	12	215	115	601
93	Actividades diversas de servizos persoais	331	13	169	86	599
95	Fogares que empregan persoal doméstico	36	0	25	2	63
99	Organismos extraterritoriais	0	0	1	0	1
	Total	13.669	306	11.713	3.092	28.780

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 9.13a

Conciliacións individuais. Por actividades económicas. A Coruña. 2002

Cód.	Actividad	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	174	2	17	11	204
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	47	0	5	0	52
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	266	2	67	28	363
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	1	0	1
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	16	0	0	1	17
12	Extraccións minerais de uranio e torio	1	0	0	0	1
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	0	0	0
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	3	0	0	0	3
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	357	6	115	42	520
16	Industria do tabaco	6	1	90	2	99
17	Industria téxtil	297	14	279	75	665
18	Industria da confección e peletería	41	2	18	7	68
19	Industria do coiro e do calzado	9	0	9	0	18
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	165	1	92	52	310
21	Industria do papel	14	0	1	2	17
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	85	1	30	9	125
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	21	1	2	1	25
24	Industria química	96	3	69	11	179
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	9	0	1	0	10
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	19	0	9	1	29
27	Metalurxia	746	9	730	120	1.605
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	5	0	2	0	7
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	3	0	2	0	5
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	24	0	2	25	51
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	4	0	1	0	5
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	1	0	0	0	1
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	4	0	0	0	4
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	0	0	0	0	0
35	Fabricación doutro material de transporte	34	0	28	98	160
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	26	0	7	2	35
37	Reciclaxe	3	0	3	3	9
40	Prod. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	19	1	41	179	240
41	Captación, depuración e distribución de auga	1	0	1	0	2
45	Construción	584	6	508	53	1.151
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	109	3	28	11	151
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	107	0	13	10	130
52	Comercio polo miúdo agás vehic. motor, reparac. domésticas	476	4	134	51	665
55	Hostalería	575	4	233	51	863
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	171	2	148	31	352
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	4	0	0	0	4
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	2	3	5
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	43	2	28	8	81
64	Correos e telecomunicacións	117	5	211	252	585
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	47	2	20	24	93
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	43	1	50	27	121
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	1	0	1	0	2
70	Actividades inmobiliarias	29	0	8	3	40
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	4	0	2	0	6
72	Actividades informáticas	13	0	12	0	25
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	425	19	443	183	1.070
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	6	0	0	2	8
80	Educación	100	4	349	33	486
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	123	2	49	18	192
90	Actividades de saneamento público	7	1	4	4	16
91	Actividades asociativas	23	2	16	7	48
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	117	2	145	82	346
93	Actividades diversas de servizos persoais	135	5	44	18	202
95	Fogares que empregan persoal doméstico	10	0	14	1	25
99	Organismos extraterritoriais	0	0	1	0	1
Total		5.76	107	4.08	1.54	11.49

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.13b

Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Lugo, 2002

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	46	0	14	10	70
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	0	0	1	0	1
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	43	0	22	2	67
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	0	0	0	0	0
12	Extraccións minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	0	0	0
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	11	0	29	11	51
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	93	0	23	7	123
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	53	1	62	19	135
18	Industria da confección e peletería	0	0	1	0	1
19	Industria do coiro e do calzado	0	0	0	0	0
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	16	0	5	0	21
21	Industria do papel	1	0	0	0	1
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	7	0	11	1	19
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	0	0	0	0	0
24	Industria química	12	0	3	0	15
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	2	0	1	0	3
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	18	0	60	0	78
27	Metalurxia	42	1	60	8	111
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	26	0	15	1	42
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	9	0	6	3	18
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	0	0	5	0	5
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	1	0	0	0	1
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	0	0	0	0	0
35	Fabricación doutro material de transporte	2	0	0	0	2
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	32	2	14	7	55
37	Reciclaxe	0	0	2	1	3
40	Prodc. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	1	0	0	0	1
41	Captación, depuración e distribución de auga	1	0	1	1	3
45	Construción	256	2	306	52	616
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	58	3	26	8	95
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	45	0	12	1	58
52	Comercio polo miúdo agás vehíc. motor, reparac. domésticas	255	3	113	16	387
55	Hostalería	158	2	66	3	229
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	70	0	25	12	107
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	6	0	1	0	7
64	Correos e telecomunicacións	2	0	124	63	189
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	3	1	1	1	6
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	11	0	6	0	17
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	1	0	0	0	1
70	Actividades inmobiliarias	3	0	0	0	3
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	5	0	0	0	5
72	Actividades informáticas	0	0	0	0	0
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	44	0	65	13	122
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	0	0	0	0	0
80	Educación	25	0	67	8	100
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	20	3	7	3	33
90	Actividades de saneamento público	3	0	1	0	4
91	Actividades asociativas	7	0	1	0	8
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	13	1	8	1	23
93	Actividades diversas de servizos persoais	59	0	75	44	178
95	Fogares que empregan persoal doméstico	2	0	1	1	4
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		1.462	19	1.240	297	3.018

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 9.13c

Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Ourense. 2002

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servicios relacionados	55	0	5	3	63
2	Silvicultura, explotacións forestais e servicios relacionados	7	0	15	3	25
5	Pesca, acuicultura e servicios relacionados	0	0	0	0	0
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracción petróleo e gas natural e servicios relacionados	0	0	0	0	0
12	Extraccións minerais de uranio e torio	1	0	0	0	1
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	0	0	0
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	15	0	7	1	23
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	41	0	6	5	52
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	65	0	12	8	85
18	Industria da confección e peletería	3	0	0	0	3
19	Industria do coiro e do calzado	0	0	0	0	0
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	40	0	9	4	53
21	Industria do papel	0	0	0	0	0
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	19	1	10	5	35
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	1	0	0	0	1
24	Industria química	18	2	8	1	29
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	5	0	0	0	5
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	12	0	7	0	19
27	Metalurxia	15	0	3	5	23
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	111	6	97	18	232
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	2	0	4	0	6
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	1	0	1
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	14	0	4	1	19
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	1	0	1	0	2
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	1	0	0	0	1
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	0	0	0	0	0
35	Fabricación doutro material de transporte	1	0	0	0	1
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	22	0	16	0	38
37	Reciclaxe	0	0	0	0	0
40	Prod. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	5	0	3	4	12
41	Captación, depuración e distribución de auga	2	0	0	0	2
45	Construción	169	1	176	26	372
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	23	0	1	2	26
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	21	1	5	4	31
52	Comercio polo miúdo agás vehíc. motor, reparac. domésticas	226	3	73	16	318
55	Hostalería	167	0	60	6	233
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	35	0	17	5	57
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	1	0	0	0	1
64	Correos e telecomunicacións	5	0	96	21	122
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	3	0	18	12	33
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	11	0	0	20	31
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	1	1
70	Actividades inmobiliarias	0	0	0	0	0
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	0	0	0	0
72	Actividades informáticas	0	0	0	0	0
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	112	4	52	24	192
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	1	0	2	0	3
80	Educación	17	0	58	10	85
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servicios sociais	46	6	13	15	80
90	Actividades de saneamento público	5	0	1	0	6
91	Actividades asociativas	12	6	1	7	26
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	12	2	5	4	23
93	Actividades diversas de servicios persoais	38	1	25	22	86
95	Fogares que empregan persoal doméstico	4	0	3	0	7
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		1.364	33	814	253	2.464

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.13d

Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Pontevedra. 2002

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	39	0	11	14	64
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	27	0	14	3	44
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	612	4	81	42	739
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	38	1	7	1	47
12	Extraccións minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extraccións minerais metálicos	1	0	0	1	2
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	32	0	6	6	44
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	243	4	63	55	365
16	Industria do tabaco	2	0	0	0	2
17	Industria téxtil	45	1	63	5	114
18	Industria da confección e peletería	50	3	131	45	229
19	Industria do coiro e do calzado	2	0	0	0	2
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	101	1	46	32	180
21	Industria do papel	23	0	13	2	38
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	74	0	32	13	119
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	0	0	2	0	2
24	Industria química	47	1	24	15	87
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	12	1	16	14	43
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	148	3	2.051	116	2.318
27	Metalurxia	196	12	168	30	406
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	40	1	8	4	53
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	12	2	285	5	304
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	9	0	2	1	12
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	3	1	1	0	5
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	113	5	13	11	142
35	Fabricación doutro material de transporte	64	2	23	5	94
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	80	1	39	7	127
37	Reciclaxe	14	1	4	0	19
40	Prodc. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	22	0	5	4	31
41	Captación, depuración e distribución de auga	5	0	1	2	8
45	Construción	423	7	447	81	958
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	171	9	109	16	305
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	165	3	42	11	221
52	Comercio polo miúdo agás vehíc. motor, reparac. domésticas	565	8	222	57	852
55	Hostalería	404	7	284	38	733
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	156	3	104	57	320
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	23	1	9	3	36
62	Transporte aéreo e espacial	3	0	4	0	7
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	28	1	17	1	47
64	Correos e telecomunicacións	79	6	479	23	587
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	29	0	15	23	67
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	33	0	23	28	84
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0
70	Actividades inmobiliarias	30	1	24	5	60
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	8	0	1	0	9
72	Actividades informáticas	44	1	23	8	76
73	Investigación e desenvolvemento	7	0	14	0	21
74	Outras actividades empresariais	408	19	186	76	689
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	8	0	12	16	36
80	Educación	62	3	241	40	346
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	112	14	104	34	264
90	Actividades de saneamento público	3	4	1	2	10
91	Actividades asociativas	27	2	15	19	63
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	117	7	57	28	209
93	Actividades diversas de servizos persoais	99	7	25	2	133
95	Fogares que empregan persoal doméstico	20	0	7	0	27
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		5.078	147	5.574	1.001	11.800

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

9.3 Xestión do Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflictos de Traballo (AGA)

É preciso destacar, unha vez máis, a eficacia do AGA na resolución dos conflitos efectivamente tramitados.

O ano 2002 iniciáronse 27 expedientes, dous mais que o ano anterior, e deles 22 foron tramitados realmente, finalizando con acordo 20.

O cadro 9.14 resume, sinteticamente, os expedientes iniciados e xestionados ó abeiro do Acordo.

■ Cadro 9.14

AGA. Total expedientes. 2002

Expedientes iniciados	27			
Expedientes en tramitación	0			
Expedientes rexeitados	5	Conflictos resoltos	Empresas afectadas	Traballadores afectados
Expedientes archivados por solución previa	0			
Expedientes tramitados	22			
Conciliacións/Mediacións	14	12	5.879	12.769
Arbitrxes	8	8	9	386
		20	5.888	13.155

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

O cadro 9.15 recolle a distribución territorial da conflictividade colectiva, diferenciando entre conflitos de sector e de empresa e concretando o número de traballadores e traballadoras que por el se viron afectados.

Neste cadro pódese apreciar que tamén este ano foi na provincia da Coruña onde máis expedientes se tramitaron (un 72,72% do total dos tramitados).

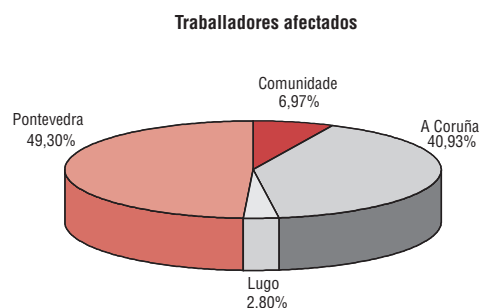
Seguindo coa tendencia xeneralizada en anos anteriores, a maioría dos conflitos presentados son de ámbito de empresa (o 88,88%).

AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. 2002

■ Cadro 9.15

	Comunidade Autónoma	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Expedientes iniciados	2	19	3	0	3	27
Traballadores afectados	1.014	5.957	408	0	7.176	14.555
Expedientes de conflitos de sector	1	1	0	0	1	3
Traballadores afectados conf. sector	1.000	4.500	0	0	7.000	12.500
Expedientes de conflitos empresa	1	18	3	0	2	24
Traballadores afectados conf. empresa	14	1.457	408	0	176	2.055

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



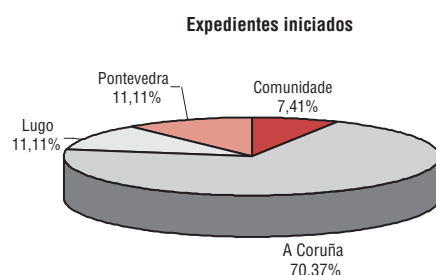
No cadro 9.16 desagreganse os procedementos achegados ó AGA segundo os resultados obtidos, especificando as súas vicisitudes: se foron rexeitados; se acadaron acordo previo á constitución da comisión negociadora ou á sinatura da acta de compromiso arbitral ou ben, se se tramitaron efectivamente.

■ Cadro 9.16

AGA. Resultado dos expedientes. Distribución territorial. 2002

	Comunidade Autónoma	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Expedientes iniciados	2	19	3	0	3	27
Expedientes rexeitados pola contraparte afectada	2	3	0	0	0	5
Conflictos resoltos por acordo previo	0	0	0	0	0	0
Expedientes tramitados	0	16	3	0	3	22
Expedientes resoltos	0	16	1	0	3	20
Expedientes con resultado negativo	0	0	2	0	0	2
Expedientes en tramitación	0	0	0	0	0	0

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



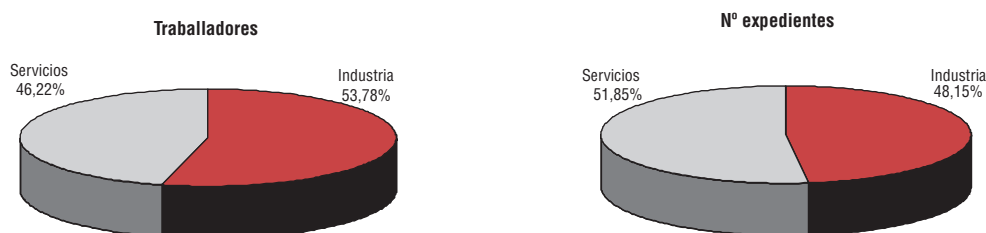
O cadro 9.17 informa sobre a pertenza dos expedientes instados ós distintos sectores económicos de actividade segundo o encadramento nos mesmos da empresa ou sector de procedencia do conflito. Neste ano o 51,85% dos conflitos presentados proceden do sector servizos, e o 48,15% restante, ó sector da industria. É a este sector da industria ó que pertence o maior número traballadores afectados, o 53,78%.

AGA. Expedientes por sectores económicos e traballadores afectados. 2002

■ Cadro 9.17

	Nº expedientes	Traballadores
Agricultura	0	0
Pesca	0	0
Industria	13	7.828
Construcción	0	0
Servicios	14	6.727
Total	27	14.555

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais



A maioría dos traballadores e empresas correspondentes a expedientes resoltos con acordo, pertencen ós procedementos de conciliación – mediación (12.769 traballadores e 5.879 empresas).

Os procedementos de arbitraje tramitados afectaron a 386 traballadores e 9 empresas.

Por ultimo indicar que os procedementos de ámbito de sector iniciados foron os seguintes: Comercio de Alimentación de Pontevedra e Limpeza de Edifícios e Locais da Coruña que remataron con resultado positivo e o sector galego de ambulancias no que non foi acadada a maioría suficiente para constituí-la comisión negociadora.

9.4 Xulgados do social

O volume de litixiosidade en Galicia pódese apreciar, en boa medida, a través das estatísticas sobre asuntos resoltos por estes xulgados que publica anualmente o Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais, no seu Anuario de Estadísticas Laborais.

Estes xulgados substituíron ás maxistraturas de Trabajo, por Lei 38/1988, do 28 de decembro, de Demarcación e de Planta Xudicial. O procedemento rexíase polo Real Decreto legislativo 2/1995, do 7 de abril, polo que se aprobou o Texto Refundido da Lei de Procedemento Laboral.

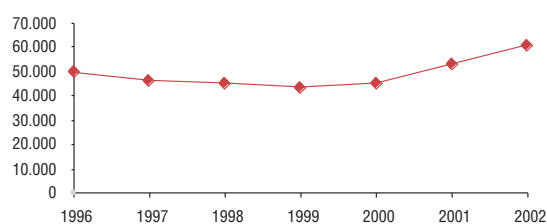
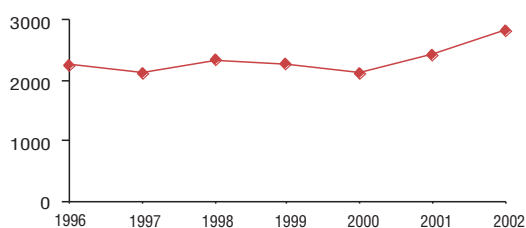
Galicia, no último ano, foi por volume de asuntos resoltos (ou número absoluto de asuntos resoltos) a quinta comunidade autónoma de España. En 2002, precedenlle Andalucía, Cataluña, Madrid e a Comunidade Valenciana. Está por diante, neste peculiar ranking de asuntos resoltos polos xulgados do Social, de comunidades autónomas como as de Castela-León, Asturias e País Vasco. (cadro 9.18)

■ Cadro 9.18

**Evolución dos asuntos resoltos en materia de despedimentos.
Por comunidades autónomas. 1996-2002**

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Andalucía	7.477	7.010	6.793	6.615	6.586	7.544	8.652
Aragón	1.377	1.352	1.241	1.258	1.221	1.020	1.198
Asturias	809	920	841	894	856	1.002	1.338
Baleares	1.040	950	886	825	933	950	1.076
Canarias	2.545	2.770	2.896	2.659	2.717	3.133	3.859
Cantabria	703	581	657	620	595	669	740
C. A Mancha	1.627	1.527	1.382	1.422	1.399	1.627	1.800
C. León	2.363	2.094	1.965	1.843	1.961	2.051	2.689
Cataluña	9.709	9.549	9.445	8.848	9.834	11.323	13.647
C. Valenciana	4.597	4.253	4.075	4.089	4.697	5.860	6.274
Extremadura	1.063	733	700	610	728	917	940
Galicia	2.268	2.124	2.313	2.248	2.139	2.428	2.840
Madrid	9.313	8.415	7.871	7.696	7.760	10.559	11.525
Murcia	1.770	1.140	1.408	1.027	1.244	1.258	1.262
Navarra	441	395	346	299	333	277	379
País Vasco	2.238	2.169	1.953	2.108	1.847	2.016	2.364
A Rioxa	221	168	212	160	184	220	225
Ceuta e Melilla	211	179	198	151	199	183	263
España	49.772	46.329	45.182	43.372	45.233	53.037	61.071

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais.
Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais



Ó comparar tales datos cos relativos a efectivos laborais da Enquisa de Conxuntura Laboral -persoas que manteñen vínculo laboral, á data da enquisa- (cadro 9.19), obsérvase a falta de directa ou proporcional correspondencia ou correlación entre a porcentaxe de efectivos laborais por comunidade (suxeitos da relación que subxace ó procedemento laboral) e volume de litixiosidade proveniente daquelas estatísticas (9.18). A comparación de ámbolos dous indicadores pon en evidencia que non un maior número de efectivos laborais soporta un maior volume de litixios e viceversa. Galicia, cun total de 588.500 efectivos laborais, no ano 2002, que equivale ó 5,31% de efectivos laborais do total de España (11.072.800), ten número de asuntos tramitados polos xulgados do Social (19.929), superior a relación entre o número de asuntos resoltos en España (282.475), e os mentados efectivos laborais no mesmo ano.

Efectivos laborais. Por comunidades autónomas. 2002

Cadro 9.19

	Valores absolutos ⁽¹⁾	Variacións sobre o ano anterior	
		Absolutas ⁽¹⁾	Relativas ⁽²⁾
Andalucía	1.461,7	86,6	5,9
Aragón	329,9	12,8	3,9
Asturias	245,6	6,7	2,7
Baleares	308,3	29,7	9,6
Canarias	509,6	18,3	3,6
Cantabria	132,7	4,6	3,5
C. A Mancha	360,2	22,3	6,2
C. León	528,3	19,7	3,7
Cataluña	2.205,7	49,2	2,2
C. Valenciana	1.146,5	31,9	2,8
Extremadura	159,7	4,5	2,8
Galicia	588,5	26,0	4,4
Madrid	1.934,5	55,3	2,9
Murcia	290,4	14,7	5,1
Navarra	178,6	7,8	4,4
País Vasco	617,1	14,6	2,4
A Ríoxa	75,5	3,0	4,0
España	11.072,8	407,7	3,7

(1) Datos en miles

(2) Datos en porcentaxes

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Enquisa de Conxuntura Laboral

9.4.1 Por materias

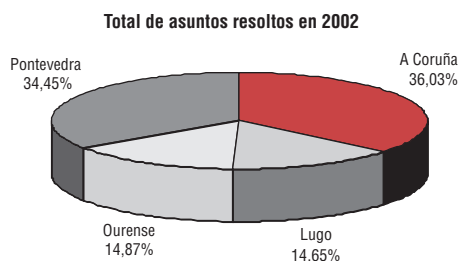
En 2002 (cadro 9.20) aumentou en 655 o número de asuntos resoltos no total de Galicia. Mantense, con pequenas variacións, constante a distribución porcentual por materias dos anos precedentes.

Cadro 9.20

Asuntos resoltos polos xulgados do Social. Polas materias obxecto da demanda e provincias. Galicia. 2001-2002

	Total		Conflictos colectivos		Conflictos individuais						A filiación e cotización		Prestacións		Accid. trab. enferm. prof.	
	2001	2002	2001	2002	Despedimentos		Reclam. deriv. contr. trab.		De cantidades	Doutra índole	2001	2002	2001	2002	2001	2002
					2001	2002	2001	2002								
A Coruña	6.718	7.180	19	27	931	1.143	1.340	1.671	903	1.029	151	208	2.941	2.800	433	302
Lugo	2.807	2.920	8	8	241	283	832	1.173	259	213	22	21	1.404	1.186	41	36
Ourense	2.964	2.964	6	5	267	286	450	526	350	372	23	51	1.833	1.665	35	59
Pontevedra	6.785	6.865	36	54	989	1.128	1.688	1.663	1.045	1.098	62	62	2.550	2.430	415	430
Galicia	19.274	19.929	69	94	2.428	2.840	4.310	5.033	2.557	2.712	258	342	8.728	8.081	924	827

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais



Continúa a se-lo maior número de asuntos que ocupan ós xulgados do Social de Galicia, por materias, os concernentes á Seguridade Social (cadro 9.20), dun total de 19.929 asuntos resoltos, 9.250 refírense a esta materia (un 46,41% do total resolto). A continuación, están as reclamacións de cantidade derivadas do contrato de traballo, 5.033 asuntos (25,25%), seguen os despedimentos 2840 asuntos (14,25%), seguen a continuación asuntos xenericamente " doutra índole", 2.712 asuntos (un 13,60%) no ano 2002 do mesmo total. Seguen a continuación, os conflitos colectivos 94 asuntos (0,47 %) do referido total. A conxunción provincias e materia non evidencia datos diferenciadores significativos, mantendo as mesmas proporcións que as comentadas a continuación para o total de asuntos resoltos de Galicia.

■ **Cadro 9.21** **Cantidades recoñecidas a traballadores. Pola materia obxecto da demanda e provincias. Galicia. 2001-2002**

	Total		Conflictos individuais						Seguridade Social					
			Despedimentos		Reclam. deriv. contr. trab.				Afiliación e cotización		Prestacións		Accid. trab. e enferm. prof.	
					De cantidade		Doutra índole							
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
A Coruña	10.871,4	13.590,2	5.388,7	7.637,4	3.991,0	4.450,0	608,2	998,6	30,6	3,5	496,2	374,8	356,7	125,9
Lugo	4.813,5	5.407,6	1.333,1	2.414,5	1.895,3	2.197,4	719,6	294,2	—	—	865,5	501,5	—	—
Ourense	3.242,7	2.754,8	1.547,8	1.346,4	1.275,6	1.342,9	187,9	29,6	—	—	25,0	231,4	10,9	—
Pontevedra	1.327,7	71.707,5	3.490,5	5.076,1	3.725,2	64.552,2	1.012,6	1.385,4	—	—	624,0	192,1	635,9	501,7
Galicia	28.415,8	93.460,1	11.760,1	16.474,4	10.887,1	72.542,5	2.528,3	2.707,8	30,6	3,5	1.985,7	1.093,4	1.224,0	638,5

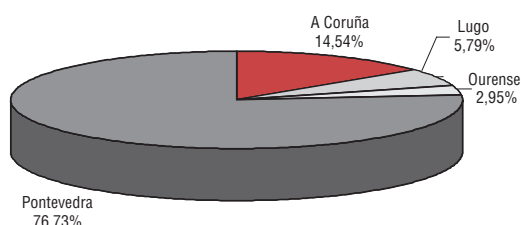
Datos en millóns de pesetas

Agencia de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais.

Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Cantidades recoñecidas en 2002



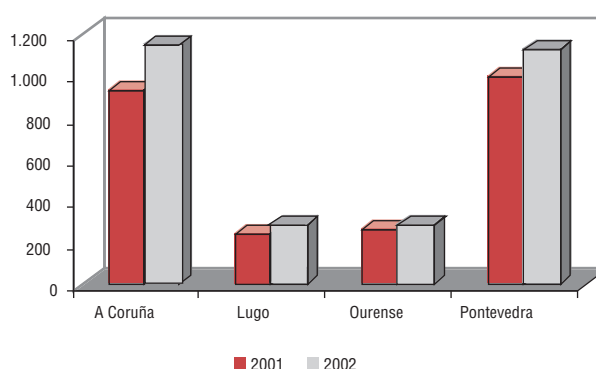
No cadro 9.22 vémo-los asuntos resoltos en materia de despedimentos, segundo a clase de resolución. A estatística publicada polo Ministerio de Traballo resulta certamente insuficiente cando nos formulamos desagregar diversas variables, máxime cando as reformas laborais máis recentes incorporaron á competencia da orde social materias das que a súa decisión viña atribuída á Administración, variables que, ó non tratarse desde o punto de vista estatístico, diferenciadamente, nos vedan calquera posibilidade de coñece-lo seu comportamento neste ámbito. Do cadro relativo a despedimentos por clase de resolución, os datos para 2002, permítenos observar unicamente que de 2.840 asuntos resoltos en Galicia, 1083 obtiveron sentenza favorable ó traballador (un 38,13% de asuntos); 135 foron estimadas en parte a favor do traballador (4,75%); foron desfavorables o traballador 355 sentencias, isto é, un 12,5%; chegando a acordo por conciliación en 808 asuntos (28,45%); desistíndose en 301 casos (10,59%) e finalizando por outras causas en 158 ocasións (5,56%).

■ Cadro 9.22

Asuntos resoltos en materia de despedimentos polos Xulgados do Social. Pola clase de resolución e provincias. Galicia. 2001-2002

	Total		Con senten. favor. ó traballador		Con senten. favor. en parte ó traball.		Con senten. desfav. ó traballador		Por conciliación		Por desistimento		Por outras causas	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
A Coruña	931	1.143	353	518	32	42	136	126	289	298	87	107	34	52
Lugo	241	283	94	122	6	5	41	46	73	75	22	33	5	2
Ourense	267	286	102	108	20	30	50	36	68	55	20	26	7	31
Pontevedra	989	1.128	323	335	49	58	140	147	301	380	125	135	51	73
Galicia	2.428	2.840	872	1.083	107	135	367	355	731	808	254	301	97	158

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais



9.4.2 Por provincias

Internamente, a nivel autonómico (cadro 9.20), o maior volume de asuntos resoltos do total galego corresponde, no ano 2002, en primeiro lugar á provincia de A Coruña, cun 36,02%; séguenlle Pontevedra, cun 34,44%; Ourense, cun 14,87% e Lugo cun 14,65 %.

9.5 O Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social

Este tribunal ten atribuída, en primeira instancia, competencia territorial de ámbito intracomunitario e tamén a función de actuar como segundo e último grao xurisdiccional, na inmensa maioría dos preitos laborais, exercendo o control de legalidade sobre as resolucións dictadas polos xulgados do Social. A Sala do Social do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia iniciou a súa andadura o 23 de maio de 1989, compoñéndose, no seu inicio e ata xullo de 1990, dun presidente e doce maxistrados. Na actualidade compónse de catro seccións.

Todo isto foi notoriamente insuficiente para atende-lo alto volume de actividade que se foi acumulando á actividade deste órgano, ó longo dos anos en funcionamento, xerando unha situación de colapso, xa evidenciada en anteriores informes,

sendo elocuente o número de asuntos pendentes que se reflicte no cadro 9.23 relativo á evolución de asuntos pendentes dos últimos anos. A 1 de xaneiro de 2003 penden de resolución 9.595 asuntos, que aínda que se están a reduci-los pendentes dos anos anteriores, segue sendo un considerable volume de asuntos sen resolver no tempo, o que segue a cuestionar un dos aspectos (pronta resolución) do principio constitucional de tutela xudicial efectiva.

■ Cadro 9.23

**Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social.
Evolución dos asuntos pendentes ó inicio do ano.1995-2003**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2002
Pendientes o 1 de xaneiro	9.605	11.397	12.920	13.392	12.872	12.167	11.296	10.771	9.595 (CGPJ)

Fonte: Tribunal Superior de Xustiza de Galicia

Maior importancia amosa a actividade revisora a través dos recursos de suplicación, cuantitativamente moito maior. No cadro 9.26, obsérvase que o número de asuntos que entran por ano na Sala é un promedio, nos últimos cinco anos, de 6106 por ano, en tanto que se dictan -no mesmo período- un promedio anual de 6865,2 resolucións (número que foi mellorando nos derradeiros anos como amosa o cadro indicado).

■ Cadro 9.24

**Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social.
Evolución dos asuntos pendentes, rexistrados e resoltos. 1998-2002**

	1998	1999	2000	2001	2002
Pendientes o 1 de xaneiro	13.392	12.872	12.167	11.306	10.762
Rexistrados/ano	5.580	5.891	6.032	6.681	6.346
Resoltos/ano	6.100	6.596	6.901	7.216	7.513

Fonte: Tribunal Superior de Xustiza de Galicia

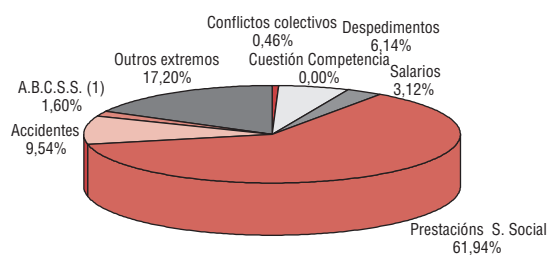
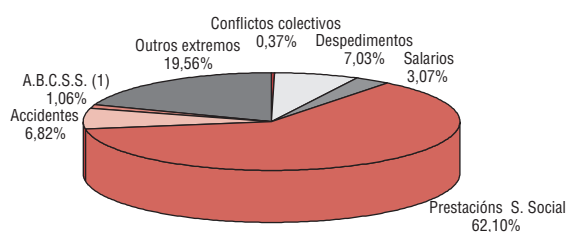
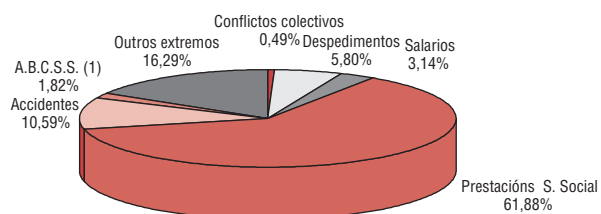
Dentro deste papel, en orde á importancia cuantitativa que por materias ocupan á Sala, e con referencia ós datos que amosa o cadro 9.25, é claro que o maior número de asuntos resoltos, e que ocupan á Sala, son os concernentes ós recursos sobre prestacións da Seguridade Social, un 61,94% do total de asuntos tramitados. Así, e en tales cadros, obsérvase que sobre un total de 6.792 resoltos, 4.207 concernen a aquela materia. A considerable distancia séguenlle, a xenérica doutros extremos, 605 sentencias dictadas (17,20%), 648 EN MATERIA DE ACCIDENTES (9,54%), 417 sentencias en despedimentos (6,14%) e 212 sentencias en materia de salarios (3,12%).

Cadro 9.25
**Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Asuntos resoltos por sentenza.
Por materias. 2000-2002**

	Revogando			Confirmando			Total			% do total		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Conflictos colectivos	11	10	7	32	27	24	43	37	31	0,67	0,57	0,46
Cuestión Competencia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Despedimentos	92	107	133	302	353	284	394	460	417	6,18	7,06	6,14
Salario	26	39	58	87	90	154	113	129	212	1,77	1,98	3,12
Prestacións S. Social	1.494	1.316	1.175	3.138	3.368	3.032	4.632	4.684	4.207	72,61	71,91	61,94
Accidente	72	121	129	230	393	519	302	514	648	4,73	7,89	9,54
A.B.C.S.S.(1)	23	26	20	40	59	89	63	85	109	0,99	1,30	1,60
Outros extremos	274	160	370	558	445	798	832	605	1.168	13,04	9,29	17,20
Total	1.992	1.779	1.892	4.387	4.735	4.900	6.379	6.514	6.792	100	100	100

(1) Afiliacións, altas e baixas

Fonte: Tribunal Superior de Xustiza de Galicia

Asuntos resoltos en 2002

Sentencias revogadas en 2002

Sentencias confirmadas en 2002


Outro punto de interese constitúe o coñece-lo número e porcentaxes de sentencias da Sala, que confirman as dos xulgados de instancia e aque loutras que revogan estas. Isto amósanolo o mesmo cadro 9.25. Tomando en consideración os mesmos datos referidos a 2002, confirmáronse, sobre un total de 6.792 sentencias dictadas (noutros casos o recurso interposto foi resolto por auto), en 4.900 ocasións, a sentenza de instancia recorrida foi confirmada, o que equivale a un 72,14 %. Pola contra, revogáronse tales sentencias de instancia en 1.892 ocasións, é dicir, nun 27,856 % dos recursos formulados.

Os procesos en única instancia (cadro 9.26) son cuantitativamente escasos, tan só 10 asuntos desta índole rexistráronse en 2002.

■ Cadro 9.26

**Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social.
Evolución do movemento de asuntos. 2000-2002**

	Procesos en única instancia											
	I trim.			II trim.			III trim.			IV trim.		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Pendientes												
trim. anterior	5	3	0	1	3	2	3	2	2	5	1	4
Rexistrados	1	3	5	3	2	2	6	1	2	2	5	1
Resoltos	5	3	3	1	3	2	4	2	0	4	3	4
Pendientes ó finalizar o trim.	1	3	2	3	2	2	5		4	3	3	1

	Recursos presentados relativos á unificación de doutrina				Total
	I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	
Presentados	—	—	—	—	—
Elevados	—	—	—	—	—
Devoltos					
Confirmando	46	49	29	2	126
Revogando	4	5	4	0	13
Anulando	1	1	0	2	4

	Recursos de casación ordinaria				Total
	I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	
Confirmando	2	1	1	52	56
Revogando	—	—	—	2	2
Anulando	—	—	—	2	2

As estatísticas que se elaboran para o Consello Xeral do Poder Xudicial permiten coñecer, ademais, un último dato a este informe. Referímonos ó número de recursos presentados contra sentencias do Tribunal, dictadas en última instancia, relativos ó recurso extraordinario de unificación de doutrina. O número de recursos de casación para unificación de doutrina en 2002, presentados por tan excepcional canle, infórmanos dun número anual inferior a 144 recursos fronte un volumen de 6.681 sentencias dictadas no ano anterior. O cadro 9.26 amosa os recursos presentados cando o TSX actúa en única instancia e as súas sentencias son recurribles en casación ordinario. Os números e resultados falan por si mesmos e que amosa que este tribunal constitúe, en boa medida, o último anel de solución xudicial de conflitos na orde social no ámbito galego, como o evidencian tanto o baixísimo número de veces en que son recorridas as súas sentencias, dictadas en segunda e última instancia, como o escaso número comparativo de veces en que se ve obrigado a intervir en primeira e única instancia. Tamén subliñar que dos 143 devoltos polo Tribunal Supremo, tan só foron revocadas 13 das sentencias dictadas polo TSX de Galicia, confirmandose maioritariamente 126 delas e sendo anuladas en 4 ocasións.

■ Cadro 9.27

Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Galicia. 2000-2002

1. Actuacións	2000	2001	2002
Traballo	5.032	3.794	6.103
Seguridade e hixiene	18.635	19.177	19.310
Emprego e migracións	10.652	10.358	8.473
Seguridade Social	54.306	54.324	49.794
Varios(1)	2.792	2.428	4.612
ORVE(2)	1.487	1.197	643
Total	92.904	91.278	88.935

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº Infr.	Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Traballo	264	374	480	530	505.957,59	392.239,57	646.092,01	2.531	2.248	2.423
Seguridade e hixiene	1.736	1.592	1.615	1.972	3.711.792,56	12.428.468,36	3.340.245,84	10.133	8.727	8.041
Emprego e migracións	96	86	576	676	251.166,57	441.972,31	1.944.927,79	132	122	339
Seguridade Social	2.145	2.288	2.405	3.371	1.285.769,82	1.918.625,42	1.575.272,18	4.794	5.431	23.387
Varios	218	260	311	349	238.922,84	231.536,82	534.772,25	506	642	302.691
ORVE	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total	4.459	4.600	5.387	6.898	5.993.609,38	15.412.842,48	8.041.310,07	18.096	17.170	336.881

3. Expedientes	Nº de actas			Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Actas de liquidatorios	2.229	2.102	1.987	14.598.978,64	22.590.881,24	14.533.150,23	13.709	15.110	12.342
Propostas de liquidación	280	205	622	2.108.260,29	979.290,15	2.041.509,77	1.931	1.931	3.235
Subtotal	2.509	2.307	2.609	16.707.238,93	23.570.171,39	16.574.660,00	15.640	17.041	15.577
ORVE	1.187	1.183	733	3.436.732,01	6.570.386,42	4.057.295,26	14.771	14.771	11.296
Total	3.696	3.490	3.342	20.143.970,94	30.140.557,81	20.631.955,26	30.411	31.812	26.873

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballos, requerimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación responsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións

(2) Recolle os apartados de recadación inducida, minoración, morosidade e reclamación subv.

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

■ **Cadro 9.28** **Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia da Coruña. 2000-2002**

1. Actuacións	2000	2001	2002
Traballo	2.133	2.521	2.626
Seguridade e hixiene	6.379	6.729	7.791
Emprego e migracións	2.916	3.009	1.865
Seguridade Social	19.940	20.464	18.237
Varios (1)	1.539	1.213	1.782
ORVE (2)	705	553	
Total	33.612	34.489	32.301

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº infr.	Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002		2000	2001	2002	2000	2001	2002
Traballo	144	181	222	247	344.458	228.988,30	377.209,30	1.049	1.073	889
Seguridade e hixiene	771	689	725	887	1.656.492	1.460.811,84	1.392.351,63	2.799	3.818	3.524
Emprego e migracións	22	18	31	456	85.302	68.002,75	778.973,41	35	19	115
Seguridade Social	742	867	958	1.244	470.926	548.072,40	585.504,95	2.048	2.517	20.222
Varios	105	120	170	178	91.645	91.208,68	364.525,00	185	281	389
ORVE	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total	1.784	1.875	2.106	3.012	2.648.823	2.397.083,97	3.498.564,29	6.116	7.708	25.139

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas				Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002		2000	2001	2002	2000	2001	2002
Actas de liquidación	863	942	769		5.394.031	6.304.516,74	3.569.504,31	8.099	6.138	5.049
Propostas de liquidación	86	124	548		610.008	479.561,12	1.162.277,77	649	850	2.829
Subtotal	949	1.066	1.317		6.004.040	6.784.077,86	4.731.782,08	8.748	6.988	7.878
ORVE	705	541	658		1.594.282	2.104.262,83	1.612.204,96	5.136	4.604	4.216
Der./V. Responsabilidade		42	105			8.622.805,66	13.512.491,18		300	280
Total	1.654	1.649	2.080		7.598.321	17.511.146,35	19.856.478,22	13.884	11.892	12.374

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballo, requirimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación responsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións.

(2) Recolle os apartados de recadación inducida, minoración, morosidade e reclamación subv.

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

■ Cadro 9.29
Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Lugo. 2000-2002

1. Actuacións	2000	2001	2002
Traballo	302	312	510
Seguridade e hixiene	1.752	1.758	1.560
Emprego e migracións	607	622	671
Seguridade Social	2.569	2.809	3.589
Varios ⁽¹⁾	218	243	318
ORVE ⁽²⁾	123	87	78
Total	5.571	5.831	6.726

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº infr. 2002	Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002		2000	2001	2002	2000	2001	2002
Traballo	27	22	61	64	28.836,60	16.263,59	59.363,88	67	104	181
Seguridade e hixiene	124	155	176	184	305.446,55	401.524,74	357.188,83	404	561	570
Emprego e migracións	22	23	30	35	41.249,26	77.609,42	130.472,40	31	35	36
Seguridade Social	211	203	253	331	112.047,91	102.939,49	126.451,41	319	300	436
Varios	13	17	36	36	5.433,78	25.684,00	32.599,28	18	90	123
ORVE	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total	397	420	556	650	493.014,10	624.021,24	706.075,80	839	1.090	1.346

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas			2002	Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002		2000	2001	2002	2000	2001	2002
Actas de liquidación	338	311	340		111.331,73	3.529.437,48	1.366.677,15	1.953	1.564	2.315
Propostas de liquidación	39	25	31		197.485,65	118.839,78	626.741,69	253	118	108
Subtotal	377	336	371		308.817,38	3.648.277,20	1.993.418,84	2.206	1.682	2.423
	123	87	78		573.688,21	121.154,11	369.395,43	1.608	237	2.040
Total	500	423	449		882.505,59	3.769.431,31	2.362.814,27	3.814	1.919	4.463

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballo, requirimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación responsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións.

(2) Recolle os apartados de recadación inducida, minoración, morosidade e reclamación subv.

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

■ Cadro 9.30

Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Lugo. 2000-2002

1. Actuacións	2000	2001	2002
Traballo	791	740	715
Seguridade e hixiene	2.019	2.263	1.702
Emprego e migracións	651	640	534
Seguridade Social	3.559	3.651	3.426
Varios ⁽¹⁾	251	294	1.776
ORVE ⁽²⁾	150	100	198
Total	7.421	7.688	8.351

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº infr. 2002	Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002		2000	2001	2002	2000	2001	2002
Traballo	50	65	89	98	74.617,13	52.537,84	108.612,3	869	795	903
Seguridade e hixiene	196	207	198	243	334.315,9	511.065,4	450.654,0	1.323	1.502	1.366
Emprego	37	14	34	38	66.472,67	65.510,50	145.231,2	39	22	37
Seguridade Social	252	259	166	501	158.183,3	170.485,1	188.634,7	568	543	601
Varios	17	29	23	23	22.238,69	11.479,44	7.843,97	28	147	37
ORVE	—	—	—	—	3.005,07	—	—	—	—	—
Total	552	574	510	903	658.832,8	811.078,3	900.976,3	2.827	3.009	2.944

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas				Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002		2000	2001	2002	2000	2001	2002
Actas de liquidación	303	305	287		544.968,99	1.736.478,80	1.911.034,57	1.024	1.640	1.736
Propostas de liquidación	99	32	28		609.869,98	296.478,41	157.856,25	566	246	188
Subtotal	402	337	315		1.154.838,97	2.032.957,21	2.068.890,82	1.590	1.886	1.924
ORVE	150	98	183		244.156,67	680.818,27	570.229,07	3.539	1.336	2.260
Total	552	435	498		1.398.995,64	2.713.775,48	2.639.119,89	5.129	3.222	4.184

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballo, requirimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación responsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións.

(2) Recolle os apartados de recadación inducida, minoración, morosidade e reclamación subv.

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

■ Cadro 9.31
Inspeccións de Traballo e Seguridade Social. Provincia de Pontevedra. 2000-2002

1. Actuacións	2000	2001	2002
Traballo	1.806	221	2.252
Seguridade e hixiene	8.485	8.427	8.257
Emprego e migracións	6.478	6.087	5.403
Seguridade Social	28.238	27.400	24.542
Varios ⁽¹⁾	784	678	736
ORVE ⁽²⁾	509	457	367
Total	46.300	43.270	41.557

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº infr.	Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Traballo	43	106	108	121	58.045,86	94.449,84	100.906,49	546	276	450
Seguridade e hixiene	645	541	516	658	1.415.538,11	10.055.066,35	1.140.051,34	5.607	2.846	2.581
Emprego e migracións	15	31	56	147	58.142,64	230.849,64	890.250,78	27	46	151
Seguridade Social	940	959	1.028	1.295	544.612,52	625.408,25	674.681,05	1.859	2.071	2.128
Varios	83	94	110	112	119.605,37	103.164,70	129.804,00	275	124	142
ORVE	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total	1.726	1.731	1.818	2.333	2.195.944,50	10.483.530,53	2.935.693,66	8.314	5.363	5.452

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas			Importe			Trab. afectados		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Actas de liquidación	725	524	591	8.548.646,92	11.020.448,22	7.685.934,20	2.633	5.768	3.242
Propostas de liquidación	56	24	15	690.896,66	84.410,84	94.634,06	463	92	110
Subtotal	781	548	606	9.239.543,58	11.104.859,06	7.780.568,26	3.096	5.860	3.352
ORVE	509	457	367	1.024.605,13	1.631.194,00	1.505.465,80	4.488	6.483	2.780
Total	1.290	1.005	973	10.264.148,71	12.736.053,06	9.286.034,06	7.584	12.343	6.132

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballo, requirimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación responsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións.

(2) Recolle os apartados de recadación inducida, minoración, morosidade e reclamación subv.

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

10.1. Introducción

Neste apartado, no que se examinan os expedientes de regulación de emprego tramitados e os traballadores afectados polos mesmos, téñense en conta, fundamentalmente, no referido a Galicia, os datos facilitados pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais, competente nesta materia; completados con aqueles nos que, a súa competencia, resérvase á Administración Central, segundo os datos publicados polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Así mesmo, hai que facer constar que a existencia de pacto refírese a aqueles casos en que se chegou a acordo cos representantes legais dos traballadores, non incluíndose, polo tanto, aqueles nos que, aínda existindo algún tipo de acordo, este non vincula á autoridade laboral.

As variacións fan que se canalicen á vía xudicial posterior extincións de contratos que antes requirían a autorización administrativa previa; non obstante, é interesante o exame dos datos, xa que tódalas suspensións de contratos por causas económicas, técnicas, organizativas ou de produción, ou as derivadas de forza maior canalízanse por esta vía, así como as extincións nos, agora indeterminados, despedimentos colectivos.

Inclúese tamén neste capítulo o Fondo de Garantía Salarial (FOGASA) por estar intimamente relacionado coa regulación de emprego.

10.2. Regulación de emprego

No primeiro cadro ofrécese, con datos do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, unha visión xeral dos traballadores afectados en Galicia polos efectos dos expedientes de regulación de emprego en base á información subministrada pola Dirección Xeral de Traballo, a Comunidade Autónoma ou as Áreas de Traballo e Asuntos Sociais dependendo da autoridade laboral á que compete a súa resolución. Examinando as cifras pode verse que o maior número de traballadores afectados o é coa suspensión de contratos e que a provincia de Pontevedra é a máis afectada por extincións contractuais.

**Traballadores afectados por efecto do expediente.
Galicia.2002**

■ Cadro 10.1

	Extinción	Total ⁽¹⁾
A Coruña	433	1.362
Lugo	82	183
Ourense	109	148
Pontevedra	707	1.840
Galicia	1.331	3.533

Do resto dos traballadores, 2.196 foron afectados por suspensión e 6 por redución de xornada

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

No que se refire concretamente ós tramitados pola Comunidade Autónoma, no cadro de expedientes resoltos (cadro 10.2), a provincia de Pontevedra, en xeral, é a que maior número de traballadores afectados reflicte. Obsérvase un maior número de expedientes que teñen acordo que os non pactados, aínda que concretamente na provincia da Coruña superan os de sen acordo.

Regulación de emprego. Total de expedientes resoltos. Galicia. 2002

■ Cadro 10.2

	Total cadro de persoal	Total expedientes	Autorizados pactados	Autorizados non pactados	Non autorizados	Desistidos	Total trab. afectados
A Coruña	2.417	162	66	76	6	14	1.193
Lugo	276	28	18	2	3	5	155
Ourense	202	13	9	0	3	1	119
Pontevedra	20.053	142	79	56	4	3	1.754
Galicia	22.948	345	172	134	16	23	3.221

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Na desagregación dos expedientes pola medida autorizada (cadro 10.3), pode verse a afectación maioritaria de traballadores nos expedientes pactados e o maior volume de expedientes e traballadores afectados coa consecuencia de suspensión das relacións laborais.

Cadro 10.3

Regulación de emprego. Expedientes resoltos segundo a medida autorizada. Galicia. 2002

1. Medida autorizada: suspensión das relacións laborais

	Total expedientes	Exptes. autoriz. pactados	Pactados traballadores	Exptes. autoriz. non pactados	Non pactados traballadores	Total traballadores	Total días afectados
A Coruña	122	51	505	71	396	901	11.817
Lugo	13	13	88	0	0	88	839
Ourense	4	4	39	0	0	39	905
Pontevedra	96	59	715	37	404	1.119	8.559
Galicia	235	127	1.347	108	800	2.147	22.120

2. Medida autorizada: redución de xornada

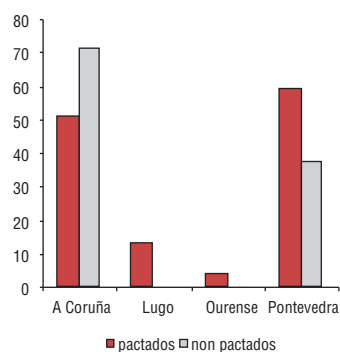
	Total exptes.	Exptes. autoriz. pactados	Pactados traballadores	Exptes. autoriz. non pactados	Non pactados traballadores	Total traballadores	Total días redución	Total horas redución
A Coruña	2	0	0	2	6	6	232	35
Lugo	0	0	0	0	0	0	0	0
Ourense	0	0	0	0	0	0	0	0
Pontevedra	0	0	0	0	0	0	0	0
Galicia	2	0	0	2	6	6	232	35

3. Medida autorizada: rescisión de contratos

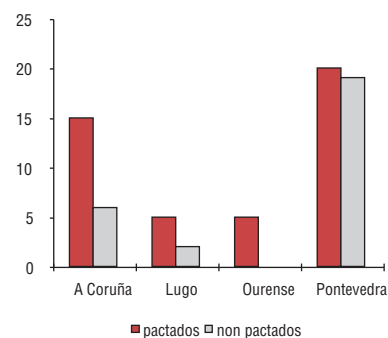
	Total exptes.	Exptes. autoriz. pactados	Pactados traballadores	Exptes. autoriz. non pactados	Non pactados traballadores	Total trab. rescisión
A Coruña	21	15	202	6	84	286
Lugo	7	5	55	2	12	67
Ourense	5	5	80	0	0	80
Pontevedra	39	20	520	19	115	635
Galicia	72	45	857	27	211	1.068

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Exptes. resoltos por suspensión das relacións laborais



Exptes. resoltos por rescisión contratos



10.3. Causas dos expedientes

No capítulo das causas dos expedientes (cadro 10.4), resalta a forza maior como a que dá lugar ó maior número de expedientes e traballadores afectados, maioritariamente na medida de suspensión de contratos. No que se refire á extinción, os problemas de tesourería ou financiamento son a causa que a maior número de traballadores afecta.

■ Cadro 10.4

Expedientes resoltos segundo a causa e os traballadores afectados. Por provincias. Galicia. 2002⁽¹⁾

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Total
A Coruña	Nº exptes. autorizados	0	0	0	18	1	0	0	0	75	2	0	12	1	33	0	142
	Trab. afectados	0	0	0	309	2	0	0	0	455	45	0	112	11	259	0	1.193
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	6
	Trab. rescisión	0	0	0	152	0	0	0	0	46	0	0	26	0	62	0	286
	Trab. suspensión	0	0	0	157	2	0	0	0	403	45	0	86	11	197	0	901
Lugo	Nº exptes. autorizados	0	0	1	2	1	2	0	1	6	0	0	6	0	0	1	20
	Trab. afectados	0	0	5	21	1	14	0	19	21	0	0	57	0	0	17	155
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trab. rescisión	0	0	0	21	1	11	0	0	1	0	0	16	0	0	17	67
	Trab. suspensión	0	0	5	0	0	3	0	19	20	0	0	41	0	0	0	88
Ourense	Nº exptes. autorizados	3	0	0	4	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	9
	Trab. afectados	28	0	0	33	0	0	47	0	11	0	0	0	0	0	0	119
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trab. rescisión	0	0	0	33	0	0	47	0	0	0	0	0	0	0	0	80
	Trab. suspensión	28	0	0	0	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	39
Pontevedra	Nº exptes. autorizados	0	2	2	10	0	6	0	0	55	0	1	27	16	15	1	135
	Trab. afectados	0	178	70	243	0	39	0	0	505	0	1	213	188	313	4	1.754
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trab. rescisión	0	178	70	49	0	21	0	0	104	0	0	13	170	26	4	635
	Trab. suspensión	0	0	0	194	0	18	0	0	401	0	1	200	18	287	0	1.119
C. Autónoma	Nº exptes. autorizados	3	2	3	34	2	8	1	1	137	2	1	45	17	48	2	306
	Trab. afectados	28	178	75	606	3	53	47	19	992	45	1	382	199	572	21	3.221
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	6
	Trab. rescisión	0	178	70	255	1	32	47	0	151	0	0	55	170	88	21	1.068
	Trab. suspensión	28	0	5	351	2	21	0	19	835	45	1	327	29	484	0	2.147

(1) Explicación das causas:

1. Falta de produtividade
2. Empresas acollidas a Decretos de Reconversión
3. Quebra, suspensión de pagos, débeda
4. Problemas de tesourería ou financiamento
5. Ruínas ou obras de inmobles
6. Restricción da demanda ou consumo
7. Rescisión de contratos (subcontratistas)
8. Falta de materia prima
9. Forza maior
10. Aplicación medidas económicas
11. Reestructuración de empresas de sectores non afectados por Decretos de Reconversión
12. Técnicas e/ou tecnolóxicas
13. Organizativas
14. De produción
15. Outras

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

10.4. Actividades económicas afectadas

En xeral, a pesca é a actividade que segue provocando, con moita diferenza, o maior número de expedientes e, en relación directa, afecta a máis traballadores (cadro 10.5), o que dá idea da súa conexión coa forza maior examinada nas causas e en relación cos problemas que atravesara este sector.

Cadro 10.5

Actividades económicas: expedientes e traballadores.
Por provincias. Galicia. 2002

Cód.	Actividade	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
		Expt.	Trab.	Expt.	Trab.	Expt.	Trab.	Expt.	Trab.	Expt.	Trab.
1	Agricultura, gandería, caza e servs. relacionados	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Silvicultura, explot. forestais e servs. relacionados	1	2	0	0	0	0	1	3	2	5
5	Pesca, acuicultura e servs. relacionados	97	595	9	73	0	0	96	645	202	1.313
10	Extr. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Extr. petróleo e gas natural e servs. relacionados	1	6	0	0	0	0	0	0	1	6
12	Extraccións minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Extr. minerais non metálicos nin enerxéticos	2	38	0	0	0	0	0	0	2	38
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	5	24	2	30	0	0	2	10	9	64
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	1	12	0	0	0	0	1	10	2	22
18	Industria da confección e peletería	4	49	2	21	2	11	2	17	10	98
19	Industria do coiro e do calzado	0	0	1	3	0	0	0	0	1	3
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	1	11	0	0	0	0	1	76	2	87
21	Industria do papel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Edic. artes gráfs. e reprod. soportes gravados	0	0	0	0	0	0	2	54	2	54
23	Coquerías, refino petró., e trat. comb. nucleares	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Industria química	1	47	0	0	0	0	0	0	1	47
25	Fabr. produtos caucho e materias plásticas	0	0	0	0	0	0	1	128	1	128
26	Fabr. doutros produtos minerais non metálicos	1	7	2	15	0	0	3	28	6	50
27	Metalurxia	3	80	0	0	0	0	0	0	3	80
28	Fabr. prods. metáls., agás maquir. e equipo	3	115	0	0	0	0	3	44	6	159
29	Inds. construc. maquinaria e equipo mecánico	0	0	0	0	0	0	1	94	1	94
30	Fabr. máquinas oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	0	0	0	0	1	47	0	0	1	47
32	Fabr. mater. electrón., radio, TV e comunicacións	1	37	0	0	0	0	0	0	1	37
33	Fabr. eq. e instr. cirúrx. prec., ópt. e relojería	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	Fabr. vehícs. motor, remolques e semiremolques	0	0	0	0	0	0	1	60	1	60
35	Fabricación doutro material de transporte	0	0	0	0	0	0	8	276	8	276
36	Fabr. mobles; outras indus. manufactureiras	1	11	0	0	0	0	0	0	1	11
37	Reciclaxe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40	Prod. e distr. en. electr., gas, vapor e auga quente	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45	Construcción	0	0	0	0	1	19	1	4	2	23
50	Venda, rep. vehíc. motor, venda miúdo comb.	2	10	1	10	0	0	3	107	6	127
51	Com. por xunto e interm., agás vehíc. motor	9	71	0	0	0	0	2	23	11	94
52	Com. miúdo, agás vehíc. motor, repar. domés.	1	9	3	3	3	16	2	127	9	155
55	Hostalería	7	60	0	0	1	10	2	6	10	76
60	Transporte terrestre: transporte por tubos	0	0	0	0	1	16	0	0	1	16
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63	Activs. anexas ós transportes: axencias de viaxes	0	0	0	0	0	0	1	38	1	38
64	Correos e telecomunicacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
65	Interm. financ., agás seguros e plans pensións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
66	Seguros e plans pensións, agás S.S. obrigatoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
67	Activs. auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
70	Actividades inmobiliarias	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
71	Alugueiro de maquin. e equipo sen operario	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72	Actividades informáticas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	0	0	0	0	0	0	1	3	1	3
75	Admón. Pública, Defensa e S.S. obrigatoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80	Educación	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
85	Activs. sanitarias e veterinarias, servs. sociais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
90	Actividades de saneamento público	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
91	Actividades asociativas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
92	Activs. recreativas, culturais e deportivas	1	9	0	0	0	0	0	0	1	9
93	Actividades diversas de servs. persoais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total		142	1.193	20	155	9	119	135	1.754	306	3.221

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Expedientes Tramitados na DXRL. 2002

■ Cadro 10.6

	Nº expedientes
Recursos de alzada	9
Informes Exp. Administración Central	23
Total	32

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

10.5. Evolución experimentada

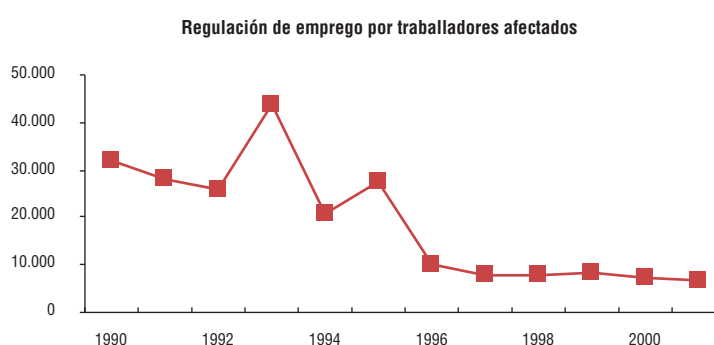
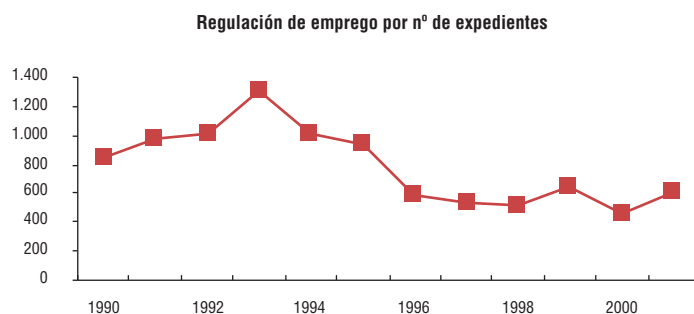
As consideracións apuntadas ó comezo deste capítulo impiden extraer conclusións na evolución dos expedientes de regulación de emprego dada a variación normativa, aínda que unha observación simple dos últimos anos (cadro 10.7), sen entrar na súa análise, reflicte unha clara diminución en relación cos inmediatamente anteriores, tanto no número de expedientes como nos traballadores afectados por eles, sendo no ano 2002 máis acusado este descenso.

Evolución dos expedientes de regulación de emprego autorizados e traballadores afectados. Galicia. 1990-2002

■ Cadro 10.7

	Nº expedientes	Traballadores afectados
1990	852	31.992
1991	978	28.370
1992	1.007	26.019
1993	1.312	43.968
1994	1.006	20.995
1995	943	27.260
1996	588	10.030
1997	543	8.005
1998	508	7.900
1999	642	8.247
2000	453	7.505
2001	608	6.599
2002	407	3.533

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais



10.6. O Fondo de Garantía Salarial

A información que aquí se ofrece refírese ás prestación económicas satisfeitas polo Fondo de Garantía Salarial. Ditas prestacións teñen fundamentalmente dúas finalidades:

■ Garantir ós traballadores por conta allea o percibo dos salarios e as indemnizacións pendentes de pago como consecuencia dos desequilibrios patrimoniais das empresas, nos casos de insolvencia declarada e recoñecida xudicialmente, suspensión de pagos, quebra, forza maior ou concurso de acredores. Estas circunstancias deben ser recoñecidas pola sentenza ou resolución da autoridade laboral, nos supostos de indemnización, ou por acta de conciliación ou sentenza de recoñecemento, nos supostos de salarios.

■ Aboar o 40 por cento das indemnizacións legais que correspondan ós traballadores derivadas do despedimento colectivo ou despedimento por causas obxectivas nas empresas de menos de vintecinco traballadores, segundo se establece no art. 33.8 do Estatuto dos Traballadores.

As principais disposicións legais vixentes durante o período de referencia dos datos son as seguintes: Real decreto 505/1985, do 6 de marzo, polo que se establece a natureza, organización e funcionamento do Fondo de Garantía Salarial; Real decreto lexislativo 1/1995, do 24 de marzo, polo que se aproba o Texto Refundido da Lei do Estatuto dos Traballadores.

Os datos proceden da estatística que elabora o Fondo de Garantía Salarial en base a os expedientes tramitados por dito organismo e que publica, mensualmente, na súa publicación .

As prestacións “por insolvencia” inclúen o importe das indemnizacións e dos salarios pendentes de pagamento motivados por declaración de insolvencia das empresas, suspensión de pagamentos, quebra, concurso de acredores e forza maior así como os salarios de tramitación acordados pola xurisdicción competente.

As prestacións “por regulación” inclúen, unicamente, os supostos derivados do artigo 33.8 do Estatuto dos Traballadores, é dicir, as indemnizacións correspondentes ó 40 por cento da indemnización legal que corresponda ós traballadores de empresas de menos de vinte e cinco traballadores nos casos de despedimento colectivo e despedimento por causas obxectivas derivadas da necesidade de amortizar postos de traballo fundada en causas económicas, técnicas, organizativas ou de produción; en ámbolos supostos, o Fondo faise cargo de ditas prestacións sen necesidade de declaración de insolvencia das empresas.

Nos casos de despedimento colectivo e despedimento por causas obxectivas en empresas de máis de vinte e cinco traballadores, o Fondo unicamente intervéñ cando posteriormente se declara a insolvencia das empresas; en consecuencia, as cantidades satisfeitas en ditos supostos inclúense no apartado “por insolvencia”.

Os datos dos cadros 10.8 e 10.10 permítenos observar que o importe total das prestacións económicas, aboadas en 2002 en Galicia de 17.361,3 (2001: 9.536,1) miles de euros, o que representa un 7,89% do total de España (220.005). De tales importes o 92,16% ten a súa causa na insolvencia empresarial, en tanto que un 7,84% teñen a súa orixe na regulación de emprego. Do total das prestacións acordadas en Galicia derivadas da insolvencia (10.096,5 euros) un 18,20% serviron para aboar salarios debidos e garantidos, en tanto que o 81,8 do aboado, o foi por indemnizacións.

O cadro 10.9 infórmanos, así mesmo, do número de empresas afectadas e de traballadores beneficiarios do Fogasa. En 2002, o número de empresas foron 1.301 (2001: 1.187) e o número de traballadores 4.581 (en 2001: 3.793).

■ Cadro 10.8

Importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Por provincias. Galicia/España. 2001-2002

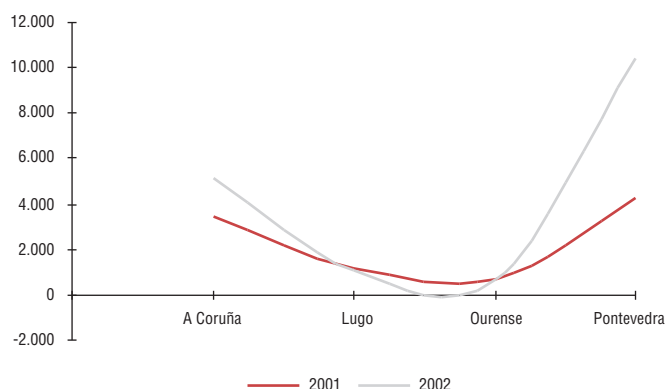
	Valores absolutos ⁽¹⁾		Variacións sobre ano anterior					
			Absolutas ⁽¹⁾			Relativas ⁽²⁾		
	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
A Coruña	3.492,8	5.189,4	958,2	-2.338,1	1.696,6	19,7	-40,1	48,6
Lugo	1.154,3	1.082,2	-708,9	360,2	-72,1	-47,2	45,4	-6,2
Ourense	666,7	698,9	-563,9	-378,8	32,1	-35,0	-36,2	4,8
Pontevedra	4.222,3	10.390,9	-8.050,5	-1.034,8	6.168,6	-60,5	-19,7	146,1
Galicia	9.536,1	17.361,4	-8.365,1	-3.391,5	7.825,2	-39,3	-26,2	82,1
España	214.843,5	220.005,7	-102.416,7	-13.978,7	5.162,1	-30,9	-6,1	2,4

(1) Datos en miles de euros

(2) Datos en porcentaxes

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Evolución dos valores absolutos dos importes das prestacións



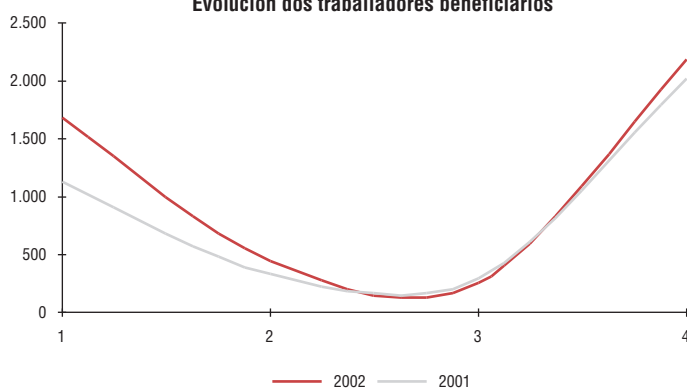
■ Cadro 10.9

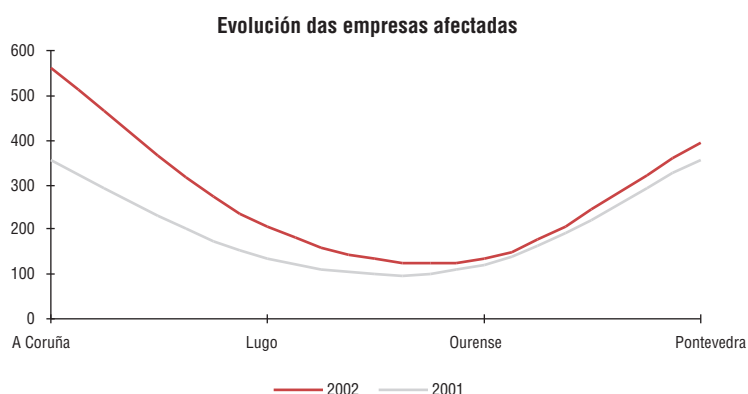
**Empresas afectadas e traballadores beneficiarios do FOGASA.
Pola causa da prestación e provincias. Galicia/España. 2001-2002**

	Total				Por insolvencia				Por regulación			
	Empresas		Traballadores		Empresas		Traballadores		Empresas		Traballadores	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
A Coruña	464	563	1.128	1.690	357	389	936	1.291	107	174	192	399
Lugo	162	206	341	450	136	172	300	325	26	34	41	125
Ourense	164	136	302	253	118	113	233	208	46	23	69	45
Pontevedra	397	396	2.022	2.188	354	350	1.920	2.018	43	46	102	170
Galicia	1.187	1.301	3.793	4.581	965	1.024	3.389	3.842	222	277	404	739
España	25.021	27.195	70.237	73.538	18.085	18.889	55.916	56.438	6.936	8.306	14.321	17.100

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Evolución dos traballadores beneficiarios




Cadro 10.10
**Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA.
Pola causa e provincias. Galicia / España 2002**

	Total	Prestacións por insolvencia			Prestacións por regulación
		Subtotal	Salarios	Indemnizacións	
A Coruña	5.189,4	4.410,7	1.993,7	2.417,0	778,7
Lugo	1.082,2	875,5	561,6	313,9	206,7
Ourense	698,8	617,5	354,4	263,1	81,3
Pontevedra	10.390,9	10.096,5	1.837,8	8.258,7	294,4
Galicia	17.361,3	16.000,2	4.747,5	11.252,7	1.361,1
España	220.005,7	191.166,7	94.047,3	97.119,4	28.839,0

Datos en miles de euros

 Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais.
Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Os cadros que seguen, informan con maior detalle doutros indicadores desagregados (cadros 10.11 e 10.12).

Cadro 10.11
**Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA.
Por insolvencia e provincias. Galicia/España. 2001-2002**

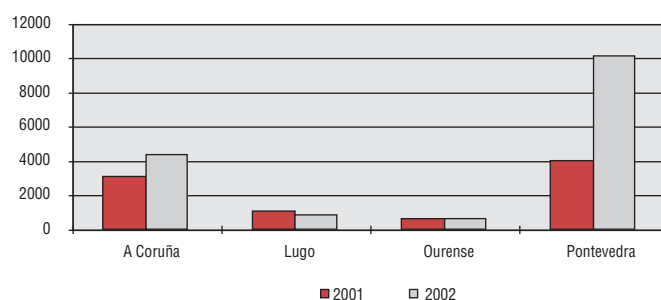
	Valores absolutos ⁽¹⁾		Variacións sobre ano anterior					
			Absolutas ⁽¹⁾			Relativas ⁽²⁾		
	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
A Coruña	3.095,6	4.410,6	818,4	-2.196,5	1.315,0	18,3	-41,5	42,5
Lugo	1.078,9	875,5	-755,4	391,5	-203,4	-52,4	57,0	-18,9
Ourense	555,4	617,5	-509,1	-378,8	62,1	-35,3	-40,5	11,2
Pontevedra	3.979,0	10.096,5	-8.014,2	-1.043,7	6.117,5	-61,5	-20,8	153,7
Galicia	8.708,9	16.000,1	-8.460,3	-3.227,5	7.291,2	-41,5	-27,0	83,7
España	189.662,5	191.166,7	-98.640,4	-11.788,1	1.504,2	-32,9	-5,9	0,8

(1) Datos en miles de euros

(2) Datos en porcentaxes

 Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais.
Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Evolución dos valores absolutos. 2001-2002



■ Cadro 10.12

Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA.
Por regulación e provincias. Galicia/España. 2001-2002

	Valores absolutos ⁽¹⁾		Variacións sobre o ano anterior					
			Absolutas ⁽¹⁾			Relativas ⁽²⁾		
	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
A Coruña	397,2	778,7	139,8	-141,6	381,5	35,0	-26,3	96,0
Lugo	75,4	206,7	46,5	-31,3	131,3	77,2	-29,3	174,1
Ourense	111,3	81,3	-54,7	0,0	-30,0	-32,9	0,0	-27,0
Pontevedra	243,3	294,4	-36,3	8,9	51,1	-13,4	3,8	21,0
Galicia	827,2	1.361,1	95,3	-164,0	533,9	10,6	-16,5	64,5
España	25.181,6	28.839,0	-3.776,3	-2.190,6	3.658,0	-12,1	-8,0	14,5

(1) Datos en miles de euros

(2) Datos en porcentaxes

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais.
Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

11.1. Introducción

A previsión social ante situacións individuais e familiares de necesidade artículase mediante sistemas de protección social que amparan ós cidadáns e as súas familias ante continxencias como a estabilidade no emprego, a enfermidade, a incapacidade e a morte.

Os sistemas de protección social dos modernos estados constitúen tamén un enorme mecanismo económico-social que promove a evolución das sociedades e o equilibrio territorial, e orixina un importante efecto de redistribución das rendas que comporta un valor de solidariedade que é, sen dúbida, o aspecto máis característico desta, xa que coas súas realizacións vén a atender necesidades de contido individual e social impoñendo sacrificios ós mozos respecto dos vellos; ós sans respecto dos enfermos; ós ocupados respecto dos que se atopan en situación de desemprego; ós vivos respecto dos falecidos; ós que non teñen cargas familiares respecto dos que as teñen e ós de actividades económicas en auxe respecto dos sectores deprimidos.

No noso país podemos contempla-la protección social distinguindo dous grandes apartados: dunha parte, as pensións e prestacións do sistema de Seguridade Social vinculadas ó contrato de traballo ou ó desempeño dunha actividade por conta propia que constitúen a rama contributiva do sistema, e doutra, a cobertura asistencial que abrangue xunto coas pensións non contributivas da Seguridade Social e a Renda de Integración Social (RISGA), as derivadas da Lei de Integración Social do Minusválido (LISMI) e as prestacións a extinguir do Fondo de Asistencia Social (FAS).

Xunto a estas dúas vertentes haberá que engadir unha terceira conformada pola previsión complementaria, que como sinala a Constitución (artigo 41, último inciso) é libre e, polo tanto, non é obxecto de tratamento neste informe.

O modelo actual da Seguridade Social en España, que arrancando dos anos sesenta, perfecciónase e consolídase nos setenta, e que ten como expresión máis significativa a Constitución Española, en concreto o seu artigo 41 impón "ós poderes públicos o mantemento dun réxime público de Seguridade Social para tódolos cidadáns que garanta a asistencia e prestacións sociais ante situacións de necesidade, especialmente no caso de desemprego...", complementado coas imposicións a ditos poderes públicos das obrigas específicas de protección social á familia (artigo 39.1), así como ós fillos e ás nais (artigo 39.2), realizar unha política de previsión e tratamento dos diminuídos físicos, sensoriais e psíquicos (artigo 49), ademais de garantir, mediante pensións adecuadas e periodicamente actualizadas a suficiencia económica para os cidadáns da terceira idade.

A Seguridade Social vén de experimentar nestes últimos anos importantes modificacións nas prestacións. En efecto, a partir de 1991 introdúcese no sistema as pensións non contributivas e, en 1995, créase a figura da Incapacidade Temporal como unha síntese das de Incapacidade Laboral Transitoria (ILT) e a Invalidez Provisional, que desaparecen integrándose na nova figura. Así mesmo, desvincúlase da incapacidade temporal a continxencia de maternidade, que adquire categoría autónoma, cunha cobertura do 100 por 100 da base reguladora.

O Pleno do Congreso dos Deputados aprobou, o 6 de abril de 1995, coa práctica unanimidade da Cámara, o "Informe de la Ponencia para el análisis de los problemas estructurales del Sistema de la Seguridad Social y de las principales reformas que deberán acometerse", máis coñecido como "Pacto de Toledo" que representa o consenso político en torno ás liñas de futuro do sistema de pensións no noso país. O pacto, aínda que de contido xenérico, representa o compromiso sólido no mantemento e consolidación do actual sistema de protección social garantindo a súa viabilidade futura a través da adopción de medidas -o pacto contempla 15 recomendacións- que permitan a súa adaptación constante ás novas realidades e retos que se poidan presentar.

O 9 de outubro de 1996 subscríbese polo presidente do Goberno e os secretarios xerais de Comisións Obreiras e da Unión Xeral de Traballadores o "Acuerdo sobre consolidación y racionalización del sistema de la Seguridad Social" que, con vixencia ata 2000, senta as bases sobre as que se deberán desenvolver as recomendacións do Pacto de Toledo, acordo que tivo a súa plasmación na Lei 24/1997, do 15 de xullo, que contempla as seguintes medidas: 1) A separación financeira da Seguridade Social; 2) A constitución de reservas; 3) O establecemento gradual dun único tope de cotización para tódalas categorías profesionais; 4) A introducción de

maiores elementos de contribución e proporcionalidade no acceso e determinación da contía das pensións de xubilación e, coa finalidade de establecer unha maior seguridade xurídica na determinación das pensións de invalidez, prevese a elaboración dunha lista de enfermidades; 5) A mellora do tempo de duración das pensións de orfandade; 6) As melloras das contías das prestacións mínimas na súa contía inferior de viuvez; 7) O establecemento da revalorización automática das pensións, en función da variación dos prezos, a través da fórmula estable contida, de forma permanente, na propia LXSS; e 8) Previsión do desenvolvemento legal do tope de cobertura das pensións como forma de introduci-los elementos da seguridade xurídica e financeira.

A lei 39/1999, de 5 de novembro, para promove-la conciliación da vida familiar e laboral das persoas traballadoras establece entre outras medidas unha nova prestación dentro da acción protectora da Seguridade Social, a de risco durante o embarazo co obxecto de protexer a saúde da muller traballadora.

Por último o 9 de abril de 2001 asinouse polo goberno do Estado coa central sindical Comisiones Obreiras, a CEOE e a CEPYME un novo acordo sobre a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social que no referente ás pensións contempla como principais acordos:

1) En materia de xubilación:

- A eliminación do requisito do comezo a cotizar antes de 1967 para ter dereito á xubilación anticipada: o dereito ó retiro anticipado estendese ós maiores de 61 anos de idade que contén como mínimo con 30 anos de cotización e que leven 6 meses no paro. Xunto a isto establécese un novo coeficiente reductor anual en función dos anos cotizados que vai desde o 6% para os que acrediten 40 ou máis anos ata o 8% de 30 a 31 anos.
- Establecemento de medidas de xubilación parcial que posibiliten a compatibilidade entre o percibo dunha pensión e o desenvolvemento de actividades laborais.

Ditos acordos implementáronse normativamente no Real decreto-lei 16/2001, de 27 de decembro de 2001, de medidas para o establecemento dun sistema de xubilación gradual e flexible.

2) En materia de prestacións de morte e supervivencia:

- A base reguladora das pensións de viuvez subirá do 45% actual ó 52%. No ano 2002 estableceuse no 46%. Para persoas con cargas familiares elevarase ata o 70%, sempre que a pensión constitúa a principal ou única fonte de ingresos e que a contía total dos seus ingresos non superen previsto en cada exercicio económico para o recoñecemento dos complementos por mínimos.
- Elevación a 22 anos a idade máxima para percibi-la pensión de orfandade con carácter xeral e ata os 24 anos cando faleceran os dous proxenitores.

Ámbalas dúas medidas plasmáronse normativamente no Real decreto 1465/2001, do 27 do decembro, de modificación parcial do réxime xurídico das prestacións de morte e supervivencia.

3) Compromiso de aumento das pensións mínimas de xubilación e viuvez de menores de 65 anos e as non concorrentes do extinguido SOVI.

4) Inclusión na acción protectora dos autónomos, dos autónomos do especial agrario e dos de traballadores do mar, da prestación de incapacidade total cualificada –maiores de 55 anos-.

Ademais establécense acordos sobre:

Dotación anual do fondo de reserva: -unha mensualidade do importe total das pensións máis a parte proporcional das pagas extraordinarias-, chegando a dita contía a finais do ano 2004.

Establecemento dun prazo non superior a doce anos para levar a cabo a separación de fontes con respecto ó financiamento do complemento de mínimos.

E por último mantense o período de cálculo da pensión de xubilación que de acordo co previsto actualmente irá aumentando ata 15 anos no 2003 e nese ano as partes asinantes comprométese a toma-las medidas oportunas para a adopción da "forma máis idónea para o cálculo das prestacións".

11.2. Pensións contributivas da Seguridade Social: aspectos xerais

As pensións contributivas da Seguridade Social, é dicir, as que dan dereito a unha prestación en virtude dunha cotización previa, outorgan rendas, xeralmente vitalicias e proporcionais ós ingresos na vida activa, a aqueles que cesan nesta, sempre que reúnan os requisitos esixidos para o seu recoñecemento, entre eles, e con carácter xeral, a alta ou situación asimilada á alta, e ter cubertos uns determinados períodos mínimos de cotización, agás no caso de accidentes.

As pensións móvense en canto a súa contía entre uns topes máximos e mínimos nos que os seus montantes teñen periodicidade anual. Son revalorizadas tamén anualmente en función do correspondente IPC previsto para ese ano, e nas derivadas de accidente de traballo ou enfermidade profesional incrementáanse nun 30 ou 50%, segundo a súa gravidade, cando a lesión se producira como consecuencia de infracción de medidas de seguridade e hixiene no traballo, recaendo a responsabilidade de dito recargo directamente sobre o empresario infractor.

Galicia constitúe unha das comunidades autónomas con máis alta porcentaxe de pensionistas, que representan, en 2002, o 25,19% da poboación total do censo. Durante os últimos anos acrecentouse a tendencia ó aumento da devandita porcentaxe, pasando en números absolutos dos 481.247, en 1985; ós 679.000, en 2002, (cadro 11.1), incrementándose nestes dezaseis anos en 197.753 o número de pensións, fronte ós 221.900 novos cotizantes á Seguridade Social entre ámbalas dúas datas.

Relación activos/pasivos

A relación activos/pasivos do sistema da Seguridade Social constitúe un bo indicador do fluxo traballo-prestacións públicas nun espazo xeográfico determinado e ben a medir con bastante exactitude o grao de subsidiación deste. No cadro 11.2 inclúense os datos a nivel provincial, galego e do conxunto do Estado. Na provincia de Ourense (ver informes anteriores) o número de pensionistas supera xa, desde 1989, ó de traballadores cotizantes en activo, e na de Lugo desde 1992. O importante aumento que se produce no número de afiliados á Seguridade Social

en 1998, 1999 e, aínda que en menor medida en 2000, 2001 e 2002, provoca un cambio na tendencia dos datos globais de Galicia dos anos precedentes, nos que se viña producindo un incremento maior de pasivos ou perceptores de pensións que de activos ou cotizantes.

■ Cadro 11.1

**Evolución das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por provincias.
Galicia/España. 1985/1990/1995-2002**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985	Nº	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
	Promedio	159,34	148,20	149,78	156,74	154,54	171,52
1990	Nº	189,1	111,8	98,5	125,9	525,3	6.102,1
	Promedio	246,69	220,36	221,41	236,60	234,09	267,23
1995	Nº	217,8	120,9	106,5	175,4	620,5	6.966,1
	Promedio	343,18	298,06	296,20	333,96	323,80	382,57
1996	Nº	223,8	121,7	107,6	178,6	631,7	7.110,2
	Promedio	361,33	313,33	310,76	351,15	340,68	403,70
1997	Nº	229,9	122,7	108,6	182,0	643,7	7.279,3
	Promedio	375,08	324,11	320,68	364,73	353,30	420,19
1998	Nº	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
	Promedio	384,65	333,32	329,29	376,95	364,52	435,01
1999	Nº	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
	Promedio	394,59	339,66	335,39	383,89	371,33	443,27
2000	Nº	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
	Promedio	418,63	358,57	353,99	408,65	394,06	471,30
2001	Nº	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
	Promedio	454,20	388,53	382,97	445,14	427,95	512,97
2002	Nº	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8
	Promedio	478,1	409,1	402,7	471,6	451,5	541,9

Elaboración propia

Números en miles. Medias anuais

Promedio en euros, a decembro de cada ano

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

A porcentaxe en Galicia da relación de activos/pasivos do sistema da Seguridade Social é, en 2002, de 1,36 activos por cada pasivo –923.900 traballadores en alta fronte ós 679.000 pensionistas–, sendo dita porcentaxe no total de España do 2,08, producíndose, o mesmo que nos catro anos precedentes e a diferenza da tendencia dos anos anteriores, un incremento en 2002 maior na proporción en favor dos activos, tanto en España como na comunidade galega. Mesmo na provincia de Ourense en 2002 aumentan os traballadores afiliados con respecto ós pensionistas e en Lugo a porcentaxe é tamén favorable ós activos, producíndose unha diminución dos pasivos, situándose a proporción en 1,03 pensionistas por cada activo en Lugo, e 1,09 pasivos por cada afiliado en Ourense.

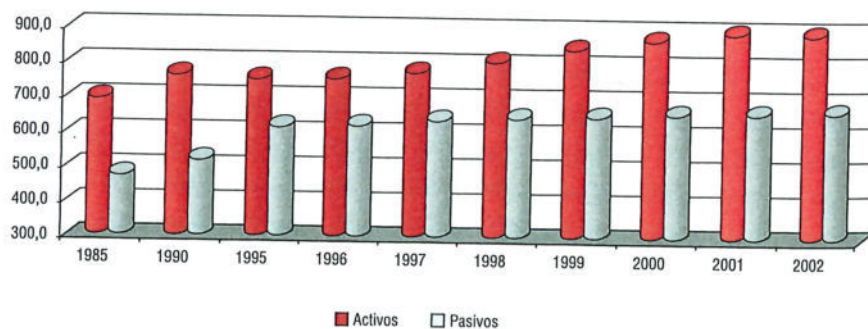
**Relación de activos/pasivos na Seguridade Social.
Galicia/España. 1985/1990/1995-2002**

■ Cadro 11.2

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985							
	Activos	265,4	120,8	93,6	222,2	702,0	10.561,8
	Pasivos	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
1990							
	Activos	301,2	116,4	95,7	255,6	768,9	12.513,9
	Pasivos	189,1	118,0	98,5	125,9	525,3	6.102,1
1995							
	Activos	306,1	108,8	90,0	253,2	758,2	12.307,6
	Pasivos	217,8	120,9	106,5	175,4	620,5	6.966,1
1996							
	Activos	309,9	107,8	90,1	257,3	765,2	12.506,0
	Pasivos	223,8	121,7	107,6	178,6	631,7	7.110,2
1997							
	Activos	316,7	108,7	91,0	265,9	782,4	12.932,1
	Pasivos	229,9	122,7	108,6	182,0	643,2	7.279,3
1998							
	Activos	330,5	111,1	93,2	279,5	814,3	13.591,0
	Pasivos	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
1999							
	Activos	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
	Pasivos	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
2000							
	Activos	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
	Pasivos	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
2001							
	Activos	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
	Pasivos	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
2002							
	Activos	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3
	Pasivos	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8

Elaboración propia
Número de persoas en miles. Medias anuais
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Evolución dos activos e pasivos en Galicia



Nas catro provincias galegas prodúcese en 2002 un aumento significativo do número de cotizantes, moi por riba do incremento de pensionistas, se ben inferior ó ano precedente, sendo especialmente salientable en Pontevedra e na Coruña. En efecto, os afiliados sitúanse, en 2002 na cifra de 377.500 na provincia da Coruña e 326.300 en Pontevedra, cun aumento de 8.500 cotizantes na primeira e preto de case 9.200 na segunda, con respecto a 2001, e os pasivos sitúanse en 250.000 na Coruña e 194.900 en Pontevedra, cun aumento sobre 2001 de 3.000 na primeira e só 2.400 na segunda.

Altas iniciais e baixas

As altas iniciais de pensións contributivas (cadro 11.3) recollen o número de ditas prestacións ás que se lle recoñece o dereito por primeira vez, sen incluí-las altas por traslado de provincias; doutra banda, as baixas (cadro 11.4) representan o número de baixas de pensións contributivas (por falecemento, por perda do dereito ou incomparecencia ó cobro durante catro meses consecutivos). Comparando ámbolos dous cadros, ata 1997, como pode apreciarse consultando informes de anos anteriores, nas pensións de xubilación prodúcense en Galicia máis altas iniciais que baixas, o que implica polo peso numérico das mesmas un incremento considerable do total das pensións nese tempo. En 1998 por primeiro ano na serie que se contempla nos cadros, as baixas das pensións de xubilación en Galicia superan as altas, reproducíndose con maior amplitude en 1999 2000 e 2001. No ano 2002 orixínanse 19.036 baixas fronte a 15.531 altas iniciais no conxunto de Galicia. As altas de viuvez, 9.880, en 2002 continúan superando con bastante diferenza ás baixas –7.407 en dito ano-. –Na serie dos datos anuais (ver informes anteriores), as cifras de altas e baixas de orfandade, tenden a unha paridade en 1996; en 1997 aumentan moi considerablemente a proporción a favor das altas e en 1998 e 1999 chegan a representar máis do dobre, se ben no ano 2000 o incremento substancial das baixas volve a aproximar ámbolos parámetros, no 2001 as baixas en número de 2.740 superan amplamente o número das altas iniciais (2.328) e no 2002 as altas (2.831) volven a representar practicamente o dobre das baixas (1.461). Referente ás prestacións de invalidez, despois de se produciren máis baixas que altas en 1997, 1998 e 1999, como consecuencia da drástica redución motivada pola inclusión dos pensionistas de máis de 65 anos como titulares de pensións de xubilación, as baixas de ditas pensións, tanto en Galicia como no resto do Estado, experimentan unha substancial diminución de máis das dúas terceiras partes, no caso galego, redución que se mantén no ano 2000, 2001 e 2002, con só 1.968 baixas fronte ás 6.912 altas iniciais no último de ditos anos.

As altas iniciais de pensións en 2002 diminúen en Galicia pasando de 35.605 no ano anterior ás 35.154 do 2002, tamén en España diminúen lixeiramente o número das altas iniciais. A diminución no número das pensións iniciais prodúcese nas provincias de A Coruña e Ourense, aumentando nas outras dúas, por prestacións só diminúen nas de xubilación pero o incremento no resto é tan pequeno que como xa dixemos as altas no seu conxunto diminúen lixeiramente en 2002.

■ Cadro 11.3

**Altas iniciais de pensións contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1992/1998-2002**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	7.138	3.472	3.153	4.564	18.237	224.138
	1998	7.473	2.879	2.646	5.105	18.103	211.462
	1999	7.381	2.839	2.618	4.980	17.818	196.338
	2000	7.181	2.815	2.631	5.244	17.871	207.478
	2001	6.629	2.649	2.451	5.191	16.920	197.892
	2002	6.331	2.478	1.899	4.823	15.531	187.753
Invalidez	1992	2.113	2.099	1.133	2.592	7.937	92.172
	1998	2.561	1.134	875	2.237	6.807	86.406
	1999	2.940	1.030	1.204	1.914	7.088	82.510
	2000	2.933	980	1.224	1.923	7.060	78.257
	2001	2.795	838	1.219	2.015	6.867	80.929
	2002	2.821	852	1.056	2.183	6.912	79.853
Viuvez	1992	3.257	1.743	1.460	2.338	8.798	116.692
	1998	3.711	1.788	1.619	2.735	9.853	123.064
	1999	3.883	1.803	1.586	2.882	10.154	127.629
	2000	3.986	1.807	1.601	2.930	10.324	126.546
	2001	3.673	1.620	1.464	2.733	9.490	119.188
	2002	3.670	1.876	1.481	2.853	9.880	117.110
Orfandade e en favor de familiares	1992	693	262	254	733	1.942	22.864
	1998	1.010	300	359	838	2.507	34.524
	1999	1.132	337	381	903	2.753	37.029
	2000	1.181	349	338	946	2.814	34.979
	2001	990	241	258	839	2.328	30.015
	2002	1.205	296	328	1.002	2.831	36.296
Total	1992	13.201	7.576	6.000	10.227	37.004	455.866
	1998	14.755	6.101	5.499	10.915	37.270	455.456
	1999	15.336	6.009	5.789	10.679	37.813	443.506
	2000	15.281	5.951	5.794	11.043	38.069	447.260
	2001	14.087	5.348	5.392	10.778	35.605	428.024
	2002	14.027	5.502	4.764	10.861	35.154	421.012

Elaboración propia

(1) Non incluídos os datos relativos ó Réxime de Traballadores do Mar

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

**Baixas de pensións contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1997-2002 (1)**

■ Cadro 11.4

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	5.032	2.779	2.643	2.706	13.160	142.039
	1998	6.829	3.727	3.535	5.159	19.250	209.859
	1999	7.158	3.931	3.643	5.253	19.985	219.514
	2000	6.884	3.852	3.513	5.263	19.512	211.881
	2001	6.703	3.759	3.345	4.866	18.673	205.607
	2002	6.580	3.942	3.476	5.038	19.036	211.886
Invalidez	1992	1.426	1.909	1.005	1.828	6.168	65.547
	1998	720	387	345	745	2.197	28.109
	1999	813	402	283	736	2.234	27.672
	2000	738	345	328	722	2.133	26.462
	2001	740	238	293	673	1.944	25.365
	2002	716	250	335	667	1.968	24.426
Viuvez	1992	1.728	1.060	885	1.103	4.776	64.972
	1998	2.448	1.241	1.039	1.832	6.560	85.211
	1999	2.630	1.355	1.166	1.876	7.027	91.078
	2000	2.527	1.435	1.215	1.955	7.132	89.271
	2001	2.610	1.342	1.247	1.850	7.049	88.250
	2002	2.661	1.457	1.258	2.031	7.407	93.781
Orfandade e en favor de familiares	1992	603	182	186	540	1.511	21.228
	1998	427	97	142	397	1.063	16.008
	1999	454	128	169	449	1.200	16.545
	2000	905	274	297	669	2.145	28.323
	2001	1.107	317	321	995	2.740	34.336
	2002	625	167	186	483	1.461	18.795
Total	1992	8.789	5.930	4.719	6.177	25.615	293.786
	1998	10.424	5.452	5.061	8.133	29.070	339.187
	1999	11.055	5.816	5.261	8.314	30.446	354.809
	2000	11.054	5.906	5.353	8.609	30.922	355.937
	2001	11.160	5.656	5.206	8.384	30.406	353.558
	2002	10.582	5.816	5.255	8.219	29.872	348.888

Elaboración propia

(1) Non incluídos os datos relativos ó Réxime de Traballadores do Mar

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI, figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

A Coruña é a demarcación onde é máis acusada a diferenza entre altas e baixas –14.027 fronte a 10.582– e a continuación Pontevedra, nas provincias de Lugo e Ourense a relación é dun certo equilibrio entre ámbolos dous parámetros –con maior número de baixas que altas iniciais en ámbalas dúas provincias–. Prodúcese, en 2002, a nivel galego e en cómputo interanual, unha lixeira diminución tanto das altas iniciais como das baixas, polo que continúa manténdose un número maior de altas iniciais.

Promedio das pensións

No cadro 11.5, contéplase o número de pensións e o termo medio do importe destas por comunidades autónomas. Do total dos 7.745.800 pensionistas españois, Galicia, con 679.000, representa o 8,77%, unha porcentaxe superior –máis de dous puntos– en relación coa que existe referente ó total da poboación. O cadro 11.6 contempla a evolución do importe mensual medio das pensións na comunidade autónoma desde 1985 e pode observarse que desde o citado ano, no que a diferenza do importe das pensións promedio de Galicia respecto á media española era de 2.500 pesetas (15,02 euros), ata as 13.711 pesetas (86,51 euros) de 2002, prodúcese ano tras ano unha maior diferenza na contía, permanecendo invariable en todo este tempo como a comunidade autónoma con menor importe medio de pensións. O feito explícase fundamentalmente polo importante volume das pensións do réxime especial agrario, en xeral moito máis baixas que as do réxime xeral ou de autónomos.

■ Cadro 11.5

Pensións do Sistema de Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1990/ 1998-2002

	1990		1998		1999		2000		2001		2002	
	Nº	Promedio ⁽¹⁾	Nº	Promedio ⁽¹⁾	Nº	Promedio ⁽¹⁾	Nº	Promedio ⁽¹⁾	Nº	Promedio ⁽¹⁾	Nº	Promedio ⁽¹⁾
Andalucía	938,0	252,8	1.162,4	403,9	1.182,6	416,5	1.199,3	437,4	1.213,3	461,6	1.227,1	480,5
Aragón	223,2	272,3	257,7	444,7	258,8	459,2	260,0	482,0	260,9	509,3	261,5	532,2
Asturias	240,5	319,6	280,0	532,5	281,9	549,9	283,2	575,1	284,5	606,3	283,9	628,2
Baleares	121,2	244,4	144,0	392,5	145,3	405,1	146,8	426,6	148,5	450,0	149,8	469,2
Canarias	151,4	258,7	192,5	412,3	197,0	424,3	201,3	444,5	205,3	468,9	209,5	487,9
Cantabria	101,3	274,9	118,5	447,8	119,3	464,0	120,0	486,9	120,5	515,4	121,1	537,1
C. A Mancha	257,4	256,3	306,6	400,3	309,6	412,3	312,4	433,4	314,6	457,0	316,1	475,4
C. León	479,3	263,4	555,1	420,7	558,6	433,9	561,9	455,4	563,6	480,9	565,1	501,1
Cataluña	1.071,4	270,1	1.294,5	446,6	1.319,7	461,6	1.335,1	484,4	1.349,8	511,8	1.362,1	535,3
C. Valenciana	597,5	245,2	718,4	399,1	728,8	411,7	739,4	432,3	748,9	456,7	757,2	476,2
Extremadura	158,8	245,0	190,3	375,6	191,6	385,8	192,9	405,3	194,2	462,2	195,2	442,3
Galicia	552,2	234,1	652,0	364,8	660,0	375,6	667,4	394,1	673,9	415,5	679,0	432,4
Madrid	581,5	306,9	762,0	515,7	776,5	533,1	790,4	558,6	801,6	591,4	812,9	616,8
Murcia	159,1	245,9	189,9	389,5	192,6	401,5	194,7	420,6	196,8	443,8	198,8	461,8
Navarra	79,0	286,4	96,8	470,0	98,4	487,4	99,8	514,2	101,2	545,9	102,4	570,9
Pais Vasco	331,4	320,8	413,0	546,9	418,7	566,2	423,8	594,5	429,3	529,3	432,9	655,5
A Rioja	48,0	256,8	56,0	417,1	56,3	430,9	56,6	452,1	57,1	478,6	57,3	499,1
Ceuta e Melilla	11,0	288,6	13,6	468,8	13,7	481,4	13,8	504,0	13,9	532,9	14,0	555,2
España	6.102,1	267,2	7.410,7	435,1	7.509,3	449,0	7.598,9	468,2	7.677,9	497,9	7.745,8	518,9

Elaboración propia

Números en miles. Medias anuais

Promedio, en euros, a decembro de cada ano

(1) Redondeado en centos

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

Análise por réximes

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social, e o acordo para "a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social do 9 de abril de 2001 que desenvolven o Pacto de Toledo, prevén unha simplificación da estrutura do sistema, recondúcíndoo cara a existencia de só dous réximes: un de conta allea, no que se incluírán os activos da Minería do Carbón, Empregados do Fogar e conta allea do Mar e Agrario, e outro o Réxime de Autónomos. Iso sen dúbida provocará cambios importantes, tanto na cotización deses colectivos especiais -aínda que se manteñan algunhas peculiaridades-, como con respecto a unha equiparación efectiva das prestacións da Seguridade Social. Para a realización dos estudos e preparación das correspondentes medidas legislativas tomouse como horizonte a pasada lexislatura, prevíndose a súa implantación na presente, plasmándose o compromiso de incluír para os traballadores por conta propia a incapacidade total cualificada no Real decreto 463/2003, do 25 de abril.

■ Cadro 11.6

Evolución do importe medio das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1985/1989/1995-2002

	1985	1989	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Andalucía	159,87	222,37	359,41	376,83	391,26	403,88	416,50	437,54	461,60	480,45
Aragón	171,29	239,20	390,06	412,90	429,12	444,75	459,17	482,01	509,31	532,17
Asturias	200,74	284,28	463,98	492,23	513,87	532,50	549,93	575,17	606,27	628,19
Baleares	158,67	217,57	344,98	364,81	379,24	392,46	405,08	426,72	450,01	469,24
Canarias	164,68	229,59	367,22	384,65	399,07	412,29	424,31	444,75	468,90	487,94
Cantabria	174,29	243,41	391,26	414,10	431,53	447,75	463,98	486,82	515,40	537,14
C. A Mancha	161,67	225,38	357,00	374,43	388,25	400,27	412,29	433,33	456,97	475,43
C. León	164,68	230,19	370,82	391,26	406,89	420,71	433,93	455,57	480,94	501,05
Cataluña	171,89	239,20	390,06	413,50	430,93	446,55	461,58	484,42	511,83	535,33
C. Valenciana	155,66	216,36	350,99	370,22	385,25	399,07	411,69	432,13	456,73	476,17
Extremadura	153,86	215,76	337,77	353,40	364,81	375,63	385,85	405,08	426,20	442,30
Galicia	153,26	207,95	323,95	340,77	353,40	364,81	375,63	394,26	415,45	432,38
Madrid	189,92	280,07	449,56	476,00	497,04	515,67	533,10	558,34	591,44	616,75
Murcia	159,87	217,57	345,58	363,01	376,83	389,46	401,48	420,71	443,84	461,75
Navarra	176,70	251,22	409,29	433,33	452,56	469,99	487,42	513,87	545,89	570,90
País Vasco	195,93	280,67	473,60	502,45	526,49	546,92	566,15	540,31	629,29	655,51
A Rioxa	159,87	226,58	366,62	387,65	402,68	417,10	430,93	451,96	478,55	499,06
Ceuta e Melilla ⁽¹⁾	177,90	254,23	418,30	436,33	455,57	468,79	481,41	504,25	532,85	555,21
España	168,28	236,80	382,84	403,88	420,11	435,13	448,96	468,19	497,89	518,89

Elaboración propia

Datos en euros. Medias anuais de 1985 e 1989; a decembro de 1995 a 2002

(1) Media de ámbalas dúas cidades autónomas

Fonte: INSS

Segundo nos mostra o cadro 11.7, os 255.400 pensionistas do Réxime Agrario representan o maior número de pensionistas de Galicia con 1.400 máis que o Réxime Xeral e, así mesmo, constitúen o 16,52% do total de pensionistas agrarios de España (cadro 11.8).

**Evolución do número de pensións polos principais réximes.
Por provincias. Galicia 1991/1998-2002**

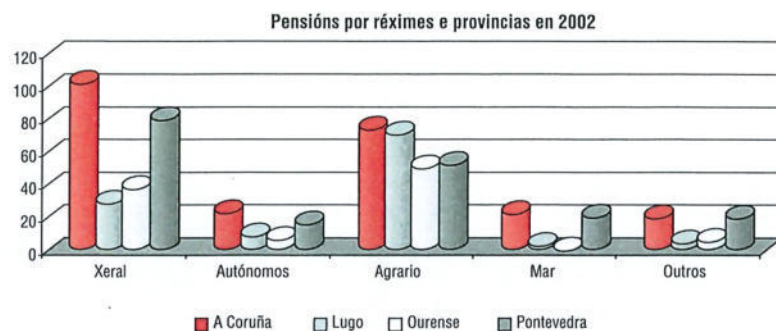
■ Cadro 11.7

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Xeral	1996	83,6	25,4	31,7	66,6	207,4
	1997	87,9	26,8	33,5	69,6	217,8
	1998	91,3	27,8	35,0	72,3	226,4
	1999	94,5	28,7	36,3	74,5	234,1
	2000	97,6	29,5	37,4	76,8	241,4
	2001	100,3	30,1	38,4	79,0	247,7
	2002	102,7	30,8	39,4	81,2	254,0
Autónomos	1996	19,5	9,0	8,6	14,1	51,1
	1997	20,4	9,2	8,8	14,8	53,3
	1998	21,3	9,5	9,1	15,4	55,3
	1999	22,2	9,8	9,4	16,1	57,5
	2000	23,4	10,0	9,7	16,8	59,9
	2001	24,5	10,3	10,1	17,5	62,4
	2002	25,6	10,5	10,6	18,2	64,8
Agrario	1996	78,5	78,0	59,2	57,8	273,5
	1997	78,5	77,5	58,2	57,2	271,4
	1998	78,4	76,9	57,0	56,6	268,8
	1999	78,0	76,1	55,9	55,9	265,9
	2000	77,6	75,2	54,8	55,1	262,7
	2001	77,1	74,3	53,8	54,5	259,6
	2002	76,1	73,1	52,5	53,7	255,4
Mar	1996	21,2	2,1	0,1	18,7	42,1
	1997	22,0	2,2	0,1	19,1	43,3
	1998	22,4	2,2	0,1	19,5	44,2
	1999	22,8	2,2	0,1	19,9	45,0
	2000	23,3	2,3	0,1	20,3	45,9
	2001	23,6	2,3	0,1	20,6	46,7
	2002	24,0	2,4	0,1	21,1	47,5
Outros	1996	21,0	7,2	8,0	21,4	57,6
	1997	21,1	7,0	8,0	21,3	57,5
	1998	21,2	7,1	7,9	21,0	57,3
	1999	21,5	7,2	7,8	21,1	57,5
	2000	21,4	7,2	7,8	21,1	57,5
	2001	17,8	7,2	7,5	18,5	51,0
	2002	21,5	7,1	7,8	20,8	57,3
Total	1996	223,8	121,7	107,6	178,6	631,7
	1997	229,9	122,7	108,6	182,0	643,2
	1998	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0
	1999	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0
	2000	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4
	2001	247,0	124,1	110,2	192,5	673,9
	2002	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0

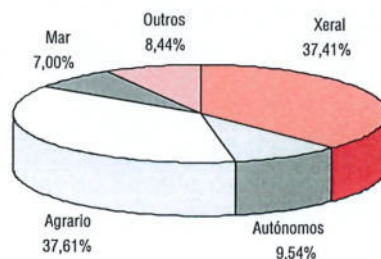
Elaboración propia

Medias anuais en miles

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais



Pensións por réximes en Galicia en 2002



Cadro 11.8

Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2000-2002

	Réxime Xeral					Autónomos				
	1990	1995	2000	2001	2002	1990	1995	2000	2001	2002
Andalucía	367,2	481,6	574,4	585,1	596,0	77,0	96,2	116,0	119,5	123,1
Aragón	96,6	124,0	140,4	142,2	143,9	26,9	30,7	33,7	34,3	34,9
Asturias	82,7	103,6	118,5	120,6	121,3	18,6	23,0	26,8	27,6	28,4
Baleares	54,5	68,6	78,4	82,2	83,7	14,2	19,0	21,7	22,4	23,1
Canarias	66,9	89,6	109,0	116,3	120,1	11,9	16,0	20,5	21,4	22,4
Cantabria	47,5	58,1	64,1	65,9	66,7	10,2	11,9	13,2	13,4	13,7
C. A Mancha	84,5	114,7	134,6	140,8	143,5	31,8	36,2	40,2	41,0	41,8
C. León	159,7	207,5	235,3	243,5	247,3	55,3	64,0	71,6	73,0	74,5
Cataluña	626,5	758,9	867,8	881,2	893,2	126,5	152,4	171,8	175,7	179,3
C. Valenciana	273,6	349,1	417,1	426,7	435,7	59,5	70,8	83,1	85,8	88,3
Extremadura	47,6	68,0	80,9	82,3	83,6	17,2	19,8	22,2	22,7	23,1
Galicia	146,9	197,2	241,4	247,7	254,0	40,1	49,2	59,9	62,4	64,8
Madrid	402,1	511,8	589,8	599,0	608,2	57,6	70,4	82,0	84,4	87,0
Murcia	56,5	71,8	86,7	88,6	90,5	16,9	20,5	24,0	24,6	25,3
Navarra	36,6	47,3	56,6	58,0	59,3	10,0	11,4	12,7	13,0	13,3
País Vasco	197,5	250,3	285,9	291,0	294,3	35,2	41,8	48,0	49,4	50,8
A Rioxa	20,1	26,4	30,1	30,7	31,1	6,2	7,2	7,9	8,0	8,1
Ceuta	3,4	4,3	4,7	4,7	4,7	0,7	0,9	1,0	1,0	1,0
Melilla	2,6	3,4	3,7	3,7	3,8	1,0	1,3	1,5	1,5	1,6
España	2.773,1	3.536,1	4.134,0	4.210,2	4.281,0	617,1	742,4	857,5	881,1	904,5

	Agrario					Mar				
	1990	1995	2000	2001	2002	1990	1995	2000	2001	2002
Andalucía	326,1	344,3	359,7	361,3	362,7	18,5	21,0	22,4	22,4	22,4
Aragón	61,9	60,2	53,4	54,3	53,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Asturias	58,7	59,9	56,8	55,9	54,7	5,0	5,3	5,2	5,2	5,1
Baleares	30,2	29,4	26,1	25,5	24,8	2,9	3,1	3,2	3,2	3,2
Canarias	37,9	38,1	37,7	37,6	37,4	9,3	10,4	10,9	11,0	11,0
Cantabria	26,3	26,9	25,4	25,0	24,6	3,6	3,9	4,0	4,0	4,1
C. A Mancha	112,0	113,3	108,8	107,5	105,8	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
C. León	185,5	186,7	177,7	175,1	172,0	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3
Cataluña	123,5	123,2	116,0	114,5	112,1	8,7	9,0	9,1	9,1	9,1
C. Valenciana	142,7	143,4	139,8	138,6	136,8	8,6	9,1	9,2	9,1	9,1
Extremadura	77,0	77,4	74,9	74,5	73,9	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Galicia	271,5	275,1	262,7	259,6	255,4	33,9	40,9	45,9	46,7	47,5
Madrid	29,0	26,3	23,1	22,4	21,7	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4
Murcia	51,7	54,5	56,5	56,4	56,3	1,8	1,9	2,0	2,0	2,1
Navarra	20,5	20,5	19,6	19,3	19,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
País Vasco	29,0	28,1	25,6	25,0	24,3	11,7	13,1	13,4	13,5	13,5
A Ríoxa	12,7	12,6	11,6	11,4	11,4	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Ceuta	—	0,0	0,1	0,1	0,1	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
Melilla	—	0,0	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
España	1.596,3	1.620,3	1.577,6	1.563,8	1.545,9	106,4	120,5	128,3	129,1	129,7

Elaboración propia

Medias anuais en miles

A suma de cada un dos epígrafes non coincide necesariamente con exactitude co total de España ó empregar cantidades reducidas

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

En 2002 prodúcese, ó igual que os sete anos anteriores, un descenso no número de pensións do Réxime Especial Agrario en Galicia, neste caso, en 4.200 persoas. Como apuntabamos en informes anteriores, en 1994 prodúcese unha inflexión no crecemento continuo de pensionistas agrarios de moitos anos anteriores, e comeza a ser maior, se ben moi paulatinamente, o número das pensións que causan baixa que o número de novos pensionistas.

Desde o punto de vista dos datos que proporciona a Seguridade Social, Galicia é a comunidade autónoma española que sufriu un proceso de transformación máis importante con respecto á configuración da súa poboación activa nestes últimos anos, pasando de representa-los activos do Réxime Especial Agrario ó 29,29% da poboación en alta en 1985, ó 7,26% en 2002, moi por debaixo de poboacións como Andalucía ou Extremadura e cerca xa da media española do 6,79%. A impresionante diminución do colectivo agrario cotizante nestes últimos anos desembocou, en gran medida, na xubilación ou a invalidez, se ben, as pequenas diminucións dos últimos anos parecen indicar que o proceso vai remitindo na súa intensidade.

Como consecuencia do proceso que apuntabamos, o número de pensionistas do Réxime Agrario constitúe o continxente máis numeroso das provincias de Lugo e Ourense, mentres que na Coruña e Pontevedra as pensións do Réxime Xeral a partir de 1994 e, xa nos sucesivos, superan ás do Réxime Agrario, se ben, como xa apuntabamos, en cómputo global seguen sendo as maioritarias en Galicia.

A provincia de Lugo, con 73.100 pensionistas agrarios, supera a Pontevedra e Ourense, con 53.700 e 52.500 respectivamente, e ten só 3.000 pensionistas menos que A Coruña, dobrando amplamente a cifra das pensións do Réxime Xeral.

As pensións do Réxime Xeral da Seguridade Social, en número de 254.000, experimentan unha subida de 6.300 con respecto ó ano anterior, se ben seguen a representar tan só un 5,93% do total español correspondente ó citado réxime. As provincias de Lugo e Ourense, con 30.800 e 39.400 pensións, respectivamente, representan conxuntamente tan só o 27,24% dos perceptores de pensións do Réxime Xeral en Galicia.

As 64.800 pensións galegas do Réxime Especial de Traballadores Autónomos, en 2002, constitúen un 7,16% do total español correspondente a dito réxime, 56 céntimas máis que a porcentaxe do total da poboación galega, con respecto á de España. O peso porcentual do Réxime de Autónomos, con respecto ó total das pensións galegas é do 8,97%, por debaixo da media española, do 11,28%.

A provincia da Coruña, con 25.600 pensións do Réxime Especial de Autónomos en 2002, ten algo máis do dobre que as de Lugo e Ourense -10.500 e 10.600, respectivamente-. A provincia de Pontevedra, con 18.200 perceptores en 2002, representa o 28,1% dos pensionistas do Réxime de Autónomos en Galicia.

Galicia é a comunidade autónoma con maior número absoluto de pensionistas do Réxime Especial do Mar, dobrando a Andalucía que ocupa o segundo lugar. Os 47.500 pensionistas deste réxime, en Galicia, representan o 36,62% do total español, radicados fundamentalmente na provincia da Coruña, 24.000, e a de Pontevedra, 21.100.

Ingresos e gastos

O sistema de protección social nútrese basicamente dos ingresos da Seguridade Social e das contribucións do Estado.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e o máis recente de mellora e desenvolvemento do sistema de protección social seguindo as pautas do Pacto de Toledo, contemplan a separación e clasificación das fontes de financiamento do sistema de protección social, de tal xeito que de forma gradual se tenda a que, a partir de 2000, a acción protectora, na súa modalidade universal: asistencia sanitaria, servizos sociais (agás os de accidentes de traballo e enfermidades profesionais), pensións non contributivas, complementos de mínimos de pensións contributivas e prestacións familiares por fillo a cargo, se financien mediante contribucións do Estado, mentres que as prestacións contributivas -basicamente as prestacións derivadas do contrato de traballo máis o gasto de xestión e de funcionamento dos servizos-, pasen a ser financiadas con cargo ás cotizacións das pensións obrigatorias, ademais do importe das cantidades recadadas en concepto de recargos, sancións, así como rendas e intereses patrimoniais. Neste sentido, xa desde o orzamento da Seguridade Social do 2000 contemplase que a totalidade dos Servizos Sociais do IMSERSO e Protección Familiar se financien con aportación do Estado, e para os complementos de mínimos determináanse as sucesivas aportacións do Estado ata o financiamento total de ditos complementos, cun compromiso temporal de non superar 11 anos desde o 2002.

No cadro 11.9 contéplanse as contías da recadación de cotas da Seguridade Social por réximes, que ascenden en Galicia a 3.691,41 millóns de euros, en 2002; unha cifra lixeiramente superior ó ano anterior e que reflicte un pequeno aumento na recadación nas provincias de A Coruña, Ourense e Pontevedra e unha lixeira diminución en Lugo.

■ Cadro 11.9

Recadación de cotas da Seguridade Social. Por réximes e provincias. Galicia. 1995-2002

		R. Xeral	Agrario	Autónomos	Mar	Emp. Hogar	Outros	Total
1995	A Coruña	652,10	39,02	115,10	19,17	6,62	140,52	972,53
	Lugo	217,11	38,72	35,68	8,20	1,72	0,37	301,80
	Ourense	138,44	13,55	36,37	0,19	1,65	31,57	221,76
	Pontevedra	448,60	20,77	84,43	38,75	4,07	0,04	596,65
	Galicia	1.456,26	112,06	271,58	66,30	14,06	172,48	2.092,74
1996	A Coruña	680,29	35,26	119,76	18,05	6,51	139,67	999,54
	Lugo	238,58	33,78	37,50	5,85	1,73	3,80	321,25
	Ourense	152,13	12,65	38,38	0,01	1,72	33,44	238,33
	Pontevedra	524,34	20,58	100,15	39,97	4,49	112,57	802,10
	Galicia	1.070,99	81,69	195,64	23,91	9,96	176,91	1.559,11
1997	A Coruña	727,95	33,27	131,35	20,72	6,87	147,52	1.067,68
	Lugo	247,97	36,25	44,95	6,43	1,83	3,66	341,08
	Ourense	229,02	13,01	41,18	0,01	1,89	0,34	285,44
	Pontevedra	559,22	18,81	104,20	40,52	4,51	120,11	847,38
	Galicia	1.764,15	101,34	321,69	67,67	15,10	271,64	2.541,58
1998	A Coruña	776,75	35,34	143,44	22,31	7,15	159,74	1.144,73
	Lugo(1)	174,19	35,93	43,51	6,22	1,93	3,51	265,29
	Ourense	261,37	14,47	48,22	0,02	2,21	0,34	326,63
	Pontevedra	600,24	18,73	112,84	43,28	4,76	0,05	779,91
	Galicia	1.812,55	104,47	348,02	71,83	16,04	163,65	2.516,56
1999	A Coruña	844,56	34,55	155,67	23,52	7,26	182,31	1.247,88
	Lugo	289,40	38,52	47,82	10,65	2,01	0,94	389,35
	Ourense	303,93	13,95	51,68	0,02	2,39	0,38	372,34
	Pontevedra	718,19	19,23	125,64	44,35	5,11	0,07	912,58
	Galicia	2.156,08	106,25	380,80	78,55	16,77	183,71	2.922,14
2000	A Coruña	844,56	34,55	155,67	23,52	7,26	182,31	1.247,88
	Lugo	289,40	38,52	47,82	10,65	2,01	0,94	389,35
	Ourense	303,93	13,95	51,68	0,02	2,39	0,38	372,34
	Pontevedra	718,19	19,23	125,64	44,35	5,11	0,07	912,58
	Galicia	2.156,08	106,25	380,80	78,55	16,77	183,71	2.922,14
2001	A Coruña	983,24	32,07	165,51	23,76	7,71	244,01	1.456,29
	Lugo	247,24	34,07	54,30	7,87	2,37	54,45	400,31
	Ourense	324,14	12,18	55,25	0,01	2,74	0,73	395,06
	Pontevedra	790,01	17,45	137,20	49,84	5,58	218,29	1.218,37
	Galicia	2.344,64	95,77	412,26	81,48	18,40	517,48	3.470,03
2002	A Coruña	1.056,37	30,29	171,06	23,00	8,17	265,74	1.554,63
	Lugo	299,71	31,64	53,79	7,28	2,58	0,00	395,00
	Ourense	345,41	11,36	56,70	0,02	2,99	0,68	417,16
	Pontevedra	852,83	16,02	143,27	49,00	5,97	257,53	1.324,62
	Galicia	2.554,32	89,31	424,82	79,30	19,71	523,95	3.691,41

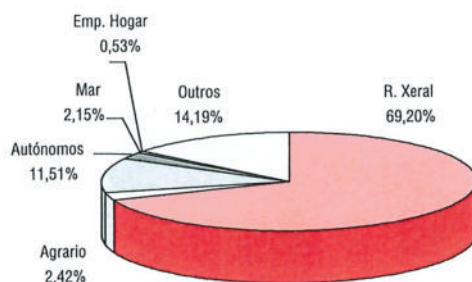
Elaboración propia

Datos en millóns de euros

(1) Os datos relativos ó Réxime Xeral e ó Total nesta provincia non inclúen desemprego

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

Distribución de recadación por réximes. Galicia. 2002



O Réxime Xeral representa o 69,20% da recadación de cotas e nun sistema de reparto como o da Seguridade Social española -os activos actuais financian ós pensionistas-, debe supli-las carencias da escasa recadación dos outros réximes, que ademais como o caso do Agrario cunha maior porcentaxe de pensionistas na Comunidade Autónoma Galega -o 37,61%- representa só o 2,42% do total da recadación de cotas da Seguridade Social.

Os gastos das pensións en Galicia reflíctense no cadro 11.10 xunto cos pagos por subsidios, e no cadro 11.11 especifícase o abono das prestacións por réximes. En 2002 pagáronse por prestacións da Seguridade Social en Galicia 4.640,23 millóns de euros, das que 4.350,80 millóns de euros- corresponderon a pagos de pensións, a contía do total de ámbalas dúas é notablemente superior á de 2001, producíndose un aumento nas catro provincias galegas. Na provincia da Coruña, con 1.774,31 millóns de euros é onde se produce o maior volume de pagos en pensións e representa o 38,40% do total do mesmo en Galicia. En subsidios, no ano 2002 a diferenza dos catro anteriores, a provincia da Coruña supera a de Pontevedra en máis de dez millóns de euros.

■ Cadro 11.10

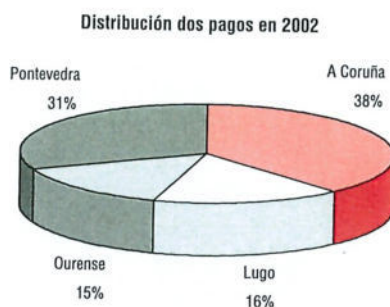
**Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por provincias.
Galicia. 1999-2002**

	Pensións				Subsidios				Total			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
A Coruña	1.360,81	1.490,67	1.560,43	1.657,60	87,10	92,65	95,04	116,71	1.447,91	1.583,32	1.655,47	1.774,31
Lugo	608,04	654,90	674,79	710,92	28,97	30,73	29,97	31,62	637,01	685,63	704,76	742,54
Ourense	539,51	583,75	601,72	632,26	24,06	25,75	26,37	26,82	563,58	609,50	628,08	659,08
Pontevedra	1.107,96	1.213,05	1.267,64	1.358,00	87,21	96,01	100,96	106,28	1.195,17	1.309,05	1.368,59	1.464,28
Galicia	3.616,32	3.942,37	4.104,57	4.358,80	227,34	245,13	252,33	281,43	3.843,66	4.187,50	4.356,91	4.640,23

Elaboración propia

Datos económicos en millóns de euros

Fonte: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social.



Cadro 11.11

**Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por réximes.
Galicia. 2001 -2002**

	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Total	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Réxime Xeral	851,74	911,94	231,31	250,38	266,71	286,70	653,60	709,78	2.003,35	2.158,80
Réxime Especial Autónomos	129,28	142,31	51,26	55,28	51,40	55,82	93,74	102,14	325,68	355,55
Réxime Especial Agrario	362,57	372,22	343,67	352,86	248,51	251,90	253,43	259,38	1.208,18	1.236,36
Réxime Especial do Mar	124,58	132,47	16,74	18,31	0,00	0,00	211,35	226,96	352,67	377,74
Réxime Especial Minería do Carbón	6,16	6,60	4,92	5,26	2,82	2,98	2,71	2,86	16,62	17,70
Réxime Especial Empregados do Fogar	28,69	30,21	11,44	12,06	10,61	11,25	25,86	27,03	76,60	80,55
Accidentes de traballo e enfermidades profesionais	45,81	50,22	15,76	17,07	14,92	16,05	42,09	46,03	118,58	129,37
Non contributivas	106,64	128,32	29,65	31,31	33,12	34,38	85,81	90,13	255,23	284,14
Total	1.655,47	1.774,30	704,76	745,53	628,08	659,08	1.368,59	1.464,31	4.356,91	4.643,22

Elaboración propia

En millóns de euros

Fonte: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social

Ó Réxime Xeral van destinadas prestacións por importe de 2.158,80 millóns de euros-, case o 50% do importe total dos pagos. O abono de prestacións derivadas do Réxime Agrario representan a parte máis importante dos pagos da Seguridade Social na provincia de Lugo e está case á par co Réxime Xeral en Ourense. No cómputo galego os gastos do Réxime Agrario constitúe o 26,63% do total dos pagos.

11.3. Análise dos datos sobre as pensións do sistema

11.3.1. Pensións de xubilación

O risco de vellez que dá orixe á pensión de xubilación pode concibirse de dous modos diferentes. Por un lado, a pensión pode presentarse como unha contra-prestación ós servizos prestados por unha persoa ó longo da súa vida -pensión de vellez-. Desde un segundo punto de vista, o traballador ó chegar a certa idade é considerado como un inválido, as enfermidades da idade e a súa repercusión no rendemento profesional determina unha pensión de "retiro". Configuraríase, en ámbolos dous casos, como un dereito de crédito a través do que paliar, mediante unha renda substitutiva, a perda da renda profesional.

Estas dúas concepcións non conducen sempre ás mesmas consecuencias. A idade da percepción da pensión dependerá, no primeiro caso, sobre todo, de consideracións económicas, mentres que no segundo, virá dada pola situación de invalidez que se presume. Sen embargo, na práctica, ámbalas dúas aproxímanse, xa que as esixencias económicas obrigan a miúdo a atrasa-lo dereito á pensión que se fai coincidir coa época que a invalidez poida presumirse de feito para a maior parte dos traballadores.

Esta pensión presenta desde o punto de vista da Seguridade Social importantes problemas nos seus aspectos técnicos: a idade previsible, a determinación da contía da prestación –cálculo da base reguladora–, a compatibilidade pensión-traballo e a imprescritibilidade do dereito ó recoñecemento da pensión.

Actualmente en España os requisitos para o acceso á pensión de xubilación son: ter cumprida a idade regulamentaria e ter cuberto un período mínimo de carencia.

A idade prevista legalmente é a de 65 anos, se ben existe transitoriamente, a posibilidade de xubilarse anticipadamente a partir dos 60 anos con coeficientes reductores, para os traballadores que tiveran a condición de mutualistas nalgunha mutualidade laboral de traballo por conta allea antes do 1 de xaneiro de 1967, sempre que se atopen en alta ou asimilada á alta. O Real decreto lei 16/2001 de 27 de decembro, de medidas para o establecemento dun sistema de xubilación gradual e flexible, que normativiza neste eido o previsto no acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social do 9 de abril de 2001 engade un novo suposto de xubilación anticipada, a partir dos 61 anos, de traballadores afiliados con posterioridade a 01.01.1967, que acrediten máis de 30 anos de cotización, figuren inscritos como demandantes de emprego, polo menos seis meses, e a causa do seu cese non lles fose imputable.

Excepcionalmente, en determinados supostos (reconversión industrial, xubilación parcial con contratos de relevo, xubilación especial ós 64 anos, traballos penosos, tóxicos, etc.), poderanse xubilar con antelación á idade ordinaria sen coeficientes reductores.

O Real Decreto Lei 16/2001 prevé a implantación de medidas desincentivadoras das xubilacións de carácter voluntario e a posta en marcha de medidas que flexibilicen a idade de xubilación, prolongando a vida activa a aqueles que voluntariamente o desexen e unha modificación da regulación da xubilación parcial, de maneira que dunha banda se posibilita a compatibilidade entre o percibo dunha pensión de xubilación e o desenvolvemento de actividades laborais e por outra permita a exoneración do pago de cotizacións sociais por continxencias comúns, excepto incapacidade temporal, dos traballadores de 65 e máis anos que prolonguen a actividade laboral sempre que acrediten 35 anos efectivos de cotización e constitúa unha decisión voluntaria e libre do traballador.

O período mínimo de carencia é de quince anos de cotización, dos cales polo menos dous deberán estar abranguidos dentro dos quince inmediatamente anteriores ó momento de causa-lo dereito, calculándose a contía en función da porcentaxe aplicable á base reguladora (a base reguladora calcúlase de acordo co cociente que resulte de dividir por 210 as bases de cotización do interesado dos 180 meses inmediatamente anteriores ó que se produza o feito causante), a porcentaxe obtense aplicando unha escala que comeza có 50% con quince anos, aumentando un 3% por cada ano adicional comprendido entre o décimo sexto e

o vixésimo quinto e un 2% a partir do vixésimo sexto ata acadar o 100% ós 35 anos, tal como especifícase no seguinte cadro:

Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora	Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora
Ós 15 anos	50%	Ós 26 anos	82%
Ós 16 anos	53%	Ós 27 anos	84%
Ós 17 anos	56%	Ós 28 anos	86%
Ós 18 anos	59%	Ós 29 anos	88%
Ós 19 anos	62%	Ós 30 anos	90%
Ós 20 anos	65%	Ós 31 anos	92%
Ós 21 anos	68%	Ós 32 anos	94%
Ós 22 anos	71%	Ós 33 anos	96%
Ós 23 anos	74%	Ós 34 anos	98%
Ós 24 anos	77%	Ós 35 anos	100%
Ós 25 anos	80%		

O citado Real decreto lei 16/2001 establece que cando se acceda á pensión de xubilación a unha idade superior ós 65 anos a porcentaxe aplicable á respectiva base reguladora será a resultante de sumar ó 100 por 100, un 2 por 100 adicional por cada ano completo cotizado a partir dos 65 anos, sempre que en dito momento o interesado tivera acreditados 35 anos de cotización. Noutro caso, a porcentaxe adicional indicado aplicárase, cumpridos os 65 anos, desde a data na que acreditase dito período de cotización.

As pensións de xubilación da Seguridade Social constitúen as máis importantes desde o punto de vista numérico e tamén en contía económica.

Na Comunidade Autónoma Galega (cadro 11.12) hai, en 2002, 430.100 pensións de xubilación, que representan o 9,40% das 4.575.300 existentes en España. Do exame dos datos do cadro 11.12 pódese observa-lo incremento importantísimo do número das devanditas prestacións entre os anos 1997 e 1998, tanto na comunidade autónoma, como no total español, que é debido na súa maioría á conversión das pensións de incapacidade permanente dos beneficiarios de 65 ou máis anos en pensións de xubilación (ver nota ó pé do cadro), mentres que os aumentos interanuais de 1999, 2000, 2001 e 2002 son máis cativos e consecuencia do aumento natural do número das pensións. Incluso nos catro últimos anos baixan lixeiramente o número de pensións de xubilación na provincia de Ourense e no 2002 tamén na provincia de Lugo.

Como sinalabamos en informes anteriores, a estrutura da poboación das provincias de Lugo e Ourense, onde cun 25,82% da poboación da comunidade autónoma se concentra en 2002 preto dun 36,57% dos pensionistas de xubilación, constitúe un trazo fundamental e xoga un importante papel na elevada porcentaxe de Galicia sobre o total nacional. Destacan, doutra banda, en sentido contrario, o

número relativamente escaso, 118.200, de pensións de xubilación da Seguridade Social en Pontevedra, se ben e como se pode observar, debido ó transvase de pensionistas de invalidez permanente de máis de 65 anos, en 1998, aumentan en 34.000 –case un 50% dos 77.000 existentes en 1997–.

■ Cadro 11.12

**Pensións de xubilación. Por provincias.
Galicia/España. 1990/1995-2002⁽¹⁾**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	101,6	55,6	54,9	57,8	269,9	2.803,8
	Promedio	282,09	251,62	248,92	279,69	268,61	308,07
1995	Nº	116,6	59,6	58,6	69,5	304,4	3.265,2
	Promedio	390,97	341,97	332,23	402,76	372,90	443,96
1996	Nº	119,9	60,1	59,1	72,0	311,1	3.350,3
	Promedio	413,81	361,14	349,38	426,16	400,38	471,85
1997	Nº	124,8	62,6	60,7	77,0	325,1	3.502,5
	Promedio	419,60	364,01	355,15	414,34	395,42	478,28
1998	Nº	147,8	83,0	74,8	111,0	416,6	4.400,9
	Promedio	433,53	374,40	365,07	427,70	407,99	496,15
1999	Nº	149,9	83,4	74,6	112,9	420,8	4.450,2
	Promedio	441,64	381,43	371,72	435,51	415,55	505,51
2000	Nº	151,7	83,5	74,3	114,6	424,1	4.493,4
	Promedio	469,47	402,42	391,97	463,46	441,17	538,68
2001	Nº	153,6	83,6	74,3	116,6	428,2	4.545,6
	Promedio	507,4	434,0	421,9	503,2	477,2	584,5
2002	Nº	154,7	83,4	73,9	118,2	430,1	4.575,3
	Promedio	531,2	455,0	441,2	531,0	501,8	615,1

Elaboración propia

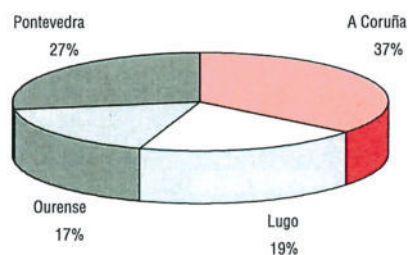
Números en miles redondeados. Medias anuais

Promedio, en euros, a decembro de cada ano

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

Pensións de xubilación en 2002



A media en 2002 das pensións galegas de xubilación situouse en 501,77 euros ó mes, subindo máis de 24,5 euros con respecto ó pasado ano, mentres que a media estatal sube, en 2002, máis de 30,5 euros, situándose en 615,10 euros-113,33 por riba da media galega-.

As provincias de Lugo e Ourense, polo importante número de pensións de xubilación do Réxime Agrario, aparecen ámbalas dúas con máis de 160 euros de diferenza con respecto á media estatal.

11.3.2. Pensións de invalidez permanente

Nas orixes da institucionalización do seguro de invalidez, a finais do pasado século, este foi concibido como unha vellez prematura, dando orixe a unha renda vitalicia que supoñía en realidade unha liquidación anticipada da pensión de vellez. A evolución posterior permitiu defini-la invalidez cunha noción distinta á de xubilación na que cada vez con maior énfase vaise poñendo o acento nas medidas encamiñadas á rehabilitación e recuperación do traballador.

A invalidez, desde o punto de vista de prestación contributiva, defínese pola súa relación co exercicio dunha actividade profesional, ben como unha incapacidade para exercer unha profesión determinada -incapacidade permanente total para a profesión habitual- podendo neste caso dedicarse a outra distinta, ou ben como unha incapacidade xeral para a obtención de calquera tipo de ingresos -incapacidade permanente absoluta-, que lle inhabilita por completo para toda profesión ou oficio.

A invalidez tamén pode orixinar unha incapacidade parcial para a profesión habitual, que no sistema español de Seguridade Social é aquela que sen acadalo grado de total, ocasiona ó traballador unha diminución do 33% no seu rendemento normal para dita profesión, sen impedirlle a realización das tarefas fundamentais desta.

A Seguridade Social española prevé tamén unha incapacidade absoluta agravada, que constitúe a gran invalidez, para aqueles traballadores incapacitados absolutos que, como consecuencia de perdas anatómicas ou funcionais, necesitan a asistencia doutra persoa para realiza-los actos máis esenciais da vida, tales como vestirse, desprazarse, xantar ou análogos.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e a Lei 24/1997 establecen a regulación da invalidez absoluta e gran invalidez nos termos actuais, se ben introducen determinadas medidas que confiren unha maior transparencia e seguridade xurídica no recoñecemento e graduación das incapacidades permanentes (total e parcial) efectuadas de acordo a un listado que se aproba regulamentariamente e a un réxime de incompatibilidades co traballo, pasando a denominarse e equipararse, a partir dos 65 anos, a pensión por incapacidade permanente á pensión de xubilación. Non obstante, o acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social prevé a eliminación do tope de 65 anos para acceder á declaración de incapacidade permanente cando esta se derive de accidente de traballo ou enfermidade profesional.

As pensións de incapacidade experimentan pequenas subidas no seu número ata 1997-ver informes anteriores e o cadro 11-13-, en que baixan en moi escasa medida en relación ó ano precedente. As pensións de incapacidade permanente sofren en 1998 unha drástica diminución polo feito de que a partir de novembro de 1997

os beneficiarios das pensións de incapacidade permanente de 65 anos ou máis pasen a ter a condición de xubilados. A baixada é de tal xeito que das 146.500 existentes en 1997 en toda Galicia quedan só 59.200; en 1998 dita diminución é maior porcentualmente en Galicia –o 59,59%– que no total estatal o –50,54%–. En 2002 o número das pensións de invalidez aumentan en 100 na comunidade autónoma. As 57.800 pensións de incapacidade permanente existentes en Galicia pasan a representar un 8,51% respecto do total de pensións.

Cadro 11.13

**Pensións de invalidez. Por provincias. Galicia/España.
1990/1995-2002 ⁽¹⁾**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	36,3	32,8	23,2	54,7	147,0	1.567,9
	Promedio	251,10	226,82	229,24	240,22	238,21	284,33
1995	Nº	40,0	33,8	23,6	57,5	154,8	1.672,3
	Promedio	354,54	307,39	310,70	329,38	328,33	403,64
1996	Nº	40,8	33,4	23,6	57,1	154,9	1.684,0
	Promedio	378,42	324,62	327,79	348,26	347,94	428,34
1997	Nº	39,6	31,2	22,1	53,6	146,5	1.626,6
	Promedio	432,98	337,76	353,46	378,47	385,22	471,29
1998	Nº	19,5	10,9	7,7	21,1	59,2	804,5
	Promedio	456,19	355,08	372,07	396,08	407,74	492,94
1999	Nº	19,9	10,3	7,7	20,5	58,4	798,0
	Promedio	465,36	362,06	379,48	409,84	415,85	502,46
2000	Nº	20,5	9,8	7,9	19,9	58,0	792,6
	Promedio	498,95	397,78	415,22	452,67	455,04	542,59
2001	Nº	21,0	9,4	8,0	19,4	57,7	788,6
	Promedio	543,67	441,95	459,02	497,41	500,37	593,18
2002	Nº	21,5	8,9	8,1	19,2	57,8	787,4
	Promedio	574,92	473,36	491,83	530,84	533,22	628,66

Elaboración propia

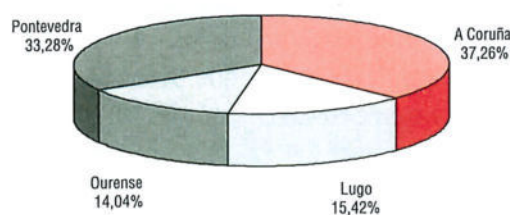
Números en miles redondeados. Medias anuais

Promedio, en euros, a decembro de cada ano

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

Pensións de invalidez en 2002



O mesmo que ocorre coas pensións de xubilación, a proporción de pensións de invalidez en Galicia, en relación co total destas en España, era tradicionalmente moito maior que a da poboación. Sen embargo, despois de 1998 queda establecida nun 7,36%, fronte ó 9% do ano anterior, o que sen dúbida pon de manifesto o elevado número de incapacitados permanentes de 65 anos ou máis existentes en Galicia, que engrosan xa a partir de 1998 o número de pensionistas de xubilación. En 2002 aumentan moi lixeiramente nas provincias de A Coruña e Ourense, diminuindo tamén en moi pequena medida en Pontevedra e algo máis acusado en Lugo. No cómputo da comunidade autónoma sube só en 100 pensións, descendendo en moi pequena contía no conxunto de España o número de pensionistas de incapacidade. A contía media da prestación de invalidez permanente en Galicia, é de 533,22 euros mes- subindo con respecto a 2001 en 33,43 euros, pero inferior en máis de 95 euros á media estatal, sendo significativamente baixas ás correspondentes ás provincias de Lugo e Ourense.

O cadro 11.14 proporciónanos información sobre a distribución do número de pensións de invalidez segundo os grados de incapacidade. De acordo con estes datos o volume maior de pensionistas de invalidez en Galicia son os incapacitados totais: 34.223, que representan o 59,21% do total de inválidos galegos, e o 8,28% dos incapacitados totais españois, unha cifra maior que a que correspondería a proporción da poboación, máis que en virtude do importantísimo transvase de incapacitados permanentes con 65 ou máis anos a xubilados operada en 1998, correxe en parte a enorme desproporción de anos anteriores. Convén resaltar tamén o elevado número de inválidos absolutos de Pontevedra, aínda que moito menor tanto en número como proporcionalmente ós anos precedentes pola diminución dos citados pensionistas maiores de 65 anos.

11.3.3. Pensións de viuvez

Integrada dentro do que tradicionalmente se considera como seguro por falecemento ou prestacións por morte e supervivencia, a pensión de viuvez ten como finalidade repara-lo dano causado pola desaparición dun dos cónxuxes, e a ela ten dereito o supervivente, nos seguintes termos: se o falecido se atopase no momento do óbito en alta ou situación asimilada á alta, en caso de morte por enfermidade común deberá completar un período mínimo de cotización de cincocentos días, dentro dos cinco anos anteriores ó falecemento, non esixíndose ningún período en caso de accidente, sexa ou non laboral, ou enfermidade profesional. Se o falecido non estivera de alta ou situación asimilada á alta poderán causar dereito a pensión sempre que se acredite un período mínimo de cotización de quince anos (reforma da Lei 24/1997).

No suposto de separación ou divorcio, o dereito á pensión de viuvez corresponderá a quen sexa ou fora cónxuxe lexítimo, e ós separados ou divorciados que non contraeran novas nupcias, en contía proporcional ó tempo vivido co cónxuxe falecido, con independencia das causas que determinaran a separación ou o divorcio. É compatible con calquera renda de traballo do beneficiario e coa pensión de xubilación ou incapacidade permanente a que o mesmo tivera dereito.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social estableceu modificacións normativas nas prestacións de viuvez, co incremento da súa contía atendendo ó nivel de renda e cargas familiares, cen-

trándose prioritariamente, nas pensións mínimas daqueles que teñan menos de 60 anos, para equipara-la súa contía coas pensións mínimas que o sistema outorga ós viúvos (as) maiores de 60 anos, o que se realizou gradualmente tendo plena aplicación no ano 2000. O acordo para a mellora e desenvolvemento do sistema de protección social do 9 de abril de 2001 contempla a previsión do incremento da porcentaxe a aplicar sobre a base reguladora do 45% actual ata o 52% e o 70% no caso de viúvos/as con cargas familiares e un novo marco de compatibilidades permitindo nalgúns casos mante-la pensión aínda que o pensionista contraia novas nupcias.

**Pensións de invalidez en vigor segundo grao de incapacidade.
Por provincias. Galicia/España. 1995/2000-2002**

■ Cadro 11.14

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Gran invalidez						
1997	993	675	487	984	3.138	34.478
1998	707	332	249	574	1.861	22.667
1999	734	340	256	579	1.909	23.147
2000	747	346	277	590	1.960	23.925
2001	760	341	283	589	1.973	24.724
2002	790	341	294	630	2.055	25.399
Invalidez absoluta						
1997	13.160	9.014	6.768	22.834	51.777	836.473
1998	7.453	3.440	2.809	8.523	22.225	368.411
1999	7.573	3.266	2.785	8.270	21.894	360.188
2000	7.655	3.077	2.852	7.963	21.547	353.756
2001	7.788	2.991	2.928	7.701	21.408	349.322
2002	7.908	2.900	3.059	7.407	21.274	345.974
Invalidez total						
1997	24.963	21.330	14.707	29.377	90.377	740.379
1998	11.139	7.058	4.637	11.869	34.703	408.612
1999	11.421	6.700	4.617	11.510	34.248	410.376
2000	11.961	6.369	4.680	11.215	34.226	411.131
2001	12.370	6.012	4.727	10.984	34.091	411.249
2002	12.752	5.674	4.757	11.041	34.224	413.126
Invalidez parcial						
1997	446	167	174	415	1.202	15.252
1998	156	49	54	137	396	4.860
1999	135	44	48	122	349	4.307
2000	117	38	42	109	306	3.806
2001	102	30	33	101	266	3.323
2002	87	23	24	85	219	2.888

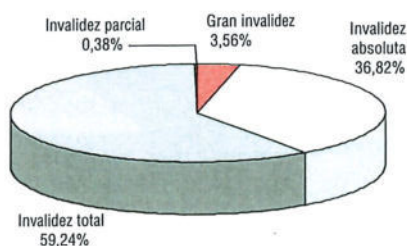
Elaboración propia

Medias anuais en miles

A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

Pensións de invalidez en Galicia en 2002



Continúa en 2002 a tendencia no aumento de pensións de viuvez en Galicia (cadro 11.15), aumento que se cifra en 2.200 novos pensionistas viúvos ou viúvas máis que o ano anterior:

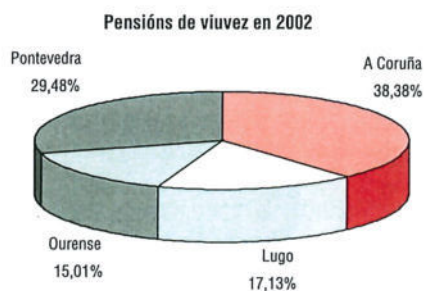
As 165.200 pensións de viuvez en Galicia representan un 7,97% do total español, destacando con respecto ó total da poboación, as cifras de Lugo e Ourense cunha maior porcentaxe que as da Coruña e Pontevedra.

Pensións de viuvez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1995-2002

■ Cadro 11.15

		Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia		
1990	Nº	44,8	21,6	18,4	34,6	119,5	1.541,0
	Promedio	175,80	137,43	138,96	171,94	162,07	188,76
1995	Nº	54,0	25,3	22,0	42,0	143,3	1.817,5
	Promedio	250,33	192,80	196,94	245,56	230,59	273,07
1996	Nº	55,6	25,9	22,5	42,9	146,9	1.856,9
	Promedio	263,61	202,70	207,71	258,68	243,16	288,32
1997	Nº	57,1	26,3	23,0	44,0	150,4	1.897,5
	Promedio	271,07	209,26	214,72	266,10	250,20	297,63
1998	Nº	58,4	26,8	23,6	45,0	153,8	1.936,7
	Promedio	278,54	215,35	221,12	273,88	257,36	307,09
1999	Nº	59,7	27,3	24,0	45,9	156,9	1.973,3
	Promedio	283,85	219,45	225,26	278,92	262,22	312,91
2000	Nº	61,1	27,7	24,3	47,0	160,1	2.009,6
	Promedio	300,94	232,86	239,08	295,64	277,84	332,91
2001	Nº	62,3	28,0	24,6	47,9	162,8	2.042,4
	Promedio	329,6	255,7	262,4	323,4	305,0	364,9
2002	Nº	63,4	28,3	24,8	48,7	165,2	2.073,3
	Promedio	355,4	277,7	283,2	349,2	329,4	393,8

Elaboración propia
 Números en miles. Medias anuais
 Promedio, en euros, a decembro de cada ano
 Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS



Como sinalabamos en informes anteriores, a media da contía económica das pensións de viuvez nas provincias galegas –329,41 euros– é inferior á do conxunto de España, nun proceso, ademais, no que a diferenza a favor da media nacional vaise acrecentando ano tras ano, pasando, como pode observarse no citado cadro 11.15, dos 26,69 euros menos en 1990 a 64,36 en 2002.

Tendo en conta a baixa dotación destas pensións –o 45% da base reguladora ata o ano 2001 ou o mínimo legal– e mesmo a posibilidade de reparto en caso de haber ex cónxuxes superviventes, a diferenza da contía en máis dun 16% reviste, se cabe, maior importancia. Como no resto das pensións, as diferenzas das medias de Lugo e Ourense, con respecto ó total español, son aínda maiores.

11.3.4. Pensións de orfandade

A pensión de orfandade que deriva do falecemento do causante, ten por finalidade a obtención dunha prestación por cada un dos fillos, calquera que sexa a natureza legal da súa filiación, que sexan menores de certa idade ou estean incapacitados para todo traballo, sempre que no seu caso teña cuberto o período mínimo de cotización esixido para ter dereito á pensión de viuvez.

A incapacidade para o traballo debe ser permanente e absoluta, que inhabilite para toda profesión ou oficio.

Tamén terán dereito á pensión de orfandade, nas mesmas condicións, os fillos adoptivos do causante, sempre que a adopción tivera lugar con dous anos de antelación.

Así mesmo, terán dereito os fillos que o cónxuxe supervivente levara ó matrimonio sempre que se celebre con dous anos de antelación, se comprobe que convivían co causante e ás súas expensas e que non teñan dereito a outra pensión da Seguridade Social, nin queden familiares con obriga e posibilidades de prestarlles alimentos, segundo a lexislación civil.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social que desenvolve o Pacto de Toledo ampliou o límite de idade para o percibo das pensións de orfandade, calquera que sexa a natureza legal da filiación, desde os 18 ós 21 anos, e no suposto de que non sobrevivira ningún dos pais, o límite será ós 23 anos, tendo aplicación dende 1999. O acordo para a mellora e desenvolvemento sistema de protección social contempla a elevación de novo do límite, fixándoo en 22 anos con carácter xeral e en 24 para a orfandade absoluta a partir de 2002.

Durante 2002 produciuse en Galicia (cadro 11.16) un aumento de 1.297 pensións de orfandade, incremento que ten lugar nas catro provincias. Os 21.280 orfos acoillidos ó sistema da Seguridade Social no país galego representan o 7,80% do total estatal, dos cales o 41% son da Coruña, o 34,53% de Pontevedra, o 12,85% de Lugo e o 11,62% de Ourense.

O importe medio da contía da pensión experimenta un moderado aumento, tanto en Galicia como no total español, sendo a da Comunidade Autónoma Galega lixeiramente inferior á media estatal, cunha diferenza, a favor do total do Estado, no ano 2002 de 10,95 euros mensuais.

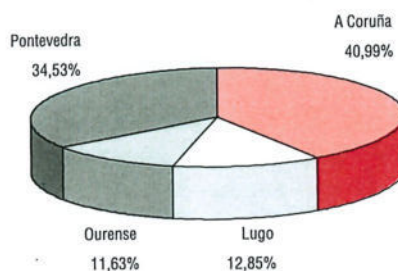
**Pensións de orfandade. Por provincias.
Galicia/España. 1990/1995-2002**

■ Cadro 11.16

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990						
Nº	5.448	1.564	1.561	4.707	13.280	163.653
Promedio	154,31	138,21	137,60	155,83	150,99	157,84
1995						
Nº	5.738	1.716	1.641	4.738	13.833	168.659
Promedio	197,75	179,22	181,21	197,22	193,31	205,11
1996						
Nº	6.900	2.092	1.849	5.767	16.608	207.816
Promedio	170,16	156,70	165,95	167,15	166,96	174,41
1997						
Nº	6.986	2.163	1.942	5.829	16.920	212.146
Promedio	177,23	164,13	171,66	173,75	173,72	181,37
1998						
Nº	7.559	2.363	2.127	6.369	18.418	231.733
Promedio	181,52	167,37	174,46	176,58	177,18	186,05
1999						
Nº	7.593	2.373	2.134	6.389	18.489	232.625
Promedio	184,76	170,30	177,76	179,61	180,32	189,45
2000						
Nº	8.391	2.627	2.341	7.118	20.477	260.684
Promedio	196,18	180,54	187,83	189,29	190,83	200,26
2001						
Nº	8.188	2.539	2.318	6.938	19.983	254.962
Promedio	216,05	197,53	205,52	205,65	208,86	219,17
2002						
Nº	8.723	2.734	2.474	7.349	21.280	272.885
Promedio	227,60	207,54	214,70	217,31	219,97	230,92

Elaboración propia
Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano
Fonte: INSS

Pensións de orfandade en 2002



11.3.5. Pensións en favor de familiares

O aseguramento derivado da morte pode chegar ademais de ó cónxuxe e ós fillos a outros parentes consanguíneos do causante -avós, pais, irmáns e netos- que reúnan certos requisitos, entre eles, ineludiblemente, a convivencia co causante dous anos antes do falecemento, non ter dereito a outra pensión e carecer de medios de subsistencia e de familiares obrigados a dar alimentos.

En 2002, segundo o cadro 11.17, aumentan en 125 o número de pensións en relación co ano anterior, para chegar ós 5.070 pensionistas galegos que representan o 12,04% do total do conxunto nacional.

■ Cadro 11.17

**Pensións en favor de familiares. Por provincias.
Galicia/España. 1990/1995-2002**

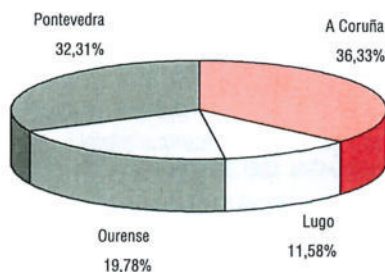
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990						
Nº	977	193	462	1.110	2.742	26.484
Promedio	188,74	189,47	171,65	175,81	180,68	190,59
1995						
Nº	1.526	411	768	1.628	4.333	42.797
Promedio	213,35	188,16	205,58	207,84	207,51	203,74
1996						
Nº	1.572	480	811	1.655	4.518	44.274
Promedio	216,92	188,23	212,20	211,50	211,04	209,10
1997						
Nº	1.658	502	869	1.706	4.735	45.988
Promedio	222,21	198,29	218,83	217,33	217,30	217,62
1998						
Nº	1.659	502	898	1.646	4.705	45.460
Promedio	230,87	205,90	221,74	224,36	224,18	225,49
1999						
Nº	1.669	503	905	1.643	4.720	45.270
Promedio	234,38	210,31	226,06	228,39	228,13	229,75
2000						
Nº	1.779	550	959	1.654	4.942	44.156
Promedio	249,33	227,68	242,95	242,53	243,40	248,61
2001						
Nº	1.816	556	966	1.607	4.945	42.977
Promedio	270,75	255,53	264,16	262,53	265,08	274,29
2002						
Nº	1.842	587	1.003	1.638	5.070	42.112
Promedio	291,11	268,13	278,12	281,72	282,84	296,57

Elaboración propia

Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano

Fonte: INSS

Pensións en favor de familiares en 2002



O dato máis salientable da análise provincial é o elevado número de pensionistas da provincia de Ourense, sobre todo, se a comparamos con Lugo, á que case duplica. Sobre o número de pensións nas catro provincias galegas e na provincia de Ourense é onde en 2002 aumenta máis porcentualmente o número destas pensións.

No que se refire á contía media de pensión cabe destacar polo que atinxe ó global galego en 2002 (282,64 euros), que é lixeiramente inferior á media estatal –296,57 mensuais–, e a media na provincia de Lugo está máis de 14,5 euros abaixo da media galega.

11.4. Outras prestacións

A Lei 42/1994, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e de orde social crea unha nova figura entre as prestacións da Seguridade Social: a incapacidade temporal, que vén a substituír á incapacidade laboral transitoria (ILT) e á invalidez provisional. A incapacidade temporal ten unha duración de doce meses, prorrogables por outros seis. Así mesmo, a citada lei desvincula da incapacidade temporal a continxencia de maternidade, que adquire categoría de prestación autónoma con dereito a unha cobertura do 100% da base reguladora.

Ante a inexistencia de estatísticas destas dúas novas prestacións proporcionadas polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, examinaremos dentro deste apartado os datos de incapacidade temporal e maternidade obtidos da información das memorias da Delegación do Goberno en Galicia.

11.4.1. Prestacións de incapacidade temporal

Existían, en 1996, 18.282 beneficiarios de incapacidade temporal en Galicia, dos que o 38,17% correspondían á provincia de Pontevedra. En 1997 –ver informes de anos anteriores– prodúcese un forte descenso no total de Galicia, quedando en 14.944, descenso que vén dado pola diminución do número de beneficiarios en tódalas provincias –especialmente importante en Pontevedra– agás Ourense, onde medra lixeiramente. O número de beneficiarios no cómputo xeral galego en 1998 –cadro 11.18– 14.007, baixa tamén con respecto ó ano anterior aínda que en moito menor medida. En 1999 prodúcese unha enorme diminución de preto do 30% dos incapacitados, quedando a 31 de decembro, 9.962 no total da comunidade galega. No ano 2.000 prodúcese, en termos globais, unha pequena diminución do número de beneficiarios e en 2001 outra moi similar á do ano anterior e que se cifra en algo máis de trescentos cincuenta, no ano 2002 a diminución é de 317 beneficiarios establecéndose a 31 de decembro no número de 8.869 para o total de Galicia. A pesar da diminución de incapacitados, que se produce nas catro provincias, aumenta lixeiramente o aboado en Galicia por esta prestación, constituíndo o máis salientable o aumento na provincia de Pontevedra.

11.4.2. Prestacións de maternidade

Considéranse situacións protexidas a maternidade, a adopción e o acollemento preadoptivo ou permanente, durante os períodos de descanso que se aproveiten por ditas situacións. A prestación consiste nun subsidio en función da base reguladora que, no caso da maternidade, é de 16 semanas de duración, ampliábles por parto múltiple en dúas semanas máis por cada fillo. Nos supostos de adopción e acollemento, tanto preadoptivo como permanente, de menores de ata seis anos, a suspensión terá unha duración de 16 semanas, ampliábles no suposto de adopción ou acollemento múltiple en dúas semanas por fillo; esténdese o suposto a maiores discapacitados ou minusválidos con especiais dificultades de inserción.

■ Cadro 11.18

**Beneficiarios e importe anual de prestacións por incapacidade temporal.
Galicia. 1997 -2001**

	Número de beneficiarios (1)					Importe anual (millóns de euros)				
	1998	1999	2000	2001	2002	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	4.371	3.536	3.191	3.190	2.939	52,86	52,48	47,11	49,02	51,38
Lugo	3.590	1.786	1.659	1.466	1.449	20,26	17,90	16,85	16,80	17,27
Ourense	1.898	1.385	1.131	1.067	1.054	17,08	15,55	13,54	14,98	14,45
Pontevedra	4.148	3.255	3.558	3.463	3.427	48,17	56,78	56,01	61,24	63,10
Galicia	14.007	9.962	9.539	9.186	8.869	138,37	142,71	133,51	142,05	146,20

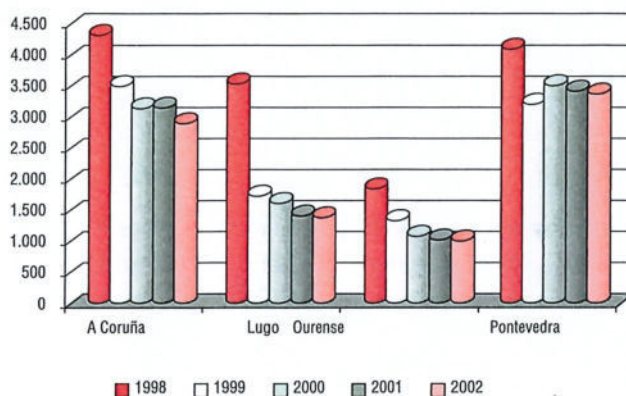
Elaboración propia

Datos a 31 de decembro de cada ano

(1) Agás ISM. Contempla en 1998 e 1999 os beneficios de invalidez provisional que residualmente manteñen a prestación ata a súa finalización

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

**Evolución de beneficiarios de prestacións por
incapacidade temporal**



O acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social prevé a aprobación dunha bonificación do 100% da contribución empresarial á seguridade social por continxencias comúns por período máximo dun ano cando se produza a reincorporación ó posto de traballo da muller nos supostos de suspensión do contrato de traballo por maternidade.

No cadro 11.19 ofrécese os datos correspondentes ó importe anual en concepto de maternidade en Galicia, que representa en 2002, 35,18 millóns de euros dos que o 42,92% abóanse na provincia da Coruña.

■ Cadro 11.19

**Importe anual de prestacións por maternidade.
Galicia. 1999 -2002**

	1999	2000	2001	2002
A Coruña	10,79	12,74	15,73	15,10
Lugo	2,25	2,98	3,08	3,66
Ourense	2,08	2,73	3,09	3,33
Pontevedra	9,23	10,67	12,58	13,09
Galicia	24,36	29,12	34,48	35,18

Elaboración propia

Datos a 31 de decembro

Datos en millóns de euros, total reximes

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

11.4.3. Prestacións familiares por fillo a cargo

A prestación familiar por fillo a cargo experimenta, a partir de 1991, unha importante transformación, perdendo o seu carácter de prestación exclusiva da Seguridade Social e pasando a ter carácter universal. Recentemente, o Real decreto-lei 1/2000 do 14 de xaneiro, actualizou a contía das prestacións por fillos menores de 18 anos non minusválidos e por fillos tamén menores minusválidos nun grao igual ou superior ó 33%, establecendo a súa vez dúas novas prestacións de pago único: a primeira é dirixida ós casos de nacemento do terceiro ou posterior fillo e a segunda para supostos de parto múltiple, segundo coa seguinte táboa:

Nº de fillos nados	Nº de veces importe mensual salario mínimo
2	Catro
3	Oito
4 e máis	Doce

As prestacións periódicas consisten no ano 2003:

1. Fillos menores de 18 anos non minusválidos: unha asignación económica de 291 euros anuais (24,25 mensuais) debendo neste caso acreditar ingresos inferiores ó límite establecido: 8.264,28 euros anuais máis un 15% por cada fillo a cargo a partir do segundo.
2. Asignación por fillo menor de 18 anos, que ademais está afectado por unha minusvalía en grao igual ou superior ó 33%: 581,64 euros anuais (48,47 mensuais).
3. Asignación por fillo con 18 ou máis anos afectado por unha minusvalía en grao igual ou superior ó 65%: 3.129,48 euros anuais (260,79 mensuais).
4. Asignación por fillo con 18 ou máis anos afectado por unha minusvalía en grao igual ou superior ó 75% e que precise o concurso doutra persoa para realiza-los actos vitais máis elementais como vestir, desprazar, comer ou semellantes: 4.694,28 euros anuais (391,19 mensuais).

Nos cadros 11.20 e 11.21 recóllense a media anual do número de beneficiarios e causantes da prestación en 1993 e de 2000 a 2002, distinguindo a modalidade contributiva, ou de beneficiario que ten dereito con cargo á súa relación coa Seguridade Social, e non contributiva ou universal, xerada a favor do que non ten dereito pola súa vinculación á Seguridade Social.

En 2002, hai en Galicia (cadro 11.21) 55.068 fillos na modalidade contributiva con dereito a dita prestación, que corresponden (cadro 11.20) a 39.123 familias, 1,41 fillos por familia. Na non contributiva, o número de fillos con dereito a subsidio é de 16.251, que corresponden a 12.238 familiares beneficiarios. Como pode apreciarse en 2002, continúa a tendencia decrecente, tanto dos causantes como de familias beneficiarias das prestacións contributiva anque non na non contributiva que tanto en causantes como en beneficiarios experimenta unha lixeira subida con respecto ó ano anterior. Da análise provincial, infírese que é a provincia de Pontevedra onde existe maior número de causantes e beneficiarios na modalidade contributiva, 20.710 e 14.312, respectivamente, en 2002, e ocupa o último lugar Ourense, tanto no número de causantes como de beneficiarios.

■ Cadro 11.20

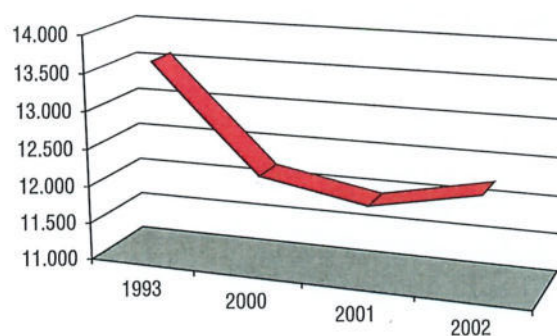
**Beneficiarios de prestacións familiares por fillo a cargo. Por provincias.
Galicia/España. 1993 e 2000-2002**

	Modalidade contributiva				Modalidade non contributiva				Total			
	1993	2000	2001	2002	1993	2000	2001	2002	1993	2000	2001	2002
A Coruña	24.864	16.066	14.863	13.974	6.675	5.224	5.112	5.205	31.539	21.290	19.974	19.179
Lugo	13.306	6.742	6.423	6.094	1.282	959	945	1.025	14.588	7.701	7.368	7.119
Ourense	11.235	5.523	5.025	4.743	1.363	1.311	1.268	1.349	12.597	6.834	6.292	6.092
Pontevedra	28.404	16.658	15.116	14.312	4.294	4.719	4.626	4.659	32.697	21.377	19.742	18.970
Galicia	77.807	44.988	41.426	39.123	13.614	12.213	11.950	12.238	91.421	57.202	53.377	51.360
España	862.819	656.652	612.693	598.599	148.692	137.443	135.152	146.646	1.011.512	794.095	747.845	745.245

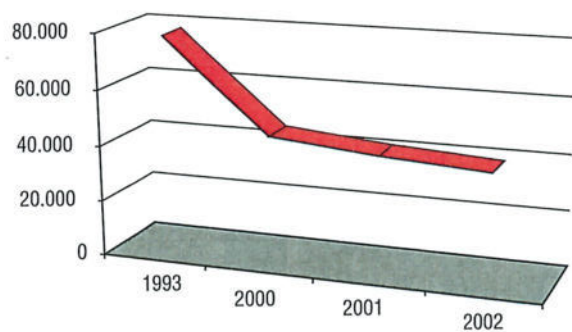
Elaboración propia
Medias anuais

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

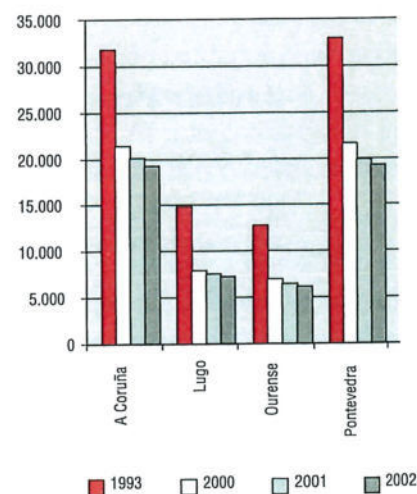
Modalidade non contributiva



Modalidade contributiva



Evolución do total de prestacións familiares por fillo a cargo



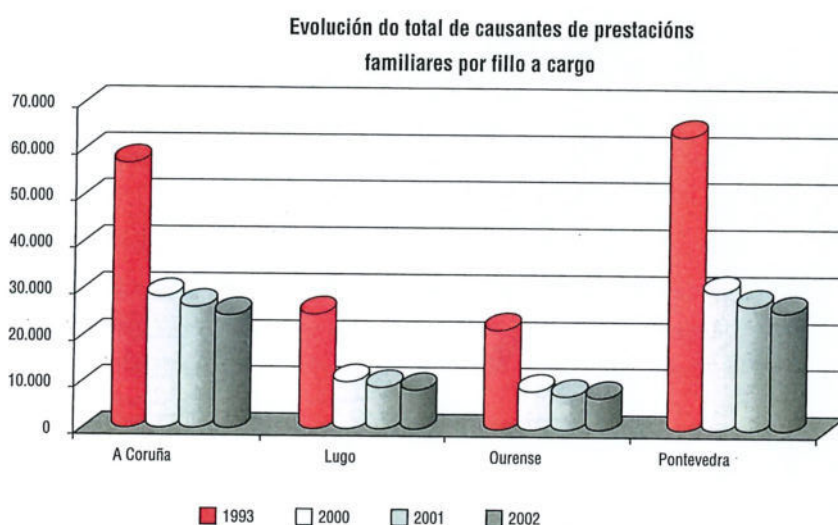
Cadro 11.21

Causantes de prestacións familiares por fillo a cargo. Galicia/España. 1993 e 2000-2002

	Modalidade contributiva				Modalidade non contributiva				Total			
	1993	2000	2001	2002	1993	2000	2001	2002	1993	2000	2001	2002
A Coruña	46.926	22.865	20.619	19.158	11.573	6.839	6.663	6.814	58.499	29.704	27.282	25.972
Lugo	24.062	9.832	9.142	8.584	2.157	1.324	1.299	1.397	26.219	11.156	10.440	9.981
Ourense	20.177	7.997	7.129	6.616	2.520	1.874	1.790	1.876	22.697	9.871	8.919	8.491
Pontevedra	56.633	25.069	22.101	20.710	7.842	6.258	6.123	6.164	64.474	31.327	28.224	26.874
Galicia	147.798	65.764	58.991	55.068	24.091	16.295	15.875	16.251	171.889	82.059	74.866	71.319
España	1.795.215	1.067.158	977.545	946.994	287.682	203.661	197.783	214.119	2.082.897	1.270.819	1.175.328	1.161.113

Medias anuais

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais



O cadro 11.22 reflicte que en 2002 aumenta, ó igual que na media estatal, o importe das prestacións, tanto contributivas como non contributivas, e faino nas catro provincias, supoñendo para o total da comunidade autónoma 61,24 millóns de euros que representa o 7,80% do total do Estado.

11.4.4. Prestacións por desemprego

A normativa española de Seguridade Social sinala que a prestación de desemprego ten por obxecto garanti-la continxencia na que se atopan aqueles que, podendo e querendo traballar, perden o seu emprego ou ven reducida a súa xornada ordinaria de traballo.

O desemprego é total cando o traballador cesa con carácter temporal ou definitivo na actividade que viña desenvolvendo e vese privado conseguintemente do seu salario. O desemprego é parcial cando o traballador ve reducida temporalmente a súa xornada ordinaria de traballo, alomenos nunha terceira parte, sempre que o salario sexa obxecto de análoga redución.

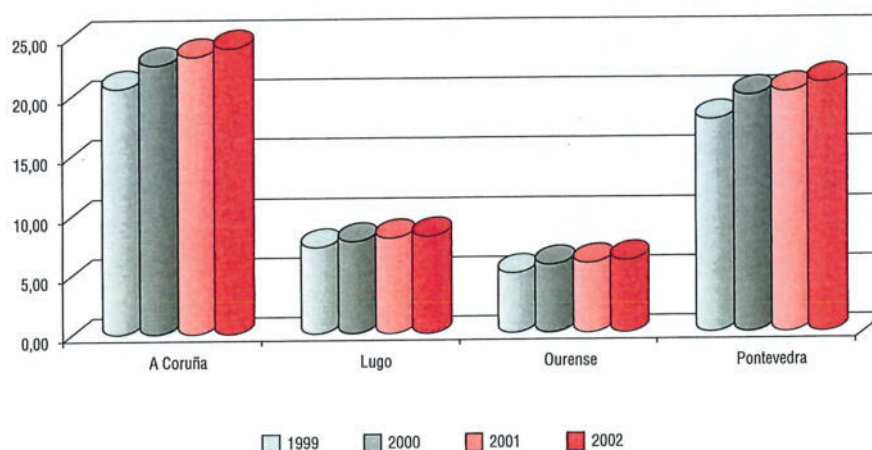
■ Cadro 11.22

**Importe das prestacións familiares por fillo a cargo.
Galicia/España. 1999-2002**

	Modalidade contributiva				Modalidade non contributiva				Total			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
A Coruña	16,70	18,09	18,55	18,89	4,48	5,15	5,34	5,69	21,18	23,24	23,89	24,58
Lugo	7,01	7,39	7,48	7,53	0,85	0,92	0,99	1,10	7,86	8,31	8,47	8,63
Ourense	4,67	5,13	5,15	5,24	0,97	1,17	1,26	1,38	5,63	6,29	6,40	6,62
Pontevedra	15,03	16,37	16,29	16,65	3,43	4,08	4,39	4,76	18,46	20,45	20,67	21,42
Galicia	43,41	46,97	47,47	48,31	9,72	11,32	11,97	12,93	53,13	58,29	59,44	61,25
España	579,09	641,11	648,13	667,24	83,83	101,36	106,15	117,45	665,51	742,46	754,28	784,69

Medias anuais
 Datos en millóns de euros/ano
 Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Evolución do importe das prestacións familiares por fillo a cargo



A protección por desemprego estrutúrase nun nivel contributivo e noutro nivel asistencial. O nivel contributivo ten por obxecto proporcionar prestacións substitutivas das rendas salariais deixadas de percibir como consecuencia da perda dun emprego anterior ou da redución da xornada. A duración da prestación por desemprego está en función dos períodos de ocupación cotizados nos 6 anos anteriores á situación legal de desemprego de acordo a unha escala que na actualidade vai desde un mínimo de 120 días de prestación ós que cotizaron un período abranguido entre 360 días, ata 539, a un máximo de 720 días ós que cotizaran máis de 2.160 días.

O nivel asistencial, complementario do contributivo, garante a protección a traballadores desempregados en condicións determinadas que enumera o artigo 215 da Lei Xeral da Seguridade Social (ter esgotado a prestación por desemprego e ter responsabilidades familiares, ou ben, ser un maior de 45 anos, traballador emigrante retornado, liberado de prisión, etc.).

Doutra banda o Real-decreto 236/2000 de 18 de febreiro estableceu, seguindo as directrices sobre o emprego da Unión Europea, a renda activa de inserción, que

combinando medidas activas con pasivas vai dirixido a mellora-la capacidade de inserción profesional dos desempregados de longa duración. Configúrase como un itinerario de inserción laboral a partir dun compromiso de actividade, cunha titoría individualizada, incorporando ó beneficiario a programas de emprego e/ou formación e co apoio complementario dunha renda como axuda económica.

Poderán ser beneficiarios do programa os traballadores desempregados que reúnan os requisitos de : a) Ter cumprida a idade de 45 anos; b) Ser desempregados inscritos ininterrompidamente na oficina de emprego durante doce ou máis meses; c) Ter extinguida a prestación de desemprego de nivel contributivo e/ou o subsidio asistencial; d) Ter responsabilidades familiares.

A renda, que comeza a percibirse ós tres meses, a contar desde a data de solicitude de incorporación ó programa con subscripción do compromiso de actividade e cunha duración máxima de dez meses será igual ó 75% do salario mínimo interprofesional vixente, excluída a parte proporcional das dúas pagas extraordinarias.

Por último o Decreto-lei 5/2002 de 24 de maio de medidas urxentes para a reforma do sistema de protección por desemprego e mellora da ocupabilidade introduce importantes modificacións que afectan a conceptos de:

- oferta adecuada de emprego.
- supresión de salarios de tramitación en caso de despido improcedente.
- exclusión da prestación dos traballadores fixos discontinuos de chamada certa (aqueles que saben de antemán en que meses do ano traballan e en cales están en paro).
- modificacións no subsidio agrario para os traballadores eventuais do campo de Andalucía e Estremadura.
- medidas para os maiores de 52 anos que supoñen que a indemnización por despido e a rentabilidade que se obteña dela é incompatible coa percepción do subsidio de desemprego.

En Galicia, cadro 11.23, no ano 2000 subscribíronse 702 programas acollidos ó beneficio da renda activa de integración que constituían unha porcentaxe do 17,70% dos 3.966 subscritos en España. No ano 2001 elévanse a 1.427 que supoñen o 18,41 % dos 7.752, o que sen dúbida vén sinalar a boa acollida do programa na comunidade galega nestes dous primeiros anos de a súa implantación. O número maior de beneficiarios corresponde á provincia da Coruña, destacando o número proporcionalmente importante dos beneficiarios da provincia de Ourense.

No citado cadro 11.23 preséntanse os datos máis salientables referentes ós distintos aspectos correspondentes á protección do desemprego só ata finais de 2001, debido que a data de redacción do informe o Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais non proporcionou o dato da media anual pormenorizado por niveis e o correspondente a Renda de Inserción. No cadro 11.24 ofrécese os datos do total de beneficiarios da prestación de desemprego ata 2002, incluíndo no caso do total español o subsidio dos traballadores eventuais agrarios .A tendencia incrementista do número de perceptores que se experimenta de 1990 a 1993 (ver informes de anos anteriores), cun aumento achegado ó 40%, québrase en 1995, cun descenso de 10.825 perceptores, e continúa en 1996, 1997, 1998 e 1999 dun xeito decrecente con 17.293, 10.612, 7.768 e 4.883 beneficiarios menos anualmente, respecti-

vamente. Esta tendencia volve a trocarse no ano 2000 e continúa en 2001 e 2002 no que como se pode apreciar aumenta o número total dos perceptores de prestacións económicas de desempleo establecéndose en media anual en 73.200.

■ Cadro 11.23

**Beneficiarios de prestacións por desempleo por nivel de prestación Galicia/España.
1993/ 1997-2001**

	Total Beneficiarios prest. econ.	Nivel contributivo		Nivel asistencial Subsidio	Renta de inserción
		Desemp. total	Desemp. parcial		
1993					
A Coruña	44.022	17.950	75	25.997	
Lugo	12.887	4.750	30	8.108	
Ourense	15.978	5.198	3	10.777	
Pontevedra	39.744	16.303	7	23.435	
Galicia	112.631	44.200	116	68.316	
España	1.932.969	834.413	3.434	871.198	
1997					
A Coruña	30.361	14.098	12	16.252	
Lugo	8.505	3.709	0	4.796	
Ourense	10.420	3.812	1	6.607	
Pontevedra	24.615	11.012	9	13.594	
Galicia	73.901	32.630	22	41.249	
España (1)	1.240.821 (1)	530.494	186	517.403	
1998					
A Coruña	26.724	11.983	4	14.737	
Lugo	7.578	3.175	0	4.403	
Ourense	9.483	3.371	0	6.111	
Pontevedra	22.348	10.106	4	12.238	
Galicia	66.133	28.635	8	37.490	
España	1.130.057 (1)	462.180	114	466.168	
1999					
A Coruña	24.899	12.352	0	12.547	
Lugo	6.750	2.908	0	3.841	
Ourense	8.752	3.320	1	5.431	
Pontevedra	20.849	10.297	2	10.550	
Galicia	61.250	28.878	3	32.370	
España	1.051.757 (1)	440.704	94	400.308	
2000					
A Coruña	26.670	14.379	11	12.038	241
Lugo	6.727	3.012	0	3.620	95
Ourense	8.496	3.176	1	5.154	165
Pontevedra	20.713	10.545	0	9.968	201
Galicia	62.606	31.112	12	30.780	702
España	1.042.665 (1)	446.413	265	367.851	3.966
2001					
A Coruña	26.290	13.592	12	12.152	535
Lugo	6.950	3.397	-	3.372	180
Ourense	8.590	3.347	-	4.952	291
Pontevedra	22.264	11.975	5	9.864	421
Galicia	64.090	32.310	17	30.339	1.427
España	1099576	500.963	294	357.072	7.752

Medias anuais

(1) Incluído subsidio traballadores eventuais agrarios (implantado só en Andalucía e Estremadura)

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

No ano 2001 o incremento prodúcese pese á diminución dos perceptores de A Coruña o aumentarse o número de beneficiarios, se ben moi lixeiramente nas outras tres provincias galegas, continuando doutra banda o decrecemento dos beneficiarios do subsidio asistencial, pese a suba na provincia de Ourense. No ano 2002 sobe o número de beneficiarios nas catro provincias galegas, sendo especialmente importante o incremento na da Coruña.

Os 73.200 beneficiarios das prestacións de desemprego (cadro 11.24) supoñen só o 6,12% do total español. Tendo en conta que os niveis de paro rexistrado sitúanse en Galicia en proporcións máis altas cós da media española, significa que efectivamente a cobertura que ofrece a prestación de desemprego, se ben aumenta lixeiramente nos dous últimos anos en canto ó número total de beneficiarios, é claramente inferior á estatal.

**Total beneficiarios de prestación por desemprego.
Galicia-España 1990/1995/ 2000-2002**

■ Cadro 11.24

	Anos				
	1990	1995	2000	2001	2002 (*)
A Coruña	28.725	33.685	26.670	26.290	30.500
Lugo	8.423	9.830	6.727	6.950	7.800
Ourense	10.493	11.428	8.496	8.590	9.500
Pontevedra	22.670	29.570	20.713	22.264	25.300
Galicia	70.311	84.513	62.606	64.090	73.200
España	1.306.854	1.458.780	1.042.665	1.099.576	1.195.400

(*) cifras redondeadas a centos

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Desde o punto de vista da natureza da prestación sempre foron en Galicia máis importante en número as prestacións asistenciais que as contributivas. En troques no ano 2001 e despois de igualarse practicamente o número de ámbalas dúas no ano anterior, os beneficiarios das contributivas superan en 1.971 ás dos asistenciais, pero comparando os datos cos do total español existe unha maior porcentaxe das de carácter asistencial, polo que, á menor cobertura en termos absolutos, e tamén en relación ó paro rexistrado, debemos engadir que a contía das prestacións, cun peso importante das prestacións asistenciais, son máis baixas que a media nacional.

11.5. Pensións de carácter non contributivo e asistencial

A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, tratou de realizar unha regulación unitaria das distintas accións dos poderes públicos para integra-las nun nivel non contributivo de pensións en favor daqueles cidadáns que se atopen en situación de necesidade protexible e carezan de recursos económicos propios suficientes para a súa subsistencia.

As pensións non contributivas son prestacións periódicas vitalicias ou de duración indeterminada en función da idade ou a incapacidade e a favor daquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para acadar prestacións de nivel contributivo pola realización de actividades profesionais.

Sen embargo, as pensións non contributivas da Lei 26/1990 veñen, en realidade, a substituír, se ben con distinto alcance e maior contía, ás de vellez e enfermidade do Fondo de Asistencia Social (FAS) -que, aínda así e transcorridos doce anos da implantación das non contributivas, seguen subsistentes para quen as cobraba, se non opta polas novas- e ós subsidios de garantía de ingresos mínimos e o de axuda de terceiras persoas da Lei de Integración Social do Minusválido (LISMI), nas mesmas condicións que as do FAS.

Por outra banda, a Xunta de Galicia, mediante a Lei 9/1991, do 2 de outubro, de Medidas Básicas para a Reinserción Social, estableceu unha prestación, a Renda de Integración Social (RISGA), co obxecto de garantir un mínimo de subsistencia persoal a cidadáns abranguidos entre os 25 (nalgúns casos de 18), e os 65 anos que, polo tanto, completaría a acción protectora de grupos específicos, terceira idade e incapacitados, coas daquelas persoas que, aínda que tendo idade laboral e sen causa legal de incapacidade física ou psíquica, non teñen recursos mínimos para poder afrontar-las necesidades máis urxentes.

Como sinala a propia Lei 9/1991, trátase de establecer unha prestación social destinada a garantir recursos económicos de subsistencia a quen careza deles, así como logra-la súa autonomía e integración normalizada mediante un proxecto personalizado de inserción. O subsidio básico da renda en 2003 é de 268,77 euros, cun complemento familiar de 44,85 euros; 36,12 euros- e 27,30 euros polo primeiro, segundo e terceiro e máis membros adicionais, respectivamente, ata o tope do salario mínimo interprofesional 451,20 euros.

A Xunta de Galicia, ante as críticas de carácter xeneralizado sobre a ineficacia desta prestación de cara á loita contra a pobreza e a exclusión social plasmadas nun informe que o Valedor do Pobo publicou en novembro de 1998, modificou, mediante a Lei 1/1999, do 5 de febreiro, algúns artigos co obxecto de configurala, segundo especifica a exposición de motivos, como unha verdadeira renda familiar; flexibiliza-las requisitos esixidos, e axiliza-lo procedemento.

As pensións do Fondo de Asistencia Social (FAS) son axudas económicas de carácter periódico a favor de anciáns e de enfermos ou inválidos para o traballo. A contía mensual destas pensións foi en 2002 ó igual que no ano anterior de 149,86 euros.

Segundo os datos do cadro 11.25, que contempla o número de pensións do FAS polos dous conceptos de vellez e enfermidade existentes en 1990 e entre 1999-2002, existe xa un descenso moi acusado destas prestacións, como consecuencia da implantación das novas pensións non contributivas (mellor dotadas economicamente), ás que deben accede-los novos peticionarios, e que ademais teñen dereito de opción os beneficiarios das do FAS sempre que reúnan os requisitos.

■ Cadro 11.25

**Pensións do fondo de asistencia social. Por provincias.
Galicia/España. 1990/1999-2002**

	Vellez					Enfermidade					Total				
	1990	1999	2000	2001	2002	1990	1999	2000	2001	2002	1990	1999	2000	2001	2002
A Coruña	7.900	1.008	637	367	268	7.100	1.158	743	399	288	15.000	2.166	1.380	766	556
Lugo	2.300	237	138	90	50	2.100	243	140	83	51	4.400	480	278	173	101
Ourense	2.500	190	126	88	62	2.100	241	154	115	90	4.600	431	280	203	152
Pontevedra	5.100	337	156	96	48	3.600	375	196	119	67	8.700	712	352	215	115
Galicia	17.700	1.772	1.058	641	428	14.900	2.017	1.232	716	496	32.600	3.789	2.290	1.357	924
España (1)	161.200	27.942	21.460	17.045	13.541	166.600	54.211	46.599	40.750	35.892	327.800	82.153	68.059	57.795	49.433

Elaboración propia

Medias anuais en miles de persoas. Ano 1990 redondeados en centos

(1) Sen datos do País Vasco

O R.D. 357/1991, do 15 de marzo, permite ós beneficiarios das pensións asistenciais pasar a percibir unha pensión non contributiva, se reúnen os requisitos esixidos para elo, debendo, nese caso, renunciar á do FAS, dado o carácter incompatible de ambas

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e Xunta de Galicia

En 2002, o número total de pensionistas do FAS é de 924 en Galicia, cun descenso respecto ó ano anterior de máis do trinta e dous por cento representando dito número global de Galicia o 1,87% dos 49.433 que existen no total español, sendo a provincia da Coruña, con 556 pensións, é dicir, o 60,17% do total galego, a que reúne un maior número de beneficiarios.

Continúa tamén en 2002, o proceso de diminución do número de prestacións derivadas da LISMI -cadro 11.26- pola posta en vigor, a partir de 1991, das pensións non contributivas. A acción protectora da Lei comprende:

- Asistencia sanitaria e prestación farmacéutica.
- Rehabilitación médico – funcional e recuperación profesional.
- Medidas de integración social.
- Subsidio de garantía de ingresos mínimos.
- Subsidio por axuda de terceira persoa.
- Subsidio de mobilidade e compensación por gastos de transporte.

A contía do subsidio de garantía de ingresos mínimos foi en 2002 de 149,86 euros, ó mes; o de axuda de terceira persoa, de 58,45 euros e o de mobilidade e compensación por gastos de transporte de 39,16 e 40,21 euros mensuais respectivamente.

Os 4.323 beneficiarios da LISMI en Galicia representan o 5,10% dos 84.752 pensionistas españois, cunha diferenza moi notable do número de beneficiarios na provincia da Coruña e Pontevedra, con respecto a Lugo e Ourense, con tan só 236 e 502 beneficiarios, respectivamente.

As **pensións non contributivas** que como apuntabamos anteriormente establécense para aquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para alcanzar a prestación de nivel contributivo, poden obterse por estar en situación de invalidez-minusvalía igual ou superior ó sesenta e cinco por cento- ou en idade de xubilación –ter cumpridos os sesenta e cinco anos de idade–, ademais doutros requisitos como carecer de rendas ou ingresos suficientes. O importe mensual das prestacións non contributivas estableceuse para 2002 en 258,68 euros, abonándose dúas pagas extraordinarias da mesma contía os meses de xuño e novembro.

■ Cadro 11.26

Beneficiarios das prestacións da LISMI. Por provincias.
Galicia/España. 1991/1999-2002

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Subsidio de garantía ingresos mínimos	1991	7.309	1.956	2.645	8.215	20.125	251.092
	1999	1.749	303	509	1.895	4.456	89.370
	2000	1.372	252	424	1.611	3.659	78.393
	2001	1.122	207	371	1.387	3.087	69.346
	2002	971	175	311	1.183	2.640	60.844
Subsidio axuda de terceira persoa	1991	3.337	798	888	3.074	8.097	91.560
	1999	527	71	66	414	1.078	16.517
	2000	403	56	52	324	835	13.489
	2001	312	46	47	253	658	11.223
	2002	259	40	31	199	529	9.236
Subsidio de mobil. compens. por gastos de transporte	1991	1.818	104	117	852	2.891	38.769
	1999	449	20	17	169	655	8.881
	2000	342	21	12	145	520	7.583
	2001	297	23	13	129	462	6.774
	2002	269	27	10	107	413	5.890
Asistencia sanitaria e prestación farmacéutica	1991	3.664	395	782	3.525	8.366	56.140
	1999	1.710	78	268	1.095	3.151	27.632
	2000	798	76	192	976	2.042	24.587
	2001	577	65	192	916	1.750	23.344
	2002	525	60	192	825	1.602	21.597
Total	1991	11.410	2.463	3.556	11.482	28.911	329.792
	1999	3.606	374	767	2.889	7.636	120.369
	2000	2.322	322	616	2.484	5.744	105.801
	2001	1.855	269	566	2.212	4.902	95.339
	2002	1.654	236	502	1.931	4.323	84.752

Elaboración propia

(1) A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, suprime estes subsidios pero seguen cobrándolos os que os percibían con anterioridade á entrada en vigor da lei, agás que os interesados pasen a percibir unha pensión non contributiva.

Datos a 1 de decembro

A suma de cada unha das rúbricas dos beneficiarios, segundo a clase de prestación, non coincide necesariamente co total de beneficiarios, xa que un mesmo beneficiario pode recibir máis dunha prestación.

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

No cadro 11.27 observamos que en 2002 produciuse en Galicia un aumento de 693 pensionistas beneficiarios de prestacións non contributivas. A partir de 1996 (ver informes anteriores) o número de beneficiarios de pensións non contributivas de invalidez supera ós de xubilación, aínda que nos últimos anos medraron algo máis os pensionistas de xubilación de tal xeito que en 2002, en que as pensións de invalidez descenden en 195, aquelas, as de xubilación que increméntanse en 878, constitúen as maioritarias. Por provincias o colectivo da provincia da Coruña, con 23.255 pensionistas, representa o 42,92% do total galego. En sentido oposto, e aínda que aumente tamén en 2002, na provincia de Lugo soamente existen 6.088 pensionistas desta modalidade, que constitúen o 11,23% do total de Galicia.

■ Cadro 11.27

**Pensións non contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1999-2002**

	Invalidez				Xubilación				Total			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
A Coruña	11.064	11.281	9.170	9.004	11.048	11.317	13.890	14.250	22.111	22.598	23.060	23.255
Lugo	2.611	2.775	2.383	2.410	2.622	2.842	3.495	3.677	5.232	5.617	5.878	6.088
Ourense	3.897	3.922	3.138	3.132	3.228	3.425	4.344	4.449	7.125	7.347	7.483	7.581
Pontevedra	8.617	8.906	7.259	7.219	7.916	8.154	9.805	10.034	16.532	17.060	17.063	17.254
Galicia	26.188	26.883	21.950	21.765	24.813	25.738	31.533	32.411	51.000	52.622	53.484	54.177
España	234.185	242.416	205.098	207.540	223.434	228.859	276.488	278.256	457.619	471.275	481.586	485.796

Elaboración propia

Medias anuais

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

No cadro 11.28 contéplase o número de pensións e o importe do aboado con cargo ás prestacións non contributivas por comunidades autónomas, (se ben normativamente está establecida unha contía fixa, inclúense neste importe medio atrasos dos que entran por primeira vez en nómina e o complemento do 50% da pensión de invalidez nalgúns casos por axuda de outra persoa). Galicia é, despois de Andalucía e Cataluña, a comunidade con maior número absoluto de pensionistas non contributivos e a de maior número porcentual con respecto ó total de habitantes. Os 54.177 perceptores de pensións non contributivas representan o 11,15% do total nacional, moi por riba de comunidades con moito maior número de habitantes como Madrid ou a Comunidade Valenciana.

■ Cadro 11.28

Pensións non contributivas da Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1999-2002

	Total núm. pensionistas				Importe medio			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Andalucía	104.633	105.912	108.019	109.010	238,54	253,85	260,65	267,21
Aragón	11.637	11.584	11.253	10.879	232,00	240,40	245,93	251,66
Asturias	11.636	11.836	11.915	11.744	237,24	240,39	252,41	267,87
Baleares	7.865	7.828	7.824	7.874	234,12	245,74	251,44	256,48
Canarias	39.269	39.614	39.990	41.303	234,97	245,16	269,32	265,09
Cantabria	6.299	6.473	6.541	6.479	230,79	241,29	251,01	257,12
C. A Mancha	22.428	22.863	23.558	23.689	233,94	248,34	249,46	256,79
C. León	28.312	28.276	28.690	28.553	236,80	244,96	283,69	283,57
Cataluña	57.085	58.194	59.541	60.123	230,62	239,86	251,16	255,91
C. Valenciana	39.823	40.614	43.277	43.703	238,60	263,38	253,89	279,13
Extremadura	15.315	15.919	16.575	17.076	230,24	254,88	272,38	295,58
Galicia (1)	51.723	52.621	53.484	54.177	230,01	244,13	254,54	259,00
Madrid	33.266	33.727	34.373	34.675	223,22	242,49	247,82	253,29
Murcia	14.355	15.090	15.743	15.813	248,79	266,79	266,78	268,13
Navarra	3.484	3.483	3.531	3.582	221,81	233,88	236,84	248,52
País Vasco	10.961	10.801	10.749	10.547	232,69	246,14	250,28	251,62
A Ríoxa	2.389	2.367	2.314	2.280	233,43	237,99	246,41	258,96
Ceuta	1.640	1.608	1.670	1.722	243,99	248,24	268,08	263,70
Melilla	2.400	2.465	2.540	2.569	230,64	245,59	255,79	268,52
España	464.520	471.275	481.586	485.796	234,25	248,59	258,16	265,13

Elaboración propia

Media anual a 31 de decembro

Importe medio en euros

(1) O total de Galicia non coincide co do cadro 11.28 ó se-loos cálculos e as fontes distintas

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

En 2002 (cadro 11.29) diminúen en 47 o número de beneficiarios da renda de integración social (RISGA) en Galicia, é a primeira desde a súa implantación en 1991 que decrece o seu número. A diminución experimentábase nas provincias de A Coruña e Pontevedra, incrementándose lixeiramente en Lugo e con máis forza na provincia de Ourense. En canto a súa implantación provincial, hai que destaca-lo elevado número de beneficiarios na provincia da Coruña, mentres que a de Lugo cun crecemento de 24 no 2002 permanece como a de inferior número de beneficiarios.

Cadro 11.29

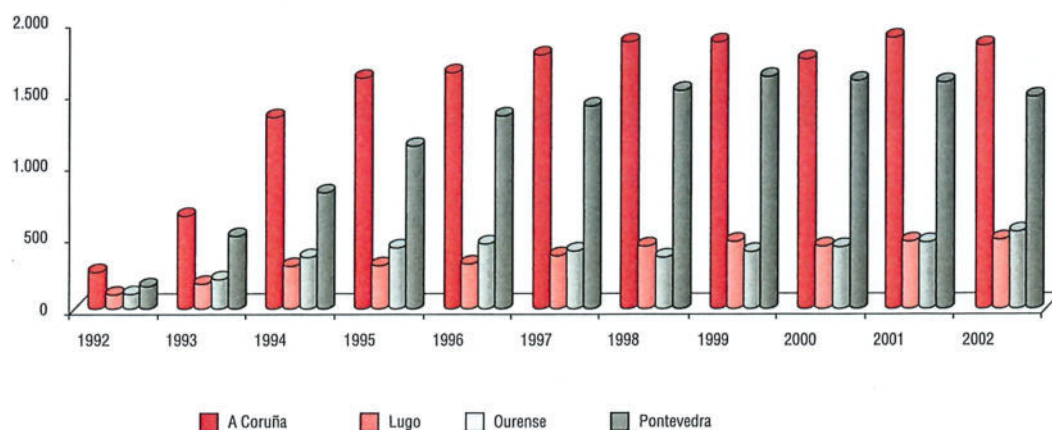
**Beneficiarios da Renda de Integración Social (RISGA).
Por provincias. Galicia. 1992-2002**

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	237	635	1.323	1.600	1.633	1.769	1.858	1.850	1.731	1.887	1.825
Lugo	88	159	283	294	306	364	427	453	426	453	477
Ourense	86	190	349	415	438	387	347	382	421	447	529
Pontevedra	148	492	803	1.128	1.335	1.407	1.508	1.607	1.578	1.570	1.479
Galicia	559	1.476	2.758	3.437	3.712	3.927	4.140	4.292	4.156	4.357	4.310

Elaboración propia

Datos a 31 de decembro

Fonte: Consellería de Sanidade e Servizos Sociais. Dirección Xeral de Servizos Sociais



No cadro 11.30 inclúese o conxunto de prestacións periódicas de carácter asistencial en Galicia: as derivadas da LISMI, as do FAS, as non contributivas da Seguridade Social, e as do RISGA, todas elas sen base contributiva previa.

Como xa dicíamos anteriormente, continúa a diminución, durante 2002, das pensións da LISMI e do FAS, e a partir de 1994 aparecen as pensións non contributivas como as máis importantes numericamente representando, en 2002, o 85% das asistenciais. As prestacións da Renda de Integración Social, en número de 4.310, a decembro de 2002, constitúen un escaso 6,76% do total.

■ Cadro 11.30

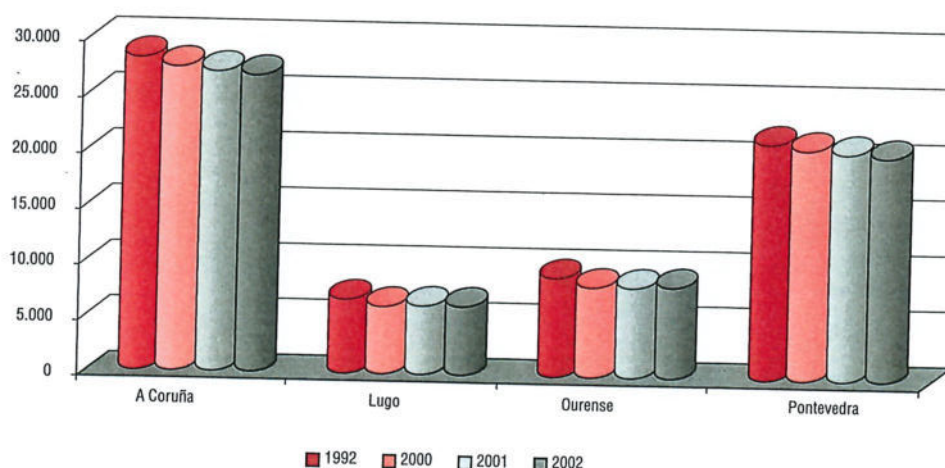
Conxunto das prestacións periódicas de carácter asistencial. Por provincias.
Galicia. 1992/2000-2002⁽¹⁾

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
LISMI	1992	11.154	2.091	2.825	10.776	26.846
	2000	2.322	322	616	2.484	5.744
	2001	1.855	269	566	2.212	4.902
	2002	1.654	236	502	1.931	4.323
Asistenciais	1992	13.084	3.985	3.785	7.863	28.717
	2000	1.380	278	280	352	2.290
	2001	766	173	203	215	1.357
	2002	556	101	152	115	924
Non contributivas	1992	4.341	1.067	2.755	3.074	11.237
	2000	22.598	5.617	7.347	17.060	52.622
	2001	23.060	5.878	7.483	17.063	53.484
	2002	23.255	6.088	7.581	17.254	54.177
RISGA	1992	237	88	86	148	559
	2000	1.731	426	421	1.578	4.156
	2001	1.887	453	447	1.570	4.357
	2002	1.825	477	529	1.479	4.310
Total	1992	28.816	7.231	9.451	21.861	67.359
	2000	28.031	6.643	8.664	21.474	64.812
	2001	27.568	6.773	8.699	21.060	64.100
	2002	27.290	6.901	8.764	20.779	63.734

Elaboración propia

(1) Datos a decembro de cada ano, excepto asistenciais que son medias anuais

Fonte: Consellería de Sanidade e Servizos Sociais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais



En 2002 baixa, de novo, o número do conxunto global destas prestacións en Galicia, se ben provincialmente soben moi lixeiramente en Lugo e Ourense con respecto ó ano anterior. Dos 63.734 perceptores destas pensións de base asistencial un 42,81% pertencen á provincia da Coruña; un 32,60% a Pontevedra; un 13,75% a Ourense e un 10,82% a Lugo.

Neste apartado reflíctese a representación sindical dos traballadores e, como é lóxico, para isto analízanse os resultados das eleccións celebradas e as continxencias dos procesos electorais desenvolvidos na Comunidade Autónoma Galega.

Dado que para facer unha primeira análise da representatividade sindical dos traballadores non sería suficiente o exame dos datos referidos ó período de 2002, ó que se contrae este informe, cómpre contemplar, ademais, un período máis amplo que abrangue desde o último proceso electoral, sen prexuízo de facer referencia ó desenvolvemento concreto dese ano.

Entrando no exame concreto, pódese observar nos cadros 12.1 e 12.2 que se rexistraron un total de 7.818 actas de procesos electorais entre o 1 de xaneiro de 1999 e o 31 de decembro de 2002 correspondendo 1.248 a 2002, o que reafirma o anteriormente dito. O total de preavisos presentados en Galicia durante os catro anos foron 10.737.

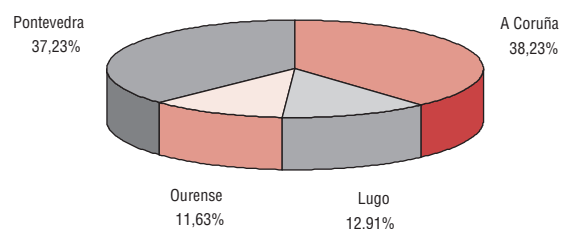
Preavisos e actas tramitadas desde 01.01.1999 a 31.12.2002. Por provincias. Galicia

■ Cadro 12.1

	Preavisos presentados	Actas depositadas pendentes de rexistro	Actas rexistradas	Total Actas
A Coruña	4.032	134	2.989	3.123
Lugo	1.137	61	1.009	1.070
Ourense	1.037	0	909	909
Pontevedra	4.531	330	2.911	3.241
Galicia	10.737	525	7.818	8.343

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Actas rexistradas desde 1999



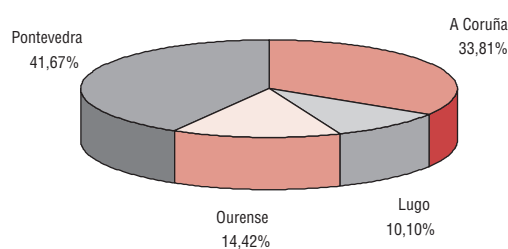
Preavisos e actas tramitadas. Por provincias. Galicia. 2002

■ Cadro 12.2

	Preavisos presentados	Actas depositadas pendentes de rexistro	Actas rexistradas	Total Actas
A Coruña	751	12	422	434
Lugo	231	47	126	173
Ourense	298		180	180
Pontevedra	940	71	520	591
Galicia	2.220	130	1.248	1.378

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Actas rexistradas en 2002



Como resultado do rexistrado nesas actas electorais, elixíronse un total de 16.881 representantes con mandato en vigor a 31 de decembro de 2002, correspondendo 3.340 ós elixidos, segundo consta nas actas rexistradas, no transcurso de 2002. Exprésanse nos cadros as porcentaxes de distribución provincial que reflicten que, en Galicia, a porcentaxe maior corresponde á provincia de Pontevedra.

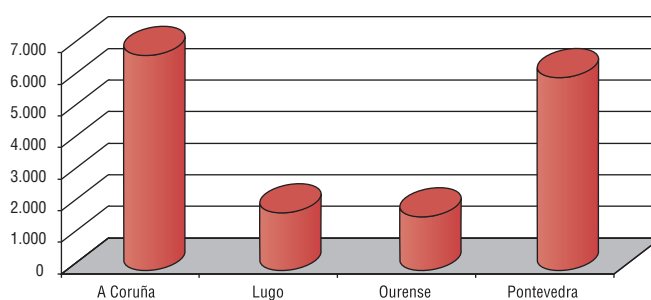
**Representantes elixidos segundo as actas rexistradas entre o 01-01-1999 e 31-12-2002.
Por provincias. Galicia**

■ **Cadro 12.3**

	Nº representantes	%
A Coruña	6.913	40,95
Lugo	1.891	11,20
Ourense	1.852	10,97
Pontevedra	6.225	36,88
Galicia	16.881	100

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

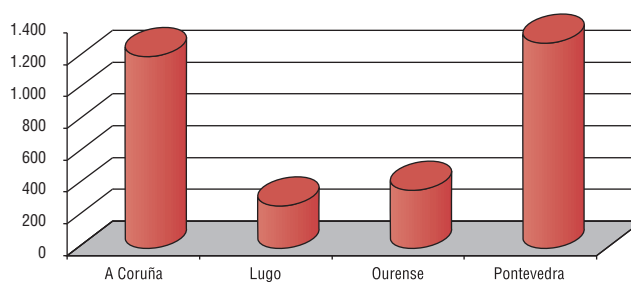


**Representantes elixidos segundo as actas rexistradas en 2002.
Por provincias. Galicia**

■ **Cadro 12.4**

	Nº representantes	%
A Coruña	1.255	37,57
Lugo	319	9,55
Ourense	417	12,49
Pontevedra	1.349	40,39
Galicia	3.340	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



Analizando os resultados dos procesos electorais en Galicia durante este período de catro anos e, tendo en conta os representantes con mandato en vigor a 31 de decembro de 2002, pódese ver que a central sindical UGT, cun 33,02% do total, é a que obtivo maior número de representantes (5.574), seguida de CCOO e CIG con 30,21% e 25,08%, respectivamente (5.099 e 4.234 representantes), acadando un total de 1.974 o resto das centrais sindicais e grupos de traballadores cun 11,69%.

Desglose dos resultados electorais acadados polos sindicatos máis representativos entre 01.01.1999 e 31.12.2002. Por provincias. Galicia

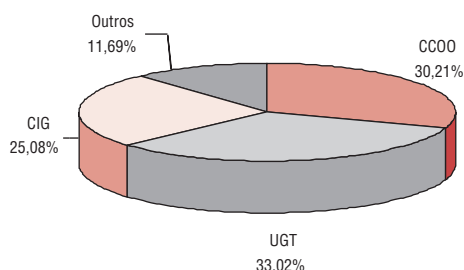
■ Cadro 12.5

	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
CCOO	2.132	30,84	482	25,49	539	29,10	1.946	31,26	5.099	30,21
UGT	2.393	34,62	737	38,97	642	34,67	1.802	28,95	5.574	33,02
CIG	1.637	23,68	345	18,24	386	20,84	1.866	29,98	4.234	25,08
Outros	751	10,86	327	17,29	285	15,39	611	9,82	1.974	11,69
Total	6.913	100	1.891	100	1.852	100	6.225	100	16.881	100

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Representación dos sindicatos máis representativos



No desglose provincial dos resultados anteriormente referidos a Galicia, pode observarse que a central sindical UGT obtén a maior porcentaxe de representantes en A Coruña, Lugo e Ourense, podendo contemplarse que, na provincia de Pontevedra, ocupa o priemiro lugar CCOO, seguido da CIG.

No cadro 12.6 detállase o número de representantes que obtiveron cada un dos sindicatos en Galicia, concretando, en consecuencia, as organizacións sindicais e profesionais que teñen representación na Comunidade Autónoma de Galicia a 31 de decembro de 2002.

Representantes elixidos entre 01.01.1999 e 31.12.2002. Por central sindical. Galicia

■ Cadro 12.6

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	5.574	33,02
Comisións Obreiras (CCOO)	5.099	30,21
Confederación Intersindical Galega (CIG)	4.234	25,08
Unión Sindical Obreira (USO)	527	3,12
Grupo de Traballadores	250	1,48
Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	240	1,42
Federación de Traballadores Independentes de Comercio (FETICO)	188	1,11
Federación de Sindicatos Independentes do Ensino (FSIE)	84	0,50
Non sindicados (Non Sind.)	78	0,46
Central Unitaria de Traballadores (CUT)	64	0,38
Federación de Asociacións Sindicais Grandes Almacéns (FASGA)	56	0,33
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	49	0,29
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	46	0,27
Outros	38	0,23
Sindicato do Ensino Privado de Galicia (SEPG)	34	0,20
Federación Independente Traballadores do Credito (FITC)	28	0,17
Sind. Indep. de Traballadores da Administración Pública (SITAP-USO)	26	0,15
Sindicato Independente Traballadores Citroën (SITC)	26	0,15
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	26	0,15
Confederación de Cadros (CC)	21	0,12
Sindicato Independente Ensino (ANPE)	18	0,11
Sindicato de Axencias Tributarias (SIAT-USO)	16	0,09
Confederación de Traballadores Independentes (CTI)	15	0,09
Unión Sindical Independente da Administración Pública (USIAP)	9	0,05
Sindicato Profesional da Administración de Xustiza (SPJ-USO)	8	0,05
Asociación de Traballadores Empresa Lácteos de Galicia, SA (ATELGA)	8	0,05
Unión Telefónica Sindical (UTS)	8	0,05
Sindicato de Traballadores do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	7	0,04
Sindicato Sinco (Sindicato de Incendios Coruña)	7	0,04
Sindicato de ATS de España (SATSE)	6	0,04
Sindicato Español Maquinistas e Axudantes Ferroviarios (SEMAF)	6	0,04
Sindicato Profesional de Viaxes (SPV)	6	0,04
Confederación Sindicatos Independentes Caixas de Aforro (CSICA)	6	0,04
Unión Sindical Traballadores de Galicia (USTG)	5	0,03
Sindicato Autónomo Traballadores Banco de España (SATBE)	5	0,03
Sindicato Independente Traballadores Indugasa (SITI)	4	0,02
Coordenadora Democrática Independente de Laborais (CDIL)	4	0,02
Sindicato de Enfermería Galego (SEGA)	4	0,02
Sindicato Libre de España (SL)	4	0,02
Sindicato de Traballadores de Comunicacions (STC)	4	0,02
Asociación Profesional Libre e Independente RTV (APLI)	3	0,02
Asociación Profesional de Persoal do Concello de Ferrol	3	0,02
Alternativa Independente	3	0,02
Sindicato Independente Traballadores Caixas Aforro (SITCA)	3	0,02
Agrupación Corpo Axudantes Institucións Penitenciarias (ACAIP)	3	0,02
Sindicato Empleados Caixas Aforros e Pensións Barcelona (SECPB)	3	0,02
Unión Nacional de Funcionarios de Xestión Facenda (GESTHA)	3	0,02
Asociación Cadros Grupo Caixa Madrid (ACCAM)	2	0,01
Confederación Estatal de Sindicatos Médicos (CESM)	2	0,01
Sindicato Libre de Correos, Telégrafos e Caixa Postal	2	0,01
Federación Sindicatos Aeronáuticos Independentes (FSAI)	2	0,01
Sindicato Independente de Empregados de "Generali España"	2	0,01
Asociación Mandos Intermedios Banca Privada (AMI)	2	0,01
Asociación Técnicos e Profesores Banco Exterior España (ATEXBANK)	1	0,01
Asociación Sindical de Cadros de Iberdrola (ASCI)	1	0,01
Sindicato Profesional de Seguros (SPS)	1	0,01
Sindicato Libre de Correos, Telecomunicacións e CPA	1	0,01
Sind. Independente de Traballadores de Autopistas e Autoestradas (SITA)	1	0,01
Agora Novo Código: 821777 (AMI)	1	0,01
Sindicato Penitenciario de Laborais (SPL)	1	0,01
Sindicato de Traballadores de Empresas da Comunicación (SITEC)	1	0,01
Sindicato Independente Traballadores REPSOL, YPF, REF e MARRKET (SIR-YPF)	1	0,01
Federación Estatal Sindicatos da Administración Pública (FESAP)	1	0,01
Total	16.881	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Representantes elexidos entre 01.01.1999 e 31.12.2002. Por central sindical. A Coruña

■ Cadro 12.6a)

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	2.393	34,62
Comisións Obreiras (CCOO)	2.132	30,84
Confederación Intersindical Galega (CIG)	1.637	23,68
Unión Sindical Obreira (USO)	207	2,99
Grupo de Traballadores	111	1,61
Federación de Trab. Independentes de Comercio (FETICO)	102	1,48
Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	71	1,03
Central Unitaria de Traballadores (CUT)	44	0,64
Federación Asociacións Sindicais Grandes Almacéns (FASGA)	39	0,56
Federación de Sindicatos Independentes Ensino (FSIE)	21	0,30
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	14	0,20
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	14	0,20
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	11	0,16
Sindicato do Ensino Privado de Galicia (SEPG)	11	0,16
Confederación de Traballadores Independentes (CTI)	9	0,13
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	9	0,13
Confederación de Cadros (CC)	8	0,12
Sindicato Sinco (Sind. de Incendios Coruña)	7	0,10
Sindicato de Axencias Tributarias (SIAT-USO)	5	0,07
Asoc. Trab. Empresa Lacteos de Galicia, SA (ATELGA)	5	0,07
Sindicato Independente Ensino (ANPE)	5	0,07
Coord. Democrat. Independ. de Laborais (CDIL)	4	0,06
Unión Sindical de Traballadores de Galicia (USTG)	4	0,06
Sindicato Libre de España (SL)	4	0,06
Sindicato Profesional de Viaxes (SPV)	4	0,06
Confederación Sindicatos Independentes Caixas Aforro (CSICA)	4	0,06
Asociación Profesional e Independente RTV (APLI)	3	0,04
Asociación Profesional de persoal do Concello de Ferrol	3	0,04
Alternativa Independente	3	0,04
Unión Nacional de Funcionarios de Xestión de Facenda (GESTHA)	3	0,04
Sindicato de Traballadores de Comunicacións (STC)	3	0,04
Unión Sindical Independente da Administración Pública (USIAP)	2	0,03
Confederación Estatal Sindicatos Médicos (CESM)	2	0,03
Sindicato Autónomo Traballadores Banco de España (SATBE)	2	0,03
Sindicato de ATS de España (SATSE)	2	0,03
Sindicato Español Maquinistas e Axudantes Ferroviarios (SEMAF)	2	0,03
Unión Telefónica Sindical (UTS)	2	0,03
Federación Sindicatos Aeronáuticos Independentes (FSAI)	2	0,03
Asociación Cadros Caixa Madrid (ACCAM)	1	0,01
Sindicato Profesional Administración Xustiza (SPJ-USO)	1	0,01
Sindicato Profesional de Seguros (SPS)	1	0,01
Sind. Independente de Traballadores de Autopistas e Autoestradas (SITA)	1	0,01
Sind. Empleados Caixa Aforros e Pensións de Barcelona (SECPB)	1	0,01
Sindicato Penitenciario de Laborais (SPL)	1	0,01
Sindicato Independente de Empleados de "Generali España"	1	0,01
Sind. Indep. Traballadores Repsol, YPF, REF e MARKET (SIR-YPF)	1	0,01
Federación de Traballadores e Técnicos (AMI)	1	0,01
Total	6.913	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Representantes eleixidos entre 01.01.1999 e 31.12.2002. Por central sindical. Lugo

■ Cadro 12.6b)

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	737	38,97
Comisións Obreiras (CC.OO.)	482	25,49
Confederación Intersindical Galega (CIG)	345	18,24
Unión Sindical Obreira (USO)	134	7,09
Central Sindical Indep. e de Funcionarios (CSI-CSIF)	72	3,81
Grupo de Traballadores	21	1,11
Feder. de Traball. Indep. Comercio (FETICO)	20	1,06
Outros	14	0,74
Federación Sindicatos Independentes Ensino (ANPE)	10	0,53
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	9	0,48
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	7	0,37
Confederación de Cadros (CC)	5	0,26
Sindicato Independente Ensino (ANPE)	5	0,26
Asoc. Traballadores Empresa Lacteos de Galicia, SA (ATELGA)	3	0,16
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	3	0,16
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	2	0,11
Non Sindicados	2	0,11
Sindicato Traballadores do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	2	0,11
Sindicato de Axencias Tributarias (SIAT-USO)	2	0,11
Sindicato Español Maquinistas e Axudantes Ferroviarios (SEMAF)	2	0,11
Sindicato Libre de Correos, Telégrafos e Caixa Postal	2	0,11
Agrup. Corpo Axudantes Institucións Penitenciarias	2	0,11
Unión Telefónica Sindical (UTS)	2	0,11
Confederación de traballadores Independentes (CTI)	1	0,05
Unión Sindical Independente da Administración Pública (USIAP)	1	0,05
Sindicato Profesional da Administración de Xustiza (SPJ-USO)	1	0,05
Sindicato Libre de Correos, Telégrafos e CPA	1	0,05
Unión Sindical Traballadores de Galicia (USTG)	1	0,05
Sind. Autón. Traball. Banco de España (SATBE)	1	0,05
Sind. de Traballadores de Empresas da Comunicación (SITEC)	1	0,05
Asociación Mandos Intermedios Banca Privada (AMI)	1	0,05
Total	1.891	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Representantes eleixidos entre 01.01.1999 e 31.12.2002. Por central sindical. Ourense

■ Cadro 12.6c)

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	642	34,67
Comisións Obreiras (CC.OO.)	539	29,10
Confederación Intersindical Galega (CIG)	386	20,84
Central Sindical Indep. e de Funcionarios (CSI-CSIF)	70	3,78
Grupo de Traballadores	69	3,73
Unión Sindica Obreira (USO)	52	2,81
Feder. Sind. Indep. Ensino (FSIE)	31	1,67
Feder. Traball. Indep. Comercio (FETICO)	15	0,81
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	10	0,54
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	6	0,32
Sindicato Independente do Ensino (ANPE)	4	0,22
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	3	0,16
Unión Sindical Independente da Administración Pública (USIAP)	3	0,16
Sindicato Profesional da Administración Xustiza (SPJ-USO)	3	0,16
Confederación de Cadros (CC)	2	0,11
Sindicato de traballadores do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	2	0,11
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	2	0,11
Confederación Sindicatos Independentes Caixas Aforro (CSICA)	2	0,11
Unión Telefónica Sindical (UTS)	2	0,11
Confederación Traballadores Independentes (CTI)	1	0,05
Asociación Sindical de Cadros de Iberdrola (ASCI)	1	0,05
Sindicato de Axencias Tributarias (SIAT-USO)	1	0,05
Sindicato Autónomo traballadores Banco de España (SATBE)	1	0,05
Sindicato de ATS de España (SATSE)	1	0,05
Sindicato Español Maquinistas e Axudantes Ferroviarios (SEMAF)	1	0,05
Agora Novo Código: 821777 (AMI)	1	0,05
Sindicato de Traballadores de Comunicacions (STC)	1	0,05
Federación Estatal sindicatos da Administración Pública (FESAP)	1	0,05
Total	1.852	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Representantes elexidos entre 01.01.1999 e 31.12.2002. Por central sindical. Pontevedra

■ Cadro 12.6d)

Denominación	Repr. Elixidos	%
Comisións Obreiras (CC.OO.)	1.946	31,26
Confederación Intersindical Galega (CIG)	1.866	29,98
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	1.802	28,95
Unión Sindical Obreira (USO)	134	2,15
Non Sindicados (NON SIND)	76	1,22
Feder. de Traball. Indep. Comercio (FETICO)	51	0,82
Grupo de Traballadores	49	0,79
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	30	0,48
Central Sindical Indep. e de Funcionarios (CSI-CSIF)	27	0,43
Sind. Indep. Traball. Admón. Pública (SITAP-USO)	26	0,42
Sind. Indep. Traball. Citroën (SITC)	26	0,42
Outros	24	0,39
Sindicato do Ensino Privado de Galicia (SEPG)	23	0,37
Federación de Sindicatos Independentes Ensino (FSIE)	22	0,35
Central Unitaria de Traballadores (CUT)	20	0,32
Feder. de Asoc. Sindic. Gran. Almacenes (FASGA)	17	0,27
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	16	0,26
Sindicato de Axencias Tributarias (SIAT-USO)	8	0,13
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	8	0,13
Confederación de Cadros (CC)	6	0,10
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	5	0,08
Confeder. de Traball. Independ. (CTI)	4	0,06
Sind. Indep. Traball. de Indugasa (SITI)	4	0,06
Sindicato de Enfermería Galego (SEGA)	4	0,06
Sindicato Independente Ensino (ANPE)	4	0,06
Sindicato de Traballadores do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	3	0,05
Unión Sindical Independ. da Admón Pública (USIAP)	3	0,05
Sindicato Profesional da Administración de Xustiza (SPJ-USO)	3	0,05
sindicato de ATS de España (SATSE)	3	0,05
Sindicato Independente Traballadores Caixas Aforro (SITCA)	3	0,05
Sind. Empleados Caixas Aforros e Pensións Barcelona (SECPB)	2	0,03
Sindicato Profesional de Viaxes (SPV)	2	0,03
Unión Telefónica Sindical (UTS)	2	0,03
Asociación Técnica e Profesional Banco Exterior España (ATEXBANK)	1	0,02
Asociación Cadros Grupo Caixa Madrid (ACCAM)	1	0,02
Sind. Autón. Traball. Banco de España (SATBE)	1	0,02
Sind. Español Maquin. e Axud. Ferrov. (SEMAF)	1	0,02
Agrupación Corpo Axudantes Intitucións Penitenciarias (ACAIP)	1	0,02
Sindicato Indep. de Empregados de "Generali España"	1	0,02
Total	6.225	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

No que se refire á participación dos traballadores nos procesos electorais, participaron en Galicia, no período do 1 de xaneiro de 1999 a 31 de decembro de 2002, un 73,31% en relación cos traballadores afectados polas eleccións, incrementándose dita porcentaxe nos procesos celebrados en concreto en 2002. Refléctese, no período de 1-1-1999 a 31-12-2002, que A Coruña é a provincia que menor porcentaxe de participación ten, sendo similar nas restantes provincias.

Cadro 12.7
**Participación electoral entre 01.01.1999 e 31.12.2002.
Por provincias. Galicia**

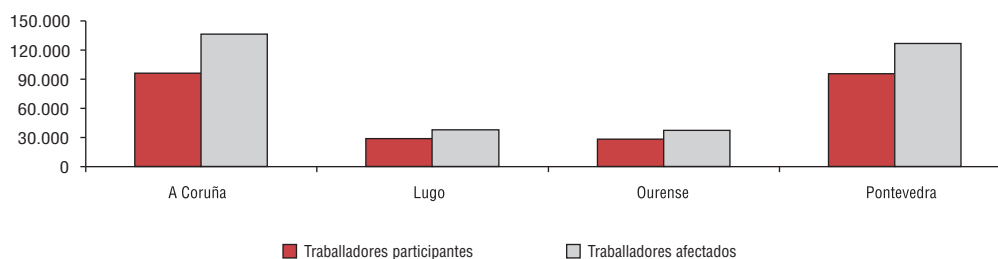
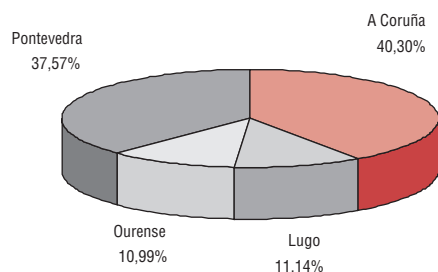
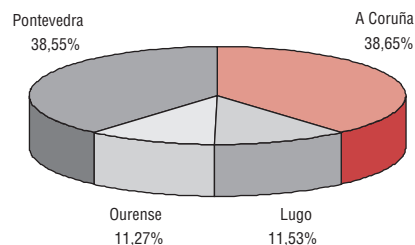
	Traballadores afectados polas eleccións celebradas		Traballadores participantes		Participación Total % ⁽³⁾
	Nº	% ⁽¹⁾	Nº	% ⁽²⁾	
A Coruña	135.691	40,30	95.391	38,65	70,30
Lugo	37.514	11,14	28.454	11,53	75,85
Ourense	36.990	10,99	27.818	11,27	75,20
Pontevedra	126.482	37,57	95.147	38,55	75,23
Galicia	336.677	100	246.810	100	73,31

(1) Porcentaxe de traballadores afectados en relación co total deles

(2) Porcentaxe de traballadores participantes en relación co total deles

(3) Porcentaxe de participación por provincias

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais


Porcentaxe traballadores afectados

Porcentaxe traballadores participantes

Cadro 12.8
**Participación electoral.
Por provincias. Galicia. 2002**

	Traballadores afectados polas eleccións celebradas		Traballadores participantes		Participación Total % ⁽³⁾
	Nº	% ⁽¹⁾	Nº	% ⁽²⁾	
A Coruña	33.354	36,14	24.220	34,06	72,61
Lugo	8.060	8,73	6.225	8,75	77,23
Ourense	10.621	11,51	8.541	12,01	80,42
Pontevedra	40.245	43,61	32.129	45,18	79,83
Galicia	92.280	100	71.115	100	77,06

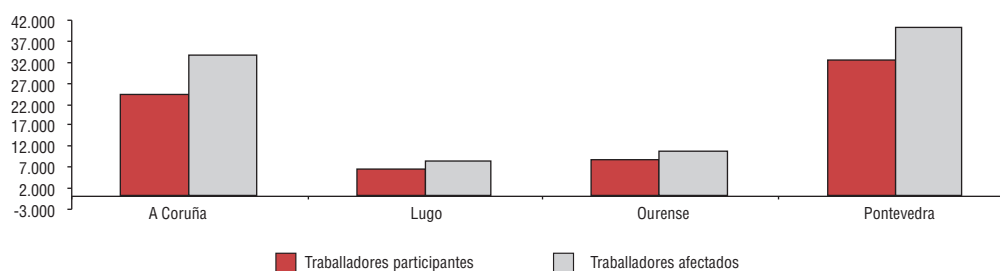
(1) Porcentaxe de traballadores afectados en relación co total deles

(2) Porcentaxe de traballadores participantes en relación co total deles

(3) Porcentaxe de participación por provincias

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Comparación entre traballadores afectados e participantes



No cadro 12.9 contémlanse as impugnacións electorais presentadas nas Oficinas Públicas de Rexistro durante 2002, no marco do procedemento arbitral establecido polo Estatuto dos traballadores. Presentáronse en Galicia 175 reclamacións a procesos electorais, reflectindo as cifras que o maior número corresponde á provincia de Pontevedra.

**Impugnacións electorais presentadas nas Oficinas Públicas de Rexistro.
Por provincias. Galicia. 2002**

■ Cadro 12.9

	Impugnacións presentadas	Desestamentos	Laudos dictados
A Coruña	46	1	45
Lugo	17	3	14
Ourense	11	3	11
Pontevedra	101	4	82
Galicia	175	11	152

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais



ANEXO



EMPREGO E INVESTIMENTO PÚBLICO

1. Investimentos e cadro de persoal da Administración do Estado en Galicia

1.1. Investimentos da Administración do Estado

■ Cadro A.1

Investimentos reais (capítulo VI dos Orzamentos Xerais do Estado).
Galicia. 2001

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varías provincias	Galicia
M ^o de Defensa	40.312.580	6.785	1.004.838	4.388.146	6.010	45.718.360
M ^o de Facenda	1.737.682	542.618	270.077	2.839.241		5.389.618
M ^o do Interior	1.427.975	1.016.985	420.516	3.798.745		6.664.221
M ^o de Fomento*	110.936.617	119.235.392	21.052.252	46.610.292	37.673.242	335.507.795
M ^o de Educación, Cultura e Deporte	1.347.746	882.099	417.229	89.899		2.736.973
M ^o de Traballo e Asuntos Sociais	176.421	2.605.964	433.246	110.670		3.326.301
M ^o de Agric., Pesca e Alimentac.	313.127	12.020		147.248	29.450	501.845
M ^o de Admóns. Públicas	370.067	146.959	107.575	97.616		722.218
M ^o de Medio Ambiente	10.924.242	8.637.860	4.501.328	11.747.996	2.287.999	38.099.425
M ^o de Economía	1.404.685	2.559.122	543.002	1.577.531		6.084.340
M ^o de Ciencia e Tecnoloxía	482.294			2.110.075	309.311	2.901.680
Total	169.433.438	135.645.806	28.750.063	73.517.459	40.306.011	447.652.777

* Datos provisionais

Datos en euros

Fonte: Información da Delegación do Goberno en Galicia, extraída das liquidacións orzamentarias dos Ministerios

■ Cadro A.2
**Transferencias de capital (capítulo VII dos Orzamentos Xerais do Estado).
Galicia. 2001**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varías provincias	Galicia
Mº de Defensa	31.253	45.983		15.626		92.862
Mº de Interior	33.056					33.056
Mº de Fomento(*)	414.698	341.375	480.209	370.824	22.186.362	23.793.468
Mº de Educación e Cultura	354.868	0	1.083.426	359.489		1.797.783
Mº de Traballo e Asuntos Sociais	35.664	83.649	902	113.898	264.764	498.876
Mº de Agric., Pesca e Alimentac.(**)	8.240.477	147.849	2.404	807.760	164.727.201	173.925.691
Mº de Administracións Públicas	11.142.013	9.514.040	7.486.465	4.442.543		32.585.061
Mº de Medio Ambiente**					7.937.272	7.937.272
Mº de Economía	25.248.194	2.458.055	1.644.670	9.335.130	5.503.426	44.189.475
Mº de Ciencia e Tecnoloxía	4.066.460	12.291	122.570	6.978.520	350.600	11.530.441
Total	49.566.682	12.603.242	10.820.646	22.423.792	200.969.625	296.383.987

* Datos provisionais e sen provincializar

** Sen provincializar

Datos en euros

Fonte: Información da Delegación do Goberno en Galicia, extraída das liquidacións orzamentarias dos Ministerios

■ Cadro A.3
**Total investimentos reais e transferencias de capital
(capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2001**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varías provincias	Galicia
Mº de Defensa	40.343.833	52.769	1.004.838	4.403.772	6.010	45.811.222
Mº de Facenda	1.737.682	542.618	270.077	2.839.241		5.389.618
Mº do Interior	1.461.030	1.016.985	420.516	3.798.745		6.697.276
Mº de Fomento*	111.351.316	119.576.767	21.532.461	46.981.116	59.859.604	359.301.263
Mº de Educación, Cultura e Deporte	1.702.613	882.099	1.500.655	449.389		4.534.757
Mº de Traballo e Asuntos Sociais	212.085	2.689.613	434.147	224.568	264.764	3.825.178
Mº de Agric., Pesca e Alimentac.	8.553.604	159.869	2.404	955.008	164.756.650	174.427.536
Mº de Administracións Públicas	11.512.080	9.660.999	7.594.040	4.540.160		33.307.279
Mº de Medio Ambiente	10.924.242	8.637.860	4.501.328	11.747.996	10.225.271	46.036.698
Mº de Economía	26.652.879	5.017.177	2.187.672	10.912.661	5.503.426	50.273.815
Mº de Ciencia e Tecnoloxía	4.548.754	12.291	122.570	9.088.595	659.911	14.432.122
Total	219.000.120	148.249.047	39.570.709	95.941.251	241.275.636	744.036.764

Datos en euros

Fonte: Información da Delegación do Goberno en Galicia, extraída das liquidacións orzamentarias dos Ministerios

I.2 Cadro de persoal da Administración do Estado

■ Cadro A.4

Cadro de persoal da Administración do Estado. Por grupos. Galicia. 2001

	Funcionarios					Laborais			Total
	A	B	C	D	E	Fixos	Temporais	Varios	
Delegación do Goberno	67	49	134	202	8	101	21	-	582
Mº de Xustiza	10	2	3	17	0	1	1	-	34
Mº de Defensa	-	-	-	-	-	-	-	2.095	2.095
Mº de Facenda	136	499	699	694	9	173	15	-	2.225
Mº do Interior	501	389	3.516	289	5	149	95	-	4.944
Mº de Fomento	81	49	612	1.792	84	1.736	930	-	5.284
Mº de Traballo e Asuntos Sociais	200	279	567	1.690	89	449	64	-	3.338
Mº de Administracións Públicas	4	4	11	32	0	3	3	-	57
Mº de Medio Ambiente	21	29	54	28	2	105	20	-	259
Mº de Economía	7	28	11	29	-	90	39	-	204
Mº de Ciencia e Tecnoloxía	103	22	76	39	1	68	78	-	387
Total	1.130	1.350	5.683	4.812	198	2.875	1.266	2.095	19.409

(1) Non se dispón dos datos de clasificación por grupos do persoal funcionario, nin datos desglosados de persoal laboral
 Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

Cadro de persoal da Administración do Estado. Por provincias. Galicia. 2001

■ Cadro A.5

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Delegación do Goberno (M.A.P.)	255	76	101	150	582
Mº de Xustiza	22	4	3	5	34
Mº de Defensa	1.696	13	18	368	2.095
Mº de Facenda	1.056	246	314	609	2.225
Mº do Interior	2.143	862	541	1.398	4.944
Mº de Fomento	2.218	760	606	1.700	5.284
Mº de Traballo e Asuntos Sociais	1.227	500	431	1.180	3.338
Mº de Administracións Públicas (MAP)	21	10	9	17	57
Mº de Medio Ambiente	103	68	25	63	259
Mº de Economía	75	29	31	69	204
Mº de Ciencia e Tecnoloxía	132	7	7	241	387
Total	8.948	2.575	2.086	5.800	19.409

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

2. Investimentos e cadros de persoal da Comunidade Autónoma de Galicia

2.1. Investimentos da Comunidade Autónoma de Galicia previstos nas Leis de Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia

■ Cadro A.6

Orzamentos iniciais dos capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia. 2000-2002

	Capítulo VI			Capítulo VII			Total Capítulo VI e VII		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Parlamento	1.491,71	4.256,37	1.927,33	39,07	39,07	39,07	1.530,78	4.295,43	1.966,40
Consello de Contas	207,35	525,89	1.028,94	—	—	—	207,35	525,89	1.028,94
Consello da Cultura Galega	167,50	204,34	219,37	—	—	—	167,50	204,34	219,37
Presidencia e Administración Pública	21.416,52	22.329,32	25.115,52	21.581,99	25.482,39	38.470,08	42.998,51	47.811,71	63.585,59
Economía e Facenda	10.633,55	13.331,35	6.594,12	75.081,74	87.942,77	115.999,84	85.715,29	101.274,12	122.593,96
Política Territorial, Obras Públicas e Vivenda	97.642,34	124.630,05	161.824,89	168.527,88	164.800,54	108.387,17	266.170,22	289.430,58	270.212,06
Educación e Ordenación Universitaria	80.442,72	77.413,36	88.123,19	17.349,38	21.783,68	19.614,10	97.792,10	99.197,05	107.737,29
Industria e Comercio	10.050,91	10.332,36	11.467,20	69.790,52	73.997,00	80.768,68	79.841,42	84.329,36	92.235,88
Agricultura, Gandería e Política Agroalimentaria	54.996,09	65.819,31	77.723,69	128.219,45	149.943,43	159.722,25	183.215,53	215.762,73	237.445,94
Cultura, Comunicación Social e Turismo	35.396,69	38.379,30	42.323,89	37.639,22	59.345,27	59.904,47	73.035,91	97.724,57	102.228,36
Sanidade e Servizos Sociais	19.155,72	22.414,48	19.630,14	8.899,53	19.740,51	17.437,68	28.055,25	42.154,99	37.067,82
Pesca, Marisqueo e Acuicultura	27.603,85	25.807,06	25.006,53	78.264,43	90.108,34	99.998,47	105.868,28	115.915,40	125.005,01
Xustiza, Interior e Relacións Laborais	13.134,21	13.372,52	14.278,03	7.378,34	8.263,92	7.600,74	20.512,54	21.636,44	21.878,77
Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude	7.035,11	7.753,06	9.407,76	5.276,89	5.168,70	6.490,93	12.312,00	12.921,76	15.898,69
Medio Ambiente	59.501,11	71.864,10	73.634,76	45.413,97	43.399,88	112.040,59	104.915,08	115.263,98	185.675,35
Asuntos Sociais			6.122,40			4.658,11			10.780,51
Emigración e Cooperación Exterior			601,01			3.391,55			3.992,57
Consello Consultivo de Galicia	114,19	114,19	189,32	—	—	—	114,19	114,19	189,32
Transferencias a CC.LL									0,00
Débeda pública									0,00
Gastos de diversas Consellerías	9.099,61	24.948,90	18.899,26	2.103,54	6.010,12	16.466,13	11.203,15	30.959,02	35.365,39
Total Administración Xeral	448.089,18	523.495,95	584.117,33	665.565,94	756.025,62	850.989,87	1.113.655,12	1.279.521,57	1.435.107,20
Escola Galega de Administración Pública (EGAP)	39,91	60,94	60,94	—	—	—	39,91	60,94	60,94
Instituto Galego de Estatística (IGE)	1.737,93	1.428,94	1.360,86	631,06	841,55	807,46	2.369,00	2.270,49	2.168,32
Augas de Galicia	63.106,27	63.106,27	8.238,42	1.803,04	3.005,06	66.462,98	64.909,31	66.111,33	74.701,40
Instituto Galego de Consumo	961,62	1.043,24	1.129,90	—	—	150,25	961,62	1.043,24	1.280,16
Servicio Galego de Saúde (SERGAS)	121.572,73	127.005,88	74.755,95	1.111,87	1.111,87	1.111,87	122.684,60	128.117,75	75.867,82
Serv. Gal. de Prom. Igualdade Home-Muller	48,08	—	—	—	—	—	48,08	0,00	0,00
Academia Galega de Seguridade	—	—	—	—	—	—	—	0,00	0,00
Segapihorm	—	—	—	—	—	—	—	0,00	0,00
Instituto Galego da Vivenda e Solo (IGVS)	63.856,79	66.670,54	74.047,04	53.541,16	54.599,83	56.923,41	1.803,04	3.005,06	130.970,45
Instituto Lácteo e Gandeiro de Galicia (ILGA)	2.550,33	2.734,61	2.884,85	77.273,05	88.056,20	26.174,08	79.823,39	90.790,81	29.058,93
Insto. Gal. das Artes Escénicas e Musicais (IGAEM)	2.704,55	3.365,67	3.365,66	—	—	—	2.704,55	3.365,67	3.365,66
Total Organismos Autónomos	256.578,22	265.416,09	165.843,62	134.360,19	147.614,51	151.630,05	390.938,41	803.969,01	317.473,67
Total orzamento bruto	705.423,70	788.912,04	749.960,95	799.926,12	903.640,13	1.002.619,92	1.505.349,82	1.692.552,17	1.752.580,87
Total transferencias internas	—	—	—	201.653,40	220.847,35	169.612,86	201.653,40	220.847,35	169.612,86
Total orzamento consolidado	705.423,70	788.912,04	749.960,95	598.272,73	682.792,78	833.007,06	1.303.696,42	1.471.704,82	1.582.968,01

Datos en miles de euros

Fonte: Lei de Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia

2.2. Cadros de persoal ó servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia

Cadro de persoal da Administración Xeral e Especial da Xunta de Galicia. 1996-2002

■ Cadro A.7

	2002
Persoal funcionario	10.468
Persoal docente non universitario	30.359
Persoal de institucións sanitarias	27.838
Persoal laboral fixo	5.209
Efectivos da policía	359
Persoal da Admón. de Xustiza	2.174
Total	76.407
2001	76.584
2000	75.284
1999	73.802
1998	69.179
1997	67.253
1996	63.437

(1) Inclúe persoal interino e contratado administrativo

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.7a

Cadro de persoal funcionario da Xunta de Galicia. Por grupos. 1998 -2002⁽¹⁾

Grupo		Funcionarios de carreira	Persoal interino	Contratados administrativos	Total	Porcentaxe
A	1998	1.659	326	14	1.999	20,37
	1999	1.713	370	14	2.097	20,71
	2000	1.700	434	14	2.148	20,87
	2001	1.693	522	2	2.217	21,74
	2002	1.607	567	—	2.174	20,77
B	1998	1.183	167	16	1.366	13,92
	1999	1.176	193	15	1.384	13,67
	2000	1.164	244	14	1.422	13,82
	2001	1.152	280	6	1.438	14,10
	2002	1.096	301	—	1.397	13,35
C	1998	1.384	103	17	1.504	15,33
	1999	1.371	116	13	1.500	14,81
	2000	1.335	117	12	1.464	14,23
	2001	1.318	126	3	1.447	14,19
	2002	1.316	140	—	1.456	13,91

D	1998	3.122	626	32	3.780	38,52
	1999	3.111	776	31	3.918	38,69
	2000	3.137	832	29	3.998	38,85
	2001	3.101	947	2	4.050	39,72
	2002	3.256	926	—	4.182	39,95
E	1998	809	328	26	1.163	11,85
	1999	808	400	19	1.227	12,12
	2000	801	444	14	1.259	12,23
	2001	778	458	2	1.238	12,14
	2002	872	387	—	1.259	12,03
Total	1998	8.157	1.550	105	9.812	100
	1999	8.179	1.855	92	10.126	100
	2000	8.137	2.071	83	10.291	100
	2001	8.042	2.071	83	10.196	100
	2002	8.147	2.321	—	10.468	100
Porcentaxe	1998	83	16	1	100	
	1999	81	18	1	100	
	2000	79	20	1	100	
	2001	79	20	1	100	
	2002	77,83	22,17	—	100	

(1) Inclúe servizo activo, servizos especiais, excedencia por coidado de fillos e func. en prácticas

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública Pública.

■ Cadro A.7b

Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por grupos. 1998-2002 ⁽¹⁾

	Número					Porcentaxe				
	1998	1999	2000	2001	2002	1998	1999	2000	2001	2002
Grupo I	239	272	267	279	280	5,12	5,01	5,08	5,22	5,3
Grupo II	411	489	490	495	494	8,81	9,01	9,32	9,26	9,4
Grupo III	780	828	782	795	813	16,71	15,25	14,87	14,88	15,6
Grupo IV	1.239	1.439	1.399	1.499	1.452	26,55	26,51	26,60	28,05	27,8
Grupo V	1.940	2.359	2.280	2.233	2.130	41,57	43,46	43,35	41,79	40,8
Grupo VIII	47	41	41	43	40	1,01	0,76	0,78	0,80	0,7
Outros	11	—	—	—	—	0,24	—	—	—	—
Total	4.667	5.428	5.259	5.344	5.209	100	100	100	100	100

(1) Inclúe servizo activo, excedencia forzosa e excedencia por coidado de familiares.

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública.

**Cadro de persoal da Xunta de Galicia,
segundo a súa relación de servizos. 2002**

■ **Cadro A.7c**

	Número	Porcentaxe
Funcionarios	8.147	51,97
Interinos	2.321	14,81
Laborais fixos	5.209	33,23
Total	15.677	100

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública.

**Cadro de persoal das Consellerías e Organismos Autónomos (OOAA)
da Xunta de Galicia. Por grupos e categoría de persoal. 2002**

■ **Cadro A.7d**

	Consellerías e Organismos Autónomos						Total
	A	B	C	D	E	Sen clasificar	
Funcionarios de carreira	12.429	17.331	1.330	3.375	974	—	35.439
Persoal laboral							
Subtotal	—	—	—	—	—	7.356	7.356
Fixos	—	—	—	—	—	5.371	5.371
Temporais	—	—	—	—	—	1.985	1.985
Outros							
Subtotal	8.703	9.657	1.442	8.679	3.644	—	32.125
Persoal interino	1.876	1.373	140	926	388	—	4.703
Persoal estatutario	5.484	7.500	1.248	7.298	3.174	—	24.704
Persoal sanitario	500	761	54	455	82	—	1.852
Persoal en formación	843	23	—	—	—	—	866
Total	21.132	26.988	2.772	12.054	4.618	7.356	74.920

	Consellerías e OOAA - Excluída a área da docencia non universitaria						Total
	A	B	C	D	E	Sen clasificar	
Funcionarios de carreira	1.607	1.096	1.316	3.256	872	—	8.147
Persoal laboral							
Subtotal	—	—	—	—	—	6.255	6.255
Fixos	—	—	—	—	—	5.209	5.209
Temporais	—	—	—	—	—	1.046	1.046
Outros							
Subtotal	—	—	—	—	—	—	2.321
Persoal interino	567	301	140	926	387	—	2.321
Persoal eventual	—	—	—	—	—	—	—
Persoal vario	—	—	—	—	—	—	—
Contr. admvos.	—	—	—	—	—	—	—
Total	2.174	1.397	1.456	4.182	1.259	6.255	16.723

Consellerías e OAAA - Área da docencia non universitaria							
	A	B	C	D	E	Sen clasificar	Total
Funcionarios de carreira	10.813	16.227	—	—	—	—	27.040
Persoal laboral							
Subtotal	458	480	—	—	—	—	938
Fixos	—	—	—	—	—	—	—
Temporais	458	480	—	—	—	—	938
Outros							
Subtotal	1.309	1.072	—	—	—	—	2.381
Persoal interino	1.309	1.072	—	—	—	—	2.381
Persoal eventual	—	—	—	—	—	—	—
Persoal vario	—	—	—	—	—	—	—
Contr. admvos.	—	—	—	—	—	—	—
Total	12.580	17.779	—	—	—	—	30.359

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.7e

Cadro de persoal das Institucións Sanitarias da Administración da CA de Galicia. Por grupos e categoría de persoal. 2002

Institucións sanitarias							
	A	B	C	D	E	Sen clasificar	Total
Funcionarios de carreira	9	8	14	119	102	—	252
Persoal laboral							
Subtotal	—	—	—	—	—	163	163
Fixos	—	—	—	—	—	162	162
Temporais	—	—	—	—	—	1	1
Outros							
Subtotal	1.343	784	54	455	83	0	2.719
Persoal interino	—	—	—	—	1	—	1
persoal eventual	—	—	—	—	—	—	—
Persoal sanitario	500	761	54	455	82	—	1.852
Persoal en formación	843	23	—	—	—	—	866
Persoal estatutario							
Subtotal	5.484	7.500	1.248	7.298	3.174	—	24.704
Propietarios	2.481	6.144	1.075	6.177	2.758	—	18.635
Interinos	2.630	970	139	835	391	—	4.965
Outros	373	386	34	286	25	—	1.104
Total	6.836	8.292	1.316	7.872	3.359	163	27.838

	Institucións sanitarias (análise do persoal estatutario)						
	A	B	C	D	E	Sen clasificar	Total
Persoal facultativo							
Subtotal	5.242	—	—	—	—	—	5.242
Propietarios	2.387	—	—	—	—	—	2.387
Interinos	2.496	—	—	—	—	—	2.496
Outros	359	—	—	—	—	—	359
P. sanitario non facultativo							
Subtotal	—	7.187	833	4.244	—	—	12.264
Propietarios	—	5.923	706	3.669	—	—	10.298
Interinos	—	888	97	430	—	—	1.415
Outros	—	376	30	145	—	—	551
Persoal non sanitario							
Subtotal	242	313	415	3.054	3.174	—	7.198
Propietarios	94	221	369	2.508	2.758	—	5.950
Interinos	134	82	42	405	391	—	1.054
Outros	14	10	4	141	25	—	194
Total persoal estatutario							
Subtotal	5.484	7.500	1.248	7.298	3.174	—	24.704
Propietarios	2.481	6.144	1.075	6.177	2.758	—	18.635
Interinos	2.630	970	139	835	391	—	4.965
Outros	373	386	34	286	25	—	1.104

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

Efectivos por áreas de actividade e sexos da Administración da CA de Galicia. 2002

■ Cadro A.7f

	Mulleres	Homes	Total
Administración Xeral	9.950	6.773	16.723
Docencia non universitaria	12.744	17.615	30.359
Ensinanza primaria	—	—	—
Ensinanza secundaria	—	—	—
Institucións sanitarias	—	—	27.838
Efectivos da policía	39	320	359
Persoal da Admón. de Xustiza	1.435	739	2.174
Total	24.168	25.447	77.453

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Efectivos por categoría de persoal, sexos e idade
da Administración da CA de Galicia. 2002**

■ Cadro A.7g

		18-29	30-41	42-53	54 e +	Total
Funcionarios de carreira						
	Subtotal	138	2.935	3.367	1.707	8.147
	Mulleres	79	1.721	1.723	616	4.139
	Homes	59	1.214	1.644	1.091	4.008
Persoal laboral						
	Subtotal	40	1.260	2.534	1.375	5.209
	Mulleres	24	820	1.674	897	3.415
	Homes	16	440	860	478	1.794
Outros (P. interino)						
	Subtotal	246	1.663	363	49	2.321
	Mulleres	170	1.051	208	21	1.450
	Homes	76	612	155	28	871
Persoal estatutario						
	Subtotal	—	—	—	—	—
	Mulleres	—	—	—	—	—
	Homes	—	—	—	—	—
Total		424	5.858	6.264	3.131	15.677
	Mulleres	273	3.592	3.605	1.534	9.004
	Homes	151	2.266	2.659	1.597	6.673

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

Efectivos da unidade da policía adscrita á Administración da CA de Galicia. 2002

■ Cadro A.7h

	Escala superior	Escala executiva	Escala subinspec.	Escala básica	Total
A Coruña	1	8	6	199	214
Lugo	0	2	0	33	35
Ourense	0	2	0	40	42
Pontevedra	0	3	2	63	68
Galicia	1	15	8	335	359

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Persoal da Administración de Xustiza da CA de Galicia.
Por provincias. 2002**

■ Cadro A.7i

	Forenses	Oficiais	Auxiliare	Axentes	P. funcionario non catalogado	Total
A Coruña	16	291	413	200	0	920
Lugo	9	71	111	57	0	248
Ourense	7	63	107	50	0	227
Pontevedra	14	229	361	175	0	779
Galicia	46	654	992	482	0	2.174

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.7k

Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por grupos e sexos. (Administración xeral e especial). 2000 -2002

	Homes			Mulleres			Total			Porcentaxe		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Grupo A	1.227	1.201	1.138	473	474	473	1.700	1.675	1.611	20,89	20,83	19,77
Grupo B	717	696	654	447	447	443	1.164	1.143	1.097	14,31	14,21	13,47
Grupo C	560	553	547	775	772	768	1.335	1.325	1.315	16,41	16,48	16,14
Grupo D	1.072	1.051	1.108	2.065	2.066	2.142	3.137	3.117	3.250	38,55	38,76	39,89
Grupo E	529	518	561	272	264	313	801	782	874	9,84	9,72	10,73
Total	4.105	4.019	4.008	4.032	4.023	4.139	8.137	8.042	8.147	100	100	100
Porcentaxe	50,45	49,98	49,20	49,55	50,02	50,80						

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.7l

Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por grupos, idades e sexos. (Administración xeral e especial). 2002

	Grupo A		Grupo B		Grupo C		Grupo D		Grupo E		Total		
	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Total
De 18 a 29 anos	9	8	5	0	1	1	51	37	13	13	79	59	138
De 30 a 41 anos	244	263	140	105	223	139	975	505	140	202	1.722	1.214	2.936
De 42 a 53 anos	170	491	204	284	353	240	890	402	107	227	1.724	1.644	3.368
De 54 a 59 anos	25	192	64	155	143	100	174	101	27	57	433	605	1.038
De 60 a 65 anos	22	136	25	89	44	52	45	49	23	49	159	375	534
Máis de 65 anos	1	64	6	26	6	14	6	2	3	5	22	111	133
Total	471	1.154	444	659	770	546	2.141	1.096	313	553	4.139	4.008	8.147

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

Cadro de persoal administrativo da Xunta de Galicia. Por idades e sexos. (Administración xeral e especial). 2002⁽¹⁾

■ Cadro A.7II

	Homes	Mulleres	Total	
			Nº	%
De 18 a 29 anos	150	273	423	2,70
De 30 a 41 anos	2.265	3.593	5.858	37,37
De 42 a 53 anos	2.659	3.606	6.265	39,96
De 54 a 59 anos	927	1.021	1.948	12,43
De 60 a 65 anos	556	480	1.036	6,61
Máis de 65 anos	113	34	147	0,94
Total	6.670	9.007	15.677	100

(1) Funcionarios/as, persoal interino e persoal laboral fixo

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por idades e sexos.
(Administración xeral e especial). 2002**

■ Cadro A.7m

	Homes	Mulleres	Total	
			Nº	%
De 18 a 29 anos	15	24	39	0,75
De 30 a 41 anos	439	821	1.260	24,19
De 42 a 53 anos	860	1.675	2.535	48,67
De 54 a 59 anos	305	571	876	16,82
De 60 a 65 anos	169	316	485	9,31
Máis de 65 anos	3	11	14	0,27
Total	1.791	3.418	5.209	100

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por consellerías e grupos.
(Administración xeral e especial). 2002**

■ Cadro A.7n

	Grupo					Total	
	A	B	C	D	E	Nº	%
Agricultura	239	240	162	245	19	905	11,11
Cultura	79	47	74	112	42	354	4,35
Educación	67	54	116	748	488	1.473	18,08
Economía	128	130	142	203	14	617	7,57
Familia	83	178	137	249	33	680	8,35
Industria	63	44	82	87	19	295	3,62
Medio Ambiente	121	59	79	496	14	769	9,44
Política Territorial	138	83	102	208	43	574	7,05
Pesca	131	60	92	204	68	555	6,81
Presidencia	104	38	67	145	42	396	4,86
Sanidade	270	35	115	313	52	785	9,64
Xustiza	98	53	79	127	30	387	4,75
Asuntos Sociais	62	56	54	116	25	313	3,84
Emigración	10	8	9	15	2	44	0,54
Total	1.593	1.085	1.310	3.268	891	8.147	100
Porcentaxe	19,55	13,32	16,08	40,11	10,94	100	

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Cadro de persoal laboral da Xunta de Galicia. Por consellerías e grupos.
(Administración xeral e especial). 2002**

■ Cadro A.7ñ

	Grupo						Total	
	I	II	III	IV	V	VIII	Nº	%
Agricultura	5	15	109	135	68	—	332	6,37
Cultura	17	19	26	31	101	4	198	3,80
Educación	28	33	48	351	793	1	1.254	24,07
Economía	1	1	16	17	3	—	38	0,73
Familia	100	178	87	172	261	2	800	15,36
Industria	6	1	35	14	5	—	61	1,17
M. Ambiente	2		68	38	38	—	146	2,80
Polít. Territorial	5	9	135	80	115	—	344	6,60
Pesca	27	12	41	28	36	—	144	2,76
Presidencia	9	5	64	24	67	27	196	3,76
Sanidade	8	8	26	101	48	2	193	3,71
Xustiza	11	14	30	25	88	1	169	3,24
Asuntos Sociais	60	199	129	437	507	2	1.334	25,61
Emigración								
Total	279	494	814	1.453	2.130	39	5.209	100
Porcentaxe	5,36	9,48	15,63	27,89	40,89	0,75	100	

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por zona xeográfica e grupos.
(Administración xeral e especial). 2002⁽¹⁾**

■ Cadro A.7o

	Grupo					Total	
	A	B	C	D	E	Nº	%
Servicios centrais	584	302	406	596	118	2.006	24,62
A Coruña ⁽¹⁾	247	188	246	462	115	1.258	15,44
Lugo ⁽¹⁾	144	116	140	275	75	750	9,21
Ourense ⁽¹⁾	133	139	175	406	93	946	11,61
Pontevedra ⁽¹⁾	119	80	97	285	54	635	7,79
Vigo ⁽¹⁾	115	92	104	286	92	689	8,46
Ferrol	32	18	23	73	29	175	2,15
Delegación A Coruña ⁽²⁾	118	69	46	309	135	677	8,31
Delegación Lugo ⁽²⁾	44	32	28	174	49	327	4,01
Delegación Ourense ⁽²⁾	24	15	18	142	29	228	2,80
Delegación Pontevedra ⁽²⁾	48	44	35	247	82	456	5,60
Total	1.608	1.095	1.318	3.255	871	8.147	100
Porcentaxe	19,74	13,44	16,18	39,95	10,69	100	

(1) Servizos periféricos ubicados no Concello

(2) Servizos periféricos existentes no resto da provincia

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.7p
**Cadro de persoal laboral da Xunta de Galicia. Por zona xeográfica e grupos.
(Administración xeral e especial). 2002**

	Grupo						Total	
	I	II	III	IV	V	VIII	Nº	%
Servicios centrais	51	30	187	142	51	2	463	8,89
A Coruña ⁽¹⁾	59	113	138	184	281	0	775	14,88
Lugo ⁽¹⁾	18	39	87	120	196	0	460	8,83
Ourense ⁽¹⁾	31	57	84	117	180	0	469	9,00
Pontevedra ⁽¹⁾	11	37	77	88	159	0	372	7,14
Vigo ⁽¹⁾	39	68	41	145	219	7	519	9,96
Ferrol	12	36	19	75	122	0	264	5,07
Delegación Coruña ⁽²⁾	17	56	54	213	335	29	704	13,52
Delegación Lugo ⁽²⁾	12	27	35	118	206	0	398	7,64
Delegación Ourense ⁽²⁾	5	6	29	82	140	0	262	5,03
Delegación Pontevedra ⁽²⁾	24	24	61	170	243	1	523	10,04
Total	279	493	812	1.454	2.132	39	5.209	100
Porcentaxe	5,36	9,46	15,59	27,91	40,93	0,75	100	

(1) Servizos periféricos ubicados no Concello

(2) Servizos periféricos existentes no resto da provincia

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.7q
**Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por consellerías e zona xeográfica.
(Administración xeral e especial). 2002**

	Grupo														Total	
	AG	CU	ED	EF	FA	IC	MA	OT	PE	PR	SA	XU	AS	EM	Nº	%
Servicios centrais	177	134	152	283	131	74	118	201	106	245	132	136	80	44	2.013	24,71
A Coruña ⁽¹⁾	140	61	219	87	108	70	80	119	50	29	165	73	53	—	1.254	15,39
Lugo ⁽¹⁾	118	42	118	52	59	38	58	68	0	36	98	34	30	—	751	9,22
Ourense ⁽¹⁾	139	53	172	63	99	51	75	84	0	17	111	45	42	—	951	11,67
Pontevedra ⁽¹⁾	79	40	132	54	10	37	87	72	14	19	66	20	6	—	636	7,81
Vigo ⁽¹⁾	0	5	127	70	121	20	0	12	101	22	111	33	66	—	688	8,44
Ferrol	23	2	58	0	25	3	8	0	21	6	18	4	8	—	176	2,16
Delegación A Coruña ⁽²⁾	73	10	230	8	41	2	91	18	123	16	36	6	10	—	664	8,15
Delegación Lugo ⁽²⁾	60	2	71	0	26	0	91	0	52	2	20	0	4	—	328	4,03
Delegación Ourense ⁽²⁾	43	2	55	0	26	0	77	0	0	2	19	0	4	—	228	2,80
Delegación Pontevedra ⁽²⁾	53	3	139	0	34	0	84	0	88	2	9	36	10	—	458	5,62
Total	905	354	1.473	617	680	295	769	574	555	396	785	387	313	44	8.147	100
Porcentaxe	11,11	4,35	18,08	7,57	8,35	3,62	9,44	7,05	6,81	4,86	9,64	4,75	3,84	0,54	100	

(1) Servizos periféricos ubicados no Concello

(2) Servizos periféricos existentes no resto da provincia

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.7r

Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por consellerías e zona xeográfica.
(Administración xeral e especial). 2002

	Grupo														Total	
	AG	CU	ED	EF	FA	IC	MA	OT	PE	PR	SA	XU	AS	EM	Nº	%
Servicios centrais	78	54	22	16	39	22	42	25	15	94	31	10	12	—	460	8,83
A Coruña ⁽¹⁾	22	49	77	7	126	9	18	94	16	7	34	52	262	—	773	14,84
Lugo ⁽¹⁾	42	17	59	6	70	8	16	70	0	10	21	18	113	—	450	8,64
Ourense ⁽¹⁾	18	27	67	2	158	9	9	69	0	1	17	14	76	—	467	8,97
Pontevedra ⁽¹⁾	33	25	46	2	56	11	19	70	4	31	12	17	47	—	373	7,16
Vigo ⁽¹⁾	0	6	91	5	124	1	0	13	31	8	8	13	219	—	519	9,96
Ferrol	8	0	101	0	50	0	1	0	14	2	3	0	84	—	263	5,05
Delegación A Coruña ⁽²⁾	51	12	324	0	61	1	5	3	11	36	10	17	184	—	715	13,73
Delegación Lugo ⁽²⁾	40	4	170	0	64	0	8	0	12	0	4	3	99	—	404	7,76
Delegación Ourense ⁽²⁾	18	3	115	0	16	0	9	0	0	7	51	11	36	—	266	5,11
Delegación Pontevedra ⁽²⁾	22	1	182	0	36	0	19	0	41	0	2	14	202	—	519	9,96
Total	332	198	1.254	38	800	61	146	344	144	196	193	169	1.334	—	5.209	100
Porcentaxe	6,37	3,80	24,07	0,73	15,36	1,17	2,80	6,60	2,76	3,76	3,71	3,24	25,61	—	100	

(1) Servizos periféricos ubicados no Concello

(2) Servizos periféricos existentes no resto da provincia

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.8

Cadro de persoal de universidades. Por categoría de persoal. Galicia. 2001-2002

		Santiago	A Coruña	Vigo	Total
Persoal docente	Funcionarios de carreira	1.340	680	784	2.804
	Funcionarios de emprego interino	30	83	117	230
	Contratados administrativos (1)	0	383	0	383
	Subtotal 2001/2002	1.370	1.146	901	3.417
Persoal non docente	Funcionarios de carreira	15	207	5	227
	Persoal laboral	0	228	0	228
	Outro persoal	2	6	0	8
	Subtotal 2001/2002	17	441	5	463
Total 2001/2002		1.387	1.587	906	3.880

(1) Inclúe os profesores asociados estranxeiros con contrato laboral

Fonte: MAP. Base de datos do Rexistro Central de Persoal

2.2.1. Cadros de persoal do Parlamento de Galicia e os seus organismos dependentes⁽¹⁾

■ Cadro A.9

Parlamento de Galicia. Cadro de persoal.
1994-2002⁽¹⁾

	Persoal funcionario	Persoal eventual	1994	1995	1996	1998	1999	2000	2001	2002
Parlamento	77	12	85	88	88	92	89	90	90	89

(1) Ata 1996 observáronse algunhas variacións nos datos, se se comparan cos dous anos anteriores, debido a que se eliminaron os datos de altos cargos; e os demais refírense ós postos realmente ocupados, non ós que figuran nas Relacións de Postos de Traballo (RPT)

Fonte: Parlamento de Galicia.

Valedor do Pobo. Cadro de persoal. 1995-2002

	Grupo				Total
	A	B	D	E	
1995	6	0	3	3	12
1996	7	0	4	3	14
1997	7	0	4	4	15
1998	8	0	4	4	16
1999	8	0	4	4	16
2000	7	0	4	4	18
2001	7	0	4	4	18

Fonte: Valedor do Pobo

Consello de Contas de Galicia. Cadro de persoal. 1994-2002

	Persoal funcionario e laboral	Persoal eventual	Persoal interino	Total
1994	39	5	0	44
1995	44	8	12	64
1996	40	8	12	60
1997	47	6	11	64
1998	47	5	11	63
1999	48	5	11	64
2000	56	5	11	72
2001	56	5	11	72
2002	59	5	11	75

Fonte: Consello de Contas de Galicia

2.2.2. Cadros de persoal dos organismos autónomos, entidades públicas e sociedades mercantís

a) Cadros de persoal dos organismos autónomos

Consello Consultivo de Galicia. Cadro de persoal. 1997 -2002
■ Cadro A.10

	Persoal funcionario	Persoal laboral	Total
1997	12	6	18
1998	12	7	19
1999	12	7	19
2000	13	7	20
2001	16	7	23
2002	16	7	23

Fonte: Consello Consultivo de Galicia

b) Cadros de persoal das entidades públicas

■ Cadro A.10a

Entidades públicas. Cadro de persoal. 1999-2002

	1999	2000	2001	2002
Compañía de Radio-Televisión de Galicia y sociedades	664	696	677	676
Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE)	82	83	81	112
Fundación Pública Hospital Verín	160	166	168	168
Fundación Hospital Barbanza	179	205	232	233
Fundación Hospital Virxe da Xunqueira	124	194	204	194
Fundación Pública Hospital comarcal do Salnés			176	181
Fundación Instituto Galego de Oftalmoloxía	13	13	14	15
Consello Económico e Social	10	11	11	10
Portos de Galicia	84	98	115	117
Empresa Pública de Obras e Servicios Hidráulicos	16	5	5	7
Fundación Pública Urgencias Sanitarias de Galicia (061)	122	120	124	144
Fundación Pública Escola Galega de Admón. Sanitaria (FEGAS)	17	17	19	19
Fundación Pública Foro Permanente Iberoamericano de Saúde	3	3	4	4
Fundación Pública Ciudad da Cultura de Galicia			10	11
Instituto Enerxético de Galicia	10(1)	12(1)	27	29
Centro Informático para a Xestión Tributaria, Económico-Financeira e Contable	76	69	89	87
Axencia Galega de Desenrolo Rural				21
Total	1.560	1.692	1.956	2.028

Fonte: Cada unha das entidades públicas relacionadas

(1) Datos da soc. mercantil: Xestión Enerxética de Galicia SA (Xestenga),matriz do Instituto.

c) Cadros de persoal das sociedades mercantís

■ Cadro A.10b

Sociedades mercantís. Cadro de persoal. 1999-2002

	1999	2000	2001	2002
Sociedade Galega do Medio Ambiente (SOGAMA, SA)	11	23	27	19
Sociedade de Imaxe e Promoción Turística de Galicia, SA (Turgalicia)	92	90	101	144
Xestión Urbanística da Coruña, SA (XESTUR)	8	9	8	8
Xestión Urbanística de Lugo, SA	5	5	5	5
Xestión Urbanística de Ourense, SA	7	8	10	10
Xestión Urbanística de Pontevedra, SA	8	8	8	7
SA de Xestión do Plan Xacobeo	73	38	51	46
SA de Xestión do Centro de Supercomputación de Galicia (CESGA)	15	16	25	28
SA para o Desenvolvemento Comarcal de Galicia	28	62	61	60
SA Para o Desenvolvemento Industrial de Galicia			26	17
Instituto Galego de Medicina Técnica, SA	157	185	216	225
Galicia Calidade, SA	2	4	4	4
XesGalicia ⁽¹⁾	15	15	15	15
Centro europeo de empresas e innovación de galicia SA	17	16	15	15
Sociedade Pública de investimentos de Galicia SA	19	18	17	17
Retegal	45	40	45	44
Xenética Fontao, SA	8	8	8	11
Total	510	545	642	675

(1) Inclúe persoal de Sodiga

Fonte: Cada unha das sociedades mercantís relacionadas

2.3. Resumo dos cadros de persoal ó servizo da Administración da CA de Galicia

**Cadros de persoal ó servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia.
1996-2002**

■ **Cadro A.11**

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Xunta de Galicia	63.437	67.253	69.179	73.802	75.284	76.588	76.407
Universidades	5.057	5.177	5.575	5.904	5.904	6.132	3.880
Parlamento de Galicia	88	97	89	90	90	90	89
Consello de Contas de Galicia	68	72	71	72	72	72	75
Valedor do Pobo	17	18	19	19	18	18	18
Consello Consultivo de Galicia	11	18	19	19	20	23	23
Consello Económico e Social (CES) de Galicia	9	10	9	10	11	(*)	(*)
Compañía de Radio-Televisión de Galicia (CRTVG)	682	698	714	664	696	(*)	(*)
Outras entidades públicas	293	323	636	876	973	1.956	2.028
Sociedades mercantís	335	471	529	538	571	642	675
Total	69.369	74.137	76.840	81.994	83.639	85.521	83.195

(*) En el año 2001 e 2002 incluído en el epígrafe de outras entidades públicas

Fonte: Xa citadas

3. Investimentos e cadro de persoal da Administración Local en Galicia

■ Cadro A.12

Orzamento de investimentos(capítulos VI e VII) das Corporacións Locais. Galicia 1999-2001

	Cap. VI			Cap. VII			Total		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	1999	2000	2001
A Coruña									
Concellos	109.023,60	149.585,90	140.648,85	7.212,15	10.469,63	7.248,21	116.235,74	160.055,53	147.897,06
Deputación	51.741,13	22.700,23	33.296,07	22.592,05	34.281,73	31.715,41	74.333,18	56.981,96	65.011,48
Subtotal	160.764,73	172.286,13	173.944,92	29.810,20	44.751,36	38.963,61	190.568,92	217.037,49	212.908,54
Lugo									
Concellos	41.620,09	44.042,17	44.042,17	1.881,17	1.766,98	1.766,98	43.501,26	45.809,14	45.809,14
Deputación	25.392,76	25.729,33	26.955,39	2.836,78	2.548,29	2.367,99	28.229,54	28.277,62	29.323,38
Subtotal	67.012,85	69.771,50	70.997,56	4.717,95	4.315,27	4.134,96	71.730,79	74.086,76	75.132,52
Ourense									
Concellos	34.744,51	45.208,13	46.536,37	2.157,63	2.013,39	2.452,13	36.902,14	47.221,52	48.988,50
Deputación	5.481,23	10.649,93	8.588,46	1.454,45	2.163,64	1.574,65	6.935,68	12.813,58	10.163,11
Subtotal	40.225,74	55.864,08	55.124,83	3.612,08	4.177,03	4.026,78	43.837,82	60.035,10	59.151,61
Pontevedra									
Concellos	75.727,53	56.236,70	51.650,98	4.633,80	2.283,85	1.869,15	80.361,33	58.526,56	53.514,12
Deputación	13.775,20	14.971,21	24.527,30	23.048,81	24.587,41	30.819,90	36.824,01	39.558,62	55.347,20
Subtotal	89.508,73	71.207,91	76.178,28	27.682,62	26.877,26	32.689,05	117.185,34	98.085,18	108.861,32
Galicia									
Concellos	261.115,72	295.078,91	282.884,38	15.884,75	16.539,85	13.336,46	277.000,47	311.612,76	296.214,83
Deputación	96.396,33	74.050,70	93.361,22	49.932,09	63.581,07	66.477,95	146.322,41	137.631,77	159.845,18
Total	357.512,05	369.129,61	376.245,60	65.816,84	80.114,91	79.814,41	423.322,88	449.244,53	456.060,01

Datos en miles de euros
Fonte: MAP

Cadro de persoal da Administración Local. Galicia. 1998-2002

■ Cadro A.13

	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	8.553	10.082	8.275	9.568	10.151
Lugo	4.476	3.417	3.405	4.421	4.452
Ourense	5.602	3.974	3.957	5.163	4.968
Pontevedra	11.348	8.498	8.109	9.216	9.215
Galicia	29.979	25.971	23.746	28.386	28.786

Comprende a funcionarios e laborais
Fonte: MAP

4. Investimentos e cadro de persoal dos entes públicos e sociedades estatais en Galicia

4.1. Entes públicos

■ Cadro A.14

Investimentos do ente público Radio-Televisión Española, SA Galicia. 2000-2001

	2000				2001			
	RNE, SA	TVE, SA ⁽¹⁾	RTVE ⁽¹⁾	Total 2000	RNE, SA	TVE, SA ⁽¹⁾	RTVE	Total 2001
A Coruña	30,05	126,21	96,16	252,43	130,00	420,00	82,99	632,99
Lugo	12,02	—	—	12,02	8,00	—	3,41	11,41
Ourense	126,21	—	—	126,21	6,00	—	2,29	8,29
Pontevedra	12,02	—	—	12	12,00	—	6,83	18,83
Galicia	180,30	126,21	96,16	402,68	156,00	420,00	95,52	671,52

Datos en miles de euros

(1) Non se dispón da división provincial

Fonte: RTVE, SA Dirección Área Económico Financeira

■ Cadro A.15

Cadro de persoal do ente público Radio-Televisión Española, SA Galicia. 1995 -2001

RNE	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 ⁽¹⁾
A Coruña	55	53	53	50	47	44	
Lugo	10	10	9	9	9	9	
Ourense	17	17	17	17	17	17	
Pontevedra	23	23	22	21	22	22	
Galicia	105	103	101	97	95	92	87
TVE	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
A Coruña	61	61	66	59	56	66	66
Lugo	1	1	1	1	1	1	1
Ourense	1	1	1	1	1	1	1
Pontevedra	6	7	8	8	8	7	7
Galicia	69	70	76	69	66	75	75
ENTE PÚBLICO						2	1
Total	174	173	177	166	161	169	163

(1) Non se dispón de datos a nivel provincial

Fonte: RTVE, SA Dirección de Persoal

4.2. Entidades de Dereito Público con personalidade xurídica que axustan a súa actividade ó ordenamento xurídico privado

4.2.1. Cadro de persoal do Consorcio de Compensación de Seguros

■ Cadro A.16

Cadro de persoal do Consorcio de Compensación de Seguros. Galicia. 1997 -2002

	1997			1998			1999			2000			2001			2002		
	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total
A Coruña	6	3	9	6	2	8	6	2	8	6	2	8	6	2	8	6	2	8
Galicia	6	3	9	6	3	9	6	2	8	6	2	8	6	2	8	6	2	8

Fonte: Oficina do Consorcio en Galicia

4.2.2. Investimentos e cadro de persoal da Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)

Investimentos da SEPI en Galicia. 2002

■ Cadro A.17

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Izar	42.700,00	0	0	0	42.700,00
ENA	22.810,00	0	0	22.860,00	45.670,00
Total	65.510,00	0	0	22.860,00	88.370,00

Datos en euros
Fonte: SEPI

Cadro de persoal da SEPI. Galicia. 2002

■ Cadro A.18

Empresas		Nº traballadores
A Coruña	Izar	3.828
	ENA	207
	Agencia EFE	11
	Grupo Cofivacasa	13
	Subtotal	4.059
Lugo		0
	Subtotal	0
Pontevedra	ENA (Audasa)	118
	Subtotal	118
Ourense		0
	Subtotal	0
Galicia	Total	4.177

Fonte: SEPI

4.2.3. Investimentos e cadro de persoal da Red Nacional de Ferrocarrís Españóis (Renfe)

Investimentos de Renfe. Galicia. 1997-2002

■ Cadro A.19

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	3.143	3.005	4.213	27.088	38.910	25.229
Lugo	1.701	3.414	2.506	14.166	13.511	15.276
Ourense	2.308	883	2.542	5.049	6.425	5.606
Pontevedra	1.106	1.893	2.795	4.796	5.674	4.919
Galicia	8.258	9.195	12.056	51.098	64.519	51.030

Datos en miles de euros

Fonte: Dirección de Comunicacions Corporativa e Relacións Externas (Renfe)

Cadro de persoal de Renfe. Galicia. 1997-2001

■ Cadro A.20

	1997	1998	1999	2000	2001
A Coruña	416	433	402	417	411
Lugo	325	307	287	271	246
Ourense	430	440	451	410	388
Pontevedra	405	407	392	394	379
Galicia	1.576	1.587	1.532	1.492	1.424

Fonte: Dirección de Comunicacións Corporativa e Relacións Externas (Renfe)

4.2.4. Investimentos da Sociedade Estatal de Promoción e Equipamento do Solo (Sepes)

■ Cadro A.21

Investimentos da Sociedade de Promoción e Equipamento do Solo (SEPES). 1996-2002

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	1.464.149,63	1.414.524,06	3.162.129,03	1.391.318,98	4.078.468,14	3.929.687,59	7.416.266,60
Lugo	1.169.533,49	78.840,77	545.190,10	187.473,71	70.318,42	164.893,68	205.432,30
Ourense	—	—	—	—	0,00	—	—
Pontevedra	—	—	—	480.076,45	57.096,15	—	—
Galicia	2.633.683,12	1.493.364,83	3.707.319,13	2.058.869,14	4.205.882,71	4.094.581,27	7.621.698,90

Datos en euros

Fonte: SEPES

4.2.5. Investimentos e cadro de persoal de Ferrocarrís de Vía Estreita (Feve)

■ Cadro A.22

Investimentos de Feve. Galicia. 1997 -2002 ⁽¹⁾

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	274.122	14.022	87.045	101.866	1.480.774	40.000
Lugo	1.542.618	889.348	431.280	140.589	2	20.000
Sen distribuír	—	96.652	77.742	—	—	—
Galicia	1.816.739	1.484.259	985.564	242.454	1.480.776	60.000

Datos en euros

(1) En base ós sistemas de explotación de Feve determinados investimentos non se analizan por comunidade autónoma

Fonte: Dirección de Comunicación de Feve

Cadro de persoal de Feve. Galicia. 1997 -2002

■ Cadro A.23

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	60	61	62	64	64	63
Lugo	18	19	19	18	18	18
Galicia	78	80	81	82	82	81

Fonte: Dirección de Comunicación de Feve

4.3. Sociedades estatais: sociedades mercantís con parte de capital público

4.3.1. Invetimentos e cadro de persoal de Paradores de Turismo de España, SA

Investimentos de Paradores de Turismo de España, SA Galicia. 1997 -2002

■ Cadro A.24

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A Coruña	0	261.440	3.081.389	1.512.747	863.654	1.569.499
Lugo	2.614	50.535	847.427	378.638	30.652	23.047
Ourense	0	46.278	231.991	326.350	189.319	214.473
Pontevedra	366.082	3.988.316	1.693.652	900.316	3.060.955	2.832.764
Galicia	368.697	4.376.570	5.854.459	3.118.051	4.144.579	4.639.783

Fonte: Dirección de Persoal de Paradores de Turismo de España, SA



CONCLUSIÓES

do equipo autor deste informe

Primeira. A economía galega continuou o proceso de desaceleración que tamén se deu nos contornos estatal e europeo. O **crecemento económico de Galicia** no ano 2002 (1,8%) foi un punto menor que o do ano anterior, e un ano máis foi maior que o da UE (1,1%) aínda que menor que o estatal (2,2%). Por sectores productivos, a construción tivo a maior suba e o agro-pesqueiro a diminución máis intensa.

Segunda. Ese crecemento económico galego supuxo unha creación de **emprego neto** (1,7%) porcentualmente semellante á estatal. Sectorialmente, a xeración de emprego en Galicia foi moi importante no sector secundario e nos servizos mentres que o sector agro-pesqueiro rexistrou unha lixeira diminución. Máis da terceira parte (35,29%) da poboación asalariada galega ten un contrato temporal (3,5 puntos por riba da porcentaxe estatal).

Terceira. Nos tres primeiros trimestres do ano 2002 o bo comportamento do sector exterior galego fixo que a taxa de cobertura se situase nun valor histórico (por riba do equilibrio). A metade do valor das nosas exportacións concentrouse no sector do automóbil.

Cuarta. A inflación en Galicia en 2002 subiu 1,7 puntos respecto de 2001, no exercicio no que se implantou o euro. Neste ano, produxose a maior suba dos prezos desde 1995 tanto en Galicia como no conxuntos de España. A suba do IPC superou en tres décimas á estatal, situándose no 4,3%. O grupo de gasto de maior suba dos prezos foi en Galicia o de vestido, calzado e hostelería, mentres que o único que diminuíu foi o das comunicacións.

Quinta. Segundo datos da Seguridade Social, increméntanse **as cifras de empresas** en alta en tódolos réximes.

A empresa propiedade dunha persoa física é a fórmula maioritaria da empresa galega, representando o 65,19% do total, mentres que as que operan coa estrutura xurídica de sociedade anónima constitúen o 2,44%.

Desde o punto de vista do número de asalariados son maioritarias as que non teñen ningún –máis da metade que representan o 5,89% do total español no ano 2002-. Nas empresas con asalariados, Galicia supera a porcentaxe estatal nos estratos de un e dous traballadores, pero a partir de cinco a porcentaxe do total do estado supera ó de Galicia e vai medrando a diferenza a medida que vai aumentando o número de traballadores.

En canto a aperturas de centros de traballo, as cifras, cunha lixeira diminución, manteñen uns niveis similares ás do ano anterior.

Sexta. Aínda que segue moi por debaixo das porcentaxes de gasto en I+D de España ou da UE, Galicia mellorou (segundo o último dato estatístico dispoñible) a súa participación relativa no gasto estatal en I+D e quedou situada co mellor valor da última década (aunque aínda moi por debaixo do peso relativo de Galicia en poboación ou produción).

Setima. No ano 2002 incrementouse a media anual do número de traballadores afiliados en alta na Seguridade Social, aínda que en menor medida que nos últimos anos. Continúa o descenso paulatino do número de traballadores afiliados ó réxime agrario e en 2002 diminúen tamén lixeiramente os correspondentes ó réxime do mar.

Oitava. A poboación afiliada galega sitúase maioritariamente no sector servicios, que representan, con respecto ó total de afiliados cinco puntos menos que a proporción estatal. No sector agropesqueiro o número de afiliados galegos está tres puntos por riba da porcentaxe estatal.

Continúa a tendencia dun maior incremento das afiliacións de mulleres con respecto dos homes, que leva a acurtar a sensible diferenza entre o número de varóns (59,35%) en 2002, con respecto ás mulleres.

Novena..- No último ano subiu **a taxa de actividade galega** con maior intensidade que a estatal, polo que se rebaixa a diferenza entre as dúas (quedando a galega 2,3 puntos por debaixo)..- No último ano subiu a taxa de actividade galega con maior intensidade que a estatal, polo que se rebaixa a diferenza entre as dúas (quedando a galega 2,3 puntos por debaixo).

A poboación activa de Galicia aumentou no ano 2002, e fíxoo nunha porcentaxe superior á media estatal. Na comparanza da distribución porcentual da poboación activa por sectores productivos de Galicia e España, segue a destacala maior porcentaxe no sector primario (que é case o dobre da española e practicamente a triplica no caso das mulleres) e a menor porcentaxe no sector servicios en Galicia.

Décima. A **taxa de ocupación** galega mellorou no último ano, pero segue a estar moi por debaixo dos valores da UE e algo por debaixo (2,3 puntos) da media estatal.

Décimo primeira. O **paro estimado pola EPA** foi a magnitude laboral que presentou un peor comportamento en 2002 tanto en Galicia como en España. A suba do emprego neto non chegou para absorbe-lo crecemento das poboacións activas galega e española.

A **taxa de paro** subiu en Galicia 1,4 puntos porcentuais no ano 2002 (medio punto máis que na media española) e quedou medio punto por riba do valor estatal. Dúas comunidades autónomas presentan unha taxa de paro superior á galega.

Décimo segunda. O paro rexistrado no INEM tamén subiu en Galicia con maior intensidade que en España. A taxa de paro rexistrado galega supera en algo máis de tres puntos á media estatal.

Décimo terceira. Seguindo a tendencia dos dous anos precedentes increméntase lixeiramente o número de perceptores de prestacións económicas de desemprego, se ben tanto a taxa bruta como neta do número de beneficiarios da prestación con respecto ós desempregados é claramente inferior á estatal.

Décimo cuarta. A **poboación inactiva** diminuíu en 2002 tanto en Galicia como no conxunto do estado. O grupo de "xubilados e pensionistas" concentra a metade do total das persoas inactivas de Galicia (algo máis de nove puntos por riba da porcentaxe estatal).

Décimo quinta. A porcentaxe en Galicia da relación activos-pasivos do sistema de Seguridade Social mantén en 2002 a tendencia favorable dos activos dos últimos anos. Non obstante a diferenza con respecto á do total estatal é moi considerable e as provincias de Lugo e Ourense seguen a ter un número de pensionistas maior que o de traballadores en alta.

Décimo sexta. Continúa a tendencia decrecente de anos anteriores na **emigración asistida**, tendo case como destino único Suíza nas catro provincias galegas. En relación co **retorno dos emigrantes**, a información que proporcionan as baixas consulares de galegos no estranxeiro, aínda que se apreciase unha estabilidade nos últimos anos, reflicten un incremento considerable a partir do ano 2001 e que, en 2002, supuxo en relación co ano anterior, un aumento superior ó 15%.

Décimo sétima. Dos 688.529 contratos celebrados, as modalidades máis utilizadas foron: obra ou servicio determinado (39,04%) e eventual por circunstancias da produción (38,17%).

Fronte ó estancamento no fomento da contratación inicial con colectivos de desempregados, obsérvase un aumento da conversión de contratos temporais en indefinidos, que en todo caso en pouco cambia os resultados do ano anterior, no que a contratación conxuntural se refire.

Décimo oitava. O número de **empresas de traballo temporal** continúa estabilizado, observándose en 2002 unha diminución das cifras de contratos de posta a disposición que se iniciara no ano anterior aínda que nas empresas de traballo temporal autorizadas para traballar en Galicia, a pesar da tendencia decrecente global, existe un incremento nos contratos de obra ou servicio e, lixeiramente, nos de interinidade por reserva de posto. O maior número de traballadores cedidos por empresas de traballo temporal corresponde ós pertencentes a empresas de ámbito estatal, que supoñen máis do 80% do total. Dos contratos de posta a disposición, os de obra ou servicio determinado e circunstancias da produción supoñen o 88,88% do total.

Décimo novena. En formación profesional (FIP), incrementouse o número de cursos, 2.212, así como o número de alumnos, 35.804, e o presuposto asignado cun importe de 49.469.093 euros. Bótase en falta a construción técnica dun medidor tan esencial da xestión formativa, como é a inserción laboral. O actual non correlaciona de xeito directo a formación dada coa ocupación obtida en función daquela.

En materia de medidas activas de emprego, a comunidade autónoma, subvencionou 11.240 contratos de fomento do emprego, sen que se poda apreciar un crecemento neto e ostensible do emprego indefinido.

Vixésima. O ritmo da **negociación colectiva** mantívose en parámetros similares a anos anteriores.

Negociáronse, por primeira vez, 38 convenios (3 de sector e 35 de empresa). A 31 de decembro de 2002 existen en Galicia 675 convenios colectivos, xa sexan vixentes ou prorrogados tacitamente.

Vixésimo primeira. O **incremento salarial medio pactado** nos 264 convenios asinados ou revisados no ano 2002 foi do 3,74%.

Este incremento foi superior ó IPC previsto, aínda que sen alcanzar ó IPC real do ano.

O 55% dos convenios negociados reduciron a xornada máxima legal dalgún xeito, mentres que máis do 90% ten cláusulas sobre saúde laboral, e o 77% recollen cláusulas sobre contratación.

Finalmente tan só o 26% recollen cláusulas sobre discriminación, e 41 convenios colectivos, recollen cláusulas de sometemento ó A.G.A.

Vixésimo segunda. Segue a tendencia ascendente en Galicia do total de accidentes xa que a **sinistralidade** global aumentou en Galicia un 11% en relación co ano anterior sendo esta porcentaxe sensiblemente superior ó experimentado no total de España.

Polo que se refire ós accidentes en xornada de traballo o incremento foi do 2,58%, inferior ó reflectido no ano anterior; resaltando a diminución de 4,42% no número de accidentes graves.

En relación ás actividades económicas, a construción segue a se-la que maior número de accidentes rexistra.

Segundo a forma na que se produciron os accidentes, destacan, fundamentalmente, as cifras dos derivados de sobre esforzos e os derivados por golpes por obxectos ou ferramentas, que conxuntamente representan case o 44% do total de accidentes.

Vixésimo terceira. Os **accidentes mortais** en xornada de traballo experimentaron globalmente un ascenso do 3,03%. O exame das causas dos accidentes mortais permite concluír que as causas máis relevantes son os atropelos ou golpes con vehículos, (que supoñen máis do 32% do total), e que sumada ás caídas a distinto nivel e os sobre esforzos totalizan máis da metade dos accidentes mortais.

A construción, a pesca e a agricultura, son as actividades que maior porcentaxe de accidentes mortais teñen en relación coa poboación ocupada nelas afectando en maior medida ós traballadores que teñen contratos temporais.

Vixésimo cuarta. O **índice de incidencia** (relación accidentes/poboación asalariada) do total de accidentes en Galicia está máis de once puntos por debaixo do índice estatal, só tendo tres comunidades menor índice. No que se refire ó índice de incidencia de accidentes mortais, Galicia ocupa o terceiro lugar cun índice que está máis de 4 puntos por riba da media estatal.

Vixésimo quinta..- En relación coa **conflictividade**, se ben a nivel estatal continúa en 2002 a tendencia descendente de anos anteriores en número de folgas, (pode verse un claro incremento dos traballadores participantes e as xornadas non traballadas pola afectación da folga xeral do 20 de xuño) en Galicia pódese observar que, en folgas provinciais, no ano 2002, se experimenta un aumento.

Vixésimo sexta. Analizando os resultados dos **procesos electorais** en Galicia durante o último período de catro anos e, tendo en conta os representantes con mandato en vigor a 31 de decembro de 2002, a central sindical UGT, co 33,02% do total, é a que obtivo maior número de representantes dos traballadores, seguida de CCOO e CIG con 30,21% e 25,08%, respectivamente.

ÍNDICE DE CADROS



Advertencia previa: O feito de que os datos se expresen nalgúns casos en miles (de euros ou de persoas), e noutros se redondeen en centos ou miles para facilita-la súa comprensión, orixina que, nalgúns casos, a suma dos parciais non coincida co total, xa que se optou porque reflectan do xeito máis aproximado posible, neses casos, a contía de cada un dos datos totais e do parcial.

Capítulo 1

A economía

■ Cadro 1.1	Crecemento económico. OCDE. 1996-2001	22
■ Cadro 1.2	Taxas de desemprego. OCDE. 1996-2001	23
■ Cadro 1.3	Evolución do PIB e dos seus compoñentes. Perspectiva do gasto. España. 2000-2001	24
■ Cadro 1.4	Evolución do PIB e dos seus compoñentes. Perspectiva do gasto. España. 2000-2001	25
■ Cadro 1.5	Valor engadido bruto. Galicia. 2001	26
■ Cadro 1.6	Valor engadido bruto. España. 2001	26
■ Cadro 1.7	Crecemento económico e variación da poboación. Por comunidades autónomas. 2000-2001	27
■ Cadro 1.8	Índices por habitante do PIB e da renda. Por comunidades autónomas. 2000-2001	28
■ Cadro 1.9	Renda familiar bruta dispoñible (Poder de compra). Por comunidades autónomas. 1995-2001	29
■ Cadro 1.10	Participación porcentual das comunidades autónomas. 1995-2001	30
■ Cadro 1.11	Evolución da poboación. Por comunidades autónomas. 1995-2001	31
■ Cadro 1.12	Evolución dos índices por habitante do PIB e a Renda Bruta. Por comunidades autónomas. UE. 1995-2001	32
■ Cadro 1.13	Converxencia coa media da UE en PIB e Renda. Por comunidades autónomas 1995-2001	33
■ Cadro 1.14	Clasificación por crecemento económica, xeración de emprego e variación do paro. Por comunidades autónomas. 2001	35

■ Cadro 1.15	Porcentaxe de variación de variables do mercado de traballo. Por comunidades autónomas. 2001	36
■ Cadro 1.16	Evolución trimestral do emprego. Por sectores. Galicia. 2001	36
■ Cadro 1.17	Variación do emprego. Galicia/España. 1992/1997/2001	37
■ Cadro 1.18	Crecemento económico e xeración de emprego. Galicia/España. 1996-2001	37
■ Cadro 1.19	Emprego e xeración de emprego. Por sectores económicos. Galicia 1996-2001	38
■ Cadro 1.20	Taxa de cobertura. Galicia. 1992-2001	40
■ Cadro 1.21	Principais capítulos de exportación. Galicia. 2001	40
■ Cadro 1.22	Principais capítulos de importación. Galicia. 2001	41
■ Cadro 1.23	Principais estados clientes e provedores de Galicia. 2001	41
■ Cadro 1.24	Taxa de variación do IPC. Galicia/España. 1997-2001	42
■ Cadro 1.25	Taxas de variación dos grupos de gasto do IPC. Galicia/España. 2001	43
■ Cadro 1.26	IPC e variación do IPC. Galicia. 1993-2001	43
■ Cadro 1.27	IPC e variación do IPC. Por provincias. Galicia. 2001	44
■ Cadro 1.28	IPC por grupos de gasto. Galicia. 2001	44
■ Cadro 1.29	Taxa de variación dos grupos de gasto do IPC. Por provincias. Galicia. 2001	45
■ Cadro 1.30	Índice de custos laborais. Por comunidades autónomas. España 2001	46
■ Cadro 1.31	Índice de custos laborais. Por sectores productivos. Galicia/España. 2001	46
■ Cadro 1.32	Custo laboral por hora efectiva. Galicia/España. 2001	47
■ Cadro 1.33	Índice salarial. Por provincias. Galicia. 2000	47
■ Cadro 1.34	SMI. Unión Europea. 2001	48
■ Cadro 1.35	SMI. Por hora traballada. Unión Europea. 2001	48
■ Cadro 1.36	Evolución comparativa do SMI e do IPC. Galicia. 1992-2001	49
■ Cadro 1.37	Gasto medio por persoa. Por comunidades autónomas. 2001	50

Capítulo 2 Estructura empresarial e política industrial

■ Cadro 2.1	Empresas. Por número de traballadores. Galicia/España. 1999-2001	53
■ Cadro 2.2	Número de empresas e traballadores. Réxime xeral, por actividades económicas e tamaño. Galicia. 2001	54
■ Cadro 2.3	Número de empresas. Por actividades económicas e tamaño. Galicia. 1998-2001	55
■ Cadro 2.4	Distribución das empresas. Por sectores económicos e comunidades autónomas. 2001	56
■ Cadro 2.5	Distribución das empresas. Por provincias. Galicia/España. 1995-2001	57
■ Cadro 2.6	Distribución das empresas. Por condición xurídica e provincias. Galicia. 1998-2001	58
■ Cadro 2.7	Distribución das empresas. Por estrato de asalariados e provincias. Galicia/España. 1999-2001	59
■ Cadro 2.8	Porcentaxe de empresas que teñen asalariados. Galicia/España. 1995-2001	60
■ Cadro 2.9	Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados. Galicia/España. 1998-2001	60
■ Cadro 2.10	Distribución das empresas segundo estrato de asalariados. Por actividade principal. Galicia. 2000-2001	62
■ Cadro 2.11	Clasificación de empresas con domicilio social en Galicia. 2001	67
■ Cadro 2.12	Empresas do ranking Ardán que superan os 150 millóns de euros de facturación. Galicia. 2000	68
■ Cadro 2.13	Relación de empresas industriais radicadas en España con significativa presencia productiva en Galicia. 2000	69
■ Cadro 2.14	Relación de empresas industriais nas que o establecemento principal en España está instalado en Galicia (Facturación superior ós 8.000 millóns de pesetas en 2000)	70
■ Cadro 2.15	Os grandes sectores de Galicia. 2000	71
■ Cadro 2.16	Principais sectores empresariais. Por Valor Engadido Bruto. Galicia. 2000	72
■ Cadro 2.17	Sectores empresariais de maior crecemento absoluto do Valor Engadido Bruto. Galicia. 2000/1998	73
■ Cadro 2.18	Distribución provincial das empresas, ingresos e valor engadido bruto. Galicia. 2000	73
■ Cadro 2.19	Principais sectores empresariais segundo o VEB. Por provincias. Galicia. 2000	74
■ Cadro 2.20	Clasificación das comarcas por valor engadido xerado. 2000	75
■ Cadro 2.21	Estructura empresarial das 10 comarcas de maior VEB. de Galicia. 2000	75

■ Cadro 2.22	Comarcas de maior crecemento do VEB Galicia. 2000/1998	76
■ Cadro 2.23	Distribución sectorial das empresas gacela. Galicia. 2000-1998	78
■ Cadro 2.24	Distribución sectorial das empresas de elevada xeración de riqueza. Galicia. 2000-1998	78
■ Cadro 2.25	Distribución sectorial das empresas de alto rendemento. Galicia. 2000-1990	79
■ Cadro 2.26	Distribución sectorial das empresas de alta produtividade de recursos humanos. Galicia. 2000-1998	80
■ Cadro 2.27	Distribución sectorial das empresas con certificación de calidade. Galicia. 2000-1998	80
■ Cadro 2.28	Estructura do emprego. Galicia. 2000-1998	81
■ Cadro 2.29	"Ratios" vencelladas coa produtividade do traballo. Galicia. 2000-1998	81
■ Cadro 2.30	Sectores con maior crecemento absoluto de emprego. Galicia. 2000-1999	82
■ Cadro 2.31	Evolución do peso de Galicia no total estatal nas principais variables da industria. 1995-2000	83
■ Cadro 2.32	A industria galega. Principais variables. Por agrupacións de actividade. 2000	84
■ Cadro 2.33	Evolución do peso de Galicia no total estatal da produción comercializada. 1995-2000	85
■ Cadro 2.34	Sectorización para grandes agrupacións. % Galicia/España. 1999-2000	85
■ Cadro 2.35	Valor da produción comercializada. Por grandes agrupacións. Galicia. 2000	86
■ Cadro 2.36	Gastos internos totais e persoal en I+D. Por comunidades autónomas. 2000	87
■ Cadro 2.37	Evolución dos gastos internos en I+D. %Galicia/España. 1991-1999	88
■ Cadro 2.38	Gastos por sectores en I+D. Galicia e España. 2000	88
■ Cadro 2.39	Porcentaxe de gasto en I+D. Por sectores. Galicia/España. 1997/2000	89
■ Cadro 2.40	Gastos e persoal en I+D no sector empresas. Por comunidades autónomas. 2000	89
■ Cadro 2.41	Porcentaxe de gastos en I+D respecto ó PIB a prezos de mercado. Por comunidades autónomas. 1996-2000	90
■ Cadro 2.42	Porcentaxe de gastos en I+D respecto do PIB a prezos de mercado nos estados da OCDE E EN Galicia. 1998-2000	91
■ Cadro 2.43	Empresas innovadoras. Por ramas de actividade. España. 2000	93
■ Cadro 2.44	Gastos en innovación. Por ramas de actividade. España. 2000	94
■ Cadro 2.45	Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	95
■ Cadro 2.46	Productos minerais non metálicos diversos. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	96
■ Cadro 2.47	Metalurxia. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	96
■ Cadro 2.48	Manufacturas metálicas. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	97
■ Cadro 2.49	Maquinaria, material de transporte. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	98
■ Cadro 2.50	Industrias manufactureiras diversas. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	98
■ Cadro 2.51	Enerxía e auga. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	99
■ Cadro 2.52	Reciclaxe. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas	99
■ Cadro 2.53	Construcción. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	100
■ Cadro 2.54	Comercio e hostalería. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	100
■ Cadro 2.55	Transportes, almacenamento. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	101
■ Cadro 2.56	Correos e telecomunicacións. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	102
■ Cadro 2.57	Intermediación financeira. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	102
■ Cadro 2.58	Inmobiliarias, servizos a empresas. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	103
■ Cadro 2.59	Servizos públicos, sociais e colectivos. Gasto en innovación. Por comunidades autónomas. 2000	104
■ Cadro 2.60	Opinións empresariais. Total sector industrial (sen construción). Galicia. 1996-2001	104
■ Cadro 2.61	Programa Operativo de Galicia. Marco Comunitario de Apoio 2000-2006	110
■ Cadro 2.62	Programa Operativo de Galicia. Grao de execución do gasto público a 31-12-2001	112
■ Cadro 2.63	Fondo de cohesión. Investimentos financiados a executar en Galicia. 1996-2000	115
■ Cadro 2.64	Fondos de Cohesión. Proxectos aprobados en 2001 a executar en Galicia 2000-2006	116
■ Cadro 2.65	Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia. 1996-2001	117

■ Cadro 2.66	Recursos financeiros asignados a España para o Fondo Social Europeo. Por comunidades autónomas. 2000-2006	118
■ Cadro 2.67	Programa de Fomento da investigación técnica. PROFIT. Galicia/España.2000	120
■ Cadro 2.68	Plan de competitividade téxtil. Galicia. 1997-2001	120
■ Cadro 2.69	Aportacións do CDTI. Galicia. 1999-2001	121
■ Cadro 2.70	Programa de reindustrialización. (Total Galicia).....	122
■ Cadro 2.71	Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.01.2001 e o 31.12.2001	123
■ Cadro 2.72	Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2001	123
■ Cadro 2.73	Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 e 2001	123
■ Cadro 2.74	Fondos de capital de risco de XESGALICIA 2000-2001	125
■ Cadro 2.75	Programas de apoio financeiro ás PEMES. Galicia. 1999-2001	126
■ Cadro 2.76	Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por provincias. Galicia. 1998-2001	127
■ Cadro 2.77	Programas financeiros a PEMES. Por sectores. Galicia. 2001	127
■ Cadro 2.78	Subvencións ó emprego estable. Por provincias. Galicia. 1999-2001	128
■ Cadro 2.79	Distribución das empresas con participación de SODIGA. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	130
■ Cadro 2.80	Subvencións e axudas das Consellerías de Economía e Facenda e Industria e Comercio (capítulo VII). Galicia. 2000-2001	131
■ Cadro 2.81	Subvencións e axudas da Consellería de Agricultura, Gandería e Política Agroalimentaria (capítulo VII). Galicia. 2000-2001	132
■ Cadro 2.82	Subvencións e axudas da Consellería de Pesca, Marisqueo e Acuicultura (capítulo VII). Galicia. 2000-2001	133
■ Cadro 2.83	Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente (capítulo VII). Galicia. 2000-2001	133

Capítulo 3 **Poboación activa, ocupada, parada e inactiva**

■ Cadro 3.1	Evolución das variables básicas do mercado de traballo. Galicia/España. 1992-2001	136
■ Cadro 3.2	Evolución das variables básicas do mercado de traballo. Por sexos. Galicia. 1996-2001	138
■ Cadro 3.3	Evolución da poboación de 16 e máis anos. Ocupados, parados e inactivos. Por provincias. Galicia. 1998-2001	139
■ Cadro 3.4	Poboación de 16 e máis anos segundo a súa relación coa actividade económica. Por sexos e provincias. Galicia. 2001	140
■ Cadro 3.5	Poboación activa. Por comunidades autónomas. 1998-2001	141
■ Cadro 3.6	Evolución da taxa de actividade. Global e por sexos. Galicia/España. 1992-2001	142
■ Cadro 3.7	Taxas de actividade. Por comunidades autónomas. 1998-2001	143
■ Cadro 3.8	Evolución da taxa de actividade. Global, por sexos e provincias. Galicia. 1996/2001	143
■ Cadro 3.9	Evolución dos activos. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 1998-2001	145
■ Cadro 3.10	Evolución da distribución porcentual dos activos. Por sectores económicos e sexos. Galicia/España. 1998-2001	146
■ Cadro 3.11	Evolución da distribución porcentual dos activos. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 1997-2001	147
■ Cadro 3.12	Evolución da poboación activa. Por sexos e grupos de idade. Galicia 1992-2001	148
■ Cadro 3.13	Evolución dos activos. Por grupos de idade e provincias. Galicia. 1997-2001	149
■ Cadro 3.14	Poboación ocupada. Por comunidades autónomas. 1998-2001	150
■ Cadro 3.15	Evolución das taxas de ocupación. Global e por sexos. Galicia/España. 1996-2001	151
■ Cadro 3.16	Taxas de ocupación. Por comunidades autónomas. 1998-2001	152
■ Cadro 3.17	Evolución das taxas de ocupación. Por sexos e grupos de idade. Galicia. 1997-2001	153
■ Cadro 3.18	Evolución dos ocupados. Por sectores económicos, sexos e grupos de idade. Galicia. 1999-2001	154
■ Cadro 3.19	Evolución da poboación ocupada. Por sectores económicos e sexos. Galicia. 1992-2001	155
■ Cadro 3.20	Evolución da distribución porcentual dos ocupados. Por sectores económicos e sexos. Galicia/España. 1997-2001	156

■ Cadro 3.21	Evolución dos ocupados. Por sectores económicos, sexos e situación profesional. Galicia. 1999-2001	157
■ Cadro 3.22	Evolución dos ocupados. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 1997-2001	158
■ Cadro 3.23	Evolución da distribución porcentual dos ocupados. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 1997-2001	159
■ Cadro 3.24	Evolución da poboación ocupada. Por sexos, situación profesional e provincias. Galicia. 2000-2001	160
■ Cadro 3.25	Evolución da poboación ocupada asalariada. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 1998-2001	161
■ Cadro 3.26	Evolución da poboación ocupada. Por ramas de actividade económica. Galicia. 1996-2001	162
■ Cadro 3.27	Evolución da poboación ocupada asalariada. Por sexos e tipos de contrato. Galicia. 1996-2001	163
■ Cadro 3.28	Evolución da poboación ocupada. Por sexos, tipo de xornada e sectores económicos. Galicia. 1996-2001	165
■ Cadro 3.29	Evolución da poboación parada. Por comunidades autónomas. 1999-2001	166
■ Cadro 3.30	Evolución das taxas de paro. Global e por sexos. Galicia/España. 1992-2001	167
■ Cadro 3.31	Taxas de paro. Por comunidades autónomas. 1998-2001	168
■ Cadro 3.32	Evolución das taxas de paro. Por sexos e grupos de idade. Galicia. 1992-2001	169
■ Cadro 3.33	Evolución das taxas de paro. Por sexos e provincias. Galicia. 1997-2001	170
■ Cadro 3.34	Evolución das taxas de paro. Por sexos e nivel de estudos terminados. Galicia. 2000-2001	171
■ Cadro 3.35	Evolución das taxas de paro. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 1996-2001	172
■ Cadro 3.36	Evolución das taxas de paro. Por sexos, sectores económicos e grupos de idade. Galicia. 1999-2001	173
■ Cadro 3.37	Evolución do paro. Por sectores económicos. Galicia. 1996-2001	174
■ Cadro 3.38	Evolución da distribución do paro. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 2000-2001	175
■ Cadro 3.39	Evolución da poboación parada. Por ramas de actividade económica. Galicia. 1997-2001	176
■ Cadro 3.40	Evolución da poboación parada. Por tempo de busca de emprego. Galicia/España. 1992-2001	177
■ Cadro 3.41	Evolución da poboación parada. Por sexos e tempo de busca de emprego. Galicia. 1997-2001	178
■ Cadro 3.42	Evolución da poboación parada segundo que traballara antes ou non. Por sexos e grupos de idade. Galicia. 1997-2001	179
■ Cadro 3.43	Taxas de incidencia do paro nas vivendas familiares con algún activo. Por comunidades autónomas. 1999-2001	179
■ Cadro 3.44	Evolución do paro rexistrado. Por provincias. Galicia. 1996-2001	181
■ Cadro 3.45	Taxas de paro rexistrado. Por sexo e provincias. Galicia. 2001	181
■ Cadro 3.46	Paro rexistrado. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2001	181
■ Cadro 3.47	Paro rexistrado. Por sexo, provincias e grupos de idade. Galicia. 2001	182
■ Cadro 3.48	Paro rexistrado. Por niveis académicos. Galicia. 2001	182
■ Cadro 3.49	Paro rexistrado. Por grandes grupos profesionais e provincias. Galicia 2001	183
■ Cadro 3.50	Distribución porcentual do paro rexistrado. Por sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	183
■ Cadro 3.51	Evolución do paro rexistrado e da taxa de paro. Galicia. 1996-2001	184
■ Cadro 3.52	Evolución da poboación inactiva e a súa distribución. Por situación de inactividade e provincias. Galicia/España. 1999-2001	184
■ Cadro 3.53	Evolución da poboación inactiva. Por situación de inactividade, sexos e provincias. Galicia. 2000-2001	186
■ Cadro 3.54	Evolución da porcentaxe de inactivos sobre a poboación de 16 e máis anos. Por sexos e provincias. Galicia/España. 1997-2001	187
■ Cadro 3.55	Evolución da poboación inactiva. Por sexos, grupos de idade e provincias. Galicia. 2000-2001	188
■ Cadro 3.56	Evolución comparativa da poboación parada ou inactiva e ocupada. Galicia. 1992-2001	189
■ Cadro 3.57	Porcentaxe de parados ou inactivos en relación cos ocupados. Galicia e España. 1992-2001	189

Capítulo 4 Inicio da Relación Laboral

■ Cadro 4.1	Empresas en alta. Por réximes. Galicia. 2000-2001	192
■ Cadro 4.2	Empresas. Por tamaño e provincia de radicación dos seus centros de traballo. Réxime Xeral. Galicia. 2001	193
■ Cadro 4.3	Empresas e traballadores segundo tipo de empresa. Por provincias. Galicia. 2001	193
■ Cadro 4.4	Número de empresas e traballadores. Réxime Xeral, por actividades económicas e tamaño. Galicia. 2001	194
■ Cadro 4.5	Número de empresas e traballadores. Réxime Xeral, por actividade económica e tamaño. A Coruña. 2001	195
■ Cadro 4.6	Número de empresas e traballadores. Réxime Xeral, por actividade económica e tamaño. Lugo. 2001	195
■ Cadro 4.7	Número de empresas e traballadores. Réxime Xeral, por actividade económica e tamaño. Ourense. 2001	196
■ Cadro 4.8	Número de empresas e traballadores. Réxime Xeral, por actividade económica e tamaño. Pontevedra. 2001	196
■ Cadro 4.9	Aperturas de centros de traballo. Galicia 2001	197
■ Cadro 4.10	Aperturas de centros de traballo. Por provincias. Galicia. 2001	198
■ Cadro 4.11	Apertura de centros de traballo e traballadores ocupados. Evolución. Galicia. 1992-2001	200
■ Cadro 4.12	Traballadores afiliados e en alta laboral. Réximes Xeral e Agrario, e total. Galicia/España. 1985/1991/1998-2001	202
■ Cadro 4.13	Traballadores afiliados e en alta laboral. Por réximes. Galicia/España. 1995-2001	203
■ Cadro 4.14	Afiliados e en alta laboral por tramos de idade e sexo. Galicia. 2001	204
■ Cadro 4.15	Traballadores afiliados en alta laboral. Por réximes e sexos. Galicia. 1998-2001	205
■ Cadro 4.16	Traballadores afiliados en alta laboral. Por sector de actividade. Galicia/España 1998-2001	206
■ Cadro 4.17	Altas laborais. Por réximes. Galicia/España. 1997-2001	207
■ Cadro 4.18	Altas laborais iniciais. Por réximes. Galicia/España. 1994-2001	208
■ Cadro 4.19	Traballadores afiliados e en alta laboral. Por réximes e comunidades autónomas. 1999-2001	210
■ Cadro 4.20	Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral. Por réxime e provincias. Galicia. 2001	213
■ Cadro 4.21	Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral por país de nacionalidade. Galicia. 2001	214
■ Cadro 4.22	Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral, segundo sexo. Por provincias. Galicia. 2001	215
■ Cadro 4.23	Evolución da emigración asistida, segundo país de destino. Galicia. 1994-2001	215
■ Cadro 4.24	Emigración asistida, segundo país de destino, por provincia de procedencia. Galicia. 2001	216
■ Cadro 4.25	Baixas consulares. Por continente de procedencia e provincia de destino. Galicia. 2001	216
■ Cadro 4.26	Baixas consulares. Por país de procedencia e provincia de destino. Galicia. 2001	217
■ Cadro 4.27	Evolución das baixas consulares. Por continente de procedencia. Galicia. 1996-2001	218

Capítulo 5 Contratación. Empresas de Traballo Temporal e economía social

■ Cadro 5.1	Contratos de traballo, contratos convertidos en indefinidos e adscricións en colaboración social. Galicia/España. 2000-2001	223
■ Cadro 5.2	Total contratos de traballo. Por provincias. Galicia. 2000-2001	224
■ Cadro 5.3	Contratos de traballo por sectores. Galicia 2001	225
■ Cadro 5.4	Contratos por grupo principal de ocupación. Galicia/España. 2001	225
■ Cadro 5.5	Contratos por actividade económica. Galicia/España. 2001	226
■ Cadro 5.6	Contratos de obra ou servizo determinado. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	226
■ Cadro 5.7	Contratos de obra ou servizo determinado. Por duración e provincias. Galicia. 2001	227
■ Cadro 5.8	Contratos eventuais por circunstancias da produción. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	228
■ Cadro 5.9	Contratos eventuais por circunstancias da produción. Por duración e provincias. Galicia. 2001	229

■ Cadro 5.10	Contratos a tempo parcial. Por sexo, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	230
■ Cadro 5.11	Contratos a tempo parcial. Por duración e provincias. Galicia. 2001	231
■ Cadro 5.12	Contratos de traballo, contratos convertidos en indefinidos e adscricións en colaboración social. Galicia/España. 2001	231
■ Cadro 5.13	Contratos a tempo parcial. Por modalidades de contratación e provincias. Galicia. 2001	232
■ Cadro 5.14	Contratos de interinidade. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	232
■ Cadro 5.15	Contratos de interinidade. Por duración e provincias. Galicia. 2001	233
■ Cadro 5.16	Contratos de formación. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	234
■ Cadro 5.17	Contratos de formación. Por duración e provincias. Galicia. 2001	236
■ Cadro 5.18	Contratos en prácticas. Por sexos, idade, sectores económicos e por provincias. Galicia. 2001	238
■ Cadro 5.19	Contratos en prácticas. Por duración e provincias. Galicia. 2001	238
■ Cadro 5.20	Contratos temporais minusválidos. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	239
■ Cadro 5.21	Contratos de minusválidos en centros especiais de emprego (CEE). Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	239
■ Cadro 5.22	Contratos de substitución por xubilación especial ós 64 anos. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	240
■ Cadro 5.23	Outros contratos non contemplados anteriormente. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	240
■ Cadro 5.24	Contratos indefinidos ordinarios. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	241
■ Cadro 5.25	Contratos indefinidos fomento de emprego. Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	242
■ Cadro 5.26	Contratos indefinidos acolidos a fomento da contratación. Segundo colectivo de contratación. Galicia. 2001	243
■ Cadro 5.27	Contratos de minusválidos . Por sexos, idade, sectores económicos e provincias. Galicia. 2001	243
■ Cadro 5.28	Desglose dos contratos rexistrados de duración indefinida, sobre total de contratos. Por modalidade e provincias. Galicia. 2001	244
■ Cadro 5.29	Contratos convertidos en indefinidos segundo o tipo de contrato inicial. Por provincias. Galicia. 2001	245
■ Cadro 5.30	Evolución dos efectivos laborais. Por tipo de contrato e comunidades autónomas. 2000-2001	246
■ Cadro 5.31	Contratos de obra ou servizo convertidos en indefinidos. Por sexos, idades e provincias. Galicia. 2001	246
■ Cadro 5.32	Contratos de interinidade convertidos en indefinidos. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2001	246
■ Cadro 5.33	Empresas de traballo temporal autorizadas para actuar en Galicia, a 31.12.2001	247
■ Cadro 5.34	Traballadores cedidos por ETT. Por contratos de posta a disposición e ámbito territorial de actuación da ETT. Galicia. 2001	247
■ Cadro 5.35	Contratos de posta a disposición celebrados polas empresas de traballo temporal. Por provincias e causas. Galicia. 2001	248
■ Cadro 5.36	Contratos de posta a disposición celebrados polas empresas de traballo temporal. Por provincias e causas. Galicia. 2001	249
■ Cadro 5.37	Traballadores postos a disposición polas empresas de traballo temporal. Por provincias. Galicia. 2001	249
■ Cadro 5.38	Contratos de posta a disposición segundo rama de actividade económica do centro de traballo da empresa usuaria. Galicia. 2001	250
■ Cadro 5.39	Contratos de posta a disposición segundo provincia do centro de traballo da empresa de traballo temporal, por rama de actividade do centro de traballo da empresa usuaria. Galicia. 2001	251
■ Cadro 5.40	Evolución empresas autorizadas e contratos de posta a disposición. Galicia. 1995-2001	252
■ Cadro 5.41	Evolución de contratos de posta a disposición. Por causas. Galicia 2000	252
■ Cadro 5.42	Contratos de posta a disposición de ETT autorizadas a traballar en Galicia pola comunidade autónoma. Por provincias e clase de contratos. Galicia. 2000	253
■ Cadro 5.43	Cooperativas inscritas e número de socios. Por provincias. Galicia. 2000	254

■ Cadro 5.44	Cooperativas constituídas e número de socios. Por actividade económica e provincias. Galicia. 2001	255
■ Cadro 5.45	Sociedades Laborais rexistradas e número de socios. Por comunidades autónomas. 1997-2001	256
■ Cadro 5.46	Sociedades Laborais constituídas en Galicia e número de socios. 2001	256
■ Cadro 5.47	Actos inscritos segundo a provincia do domicilio social. 2001	256
■ Cadro 5.48	Sociedades Anónimas Laborais constituídas e número de socios de traballo e de capital. Por actividade económica. Galicia. 2001	257
■ Cadro 5.49	Cooperativas inscritas e socios das mesmas. Por provincias. Galicia. 1998-2000	258
■ Cadro 5.50	Sociedades Laborais constituídas e modificacións estatutarias. Por provincias. Galicia. 1998-2001	259
■ Cadro 5.51	Centros especiais de emprego constituídos. Galicia. 2001	259

Capítulo 6 **Formación profesional, ocupacional e continua**

■ Cadro 6.1	Resumo da Formación Ocupacional. Galicia. 2001	266
■ Cadro 6.2	Distribución territorial Plan FIP. Por programas e provincias . 2001	269
■ Cadro 6.3	Programación provincial FIP. 2001	271
■ Cadro 6.4	Formación ocupacional. Plan FIP. Programación. Por sectores. Galicia. 2001	272
■ Cadro 6.5	Formación Ocupacional. Plan FIP. Datos do censo de centros colaboradores. Por provincias. Galicia. 1999-2001	272
■ Cadro 6.6	Formación Ocupacional. Plan FIP. Programación de cursos con compromiso de contratación. Por provincias. Galicia. 2001	273
■ Cadro 6.7	Cursos con compromiso de contratación. Sectorialización. Ano 2001	273
■ Cadro 6.8	Formación Ocupacional. Plan FIP. Programación de medios propios. Por provincias. Galicia. 2001	274
■ Cadro 6.9	Formación Ocupacional. Plan FIP. Programación de medios propios. Por sectores. Galicia. 2001	274
■ Cadro 6.10	Formación Ocupacional. Accións formativas cofinanciadas polo FSE.....	276
■ Cadro 6.11	Alumnos formados contratados e porcentaxe de inserción. Por familia profesional. Galicia. 2001	279
■ Cadro 6.12	Alumnos formados contratados e porcentaxe de inserción. Por sector: Galicia. 2001	280
■ Cadro 6.13	Alumnos formados contratados e porcentaxe de inserción. Por provincias. Galicia. 2001	280
■ Cadro 6.14	Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. España. 2001	281
■ Cadro 6.15	Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. España. 2001 España. 2001	284
■ Cadro 6.16	Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. Galicia. 2001	285
■ Cadro 6.17	Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. España. 2001	285
■ Cadro 6.18	Número de plans de formación e financiación segundo tipo de plan e fases de tramitación. Galicia. 2001	285
■ Cadro 6.19	Número de permisos individuais de formación, horas, financiación aprobada e certificada, segundo comunidade autónoma do centro de traballo. 2001	286
■ Cadro 6.20	Escolas obradoiro, casas de oficios e obradoiros de emprego	286
■ Cadro 6.21	Resumo programas de cooperación con entidades locais.....	287
■ Cadro 6.22	Actuacións para o fomento do emprego e da estabilidade laboral: Distribución por áreas funcionais.....	289

Capítulo 7 **A negociación colectiva**

■ Cadro 7.1	Evolución da estrutura global da negociación colectiva. Por provincias. Galicia. 1996-2001	293
■ Cadro 7.2	Convenios colectivos de sector e empresa negociados por vez primeira. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2001	294
■ Cadro 7.3	Evolución dos convenios colectivos negociados. Por provincias. Galicia. 1996-2001	295
■ Cadro 7.4	Evolución das revisións salariais de convenios colectivos negociados. Por provincias. Galicia. 1996- 2001	296

■ Cadro 7.5	Convenios colectivos e revisións. Por sector e grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores negociados. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2001	297
■ Cadro 7.6	Vixencias medias dos convenios colectivos de sector. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2001	298
■ Cadro 7.7	Vixencias medias dos convenios colectivos de empresa. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2001	298
■ Cadro 7.8	Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos e revisións salariais de sector. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2001	299
■ Cadro 7.9	Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos e revisións salariais de grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2001	300
■ Cadro 7.10	Convenios colectivos e revisións de sector en función do número de traballadores afectados. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2001	301
■ Cadro 7.11	Convenios colectivos e revisións de sector en función do número de empresas afectadas. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2001	301
■ Cadro 7.12	Convenios colectivos e revisións de empresa en función do número de traballadores afectados. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2001	301
■ Cadro 7.13	Cadros de persoal medio das empresas afectadas pola negociación colectiva. Por provincias. Galicia. 2001	302
■ Cadro 7.14	Evolución da media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias. Galicia. 1997-2001	302
■ Cadro 7.15	Media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2001	303
■ Cadro 7.16	Convenios colectivos e revisións salariais. Por tramo de aumento salarial pactado. Galicia. 2001	303
■ Cadro 7.17	Evolución do incremento salarial pactado e relación co IPC. Galicia/España. 1991-2001	304
■ Cadro 7.18	Convenios colectivos con cláusula de garantía salarial. Por provincias. Galicia. 2001	305
■ Cadro 7.19	Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos e revisións salariais rexistrados. Por provincias. Galicia. 2001	306
■ Cadro 7.20	Evolución dos convenios colectivos con cláusula de descolgue. Por provincias. Galicia. 1996-2001	314
■ Cadro 7.21	Evolución da xornada media anual pactada nos convenios colectivos. Galicia. 1996-2001	315
■ Cadro 7.22	Evolución dos convenios colectivos que reducen a xornada máxima legal. Porcentaxe sobre o total. Por provincias. Galicia. 1996-2001	316
■ Cadro 7.23	Convenios colectivos con distribución irregular da xornada. Por provincias. Galicia. 1998-2001	317
■ Cadro 7.24	Evolución dos convenios colectivos con vacacións de máis de 30 días naturais. Por provincias. Galicia. 1996-2001	319
■ Cadro 7.25	Evolución dos convenios colectivos que establecen unha planificación anual das vacacións. Por provincias. Galicia. 1996-2001	319
■ Cadro 7.26	Relación de determinadas cláusulas pactadas. Porcentaxe sobre o total negociado. Galicia. 2001	322
■ Cadro 7.27	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de melloras sociais. Por provincias. Galicia. 1996-2001	322
■ Cadro 7.28	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de saúde laboral. Por provincias. Galicia. 1996-2001	324
■ Cadro 7.29	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de formación profesional. Por provincias. Galicia. 1996-2001	325
■ Cadro 7.30	Evolución dos convenios con cláusula de desconto da cota sindical. Por provincias. Galicia. 1995-2001	326
■ Cadro 7.31	Evolución dos convenios colectivos que regulan o crédito de horas sindicais. Por provincias. Galicia. 1996-2001	327
■ Cadro 7.32	Convenios con cláusulas sobre ingreso no traballo	328
■ Cadro 7.33	Convenios con cláusulas sobre modalidades de contratos	329
■ Cadro 7.34	Evolución dos convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos para a formación. Por provincias. Galicia. 1996-2001	329
■ Cadro 7.35	Convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos de prácticas. Por provincias. Galicia. 1997-2001	330
■ Cadro 7.36	Convenios colectivos de sector que conteñen cláusulas sobre os contratos eventuais. Por provincias. Galicia. 2000-2001	331

■ Cadro 7.37	Convenios con cláusulas sobre fomento do emprego.....	332
■ Cadro 7.38	Convenios con cláusulas sobre garantías de emprego.....	333
■ Cadro 7.39	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade xeográfica. Por provincias. Galicia. 1996-2001	335
■ Cadro 7.40	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade funcional. Por provincias. Galicia. 1996-2001	336
■ Cadro 7.41	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de clasificación profesional. Por provincias. Galicia. 1996-2001	337
■ Cadro 7.42	Evolución dos convenios colectivos con cláusula de sometemento. Por provincias. Galicia. 1994-2001	340

Capítulo 8

A sinistralidade laboral

■ Cadro 8.1	Total accidentes de traballo e enfermidades profesionais. Por provincias. Galicia/España. 1998-2001	342
■ Cadro 8.2	Accidentes de traballo e enfermidades profesionais con baixa. Por provincias e gravidade. Galicia/España. 2001	343
■ Cadro 8.3	Accidentes laborais e enfermidades profesionais con baixa. Por gravidade. Galicia. 2001	344
■ Cadro 8.4	Accidentes laborais e enfermidades profesionais con baixa en xornada de traballo. Por gravidade e provincias. Galicia. 2001	344
■ Cadro 8.5	Accidentes con baixa. Por gravidade e sectores económicos. Galicia. 2001	345
■ Cadro 8.6	Relación accidentes laborais/asalariados. Por sectores económicos. Galicia. 2001	345
■ Cadro 8.7	Accidentes con baixa. Por gravidade, provincias e sectores económicos. Galicia. 2001	346
■ Cadro 8.8	Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo. Segundo actividades económicas. Por gravidade. Galicia. 2001	347
■ Cadro 8.9	Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo. Segundo actividades económicas. Por gravidade. A Coruña. 2001	348
■ Cadro 8.10	Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo. Segundo actividades económicas. Por gravidade. Lugo. 2001	349
■ Cadro 8.11	Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo. Segundo actividades económicas. Ourense. 2001	350
■ Cadro 8.12	Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo. Segundo actividades económicas. Por gravidade. Pontevedra. 2001	351
■ Cadro 8.13	Actividades con maior número de accidentes laborais con baixa no centro de traballo. Galicia. 2001	352
■ Cadro 8.14	Accidentes laborais segundo a forma na que se produciron. Por gravidade. Galicia. 2001	353
■ Cadro 8.15	Accidentes laborais segundo a natureza da lesión. Por gravidade. Galicia. 2001	353
■ Cadro 8.16	Accidentes laborais segundo o axente material causante. Por gravidade. Galicia. 2001	354
■ Cadro 8.17	Accidentes laborais segundo a parte do corpo lesionada. Por gravidade. Galicia. 2001	355
■ Cadro 8.18	Accidentes laborais segundo o cadro de persoal da empresa. Por gravidade. Galicia. 2001	355
■ Cadro 8.19	Accidentes laborais segundo a idade. Por gravidade. Galicia. 2001	356
■ Cadro 8.20	Poboación ocupada asalariada por grupos de idade. Galicia. 2001	356
■ Cadro 8.21	Accidentes laborais. Por gravidade e sexos. Galicia. 2001	357
■ Cadro 8.22	Poboación ocupada asalariada. Por sexos. Galicia. 2001	358
■ Cadro 8.23	Accidentes laborais segundo o tipo de contrato. Por gravidade. Galicia. 1999-2001	358
■ Cadro 8.24	Poboación ocupada asalariada segundo o tipo de contrato. Galicia. 1999-2001	359
■ Cadro 8.25	Accidentes laborais segundo a antigüidade na empresa. Por gravidade. Galicia. 2001	359
■ Cadro 8.26	Accidentes laborais segundo a antigüidade no posto de traballo. Por gravidade. Galicia. 2001	360
■ Cadro 8.27	Accidentes laborais segundo o día da semana no que se produciron. Por gravidade. Galicia. 2001	361
■ Cadro 8.28	Accidentes laborais segundo a hora do día na que se produciron. Por gravidade. Galicia. 2001	361

■ Cadro 8.29	Accidentes laborais segundo a hora de traballo na que se produciron. Por gravidade. Galicia. 2001	362
■ Cadro 8.30	Distribución dos accidentes mortais. Por provincias. Galicia. 2001	363
■ Cadro 8.31	Accidentes mortais no centro de traballo. Por sectores económicos. Galicia. 2001	363
■ Cadro 8.32	Accidentes mortais no centro de traballo. Por grupos de idade. Galicia. 2001	364
■ Cadro 8.33	Accidentes mortais no centro de traballo. Por antigüidade no posto de traballo. Galicia. 2001	364
■ Cadro 8.34	Accidentes mortais no centro de traballo, segundo o cadro de persoal da empresa. Galicia. 2001	365
■ Cadro 8.35	Accidentes mortais no centro de traballo, segundo o tipo de contrato. Galicia. 2001	365
■ Cadro 8.36	Accidentes laborais mortais segundo a forma do accidente. Por gravidade. Galicia. 2001	366
■ Cadro 8.37	Accidentes laborais mortais. Por tipo de accidente e provincias. Galicia. 2000-2001	367
■ Cadro 8.38	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo. Por provincias. Galicia. 2000-2001	368
■ Cadro 8.39	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo. Por sectores económicos. Galicia. 2000-2001	368
■ Cadro 8.40	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo. Por actividades económicas con maior accidentabilidade. Galicia. 2000-2001	369
■ Cadro 8.41	Evolución da sinistralidade laboral. Por gravidade. Galicia. 1991-2001	369
■ Cadro 8.42	Accidentes de traballo. Por gravidade e comunidades autónomas. 2001	370
■ Cadro 8.43	Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Por comunidades autónomas. 2001	371
■ Cadro 8.44	Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Por provincias. Galicia. 2001	372
■ Cadro 8.45	Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Galicia. 1995-2001	372
■ Cadro 8.46	Enfermidades profesionais. Por gravidade e provincias. Galicia. 2001	373
■ Cadro 8.47	Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante. Por gravidade. Galicia. 2001	373
■ Cadro 8.47a	Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante. Por gravidade. A Coruña. 2001	374
■ Cadro 8.47b	Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante. Por gravidade. Lugo. 2001	374
■ Cadro 8.47c	Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante. Por gravidade. Ourense. 2001	375
■ Cadro 8.47d	Tipos de enfermidades profesionais, segundo axente causante. Por gravidade. Pontevedra. 2001	375
■ Cadro 8.48	Enfermidades profesionais. Por sectores económicos e gravidade. Galicia. 2001	376
■ Cadro 8.49	Enfermidades profesionais segundo o cadro de persoal da empresa. Por gravidade. Galicia. 2001	376
■ Cadro 8.50	Enfermidades profesionais segundo a idade. Por gravidade. Galicia. 2001	377
■ Cadro 8.51	Enfermidades profesionais segundo a antigüidade na empresa. Por gravidade. Galicia. 2001	377
■ Cadro 8.52	Enfermidades profesionais. Por gravidade e sexos. Galicia. 2001	378
■ Cadro 8.53	Enfermidades profesionais. Por gravidade e actividades económicas. Galicia. 2001	379

Capítulo 9

Conflictividade e medios de solución dos conflitos de traballo

■ Cadro 9.1	Evolución das folgas desenvolvidas segundo principais características. España. 1992-2001	383
■ Cadro 9.2	Folgas autonómicas. Galicia. 2001	383
■ Cadro 9.3	Folgas provinciais. Galicia. 2001	384
■ Cadro 9.4	Folgas provinciais. Galicia. 2001	384
■ Cadro 9.5	Folgas provinciais realizadas segundo motivo ou causa da súa convocatoria. Galicia. 2001	385
■ Cadro 9.6	Evolución das folgas provinciais. Galicia. 1992-2001	385
■ Cadro 9.7	Repercusión das folgas. Traballadores participantes e xornadas non traballadas. Por criterio de repercusión por provincia. Galicia. 2000-2001	386
■ Cadro 9.8	Total de conciliacións colectivas. Galicia. 2001	387

■ Cadro 9.9	Conciliacións colectivas segundo asunto e resultado. Galicia. 2001. Expedientes tramitados na Dirección Xeral de Relacións Laborais	388
■ Cadro 9.10	Conciliacións colectivas segundo asunto e resultado. Galicia. 2001. Expedientes tramitados nas delegacións provinciais.....	388
■ Cadro 9.11	Desglose das conciliacións colectivas das unidades conciliadoras segundo asunto e resultado. Expedientes tramitados. Galicia. 2001	389
■ Cadro 9.12	Conciliacións individuais segundo causa e resultado. Cantidades conciliadas. Por provincias. Galicia. 2001	390
■ Cadro 9.13	Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Galicia. 2001	391
■ Cadro 9.14	AGA. Total expedientes. 2001	392
■ Cadro 9.15	AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. 2001	392
■ Cadro 9.16	AGA. Resultado dos expedientes. Distribución territorial. 2001	393
■ Cadro 9.17	AGA. Expedientes por sectores económicos e traballadores afectados. 2001	394
■ Cadro 9.18	Evolución dos asuntos resoltos en materia de despedimentos. Por comunidades autónomas. 1995-2001	395
■ Cadro 9.19	Efectivos laborais. Por comunidades autónomas. 2001	396
■ Cadro 9.20	Asuntos resoltos polos xulgados do Social. Polas materias obxecto da demanda e provincias. Galicia. 1999-2001	397
■ Cadro 9.21.	Cantidades recoñecidas a traballadores. Pola materia obxecto da demanda e provincias. Galicia 2000-2001	398
■ Cadro 9.22.	Asuntos resoltos en materia de despedimentos polos xulgados do Social. Pola clase de resolución e provincias. Galicia 2000-2001	399
■ Cadro 9.23	Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Evolución dos asuntos pendentes ó inicio do ano. 1993-2002	400
■ Cadro 9.24	Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Evolución dos asuntos pendentes, rexistrados e resoltos. 1997-2001	400
■ Cadro 9.25	Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Asuntos resoltos por sentenza. Por materias. 1998-2001	401
■ Cadro 9.26	Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Evolución do movemento de asuntos. 1999-2001	402
■ Cadro 9.27	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Galicia. 1999-2001	403
■ Cadro 9.28	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia da Coruña.. 1999-2001	404
■ Cadro 9.29	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Lugo. 1999-2001	405
■ Cadro 9.30	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Ourense. 1999-2001	406
■ Cadro 9.31	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Provincia de Pontevedra. 1999-2001	407

Capítulo 10 A regulación de emprego e o Fondo de Garantía Salarial

■ Cadro 10.1	Traballadores afectados por efecto de expediente. Galicia. 2001	410
■ Cadro 10.2	Regulación de emprego. Total de expedientes resoltos. Galicia. 2001	411
■ Cadro 10.3	Regulación de emprego. Expedientes resoltos segundo a medida autorizada. Galicia. 2001	411
■ Cadro 10.4	Expedientes resoltos segundo a causa e os traballadores afectados. Por provincias. Galicia. 2001	413
■ Cadro 10.5	Actividades económicas: expedientes e traballadores. Por provincias. Galicia. 2001	414
■ Cadro 10.6	Evolución dos expedientes de regulación de emprego autorizados e traballadores afectados. Galicia. 1990-2001	415
■ Cadro 10.7	Importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Por provincias. Galicia/España. 1999-2001	417
■ Cadro 10.8	Empresas afectadas e traballadores beneficiarios do FOGASA. Pola causa da prestación e provincias. Galicia/España. 2000-2001	418
■ Cadro 10.9	Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Por causa e e provincias. Galicia/España. 2001	419
■ Cadro 10.10	Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Por insolvencia e provincias. Galicia/España. 2000-2001	419
■ Cadro 10.11	Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Por regulación e provincias. Galicia/España. 2000-2001	420

Capítulo 11 **Protección social**

■ Cadro 11.1	Evolución das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por provincias. Galicia/España. 1985-1990/1994-2001	425
■ Cadro 11.2	Relación de activos/pasivos na Seguridade Social. Galicia/España. 1985/1990/1994-2001	426
■ Cadro 11.3	Altas iniciais de pensións contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1996-2001	428
■ Cadro 11.4	Baixas de pensións contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1996-2001	429
■ Cadro 11.5	Pensións do Sistema de Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1996-2001	430
■ Cadro 11.6	Evolución do importe medio das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1985/1989/1994-2001	431
■ Cadro 11.7	Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por provincias. Galicia. 1996-2001	432
■ Cadro 11.8	Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/1999-2001	433
■ Cadro 11.9	Recadación de cotas da Seguridade Social. Por réximes e provincias. Galicia. 1994-2001	436
■ Cadro 11.10	Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por provincias. Galicia. 1998-2001	437
■ Cadro 11.11	Pagos de prestacións da Seguridade Social. Por réximes. Galicia. 2000-2001	438
■ Cadro 11.12	Pensións de xubilación. Por provincias. Galicia/España. 1994-2001	441
■ Cadro 11.13	Pensións de invalidez. Por provincias. Galicia/España. 1994-2001	443
■ Cadro 11.14	Pensións de invalidez en vigor segundo grao de incapacidade. Por provincias. Galicia/España. 1997-2001	445
■ Cadro 11.15	Pensións de viuvez. Por provincias. Galicia/España. 1994-2001	447
■ Cadro 11.16	Pensións de orfandade. Por provincias. Galicia/España. 1994-2001	449
■ Cadro 11.17	Pensións a favor de familiares. Por provincias. Galicia/España. 1994-2001	450
■ Cadro 11.18	Beneficiarios e importe anual de prestacións por incapacidade temporal. Galicia. 1997-2001	452
■ Cadro 11.19	Importe anual de prestacións por maternidade. Galicia. 1999-2001	453
■ Cadro 11.20	Beneficiarios de prestacións familiares por fillo a cargo. Por provincias. Galicia/España. 1993 e 1999-2001	454
■ Cadro 11.21	Causantes de prestacións familiares por fillo a cargo. Galicia/España. 1993 e 1999-2001	455
■ Cadro 11.22	Importe das prestacións familiares por fillo a cargo. Galicia/España. 1998-2001	456
■ Cadro 11.23	Beneficiarios de prestacións por desemprego. Galicia/España. 1995-2001	459
■ Cadro 11.24	Taxa de cobertura das prestacións por desemprego. Por provincias. Galicia/España. 1995-2001	460
■ Cadro 11.25	Beneficiarios de prestacións por desemprego e taxa de cobertura neta. Por comunidades autónomas. 1996-2001	461
■ Cadro 11.26	Pensións do fondo de asistencia social . Por provincias. Galicia/España. 1990/1999-2001	463
■ Cadro 11.27	Beneficiarios das prestacións da LISMI. Por provincias. Galicia/España. 1991/1999-2001	464
■ Cadro 11.28	Pensións non contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1999-2001	465
■ Cadro 11.29	Pensións non contributivas da Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1999-2001	466
■ Cadro 11.30	Beneficiarios da Renda de Integración Social (RISGA). Por provincias. Galicia. 1992-2001	466
■ Cadro 11.31	Conxunto das prestacións periódicas de carácter asistencial. Por provincias. Galicia. 1992/1999-2000	467

Capítulo 12 **Eleccións sindicais**

■ Cadro 12.1	Preavisos e actas tramitadas desde 01.01.1998 a 31.12.2001. Por provincias. Galicia	470
■ Cadro 12.2	Preavisos e actas tramitadas. Por provincias. Galicia. 2001	470
■ Cadro 12.3	Representantes elixidos segundo as actas rexistradas entre 01.01.1998 e 31.12.2001. Por provincias. Galicia	471
■ Cadro 12.4	Representantes elixidos segundo as actas rexistradas en 2001. Por provincias. Galicia ..	471
■ Cadro 12.5	Desglose dos resultados electorais acadados polos sindicatos mais representativos entre 01.01.1998 e 31.12.2001. Por provincias. Galicia.....	472
■ Cadro 12.6	Representantes elixidos entre 01.01.1998 e 31.12.2001. Por central sindical. Galicia	473

■ Cadro 12.6a	Representantes elixidos entre 01.01.1998 e 31.12.2001. Por central sindical. A Coruña	474
■ Cadro 12.6b	Representantes elixidos entre 01.01.1998 e 31.12.2001. Por central sindical. Lugo.....	475
■ Cadro 12.6c	Representantes elixidos entre 01.01.1998 e 31.12.2001. Por central sindical. Ourense	476
■ Cadro 12.6d	Representantes elixidos entre 01.01.1998 e 31.12.2001. Por central sindical. Pontevedra	477
■ Cadro 12.7	Participación electoral entre 01.01.1998 e 31.12.2001. Por provincias. Galicia	478
■ Cadro 12.8	Participación electoral. Por provincias. Galicia. 2001	478
■ Cadro 12.9	Impugnacións electorais presentadas nas Oficinas Públicas de Rexistro. Por provincias. Galicia. 2001	479

Anexo

Emprego e investimento público

■ Cadro A.1	Investimentos reais (capítulo VI dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2001	483
■ Cadro A.2	Transferencias de capital (capítulo VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2001	484
■ Cadro A.3	Total investimentos reais e transferencias de capital (capítulo VI e VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2001	484
■ Cadro A.4	Cadro de persoal da Administración do Estado. Por grupos. Galicia. 2001	485
■ Cadro A.5	Cadro de persoal da Administración do Estado. Por provincias. Galicia. 2001	485
■ Cadro A.6	Orzamentos iniciais dos capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia. 1999-2001	486
■ Cadro A.7	Cadro de persoal da Administración Xeral e Especial da Xunta de Galicia. 1995-2001	487
■ Cadro A.7 a	Cadro de persoal funcionario da Xunta de Galicia. Por grupos. 1997-2001	488
■ Cadro A.7 b	Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por grupos. 1997-2001	489
■ Cadro A.7 c	Cadro de persoal da Xunta de Galicia, segundo a súa relación de servizos. 2001	489
■ Cadro A.7 d	Cadro de persoal das Consellerías e Organismos Autónomos (OOAA) da Xunta de Galicia. Por grupos e categoría de persoal. 2001	489
■ Cadro A.7 e	Cadro de persoal das Institucións Sanitarias da Administración da C.A. de Galicia. Por grupos e categoría de persoal. 2001	491
■ Cadro A.7 f	Efectivos por áreas de actividade e sexos da Administración da C.A. de Galicia. 2001	492
■ Cadro A.7 g	Efectivos por categoría de persoal, sexos e idade da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia. 2001	492
■ Cadro A.7 h	Efectivos da unidade da policía adscrita á Administración da C.A. de Galicia. 20001	492
■ Cadro A.7 i	Persoal da Administración de Xustiza da Comunidade Autónoma de Galicia. Por provincias. 2001	493
■ Cadro A.7 k	Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por grupos e sexos. (Administración xeral e especial). 1999-2001	493
■ Cadro A.7 l	Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por grupos e sexos. (Administración xeral e especial). 2001	493
■ Cadro A.7 ll	Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por idades e sexos. (Administración xeral e especial). 2001	494
■ Cadro A.7 m	Cadro de persoal administrativo da Xunta de Galicia. Por idades e sexos. (Administración xeral e especial). 2001	494
■ Cadro A.7 n	Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por consellerías e grupos. (Administración xeral e especial). 2001	494
■ Cadro A.7 ñ	Cadro de persoal laboral da Xunta de Galicia. Por consellerías e grupos. (Administración xeral e especial). 2001	495
■ Cadro A.7 o	Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por zona xeográfica e grupos. (Administración xeral e especial). 2001	495
■ Cadro A.7 p	Cadro de persoal laboral da Xunta de Galicia. Por zona xeográfica e grupos. (Administración xeral e especial). 2001	496
■ Cadro A.7 q	Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por consellerías e zona xeográfica. (Administración xeral e especial). 2001	496

■ Cadro A.8	Cadro de persoal de universidades. Por categoría de persoal. Galicia. 1997-1998 a 2000-2001	497
■ Cadro A.9	Parlamento de Galicia; Valedor do Pobo; Consello de Contas de Galicia. Cadro de persoal. 1994-2001	497
■ Cadro A.10	Consello Consultivo de Galicia. Cadros de persoal. 1997-2001	498
■ Cadro A.10a	Entidades públicas. Cadro de persoal. 1999-2001	499
■ Cadro A.10b	Sociedades mercantís. Cadro de persoal. 1999-2001	499
■ Cadro A.11	Cadros de persoal ó servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia. 1994-2001	500
■ Cadro A.12	Orzamento de investimentos (capítulos VI e VII) das Corporacións Locais. Galicia. 1999-2001	501
■ Cadro A.13	Cadro de persoal da Administración Local. Galicia. 1998-2001	501
■ Cadro A.14	Investimentos do ente público Radio-Televisión Española, S.A. Galicia. 2000-2001	502
■ Cadro A.15	Cadro de persoal do ente público Radio-Televisión Española, S.A. Galicia. 1995-2001	502
■ Cadro A.16	Cadro de persoal do Consorcio de Compensación de Seguros. Galicia. 1997-2001	503
■ Cadro A.17	Investimentos da SEPI. Galicia. 2001	503
■ Cadro A.18	Cadro de persoal da SEPI. Galicia. 2001	504
■ Cadro A.19	Investimentos da Renfe. Galicia. 1997-2001	504
■ Cadro A.20	Cadro de persoal de Renfe. Galicia. 1997-2001	505
■ Cadro A.21	Investimentos das Sociedades de Promoción e Equipamento do Solo (SEPES). Galicia. 1995-2001	505
■ Cadro A.22	Investimentos de Feve. Galicia. 1997-2001	505
■ Cadro A.23	Cadro de persoal de Feve. Galicia. 1997-2001	506
■ Cadro A.24	Investimentos de Audasa. Galicia. 1994-2001	506
■ Cadro A.25	Cadro de persoal de Audasa. Galicia. 1997-2001	506
■ Cadro A.26	Investimentos de Paradores de Turismo de España, SA. Galicia. 1994-2001	507
■ Cadro A.27	Cadro de persoal de Paradores de Turismo de España, SA. Galicia. 1997-2001	507

